

AFERA COLLEGIUM HUMANUM

**LEWE DYPLOMY
RZECZNIKA
PREZYDENTA DUDY**

III część cyklu „Wyborczej” ► **4-5**

FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

PRZEWODNIK

**KULTURALNY ROZKŁAD
JAZDY NA WIOSNĘ
I POCZĄTEK LATA**

Wyczekiwane premiery, festiwale i wystawy,
na które warto się wybrać ► **16-20**

• Na zdjęciu: **Antek Sztaba, który zagra Hamleta w Teatrze Powszechnym** FOT. PAWEŁ JAŚKIEWICZ

Pierwsze małżeństwo jedнопłciowe uznane w Polsce

Historyczna transkrypcja

Przełomowy moment dla społeczności LGBT+ w Polsce. Warszawa uznała małżeństwo dwóch mężczyzn zawarte za granicą. **W kolejce czekają następne pary.**

**Wojciech Karpieszuk
Paulina Nodzyńska**

Wiadomość ogłosił wczoraj prezydent Warszawy Rafał Trzaskowski, któremu podlega stołeczny Urząd Stanu Cywilnego.

– Jako polityk od zawsze mówiłem, że naszym zadaniem jest zapewnienie obywatelom poczucia bezpieczeństwa i godności, że Warszawa to miasto otwarte i tolerancyjne. Rano dokonaliśmy pierwszej transkrypcji zgodnie z wyrokami TSUE i polskich sądów, w tym NSA. Bez zwło-

ki, natychmiast po tym, gdy dostaliśmy z sądu dokumenty. Kolejne tego typu wnioski będą szybko rozpatrywane, transkrypcje będą dokonywane. Choć mam nadzieję, że rozporządzenie rządu będzie jak najszybciej – mówił Trzaskowski.

Prezydent Warszawy podkreślał też formę tej pierwszej transkrypcji: jest niedoskonała, bo wciąż brakuje rozporządzenia, ale została przeprowadzona w możliwie najbardziej godnościowy sposób. Dane małżonków będą w jednej i drugiej rubryce (o tym dalej).

Dziennikarze dopytywali Trzaskowskiego, dlaczego zmienił zdanie: wcześniej mówił, że każda para będzie musiała przechodzić taką samą drogę jak pierwsi małżonkowie – Jakub i Mateusz Trojanowie – czyli sądową, by móc uzyskać w urzędzie polski akt.

– Bo taką mamy już linię orzecznictwa – odpowiedział. – Będę się do niej stosował, będę też dokonywał transkrypcji w przypadku par, które nie odwoływały się do sądu.

Czekając na systemowe regulacje

Jak zatem wygląda pierwszy transkrybowany akt jedнопłciowego małżeństwa? Urzędnicy nie zastosowali rozwiązania rekomendowanego przez Ministerstwo Cyfryzacji. Zamiast wpisać obu mężczyzn do jednej rubryki „mężczyzna”, oddzielając ich nazwiska ukośnikiem, a dane drugie-

go z nich umieścić jedynie w adnotacjach, stołeczny USC zdecydował się na inny wariant: jeden z małżonków został wpisany do rubryki „mężczyzna”, drugi – do rubryki „kobieta”.

– Z rozwiązania nikt nie będzie do końca zadowolony, ale dopóki nie ma systemowych regulacji, musimy bazować na obowiązujących możliwościach – mówiła nam jedna z urzędniczek.

To rozwiązanie ma charakter tymczasowy i techniczny. Warszawa zdecydowała się na taki wariant, bo – jak mówią urzędnicy – pozwala on na pełną identyfikację obu małżonków w systemie.

Prawo rodzinne w rękach rządu

Jakie są skutki prawne transkrypcji? Prezydent Warszawy zaznaczył, że jego zdaniem małżonkowie powin-

ni mieć wszystkie prawa wynikające z europejskich traktatów. Dodał jednak, że prawo rodzinne to już domena krajowa i tu potrzebna jest decyzja na poziomie rządu.

„Wyborcza” zapytała Rafała Trzaskowskiego, czy wyda dyspozycję podległym miastu jednostkom – szpitalom, ośrodkom pomocy społecznej, szkołom – by już od teraz uznawały skutki transkrybowanych aktów małżeństw jedнопłciowych.

– Analizujemy tę sytuację – odpowiedział prezydent.

Zapytany, czy prowizoryczne rozwiązanie to skutki opieszałości rządu, który od miesięcy pracuje nad rozwiązaniem systemowym, odparł: – Chciałbym, żeby rozporządzenie w tej sprawie było znacznie wcześniej. Cieszę się z niedawnej deklaracji premiera, że będzie niebawem. ●

• **Czytaj też Wyborcza.pl**

Wyborcza to Wy

Zamach na prawa człowieka

Maciej Nowicki, szef Fundacji Helsińskiej, krytykuje deklarację polityczną, którą dziś w Kiszyniowie przyjmą politycy państw Rady Europy
► **14-15**

Wydaje Wyborcza Sp. z o.o.
nr indeksu 348198

ISSN 0860-908X

9 770860 908150

20>

FOT. REUTERS/KENNY HOLSTON

Świat

TRUMP Z WIZYTĄ W PEKINIE

„W złożonym i niepewnym świecie” trzeba postawić na współpracę – podkreślił chiński przywódca Xi Jinping, witając wczoraj w Pekinie prezydenta USA Donalda Trumpa. – Powinniśmy być partnerami, a nie rywalami – stwierdził Xi. Podczas dwudniowej wizyty Trumpa Pekin stara się przede wszystkim przekonać amerykańskiego prezydenta do ograniczenia wsparcia dla Tajwańczyków.

Więcej ► **Wyborcza.pl**

Michał
Olszewski

Pęknięta czaszka Artema

16-letni Ukrainiec Artem trafił do szpitala z pękniętą czaszką i zmasakrowaną twarzą. Jego kolegę bandyci chcieli zrzucić z Mostu Świętokrzyskiego, trzeci z chłopaków ma złamany nos. Zostali pobici przez dziesięciu napastników za to, że są Ukraińcami, mimo że – jak twierdzi praska policja – na razie nie ma dowodów na to, by „atak miał tło narodowościowe”. Zastanawiam się, jakich dowodów potrzebuje warszawska policja, skoro bandyci krzyczeli: „Wypierdalaj na Ukrainę!”.

Nie ma kraju w Europie, w którym ukraińscy uchodźcy byli by traktowani równie źle jak w Polsce. Świadczą o tym nie tylko

dane samej policji, która pod koniec 2025 roku wykazała, że liczba przestępstw motywowanych nienawiścią do Ukraińców skokowo wzrosła. Stali się u nas wygodnym celem ataków, wygodnym, bo mimo że liczni, to egzystują na drugim planie społecznym, pozbawieni prawa głosu, reprezentacji społecznej i wsparcia politycznego. W Polsce doszło do sprzężenia zwrotnego: część klasy politycznej, która upała się na nienawiść do Ukraińców, podsycała nastroje ksenofobiczne, a teraz odpowiada na nie jeszcze większą nienawiścią.

katastrofalny społeczny trend, którego efektem jest zdarzenie z Mostu Świętokrzyskiego.

Można sprawę bagatelizować, przekonując, że Artema skatowała prawem statystyki banda wyrostków. Ukraińców w Polsce jest dużo, zatem siłą rzeczy muszą zdarzać się takie historie. Ja tę logikę odrzucam. Może dlatego, że staramy się w „Wyborczej” w miarę dokładnie opowiadać o nienawiści, której przedmiotem stali się Ukraińcy?

Nasze gazetowe apele jeszcze do prezydenta Andrzeja Dudy i premiera Donalda Tuska o wyraźny gest solidarności wobec przebywających w Polsce Ukraińców pozostały bez odzewu. Politycy, nawet ci liberalni i deklarujący solidarność z Ukrainą, milczą w obliczu kolejnych aktów przemocy.

Nic dziwnego: pęknięta czaszka Artema nie jest dla Polaków tak istotna, jak czaszki ofiar rzezi wołyńskiej, których widok rozpała masową wyobraźnię i pozwala nabici polityczne punkty.

Jest mi, jako Polakowi, z tego powodu po prostu wstyd. ●

Andrzej rysuje

Cannes

Bezpłatne seanse nad brzegiem morza

Wieczór filmowy nad brzegiem morza podczas 79. Festiwalu Filmowego w Cannes. Seanse rozpoczynają się codziennie o godz. 21.30 na publicznej plaży Macé, w zachodniej części słynnego bulwaru Croisette, przy którym mieści się Pałac Festiwalowy. Na inaugurację, w środowy wieczór, wyświetlono kultowy „Top Gun” Tony’ego Scotta.

Liczba dnia

54

PROC.

Tyle pensji netto wydaje przeciętny mieszkaniec Warszawy na wynajem mieszkania – wynika z rankingu przygotowanego przez TradingPedia, portal analizujący rynki finansowe i ekonomię.

► [Warszawa.wyborcza.pl](https://warszawa.wyborcza.pl)

W sobotę w Wyborczej

ROZWODY. PROTOKÓŁ KOŃCA MIŁOŚCI
Dzisiejszy rozwodnik ma ponad czterdzieści lat, kredyt, dziecko w szkole, starzejących się rodziców, konto w banku, historię chorób, wspólne wakacje zapisane w chmurze.

Beatlesi zagrali tam swój ostatni koncert Przy Savile Row 3 będzie muzeum

42 minuty – tyle czasu członkowie The Beatles grali swoje piosenki na dachu w Londynie, zanim do drzwi załomotali policjanci wezwani przez domagających się ciszy sąsiadów. Był 30 stycznia 1969 r. Koncert okazał się ostatnim publicznym występem zespołu. Niecałe dziewięć miesięcy później John Lennon poinformował kolegów, że opuszcza zespół.

Obie te rzeczy wydarzyły się w tym samym miejscu: budynku przy Savile Row nr 3, gdzie mieściły się studio nagraniowe i założona przez Beatlesów spółka Apple Corps. Po rozpadzie grupy został sprzedany, ale niedawno Apple Corps kupiło go z powrotem. Paul McCartney i Ringo Starr zapowiedzieli teraz, że budynek po raz pierwszy zostanie otwarty dla zwiedzających.

– To było przeżycie, wrócić na Savile Row i znów się tam rozejrzeć. W tych ścianach, nie mówiąc już o dachu, mieści się wiele wyjątkowych wspomnień – komentował McCartney.

Muzeum Beatlesów przy Savile Row ma zostać otwarte w przyszłym roku i będzie pierwszym oficjalnie zatwierdzonym przez żyjących członków zespołu oraz spadkobierców Johna Len-

nona i George’a Harrisona. Na siedmiu piętrach znajdują się archiwalia i wystawy czasowe. Największymi atrakcjami mają być odtworzone studio nagraniowe, w którym powstał album „Let It Be”, oraz wyjście na dach, na którym Beatlesi zagrali legendarny koncert. Pięć nowych utworów wykonali wówczas łącznie dziewięć razy: trzykrotnie „Get Back”, dwukrotnie „Don’t Let Me Down” i „I’ve Got a Feeling”, raz „One After 909” i „Dig a Pony”. Wszystkie powstały podczas sesji nagraniowej do „Let It Be”, cztery z nich znalazły się na płycie. Przez niecałą minutę muzycy grali też brytyjski hymn „God Save The Queen”.

Po latach Ringo Starr opowiadał, że grupa planowała występ w jednej z londyńskich sal koncertowych, ale nie chciało im się pakować sprzętu, więc zdecydowali się zagrać ostatni koncert w swojej siedzibie. Nagranie ukazało się dopiero w 2022 r. pod tytułem „Get Back – The Rooftop Performance”. Rok wcześniej budynek przy Savile Row można było zobaczyć w dokumencie Petera Jacksona „The Beatles: Get Back”. ●

Emilia Dłużewska

Putin może jeszcze więcej

Wiadomość o rozszerzeniu uprawnień Władimira Putina pojawia się w czasie, gdy zachodnie służby alarmują, że Kreml przygotowuje się do wojny z jednym lub z kilkoma krajami europejskimi.

Wiktorija Bieliaszyn

W środę Duma Państwowa jednogłośnie przyjęła ustawę rozszerzającą uprawnienia Władimira Putina w zakresie użycia sił zbrojnych poza granicami kraju. Państwowa agencja TASS donosi, że dzięki nowym przepisom rosyjski przywódca będzie mógł wykorzystywać armię do „ochrony rodaków przed prześladowaniami ze strony zagranicznych i międzynarodowych organów sądowych, działających bez udziału Rosji”.

Dotychczas Putin mógł wysłać wojska za granicę jedynie w odpowiedzi na decyzję „sprzeczną z interesami Federacji Rosyjskiej” lub „podstawami porządku publicznego” w danym kraju. Prawo to Rosja traktowała z dużą swobodą. Na przykład w przemówieniu z 24 lutego 2022 roku, informującym o „rozpoczęciu specjalnej operacji wojskowej w Ukrainie”, Putin przekonywał, że celem Rosji jest „obrona rosyjskojęzycznej ludności, która od ośmiu lat narażona jest na prześladowania i ludobójstwo ze strony kijowskiego reżimu”.

Wzmocnienie ochrony rodaków

Deputowani Dumy orzekli jednak, że nowa ustawa jest niezbędnym środkiem „wzmocnienia ochrony obywateli rosyjskich przed bezprawnymi działaniami nieprzyjanych państw zagranicznych”. Przewodniczący rosyjskiego parlamentu Władimir Włodin tłumaczył, że „zachodni wymiar sprawiedliwości przekształcił się w represyjną maszynę służącą do rozprawiania się z tymi, którzy nie zgadzają się z decyzjami narzucanymi przez unijnych urzędników”. W tych warunkach ważne jest, aby zrobić wszystko, co w naszej mocy, aby zapewnić ochronę naszym obywatelom przebywającym za granicą – czytamy na łamach Interfax.

Przewodniczącą Komisji Obrony Dumy Państwowej Andriej Kartapolow uzasadniał, że za koniecznością uchwalenia ustawy przemawia przykład archeologa Aleksandra Butiagina. Ro-

sjanin, jak opisywaliśmy w „Wyborczej”, został zatrzymany pod koniec ubiegłego roku w Warszawie na wniosek ukraińskich służb, które oskarżają go o prowadzenie nielegalnych wykopalisk i niszczenie dziedzictwa kulturowego na okupowanym Krymie. Pod koniec kwietnia naukowiec został jednak uwolniony w ramach wymiany więźniów.

Jednocześnie niezależny portal Meduza zauważa, że przyjęcie nowej ustawy nie jest do końca zrozumiałe, bo zgodnie z obowiązującymi przepisami prezydent Rosji ma już prawo do „podejmowania środków w celu ochrony obywateli w przypadku podjęcia przez organy zagraniczne lub międzynarodowe decyzji sprzecznych z interesami Rosji”.

Na temat tego, co się za tym krokiem kryje, mnożą się dzisiaj teorie.

Narzędzie dla floty cieni

Eksperti, z którymi rozmawiali dziennikarze Kommiersanta, podkreślają, że trudno im sobie wyobrazić, by rosyjskie władze przeprowadzały teraz operacje zbrojne, w ramach których miałyby uwalniać z zagranicznych aresztów i więzień swoich obywateli. „Żadne inne państwo na świecie chyba jeszcze tak nie postąpiło. W 1980 roku Stany Zjednoczone próbowały uwolnić swoich dyplomatów, których w Iranie wzięto jako zakładników, ale operacja ta zakończyła się niepowodzeniem”, wyjaśnia prawnik Ilja Raczkow. Adwokaci z niezależnej organizacji Pierwyj Otdiel oponują i nie zgadzają się na takie wyjaśnienie. W rozmowie z Nową Gazetą eksperci podkreślają, że przyjęcie ustawy „deklaruje zamiar i możliwość przeprowadzenia takiego siłowego uwolnienia”, a przepis najprawdopodobniej ma charakter ostrzeżenia lub groźby.

Raczkow, z którym rozmawiał Kommiersant, wysunął jeszcze jedno przypuszczenie. Jego zdaniem władze, wprowadzając nowy przepis, mają zupełnie inny cel. – Prawdopodobnie chodzi

• Władimir Putin na konferencji prasowej w Moskwie, 9 maja 2026 r. FOT. REUTERS / RAMIL SITDIKOV

Na temat tego, co się za tym krokiem kryje, mnożą się teorie

o uregulowania prawne dotyczące eskortowania lub ochrony statków handlowych i innych środków transportu, które znalazły się na listach sankcyjnych – wyjaśniał.

Z kolei portal The Bell opisuje, że rosyjscy ustawodawcy wzorowali się na amerykańskiej ustawie z 2002 roku „O ochronie amerykańskich żołnierzy” (ASPA), znanej bardziej jako „ustawa o inwazji na Hagę”. Jej celem jest, wyjaśnia The Bell, ochrona amerykańskich żołnierzy i urzędników przed działaniami Międzynarodowego Trybunału Karnego. Dziennikarze przypominają, że taka forma ochrony może Kreml interesować, bo po napaści Rosji na Ukrainę MTK

wydał nakaz aresztowania Władimira Putina, byłego ministra obrony Siergieja Szojgu oraz szeregu wysokich rangą rosyjskich wojskowych.

Prowokacje w regionie bałtyckim

Niepokój niektórych komentatorów wywołuje fakt, że wiadomość o rozszerzeniu uprawnień Putina pojawiła się w czasie, gdy zachodnie służby specjalne coraz głośniejszymi alarmują, iż Kreml przygotowuje się do wojny z jednym lub z kilkoma krajami europejskimi. Latem 2025 r., opisuje Deutsche Welle, szef niemieckiej Federalnej Służby Wywiadowczej ostrzegł przed ryzykiem rosyjskiej prowokacji w regionie bałtyckim według scenariusza krymskiego. W lutym tego roku duński wywiad ocenił, że Rosja jest w stanie rozpocząć wojnę na dużą skalę w Europie w ciągu pięciu lat. Z kolei w marcu wywiad USA ostrzegł, że Putin może świadomie doprowadzić do eskalacji, a nawet do bezpośredniego starcia z NATO z groźbą użycia broni jądrowej. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34414013

JUTRO W „WYBORCZEJ”

W PONIEDZIAŁEK W „WYBORCZEJ”

Wydanie sobotnie „Wyborczej” możesz kupić

OD SOBOTY DO CZWARTKU!

Szukaj w punkcie sprzedaży prasy.

ROZWÓD:
To nie zdrady bolą najbardziej

WŁODZIMIERZ CZARZASTY:
Przeżyjemy każdego prezydenta

DOROTA DODA RABCZEWSKA:
Na pięćdziesiątkę chciałabym żyć inaczej

Afera Collegium Humanum cz. 3

– Łapówką za jeden z dwóch lewych dyplomów MBA dla rzecznika Andrzeja Dudy było pismo z kancelarii Prezydenta RP do Uzbekistanu – twierdzi prokuratura. Treść pisma podyktował rektor Collegium Humanum.

Lewe dyplomy rzecznika prezydenta Dudy

Marcin Rybak

Z aktu oskarżenia w sprawie przekrętów w Collegium Humanum, do którego dotarła „Wyborcza”, wynika, że Błażej Spychalski, będąc rzecznikiem prezydenta Andrzeja Dudy, załatwił sobie bez studiowania dwa dyplomy: MBA i MBA – Zarządzania w Agrobiznesie. Oraz że dyplom MBA – również bez studiowania i nawet bez płacenia – dostała także żona ministra w Kancelarii Prezydenta.

Państwo Spychalscy są wśród 29 osób objętych pierwszym aktem oskarżenia w sprawie Collegium Humanum, przesłanego do sądu w listopadzie ubiegłego roku.

Zatrzymanie i zarzuty

Czwartek, 6 lutego 2025 r. Funkcjonariusze CBA z delegatury w Rzeszowie zatrzymali Błażeja Spychalskiego. Od 2018 do końca września 2021 r. był ministrem stanu w Kancelarii Prezydenta RP Andrzeja Dudy i jego rzecznikiem prasowym. Potem był jego społecznym doradcą i pra-

cował w państwowym biznesie, m.in. w Orlenie.

W katowickim wydziale Prokuratury Krajowej ogłoszono mu zarzuty. Po przesłuchaniu Spychalski powiedział dziennikarzom: – Państwo polskie, któremu poświęciłem 20 lat mojego życia, dzisiaj w taki sposób za moją ciężką pracę, za moje poświęcenie, się odplaciło. Wysłało o 6 rano do mnie jakichś agentów Centralnego Biura Antykorupcyjnego.

Gdy w 2018 r. Andrzej Duda powierzył mu funkcję swojego rzecznika, a zarazem sekretarza stanu w Kancelarii Prezydenta RP, Spychalski miał 33 lata. Jeszcze jako student związał się z PiS. Pracował m.in. w dziale Legislacji i Analiz Klubu Parlamentarnego PiS, był asystentem europosłów Konrada Szymańskiego i Janusza Wojciechowskiego.

Kto obciążył rzecznika?

Oskarżenie zarzuca Spychalskiemu sześć przestępstw: łapówki za lewe dyplomy MBA, posługiwanie się dyplomem „poświadczającym nieprawdę” i załatwianie dla swojej

żony posad w radach nadzorczych: Wojtkowskiego Centralnego Biura Konstrukcyjno-Technicznego i szpitala w Zabrze. Wojtkowskie biuro to spółka kontrolowana przez Polską Grupę Zbrojeniową. Tam żona ministra była tylko miesiąc i zarobiła 2,6 tys. zł. W szpitalu od 31 grudnia 2020 do maja 2022 r. przeszło 53 tys. zł.

Łapówkami miały być czesne za lewe dyplomy, obietnice pomocy przy powołaniu rektora Collegium Humanum do Narodowej Rady Rozwoju przy Prezydencie RP, załatwienie medalu i wspomniane pismo do Uzbekistanu.

Dowody? Najważniejszy to relacja współpracującego z prokuraturą byłego rektora Collegium Humanum Pawła Cz. oraz zeznania byłego komendanta głównego Straży Ochrony Kolei Józefa H.

„Skruszony” rektor wyjaśniał podczas przesłuchań, że Spychalskiego przyprowadziło do niego dwóch ludzi. Jeden już nie żyje, był dobrym znajomym rektora i pełnił w Collegium Humanum funkcję rekrutera. Rekruterem był też komendant Józef H.

Rektor na przesłuchaniu 1 marca 2024 r. stwierdził wprost, że Błażej Spychalski dostał dyplom „od ręki”. Mówił o spotkaniu w rektoracie w 2020 r. „może w okolicach marca-kwietnia. Pan Józef H. [wówczas komendant Straży Ochrony Kolei – red.] powiedział, aby pomóc panu ministrowi, żeby skończył studia MBA. Czyli dostał dyplom. No i dostał ten dyplom, chociaż nie na tym spotkaniu”.

Z kolei Spychalski – według rektora – załatwił dyplom MBA dla swojej żony. Przywiózł potrzebne dokumenty rekrutacyjne. Jej samej rektor nigdy nie spotkał.

Inne dowody zebrane w śledztwie – maile, dokumenty finansowe, zapisy w systemie komputerowym Collegium Humanum – wskazują, że rektor niezbyt dobrze pamięta szczegóły. Do pierwszego spotkania nie mogło dojść wiosną 2020 r. Bo udowodnione bezspornie kontakty Spychalskiego z uczelnią – m.in. wpłacenie czesnego – zaczęły się jesienią 2019 r. A w lutym 2020 r. rzecznik Dudy miał już swój pierwszy dyplom MBA.

Afera Collegium Humanum cz. 3

Z kolei były komendant SOK Józef H. mówił śledczym, że Spychalski poprosił go o kontakt z rektorem, tłumacząc, że chce studiować na jego uczelni. Zaproponował, że go „zaanonsuje”, a przyjęcie Spychalskiego będzie dla rektora zaszczytem. Spychalski poprosił jednak, żeby poszli razem. Józef H. się zgodził, bo – jak mówił na przesłuchaniu – zależało mu na poparciu Spychalskiego dla projektu ustawy o przekształceniu Straży Ochrony Kolei w służbę państwową.

Tak studiowali

Według oskarżenia umowa pomiędzy Spychalskim a Collegium Humanum ma datę 28 lutego 2019 r. i jest antydatowana. Dowodzić tego mają zapisy z uczelnianego systemu komputerowego. Dopiero 18 października 2019 r. na konto uczelni wpłynęło czesne, a konto studenta zostało dla Spychalskiego utworzone pod koniec listopada 2019 r. Z tego też dnia w zakładce „Historia studenta” jest zapis: „student przyjęty”.

Jeden z dokumentów znalezionych podczas przeszukania uczelni w 2022 r. to „wynik egzaminu” tej grupy studenckiej, do której – według prokuratury – tylko „na papierze” należał Spychalski. Jest lista 37 nazwisk, przy 32 są informacje o liczbie zdobytych punktów i uzyskanej ocenie z egzaminu. Przy pięciu nazwiskach, m.in. Błażeja Spychalskiego, zamiast tych informacji jest napisane nazwisko rekrutera, który poznał go z rektorem.

W dokumentacji Collegium Humanum – czytamy w uzasadnieniu aktu oskarżenia – znaleziono jedynie „szczątkową dokumentację rekrutacyjną” z danymi osobowymi żony Spychalskiego. Formularz rekrutacyjny nie zawierał daty wypełnienia oraz daty i podpisu osoby weryfikującej dokumenty. Nie umieszczono też dat na dokumenty przetwarzania danych osobowych.

Nie ma też umowy na studia MBA, brak w systemie informatycznym informacji, że została wygenerowana. Dyplom wystawiono jej 21 czerwca 2020 r. Oskarżenie twierdzi, że nie ma „żadnych śladów podjęcia przez nią studiów. Nie ujawniono, by się logowała do systemu, zdawała test. Nie ma żadnych wyników jej studiowania”.

Autor aktu oskarżenia stwierdza, że żona byłego rzecznika Andrzeja Dudy „nadal posiada status studenta, a nie absolwenta”. Nie ma też jakiegokolwiek śladu, by opłaciła studia. I wreszcie – jej dyplom ukończenia podyplomowych studiów MBA ma taki sam numer jak dyplom wydany wcześniej kobiecie z Kielc z innych studiów podyplomowych.

Medal za budowanie dobrobytu

Rektor Paweł Cz. mówił podczas jednego z przesłuchań, że nigdy nie poznał żony Błażeja Spychalskiego i że to minister pośredniczył w wydaniu dyplomu dla niej. Według Pawła Cz. w zamian za dyplom dla żony Spychalski miał obiecać poparcie kandydatury rektora do Narodowej Rady Rozwoju oraz „uzyskanie odznaczenia państwowego, a także inne wpływy, wynikające z pełnionych przez niego funkcji Rzecznika Prasowego Prezydenta RP”.

W komunikatorze WhatsApp znaleziono wymianę informacji w sprawie tego medalu.

Paweł Cz. pisał (pisownia oryginalna): „Cześć Błażeju:-) w nawiązaniu do naszej rozmowy to będzie najlepsze rozwiązanie: [w tym miejsku rektor wkleił link do strony, dotyczącej wręczania przez Prezydenta RP medali stulecia odzyskanej niepodległości – red]”.

Błażej Spychalski odpisał: „Wniosek”.

Na to Paweł Cz. odpowiedział: „budowanie dobrobytu gospodarczego RP. Medal nadaje Prezydent RP z własnej inicjatywy lub na wniosek Prezesa Rady Ministrów”.

Jak sprawdziliśmy, Paweł Cz. ani nie wszedł do Narodowej Rady Rozwoju, ani nie dostał medalu.

Jak szybko zostać rolnikiem

Drugi z dyplomów Błażeja Spychalskiego – MBA – Zarządzanie w Agrobiznesie – może mieć związek z jego planami kupna ziemi rolnej. Zgodnie z prawem taką ziemię, o powierzchni większej niż 1 hektar, może kupić tylko rolnik indywidualny. A w myśl przepisów Ustawy o kształtowaniu ustroju rolnego za rolnika uważa się m.in. osobę, która „posiada wykształcenie wyższe inne niż rolnicze i ukończone studia podyplomowe w zakresie związanym z rolnictwem”.

31 sierpnia 2021 r. sekretarz stanu Kancelarii Prezydenta RP Błażej Spychalski wysłał wiadomość do rektora Pawła Cz. przez komunikator WhatsApp. „Cześć, powiedz mi czy u Was można też skończyć studia, po których zdobywasz formalny status rolnika?”.

Paweł Cz. odpisał krótko, że jest taka możliwość, dodając „resztę obgadamy na żywo”.

29 września 2021 r. Spychalski zapisał się na studia podyplomowe MBA – Zarządzanie w Agrobiznesie. Dzień później podpisał umowę, a 6 października zapłacił czesne – 7430 zł.

Również 29 września rektor Paweł Cz., chwilę po godzinie 11, przesłał Spychalskiemu e-maila: „Błażeju. Bardzo serdeczna prośba o dłożenie cegiełki do rozwoju Collegium Humanum i budowaniu relacji PL – UZ. Uprzejmie proszę Cię o wysłanie pisma – jest ogólne i niezobowiązujące na firmówce. Przed Tobą był ambasador UZ u mnie i prosił także do niego”.

Do maila dołączony był list po angielsku, który wspominał o staraniach uczelni o uruchomienie filii w Andżanie w Uzbekistanie. List „wrażał nadzieję, że ten proces zakończy się pozytywnie.”

29 września 2021 r. o godzinie 17 Spychalski skopiował treść na „firmówkę” Kancelarii Prezydenta RP, wydrukował, podpisał się, zeskanował i wysłał do władz Uzbekistanu. Następnego dnia odszedł z funkcji sekretarza stanu i rzecznika. Pozostał społecznym doradcą Andrzeja Dudy.

Taśmy Spychalskiego

Ostatni wątek oskarżenia dotyczy rzekomego załatwiania przez Błażeja Spychalskiego swojej żonie posad w radach nadzorczych. W czerwcu 2021 r. rozmawiał w tej sprawie kilka razy z Pawłem O., swoim dawnym znajomym z pracy w biurze legislacyjnym klubu parlamentarnego PiS. Paweł O. był wówczas wiceprezesem Polskiej Grupy Zbrojeniowej. I to właśnie do rady jednej ze spółek kontrolowanych przez PGZ miała wejść żona rzecznika Andrzeja Dudy.

Również w czerwcu 2021 r. CBA założyło podsłuch na telefon komórkowy wiceprezesa Pawła O. Nagrano kilka rozmów dotyczących tej sprawy. Pierwsza z cytowanych w uzasadnieniu aktu oskarżenia jest z 15 czerwca. Z treści wynika, że posada jest już załatwiona, tylko żona Spychalskiego musi jeszcze złożyć wymagane dokumenty. Wiceprezes popędza Spychalskiego, bo są ustawowe terminy, w których rada nadzorcza musi być powołana. Spychalski tłumaczy opóźnienie brakiem zaświadczenia z Krajowego Rejestru Karnego.

Trzy dni później jego żona dostała potrzebny dokument. Oto fragment rozmowy z 18 czerwca 2021:

Błażej Spychalski: „Słuchaj problem się rozwiązał. Dzisiaj dostała z KRK”.

Paweł O.: „No widzisz”.

Spychalski: „Także ja ci w poniedziałek, (...) rano kierowcę poproszę, żeby gdzieś tam podjechał i tobie do rąk własnych dał”.

Paweł O.: „No dobra, dobra, dobra”.

◀ **Błażej Spychalski na konferencji prasowej po spotkaniu prezydenta Andrzeja Dudy z przedstawicielami społeczności LGBT, 17 czerwca 2020 r.**

FOT. DAWID ZUCHO-

WICZ / AGENCJA

WYBORCZA.PL

Jednak pojawił się nowy problem. Pomysł zatrudnienia żony Spychalskiego w radzie nadzorczej spółki z grupy PGZ nie spodobał się w Ministerstwie Aktywów Państwowych.

24 czerwca 2021 r. podsłuch zarejestrował rozmowę Pawła O. z niezidentyfikowanym rozmówcą.

X: „Słuchaj, chłopcy z MAP-u się bardzo zainteresowali Błażejową”.

Paweł O.: „Tak?”.

X: „No, że oni są, chyba nie będą na »tak«, bo to może być z tego skandal, no tak”.

Paweł O.: „A kiedy ty z nimi miałeś kontakt?”.

X: „(...) no dzwonił przed chwilą Kowalczyk, no [może chodzić o Marcina Kowalczyka, w 2021 roku szefa gabinetu politycznego Ministra Aktywów Państwowych Jacka Sasina – red.],

Paweł O.: „Kto im sprzedał temat w ogóle?”.

X: „Jak to, kto im sprzedał temat? Jak to wszystko przez nich przechodzi, to zdziwiony jesteś, jak oni opiniują do komisji?”.

Paweł O.: „A to już została zaopiniowana chyba, nie?”.

X: „No nie”.

Paweł O.: „Kurwa. Tylko wiesz, Kowalczyk jest kolegą tego Błażeja”.

Jeszcze tego samego dnia Paweł O. dzwonił do Spychalskiego. Ten jest akurat z żoną na urlopie w Turcji.

Spychalski wspomniał, że rektor miał zapewniać, że nie trzeba chodzić na zajęcia, bo z powodu pandemii były organizowane online. Autor aktu oskarżenia zauważa jednak, że pierwsze studia, zakończone zdobyciem dyplomu MBA, rzecznik prezydenta Dudy miał zacząć 28 lutego 2019 r., a skończyć w lutym 2020 r., czyli kilka tygodni przed ogłoszeniem stanu epidemii w Polsce

Paweł O.: „Twoi koledzy z MAP-u robią problem w wiadomej sprawie. (...) ale finał jest uzależniony najprawdopodobniej od najwyższego czynnika. Wyobraź sobie, będą, pójdą konsultować do najwyższego czynnika”.

Spychalski: „Słuchaj, no to jak nie, to nie”.

Paweł O.: „Ci tylko, kurde, powiem jakie jaja”.

Spychalski: „Ale jaja, szok, szok”. „No bo właśnie ten do mnie dzwonił, że dzwonił twój przyjaciel, z którym mnie skontaktowałeś”.

Po kolejnych czterech dniach, 28 czerwca 2021 r. do Pawła O. dzwonił ten sam niezidentyfikowany rozmówca. Okazuje się, że sprawa rady nadzorczej żony Błażeja Spychalskiego zostanie przekazana do premiera Mateusza Morawieckiego.

X: „Paweł, mamy niestety zatrzymać ten temat powołania jej do rady”.

Paweł O.: „Czego?”.

X: „No bo musimy to wyjaśnić. Jutro jestem z Jackiem umówiony wstępnie”.

Paweł O.: „No, dlaczego?”.

X: „A dlatego, że się obilo o premiera już głównego. To nie było uzgodnione, on musi wiedzieć i tak dalej. No, trochę tutaj Paweł nie tak powinniśmy to załatwić. Tym się za bardzo wszyscy interesują”.

Dzień później Paweł O. wysyła SMS do Spychalskiego z informacją, że „jest afera” w sprawie jego żony.

Może znajdzie się jakaś rada?

Tyle podsłuchy. Oficjalne dokumenty żadnej afery nie zdradzają. Rada do spraw Spółek z Udziałem Skarbu Państwa dostała 20 czerwca 2021 r. kwestionariusz żony Błażeja Spychalskiego. Z informacją, że spełnia ustawowe wymogi dla kandydatów do rad nadzorczych państwowych spółek, bo ma dyplom MBA. Pozytywna opinia rady wydana została 28 czerwca, a dwa dni później żona prezydenckiego rzecznika weszła do rady nadzorczej spółki Wojskowe Centralne Biuro Konstrukcyjno-Techniczne. Tyle że miesiąc później została z niej odwołana. Uzasadnienie aktu oskarżenia nie tłumaczy powodów tak błyskawicznej decyzji.

Tymczasem pod koniec 2020 r. Błażej Spychalski poprosił o przysługę marszałka województwa śląskiego Jakuba Chelstowskiego z PiS. Przesłuchiwany jako świadek był dziś marszałek powiedział: „Przy jakiejś okazji Błażej Spychalski spytał, czy moglibyśmy jego żonę skierować do jakiejś rady nadzorczej. Czy możemy mu pomóc. Bo ona ma uprawnienia do rad nadzorczych, taka była jego prośba. Bardzo mu zależało, żeby jego żonę zatrudnić w radzie nadzorczej”.

Marszałek odpowiedział, że spróbują „nad tym tematem jakoś popracować”. I okazało się, że było wolne miejsce w radzie szpitala w Zabrze i tam żona rzecznika Dudy się znalazła. Marszałek tłumaczył przesłuchującemu, że powołanie do rady nadzorczej „to jest zawsze decyzja polityczna. A rekomendację polityczną wydaje środowisko polityczne, które rządzi, zawsze tak było i tak jest, obojętnie od opcji”.

Spychalski nic nie pamięta

Na przesłuchaniu w prokuraturze Błażej Spychalski nie przyznał się do ogłoszonych mu zarzutów. Potwierdził, że do rektora Collegium Humanum dotarł za pośrednictwem rekrutera, który dziś już nie żyje, i komendanta SOK Józefa H. Było to w okresie pandemii. Ów nieżyjący dziś rekruter miał mu powiedzieć, że będzie miał indywidualny tok nauczania, i przekazał materiały, z których należy się uczyć.

Spychalski dodał, że dziś już tych materiałów nie ma. Zapewnił, że je przeczytał. Wspomnił o swoim spotkaniu z rektorem, który też miał mówić o tym indywidualnym toku nauczania i zapewniać, że nie trzeba wtedy chodzić na zajęcia, bo były z powodu pandemii organizowane online. Jak jednak zauważa autor aktu oskarżenia, pierwsze studia zakończone zdobyciem dyplomu MBA Spychalski miał zacząć 28 lutego 2019 r., a skończyć w lutym 2020 r., czyli kilka tygodni przed ogłoszeniem stanu epidemii w Polsce.

Spychalski spytany o to studiowanie mało co pamiętał. Nie pamiętał, jak wyglądał egzamin, czy zdawał go w budynku uczelni, czy to był egzamin ustny, czy pisemny. „Egzamin chyba zdałem, skoro mam dyplom” – skwitował podczas przesłuchania.

Kompletnie nie pamiętał, jak studiował MBA – Zarządzanie w Agrobiznesie ani jak zdawał egzamin. Jedyne co pamiętał, to że materiały do nauki dostał w rektoracie. Zapewnił, że pismo do władz Uzbekistanu w sprawie filii Collegium Humanum wysłał bez związku ze studiami. Po prostu „popierał ekspansję polskich podmiotów za granicą”.

Co do studiów żony, to Spychalski przekonywał, że proponowali je rekruterzy i że sugerowali nawet, iż mogłaby zostać zwolniona z opłat, ale on się na to nie zgodził. Twierdził, że żona sama wypełniała dokumenty, a on je tylko przyniósł na uczelnię.

„Wyborcza” przesłała Błażewi Spychalskiemu, za pośrednictwem jego obrońcy, 37 pytań. Na żadne nie dostaliśmy odpowiedzi. ●

Znowu turbulencje w PiS

Jarosław Kaczyński zaprosił klub PiS do podwarszawskiego hotelu na spotkanie. Nastrojów nie uspokoił, sam miał mieszane uczucia, chociaż w wystąpieniach polityków wybrzmiewała przestroga przed „utrata Polski”.

Agata Kondzińska

Prawo i Sprawiedliwość znów przyciąga uwagę mediów. Solo robi to Zbigniew Ziobro, były minister sprawiedliwości i prokurator generalny. Wiceprezes PiS, za którym w Polsce wydano list gończy, najpierw schronił się na Węgrzech, teraz odnalazł w USA. Sprzyjająca partii Kaczyńskiego TV Republika ogłosiła, że polityk PiS będzie jej komentatorem. Śledczy chcą mu postawić 26 zarzutów, w tym o kierowanie grupą przestępczą przy wydawaniu pieniędzy z Funduszu Sprawiedliwości za rządów poprzedników. Sprawa to 6 tys. tomów akt, trzy skazania, dziewięć aktów oskarżenia, 29 osób podejrzanych łącznie o 73 przestępstwa.

Bohaterem jest też były zastępca Ziobry z resortu sprawiedliwości Marcin Romanowski, który również ucieka. Jako pierwszy skorzystał z ochrony byłego już premiera Węgier Viktora Orbana, teraz nie wiadomo, gdzie jest. Wydano za nim Europejski Nakaz Aresztowania.

Kaczyński broni Ziobry

Historia obu podejrzanych rozkręciła się w ostatnich dniach, gdy Ziobro zdradził, że wyleciał za ocean. PiS tradycyjnie przeszedł do obrony, ale raczej bez większego przekonania. Przodowali politycy byłej Suwerennej Polski, której liderem był Ziobro. Obrończe posty zaczęły się pojawiać na koncie tej partii na platformie X. PiS takich nie publikował, a niektórzy posłowie nawet publicznie deklarowali, że Ziobro powinien wrócić i wyjaśnić sytuację przed sądem.

– Gdybym ja był na jego miejscu, to wolalbym pójść do więzienia, bo uważam, że powinienem odpowiadać przed wymiarem sprawiedliwości – powiedział Justynie Dobrosz-Oracz z TVP Info poseł PiS Grzegorz Lorek.

Ta wypowiedź nie spodobała się Kaczyńskiemu. W środę wystąpił przed klubem, by bronić wiceprezesa partii.

– Nazwisko Lorka nie padło, ale wszyscy wiedzieli, o kogo chodzi – opowiada jeden z uczestników wyjazdowego posiedzenia w podwarszawskim Sękocinie. Kaczyński mówił, że najważniejsza jest jedność, a wypowiedzi idące w poprzek linii partii ją burzą. Tłumaczył, że Ziobro wcale nie ucieka, tylko wyjechał, bo Polska nie jest dziś krajem praworządnym, nie ma wolnych sądów.

Nie wszystkich to przekonało. Politycy PiS w nieoficjalnych rozmowach przyznają, że strategia Ziobry na ucieczkę to obciążenie dla partii.

– Jak prezes tak go bronił, to niektórzy komentowali na sali, że Andrzej Poczobut [zwolniony niedawno z białoruskiego więzienia dziennikarz „Wyborczej”] chce wracać na Białoruś, a to tam naprawdę nie ma wolnych sądów. To jest odwaga i prawdziwy manifest – opowiada polityk PiS.

Stowarzyszenia mają być zamrożone

W Sękocinie Kaczyński wrócił też do tematu, który niedawno rozpalal jego partię, czyli zawiązanego przez Mateusza Morawieckiego stowarzyszenia Rozwój Plus. Były premier ma za sobą około 40 posłów, którzy chcą je współtworzyć. Przeciwno – polityków skupionych wokół Przemysława Czarnka i Jacka Sasina.

• Wierchuszka PiS na antyimigracyjnym proteście. Od lewej: Mateusz Morawiecki, Beata Szydło, Jarosław Kaczyński, Mariusz Błaszczak i Przemysław Czarnek. 11 października 2025 r. FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Ścigani politycy PiS Gdzie jest Romanowski?

Zbigniew Ziobro na pewno przebywa w Stanach Zjednoczonych, ale miejsce pobytu jego zastępcy Marcina Romanowskiego jest nadal zagadką.

Gdy w czwartek pytaliśmy informatorów z MSZ i służb specjalnych, gdzie jest Romanowski, to milczeli albo mówili, że „mają sprzeczne informacje o różnych lokalizacjach i nie chcą wprowadzać w błąd”. – Powiemy, jeśli będziemy mieli to na sto procent potwierdzone – zaznacza jeden z rozmówców.

Tymczasem Romanowski, który – tak jak Ziobro – zniknął w sobotę z Budapesztu, opublikował wczoraj nagranie, w którym zadeklarował, co zamierza robić w najbliższej przyszłości.

„Idziemy dalej, jeszcze bardziej konsekwentnie. Dziękuję węgierskim braciom, którzy sami potrzebują obrony przed węgierskim Tuskiem. Nie cofniemy się, walczyć dalej” – oświadczył Romanowski.

W dość obszernym wystąpieniu nie powiedział najważniejszego: gdzie się teraz znajduje. Film specjal-

nie został nagrany tak, żeby nie można było ustalić lokalizacji.

Romanowski mówi na tle białej ściany, pogłos na nagraniu świadczy, że w pomieszczeniu nie ma mebli i najprawdopodobniej okien, bo światło jest wyłącznie sztuczne.

Jedyną redakcją, która twierdzi, że zna miejsce pobytu Romanowskiego, jest związany ideowo z PiS i środowiskiem Ziobry portal wpolityce.pl. W poniedziałek po raz pierwszy portal ten podał, że Romanowski też dostał się do USA. W czwartek portal powtórzył tę informację.

Jeśli jest ona prawdziwa, wówczas oznaczałoby to, że Stany Zjednoczone wpuściły na swój teren nie tylko Ziobrę (który jest ścigany jedynie w Polsce), ale też osobę poszukiwaną Europejskim Nakazem Aresztowania (ENA). I to mimo ostrzeżeń wysłanych przez MSZ 15 kwietnia.

Na razie nie ma korzystnych informacji dla ściganych Ziobrę śledczych z Prokuratury Krajowej. Najpierw Radio RMF FM podało, że

warszawski Sąd Okręgowy odrzucił trzeci już wniosek prokuratury o przyspieszenie posiedzenia w sprawie zażalenia na decyzję o aresztowaniu Ziobry. Sąd wyznaczył termin dopiero na 8 września i nie chce tego zmienić ze względu na „obszerny materiał dowodowy”.

W efekcie dopiero po tym terminie Prokuratura Generalna będzie mogła wysłać do USA wniosek o ekstradycję Ziobry. Oczywiście pod warunkiem, że sąd podtrzyma decyzję o areszcie.

Poza tym w czwartek TVN24 poinformował, że do rozpatrzenia zażalenia obrońców Ziobry na odmowę wstrzymania postępowania w sprawie Europejskiego Nakazu Aresztowania wylosowano neosędzię Annę Nowakowską. A w takich przypadkach obecna prokuratura zaskarża taki wynik losowania, gdyż obawia się, że postanowienia wydawane przez sędziów, którzy zostali nieprawidłowo powołani, mogą być zaskarżane i unieważnione.

Terminu rozprawy o ENA dla Ziobry na razie nie ustalono. ● **W**

by przetestować rząd, odklejając historię związaną z kryptowalutami od PiS, przerzucić na boisko przeciwnika. Jeśli władza kryptowalut nie zakaże – przekonywał – będzie to znaczyć, że wszystko idzie na konto rządu.

Morawiecki w rozmowie z Radiem ZET przyznał, że pomyśl go zaskoczył, nie był konsultowany w tej sprawie. Były premier uznał za niekonsekwencję to, że wcześniej PiS chciał deregulować ten rynek, a teraz zamierza go całkowicie zakazać. Kaczyński skomentował tę wypowiedź, upominając Morawieckiego,

Stowarzyszenia w partii trzeba zamrozić

JAROSŁAW KACZYŃSKI

że nie powinien krytykować pomysłów partii publicznie.

Elżbieta Witek wyraziła uznanie dla zasług Morawieckiego, ale dodała, że nie powinien ulegać tak bardzo swoim ambicjom. Była marszałek Sejmu mówiła, że Koalicja Obywatelska jak ma kogoś bronić, to robi to spójnie. Przypomniała opisywaną przez Wirtualną Polskę sprawę senatora Tomasza Lenza, który wykorzystał znajomości w publicznym szpitalu, by pomóc synowi. Politycy KO bronili senatora, dopiero kilka dni temu Tusk wyrzucił go z KO.

Witek miała też przesłanie dla młodszych, którzy nie pamiętają długich lat PiS w opozycji. Przypominała, że państwowe posady, które mieli jeszcze dwa lata temu, zawdzięczają partii, dzięki temu będą też mieć wyższe emerytury. Że w jedności siła, bo ona da zwycięstwo PiS.

– Dziś Polska jest rozkradana, rozszarpywana – mówiła.

Czarnek: Stowarzyszenia nam nie służą

Czas dostał też Morawiecki. Powtórzył swoje przesłanie, które przedstawił wcześniej na zebraniu kierownictwa partii. Wspominał PiS, które miało 35 proc. poparcia, a dziś w sondażach ma „dwójkę z przodu”. Mówił, że Tusk podporządkował sobie Lewicę i tworzą groźny tandem, że czuć ich oddech na plecach. Że trudniej będzie odzyskać poparcie bez marszu w stronę centrum.

– Że okno Overtona już się na tyle przesunęło, że Konfederacja zakotwiczyła się na stabilnej pozycji ze swoimi poglądami – słyszę od innego posła PiS.

O takiej koncepcji mówiła w rozmowie z „Wyborczą” profesor Anna Siewierska z Uniwersytetu Rzeszowskiego: – Okno Overtona zostało już mocno przesunięte. Nie wiem, czy można je przesunąć jeszcze bardziej w prawo. Już teraz są w Polsce głoszone jawnie faszystowskie poglądy.

Morawiecki jest przywiązany do koncepcji partii, która gra skrzydłami. Dlatego podczas spotkania klubu zarzucił PiS zbyt mocną „swopolizację”, co było nawiązaniem do Suwerennej Polski. Była partia Ziobry za rządów PiS nie raz była w kontrze do linii gabinetu Morawieckiego. Teraz były szef rządu nie krytykował Ziobry, ale bronił posła, który publicznie uznał, że wiceprezes PiS powinien bronić się przed polskimi sądami. Przypomniał, że prezydent Karol Nawrocki stwierdził kiedyś, że on by nie uciekł z kraju. Nawoływał, by PiS nie był partią fałszywej jedności, lecz konglomeratem różnorodności.

Z przekazem wyszedł też Przemysław Czarnek, który postanowił podkreślić swoje poświęcenie.

– Mówił że porzucił swoją karierę na KUL, jakieś granty międzynarodowe, by wsiąść do tego pociągu. I wszystko szło dobrze, tylko że Morawiecki zaczął budować stowarzyszenie i sondaże siadły. W swoim stylu mówił, pokrzykiwał, w mównicę pukał – opowiada uczestnik spotkania. – Dodawał, że analizy Morawieckiego analizami, ale publiczne dyskusje, stowarzyszenia nam nie służą. Że jak się nie uspokoiimy, to stracimy Polskę, nasze dzieci i wnuki ją tracą.

Tuż przed wspólną kolacją spotkanie podsumował Kaczyński. Przyznał, że kończy je z mieszanymi uczuciami.

A nastroje na sali? – dopytuje polityka PiS. – Zależy, gdzie ucho przyłożyć, ale jedno odczucie chyba było wspólne. To nie było pojednawcze posiedzenie. ●

– Stowarzyszenia w partii trzeba zamrozić – ogłosił Kaczyński. Wskazał na jeden wyjątek, stowarzyszenie OdNowa Marcina Ociepy, które uznał za zaplecze eksperckie PiS.

Decyzję podejmie komitet polityczny. I gdy prezes PiS planował przyszłość stowarzyszeń, ludzie Morawieckiego dzielili się informacją, że właśnie sąd zarejestrował Rozwój Plus.

Kaczyński upomniął się o składki na partię, powiedział, że prezesem PiS jest ostatnią kadencję. O projekcie ustawy zakazującej kryptowalut mówił, że był to jego pomysł. Miał służyć temu,

SPORT.PL+

**WIĘCEJ
NIŻ WYNIK**

**Poznaj
nas lepiej**

sport.pl/plus

Łukasz Piszczek

Szef klubu Konfederacji dyscyplinuje Sławomira Mentzena

Lider Konfederacji wziął w tej kadencji Sejmu udział tylko w 63,85 proc. głosowań. To jeden z najgorszych wyników wśród posłów. Nawet konfederatów zaczyna to irytować, bo wpływa na to, jak partia jest postrzegana.

Tomasz Nyczka

Posel Grzegorz Placzek, szef klubu poselskiego Konfederacji, mówi „Wyborczej”, że rozmawiał z Mentzenem w tym tygodniu o jego nieobecnościach podczas sejmowych głosowań.

– Przekazałem mu, że obecność podczas głosowań jest oczekiwana przez wyborców – mówi poseł Placzek.

Sławomir Mentzen dostał się do Sejmu pierwszy raz w 2023 r. Nie jest posłem zawodowym, nie bierze sejmowej pensji. Jak sam zresztą publicznie przyznaje, w Sejmie się nudzi, nie lubi tam być.

Nie najlepiej to o nas świadczy

Według sejmowych statystyk frekwencja Mentzena podczas głosowań w Sejmie to w tej chwili 63,85 proc. Gorszą mogą się pochwalić m.in. Marcin Romanowski i Zbigniew Ziobro, którzy uciekają przed polskim wymiarem sprawiedliwości, premier Donald Tusk i osoby, którym mandat już wygasł.

– Rzeczywiście, nie najlepiej to o nas świadczy. Ludzie to widzą – mówi polityk Konfederacji.

Stąd rozmowa „dyscyplinująca”, którą zapowiedział szef klubu.

Placzek, szef klubu, ale też polityk Nowej Nadziei, a więc partyjny podwładny Mentzena, rozmowę odbył,

• **Sławomir Mentzen nie jest posłem zawodowym. W Sejmie być nie lubi, jak sam mówi nudzi się tam**
FOT. KUBA ATYS / AGENCJA WYBORCZA.PL

ale jednocześnie stara się lidera Konfederacji usprawiedliwiać. Przekonuje, że „poza obowiązkami parlamentarnymi Sławomir Mentzen wykonuje również ogrom pracy organizacyjnej oraz politycznej związanej z funkcjonowaniem ugrupowania”. Twier-

W pracy poselskiej nie chodzi wyłącznie o naciskanie przycisku i składanie podpisów na liście obecności

GRZEGORZ PŁACZEK

dzi, że „ocena pracy parlamentarzysty nie może sprowadzać się wyłącznie do jednego wskaźnika”, a „istotna jest również aktywność polityczna, programowa i organizacyjna”.

Czy to, że Mentzen nie jest posłem zawodowym, usprawiedliwia to, że rzadko głosuje w Sejmie?

Placzek tłumaczy szefa tak: – Znam wielu posłów z różnych ugrupowań, którzy mają wysoki procent w głosowaniach, uczestniczą w każdym posiedzeniu komisji i nic z tego nie wynika. W pracy poselskiej nie chodzi wyłącznie o naciskanie przycisku i składanie podpisów na liście obecności.

Już we wtorek, w pierwszym dniu odbywającego się właśnie posiedzenia Sejmu, Sławomir Mentzen nie wziął udziału w żadnym z sześciu głosowań. Placzek mówi, że „nie będzie

komentował pojedynczych dni pracy parlamentarnej”.

– Warto dodać, że czasem, zwłaszcza jeśli chodzi o głosowania podczas wniosków formalnych, są one bardziej teatrem, niż strategicznymi głosowaniami nad kluczowymi sprawami dla Polski. Jak inaczej można traktować głosowania dotyczące stwierdzenia kworum czy zarządzenia przerwy w obradach, żeby premier mógł dojechać do Sejmu, aby odpowiedzieć na jakieś pytanie posła? Przecież to sejmowa farsa – przekonuje polityk.

Nie głosował nawet wniosku swojej partii

Określenia „farsa” politycy PiS używali na określenie tego, co stało się w Sejmie pod koniec kwietnia. Posłowie głosowali wtedy w sprawie wnio-

sku o wotum nieufności dla ministry klimatu i środowiska Pauliny Henni-g-Kloski. To był wspólny wniosek PiS i Konfederacji, ale na początku był inicjatywą tylko konfederatów.

Opozycja głosowanie przegrała. Wniosek poparło 213 posłów, przeciw było 238, nikt nie wstrzymał się od głosu. W głosowaniu nie wzięło udziału 8 osób. Wśród nich był Sławomir Mentzen. Lider Konfederacji nie zagłosował też ws. wotum nieufności dla ministry zdrowia Jolanty Sobierańskiej-Grendy.

– Wniosek o odwołanie minister środowiska był wnioskiem także Konfederacji. Lider Konfederacji Sławomir Mentzen na głosowanie nie przyszedł. Ot, opozycja – komentowała posłanka PiS Joanna Lichočka.

Sprawozdawca wniosku poseł Krzysztof Mulawa (Konfederacja – Ruch Narodowy) mówił nam wtedy, że Mentzen na pewno się z tej nieobecności wytłumaczy, ale bagatelizował ją też, zwracając uwagę na to, że ten głos by nic nie zmienił.

Posel Placzek ma podobne zdanie.

– W tym czasie prezes pełnił inne ważne obowiązki poselskie. Wynik tego głosowania i tak był „znany” jeszcze przed samym głosowaniem. Ostatecznie 238 posłów stanęło w obronie pani minister. Atak na prezesa to polityczny nonsens – przekonuje Placzek. Mówi tak: – Oczywiście udział w głosowaniach jest ważnym elementem pracy parlamentarnej, natomiast ocenianie aktywności posła wyłącznie przez pryzmat procentowej frekwencji w głosowaniach jest dużym uproszczeniem.

Sławomir Mentzen jeździ teraz po Polsce. W ramach trasy Q&A spotyka się z wyborcami i odpowiada na ich pytania. Jest też na panelach eksperckich, na których ma być wypracowany program wyborczy Konfederacji. W środę był w Łodzi. ●

Szef MON: Pracujemy nad zwiększeniem liczebności amerykańskich wojsk

Władysław Kosiniak-Kamysz skomentował doniesienia, że siły lądowe USA odwołały rotacyjne rozmieszczenie ponad czterech tysięcy żołnierzy brygady pancерnej w Polsce.

– Chcę uspokoić wszystkich. Nie zmniejsza się liczba amerykańskich żołnierzy w Polsce. Pracujemy nad zwiększeniem liczebności, jak i zdolności operacyjnych amerykańskich wojsk – podkreślił szef Ministerstwa Obrony Narodowej podczas konferencji w Sejmie.

Jak dodał, reorganizacja prowadzona przez Pentagon może dotyczyć rodzajów wojsk, ale nie zmniejszenia liczby żołnierzy w Polsce. Wicepremier zaznaczył także, że „Polska jest żelaznym sojusznikiem USA”.

– Wczoraj byłem w kontakcie z premierem Donaldem Tuskiem, w nocy rozmawiałem z prezydentem Karolem Nawrockim, nie ma tu różnic, obecność żołnierzy USA w Polsce jest dla wszystkich priorytetem – powiedział Kosiniak-Kamysz.

Przypomnijmy, ostatnia informacja o wycofaniu żołnierzy dotyczyła Niemiec. Plany te obejmowały około 5 tysięcy osób. Zdaniem rzecznika Departamentu Obrony Seana Parnella sekretarz Pete Hegseth podjął tę decyzję po przeanalizowaniu „wymogów i warunków panujących w teatrze działań wojennych”.

Ustalenia Army Times

Jak pisaliśmy na Wyborcza.pl, portal Army Times w środę nieoficjalnie poinformował, że Pentagon odwołał

rozmieszczenie w Polsce 2. Pancерnej Brygadowej Grupy Bojowej 1. Dywizji Kawalerii, czyli ponad 4000 żołnierzy wraz ze sprzętem. Zdaniem dziennikarzy twierdził tak przedstawiciel armii, który nie podał szczegółów. Z kolei Departament Obrony nie odpowiedział portalowi na pytania.

Według Army Times część amerykańskich żołnierzy ze wspomnianej brygady przebywa już w Polsce, a sprzęt jest transportowany. We wtorkowy poranek wśród mundurowych, którzy dopiero mieli zostać rozmieszczeni, zaczęła jednak krążyć informacja o zmianie planów. Żołnierze rozsyłali więc SMS-y do przyjaciół i bliskich, w których informowali ich o sytuacji.

Członek komisji sił zbrojnych Senatu senator Jack Reed poinformował jednak, że armia ma problem związa-

ny między innymi z rozmieszczeniem Gwardii Narodowej w Waszyngtonie oraz wojskowej kontroli granic. Zarówno te, jak i inne przedłużające się działania wygenerowały deficyt wynoszący co najmniej 2 miliardy dolarów.

Reorganizacja prowadzona przez Pentagon może dotyczyć rodzajów wojsk, ale nie zmniejszenia liczby żołnierzy w Polsce

Cezary Tomczyk: Ten komunikat dotyczy Niemiec

„Ta sprawa nie dotyczy Polski. Wiąże się z zapowiadaną wcześniej zmianą obecności części sił zbrojnych USA w Europie. Szybko rozwijające się zdolności Sił Zbrojnych RP i obecność sił USA w Polsce wzmacniają wschodnią flankę NATO” – skomentował wcześniej Kosiniak-Kamysz we wpisie na X.

Więcej na ten temat napisał wiceminister MON Cezary Tomczyk. „To nieprawda. Ten komunikat dotyczy Niemiec. Nie dotyczy Polski. Polska sukcesywnie zabiega o zwiększenie obecności wojsk amerykańskich” – poinformował wiceszef resortu krótko po północy w czwartek. ●

Wojciech Podgórski

Od muzyki po modę. Kreacje na scenie

Gdy Alicja Kruk i Marcin Styborski z zespołu KURZ wychodzą na scenę, najważniejsze dla nich staje się pokazanie pełnej wrażliwości i podzielenie się pasją, jaką jest dla nich muzyka. Dla Olgi Dąbkiewicz taką pasją jest moda. Oczarowuje strojami z XIX wieku. Dla niej rekonstrukcja to nie tylko praca, to misja. Bohaterowie kampanii „Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko” udowadniają, że muzyka i moda mogą stać się sposobem na wyrażanie siebie oraz realizację marzeń.

Od 2020 roku Alicja Kruk i Marcin Styborski tworzą zespół KURZ, który serwuje słuchaczom autorską mieszankę elektroniki, popu i alternatywy. Poznali się już studiach, a niedługo później ich muzyczne drogi połączyły się na dobre podczas tematycznych koncertów coverowych w Piwnicy Kany, znanym w Szczecinie miejscu spotkań, w którym można posłuchać muzyki na żywo.

– Do wspólnego grania wróciliśmy w czasie pandemii. Kiedy wszystko zaczęło się stabilizować, pojawiła się przestrzeń na regularne spotkania i tworzenie muzyki w pełni po swojemu. Do współpracy zaprosiliśmy także naszego przyjaciela Tomka „Nawrata” Nawrockiego, wybitnego szczecińskiego perkusistę. Stworzyliśmy materiał na debiutancką płytę „Troszczę się”, album opowiadający o zdrowiu psychicznym, relacjach i trudnych momentach, które mimo wszystko potrafią budować i zbliżać – wspomina Alicja Kruk.

Dziś wracają do korzeni i coraz mocniej skupiają się na akustycznym brzmieniu. – Najważniejsze są dla nas głosy, emocje i dźwięk pianina. Nie rezygnujemy jednak całkowicie z elektroniki. Nadal pojawia się w naszych premierowych utworach, ale tym razem w bardziej subtelnej, oszczędnej formie – podkreśla wokalistka.

Autentyczność i szczerść emocji

Dla KURZ liczy się autentyczność i możliwość szczerzego wyrażania emocji. – Cenię sobie momenty, w których poprzez muzykę mogę wzruszać, rozweselać lub skłaniać widzów do głębokiej refleksji – przyznaje Marcin Styborski. Wtórzy mu Alicja. – Ważne jest szczerze pokazanie własnej wrażliwości, co niekiedy może być trudne, ale myślę, że warto ponieść tę cenę dla prawdziwości przekazu – podkreśla.

fot. Marcin Bison Jabłoński

Alicja Kruk śpiewa od dziecka. – Wszystko zaczęło się od przedszkolnego przeglądu piosenki dziecięcej w mojej rodzinnej miejscowości Lipiany. Wygrałam ten konkurs z piosenką „Konik na biegunach”. Były to moje pierwsze kroki, ale już od tego czasu moim marzeniem było życie na scenie – mówi.

Marcin Styborski też zaczął śpiewać jako dziecko. Miał sześć lat, gdy odkrył tę pasję. Talent szlifował w szkole muzycznej. – Pasja z czasem przerodziła się w chęć życia na scenie – potwierdza.

Zespół KURZ ma ambitne plany na przyszłość. – Nasze najbliższe plany to wydanie dwóch premierowych utworów. Dzięki pomocy i wsparciu Pomorza Zachodniego nagraliśmy dwa klipy do tych piosenek, które równocześnie z obecnością w serwisach streamingowych będą miały swoją premierę w okresie wakacyjnym. To jednak dopiero początek, bo naszą największą ambicją jest powrót do regularnego dzielenia się nową muzyką w sieci – mówi Alicja Kruk.

Para nie przestaje tworzyć. – Już teraz myślimy o kolejnych nowościach. Równolegle bardzo zależy nam na graniu koncertów – intensywnie szukamy możliwości, by prezentować naszą twórczość na żywo. Chcemy czuć energię publiczności i dzielić się tym, co robimy, prosto ze sceny, dlatego aktywnie otwieramy się na każdą przestrzeń, która pozwoli nam wybrzmieć live – mówi Marcin Styborski.

Moda vintage

Olga Dąbkiewicz też potrafi porwać publiczność. Robi to, sięgając po stroje XIX wieku. Jest rekonstruktorką, kuratorką wystaw i animatorką kultury retro. – Rekonstrukcją, a w zasadzie modą vintage/retro zainteresowałam się w 2020 roku. Mój kolega fotograf zaprosił mnie na plener fotograficzny do Aeroklubu Szczecińskiego. Tam przyodziałam strój nawiązujący do głównej bohaterki filmu „Pearl Harbor”. Włożyłam pudrową sukienkę z dużym kołnierzem, upięłam loki i obowiązkowo użyłam czerwonej szminki. Kwintesencja mody lat 40. XX wieku – opowiada Olga Dąbkiewicz

Fascynacja, która wtedy się zrodziła, trwa do dzisiaj. W kwietniu 2021 roku Olga powołała do życia społeczność Retro Vibes®, która zrzesza sympatyków starodawnej mody z całej Polski. – Są to modele, modelki, fotograficy, artyści, mieszkańcy – mówi.

Przyznaje, że nie wyobraża sobie innego życia. – Na co dzień chodzę ubrana w stylizację nawiązującą do lat 30. i 40. XX wieku. Dla mnie to nie tylko moda, to również utrwalanie historii, ożywianie jej poprzez stroje, ale też wykorzystywanie przedmiotów z epoki, które mam również w swoich zbiorach historycznych – zauważa.

fot. materiały własne

Nie tylko edukacja, ale i misja

Pasja przerodziła się w pracę zawodową. – Prowadzę lekcje historii mody zarówno wśród tych najmłodszych: przedszkolaków, uczniów szkół podstawowych, jak i młodzieży czy seniorów. Zajmuje się modą kobiecą z początku XIX wieku aż do lat 90. XX wieku. Moda męska też nie jest mi obca, choć w tym temacie stale się doszkalam – wyjaśnia Olga.

Organizuje wydarzenia, takie jak pikniki historyczne, pokazy mody historycznej, współorganizuje Szczecińskie Spacerowe Retro Pan i Panów Szlakiem Ludzi z Pasją. Bierze udział w imprezach patriotycznych, kongresach, seminariach, konferencjach. – Moja rola to nie tylko edukacja. To również misja. Poprzez swoje działania pomagam kobietom „wyjść z cienia”, uwierzyć w siebie – zapewnia.

Stale zgłębia wiedzę z zakresu mody, nie tylko teoretyczną. – Planuje nauczyć się szyc wyкроje. Na ten moment korzystam z gotowych ubrań od rekonstruktorów i oryginałów z epoki z lat 30. i 40. XX wieku, a także zajmuję się upcyklingiem ubrań i dodatków, dając drugie życie ubraniom, Marzy mi się jednak samodzielne tworzenie wykroju – mówi.

Idea uczenia się przez całe życie

Zarówno Alicja Kruk i Marcin Styborski z zespołu KURZ, jak i Olga Dąbkiewicz stale stawiają na swój rozwój i snują plany na przyszłość. Bohaterowie kampanii „Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko”, pokazując, że podążanie za pasją otwiera zupełnie nowe drzwi, pozwala poznać ciekawych ludzi i przynosi nowe możliwości.

Ich historie są dowodem na to, że warto nieustannie się uczyć, doskonalić swoje umiejętności i odważnie realizować marzenia – niezależnie od wieku czy obranej drogi zawodowej. To właśnie ciekawość świata, konsekwencja i gotowość do rozwoju sprawiają, że pasja może stać się nie tylko sposobem na życie, ale również inspiracją dla innych.

Kampania realizowana przez Województwo Zachodniopomorskie/Wojewódzki Urząd Pracy w Szczecinie w ramach projektu pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych.

Rzeczpospolita
Polska

Sfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

Przyszłość to Polska

Polska może być motorem zmian w Europie. Chciałbym tylko, by była bardziej egoistyczna – mówi „Wyborczej” Anthony B. Kim z Heritage Foundation.

ROZMOWA Z
ANTHONYM B. KIMEM
ekonomistą

MACIEJ CZARNECKI: Czy Heritage Foundation będzie miała nowych ekspertów z Polski? Chodzi mi o Zbigniewa Ziobro i Marcina Romanowskiego, którzy właśnie przenieśli się z Węgier do USA.

ANTHONY B. KIM: Nie mam pojęcia. Na pewno naszym wybitnym ekspertem jest wasz były prezydent [Andrzej] Duda.

Pytam, bo np. Romanowski pracował na Węgrzech z organizatorem kongresu CPAC Hungary, który brał udział w inicjatywie Heritage Carvalho Dialogue. Istniały już pewne powiązania.

– Zainicjowaliśmy ten dialog dwa lata temu, ale tak naprawdę go nie kontynuowaliśmy. Znam tamtejszą sieć powiązań, lecz nie mam informacji, które wskazywałyby, że te dwie osoby dołączą do Heritage. Nie wiem, czy jest nawet dyskusja na ten temat. Przyjęcie naraz dwóch ekspertów byłoby trudne. Jesteśmy amerykańskim think-tankiem i nie rozdajemy posad ot tak, w oparciu o przyjaźnię. Kierujemy się określonymi procesami i kryteriami.

Heritage związała się z systemem politycznym Orbána, upatrując w nim modelu konserwatywnych rządów. Kto po zmianie władz w Budapeszcie może być dla was wzorem?

– Nie opisywałbym tego w ten sposób. Może są ludzie, którzy określają naszą relację jako modelową. Jednak nie mamy żadnej sformalizowanej umowy z tym krajem...

Sam napisał pan artykuł w 2022 roku, w którym wskazywał na Węgry jako model „Węgry przewodzą w obronie konserwatywnych wartości i kultury”]

– Owszem, obserwujemy, co tam się dzieje. Głównym przedmiotem zainteresowania, zarówno wtedy, jak i teraz, gdy sytuacja jest inna, jest polityka rodzinna.

Orbán przegrał swoją reelekcję. Taka była decyzja węgierskiego narodu. Jednak jego następca pochodzi z tego samego obozu. Ma inny styl uprawiania polityki, nie podobają mu się posunięcia Orbána, styl, charakterystyka, jakkolwiek by to opisać...

Korupcja.

– [Peter Magyar] opowiada się za większą przejrzystością, to na pewno. Z naszej perspektywy, Węgry nadal mogą być przyjacielem Stanów Zjednoczonych oraz wielu think-tanków w Waszyngtonie. Nie chodziło o samego Orbána.

Jestem ciekaw, jakiego zwrotu dokonają teraz Węgry. Nie ma wątpliwości, że nowy premier wprowadzi większą transparentność, to była jedna z jego obietnic wyborczych. Nie wiem, na ile dokona zwrotu w polityce gospodarczej. Nie jest jakimś lewicowcem, sam był członkiem Orbána. To dobry początek, ale nie lubię mieszać ze sobą pewnych rzeczy...

Co ma pan na myśli?

– To, że musimy najpierw zrozumieć, z kim mamy do czynienia, zanim zawyrokujemy: och, to jest modelowy sojusznik! Na pewno relacje Ameryki z Polską są bardzo cenne i mocne. To sprawdzony związek.

Przed wojną w Ukrainie relacje między administracją Bidena a waszym ówczesnym rządem nie były dobre. Z uwagi na to, co wydarzyło się w Ukrainie, zdecydowanie się wzmocniły. Teraz też, pomimo pewnych obaw, nasze relacje są pozytywne. Przed wyborami powtarzałem żartobliwie: Polska ma D.T., USA też będą miały swojego D.T., to nas połączy!

Wspomniał pan o wojnie w Ukrainie. Nie ma wątpliwości, że współpraca w zakresie bezpieczeństwa jest najważniejsza w relacjach Polski i USA. Tylko że wiele osób w Polsce jest zaniepokojonych sygnałami wysyłanymi przez Trumpa do Rosji w tej sprawie.

– Myślę, że to kwestia taktyczna. Nie należę do administracji, ale pamiętajmy, że Trump bardzo jasno powiedział: powstrzymajmy zabijanie. Sądzę, że naprawdę tego chce. Jak to osiągnąć – to otwarte pytanie. Ameryka ma swoje pomysły, Polska swoje.

Wasze obawy i nerwowość nie są czymś niezwykłym. Ale USA naprawdę potrzebują Polski. Polska jest coraz silniejsza i, w mojej ocenie, bardzo mądra. Wasza dyplomacja jest bardzo skomplikowana, musicie żonglować kwestiami związanymi z Unią Europejską, Chinami, Stanami Zjednoczonymi.

Relacje Polski i USA są ucieleśnieniem w mniejszej skali tego, jak chcielibyśmy, żeby wyglądały stosunki transatlantyckie.

Skupiamy się na prezydencie, bo to on przewodzi USA. Trump jest potężny. Ma niepowtarzalny styl, taka jest rzeczywistość. Ale uważam, że to dla Polski szansa. Nie sądzę, by miała taką okazję, jeśli chodzi o praktyczne partnerstwo, gdyby prezydentką była Kamala Harris.

Polska też bardzo chce pokoju w Ukrainie. Ale zdajemy sobie sprawę z tego, że można go zaprowadzić jedynie poprzez siłę. Ostrzegaliśmy przed Rosją przez wiele lat i niewiele na Zachodzie chciało nas słuchać. Teraz znów ostrzegamy. I kiedy słuchamy Trumpa, wielu ludzi ma poczucie, że znów ignoruje się nasze ostrzeżenia.

– Pokój poprzez siłę w Europie będzie miał miejsce za sprawą Polski. Dyskutowaliśmy o tym podczas naszego panelu: dlaczego nie Niemcy, Wielka Brytania, Francja?

Nie możemy współpracować z tymi narodami, nazwijmy to, „starej Europy”. Potrzebujemy kogoś takiego jak Polska: chętnego do współpracy, z odpowiednimi zdolnościami, chcącego bronić swoich granic.

Kogoś, kto potrafił przyjąć 2 miliony ludzi z Ukrainy, przestrzegając odpowiednich procesów, a jednocześnie postawił tamę masowej imigracji. Polska wydaje [na obronę, w relacji do PKB] znacznie więcej niż inne europejskie państwa. Ma największe i najmocniejsze wojsko w Europie.

Powiedzmy to otwarcie: przyjęcie większej liczby amerykańskich żołnierzy jest dla was korzystne. Chodzi nie tylko o symbolikę, a i kon-

sekwencje ekonomiczne. Jednym z czynników cudu gospodarczego Korei Południowej była właśnie obecność amerykańskiej armii. Mam na nazwisko Kim, więc dobrze wiem, co mówię [śmiech].

Wasi ministrowie spraw zagranicznych i obrony obaj zadeklarowali, że kraj jest gotowy na przyjęcie kolejnych amerykańskich żołnierzy. Sądzę, że generalny kierunek jest bardzo obiecujący. Jeszcze raz to podkreślę: uważam, że Polska ma wyjątkową szansę.

Polska jest częścią Unii Europejskiej. A wy mówicie: nie możemy współpracować z Niemcami, z Francją...

– UE to dla Waszyngtonu strata czasu. Jest przestarzała, niewydajna, przerośnięta.

Dlatego ją reformujemy. Podał pan przykład polskiej polityki migracyjnej. W ciągu paru lat stała się w zasadzie polityką UE.

– I bardzo dobrze!

Chodzi mi o to, że to dobry przykład, że Europa potrafi się zmieniać. Nie możecie już powtarzać jak do niedawna, że „Europa ma otwarte granice”.

– Mam nadzieję, że potrafi. Tylko że powinna to robić wcześniej i szybciej. Jeden z panelistów podkreślał, że powodem sukcesu polskiej gospodarki jest członkostwo w UE. Uważam, że to tylko część prawdy. Czynnikiem wzrostu nie są ludzie w Brukseli, tylko wasi politycy, wasz naród, wasza ciężka praca.

Jeśli popatrzymy na przemysł obronny, to mamy do czynienia z konkurencją, co pokazuje, że ta dyskusja nie jest jednowymiarowa.

Nie możemy współpracować z tymi narodami, nazwijmy to, „starej Europy”. Potrzebujemy kogoś takiego jak Polska: chętnego do współpracy, z odpowiednimi zdolnościami, chcącego bronić swoich granic

ANTHONY KIM

Myślicie o współpracy nuklearnej z Niemcami, a one mówią: och, my tego nie potrzebujemy. Współczesne Niemcy nie są już takie jak dawniej. Mam 52 lata i obserwowałem wzloty i upadki niemieckiej gospodarki. Byłem wielkim fanem niemieckiej precyzji, ale teraz ten kraj się starzeje, a jego konkurencyjność spada.

Za to Polska! Powstrzymałem się przed powiedzeniem, że to nowe Niemcy, ale naprawdę tak uważam. Motorem NATO i UE – możemy ją też uwzględnić – jest Polska. Nie Węgry, nie kraje bałtyckie, bo są po prostu za małe. Sprzyja wam też położenie geograficzne. Naprawdę możemy obudzić całą Europę i Unię.

Teraz mówi pan o „budzeniu” Unii, a przed chwilą przekonywał pan, że to strata czasu [dosł. dead horse, martwy koń].

– Chcę obudzić tego konia. Kanclerz Merz sam powiedział, że Niemcy muszą coś zrobić ze swoją konkurencyjnością. Unia to tak naprawdę projekt UK, Niemiec i Francji, może jeszcze Włoch. UK już w Unii nie ma. Chociaż to, co się tam dzieje, przechodzi moje pojęcie.

Potrzebujemy zatem nowego motoru zmian w UE. Tym motorem może być Polska. Ona już nie zależy od decyzji Niemiec, Francji, Wielkiej Brytanii. Jest suwerennym, niezależnym narodem. Nawet w czasach dziwnych relacji transatlantyckich USA i UE, relacje z Polską nie tylko przetrwały, ale wręcz kwitną.

Wie pan, ile osób z Polsce chce wyjść z UE? Właśnie opublikowaliśmy nowy sondaż na ten temat.

– Nie mam pojęcia.

15 proc.

– To sporo, nie?

Moim zdaniem niewiele. Stawiamy na UE, bo rozumiemy, że w ten sposób jesteśmy silniejsi.

– My nie namawiamy do wyjścia.

Ale w praktyce staracie się rozmontować Unię. W grudniu Nile Gardiner, jeden z waznych ekspertów, opublikował artykuł zatytułowany „Zachodnia cywilizacja może ocalać tylko, jeśli UE zostanie zniesiona”. Rozumiem, że Ameryka może mieć inną perspektywę, ale nie mogą opędzić się od myśli, że za waszymi wezwaniem może stać coś innego

niż szczerą troską o zachodnią cywilizację – wąsko pojmowane interesy USA.

– Znam dobrze artykuł, o którym pan wspomina, podobnie jak samego autora. Ale przecież nikt Europie niczego nie nakazuje, to tylko pewne uwagi. Nawet Trump – on potrafi mówić bardzo dziwne rzeczy, będące nie do zaakceptowania, a w końcu schodzi do normalnego poziomu. Rozumiem pana zastrzeżenia, ale chcę zapewnić, że Waszyngton jest znacznie bardziej złożony. Nasze relacje są ugruntowane i nie zależą tylko od jednego prezydenta czy think-tanku.

Tylko że kiedy Trump nazywa NATO „papierowym tygrysem”, to w kraju takim jak Polska, graniczącym z Rosją, te słowa brzmią inaczej niż za Atlantykiem.

– Nikt, włącznie z USA, nie ma poważnych intencji, by rozmontowywać relacje transatlantyckie.

Trump powiedział w jednym z wywiadów, że rozważa wycofanie z NATO.

– Ale tego nie zrobił. Nie wierzę, że się na to zdecydował. Trump może mówić to czy tamto, ale sekretarz generalny NATO Mark Rutte potrafi z nim rozmawiać. Rozmowy o UE są bardzo negatywne, ale jeśli wyciągnąć kartę Polski, to robi się fantastycznie, bardzo konstruktywnie. Chcę to powtórzyć: Polska jest motorem zmian. Wy już zmieniacie dynamikę w NATO.

Waszyngton na pewno nie jest zadowolony z UE. Obecnie Unia jest grubym, starym człowiekiem, mającym poważne problemy z sercem. Waszyngton stara się to zmienić.

Wspierając partie w Europie, które chcą rozmontować Unię.

– Czy one naprawdę rosną w siłę? Wynik wyborów na Węgrzech nie był dla nich dobrą wiadomością. Bardzo nieszczęśliwie ułożyły się też relacje USA z Włochami. Nie tak dawno premierka Meloni była sojusznikiem prezydenta Trumpa. W Polsce też są takie siły, ale w szerszej perspektywie nasze rządy ze sobą współpracują.

G-20 to naprawdę duża rzecz. Nie da się przecenić symbolicznego i praktycznego znaczenia udziału Polski w nadchodzącym szczycie. Nie jako członka UE, tylko suwerennego narodu.

Czego spodziewa się pan po rozpoczynającej się właśnie wizycie Trumpa w Chinach?

– W mojej opinii nie będzie żadnych przełomowych porozumień. Najważniejszą wiadomo-

ścią będzie to, że przywódcy ze sobą nie walczyli, podali sobie rękę. Staramy się siebie nawzajem zrozumieć. Xi Jinping potrzebuje tego bardziej niż Trump. Jego dużym zwycięstwem, na które Trump mu pozwala, jest to, że odwiedza Pekin, by się z nim spotkać.

Xi może zatem mówić Chińczykom: patrzcie, prezydent USA znów przybywa, by ze mną porozmawiać. Tak było w 2017 r. Od tego czasu nie przybył tam żaden amerykański przywódca. Biden przyjął Xi Jinpinga.

Chcę jeszcze zapytać o politykę wewnętrzną w USA. Jako ekspert z intelektualnego zaplecza ruchu MAGA, spodziewa się pan, że w tym ruchu wybuchnie na dobre wojna domowa? Już widać pewien odpływ od Trumpa niektórych ważnych postaci MAGA.

– Nie spodoba się panu moja odpowiedź. MAGA to nadal dość świeże zjawisko. Jego motorem jest prezydent Trump. Wielu ludzi mówiło, że będzie izolacjonistą, że utnie kontakty z naszymi sojusznikami – a nie zrobił tego. Może angażuje się nawet za bardzo. Pytania o MAGA są naturalne. To zdrowa debata wewnętrzna w USA. Na pewno nie jest to koniec ruchu.

Sam pan przyznaje, że jest Trump jest jego centralną postacią. A wkrótce będzie „kulawą kaczką” [tak w krajach anglosaskich określa się odchodzącego przywódcę rządu]. – Stąd ta debata, może przedwczesna. Zobaczmy, jak przebiegnie rekonfiguracja, ale pragnę zapewnić, że USA to stabilny kraj. Nie oczekuję w MAGA żadnego trzęsienia ziemi.

Musimy poczekać na wybory prezydenckie w 2028 r. W tym roku najważniejsza będzie 250. rocznica powstania Stanów Zjednoczonych. Trump będzie skupiał się na celebracjach, no i cenach benzyny w kraju, a nie aż tak na sprawach międzynarodowych. Nie spodziewam się, że straci Senat. Wynik nie będzie najgorszy.

W nowym sondażu CNN rekordowe 70 proc. Amerykanów źle ocenia jego politykę gospodarczą. To znajdzie odbicie w wyniku wyborów.

– Być może. Ale mamy dopiero maj, a wybory są w listopadzie. W tym czasie sporo jeszcze może się wydarzyć.

Wie pan, co mówią o cenach ropy: idą w górę szybko jak rakieta, a spadają wolno jak piórko. Będzie potrzeba trochę czasu, żeby to piórko spadło do poziomu akceptowalnego dla obywateli.

– Nie mam wątpliwości, że to jedna z głównych obaw w Waszyngtonie. Prezydent Trump jest jednak bardzo dobry z liczbami. Zobaczmy, jak będzie. Chcę powiedzieć na koniec, że bardzo cieszę się z naszego wywiadu, przeprowadzonego trochę na kontrze. Rozumiem pana zdrowy sceptycyzm i obawy, ale nie należy nie doceniać odporności amerykańskiego systemu.

Czuję się teraz trochę tak, jak po przemowie Trumpa w 2017 roku w Warszawie. Zapewniał wtedy Polaków, że gwarancje z art. 5 traktatu o NATO są żelazne. A ze wspomnień jego ówczesnego sekretarza bezpieczeństwa narodowego Johna Boltona wiem, że na kolejnym szczycie Sojuszu rozmyślał wyjście z NATO. Stąd ten sceptycyzm.

– Ja to odsuwam na bok. Rozumiem, że dla was z Polsce zagrożenia są bardziej bezpośrednie. Zapewniam jednak, że choć prezydent Trump może mieć frustrującą taktykę negocjacyjną, to w Polsce wygłosił najlepszą z dotychczasowych przemów o polityce zagranicznej jako prezydent USA. Hipotetycznie mówiąc, jeśli zastosujemy art. 5... Nie mówię, że jest jakaś lista, ale Polska jest na jej szczycie.

Art. 5 tak nie działa. Ma sens, jeśli obejmuje wszystkich członków NATO.

– Oczywiście. Mówię tylko, że Polska ma wyjątkowy i szczególnie wysoki status w Waszyngtonie. Wasz prezydent i premier są z różnych środowisk politycznych, ale naprawdę mamy wspaniałe relacje. ●

Rozmawiał Maciej Czarnecki

• **Wizyta prezydenta USA Donalda Trumpa w Warszawie, 6 lipca 2017r.**

FOT. PRZEMEK WIERZ-CHOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Heritage Foundation to intelektualne zaplecze ruchu MAGA, w dużej mierze odpowiedzialne za program drugiej kadencji Donalda Trumpa. Powstała w 1973 roku i odegrała ważną rolę za rządów Ronalda Reagana.

Anthony B. Kim

• ekonomista, ekspert od geopolityki w działającym w ramach Heritage Margaret Thatcher Center for Freedom oraz redaktor „Indeksu Wolności Gospodarczej”. Gość konferencji Strategic Ark Polskiego Instytutu Spraw Międzynarodowych (PISM).

www.nekrologi.wyborcza.pl/34433025

17 maja 1940 roku w Paryżu

urodził się

Marcel Łoziński

Mija pierwsza rocznica urodzin bez Marcela.

Wybitnego, rangi międzynarodowej dokumentalisty, filmowca, kochającego ojca, opiekuna studentów, niezwykle czulego Partnera.

Świat pozbawiony takich ludzi jak On jest ubogi.

Wielu za Tobą tęskni. I ja bardzo.

Małgorzata Burzyńska-Keller

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434039

Dnia 13 maja br. roku minęła dziesiąta rocznica śmierci naszego ukochanego Męża, Taty i Dziadka

ŚP

Grzegorza Szymanowskiego

Na zawsze pozostaniesz w naszych sercach i pamięci.

Z miłością i wdzięcznością

wspominają

najbliżsi

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34434821

Wyciąg z ogłoszenia drugiego przetargu ustnego nieograniczonego na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej, położonej w obrębie 8m. Chojna, działka nr 36/109 o pow. 1,0483ha, KW SZ1V/00044173/9.

cena wywoławcza – 625 000,00 zł
minimalne postąpienie – 6 250,00 zł

wadium – 62 500,00 zł

Przetarg odbędzie się 23 lipca 2026r. o godz. 10.00 w Urzędzie Miejskim w Chojnie ul. Jagiellońska 4, pokój nr 8
Wadium należy wpłacać na konto BS Chojna 03 9370 0007 0000 0664 2000 0002 najpóźniej do dnia 20.07.2026r. Za datę wniesienia wadium uważa się dzień wpływu na nasze konto.

Sprzedaż nieruchomości zwolniona jest z podatku VAT na podstawie art. 43 ust.1 pkt 9 ustawy o podatku od towarów i usług.

Pełna treść ogłoszenia opublikowana jest na stronie internetowej: www.bip.chojna.pl oraz wywieszona na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Chojnie (parter). Bliższych informacji udziela pracownik Urzędu Miejskiego w Chojnie (pok. nr 8) tel. 414 10 35 wew. 61.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34434840

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA

Prezydent Miasta Słupska ogłasza

I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości niezabudowanej stanowiącej własność Miasta Słupska, położonej przy ulicy Sławieńskiej w obrębie nr 0011 miasta Słupska, oznaczonej w ewidencji gruntów jako: działka nr 22/50 o powierzchni 3663 m² - cena wywoławcza 770 000 zł, wadium 77 000 zł.

Do wycycytowanej ceny za nabycie nieruchomości zostanie doliczony podatek VAT w stawce 23 %.

Dla przedmiotowej nieruchomości Sąd Rejonowy w Słupsku VII Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi KW nr SL15/00038907/2.

Zgodnie z miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego „Szczecińska-Koszalińska” ww. działka znajduje się na terenie o funkcji: nowo projektowane tereny zabudowy usługowej nieuciążliwej (10.7.UN).

W ewidencji gruntów i budynków działka nr 22/50 oznaczona jest jako zurbanizowane tereny niezabudowane lub w trakcie zabudowy (Bp).

Przetarg odbędzie się 22.07.2026 r. o godz. 10⁰⁰ w sali nr 212 Urzędu Miejskiego w Słupsku, Plac Zwycięstwa 3 (II p.).

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium do 16.07.2026 na konto: Miasto Słupsk mBank SA nr 08 1140 1153 0000 2175 4200 1011. Za datę wniesienia wadium uważa się datę wpływu środków pieniężnej na rachunek Miasta Słupska.

Pełna treść ogłoszenia została wywieszona na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego w Słupsku obok pok. 224, opublikowana na stronie internetowej www.slupsk.pl oraz w Biuletynie Informacji Publicznej www.bip.um.slupsk.pl.

Szczegółowe informacje dotyczące przetargu uzyskać można w Urzędzie Miejskim w Słupsku Plac Zwycięstwa 3, w Wydziale Zarządzania Nieruchomościami pokój 224, pod numerem tel. 0 59 84 88 472.

Prezydent Miasta Słupska zastrzega sobie prawo do odwołania przetargu z uzasadnionej przyczyny w trybie właściwym dla ogłoszenia.

Czerniakowski Capital i Vilim

Spółka Vilima chciała rzekomo kupić grunt pod inwestycję. Do transakcji nie doszło, ale właściciel nieruchomości sprzedać nie może. Powód? Zabezpieczenie w księdze wieczystej. To kolejna spółka powiązana z Czerniakowski Capital.

Justyna Sobolak

Na Wyborcza.biz pisaliśmy o tym, jak firmy deweloperskie poprzez wpisane roszczenia w księgach wieczystych nie mogą latami dowolnie dysponować gruntami.

Przytoczyliśmy historię dewelopera Becher Zapustna z Kielc, który wystawił na sprzedaż działkę i w 2022 r. podpisał umowę przedwstępną na jej sprzedaż z Czerniakowski Capital. Umowa sprzedaży miała zostać zawarta do 16 lutego 2023 r.

Warunkiem dokończenia transakcji miało być uzyskanie pozytywnego wyniku badania due diligence, czyli oceny stanu prawnego działki. Podpisując umowę przedwstępną, Czerniakowski Capital dokonało wpisu w dziale trzecim księgi wieczystej działki należącej do Becher. Taki wpis „ogłasza” innym potencjalnym nabywcom, że nieruchomość jest zarezerwowana, a jej obecny właściciel ma zobowiązanie do jej sprzedaży konkretnej osobie.

Do transakcji jednak nie doszło, a wpis w księdze wieczystej widnieje nadal, czyli od czterech lat. Becher Zapustna walczy w sądzie o możliwość jego wykreślenia. Do tego czasu nie może dowolnie dysponować działką.

Wykreślenie w sądzie

Deweloper z Trójmiasta też miał do sprzedaży grunt i także zdecydował się na podpisanie umowy przedwstępnej z Czerniakowski Capital. Było to w 2022 roku. Spółka Czerniakowski Capital zobowiązała się zakończyć transakcję do maja 2023 r. W tym czasie miała wykonać due diligence. Do podpisania umowy sprzedaży i w tym przypadku nie doszło. Wpis w księdze wieczystej jest do dzisiaj, a firma z Trójmiasta walczy o jego wykreślenie w sądzie. Czekają na wyznaczenie terminu pierwszej rozprawy.

O komentarz poprosiliśmy Krzysztofa Strzałkowskiego i Waldemara Chodzińskiego, właścicieli Czerniakowski Capital. Krzysztof Strzałkowski komentował dla Wyborcza.biz, że „działania firmy prowadzone są w sposób zgodny z obowiązującymi przepisami prawa oraz przyjętymi standardami rynkowymi”. „Opisywane sytuacje nie stanowią elementu jakiegokolwiek schematu działania, lecz są następstwem konkretnych, indywidualnych sporów wynikających z umów przedwstępnych, które wymagają rozstrzygnięcia przez sąd. W tego typu przypadkach utrzymanie wpisów w księgach wieczystych jest standardowym instrumentem prawnym służącym zabezpieczeniu roszczeń strony umowy” – tłumaczył.

Powiązania między spółkami

Z informacji, które mamy, wynika, że problemy z utrzymującymi się latami wpisami do ksiąg wieczystych mają również osoby i firmy, których gruntem zainteresowała się firma Vilima. Prezesem zarządu tej spółki jest Thomas Michael Bialek, ale osoby, z którymi rozmawiamy, twierdzą, że choć w KRS brak jest bezpośrednich powiązań, to powszechnie wiadome jest, że Czerniakowski Capital i Vilima ze sobą współpracują.

– Spółki z grupy Czerniakowski opłacają usługi wykonywane na rzecz Vilima, korzystają z tej samej księgowości, biegłych rewidentów, architektów. Pracownicy Czerniakowski na mieście prezentowali siebie jako przedstawicieli Vilima. Umowy przedwstępnej podpisywane przez Czerniakowski Capital z Becher Zapustna czy firmą z Trójmiasta były w kancelarii notariusz Marty Walentynowicz. Osoby i firmy, których grun-

tem zainteresowała się Vilima – także podpisywały umowy u tej samej notariusz – mówi nam jeden z informatorów.

Do powiązań Czerniakowski Capital i Vilimy prowadzi także spółka Tyrion. Ta brała razem z Vilimą udział w zawieraniu umów przedwstępnych na zakup działek przy ul. Kąty Grodzkie w Warszawie. Vilima miała tam kupić cztery działki od osób prywatnych. Podpisała umowy przedwstępne na trzy, a czwartą zawarła spółka Tyrion. Do transakcji nie doszło. Działki ostatecznie kupiła jedna ze spółek dużego dewelopera, podpisując umowy bezpośrednio z właścicielami.

– Spółka Tyrion jest kierowana od października 2023 roku przez jednoosobowy zarząd – Waldemara Chodzińskiego. Wcześniej, jak wynika z danych Monitora Sądowego i Gospodarczego, od 24 sierpnia 2022 roku do 31 października 2023 roku prezesem spółki Tyrion był Thomas Bialek – mówi Tomasz Mostowski, detektyw z Legalplus, który, na zlecenie jednej z firm, badał działalność Czerniakowski Tower i podmiotów powiązanych.

Krzysztof Strzałkowski z Czerniakowski Capital, pytany o związki ze spółką Vilimą, podkreśla, że Czerniakowski Group funkcjonuje na rynku nieruchomości od wielu lat, w związku z czym posiada bogate doświadczenie i pozostaje w kontakcie z wieloma osobami i podmiotami.

Wpisane w księdze wieczystej roszczenie uniemożliwia dowolne dysponowanie działką

– Nasza znajomość rynku i doświadczenie, a także usługi doradcze są wykorzystywane w trudnych czy konfliktowych sytuacjach przez różne podmioty. W takich m.in. sytuacjach mieliśmy też okazję wspierać spółkę Vilima. Jednocześnie podkreślamy, że bieżąca analiza rynku nieruchomości, w tym monitorowanie transakcji oraz aktywności innych uczestników rynku, jest powszechną i standardową praktyką w branży. Działania te służą lepszemu zrozumieniu otoczenia rynkowego i podejmowaniu odpowiedzialnych decyzji biznesowych – zapewnia Krzysztof Strzałkowski.

Umowa i brak transakcji

Z Vilimą do czynienia ma deweloper MTE Dom. W 2023 roku wystawił na sprzedaż działkę na Białoleścu. W transakcji miał pomóc pośrednik nieruchomości.

– Współpracowaliśmy z MTE Dom wcześniej, znamy się od wielu lat, więc i tę transakcję mi powierzyli – mówi pośrednik i prosi o anonimowość. MTE Dom zależało na szybkim zbyciu gruntu. – Zainteresowanie zakupem wykazała spółka Vilima. Po jej stronie kontaktowała się ze mną znana w środowisku deweloperskim osoba specjalizująca się w obszarze przygotowania inwestycji mieszkaniowych. Pracowała dla dużego dewelopera. To ona została wytypowana do zrobienia due diligence działki MTE Dom – relacjonuje pośrednik.

Nic, jak twierdzi, nie wzbudziło jego podejrzeń. To miała być transakcja, jakich na ryn-

• Do powiązań Czerniakowski Capital i Vilimy prowadzi też spółka Tyrion. Ta brała razem z Vilimą udział w zawieraniu umów przedwstępnych na zakup działek przy ul. Kąty Grodzkie w Warszawie. FOT. ROBERT KOWALEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

ku przeprowadza wiele. Dokładnie 1 marca 2023 roku Vilima podpisała z MTE Dom umowę przedwstępną. Warunkiem realizacji transakcji był pozytywny wynik due diligence. Badanie miało zostać zrealizowane do 15 maja 2023 roku.

– Vilima przed przystąpieniem do transakcji weryfikowała stan prawny nieruchomości. Wstępne due diligence zostało wykonane. Negocjacje przebiegały jako typowe dla tego typu umów – mówi także Bartłomiej Jędrzychowicz z MTE Dom.

Deweloper dostarczył wszystkie potrzebne Vilimie dokumenty, a jej przedstawiciele nie zgłaszali żadnych uwag. Ale 12 maja 2023 roku Vilima skierowała do przedstawicieli MTE Dom pismo, prosząc o przedłużenie czasu na przeprowadzenia badania due diligence. Deweloper zgodził się i podpisano akt notarialny w tej sprawie. – Dowiedzieliśmy się, że w tym czasie Vilima proponowała zakup naszych działek dużemu deweloperowi za kwotę o 3 mln zł wyższą. Ten jednak nie przystał na to – mówi Bartłomiej Jędrzychowicz.

W maju Vilima ponownie poprosiła o przedłużenie czasu na przeprowadzenie due diligence. MTE Dom odmówiło. W efekcie, Vilima oświadczyła, że deweloper nie wydał potrzebnych do przeprowadzenia due diligence dokumentów, mimo że wcześniej o żadne dodatkowe pisma spółka nie poprosiła, i odmówiła przystąpienia do transakcji.

– Jednocześnie odmówiono nam przedstawienia przebiegu badania due diligence i wskazywania konkretnych okoliczności, które zostały zweryfikowane jako negatywne – mówi Bartłomiej Jędrzychowicz.

Z treści oświadczenia notarialnego, do którego dotarliśmy, wynika, że osoba, która z ramienia Vilimy przygotowywała due diligence przyznała, że zakończyło się pozytywnie i nie rozumie, dlaczego Vilima nie przystąpiła do umowy. Ta osoba jasno wskazuje, że była przekonana, że pracuje dla Waldemara Chodzińskiego z Czerniakowski Group. To Chodziński opłacał działanie tej osoby. Także pośrednik, z którym rozmawiamy, mówi, że dostał „z rynku” sygnał, że Vilimą z tylnego fotela cały czas przy transakcji z MTE Dom, sterował Waldemar Chodziński z Czerniakowski Capital.

Vilima, pomimo że do transakcji w umówionym terminie nie doszło, nadal jest wpisana w dziale trzecim księgi wieczystej działki MTE Dom, blokując deweloperowi możliwość sprzedaży działki czy realizacji budowy.

Przed boomem na rynku

O tę sprawę pytamy Thomasa Białka. Ten odsyła nas do mecenas Kamil Osińskiego, adwokata

BTL Real Estate, który reprezentuje spółkę Vilima. Mecenas wskazuje, że umowa przedwstępna pomiędzy spółką MTE Dom a spółką Vilima była „efektem kilkumiesięcznych negocjacji pomiędzy stronami”, w której udział brali nie tylko członkowie zarządu i wspólnicy spółki MTE Dom, ale także jej prawnicy i pośrednicy, oferujący jej profesjonalne wsparcie.

– Umowa przedwstępna, zgodnie z ustaleniami stron, została zawarta na okres kilku lat i nadal obowiązuje, a fakt ten należy uznać za bezsporny, tym bardziej że nie jest w żadnym zakresie kwestionowany na drodze sądowej przez spółkę MTE Dom. Praktycznie od samego początku trwania umowy spółka MTE Dom nie tylko nie wykonuje obowiązków wynikających z umowy, pomimo licznych wezwań ze strony Vilima, istotnie utrudniając jej wykonanie, ale wręcz otwarcie próbuje wymóc na spółce Vilima rozwiązanie umowy przedwstępnej. Według naszej wiedzy wynika to z tego, że w ocenie MTE Dom – umowa była zawierana przed boomem na rynku nieruchomości i w ocenie spółki MTE Dom można ją sprzedać obecnie za dużo wyższą cenę – wskazuje mecenas Kamil Osiński. Pytany o wpisy w księdze wieczystej, wskazuje, że są konsekwencją obowiązywania umowy przedwstępnej oraz ujawnienia wynikających z niej praw Vilima. – Nie są one rezultatem jednostronnego działania spółki Vilima ani dowolnej interpretacji postanowień umownych, lecz wynikiem uprawnionej i wiążącej oceny dokonanej przez właściwy organ – sąd wieczystoksięgowy, który jako jedyny posiadał kognicję do rozstrzygnięcia w przedmiotowym zakresie. Tym samym ani strony umowy, ani osoby trzecie nie są uprawnione do podważania skutków tych wpisów poza przewidzianym prawem trybem – zauważa.

Dalej wskazuje, że „zasadność ujawnienia praw spółki Vilima w księdze wieczystej była przedmiotem kontroli sądowej, a dokonane wpisy pozostają aktualne, skuteczne i wiążące, dopóki nie zostaną zmienione w przewidzianym prawem trybie”.

– W naszej sprawie sąd wieczystoksięgowy prawomocnie oddalił skargi i zażalenia spółki MTE Dom na dokonane wpisy w księgach wieczystych, uznając wnioski o wykreślenie za niezasadne – informuje.

MTE Dom przekonuje, że umowa z Vilimą nie obowiązuje, o czym spółka Thomasa Białka wie od 14 marca 2025 roku. MTE Dom uchyliło się od skutków prawnych oświadczeń woli złożonych pod wpływem podstępstwa. Deweloper udokumentował, że umowę zawarł wskutek celowego wprowadzenia w błąd.

a współpracują ze sobą

– Każdy kontrahent warunek pozytywnego due diligence rozumie tak, że jak badanie się kończy, to należy wskazać: jesteście zainteresowani, nie jesteście. Utrzymywanie umowy przedwstępnej bez wskazania wyniku nie ma ekonomiczno-gospodarczego uzasadnienia. Świadczy wyłącznie o woli blokowania właścicieli w prawie rozporządzania swoją własnością – mówi przedstawiciel firmy.

Tajemnica zawodowa

O sprawę firm, które zawarły umowę przedwstępną z Czerniakowski Capital i Vilimą, w przypadku których, nie doszło do sfinalizowania transakcji, pytamy notariusz Martę Walentynowicz, w której kancelarii podpisywane były umowy. Pytamy, czy nie wzbudziło jej podejrzeń, że nie dochodzi do finalizowania transakcji.

Notariusz zaznacza, że obowiązuje ją zachowanie w tajemnicy wszelkich okoliczności spraw. – Obowiązek ten ma charakter bezwzględny i obejmuje zarówno treść sporządzanych aktów, jak i wszelkie informacje uzyskane w toku czynności, niezależnie od ich formy czy źródła, przy czym trwa on także po zakończeniu czynności oraz nie ustaje wraz z upływem czasu – podaje.

Zapewnia, że czynności notarialne nie zostały dokonane z naruszeniem przepisów prawa. – Przeciwnie, przebiegały w pełnej zgodności z obowiązującymi regulacjami, z zachowaniem należytej staranności oraz standardów wymaganych dla tego rodzaju czynności. Co istotne, odbywały się one przy udziale i aktywnej współpracy profesjonalnych pełnomocników, tj. radców prawnych oraz adwokatów, reprezentu-

jących każdą ze stron czynności notarialnych. Pełnomocnicy ci na bieżąco doradzali swoim klientom, czuwali nad zabezpieczeniem ich interesów prawnych, wyjaśniali wszelkie wątpliwości oraz zapewniali, że podejmowane decyzje są w pełni świadome i zgodne z obowiązującym porządkiem prawnym – twierdzi notariusz.

Ekspresowe umorzenie

MTE Dom złożyło zawiadomienie do Prokuratury Rejonowej Warszawa Praga Południe. Zawiera ono szereg informacji, wykaz osób i firm, w których przypadku podpisano umowy przedwstępne i nie sfinalizowano transakcji. W zawiadomieniu wskazano również na powiązania spółek Vilima i Czerniakowski Capital. Prokuratura prowadziła śledztwo przez dwa lata. W związku ze zmia-

nami kadrowymi, została ona w lutym 2026 roku przekazana nowej osobie. W ciągu kilku dni, śledztwo zostało umorzone, akurat wtedy, kiedy prokurator była zobowiązana złożyć wniosek o przedłużenie okresu śledztwa na ponad dwa lata. Obecnie sprawę bada Prokuratura Krajowa.

– Zjawisko przestępczości gospodarczej, w tym tzw. białych kołnierzyków, od lat stanowi istotne wyzwanie dla organów ścigania. Szczególną trudność sprawiają sprawy, w których zarzucane działania przybierają formę czynności prawnych typowych dla obrotu cywilnoprawnego, co niekiedy utrudnia jednoznaczne odróżnienie sporu cywilnego od zachowań noszących znamiona czynu zabronionego. To już problem systemowy – mówi Katarzyna Leder Salgueiro, adwokat karny dla biznesu, doradca w Ministerstwie Sprawiedliwości, której kancelaria reprezentuje firmę MTE Dom.

Mecenas podkreśla, że w sprawach, w których dochodzi do oszustw przy zawieraniu umów, organy ścigania nierzadko przyjmują optykę sporu cywilnoprawnego, pomijając element przestępczego zamiaru. – W praktyce oznacza to, że pojedynczy pokrzywdzony – aby jego zawiadomienie zostało potraktowane z należytą powagą – zmuszony jest do samodzielnego poszukiwania innych osób dotkniętych podobnym schematem działania sprawcy, nierzadko przy wsparciu profesjonalnych zespołów wywiadu gospodarczego – mówi. Nawet jednak tak zaawansowane działania nie zawsze prowadzą do przełomu. – W wielu przypadkach można odnieść wrażenie, że skomplikowany charakter sprawy działa demotywująco na organy ścigania. Paradoks

polega na tym, że w sprawach prostych, o niewielkim ciężarze gatunkowym, postępowania kierowane są do sądu stosunkowo sprawnie, natomiast w sprawach wymagających pogłębionej analizy, zabezpieczenia obszernej dokumentacji czy wielowątkowego śledztwa – zapadają decyzje o umorzeniu, co buduje w sprawach poczucie bezprawności i niejako stanowi przyzwolenie do dalszej działalności – twierdzi.

Zwraca również uwagę na kontekst organizacji pracy prokuratur. System oceny pracy prokuratur, jak mówi, w znacznej mierze oparty na wskaźnikach statystycznych, prowadzi do preferowania spraw „łatwiejszych procesowo”. – W konsekwencji dochodzi do sytuacji, w której potencjalnie rozwojowe postępowania, wymagające czasu i zasobów, są ograniczane lub fragmentaryzowane, na przykład poprzez wyłączanie poszczególnych wątków do odrębnych postępowań, jak miało miejsce w omawianym przypadku. Utrudnia to wykazanie pełnego obrazu działalności sprawcy i rozbi-ja materiał dowodowy – mówi mecenas Leder.

Z perspektywy pokrzywdzonych skutki takiego podejścia są, jak twierdzi, bardzo dotkliwe. – Mówimy nie tylko o stratach majątkowych. W skrajnych przypadkach konsekwencje mają wymiar tragiczny, prowadząc do dramatów osobistych. Tym bardziej istotne jest, aby organy ścigania dostrzegały wagę tych spraw i podejmowały działania adekwatne do ich charakteru. Dlatego z ostrożnym optymizmem przyjmuję fakt, że decyzje o umorzeniu, które zapadły w sprawie zawiadomienia MTE Dom przeciwko Vilimie, obecnie są przedmiotem weryfikacji na poziomie Prokuratury Krajowej – podkreśla mecenas. ●

**Spółki z grupy Czerniakowski
opłacają usługi wykonywane
na rzecz Vilima, korzystają
z tej samej księgowości, biegłych
rewidentów, architektów.
Pracownicy Czerniakowski na
mieście prezentowali siebie jako
przedstawicieli Vilima**

INFORMATOR

REKLAMA

Kraj/34434137

Z WNUKAMI ALBO SAMODZIELNIE

Mazowsze otwarte na długowiecznych

fot. archiwum UMWM (G. Gerek)

fot. archiwum UMWM (G. Gerek)

Dla młodszych to okazja, by zobaczyć świat oczami kogoś, kto pamięta więcej, dla ciebie – szansa na bycie razem.

Mazowsze pełne jest miejsc, które warto odwiedzać wielopokoleniowo lub w pojedynkę. I nie, nie trzeba do tego wielkich planów ani dalekich podróży. Czasem wystarczy jeden, dobrze wybrany dzień. Tuż za rogiem czekają muzea, a w nich coś więcej niż wystawa – doświadczenie, które zostaje w pamięci na długo. Mazowieckie muzea nie wymagają pośpiechu. Dają coś znacznie cenniejszego – czas, który można przeżyć wspólnie albo po swojemu. Dla najmłodszych są przestrzenią ciekawości i zadawania pytań, dla starszych – okazją do dzielenia się wiedzą i wspomnieniami. Placówki położone pod gołym niebem zapraszają do spacerów, wsłuchiwania się w śpiew ptaków i do

aktywnego wypoczynku. Właśnie w takich miejscach rozmowa pojawia się naturalnie, a zwiedzanie zamienia się w coś więcej niż tylko oglądanie eksponatów.

Wsi spokojna, wsi wesota

Trudno o lepsze miejsce do niespiesznych spacerów niż Muzeum Wsi Mazowieckiej w Sierpcu. Można się tu poczuć jak w autentycznej wiosce sprzed lat. Nie jest to typowy, gęsto obsadzony zabytkowymi chatami skansen, lecz zajmujący ponad 60 hektarów park etnograficzny. Spaceruje się tutaj wśród pól, sadów i sielskiego, wiejskiego krajobrazu. Liczne chłopskie zagrody, spichlerze, karczma, kuźnia, olejarnia, wiatrak i kaplica – łącznie ponad 80 obiektów – pozwalają przenieść się w czasie. Tym bardziej że wciąż tętni tu życie. W kurniku gładzą kury, w stajni rżą konie, przed chałupami beczą kozy, a w zagrodach można spotkać garncarza i powoźnika lub podpatrzeć wypiek chleba w wiejskiej izbie.

Podobne doświadczenia oferuje Muzeum Wsi Radomskiej w Radomiu. Uprawia się tu zboże i ziemniaki, hoduje chlebowy zakwas i lepi garnki. Do odkrycia jest teren przeszło 32 hektarów. Niewątpliwą atrakcją jest największy w Polsce zespół wiatraków. Podziwiać można także bogate kolekcje pojazdów, maszyn rolniczych, ulti narzędzi pszczelarskich, tkanin oraz sztuki ludowej.

Czarnolas Jana Kochanowskiego

Zaledwie 45 kilometrów na wschód od Radomia czeka sielska, wiejska atmosfera opiewana w wierszach przez Jana Kochanowskiego. To tutaj, w rodzinnym Czarnolesie, powstała większość utworów poety. W klasycystycznym, dziewiętnastowiecznym dworcu mieści się muzeum Jana Kochanowskiego – doskonali cel podróży śladami mistrza. Nie mniej wrażeń dostarczy wyprawa w głąb kurpiowskiej kultury. Na świeżym powietrzu można ją odbyć w Zagrodzie Kurpiowskiej w Kadzidle. To niezwykle urokliwe miejsce, będące oddziałem Muzeum Kultury Kurpiowskiej w Ostrołęce. Warto połączyć zwiedzanie obu obiektów. W Muzeum można podziwiać przede wszystkim słynne wycinanki kurpiowskie, które są wizytówką regionu. Zagroda zaś to kameralny skansen, gdzie drewniane chaty i ich wyposażenie obrazują trudy i uroki dawnego życia. Wspólne wizyty w muzeach to jeden z najlepszych sposobów na budowanie relacji. Otwarta przestrzeń sprawia, że każdy – niezależnie od kondycji czy ograniczeń ruchowych – może komfortowo zwiedzać, odkrywać historię i czerpać radość z obcowania z kulturą we własnym tempie.

Deklaracja, która dziś zostanie przyjęta w Kiszyniowie jest atakiem na powszechność praw człowieka i zachętą do dyskryminacji

Przywódcy polityczni powinni wzmacniać człowieka i Trybunał w Strasburgu, a nie

Maciej Nowicki

Maciej Nowicki jest prezesem zarządu Helsińskiej Fundacji Praw Człowieka, a także prezesem European Implementation Network z siedzibą w Strasburgu – sieci uczonych i NGO pracujących na rzecz wykonania wyroków strasburskich.

Zwijanie praw człowieka

15 maja 2026 r. na konferencji Komitetu Ministrów Rady Europy w Kiszyniowie przyjęta zostanie polityczna deklaracja o migracji, wieńcząca tzw. proces kiszyniowski, poprzedzony głośnym listem dziewięciu europejskich przywódców, w tym Premiera Tuska, z maja 2025 r., a następnie wspólnym oświadczeniem ministrów sprawiedliwości 27 już europejskich państw, z grudnia 2025 r.

I tak oto, po 75 latach mozolnego rozwijania europejskiego systemu ochrony praw człowieka wystarczył rok pospiesznego i nietransparentnego procesu, aby po raz pierwszy w historii system ten otrzymał wyraźny polityczny sygnał, że ma się cofnąć.

Otrzymał go wbrew prawu – od tego zaczęliśmy. Europejski system ochrony praw człowieka został zaprojektowany jako perspektywny, nastawiony na rozwój. Standardy ochrony praw człowieka mogą być z czasem jedynie podwyższane. Szczególnie mocno podkreśla to orzecznictwo Trybunału Sprawiedliwości Unii Europejskiej w Luksemburgu w odniesieniu do unijnej ochrony praw jednostki, ale podobnie jednoznaczna jest w tej sprawie Konwencja Europejska Rady Europy (jej preambula), rządząca systemem strasburskim. Ten zakaz regresji w interpretacji Konwencji Europejskiej wiąże tak Trybunał, jak i państwa-strony, w imieniu których w Kiszyniowie wypowiadają się ministrowie.

Fałszywa narracja

Przy czym tak list 9, jak oświadczenie 27, jak i zapewne sama deklaracja pełne są zapewnienia o poszanowaniu Konwencji, Trybunału strasburskiego, praw człowieka i innych wspólnych wartości. Ale to jedynie puste słowa (*lip service*). Chodzi przecież o taką re-interpretację Europejskiej Konwencji Praw Człowieka, która „odpowiadałaby”, zdaniem projektodawców – piętrzącym się współczesnym wyzwaniom związanym z nieregularną migracją i wydalaniem cudzoziemców skazanych za poważne przestępstwa. A zatem obecna interpretacja – jeśli nie brzmienie – Konwencji przeszkadza stawiać czoła tym wyzwaniom. Taką dostajemy diagnozę.

Cała ta diagnoza – jak słusznie zwrócili uwagę liczni eksperci, ale i alarmujące opinie publiczną instytucje i organizacje – od Komisarza Praw Człowieka Rady Europy, przez Amnesty International po Komitet Przeciwko Torturom ONZ – opiera się na fałszywej narracji. Poczynając od ahistorycznego argumentu, jakoby twórcy Konwencji nie mogli przewidzieć obecnego nasilenia nieregularnej migracji. Przypomnijmy – konwencja powstawała po II wojnie światowej, w obliczu bezprecedensowej skali ruchów migracyjnych i w atmosferze obaw przed jeszcze intensywniejszą migracją związaną z nadciągającym rozpadem europejskich imperiów kolonialnych.

Przed wszystkim jednak, Konwencja miała zapobiegać związanej z autorytaryzmem agresji – jej powstanie wiąże się z wyciągnię-

• 19 sierpnia 2021, Usnarz Górny przy granicy z Białorusią. Wtedy Polska nie wpuściła grupy uchodźców z Iraku i Afganistanu, w tym kobiet i dzieci przez wiele dni koczujących na tzw. ziemi niczyjej FOT. GRZEGORZ DABROWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

ciem lekcji z II wojny światowej. Lekcja to najwyraźniej już zapomniana, teraz bowiem okazuje się, że to Konwencja właśnie, albo co najmniej jej zbyt liberalna interpretacja, jakoby przeszkadza w dążeniu do bezpieczeństwa i stabilności społecznej.

Oczywiście bezpieczeństwo jest ważne. Sama Konwencja daje temu wyraz, przewidując zarówno zwykające, jak i nadzwyczajne (w nadzwyczajnych sytuacjach) ograniczenia większości chronionych przez nią praw, co oczywiście pomija się w narracji przedkiszyniowskiej. Większości, ale nie wszystkich, z czym nie potrafia się pogodzić europejscy przywódcy (o czym parę słów nieco niżej).

Prawda o prawach człowieka i bezpieczeństwie jest więc trochę bardziej złożona. Powtórzmy – zgodnie z prawem, zgodnie z Konwencją, w celu ochrony bezpieczeństwa państwa czy porządku publicznego pod pewnymi warunkami większość z praw podstawowych podlega ograniczeniom. Ale nieprawdziwa jest ogólna antyteza: prawa człowieka stojące w sprzeczności z bezpieczeństwem, którą lansuje proces kiszyniowski. Przestrzeganie praw człowieka naturalnie chroni przed autorytaryzmem i związaną z nim wewnętrzną i zewnętrzną polityczną agresją. Nieprzestrzegająca praw człowieka Rosja ostatnich lat jest tu wymownym przykładem.

Przeciwdziałaniu i zwalczaniu przestępstw służyć powinno prawo karne, a nie migracyjne. W demokratycznych państwach prawa powinno być też oczywiste, że sprawcom przestępstw również przysługują podstawowe prawa i wolności, bez względu na ich pochodzenie narodowe i etniczne czy obywatelstwo. To także jest europejska wartość i fundament systemu ochrony praw człowieka.

Zwróciłem tu tylko uwagę na niektóre, szczególnie szkodliwe elementy fałszywej narracji, na której opiera się i którą promuje proces kiszyniowski. Ale nie tylko o narrację tu chodzi.

Polityczny nacisk na niezależny sąd

Stawką w procesie kiszyniowskim jest nie tylko prawo migracyjne i azylowe, ale i sama Europejska Konwencja o Ochronie Praw Człowieka i Podstawowych Wolności – cały eu-

ropejski system ochrony praw podstawowych. I fundamentalna zasada praworządności – poszanowanie niezależności sądów i trybunałów.

Nie można oprzeć się wrażeniu, że choć próby wywarcia politycznego nacisku na Trybunał w Strasburgu zdarzały się już wcześniej, tak słabo zawoalowana presja, z jaką mamy tu do czynienia, to swoisty precedens i bardzo niepokojący znak nowych czasów.

Deklaracja z Kiszyniowa to także ostrzał artyleryjski przed trudnym komunikacyjnie momentem wejścia w życie unijnego Paktu o migracji i azylu, 12 czerwca tego roku

Trudno nie myśleć, że chodzi tu o polityczną presję na sędziów Trybunału, aby w toczących się obecnie sprawach migracyjnych wydawali jak najostrożniejsze, najmniej niewygodne dla władz politycznych wyroki. Dotyczy to także nerwowo oczekiwanego wyroku w sprawie Usnarza Górnego. Przy czym powiedzieć trzeba, że Trybunał w Strasburgu już jest w sprawach migracyjnych niezwykle ostrożny. Zwalanie na Sąd (i na Konwencję) winy za niepowodzenia – a w zasadzie brak wizji – własnej polityki migracyjnej to kolejny element fałszywej narracji, jaką podsuwają nam europejscy przywódcy.

Na marginesie dodam, że planowana deklaracja z Kiszyniowa to także ostrzał artyleryjski przed trudnym komunikacyjnie momentem wejścia w życie unijnego Paktu o migracji i azylu, 12 czerwca tego roku. Tak, tego Paktu, co do którego nasz rząd przekonywał, ku wielkiemu zdziwieniu prawników, że nie będzie go stosował, a także tego samego, co do którego dezinformował, jakoby nie było tam odpowiedzi na wyzwania związane z instrumentalizacją migracji.

Podobnie jak w przypadku narracji uzasadniającej proces kiszyniowski trudno jednoznacznie rozróżnić dezinformację od misin-

formacji, a więc cynizm od ignorancji, tak nie chce się aż wierzyć, aby także polscy przywódcy w pełni zdawali sobie sprawę, jak szkodliwe są podejmowane przez nich próby osłabienia społecznej legitymacji Trybunału i politycznych nacisków na tę niezależną władzę sądową, chroniącą prawa i wolności nas wszystkich.

Naturalnie, strukturalne napięcie między tym, co sądowe, a tym, co polityczne, nie jest nowe. Jednak czynienie przez sygnatariuszy listu 9 przywódców Trybunałowi w Strasburgu zarzutu, iż dokonywana przez ten organ interpretacja Konwencji Europejskiej ogranicza swobodę decyzji politycznych, zdecydowanie nie nadaje się do obrony. Z definicji bowiem to prawa człowieka właśnie oraz kontrola sądowa ograniczają swobodę demokratycznie podejmowanych decyzji. Nie żyjemy i nie chcemy żyć w demokracjach, w których władza polityczna jest nieograniczona, w których może ona wszystko.

Autorzy listu powołują się na oryginalne intencje twórców Konwencji Europejskiej, poza które wychodzi Trybunał w Strasburgu. Tymczasem, zgodnie z wyrażonymi w samej Konwencji intencjami państw-stron w celu zapewnienia przestrzegania płynących dla tych państw zobowiązań konwencyjnych utworzono właśnie Europejski Trybunał Praw Człowieka. Interpretując Konwencję, Trybunał czyni jedynie to, do czego został powołany i uprawniony przez państwa Rady Europy. To właśnie dzięki ożywionej działalności interpretacyjnej Trybunał był w stanie uczynić z Konwencji „żywy instrument”, odpowiedni dla zmieniających się wyzwań i społecznych percepcji. A potrzebą dynamicznej interpretacji prawa międzynarodowego sygnatariusze motywowali przecież swój list, inicjujący proces, który teraz wieńczy kiszyniowska deklaracja.

Zachęta do dyskryminacji

Proces kiszyniowski, choć deklaruje się w jego ramach przywiązanie do europejskich wartości, a wśród nich do ochrony praw człowieka, podważa jedną z fundamentalnych zasad wpisanych w istotę Konwencji Europejskiej, tj. zasadę powszechności praw podstawowych.

Zgodnie z tą zasadą, podstawowe prawa i wolności, w tym prawo do życia, wolność od tortur i innych form nieludzkiego traktowania lub karania oraz prawo do ochrony życia rodzinnego czy prywatnego, przysługują wszystkim tym, którzy znajdują się pod jurysdykcją któregośkolwiek z państw – sygnatariuszy Konwencji. Przystępując do Konwencji, państwa przyjęły na siebie odpowiedzialność nie tylko za swoich obywateli, ale też za tych, których prawa i wolności są zagrożone w krajach pochodzenia, i którzy w poszukiwaniu bezpiecznego życia dotarli do granic lub na terytoria państw, gdzie – przynajmniej do tej pory – mogli skutecznie korzystać z gwarantowanej przez Konwencję ochrony. To taka odpowiedzialność i gotowość jej ponoszenia, a nie polityczne deklaracje, świadczą o rzeczywistym przywiązaniu do europejskich wartości.

W kontekście migracji odpowiedzialność ta przejawia się między innymi w poszanowaniu zasady *non-refoulement* [zakaz deportacji migranta do kraju, gdzie grozi mu niebezpieczeństwo] i nienaruszalności zakazu zbiorowych wydaleń cudzoziemców.

Obowiązywanie zasady *non-refoulement* powiązane zostało w orzecznictwie Europejskie-

ć prawa je podważać

go Trybunału Praw Człowieka z bezwzględnym (niepodlegającym żadnym ograniczeniom) zakazem stosowania tortur i innych form nie-ludzkiego traktowania lub karania, ustanowionym w art. 3 Konwencji. Poszanowaniem wartości europejskich – i to tych podstawowych, związanych z godnością człowieka – będzie zatem powstrzymanie się od zawrócenia osoby migrującej do państwa, w którym istnieje ryzyko, że doświadczy ona tortur lub niehumanitarnego traktowania, ewentualnie z którego będzie mogła zostać wydalona do kolejnego kraju, gdzie takie ryzyko może się ziścić.

Zasada *non-refoulement* jest zasadą uniwersalną i absolutną, zakorzenioną w globalnym, ONZ-owskim systemie ochrony praw człowieka. Europejski Trybunał Praw Człowieka, interpretując Konwencję Europejską, brał pod uwagę także wiążące państwa-strony Konwencji ponadregionalne prawo międzynarodowe, którego obowiązywanie pomijane jest niestety w procesie kiszyniowskim. Tymczasem dramatyczne konsekwencje – także dla bezpieczeństwa społeczeństw europejskich – miałyby podważanie znaczenia prawa międzynarodowego i multilateralizmu. Europa nie powinna być jednym z motorów tego procesu.

Podobny co zasada *non-refoulement* cel realizuje zakaz zbiorowego wydalenia cudzoziemców, wynikający z art. 4 Protokołu nr 4 do Konwencji, który wymaga od państw-stron zapewnienia osobom migrującym minimalnych gwarancji proceduralnych, dzięki którym będą one mogły przedstawić w formalnym postępowaniu swoje obawy związane z zawróceniem do państwa, w którym zagrożone mogą być ich zdrowie, życie i bezpieczeństwo osobiste. Europejski Trybunał Praw Człowieka do tej pory stał – i mamy nadzieję, że nadal stać będzie – na straży tak rozumianych wartości europejskich.

Wolność od tortur nie może być tylko „naszą” wolnością, a już trochę mniej „ich” wolnością. Nie ma praw człowieka bez idei, że są to prawa równe dla wszystkich.

Z tego powodu z pozoru mało groźna polityczna deklaracja, w istocie przekreślająca tę ideę, może stanowić w przyszłych podręcznikach punkt zwrotny w historii praw człowieka – moment, w którym ich erozja znajduje praktycznie otwarte polityczne przyzwolenie państw europejskich.

Podważanie mechanizmów odpornościowych

Proces kiszyniowski nie jest objawem zdrowia Europy szukającej ochrony przed niebezpieczeństwami, a raczej jej swoistej choroby autoimmunologicznej podważającej własne mechanizmy odpornościowe, które zapewniły kontynentowi bezpieczeństwo i stabilność. Do takich mechanizmów należą Konwencja Europejska i Europejski Trybunał Praw Człowieka. Przywódcy polityczni powinni je wzmacniać, a nie podważać. Tymczasem, jak to zwykli czynić populiści, budują nam europejski zamek na piasku, jak zauważyli ostrzegający przed deklaracją kiszyniowską profesor Alice Donald i profesor Andrew Forde – „o coraz wyższych murach i coraz słabszych fundamentach”. ●

Wyborcza to Wy. Piszcie:
listy@wyborcza.pl

Morawiecki mógł mijać się z prawdą, ale nigdy nie mijał się z celem

Jak ponownie uchwycić cugle historii

• 21 kwietnia 2026, siedziba PiS przy Nowogrodzkiej w Warszawie. Prezes PiS Jarosław Kaczyński i wiceprezes Mateusz Morawiecki

FOT. SŁAWOMIR KAMIŃSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Przemysław Urbańczyk

Uwagę komentatorów i opinii publicznej skupiają dwaj frontmeni opozycji rzuceni przez prezesa na pierwszą linię frontu walki ze znie-nawidzonym „reżimem Tuska”. Obaj są duzi i bardzo głośni – w sensie dosłownym, bo podczas publicznych wystąpień często posługują się krzykiem. Te cechy zapewniają Karolowi Nawrockiemu i Przemysławowi Czarnkowi medialną widzialność i słyszalność, co samo w sobie jest dużą zaletą polityczną – bez względu na merytoryczną ocenę ich wystąpień publicznych.

Krecia robota

Ta absorbująca naszą uwagę aktywność na proszczeniu nie powinna jednak skutkować lekceważeniem tego, co dzieje się za kurtyną, która skrywa utajone życie maszyny politycznej. Dotyczy to przede wszystkim byłego premiera, który długo przemyskał się po obrzeżach głównej sceny rozgrywek, zachowując demonstracyjną wręcz wstrzemięźliwość w reagowaniu na aktualne wydarzenia.

Z dość kwaśnym uśmiechem oficjalnie pogratulował Przemysławowi Czarnkowi wyboru na prestiżowe stanowisko kandydata na kandydata na przyszłego Premiera RP. Nie oznacza to jednak, że zrezygnował ze swoich ambicji, zmierzających ponownie ku szczytom władzy, z której utratą wyrażnie się nie pogodził.

W przeciwieństwie do poprzednich byłych premierów, którzy z pokorą przyjmowali status uprzywilejowanych komentatorów bieżących wydarzeń, Mateusz Morawiecki zamierza powrócić na polityczny szczyt. Jest w tym systematyczny i cierpliwy. Mógł mijać się z prawdą, ale nigdy nie mijał się ze swoim celem, którym była narkotycznie go pociągająca władza.

W przeciwieństwie do większości innych ludzi obdarzonych ambicjami politycznymi, jemu nie tylko dużo bardziej „chce się chcieć”, ale też jako człowiek bardzo już bogaty ma swobodę działania bez obaw o materialne warunki życia swojej rodziny. To pozwala mu skupić się tylko na realiza-

cji najważniejszego celu, czyli ponownego uchwycenia cugli historii.

Zgodnie ze starożytną zasadą dobrego dramatu, każdy protagonista ma swojego antagonistę. Radośnie i rozgłośnie brylujący na wiecach aktualny „kandydat na kandydata” ma więc po drugiej stronie politycznego lustra swojego odpowiednika, choć niekoniecznie swoje przeciwnieństwo. Ten drugi długo był cichutki i pozornie skromniutki. W obyciu medialnym sprawiał wrażenie wręcz nieśmiałego, a w komentarzach politycznych zadziwiająco wyważonego. Już dawno nie przyłapano go też na żadnych kłamstewkach, którymi tak ochoczo się niegdyś posługiwał.

W przeciwieństwie do poprzednich byłych premierów, którzy z pokorą przyjmowali status uprzywilejowanych komentatorów bieżących wydarzeń, Mateusz Morawiecki zamierza powrócić na polityczny szczyt

Wyrażnie więc próbuje zmienić swój polityczny image, zapracowując na opinię polityka zrównoważonego, który unika politycznego mordobicia na głównej scenie. Budą aktywność skupił na mozolnym budowaniu szerokiego zaplecza terenowego. Jeździ wciąż po Polsce, nie gardząc nawet spotkaniem z garstką ludzi, których jeszcze interesuje, co ma do powiedzenia ktoś spoza pola oświetlonego lampami kamer telewizyjnych.

Pochłania go to tak bardzo, że nie ma czasu na pracę parlamentarną. Przez wiele miesięcy jego miejsce w pierwszym rządzie zgrupowania posłów PiS-owskich pozostawało demonstracyjnie puste. Pewnie obcinano mu wtedy diety poselskie, ale jego stać na taką stratę. Niedawno prezes zarządził przemeblowanie prawej strony Sali sejmowej. Stonowanego w swoich reakcjach Ryszarda Terleckiego wysa-

dził z pierwszego rządu, gdzie po swojej prawicy posadził żywiołowego Przemysława Czarnka. Podobnie usunął z pierwszego rządu Mateusza Morawieckiego, który stracił i tak nie zajmowane przez siebie, ale prestiżowe miejsce obok Elżbiety Witek.

Takie rozszady pozwalają orientować się w aktualnym rozkładzie rzeczywistych wpływów wewnątrzpartyjnych, o których musimy wnioskować na podstawie „znamion zewnętrznych”. Zadziwiająco przypomina to czasy Związku Sowieckiego, kiedy o aktualnym miejscu w najwyższej hierarchii świadczyła odległość na trybunie honorowej od pierwszego sekretarza, który odbierał od narodu należne mu hołdy. Pewne mechanizmy są więc podobne, chociaż pierwszy rząd na balkonie Mauzoleum Lenina to nie to samo, co pierwszy rząd w Sejmie.

Wyzywanie prezesa

Były premier uparcie ignoruje kolejne ostrzeżenia i dalej knuje ku rosnącemu zdenerwowaniu prezesa. Poczul się już na tyle silny poparciem partyjnych dołów i zdyscyplinowanej frakcji „harcerzy”, że zaczął publicznie demonstrować swoją niesubordynację. To już nie jest wewnątrzpartyjna opozycja bezobjawowa, lecz otwarte wyzwanie rzucone wszechwładzy prezesa. Ostentacyjne lekceważenie jego poleceń, zorganizowanie konkurencyjnej „wigilii” i założenie nowego stowarzyszenia to są już rękawice otwarcie rzucane starzającemu się przywódcy.

Na razie Jarosław Kaczyński traktuje zadziwiająco łagodnie te przejawy niesubordynacji, aroganckiej w swojej jawności. Każdą przyganę łagodzi pochwałami. Widocznie zdaje sobie sprawę z potencjału politycznego, który reprezentuje dziś były premier, cierpliwie wzmacniający swoją pozycję mozolną pracą u podstaw. Na razie dwaj zawodnicy stoją naprzeciw siebie, jak dwaj bokserzy przed walką, i twardo patrzą sobie w oczy. Zobaczymy, kto pierwszy mrugnie! ●

Wyborcza to Wy. Piszcie:
listy@wyborcza.pl

Surrealizm, „Dojrzewanie”, duma Dwurnika i satyra u Matejki

NIE PRZEGAPCIE TYCH WYSTAW

Dwie nowe wystawy w Muzeum Sztuki Nowoczesnej, „czarodziejska” artystka w Bunkrze Sztuki i śląska sztuka średniowieczna we Wrocławiu. Podpowiadamy, co warto zobaczyć w muzeach i galeriach.

Magdalena Dubrowska

JULIE MEHRETU, „KAİROS / WARIACJE DUCHOLOGICZNE” do 28 czerwca, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Do końca czerwca w Muzeum Sztuki Nowoczesnej możemy zobaczyć sztukę Julie Mehretu, amerykańskiej artystki o polskich korzeniach, urodzonej w 1970 r. w Etiopii, która w swoich pracach odwołuje się do kartografii, poezji i literatury, historii sztuki i muzyki, obrazów medialnych, a także wydarzeń polityczno-społecznych.

Tytuł ekspozycji: „Kairos / Wariacje duchologiczne” łączy ideę antycznego kairosu (punktu zwrotnego) – z filozoficzną koncepcją duchologii Jacques’a Derridy, w której teraźniejszość nawiedzają widma niedomkniętej przeszłości.

„ALA SAVASHEVICH. TWOJE CIAŁO TO POLE PRACY” 16 maja – 16 sierpnia, Muzeum Narodowe we Wrocławiu

W 1989 roku amerykańska artystka feministyczna Barbara Kruger stworzyła swoją ikoniczną pracę: „Your Body Is a Battleground” („Twoje ciało to pole walki”) – czarno-biały portret kobiecej twarzy przeciętej na pół pozytywnym i negatywnym – nawiązujący do walki o prawa kobiet, m.in. prawa reprodukcyjne.

Białoruska artystka Ala Savashevich trawestuje Barbarę Kruger, poruszając temat pracy fizycznej i jej społecznych reprezentacji, przygląda się doświadczeniu kobiet pracujących fizycznie – często niewidzialnych, wykluczonych i pozbawionych społecznego uznania.

Artystka pracuje z materiałami wymagającymi żmudnej, czasochłonnej obróbki – słomą, metalem czy lnianą przędzą, poświęcając wiele dni na żmudne prostowanie, wyczesywanie i łączenie materiałów. Swoje prace zestawiała z obiektami ze zbiorów wrocławskiego muzeum. Specjalnie na wrocławską wystawę Savashevich stworzyła też nową instalację „Pole kłosów”.

▲ Na wernisażu wystawy „Dojrzewanie” w Zachęcie FOT. HAWA, DZIĘKI UPRZEJMOSCI ZACHĘTY

▼ Obraz Remedios Varo „Mi Generalito” (Le Marquis de la Contre-Croupe), 1959, farba olejna na masonicie, obejrzymy na wystawie „Jesteś w sercu zmian. Surrealizm i antyfaszyzm” w Muzeum Sztuki Nowoczesnej

„SI ON. CZARODZIEJSKA KOBIETA I INNE OPOWIEŚCI” do 31 sierpnia, Galeria Bunkier Sztuki w Krakowie

„Cielesność w nieunikniony sposób determinuje los kobiety [...] paradoksalnie to stawanie się większą jest niepożądane, a zmniejszanie się uznawane jest za sukces, za zwycięstwo nad niefortunną, słabą kobietą fizycznie. Odwrotnie do tej tendencji, Si On rośnie na swoich obrazach, przeżywając swoje alternatywne fizyczne istnienia jako wszechmocnej, walecznej olbrzymki: wojowniczk-bulimiczki, matki-opiekunki czy polskiej królowej-księżniczki” – pisze Dorota Masłowska o pracach koreańskiej artystki Si On, które można oglądać w krakowskim Bunkrze Sztuki. A pisze dlatego, że jest też kuratorką tej wystawy.

Mamy zatem ekscytujące połączenie, które zaowocowało ekspozycją: punkową, queerową, trashową i futurystyczną.

„KOLEKCJONER. IGNACY KORWIN-MILEWSKI (1846–1926)” do 13 września, Muzeum Narodowe w Warszawie

„Stańczyk” Matejki, „Babie lato” Chelmońskiego, „Święto Trąbek” czy „Żydówka z cytrynami” Gieryskiego – jak się okazuje, te arcydzieła polskiego malarstwa znajdowały się w kolekcji jednego człowieka – Ignacego Korwina-Milewskiego. To postać nietuzinkowa

i kontrowersyjna: niespełniony artysta, ekscentryk i mecenas sztuki, arystokrata i konserwatysta. Był właścicielem wyspy na Adriatyku i marzył o stworzeniu narodowej galerii sztuki.

Jego osobę, biografię i dorobek Muzeum Narodowe w Warszawie przypomina nam w setną rocznicę śmierci.

Korwin-Milewski tworzył swój zbiór przez 30 lat, od 1880 do 1910 r. Obrazy zamawiał u malarzy polskich wykształconych w Królewskiej Akademii Sztuk Pięknych w Monachium, gdzie sam studiował.

Na wystawie obejrzymy nie tylko same obrazy, ale np. zdjęcia wykonane podczas jednego z rejsów Ignacego Korwin-Milewskiego na pokładzie jego jachtu LITWA. Poznamy historię kolekcjonowania jako sposobu budowania prestiżu, tożsamości i pamięci kulturowej.

DWIE WYSTAWY O WOJNIE W UKRAINIE

do 13 września, Centrum Sztuki Współczesnej Zamek Ujazdowski w Warszawie

W CSW możemy oglądać dwie wystawy poświęcone współczesnym konfliktom zbrojnym. „O czym jest mowa, kiedy rozmawiamy o Krymie” prezentuje refleksje współczesnych ukraińskich artystów i artystek na temat Krymu po rosyjskiej okupacji w 2014 roku, ukazując różne wymiary tożsamości, pamięci i oporu. Prace Ołeksii Borysova, Pavła Makova, Włodka Kaufmana i innych łączą malarstwo, grafikę, rzeźbę i performans, badając

zarówno osobiste, jak i polityczne znaczenie półwyspu dla Ukrainy i Europy.

Druga wystawa – „Ten kot został narysowany w czasie wojny” – bada rolę sztuki współczesnej w sytuacjach kryzysowych i eksploruje wpływ wojny na twórczość, wrazliowość i debatę publiczną. Prace artystek i artystów z Ukrainy, Polski i Niemiec, m.in. Kateryny Libkind, Lady Nakonechnej, Julii Kryvich, Kseni Hnylyckiej, Darka Foksa czy Zbigniewa Libery, ukazują różnorodne strategie artystyczne wobec wojny, tożsamości europejskiej, praw kobiet i dekolonizacji.

„DOJRZEWANIE”

do 20 września, Zachęta – Narodowa Galeria Sztuki w Warszawie

Punktem wyjścia dla wystawy było stworzenie przestrzeni, w której swobodnie mogą wybrzmieć głosy osób nastoletnich w kontekście kryzysu zdrowia psychicznego tej grupy wiekowej, niewydolności systemu opieki psychiatrycznej i psychologicznej oraz kryzysu systemu edukacji. Szczególne miejsce zajmują tu realizacje stworzone kolektywnie przez młode osoby we współpracy z artystkami: Martą Romankiv i Weroniką Zalewską czy Anią Nowak. Ważnym punktem ekspozycji jest też instalacja zaprojektowana przez Dashę Chenchushkovą: prace kilkunastu młodych osób z ukraińskiego kolektywu fra fra fra.

Oprócz tego w Zachęcie zobaczymy prace artystów i artystek różnych pokoleń, którzy przyglądają się granicom między dzieciństwem a dorosłością, dotykając takich problemów jak akceptacja swojej cielesności czy poszukiwanie tożsamości seksualnej połączone ze wstydem, lękiem przed oceną i odrzuceniem. Gisèle Vienne i Mohamed Bourouissa zwracają uwagę na narzędzia systemowej przemocy w strukturach rodzinnych i społecznych, które służą pozbawieniu osób nastoletnich głosu i sprawczości; laserowa opera Matta Copsona „Age of Coming” opowiada o egzystencjalnych niepokojach towarzyszących procesowi dorastania; Anhar Salem podejmuje temat cyberprzemocy, a Magda Szpecht – politycznej manipulacji poprzez media społecznościowe.

„KORZENIE I NIEBO. POLSKI ROZDZIAŁ W KOLEKCJI KIJOWSKIEJ NARODOWEJ GALERII SZTUKI”

12 czerwca – 18 października, Muzeum Narodowe w Krakowie

Nieznane dotąd polskiej publiczności dzieła Aleksandra Orłowskiego, Henryka Siemiradzkiego, Wilhelma Kotarbińskiego, Leona Wyczółkowskiego czy Mariana Strońskiego będzie można zobaczyć po raz pierwszy w Polsce w sali Malarni w Galerii Sztuki XIX wieku w Sukiennicach, a to dzięki wystawie dzieł ze zbiorów Kijowskiej Narodowej Galerii Sztuki. To jedno z najważniejszych muzeów ukraińskich powstało w 1922 r., a jego kolekcja liczy 14 tys. obiektów, głównie z zakresu malarstwa, od XIII wieku do czasów współczesnych. Trzon zbiorów Galerii stanowią dzieła z pry-

• **Edward Dwurnik „Kłęska urodzaju” z cyklu „Obrazy duże”, 1975, farba olejna na płótnie. Obraz będzie można zobaczyć na nowej wystawie w Muzeum Sztuki Nowoczesnej**

FOT. FUNDACJA EDWARDA DWURNIKA

watnych kolekcji kijowskich, które zostały znacjonalizowane w czasach istnienia ZSRR.

Kolekcja dzieł polskich artystów XIX i pierwszej połowy XX wieku z kijowskiego muzeum jest niewielka, ale interesująca – reprezentuje różne epoki, style i ikonografie – od wczesnego romantyzmu aż do okresu międzywojennego.

„KUNST I FACH. KRAKÓW RZEMIEŚLNIKÓW”

15 maja – 25 października, Pałac Krzysztofory, Muzeum Krakowa

Zegarmistrzowie, garncarze, nożownicy, konwiarze i wytwórcynie sztucznych kwiatów – nowa wystawa Muzeum Krakowa opowiada historię miasta przez pryzmat pracy dawnych rzemieślników. To oni przez stulecia współtworzyli gospodarczy krajobraz Krakowa, działając w cechach, broniąc miejskich murów i budując renomę miasta swoimi wyrobami.

Na wystawie zobaczymy przedmioty związane z krakowskim rzemiosłem od XV do XX wieku, m.in. rekonstrukcję warsztatu XVI-wiecznego garncarza z Garbar, osiemnastowieczne zegary czy dziewiętnastowieczne formy piernikarskie z firmy Antoniego Rothego. Ekspozycja pokazuje także barwną obrzędowość cechową – wilkomy, chorągwie, majstersztyki i dyplomy mistrzowskie – oraz opowiada o drodze „od ucznia do mistrza”. Wystawie towarzyszą spacer, warsztaty i spotkania z współczesnymi krakowskimi rzemieślnikami.

„STULECIE. W ROCZNICĘ WIELKIEJ WYSTAWY ŚLĄSKIEJ SZTUKI ŚRĘDNIOWIECZNEJ”

31 lipca – 30 grudnia 2026, Pawilon Czterech Kopuł we Wrocławiu

W 1926 roku na wrocławskich Szczytnikach w pawilonie wystawowym mieszczącym dziś

Pawilon Czterech Kopuł, odbyła się przełomowa wystawa śląskiej sztuki średniowiecznej pt. „Schlesische Malerei und Plastik des Mittelalters”. To wydarzenie wpłynęło na myślenie o gotyku i dziedzictwie regionu. Sto lat później Muzeum Narodowe we Wrocławiu wraca do tamtej ekspozycji, pokazując w tym samym miejscu dzieła prezentowane przed wiekiem, ale i te, które z różnych względów zostały wycofane z wystawy, a także takie, które – mimo starań kuratorów – nigdy na nią nie dotarły.

To będzie jedna z największych prezentacji sztuki średniowiecznej w Polsce od lat. Zobaczymy gotyckie rzeźby, ołtarze, malarstwo i rzemiosło artystyczne związane ze Śląskiem, w którym przez stulecia mieszały się wpływy polskie, czeskie i niemieckie. Wystawa opowiada nie tylko o średniowieczu, ale też o historii muzealnictwa, kolekcjonowania i zmieniających się sposobach patrzenia na dawną sztukę.

„JESTEŚ W SERCU ZMIAN. SURREALIZM I ANTYPASZYZM”

26 czerwca – 10 stycznia 2027, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Surrealizm nie jako estetyka snu i podświadomości, ale narzędzie politycznego sprzeciwu – nowa międzynarodowa wystawa w MSN-ie przygląda się związkowi między surrealizmem a antyfaszystowskim zaangażowaniem artystów XX wieku. Ekspozycja przygotowana została we współpracy z Lenbachhaus w Monachium, gdzie była już pokazywana pod koniec 2024 roku.

Zobaczymy prace twórców i twórczyń związanych z ruchem surrealistycznym, którzy reagowali na przemoc, nacjonalizm i społeczne kryzysy swoich czasów, takich jak André Breton, Claude Cahun, Pablo Picasso, Leonora Carrington, Max Ernst, Wifredo Lam, Joan Miró, Dorothea Tanning, Remedios Va-

ro czy Toyen, a także Katarzyna Kobro, Alfred Lenica, Jonasz Stern.

Obok obrazów i kolaży pojawią się fotografie, archiwalia i dokumenty pokazujące surrealizm jako projekt polityczny i emancypacyjny, związany z ideami wolności, rewolucji i antyfaszyzmu.

Gdy faszyzm zyskiwał na sile w Europie i postępowała nazifikacja Niemiec, gdy wybuchały wojny światowe i kolonialne – surrealiści nie uступowali, pozostawali radykalni w swoich wyborach ideologicznych i politycznych. Zaowocowało to globalną solidarnością: Praga solidaryzowała się z Coyoacán w Meksyku; Kair z Republiką Hiszpańską; Marsylia z Fort-de-France na Martynice; Portoryko i Paryż z Chicago; a Londyn z Nowym Jorkiem. W związku z tym wystawa rozwija się jak na mapie niż na osi czasu.

„SATYRA I KOMIKS U JANA MATEJKI”

do 31 stycznia 2027, MNK Matejko w Krakowie

Patrząc na rysunek tuszem przedstawiający mężczyznę ujeżdżającego świnię, trudno się zorientować, że stworzył go Jan Matejko, malarz kojarzący się głównie z monumentalnym malarstwem historycznym, scenami bitew i narodowym patosem. Okazuje się jednak, że takimi satyrycznymi historyjkami Matejko komentował otaczającą rzeczywistość, patos i celebrytów ówczesnego świata, w których jako znany artysta często musiał uczestniczyć. Karykaturą opowiadał o sobie, najbliższych, życiu rodzinnym, przyjaciółach i współpracownikach.

Ironiczne obrazki tworzył w domowym zaciszu, a dziś możemy je oglądać na nowej wystawie w dawnym domu Jana Matejki.

„EDWARD DWURNIK. DUMA I WSTYD”

31 lipca 2026 – 28 lutego 2027, Muzeum Sztuki Nowoczesnej w Warszawie

Wystawa skupi się na twórczości Edwarda Dwurnika z lat 70. i 80. XX w., przede wszystkim dwóch jego najważniejszych cyklach malarskich: „Sportowcach” i „Robotnikach”. Artysta portretował w nich rzeczywistość PRL-u – masowe imprezy, propagandę sukcesu, codzienność pracy i społeczne napięcia – z charakterystycznym dla siebie połączeniem ironii, groteski i brutalnej obserwacji.

Tytuł „Duma i wstyd” odnosi się do emocji obecnych zarówno w malarstwie Dwurnika, jak i w doświadczeniu późnego PRL-u. Wystawa pokazuje artystę jako kronikarza polskiej transformacji społecznej i politycznej, który z jednej strony fascynował się zbiorową energią tłumu, z drugiej – bezlitośnie obnażał przemoc, absurd i hipokryzję systemu. ●

REKLAMA

Kraj/34432459

Magdalena Dubrowska

MILLENNIUM DOCS
AGAINST GRAVITY**8-17 maja**, Warszawa,
Wrocław, Gdynia,
Poznań, Katowice,
Łódź, Bydgoszcz i online
19 maja – 1 czerwca

Do niedzieli w kinach, a potem online. Trwa najważniejszy festiwal filmów dokumentalnych w Polsce. W programie kilka sekcji tematycznych, m.in. „Kobiety zmieniają świat” poświęcona bohaterkom walczącym o równość, „Wszystkie oczy na Palestynę” przybliżająca sytuację polityczną i społeczną Palestyńczyków poprzez ukazanie codzienności osób żyjących w cieniu konfliktu i braku stabilizacji, czy „W imię ojca i syna” – opowiadająca o tacierzyństwie i relacjach w rodzinie.

NOC MUZEÓW

16 maja, w wielu
miastach w Polsce

Tego wydarzenia nie trzeba rekomendować, od lat ma swoich wielbicieli, którzy czekają na ten jeden wieczór, by z przyjaciółmi wybrać się na zwiedzanie muzeów, galerii, ale też instytucji, które zwykle są niedostępne.

„HAMLET”
premiera 16 maja,
Teatr Powszechny
w Warszawie

Nową inscenizację „Hamleta” przygotowuje młody reżyser Kamil Białaszek. To jeden z najbardziej gorących debiutów teatralnych ostatnich lat, w świecie muzycznym znany jako raper Koza. To on wyreżyserował spektakl „Nowy PAN TA-DEUSZ, tylko że rapowy” w Teatrze Polskim w Poznaniu. To on wystawił „Niewyczerpany żart” w Teatrze Narodowym.

Festiwale, koncerty i premiery teatralne, na które czekamy

Kulturalny rozkład jazdy
na wiosnę i początek lata

Sprawdź, na co warto się wybrać. Wybraliśmy te wydarzenia, na które czekamy szczególnie. To nasze kalendarium na najbliższe 10 tygodni.

• **Antek Sztaba jako Hamlet w „Hamlecie” w warszawskim Teatrze Powszechnym** FOT. PAWEŁ JAŚKIEWICZ

Białaszek dramat Szekspira przenosi do technofeudalnej rzeczywistości rządzonej przez państwa-korporacje. Tytułowy bohater wraca po śmierci ojca do firmy DANIA, gdzie odkrywa kulisy przejęcia władzy i konfliktu wokół zbuntowanej korporacji produkującej modele AI.

Hamleta zagra Antek Sztaba, którego mogliśmy oglądać m.in. w musicalu „1989”, ale też w „Weselu” w reżyserii Mai Kleczewskiej w Teatrze im. Słowackiego w Krakowie. W pozostałych rolach m.in.: Arkadiusz Brykalski, Anna Ilczuk, Andrzej Klak, Ewa Skibińska i Natalia Szczyp-

ka jako Ofelia. Za scenografię odpowiada Aleksandra Wasilkowska, a muzykę stworzył Bartłomiej Gargula.

**„MAM COŚ W GŁĘBI NIE
DO PRZEDSTAWIENIA.
HAMLET”** **premiera
23 maja**, Narodowy
Stary Teatr, Kraków

I jeszcze jeden „Hamlet”! Tym razem chodzi o sztukę Pawła Demirskiego, autora dramatów „W imię Jakuba S.” czy „Tęczowa trybuna”, a także twórcy seriali „Udar” i „Aniela”. „Mam coś w głębi nie do przedstawienia. HAMLET” to – jak zapowiada teatr – prawdopodobnie najbardziej osobista sztuka Demirskiego. Historia zmagania pisarza ze wspomnieniami nieprzeżytej żony po śmierci ojca i konsekwencjami tego w dorosłym życiu.

W spektaklu, który w Starym Teatrze w Krakowie wyreżyseruje Remigiusz Brzyk, „mężczyzna po czterdziestce, wychowany przez kobiety, pragnie symbolicznej adopcji i chce sam wybrać swojego ojca. Osobiste poczucie pustki, straty po utraconym rodzicu, zostaje skonfrontowane z relacją Hamleta ze zmarłym ojcem i Klaudiuszem”.

Scenografię i kostiumy do spektaklu projektuje Marika Wojciechowska. Muzykę skomponuje Jacek Grudzień, a za choreografię odpowiada Anna Obszańska. Na scenie zobaczymy m.in.: Michała Ba-

Małgorzatę Galkowską, Romana Gancarczyka, Krzysztofa Globisza, Zbigniewa W. Kaletę, Paulinę Kondrak, Radosława Krzyżowskiego, Filipa Perkowskiego, Przemysława Przestrzelskiego i Kamila Pudlika.

FESTIWAL FABUŁY
19-23 maja, Centrum
Kultury Zamek, Poznań

Poznański festiwal literacki po raz kolejny połączy literaturę, reportaż, teatr i debatę społeczną. Program wydarzenia koncentruje się wokół współczesnej prozy, a gościem festiwalu będzie ukraiński pisarz Serhij Żadan. O tym, jak dziś pisać o wojnie, porozmawia z Wojciechem Tochmanem, który przyjedzie z nową książką reporterską z Ukrainy, oraz z Tomaszem Forró i Tomaszem Szerszeniem. Będą też premiery powieści Macieja Plazy i Wita Szostaka, a swój udział potwierdzili także m.in. Weronika Murek, Paweł Sołtys, Paweł Rzewuski czy Aga Zano.

**TARNOWSKA
NAGRODA FILMOWA**
22-30 maja, Tarnów

W programie 40. edycji Tarnowskiej Nagrody Filmowej znalazło się 14 filmów, m.in. „Dom dobry” Wojciecha Smarzowskiego, „Nie ma duchów w mieszkaniu na Dobrej” Emi Buchwald czy „Ministranci” Piotra Domalewskiego. Po każdym seansie odbędą się rozmowy z reżyserami, aktorami i autorami zdjęć.

Do Tarnowa przyjadą m.in. Wojciech Smarzowski, Piotr Domalewski, Martyna Byczkowska i Zofia Wichłacz. Aktor Marek Kondrat odbierze nagrodę za całokształt twórczości.

ORANGE WARSAW
FESTIVAL**29-30 maja**, Tor Wyścigów
Konnych Służewiec, Warszawa

Wśród headlinerów tegorocznego Orange Warsaw Festivalu są: FKA twigs, Lewis Capaldi, Dominic Fike i Olivia Dean. Na scenie pojawią się także Blood Orange, TV Girl, Loyle Carner i bbno\$. Jako reprezentacja polskiej sceny zagrają m.in. Pezet, Sokół, Jan-rapowanie, Kasia Lins i Kaz Bałagane.

„ARKADIUS IS DEAD”
premiera 30 maja, Teatr im.
Stefana Jaracza w Łodzi

Nowy spektakl w reżyserii Marcina Libera inspirowany jest historią projektanta mody Arkadiusa – jednego z najbardziej radykalnych i bezkompromisowych polskich twórców fashion początku XXI wieku, którego wpływowi krytycy porównywali z Johnem Galliano, Alexandrem McQueenem czy Stellą McCartney. Jego awangardowe kreacje nosili: Björk, Alicia Keys, Mary J. Blige, Pink, Brad Pitt, Cate Blanchett czy Justin Timberlake, a kolekcje inspirowane porodem i położeniem, polską wsią, pracą seksualną stanowiły prowokacyjny komentarz do rzeczywistości.

Autorem tekstu jest Michał Kmiecik, za scenografię, światło, projekcje i kostiumy (wraz z Ma-

REKLAMA

Kraj/34429528

Nagroda im. Adama Mickiewicza — Nagroda im. Stanisława Barańczaka

Poznańska
Nagroda_Literacka

Gala Poznańskiej Nagrody Literackiej
odbędzie się 22 maja 2026
w Centrum Kultury ZAMEK
w Poznaniu

www.poznanskanagrodaliteracka.pl

organizatorzy:

UNIWERSYTET
IM. ADAMA MICKIEWICZA
W POZNANIUPPN1
Fundacja Uniwersytetu
im. Adama MickiewiczaCENTRUM
KULTURY
ZAMEK

POZnań*

rią Mordarską) odpowiada Mi-
rek Kaczmarek, a muzykę stworzył
HIROSZYMA.

KRAKOWSKI FESTIWAL FILMOWY 31 maja – 7 czerwca, Kraków i online do 19 czerwca

Najstarszy w Polsce festiwal filmów
dokumentalnych i krótkometrażo-
wych po raz 66. zamieni Kraków
w centrum kina non-fiction i filmo-
wych eksperymentów.

W programie 197 filmów pre-
zentowanych w czterech konkur-
sach: dokumentalnym, krótkome-
trażowym, polskim i DocFilmMu-
sic. Obok premier i pokazów kon-
kursowych pojawiają się także sekcje
tematyczne, filmy muzyczne, doku-
menty naukowe oraz projekty VR.
Wśród tegorocznych tytułów zna-
lazły się m.in.: queerowy dokument
„Arktyczny krąg pożądania”, ekspe-
rymentalne „Archiwum rodzinnego
końca świata” czy VR-owa opowieść
o demencji „A Long Goodbye”.

MYSTIC FESTIVAL 3-6 czerwca, Gdańsk

To najważniejszy w Polsce, a za-
razem jeden z większych w Euro-
pie Środkowo-Wschodniej cztero-
dniowy festiwal poświęcony muzy-
ce metalowej i jej odcieniom: od kła-
sycznego metalu przez shoegaze
po klimaty eksperymentalne. Ogło-

• Suzanne Vega wystąpi 13 lipca w Narodowym Forum Muzyki
we Wrocławiu FOT. SOPA IMAGES / GETTY IMAGES

szono już pierwsze gwiazdy line-u-
pu i będą to metalowe tuzy, takie jak
Megadeth, Behemoth, Black Label
Society, Anthrax, Down, Mastodon,
Electric Wizard czy Saxon.

TAURON NOWA MUZYKA 4-6 czerwca, Katowice

Katowice ponownie wypełnią się
elektroniką, eksperymentem i mu-
zyką przekraczającą gatunkowe
granice. Tegoroczna edycja Tauron
Nowa Muzyka zgromadzi artystów
z pogranicza techno, ambientu, ja-
zzu i hip-hopu. W line-upie m.in.
Princess Nokia, Gui Boratto czy Ha-

nia Rani. Festiwal od lat pozosta-
je jednym z najważniejszych wyda-
rzeń dla fanów nowej elektroniki
i alternatywnych brzmień w Euro-
pie Środkowej.

„LARWY” ŁAŹNIA NOWA premiera 5 czerwca, Kraków

Pamela Leończyk to jedna z najcie-
kawszych reżysek swojego po-
kolenia, współtwórczyni „Opowie-
ści zimowej” z Teatru Powszech-
nego w Warszawie, spektaklu, któ-
ry zdobył główną nagrodę w ubie-
głym roku na Festiwalu Szekspirow-
skim. Tym razem – ponownie z Da-

rią Sobik, która jest autorką adapta-
cji – przygotowuje przedstawienie
na podstawie opowiadania Agniesz-
ki Szpili ze zbioru „Octopussy”.

Teatr zapowiada: „»Larwy«
to opowiadanie o cielesności bez
upiększeń – o pożądaniu, wstydzie
i pragnieniu bliskości, które potrafią
przybrać formy niepokojące, a zara-
zem wyzwajające”.

MŁODZI I FILM 7-13 czerwca, Koszalin

To już 45. edycja Koszalińskiego Fe-
stiwalu Debiutów Filmowych. Zo-
baczymy tu filmy fabularne i do-
kumentalne reżyserów i reżyse-
rek, którzy dopiero zaczynają swo-
ją filmową drogę. W programie
m.in. entuzjastycznie przyjmowa-
ny „LARP. Miłość, trolle i inne qu-
esty” Kordiana Kądzieli czy nagro-
dzony ostatnio w Krakowie na fe-
stiwalu Off Camera „Klarnet” Toli
Jasionowskiej.

WARSZAWSKIE SPOTKANIA TEATRALNE 11-24 czerwca, Warszawa

Znakomitą francuską aktorkę, Isa-
belle Huppert, zobaczymy w spek-
taklu „Bérénice” według Raci-
ne’a w reżyserii legendy włoskiego
teatru Romea Castellucciego. Mari-
na Otero – argentyńska performer-
ka i tancerka – pokaże swój najnow-

szy projekt pt. „Ayoub”. Tematem
jej pracy jest migracja, kolonializm
i ludobójstwo w Strefie Gazy. Z ko-
lei w spektaklu „No Yogurt for the
Dead” portugalski reżyser Tiago Ro-
drigues opowie o swoim ojcu.

To międzynarodowe wydarzenia
tegorocznej edycji Warszawskich
Spotkań Teatralnych. Ale WST to
przede wszystkim przegląd najcie-
kawszych przedstawień z Polski.
W programie m.in.: „Piramida zwie-
rząt” w reżyserii Michała Borczu-
cha z Narodowego Starego Teatru
w Krakowie, „Tkocze” w reżyserii
Mai Kleczewskiej z Teatru Śląskiego
w Katowicach i „Wszyscy jesteśmy
Belen” w reżyserii Katarzyny Min-
kowskiej – spektakl Teatru im. Jara-
cza w Olsztynie.

Organizatorem WST jest Teatr
Dramatyczny w Warszawie i tam od-
będzie się większość pokazów. Szczegóły i program: warszawskie.org

CENTRALNY PLAC MUZYKI 19 czerwca – 7 lipca, Warszawa

To nowy, plenerowy festiwal mu-
zyczny, który odbędzie się na pla-
cu przed Pałacem Kultury i Nauki
w Warszawie.

W programie m.in. koncerto-
wa realizacja „Toski” Pucciniego
z udziałem gwiazd: Sonyi Yonche-
vej, Jonathana Tetelmana i Geo-
rge’a Gagnidzego. Orkiestrę
Sinfonia Varsovia poprowa-

REKLAMA

Kraj/34433724

Międzynarodowa koprodukcja i adaptacja klasyki kina na zakończenie sezonu w Teatrze Polskim w Bydgoszczy

Dwie nowe produkcje, dwa różne języki teatralne i wspólne pytanie o to, jak opowiadać historię
– i kto ma do niej prawo.

Las // The Woods - pierwsza próba fot. Ola Rzęska
(na zdjęciu autor tekstu i dramaturg Michael Rubenfeld)

Teatr Polski w Bydgoszczy zapowiada dwie premiery,
które zamkną sezon 2025/2026 – w maju międzynaro-
dową koprodukcję, a w czerwcu widowiskową adaptację
klasyki kina.

„Las // The Woods” w reżyserii Alana Dilwortha to
pierwsza realizacja kanadyjskiego twórcy w Polsce.
Spektakl, oparty na tekście Michaela Rubenfelda, powstał
we współpracy z Necessary Angel Theatre Company
oraz FestivALT i podejmuje temat pamięci, polityki oraz
mechanizmów wykluczenia.

Akcja rozgrywa się lata po wojnie, która miała zakończyć
wszystko. W ukryciu, głęboko w lesie, żyje rodzina, która
stworzyła własny porządek – system zasad i rytuałów
mających chronić ją przed światem zewnętrznym. Ta
krucha równowaga zostaje zakłócona, gdy przeszłość
powraca, a wraz z nią pojawia się propozycja uznania

i przynależności. Zaczyna się gra o pamięć, wpływy
i kontrolę nad narracją – o to, kto i na jakich warunkach
może opowiadać historię. Spektakl stawia pytania
o pamięć, tożsamość i prawo do opowiadania własnej
historii.

Pokaz przedpremierowy „Las // The Woods” odbędzie
się na Małej Scenie Teatru Polskiego w Bydgoszczy
29 maja, premiera – 30 maja, a pokaz popremierowy
– 31 maja.

Próby do spektaklu Zmierch bogów. Na zdjęciu do lewej
Waldemar Raźniak (reżyser) aktorzy Michał Surówka
i Karol Franek Nowiński - fot. Ola Rzęska

Sezon artystyczny w Teatrze Polskim w Bydgoszczy
zamknie „Zmierch bogów” w reżyserii Waldemara
Raźniaka. Reżyser, związany m.in. z Narodowym Starym
Teatrem w Krakowie, sięga po film Luchina Viscontiego,
tworząc sceniczną opowieść o mechanizmach władzy
i uwikłaniu elit w historię.

Las // The Woods - pierwsza próba fot. Ola Rzęska
(na zdjęciu reżyser Alan Dilworth)

Losy rodziny von Essenbecków, niemieckich
przemysłowców, którzy po dojściu Adolfa Hitlera do władzy
wikłają się w relacje z nazistowskim reżimem, prowadzą
do opowieści o cenie politycznych i ekonomicznych
kompromisów. Spektakl, choć osadzony w latach 30.,
pozostaje niepokojąco aktualny – pokazuje, jak interes
i cynizm mogą prowadzić do moralnego upadku i odradzania
się totalitaryzmów.

Realizacja nabiera dodatkowego znaczenia dzięki miejscu
– przedstawienie powstaje w przestrzeniach bydgoskiego
Muzeum Wodociągów. Twórcy odwołują się również
do historii miasta: jego złożonego polsko-niemieckiego
dziedzictwa, doświadczenia okupacji oraz funkcjonowania
przemysłu zbrojeniowego w czasie II wojny światowej.

Premiera „Zmierchu bogów” odbędzie się 19 czerwca,
a kolejne pokazy zaplanowano na 20 i 21 czerwca.

Las // The Woods - pierwsza próba fot. Ola Rzęska

**Bilety do nabycia w kasie Teatru Polskiego w Bydgoszczy
czynnej od środy do piątku w godz. 14:00-18:00 a także
na godzinę przed spektaklami (bilety@teatrpolski.pl;
+48 52 339 78 18; +48 885 60 70 90) oraz poprzez stronę
www.teatrpolski.pl (zakładka KUP BILET). Bilety na pokazy
premierowe w cenie 85 zł, pokazy przedpremierowe
i popremierowe 70 zł (normalny) / 50 zł (ulgowy).**

„Las // The Woods” – premiera 30 maja 2026:

Reżyseria: Alan Dilworth, tekst i dramaturgia: Michael
Rubenfel, przekład: Iwona Nowacka, muzyka: Marta
Zalewska, scenografia: Lorenzo Savoini, kostiumy:
Magdalena Mucha, asystentka kostiumografki: Julia
Dawidowska, reżyseria światel: Robert Łosicki, wideo:
Emiko (Emilia Gumańska), asystentka reżysera:
Zuzanna Medygrał, producentka: Magda Niedźwiecka,
inspicjent: Adam Pakieła, obsada: Anja Bieżyńska,
Zhenia Doliak, Adam Graczyk, Kacper Kurcius, Michał
Jan Meller / Kamil Rodek Dagmara Mrowiec-Matuszak,
Michael Rubenfeld (gościnnie)

„Zmierch bogów” – premiera 19 czerwca 2026:

Reżyseria i adaptacja scenariusza filmu: Waldemar
Raźniak, scenografia i kostiumy: Barbara Guzik,
reżyseria światel: Ada Bystrzycka, asystent reżyserki
światel: Robert Łosicki, kompozytor: Karol Nepelski;
choreografia: Oskar Malinowski; producentka: Magda
Niedźwiecka, inspicjentka, asystentka reżysera: Hanna
Gruszczyńska; obsada: Paweł L. Gilewski, Mirosław
Guzowski, Marian Jaskulski, Karol Franek Nowiński,
Katarzyna Pawłowska, Emilia Piech, Jerzy Pożarowski,
Michalina Rodak, Michał Surówka, Marcin Zawodziński
oraz Oskar Ruppel i Bruno Maciejewski.

dzi Bassem Akiki (28 czerwca). A tłumy przyciągnie też na pewno inscenizowana koncertowa wersja „Pilotów” – hitu Teatru Muzycznego Roma w reżyserii Wojciecha Kępczyńskiego (26 czerwca).

GRAND PRIX KOMEDA 8-13 czerwca, Ostrów Wielkopolski

Festiwal poświęcony muzyce filmowej i twórczości Krzysztofa Komedy ponownie odbędzie się w Ostrowie Wielkopolskim, w którym kompozytor się wychował. Wystąpią: Miłkołaj Trzaska – trębacz, improwizator, jeden z najważniejszych postaci polskiej jazzowej awangardy, który zagra muzykę z filmów Wojciecha Smarzowskiego, oraz Aga Zaryan – słynna polska wokalistka jazzowa.

W programie także konkurs na najlepszą muzykę w polskim filmie fabularnym, pokazy filmów z muzyką Komedy oraz spotkania i debaty poświęcone muzyce filmowej. Nagrodę za całokształt twórczości odbierze Jerzy Maksymiuk.

HOŁD DLA JOKI 20 czerwca, Letnia Scena Progresji w Warszawie

Legenda polskiego hip-hopu – Kaliber 44 – ogłasza pożegnalną trasę koncertową „Hold dla Joki” z finałowym koncertem 20 czerwca 2026 r. w Warszawie. Joka, czyli Michał Marten, raper i współzałożyciel Kalibra, zmarł w maju 2025 r., więc z oryginalnego składu słynnej śląskiej formacji hiphopowej pozostał już tylko AbradAb. Na scenie będą mu towarzyszyć inne legendy polskiego rapu: Rahim i Fokus z Paktofoniki, a także Wojtas Wyp3, DJ Feel-X, DJ 600V, DJ Eprom, Gutek, Kleszcz czy K2. Podczas koncertu usłyszymy największe klasyki Kalibra 44 oraz utwory z kultowymi zwrotkami Joki nagranych z innymi artystami.

MALTA FESTIVAL 21-28 czerwca, Poznań

Międzynarodowy projekt „The Second Woman (24H)” z Magdaleną Cielecką to jedno z wydarzeń tegorocznej edycji. Spektakl autorstwa Nat Randall i Anny Breckon, pokazywany wcześniej m.in. w Londynie i Nowym Jorku, opiera się na 24-godzinnym performansie, w którym aktorka (w każdym kraju inna) odgrywa tę samą scenę rozstania ze stu różnymi partnerami (wybranymi w castingu).

W programie Malty także polska premiera opery – performance’u „La Mort de la Mer” autorstwa CocoRosie z udziałem Justyny Wasilewskiej – inspirowanej ośmioma fazami księżyca, rytmem natury i refleksją ekologiczną. Zobaczymy też „Dystans” Tiago Rodriguesa i „This resting, patience” – trzygodzinny spektakl choreograficzny Ewy Dziarnowskiej. Na scenie muzycznej wystąpią m.in. Benjamin Clementine, Devendra Banhart, The Blaze, Beirut i Two Door Cinema Club.

RAVEKJAVIK FOREVER 26-27 czerwca, Łódź

10. edycja łódzkiego festiwalu muzyki elektronicznej i sztuk wiz-

• Spektakl „Berenice” z Isabelle Huppert będzie można zobaczyć na Warszawskich Spotkaniach Teatralnych

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

alnych otworzy nowy rozdział w historii wydarzenia. Tegoroczny RAVEKJAVÍK przenosi się do nowych postindustrialnych przestrzeni Łodzi – koncerty odbędą się m.in. w Elektrowni kompleksu Fuzja oraz dawnych magazynach tekstylnych przy ul. Niciarnianej.

W programie: artyści z pogranicza techno, ambientu, alt-rapu i eksperymentu, m.in. DJ Stingray 313, Zebra Katz, Holden & Zimpel, Dis Fig, ABADIR czy Zdechły Osa. Festiwal od lat łączy elektronikę z performance’em, modą i sztukami wizualnymi, zachowując przy tym silny międzynarodowy charakter i paritet płci w line-upie.

FESTIWAL MIŁOSZA 27 czerwca – 5 lipca, Kraków

Gościnią honorową krakowskiego festiwalu poezji będzie Claudia Rankine, autorka „Obywatelki”, jednej z najgłośniejszych książek poetyckich XXI wieku w USA. W Krakowie pojawią się także poetki związane z europejską siecią Versopolis: serbska autorka Radmila Petrović oraz hiszpańska poetka i performerka Alicia Es. Martínez Juan. W programie spotkania autorskie, debaty, performance i wyda-

żenia poświęcone poezji z różnych stron świata.

LUBUSKIE LATO FILMOWE 28 czerwca – 5 lipca, Łągow

Najstarszy festiwal filmowy w Polsce wraca do Łągow. Lubuskie Lato Filmowe od dekad prezentuje kino autorskie z Europy Środkowo-Wschodniej, łącząc kameralną atmosferę z ambitnym programem i spotkaniami z twórcami.

OPEN’ER FESTIVAL 1-4 lipca, Lotnisko Gdynia-Kosakowo

Tegoroczny Open’er zapowiada się jako jedna z najmocniejszych edycji ostatnich lat – z line-upem łączącym legendy alternatywy, gwiazdy popu i współczesną elektronikę. Wśród headlinerów m.in. The Cure, Nick Cave & The Bad Seeds, Florence + The Machine, The xx i Calvin Harris. Do Gdyni przyjadą także Halsey, Jennie, Addison Rae czy Martin Garrix.

W programie też: IDLES, Kneecap, Ethel Cain, LP, Anna von Hausswolff, David Byrne, Clipse,

Viagra Boys i Panda Bear & Sonic Boom. Na scenach pojawiają się również polscy artyści, m.in. Oki, Kaz Bałagane, Sobel i Vito Bambino.

BALTIC OPERA FESTIVAL 1-7 lipca, Trójmiasto

„Walkiria” Richarda Wagnera przygotowana w koprodukcji z Royal Danish Theatre zabrzmi w Operze Leśnej w Sopocie w gwiazdorskiej obsadzie. W partii Wotana wystąpi sławny śpiewak Tomasz Konieczny, twórca Baltic Opera Festival i jego dyrektor artystyczny.

Po latach zapomnienia wróci na scenę opera Józefa Beera „Polskie wesele”, a inscenizację przygotowuje Paweł Miśkiewicz.

To już czwarta edycja, ale festiwal od początku stał się jednym z największych plenerowych operowych wydarzeń na skalę europejską. Wielkie produkcje sceniczne w plenerze, w otoczeniu trójmiejskiego lasu wydowego mają nieporównywalny z niczym czar, zwłaszcza że wszystko to odbywa się latem. Program: balticoperafestival.pl

SUZANNE VEGA 13 lipca, Narodowe Forum Muzyki we Wrocławiu

Autorka kultowych piosenek „Luka” i „Tom’s Diner” znowu zagra w Polsce. Suzanne Vega, jedna z najważniejszych amerykańskich songwriterek, wystąpi we Wrocławiu z materiałem z nowej trasy „Flying With Angels”. Jej kameralne, literackie piosenki łączą folk, poezję i społeczne zaangażowanie.

JAROCIN FESTIWAL 16-19 lipca, Jarocin

„Wraca nowe!” – pod takim hasłem odbędzie się tegoroczna edycja legendarnego Jarocina. Nowi orga-

nizatorzy zapowiadają powrót do najważniejszych tradycji festiwalu, ale też otwarcie na współczesne zjawiska muzyczne i młode zespoły. Za program odpowiada Michał Wiraszko, który współtworzył edycje Jarocina z przełomu lat 2000 i 2010.

Jednym z najgłośniejszych wydażeń festiwalu będzie reaktywacja zespołu Houk w oryginalnym składzie z czasów albumu „Generation X”. Zespół wróci na scenę po ponad 30 latach. Do Jarocina powróci także Negatyw, a jubileusze świętować będą Sztwywny Pal Azji i The Bill. Na festiwalu pojawi się również Spięty z materiałem z nowej płyty „Full H.D.”.

Wśród ogłoszonych wcześniej artystów znaleźli się także Acid Drinkers, Dezerter, Farben Lehre, Hapypysad, Closterkeller i Kasia Lins.

TAURON NOWE HORYZONTY 23 lipca – 2 sierpnia, Wrocław, 23 lipca – 9 sierpnia online

Program tegorocznej, 26. edycji poznamy 7 lipca, ale organizatorzy ogłosili już część tytułów. Zobaczymy nowe filmy „nowohoryzontowych” mistrzów, m.in. Honga Sang-soo, Angeli Schanelec i Tsai Ming-lianga. Festiwal pokaże również pierwszy dokument Lucrecii Martel „Nasza ziemia” poświęcony zabójstwu aktywisty rdzennej ludności. W sekcji specjalnej pojawi się „Fukushima z Bělą Tarrem”, dokument Kaori Ody poświęcony legendarnemu twórcy „Szańskiego tanga”. Reżyserka, należąca do pierwszego rocznika studentów prowadzonej przez Tarr’a Film Factory w Sarajewie, obserwowała mistrza podczas warsztatów filmowych organizowanych w Fukushimie.

Nowe Horyzonty to nie tylko filmy. W klubie festiwalowym w Arsenale zagra Ho99o9 – legendarny nowojorski duet łączący hip-hop, hardcore punk, metal i industrial. Wystąpi także Twin Peaks Crew z projektem inspirowanym muzyką z kultowego serialu „Twin Peaks”. W sprzedaży są karty na festiwal. Bilety będzie można kupić od 9 lipca. Szczegóły: www.nowehoryzonty.pl

ZAKOPIAŃSKI FESTIWAL LITERACKI 24-26 lipca, Zakopane

Hasłem tegorocznej edycji Zakopiańskiego Festiwalu Literackiego jest słowo „stad” związane z tożsamością, miejscem pochodzenia i lokalnością. Przyjrzymy się temu, jak literatura opowiada o miejscach, które kształtują pamięć i wspólnotę, ale też temu, jak podważa proste rozumienie „tutejszości”.

W programie spotkania z pisarzami, debaty i rozmowy o literaturze związanej z Podhalem i doświadczeniem miejsca. Nad festiwalem unosić ma się także duch Stanisława Ignacego Witkiewicza, który przekraczał kulturowe granice. ●

Współpraca Anna S. Dębowska

DEFENDER
SALT WAVE
FESTIVAL

31.07-1.08.2026
JASTARNIA | PÓŁWYSEP HELSKI

SALT WAVE

ZAGRAJĄ
**CRYSTAL FIGHTERS
SALVATORE GANACCI
SOKÓŁ • JAN-RAPOWANIE
VITO BAMBINO**

I WIELU INNYCH

WWW.SALTWAVE.PL

ORGANIZATOR: GOODTASTE! SPONSOR TYTUŁARNY: DEFENDER PARTNERZY: KUBOTA PARTNERZY MEDIACYNI: chiliizet MAC newonce CZWÓDRA prestiż

Witamy
w Polsce

Cykl
Witamy w Polsce
tworzy zespół
kilkudziesięciu
reporterów
„Wyborczej”
pracujących
w redakcjach
w całym kraju.

ŚMIERĆ KURATORKI

Chcieli ją zamknąć w kurniku, ale nie zdążyli – mówi Władysław, który odnalazł zmasakrowaną Paulinę Ozgę. Według niego ślady wskazywały, że w zabójstwie mogły uczestniczyć dwie osoby.

– Najpierw pomyślałem, że to córka sąsiada. Też szczupła, ciemne włosy, a twarzy nie było widać, całą miała we krwi. Dalej ten obraz widzę, czegoś takiego się nie zapomina. Człowiek po nocach nie spał, bo to wracało i wracało – mówi Władysław. To on 16 marca 2010 roku znalazł obok swojego domu w Michałowie na Dolnym Śląsku jeszcze żyjącą 28-letnią Paulinę Ozgę.

Pojechałam porozmawiać z mieszkańcami, gdy wrocławskie policyjne Archiwum X ogłosiło, że wraca do sprawy śmierci kuratorki sądowej.

Władysław prowadzi mnie przez podwórko, po którym spacerują kury.

– Tu leżała, za komórką. Wtedy była jeszcze drewniana, ale już się rozpadła i postawiłem blaszaną. Za nią są drzwi do kurnika, próbowali ją tam wciągnąć, ale nie zdążyli, głowa była w środku, a nogi na zewnątrz. Gdyby udało im się ją tam zamknąć, to do rana bym jej nie znalazł – mówi mi.

Używa liczby mnogiej, bo według niego musiało być ich dwóch. Śledczy nigdy jednak oficjalnie takiej wersji nie podawali. – Na śniegu było widać ślady ciągnięcia kobiety, a obok nich odciski butów. Jedne były niewielkie, a drugie naprawdę duże – opowiada Władysław.

Tamtego wieczora z domu wyciągnęły go hałasy.

– Pamiętam gruby męski głos, który krzyczał „ty kur...” i jeszcze, że „to koniec” – mówi. Nie kojarzy do kogo mógł należeć, a uważa, że poznałby, gdyby krzyczał któryś z sąsiadów.

Gdy wyszedł przed dom, nikogo już jednak nie było, tylko ta kobieta. – Jeszcze charczała biedaczka, nogi jej się ruszały – mówi. Zaalarmował żonę, ona zadzwoniła po pogotowie. – Bo mi już mowę odjęło, to był szok, że w moim kurniku takie rzeczy.

Paulinę Ozgę przewieziono do szpitala, zmarła jednak pół godziny później. Przyczyną śmierci były wielokrotne uderzenia w głowę.

WCHODZIŁA TAM, GDZIE INNI SIĘ BALI

Paulina Ozga tamtego wieczora przyjechała do Michałowa po anonimowym telefonie, że w domu jej podopiecznej trwa libacja. 35-letniej kobiecie kilka miesięcy wcześniej ograniczono prawa rodzicielskie z powodu nadużywania alkoholu – w wyroku nakazano jej zachować trzeźwość i wyznaczono kuratora, który miał kontrolować, czy dziecku nie dzieje się krzywda.

Paulina Ozga pracowała w Ośrodku Pomocy Społecznej w Kostomłotach, a od listopada 2009 była także kuratorką społeczną w sądzie w Środzie Śląskiej.

– Miała opinię osoby bardzo wrażliwej na krzywdę, zwłaszcza dzieci. Wchodziła w miejsca, do których inni kuratorzy się bali – mówił o niej rzecznik wrocławskiego sądu okręgowego sędzia Marek Poteralski. A jej znajomi podkreślali, że jej misją było pomagać. Uczynna, pracowita, zaangażowana – wszyscy opowiadali o niej w samych superlatywach.

Dlatego, gdy kuratorka usłyszała, że dziecko zostało zestawione same sobie wśród pijanych dorosłych, pojechała to sprawdzić.

Z Imbramowic w powiecie świdnickim, gdzie mieszkała, dojechała do Michałowa ok. godz. 19. Było już ciemno. Weszła na ganek domu swojej podopiecznej.

Od ulicy osłaniają go drzewa, ścianę zdobi wyblakłe już zdjęcie Jana Pawła II.

– Tu była krew – pokazuje na dolne stopnie schodów Iwona, mieszkająca w domu, który wizytowała Paulina Ozga. I prowadzi mnie wzdłuż domu na jego tyły. – Tędy przeciągnięto ją aż do sąsiada.

Teraz posesję odgradza płot, wtedy była tam furka. Miejsce ataku od tego, gdzie znaleziono ciało, dzieli kilkanaście metrów.

Iwona zapewnia: – Nie widzieliśmy kuratorki tamtego dnia, nawet do nas nie zapukała, dopiero jak policjanci zaczęli błyskać światłami, wyszliśmy na zewnątrz i dowiedzieliśmy się, co się stało.

To szwagierka Iwony była podopieczną Pauliny Ozgi. Już nie żyje.

– Ja z kuratorką rozmawiałam może dwa razy. Wypytywałam, jak szwagierka sobie radzi z opieką nad dzieckiem, bo tam różne problemy były. Zawsze wszystko dokładnie notowała – mówi Iwona. Żadnych konfliktów między nimi nie pamięta.

Członkowie jej rodziny byli jednak pierwszymi podejrzanymi.

ZASADZKA

– Policja wypytywała o krew na schodach, a zaraz nas wszystkich zgarnęli na komisariat: szwagierkę, męża, teściów i mnie. Każdego maglowali osobno, głębiej darli, że tak brzydko powiem. Mówili, że ona osierociła małe dziecko, takie rzeczy gadali, żeby sumienie ruszyć i zmusić do przyznania się – opowiada Iwona.

Policjanci znaleźli u nich siekiere, ostrze miało rdzawy kolor, to zaraz było, że narzędzie zbrodni. Okaza-

ło się jednak, że to nie była krew, tylko rdza. Później stwierdzono zresztą, że Paulinę Ozgę zaatakowano długim metalowym prętem.

Przeszukano dokładnie ich dom, sprawdzono ubrania – nie znaleziono ani kropli krwi. A wszyscy na przesłuchaniach zgodnie powtarzali, że nic tamtego wieczora nie słyszeli. Po 48 godzinach z braku dowodów wypuszczono ich do domu.

– Nasze telefony potem jeszcze miesiąc albo dwa trzymali i sprawdzali – mówi pani Iwona.

Przesłuchiowano także innych mieszkańców Michałowa.

– Zawzięli się na sąsiada, który jako jedyny miał taki duży rozmiar buta, jak ten zostawiony ślad. Ale on nic wspólnego z kuratorką nie miał – mówi Władysław.

O pracy policji nie ma najlepszego zdania. Mówi, że jak wpadli na podwórko, to tylko te ślady zadeptywali. Potem przez kilka dni u niego przesiadywali, jakby sprawca miał wrócić.

W kręgu zainteresowań policji byli także mężczyźni z okolicy, którzy mieli już problemy z prawem.

Zwyczajowo sprawdzono także męża kuratorki, ale miał na ten dzień niepodważalne alibi.

W końcu śledczy doszli do wniosku, że anonimowy telefon o libacji w Michałowie to była zasadzka. Ten, kto dzwonił, musiał znać kuratorkę na tyle, by wiedzieć, że ma pod opieką tę rodzinę. I że donos o krzywdzie dziecka wyciągnie ją z domu po godzi-

Anonimowy telefon o libacji w Michałowie to była zasadzka. Ten, kto dzwonił, musiał znać kuratorkę na tyle, by wiedzieć, że ma pod opieką tę rodzinę. I że donos o krzywdzie dziecka wyciągnie ją z domu po godzinach pracy

EWA WILCZYŃSKA

.....

nach pracy. W ten sposób, dzwoniący próbował także rzucić na nich winę.

Podobny telefon Paulina Ozga odebrała zresztą kilka dni wcześniej, tyle że wtedy pojechała do Michałowa z siostrą. Ta zeznawała później, że miała wrażenie, że ktoś je obserwował.

Antoni zapamiętał, że kiedy wracał w dniu morderstwa z pracy około godziny 17, przy drodze w pobliżu jego domu stał czarny samochód. Na pewno nie należał do nikogo z mieszkańców, numerów rejestracyjnych jednak nie zapamiętał, a później już go nie widział.

Uważa, że ten, kto zabił kuratorkę, musiał wcześniej sprawdzić teren. I spostrzegł, że jego komórki i kurnika nie widać z drogi.

Psy tropiące wskazywały, że stamtąd sprawca uciekał przez podwórko kolejnego sąsiada. Ślad zaraz się jednak urwał.

W poszukiwaniu telefonu, z którego dzwoniono do kuratorki, wypompowano wodę w pobliskim stawie. Bez skutku.

BEZPIECZEŃSTWO KURATORÓW

Śmierć kuratorki wywołała ogólnopolskie poruszenie. Paulina Ozga została pośmiertnie wyróżniona najwyż-

szym resortowym wyróżnieniem. Krajowa Rada Kuratorów zorganizowała zbiórkę pieniędzy na 6-letniego syna Pauliny Ozgi. Kilka tysięcy pracowników wymiaru sprawiedliwości wpłaciło łącznie ponad 100 tys. zł.

Rozpoczęła się również debata o bezpieczeństwie kuratorów. – Zabójstwo pracownika wymiaru bezpieczeństwa w trakcie wykonywania czynności służbowych potwierdza zasadność postulatów zaostrzenia kar dla osób, które dokonują aktów agresji w stosunku do funkcjonariuszy i urzędników na służbie. Kuratorzy powinni być lepiej zabezpieczani podczas swojej pracy. Częściej i łatwiej powinni dostawać policyjną asystę, a być może również powinni zostać wyposażeni w gaz pieprzowy – mówił ówczesny minister sprawiedliwości Krzysztof Kwiatkowski.

I faktycznie jeszcze w tym samym roku opracowano „Procedury współpracy służby kuratorskiej oraz funkcjonariuszy Policji”, które zaczęły obowiązywać od 1 stycznia 2011 roku. Zaczęto organizować także więcej szkoleń z samoobrony. Gruntowną reformę przeprowadzono jednak dopiero w 2023 roku. Nowe przepisy m.in. wzmocniły ochronę prawną kuratorów i zapewniły im dostęp do psychologa. Ustanowiono także święto kuratorskiej służby sądowej, które jest obchodzone 25 czerwca.

MORDERCA Z KRĘGU OTOCZENIA PAULINY OZGI

Tymczasem śledztwo ws. śmierci Pauliny Ozgi prowadzone przez prokuratora Bartosza Pęcherzewskiego, pod osobistym nadzorem prokuratora generalnego Andrzeja Seremeta, umorzono już w 2012 roku z powodu niewykrycia sprawcy. Choć śledczy nieoficjalnie przekazywali dziennikarzom, że są przekonani o winie mężczyzny, z którym przez jakiś czas spotykała się Paulina Ozga. Jednak oprócz przekonania nie mieli żadnych dowodów.

„Na miejscu zabójstwa zabezpieczono wówczas liczne ślady, w tym te mogące należeć do sprawcy. Wraz z rozwojem nauki i badań laboratoryjnych pojawiły się nowe możliwości ich przebadania. Policja dysponuje materiałem porównawczym zebranym od osób objętych śledztwem, co ułatwi analizę ponownie podjętego śledztwa” – poinformowało w komunikacie Archiwum X. A także, że „przeprowadzono już pierwsze przesłuchania istotnych w sprawie świadków, którzy dostarczyli dotychczas nieznanych i niezwykle ważnych informacji, pozwalających nadać śledztwu nowy kierunek”.

Zwrócono przy tym uwagę, że obrażenia kuratorki wskazują na tzw. overkill, czyli zadawanie ofierze znacznie większej liczby ran, niż jest to konieczne do spowodowania śmierci.

„Może to wskazywać na emocjonalny ładunek, jakim motywował swoje działania sprawca, i jest nim z dużą dozą prawdopodobieństwa, co potwierdzają ustalenia śledczych, osoba z kręgu otoczenia Pauliny Ozgi” – przekazała policja.

◀ **Pan Władysław pokazuje, gdzie znalazł Paulinę Ozgę**

FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Funkcjonariusze Zespołu do spraw Przestępstw Niewykrytych Wydziału Kryminalnego Komendy Wojewódzkiej Policji we Wrocławiu zachęcają do kontaktu osoby mogące mieć wiedzę w tej sprawie. Informacje można przekazać w wiadomości e-mail **archiwumx@wr.policja.gov.pl** lub telefonicznie pod numerem **602 619 088**

NIECH SZUKAJĄ

– Był taki rudy, źle mu z oczu patrzyło – mówi mieszkanka Imbramowic. Pamięta, że Paulina spotykała się z nim przez kilka miesięcy, nie był tutejszy, ale przyjeżdżał do ich wioski. – Jej mąż się wtedy wprowadził, on to taki grzeczny, spokojny, o wiele fajniejszy od tamtego, ale mieli jakieś problemy, wiadomo, jak to w małżeństwie bywa. Potem się pogodzili i już tego rudego nie widziałam – mówi kobieta. Nie pamięta, kiedy to dokładnie było, może pół roku przed jej śmiercią.

Chcę porozmawiać z „Rudym”. Odnajduję jego ojca. Kiedy pytam o Paulinę, mówi, że nic mi nie powie.

W końcu rozmawia, jednak chętniej niż o kuratorce opowiada o własnym życiu. Słucham o trudach pracy na roli, historii rodzinnych chorób i anegdotek z jego młodości. Te opowieści ciągnie ponad godzinę. Gdy tylko próbuję przekierować rozmowę na Paulinę Ozgę, zaraz się obrusza, żebym mu dała spokój i znalazła sobie jakąś prawdziwą pracę, a nie „zawracała ludziom gitarę”.

Dowiaduję się jednak, że Paulina bywała u nich w domu. On był przeciwny temu związkowi. Nie podobalo mu się, że miała dziecko. Mówił nawet synowi, że co on, swojego nie potrafi zrobić. Bo z takim cudzym według niego tylko mogą być problemy. Bo jak dorośnie, to nie wiadomo, jak się będzie zachowywało, „trzeba będzie je przykrócić, a matce się to może nie spodobać”.

Proszę, by przekazał synowi, że chciałabym z nim porozmawiać. Ale znów się obrusza i mówi, że syn nie będzie rozmawiać, bo i po co. Spotykał się z Pauliną, to się spotykał, każdy ma jakieś swoje życie. Powrót do śledztwa komentuje krótko: – Niech szukają.

Nieoficjalnie wiem, że syn został wezwany na przesłuchanie. Przesłuchano już także jego matkę.

Na listę szczegółowych pytań, dotyczących kroków podjętych przez śledczych, rzecznik prasowy prokuratury Damian Pownuk odpowiada mi jedynie, że prowadzone są czynności procesowe, na razie nie podjęto postępowania. – Z uwagi na jego dobro, w tym wpływ, jaki udzielanie informacji może mieć na świadków, którzy byli przesłuchiwanymi w 2010 roku, a z którymi planowane jest ponowne wykonanie czynności, jak również z uwagi na nowych świadków typowanych do przesłuchania, brak jest możliwości udzielenia dalszych informacji – ucina.

Rozmowy odmawia mi także mąż Pauliny Ozgi. Tłumaczy, że prokuratura zabroniła mu udzielać jakichkolwiek informacji.

Śledczy nie kontaktowali się za to z siostrą i mamą Pauliny. O tym, że Archiwum X ponownie przygląda się sprawie, dowiedziały się z internetu. Znajomi zaczęli zasypywać je linkami do wiadomości, w których cytowano oświadczenie policji. – Tyle wiemy, co tam napisali – mówi siostra. – I na razie to jest dla nas trudne do przelknięcia. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

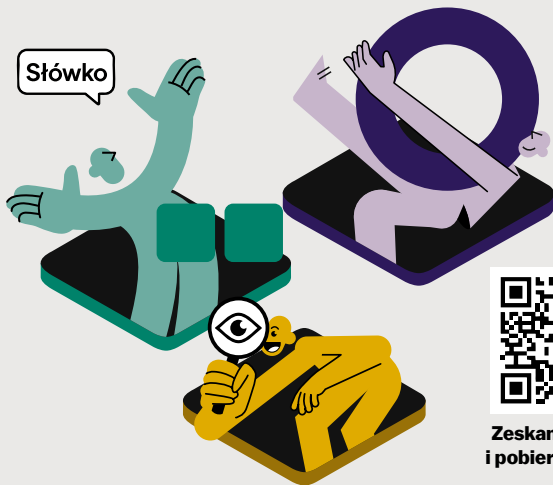
34434984

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34434364

Słówko • Literówka Quizy • Sudoku Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

BK-GN.6840.64.2025

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA O PRZETARGU

Działając na podstawie ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami

Burmistrz Miasta Czeladź

ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości stanowiącej własność Gminy Czeladź

- Do sprzedaży przeznaczona jest zabudowaną nieruchomość gruntową, położoną w Czeladzi przy **ulicy Sportowej 7**, oznaczoną numerami działek **6688, 6689, 6471/1 i 6472/1 obręb Czeladź** (dawny nr odpowiednio 33, 34, 2/7 i 2/9 arkusz mapy 31) o **łącznej powierzchni 0,2714 ha**, zapisaną w księdze wieczystej numer KA1B/00003678/7. Symbol użytku z ewidencji gruntów Bz i Bi. Przeznaczenie w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego: brak obowiązującego miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego. Nieruchomość znajduje się w trwałym zarządzie Miejskiego Ośrodka Sportu i Rekreacji w Czeladzi. Do zawarcia aktu notarialnego sprzedaży nieruchomości przez gminę wydana zostanie decyzja o wygaśnięciu trwałego zarządu w odniesieniu do zbywanych działek gruntu. Działy III – Prawa, roszczenia i ograniczenia oraz dział IV – Hipoteki – nie wykazują wpisów. Nieruchomość będąca przedmiotem zbycia nie jest obciążona ograniczonymi prawami rzeczowymi, prawami zobowiązaniami i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nią.
- Nieruchomość została przeznaczona do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.**
- Cena wywoławcza** została określona w wysokości: 2.300.000,00 złotych (słownie złotych: dwa miliony trzysta tysięcy 00/100). Nieruchomość podlega zwolnieniu z podatku VAT na podstawie art. 43 ust.1 pkt 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (tekst jednolity Dz. U. z 2025 r. poz. 775 ze zm).
- Kwota wadium** ustalona została w wysokości 450.000,00 złotych (słownie złotych: czterysta pięćdziesiąt tysięcy 00/100), płatna do dnia 10 lipca 2026 r. Postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych.
- Termin i miejsce przetargu:** Urząd Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź, sala konferencyjna I piętro w dniu 21 lipca 2026 r. o godzinie 1000
- Miejsce wywieszenia i publikacji ogłoszenia o przetargu:** Ogłoszenie o przetargu zostało opublikowane w Biuletynie Informacji Publicznej Urzędu Miasta Czeladź pod adresem www.bip.czeladz.pl oraz wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Czeladź, ul. Katowicka 45, 41-250 Czeladź na II piętrze.
- Informacje dodatkowe dotyczące przetargu można uzyskać w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami Urzędu Miasta Czeladź pokój 414 na II p. lub pod numerem telefonu 32 76 37 980.**

Sporządziła: Ewa Śmigiewicz

TYLKO ZDROWIE

NIE MIESZAJ...

lek. Ewa Fluder*

...jaskry z oglądaniem filmów w ciemności

Jaskra to choroba nerwu wzrokowego, najczęściej związana z podwyższonym ciśnieniem w oku. Stopniowo prowadzi do uszkodzenia włókien nerwowych i zawężenia pola widzenia.

W początkowym okresie nie daje objawów np. bólu. Wpływa też na zdolność oka do pracy w ciemności i może utrudniać dostrzeganie rzeczy znajdujących się na bocznych krańcach pola widzenia, zanim pacjent sam zauważy jakiegokolwiek problemy.

Ryzyko zachorowania rośnie po 40.–50. roku życia oraz u osób, u których choroba występowała w rodzinie. Czynniki sprzyjające chorobie to też podwyższone ciśnienie wewnętrzne, krótkowzroczność lub nadwzroczność oraz choroby przewlekłe, takie jak cukrzyca czy nadciśnienie tętnicze.

Osoby mające predyspozycję do zamykania się kąta przesłania nie powinny długo przebywać w całkowitej ciemności np. oglądać telewizji w nocy bez żadnej dodatkowej lampki. Powoduje to maksymalne rozszerzenie źrenic i tym samym ból oka i wzrost ciśnienia. Zawsze należy mieć podczas oglądania filmu w ciemności, delikatne źródło światła w tle. ● **Not. ET**

*okulistka w Szpitalu Vital Medic w Kluczborku

PYTANIE DO...radiologa

Jak się przygotować do badania usg brzucha?

lek. med. Adrian Machnica

na Instagramie znany jest jako Pan Radiolog

Coraz więcej osób jest kierowanych na badanie ultrasonograficzne jamy brzusznej, częściej jest to też badanie wykonywane profilaktycznie. USG przez powłoki brzuszne pozwala zobaczyć trzustkę, wątrobę, nerki, śledzionę, drogi żółciowe, pęcherzyk żółciowy czy pęcherz. Gdy jesteśmy zapisani na USG jamy brzusznej, warto przestrzegać kilku zasad, żeby lekarz podczas badania mógł zobaczyć jak najwięcej. Przed badaniem najlepiej nie jeść przez sześć-osiem godzin. Gdy coś zjemy, pęcherzyk żółciowy się obkurczy i nie jesteśmy w stanie dobrze go ocenić.

W ciągu dnia można sięgnąć po leki redukujące ilość gazów w jelitach. To popularne leki „na wzdęcia”sprzedawane bez recepty. Przez cały dzień przed badaniem należy unikać napojów gazowanych, które sprawiają, że gazu w jelitach jest więcej. Z tego samego powodu należy unikać żucia gumy – z gumą w ustach polykamy więcej powietrza. Poza tym gumy zawierają słodziki, które często pobudzają perystaltykę jelit i powodują obkurczenie

pęcherzyka. Tak działają też kawa i papierosy.

Żeby dobrze było widać pęcherz na USG brzucha należy przyjść z pełnym pęcherzem moczowym. Widzę, że niektórzy pacjenci podchodzą do tego zalecenia bardzo poważnie, siedzą przed gabinetem z półtoralitrową butelką wody. Starają się wypić za dużo na raz i potem z trudem wytrzymują czekanie na badanie.

Pęcherz ma być wypełniony moczem, ale nie chodzi o ekstremalne wypełnienie. Musimy przecież przyłożyć głowicę usg do brzucha i nieco na niego naciskać. Jeśli ktoś wypije za dużo, może skończyć się to mokrym wypadkiem na kozetce.

Na badanie należy zabrać dokumentację medyczną i wyniki poprzednich badań. Lekarz może wówczas sprawdzić, czy ewentualne zmiany, np. w wątrobie się powiększyły. ●

Notowała Katarzyna Staszak

FOTGETTY IMAGES

Babcia nie rozumie, kelner bagatelizuje

Prawdziwe życie z celiakią

Celiakia to poważna, trwająca całe życie choroba autoimmunologiczna, w której spożycie nawet śladowych ilości glutenu prowadzi do reakcji obronnej organizmu.

O tym, jak mówić o schorzeniu bliskim, ROZMAWIAMY Z **MAŁGORZATĄ PIETRAS-MROZICKĄ***, psycholożką i psychoterapeutką

PAULINA MOZOLEWSKA: Jak otrzymanie diagnozy celiakii wpływa na psychikę pacjenta?

MAŁGORZATA PIETRAS-MROZICKA: To moment, w którym do życia pacjenta, zwykle po wielu latach poszukiwań przyczyn złego samopoczucia, nagle wkłada się bezład, niepewność i załamanie poczucia bezpieczeństwa. Prowadzi to do uruchomienia tego, co w socjologii nazywamy trajektorią biograficzną. Pacjenci zaczynają dzielić życie na dwa etapy: przed i po diagnozie. Stają przed koniecznością całkowitej redefinicji własnej tożsamości. Oprócz tego wyzwania potrzebują też zmierzyć się z procesem żałoby, podobnym do tego po stracie bliskiej osoby.

Leczenie celiakii to nie jest tylko kwestia zmiany jadłospisu. To ogromna strata na wielu poziomach, między innymi sensorycznym, bo tracimy ulubione smaki i struktury jedzenia, emocjonalnym, ponieważ spożywanie wybranych potraw wiąże się z przeżywaniem określonych emocji, ale przede wszystkim społecznym. Nagle okazuje się, że miejsca, które kojarzyły nam się z celebracją i bezpieczeństwem, jak dom rodzinny, spotkanie wśród przyjaciół, czy ulubiona restauracja uruchamiają lęk, poczucie wykluczenia czy nawet odrzucenia.

Jakie etapy przechodzi osoba, która dowiaduje się, że gluten jest dla niej trucizną?

Zwykle najpierw pojawia się faza szoku, której czasem towarzyszy chwilowy entuzjazm: „Wreszcie wiem, co mi jest!”. Ale zaraz potem uświadamiamy sobie skalę ograniczeń i konieczność zmiany dotychczasowych nawyków żywieniowych. Co więcej, jest to też moment, w którym reakcje otoczenia mogą wpłynąć na to, czy zaczniemy te zmiany wprowadzać i jak sami będziemy się do nich odnosić.

Potem przychodzi etap negocjowania i targowania się. Zadajemy sobie pytanie „Może lekarze się pomylili?”, „Dlaczego ja?” itp., co może zapraszać do niebezpiecznych eksperymentów z jedzeniem na fali odczuwanego

buntu, poczucia niesprawiedliwości i rozgoryczenia.

Następnie może pojawić się faza depresyjna, w której dominuje smutek, ale też złość, przygnębienie, rezygnacja z dotychczasowych aktywności i wycofanie z relacji społecznych. Dopiero z czasem choroba staje się naturalnym elementem życia, co wskazuje na przejście do etapu akceptacji celiakii i sposobu jej leczenia.

Część osób pewnie powie, że wystarczy odstawić chleb i problem znika.

To bardzo powszechne uproszczenie, ale niezwykle krzywdzące dla pacjentów. Mówienie o celiakii wyłącznie w kategoriach „diety” spłaszcza skalę tego doświadczenia. Oczywiście dieta bezglutenowa jest jedyną formą leczenia, ale sama konieczność jej stosowania wpływa praktycznie na każdy obszar życia człowieka, relacje społeczne, poczucie bezpieczeństwa, spontaniczność, podróże, pracę, życie rodzinne czy psychikę.

Osoba z celiakią bardzo często funkcjonuje w permanentnej czujności. Musi nieustannie analizować, co jest dla niej bezpieczne, kto przygotował posiłek, czy ma odpowiednią wiedzę i np. czy nie użył tego samego noża, czy może zaufać zapewnieniom kelnera w restauracji. Dla zdrowych osób jedzenie jest naturalnym elementem codzienności. Dla osoby chorej często staje się źródłem napięcia, również wewnątrz rodzin, konieczności ciągłej kontroli i planowania.

A co dzieje się z osobą, która przez lata żyje z nieświadomością choroby? Czy to prawda, że celiakia może „udawać” zaburzenia psychiczne?

Zdecydowanie tak. Nieleczona celiakia może objawiać się znacznym obniżeniem sprawności funkcji poznawczych, stanami lękowymi, zaburzeniami depresyjnymi, chorobą afektywną dwubiegunową, czy zaburzeniami odżywiania. Wynika to z głębokich niedoborów w organizmie spowodowanych wyniszczeniem kosmków jelitowych i zaburzeniem na osi jelita-mózg. Zdarza się, że np. po roku ścisłej diety objawy mijają, bo organizm odzyskuje równowagę.

Innym powodem prowadzącym do pogorszenia funkcjonowania psy-

chicznego pacjentów jest permanentne odczuwanie bólu i dyskomfortu związanego z częstymi wymiotami, zaparciami czy biegunkami, ciągle zmęczenie, pogorszenie pamięci i wiele innych. Często u dzieci dochodzi do zaburzenia odżywiania pod postacią restrykcyjnego unikania spożywania posiłków, znanego w psychiatrii jako ARFID (avoidant-restrictive food intake disorder). Pacjenci Ci z powodu lęku przed bólem brzucha czy wymiotami unikają jedzenia i nadmiernie kontrolują swoje otoczenie. To pokazuje, że celiakia to choroba całego systemu, nie tylko jelit.

Czy pacjent jest w stanie udźwignąć tę nową rzeczywistość sam, czy jednak to, jak reaguje nasze otoczenie, ma realny wpływ na przebieg leczenia?

Wsparcie społeczne jest absolutnym fundamentem na każdym etapie choroby. Mówimy tu o akceptacji i towarzyszeniu pacjentowi w tym, jak doświadcza nowej codzienności. To niezwykle ważne, ponieważ badania i praktyka kliniczna pokazują, że postawa otoczenia bezpośrednio przekłada się na emocje pacjenta, a te z kolei rzutują na stopień przestrzegania diety bezglutenowej, która jest jedynym lekarstwem w celiakii.

Jeśli chory otrzymuje od bliskich i znajomych jasny sygnał: „wszystko jest okej, nie stanowią dla mnie problemu ani kłopotu”, jego motywacja do dbania o siebie rośnie. W przeciwnym razie, gdy brakuje zrozumienia, pacjent może zacząć postrzegać siebie jako „dziwaka” czy „odmieńca”, co rodzi poczucie krzywdy i niesprawiedliwości, a także znaczne obniżenie poczucia własnej wartości.

Bez silnej sieci wsparcia osoba z celiakią jest narażona na ciągle obciążenie psychiczne, które w dłuższej perspektywie prowadzi do wypa-

Kelner zdejmuję grzankę z salatką i uważa problem za rozwiązany. Tymczasem dla osoby chorej na celiakię taki posiłek jest niebezpieczny

TYLKO ZDROWIE

FOT. GETTY IMAGES

lenia chorobą, czyli stanu, w którym pacjent po prostu nie ma już sił na dalszą walkę z codzienną logistyką i społecznymi restrykcjami. Wsparcie daje to bezcenne poczucie wspólnoty i bezpieczeństwa, które diagnozuje tak brutalnie na początku narusza.

Jak rozmawiać z przyjaciółmi o ograniczeniach, by nie mieć poczucia, że „utrudniamy im życie”?

Kluczowe jest uznanie swojego prawa do samostanowienia i bezpieczeństwa. Osoby z celiakią często myślą: „To ze mną jest coś nie tak” lub „nie będę kłopotem dla innych”. Musimy zrozumieć, że dbałość o zdrowie to nie fanaberia. W relacjach z przyjaciółmi najlepiej postawić na szczerość i komunikaty typu „JA”. Można powiedzieć: „Cieszę się na nasze spotkanie, i dlatego potrzebuję, byśmy wybrali bezpieczne miejsce, bo dla mnie to kwestia zdrowia”.

A co z rodziną? Babcia, która od lat lepi pierogi, może poczuć się odrzucona, gdy ich nie zjemy.

Dla starszego pokolenia jedzenie bardzo często jest językiem miłości, troski i opieki. Odmowa zjedzenia potrawy może więc zostać odebrana nie jako decyzja zdrowotna, ale jako emocjonalne odrzucenie. Dlatego w takich sytuacjach ważny jest sposób komunikacji. Najbardziej pomocna bywa strategia, którą nazywam „doceniam i wyjaśniam”.

Najpierw uznajemy wysiłek drugiej osoby: „Babciu, wiem, ile pracy włożyłaś w te pierogi i bardzo mnie wzrusza, że chciałaś mnie nimi ugościć”. Dopiero potem stawiamy granicę: „Jeśli to zjem, mogę bardzo poważnie odchorować”.

To ważne, bo wiele osób, w tym osoby starsze, często reagują lepiej na konkretne, obrazowe konsekwencje niż na medyczne definicje. Zdanie: „Będę jutro cały dzień wymiotować i cierpieć z bólu” działa znacznie mocniej niż przydługi wykład o kosmkach jelitowych. A przecież babcie i ciocie zwykle troszczą się o nasze zdrowie i nie chcą byśmy cierpieli.

Trzeba też pamiętać, że bliscy przechodzą własny proces adaptacji do choroby. Czasem za uporem i namawianiem do jedzenia nie stoi zła wola, ale brak świadomości, bezradność albo lęk. Czasem problem polega też na

tym, że bliscy nie traktują chorego jako wystarczającego autorytetu w sprawie własnej choroby. W gabinecie zdarza mi się słyszeć historie osób, których rodzina zaczęła rozumieć powagę celiakii dopiero po obejrzeniu filmu dokumentalnego, przeczytaniu artykułu albo rozmowie z lekarzem. Dlatego czasem warto odciążyć samego chorego z roli edukatora i sięgnąć po materiały przygotowane przez specjalistów. W Polsce dużo pracy w tym zakresie robi Polskie Stowarzyszenie Osób z Celiakią i na Diecie Bezglutenowej.

Dopiero gdy łagodne tłumaczenia nie działają, niektórzy pacjenci sięgają po mocniejsze analogie, np.: „Gluten jest dla mnie jak trucizna, nieważne, jak ładnie mi go podasz”. To już forma komunikacyjnej „terapii wstrząsowej”, ale bywa skuteczna wobec osób, które uporczywie bagatelizują chorobę.

Restauracje to kolejna arena walki. Jak rozmawiać z kelnerem, by nie zostać potraktowanym jako osoba na „modnej diecie”?

Dla wielu osób z celiakią restauracja nie jest miejscem relaksu, ale przestrzenią ciągłego negocjowania własnego bezpieczeństwa. Pacjent bardzo często musi stać się „własnym adwokatem” i zadawać pytania, upewniać się, prosić o dodatkową ostrożność. To bywa psychicznie wyczerpujące, szczególnie gdy robi się to po raz setny. Dlatego warto komunikować jasno i konkretnie: „To nie jest preferencja dietetyczna ani moda. Mam chorobę autoimmunologiczną i nawet śladowe ilości glutenu mogą mi zaszkodzić”.

I tutaj pojawia się kwestia mody na dietę bezglutenową. Jej efekty przybierają dwa kontrastujące ze sobą wymiary dla osób z celiakią. Z jednej strony zwiększyła się dzięki niej dostępność produktów i świadomość społeczna, czym jest gluten. Z drugiej sprawiła, że część osób traktuje bezglutenowość jako wybór lifestyle’owy, a nie konieczność medyczną. Efekt jest taki, że pacjent z celiakią bywa wrzucany do jednego worka z osobami, które „czasem jedzą gluten i to im nie szkodzi”. Stąd biorą się sytuacje, gdy kelner zdejmuje grzanekę z sałatki i uważa problem za rozwiązany. Tymczasem dla osoby chorej taki posiłek nadal pozostaje niebezpieczny. W takich momentach asertywność nie jest „robieniem problemu”, ale

dbaniem o zdrowie. Czasem spokojne wyjaśnienie wystarczy. Innym razem pacjent musi powiedzieć bardziej stanowczo: „Jeśli to zjem, mogę mieć bardzo poważną reakcję organizmu”. Jednocześnie warto pamiętać, że nie każdy brak zrozumienia wynika ze złej woli. Często to po prostu efekt niewiedzy i braku edukacji w tym zakresie.

Jak reagować na żarty o tym, że celiakia to kolejna głupia moda?

To bardzo zależy od sytuacji, głębi danej relacji i naszych aktualnych zasobów psychofizycznych. Nie istnieje jedna idealna reakcja.

Jeśli jesteśmy wśród ludzi, którym generalnie ufamy i czujemy, że ich komentarz wynika bardziej z niewiedzy niż ze złośliwości, czasem warto odpowiedzieć spokojnie: „Wiesz, zrobiło mi się przykro, kiedy to powiedziałeś”. Taki komunikat często zatrzymuje automatyczne „śmieszkowanie” i skłania drugą osobę do refleksji.

Można też dopytać: „Czy naprawdę chciałeś mnie wyśmiać?” Ale to działa głównie w relacjach, gdzie istnieje więź i przestrzeń na rozmowę. W obcych grupach albo w sytuacjach publicznych taka strategia może wywołać eskalację.

Warto też pamiętać, że osoba z celiakią nie ma obowiązku nieustannego edukowania świata. Są dni, kiedy pacjent ma siłę tłumaczyć, żartować i spokojnie wyjaśniać. Ale są też takie, kiedy jest po prostu zmęczony ciągłym bronieniem własnych potrzeb. Wtedy wycofanie się z rozmowy również jest formą dbania o siebie.

Czy przygotowanie sobie „gotowych zdań” na takie momenty pomaga?

Wypracowane scenariusze pozwalają uniknąć agresji lub izolacji w stresie. Dzięki nim przechodzimy od reakcji emocjonalnych do dojrzałych strategii radzenia sobie. Takie komunikaty mogą być bardzo proste: „To dla mnie kwestia zdrowia, nie preferencji”, „Nawet śladowe ilości glutenu są dla mnie niebezpieczne”, „Dziękuję, ale nie mogę tego zjeść”.

Co mogłaby zrobić bliska osoba, by realnie wesprzeć chorego?

Najważniejsze jest stworzenie choremu poczucia, że nie musi nieustannie

udowadniać, że jego choroba jest „prawdziwa”. Bardzo raniące bywają komentarze typu: „Przecież kiedyś jadłeś gluten i żyłeś”, „Może lekarze przesadzają”, „Jedna drożdżówka cię nie zabije”.

Osoba z celiakią i tak żyje w ciągłym napięciu i kontroli w sytuacjach związanych z jedzeniem. Kiedy najbliżsi podważają sens stosowania diety, pacjent zaczyna tracić poczucie bezpieczeństwa również w relacjach.

Znaczącym wsparciem są natomiast małe, konkretne działania. Na przykład sytuacja, gdy partner mówi: „Sprawdziłem restaurację, mają bezpieczne opcje”, albo gdy ktoś pyta: „Co mogę zrobić, żebyś czuł się spokojnie?”. W sytuacji spożywania wspólnych posiłków ogromne znaczenie ma dbałość o czystość wspólnych przestrzeni nie tylko przez osobę z celiakią ale każdego przy stole. Takie gesty pokazują: „Nie jesteś z tym sam”.

Ważne jest też niewysmiewanie produktów bezglutenowych czy nieporównywanie ich do „normalnego jedzenia”.

Dla osoby chorej dieta i tak często wiąże się z poczuciem straty. Komentarze typu: „Jak wy możecie jeść takie rzeczy?” potrafią to poczucie bardzo pogłębiać.

Najbardziej wspierające jest zwykłe, spokojne uznanie rzeczywistości chorego bez oceniania jej. ●

*Małgorzata Pietras-Mrozicka

● Psycholożka i psychoterapeutka oraz psychodietetyczka, prowadzi gabinet PsychoDietTerapia w Łodzi, w którym wspiera również pacjentów i rodziny z celiakią oraz innymi chorobami przewlekłymi. ●

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34434830

Lublin, dnia 13 maja 2026 r.

OBWIESZCZENIE
WOJEWODY LUBELSKIEGO
o wydaniu decyzji nr 31/26 z dnia 12 maja 2026 r., znak: IF-1.7840.4.4.2026.MG o pozwoleniu na budowę inwestycji towarzyszącej inwestycjom w zakresie terminalu

Na podstawie art. 12 ust. 1 w związku z art. 15 ust. 4 ustawy z dnia 24 kwietnia 2009 r. o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu (Dz. U. z 2025 r., poz. 1222 ze zm.) oraz art. 10, art. 49 i art. 61 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) oraz art. 72 ust. 6 ustawy z dnia 3 października 2008 r., o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r., poz. 1112 ze zm.)

zawiadamiam,

że na wniosek Operatora Gazociągów Przesyłowych GAZ-SYSTEM S.A. z dnia 24 marca 2026 r., uzupełnionego w dniu 17 kwietnia 2026 r., została wydana decyzja nr 31/26 z dnia 12 maja 2026 r., o pozwoleniu na budowę inwestycji towarzyszącej inwestycjom w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu dla inwestycji pn.:

„Rozbiórka istniejącego gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 wchodzącego w skład gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 relacji Rembelszczyna - Wronów wraz z infrastrukturą towarzyszącą i budowa nowego odcinka gazociągu wysokiego ciśnienia DN500 relacji Rembelszczyna - Wronów na przekroczeniu rzeki Wieprz wraz z infrastrukturą towarzyszącą”

Inwestycja będzie realizowana na działkach:

- woj. lubelskie, powiat rycki, gmina Ułęż, obręb 0008 Sarny:

203, 204/2, 207, 205, 206, 208, 239, 283, 282, 281, 1130, 280, 254, 253, 252, 251, 250, 325, 326, 330, 331, 332, 333, 334, 335, 336, 337, 338, 339, 340/2, 340/1, 341, 342, 343, 344, 345, 346, 347/1, 347/2, 348, 349, 350, 351/1, 351/2, 351/3, 351/4, 371, 370, 369, 368, 367, 366, 365, 364, 363, 375/10;

- woj. lubelskie, powiat puławski, gmina Żyrzyn, obręb 0006 Kośmin:

1, 4/1, 4/2, 5/2, 5/1, 8/2.

Powyższa decyzja, zgodnie z art. 34 ust. 1 ustawy o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu podlega natychmiastowemu wykonaniu.

Zgodnie z art. 34 ust. 2 ustawy o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu, odwołanie od niniejszej decyzji wnosi się do Głównego Inspektora Nadzoru Budowlanego, za pośrednictwem Wojewody Lubelskiego, w terminie 14 dni od dnia, w którym zawiadomienie o jej wydaniu w drodze obwieszczenia uważa się za dokonane. Zgodnie z art. 12 ust. 2a ww. ustawy obwieszczenie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło obwieszczenie w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim, tj. od dnia 15 maja 2026 r. Odwołanie powinno zawierać zarzuty odnoszące się do decyzji, określać istotę i zakres żądania będącego przedmiotem odwołania oraz wskazywać dowody uzasadniające to żądanie, zgodnie z art. 34 ust. 3 ustawy o inwestycjach w zakresie terminalu regazyfikacyjnego skroplonego gazu ziemnego w Świnoujściu.

Z treścią decyzji oraz aktami sprawy można zapoznać się drogą telefoniczną pod wskazanym niżej numerem telefonu, poprzez elektroniczną skrzynkę podawczą (ePUAP): /luwwlublinie/ezd lub za pośrednictwem eDoręczeń oraz osobiście w Lubelskim Urzędzie Wojewódzkim w Lublinie przy ul. Lubomelskiej 1-3, II piętro, po uprzednim umówieniu wizyty (poniedziałek, wtorek, czwartek i piątek w godzinach 9⁰⁰ do 14⁰⁰).

Treść decyzji została również zamieszczona w Biuletynie Informacji Publicznej na stronie podmiotowej Lubelskiego Urzędu Wojewódzkiego w zakładce Strona główna > Ogłoszenia > Decyzje Wojewody Lubelskiego: <https://luwwlublinie.bip.gov.pl/decyzje-wojewody-lubelskiego/>.

Numer telefonu do kontaktu: (81) 74-24-115.

Z up. Wojewody Lubelskiego

/-/

Aneta Ciesielczuk

Z-ca Dyrektora Wydziału Infrastruktury

/podpisano elektronicznie/

NITROERG Spółka Akcyjna
43-150 Bieruń, Plac Alfreda Nobla 1
**ogłasza przetarg nieograniczony pisemny
na sprzedaż używanego pojazdu**

- Przedmiotem przetargu jest sprzedaż przez NITROERG S.A. (dalej także „Spółka”) niżej wymienionego używanego pojazdu:
 - Samochód ciężarowy Renault Midlum**, nr rej. SBL 19161, rok prod. 2011, zwanego dalej także „pojazdem”, lub „przedmiotem sprzedaży”, dla którego **cena wywoławcza wynosi: 28.400 zł**, w tym 23% VAT;**Od ww. ceny nie odlicza się żadnych kosztów, jakie ewentualnie poniesie nabywca pojazdu w związku z udziałem w przetargu, a także nabyciem pojazdu, zawarciem umowy jego ubezpieczenia lub innych.**
Lokalizacja pojazdu: na terenie NITROERG S.A. ul. Zawadzkiego 1, 42-693 Krupski Młyn
- Pisemne oferty należy składać na formularzu ofertowym, w zamkniętej kopercie z napisem: „Przetarg na sprzedaż używanego pojazdu – nie otwierać” w Kancelarii Ogólnej NITROERG S.A. w Bieruniu lub przestać na adres: NITROERG S.A. Plac Alfreda Nobla 1, 43-150 Bieruń – w terminie do dnia 2.06.2026 r. do godz. 12.00.
- Przystępujący do przetargu zobowiązany jest wpłacić **wadium w wysokości: 2.840 zł**, w tym 23% VAT;
z podaniem celu wpłaty, na konto NITROERG S.A. w **Bank Polska Kasa Opieki S.A. Warszawa PKOPPLPWXXX nr: 71 1240 6292 1111 0010 5244 1076** w terminie do dnia 1.06.2026 r.
- Wadium wpłacone przez uczestnika, który wygrał przetarg zalicza się na poczet ceny nabycia pojazdu, a wadium wpłacone przez pozostałych uczestników przetargu zwraca się niezwłocznie po zamknięciu lub unieważnieniu przetargu.
- Wadium nie podlega oprocentowaniu.
- Wadium nie podlega zwrotowi w razie uchylenia się od zawarcia umowy zakupu pojazdu przez oferenta, którego oferta w wyniku rozstrzygnięcia przetargu została wybrana jako najkorzystniejsza.
- Komisyjne otwarcie ofert nastąpi dnia 3.06.2026 r. o godz. 10.00 w NITROERG S.A. w Bieruniu. Za najkorzystniejszą uznana będzie oferta, która spełni wymogi formalne i oferować będzie najwyższą cenę. Zawiadomienie oferentów o wynikach przetargu nastąpi drogą mailową.
- W przypadku zaofiarowania takiej samej najwyższej ceny za dany pojazd przez dwóch lub więcej oferentów, zostanie wśród nich przeprowadzona licytacja (-e), dla której (-ych) postąpienie wynosi 500 zł brutto. O terminie licytacji zainteresowani oferenci zostaną poinformowani telefonicznie.
- Oferent ma prawo zapoznać się ze stanem technicznym pojazdu w dniach roboczych od 18.05.2026 r. do 29.05.2026 r. po uprzednim uzgodnieniu terminu wizji z p. Renatą Jaworską, telefonicznie w godzinach 7.00 – 13.00 pod nr tel. 605 904 722 lub drogą elektroniczną pod adresem e-mail: r.jaworska@nitroerg.pl
- Regulamin postępowania przetargowego wraz z formularzem ofertowym dostępny jest na stronie internetowej Spółki <https://nitroerg.pl/przetargi-sprzedaje/>.
- Postępowanie przetargowe nie podlega przepisom Ustawy z dnia 11.09.2019 r. – Prawo zamówień publicznych.

NITROERG S.A. zastrzega sobie prawo do odwołania Przetargu w każdym czasie lub zmiany jego warunków bez podania przyczyny, zamknięcia przetargu bez dokonania wyboru oferty oraz prawo swobodnego wyboru oferty, zmiany terminów wyznaczonych w niniejszym Ogłoszeniu oraz wyłącznej interpretacji zapisów Ogłoszenia i postanowień Regulaminu postępowania przetargowego.

Kraj/34434324

Prezydent Wrocławia

ogłasza

czwarty przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości gruntowej niezabudowanej, położonej we Wrocławiu przy:

ul. Grajewskiej;

obręb: Kowale, AM-13, dz. nr 34/1;
GPS: 51.12850 N, 17.10325 E;
pow. nieruchomości: **649 m²**;
KW nr **WR1K/00386962/0**;

Przeznaczenie nieruchomości w miejscowym planie zagospodarowania przestrzennego: **handel detaliczny małopowierzchniowy A, gastronomia, obiekty upowszechniania kultury, wystawy i ekspozycje, pracownie artystyczne, poradnie medyczne, pracownie medyczne, obiekty hotelowe, biura, usługi drobne, zakłady lecznicze dla zwierząt, zieleni rekreacyjna, terenowe urządzenia sportowe.**

Cena wywoławcza: **210 000,00 zł**;
Wadium: **20 000,00 zł**;

Podatek VAT doliczony zostanie do ceny ustalonej w przetargu.

Wadium uczestnicy przetargu powinni wpłacić najpóźniej do dnia **12 czerwca 2026 r.** na konto: Gmina Wrocław, pl. Nowy Targ 1-8, 50-141 Wrocław – nr 36 1020 5226 0000 6302 0417 7655. Data dokonania wpłaty wadium jest data uznania rachunku bankowego Gminy.

Przetarg odbędzie się w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, **pl. Nowy Targ 1-8 w sali 215 o godz. 10⁰⁰ dnia 19 czerwca 2026 r.**

UWAGA: NIŻSZA CENA

Pełną informację dotyczącą nieruchomości oraz warunków uczestnictwa w przetargu zawiera ogłoszenie wywieszone na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8. Ogłoszenie o przetargu dostępne jest również w Internecie, na stronach Urzędu Miejskiego Wrocławia: **gn.um.wroc.pl** oraz pod adresem **www.bip.um.wroc.pl** Informacje o nieruchomości można uzyskać w Dziale Przetargów i Promocji Nieruchomości Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, pok. 126, tel. +48-71-777-72-83 do 84, e-mail: **wns@um.wroc.pl**

Prezydent Wrocławia ma prawo odwołania przetargu z ważnych powodów.

Kraj/34434087

Wyciąg z ogłoszenia o przetargu

Burmistrz Miasta Limanowa

ogłasza I przetarg ustny nieograniczony na sprzedaż nieruchomości zabudowanej budynkiem targowiska Mój Rynek położonym przy skrzyżowaniu ulicy Bulwary i ul. Targowej w Limanowej oznaczonej jako działka ewid. nr 459/54 obr 5 m. Limanowa o pow. 0,1704 ha stanowiącej własność Miasta Limanowa, objętej księgą wieczystą nr NS1L/00030579/5.

Działka leży w większości w terenach zabudowy mieszkaniowej wielorodzinnej lub usług symbol MW-U w strefie ochrony konserwatorskiej oraz w niewielkiej części w terenach drogi lokalnej symbol KDL.

Na działce znajduje się budynek targowiska Mój Rynek. Budynek składa się z trzech poziomów. Na poziomie „2”, „1” znajdują się miejsca parkingowe oraz pomieszczenia magazynowe, zaś na poziomie „0” zlokalizowanych jest 30 drewnianych stoisk handlowych oraz zadaszone stoliki sprzedażowe. Dojazd do poziomu – 1 odbywa się bezpośrednio z ulicy Bulwary zaś do poziomu – 2 poprzez drogę zlokalizowaną na działce ewid. nr 459/56 obr 5 m. Limanowa, która stanowi prywatną własność.

Obecnie trzy pomieszczenia magazynowe zlokalizowane na poziomie – 1 i – 2 targowiska Mój Rynek w Limanowej o łącznej powierzchni 96,91 m² są przedmiotem najmu z których dwie umowy zawarte są na czas nieoznaczony z możliwością rozwiązania za 3 miesięcznym okresem wypowiedzenia, zaś jedna zakończy się z dniem 4 lutego 2028 roku.

Przedmiotowa nieruchomość wolna jest od obciążeń (obciążenie ujawnione w dziale III księgi wieczystej nr NS1L/00030579/5 nie dotyczy nieruchomości objętej procedurą przetargową).

Cena wywoławcza: **8 437 355,97 zł brutto**. Wadium: **850 000,00 zł**. Przetarg ustny nieograniczony odbędzie się w dniu **23 lipca 2026 roku o godz. 10⁰⁰** w budynku Urzędu Miasta Limanowa przy ul. J. Pawła II 9, 34-600 Limanowa, sala nr 207. Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium w terminie do 17 lipca 2026 roku na konto Urzędu Miasta Limanowa Bank Spółdzielczy w Limanowej nr 71 8804 0000 0000 0023 3100 0004.

Pełną treść ogłoszenia o przetargu wywieszono na tablicy informacyjnej w Urzędzie Miasta Limanowa, opublikowano w Biuletynie Informacji Publicznej <https://bip.malopolska.pl/umlimanowa> na stronie internetowej www.miasitolimanowa.pl w zakładce inwestycji i gospodarka – gospodarka nieruchomościami oraz na stronie internetowej www.limanowa.in. Szczegółowe informacje można uzyskać w Wydziale Zagospodarowania Przestrzennego, Nieruchomości i Ochrony Środowiska pok. 304, 305 tel. 18 506 5853, 18 506 5865. Urząd Miasta Limanowa zastrzega sobie prawo odwołania przetargu w uzasadnionych przypadkach.

Równocześnie Burmistrz Miasta Limanowa informuje, że przetarg na zbycie przedmiotowej nieruchomości ogłoszony na podstawie zarządzenia nr 71/2026 Burmistrza Miasta Limanowa w dniu 7 maja 2026 roku został unieważniony.

Kraj/34434808

Prezydent
miasta stołecznego
Warszawy

**WYCIĄG Z OGŁOSZENIA
O PRZETARGU USTNYM NIEOGRANICZONYM**

**na sprzedaż zabudowanej części nieruchomości gruntowej,
położonej w Warszawie
w dzielnicy Wola przy ul. Okopowej 78**

Przedmiotem przetargu jest zabudowana część nieruchomości gruntowej, położona w Warszawie w dzielnicy Wola przy ul. Okopowej 78, stanowiąca własność miasta stołecznego Warszawy, uregulowana w księdze wieczystej nr WA4M/00385253/5, oznaczona jako działka ewidencyjna nr 9/2 o powierzchni 16 043 m² z obrębem 6-02-01.

Zabudowana część nieruchomości gruntowej została przeznaczona do sprzedaży w drodze przetargu ustnego nieograniczonego zarządzeniem nr 148/2026 Prezydenta Miasta Stołecznego Warszawy z dnia 4 lutego 2026 r.

Cena wywoławcza 310 000 000 zł, w tym cena budynku głównego pofabrycznego dawnego Towarzystwa Akcyjnego Fabryki Garbarskiej Temler i Szwede wpisanego do rejestru zabytków wynosi **1 237 815 zł**

Wadium (wniesione w pieniądzu) 31 000 000 zł

Minimalne postąpienie 3 100 000 zł

Sprzedaż będzie zwolniona z opodatkowania podatkiem od towarów i usług (VAT) na podstawie art. 43 ust. 1 pkt 10 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2025 r. poz. 775, z późn. zm.).

Przetarg odbędzie się 17 czerwca 2026 r. o godz. 11:00

w siedzibie Biura Mienia Miasta i Skarbu Państwa Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy

przy ul. T. Chałubińskiego 8, antresola, sala konferencyjna nr 446.

Organizator przetargu zastrzega sobie prawo do zmiany miejsca przeprowadzenia przetargu.

Wadium winno być wniesione na rachunek dzielnicy Wola miasta stołecznego Warszawy nr 23 1030 1508 0000 0005 5003 6118 do 10 czerwca 2026 r. Za datę wniesienia wadium uważa się wpływ wymaganej kwoty na ww. rachunek.

Zgłoszenie udziału w przetargu (zgłoszenie stanowi załącznik nr 2 do Regulaminu Przetargu) wraz z wymaganymi załącznikami winno być złożone **do 10 czerwca 2026 r. do godz. 15:00** bezpośrednio w Wydziale V Biura Mienia Miasta i Skarbu Państwa Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy przy ul. T. Chałubińskiego 8.

W świetle art. 68 ust. 3 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami, bonifikata przy sprzedaży nieruchomości wpisanej do rejestru zabytków, odnosi się do wartości dóbr objętych wpisem, przy czym ochrona konserwatorska gruntu pełniącego funkcję ekspozycyjną nie oznacza nadania mu samodzielnej wartości zabytkowej. Mając na uwadze zakres decyzji konserwatorskiej oraz cel bonifikaty, jakim jest rekompensata ograniczeń wynikających z ochrony zabytku, przyjęto, że w przypadku wystąpienia przez nabywcę przedmiotowej części nieruchomości z wnioskiem o bonifikatę, **zostanie udzielona wyłącznie od ceny budynku wpisanego do rejestru zabytków, bez uwzględnienia ceny gruntu pod budynkiem oraz jego otoczenia.**

Ogłoszenie o przetargu podaje się do publicznej wiadomości poprzez wywieszenie na Elektronicznej Tablicy Ogłoszeń Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy (ETO) oraz opublikowanie na stronie internetowej miasta stołecznego Warszawy i w Biuletynie Informacji Publicznej Miasta Stołecznego Warszawy.

Informacje o przetargu można uzyskać w Wydziale V Biura Mienia Miasta i Skarbu Państwa Urzędu Miasta Stołecznego Warszawy przy ul. T. Chałubińskiego 8 oraz pod nr tel. **22 44 32 034** od poniedziałku do piątku w godzinach 8⁰⁰ – 16⁰⁰, a ponadto z aktualną ofertą przetargową nieruchomości miasta stołecznego Warszawy można zapoznać się na stronie internetowej um.warszawa.pl/nieruchomosci.

Kraj/34430269

SPRZEDAŻ WIERZYTELNOŚCI
Syndyk masy upadłości spółki MARPOL-TRANS
sp. z o.o. z siedzibą w Krośnie ogłasza
przetarg na sprzedaż

pakietu wierzytelności pieniężnych przysługujących od 18 podmiotów o łącznej wartości nominalnej 549 488,98 zł

Cena wywoławcza za cały pakiet wynosi **2 044,24 zł**
Oferty można składać jedynie na wszystkie wierzytelności łącznie. Warunkiem przystąpienia do przetargu jest złożenie pisemnej oferty spełniającej wszystkie wymogi przewidziane regulaminem przetargu, najpóźniej do dnia **29 maja 2026 r. do godziny 14:00** lub jej przesłanie pocztą na adres Biura Syndyka, ul. PCK 10/7, 40-057 Katowice (decyduje data i godzina wpływu). Regulamin jest dostępny drogą elektroniczną pod adresem: **syndyk-przetarg@wp.pl** w dni robocze od pon. do pt. w godz. od 10.00 do 16.00. Wszelkie informacje można uzyskać pod nr. tel.: **32/750 62 69, 32/733 37 46** lub **501 667 006**.

Kraj/34434912

Slówko NOWOŚĆ
Literówka
Quizy
Sudoku
Krzyżówki

Szukaj

W **APLIKACJ
WYBORCZEJ**

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

Sensacyjny bunt przeciw NBA w Europie

NBA Europe ma ruszyć już jesienią 2027 r., ale negocjacje napotkały nieprzewidziane trudności. Europejskie kluby piłkarskie nie chcą przyjąć roli posłusznych franczyzoborców.

Michał Kiedrowski

Zainteresowanie NBA Europe okazało się ogromne. Liga zza oceanu dostała 120 wstępnych zgłoszeń do projektu.

Chętni oferują od 500 mln do miliarda dolarów, a liga przecież ma liczyć w pierwszym etapie co najwyżej 12 stałych klubów i cztery wyłonione z eliminacji. Gdy jednak rozpoczęły się negocjacje, okazało się, że interesy stron się mocno rozjeżdżają. I nie chodzi tylko o podział zysków.

Dotrzeć do kibiców

Do negocjacji NBA zaprasza m.in. obecne kluby Euroligi i marki znane z piłkar-

skich boisk. Te ostatnie nawet preferuje. Chodzi o to, żeby z nowym projektem dotrzeć do szerokiej bazy kibiców. A te kluby właśnie ich mają w dużej liczbie. To świetnie sprawdziło się w przypadku kobiecych lig piłkarskich. Kiedy wreszcie tę rywalizację zaczęły traktować poważnie takie firmy jak FC Barcelona, Real Madryt, Arsenal, Manchester City czy Bayern Monachium, frekwencja na meczach pał gwałtownie skoczyła.

NBA też tak sobie to wyobrażała: zaangażuje do rywalizacji w swojej europejskiej wersji PSG, Manchester City czy FC Barcelonę, żeby NBA Europe była odbiciem rywalizacji w piłkarskiej Lidze Mistrzów.

Pomysł wydawał się dobry, ale pojawił się opór właścicieli klubów piłkarskich, które zaproszono do negocjacji.

Okazuje się, że nie przystępują oni do rozmów w roli petentów, którzy tylko marzą, aby dostać od NBA licencję na franczyzę. Oni negocjują ze świadomością, że mają swoją wartość i bez nich cały projekt nie ma sensu. Co więcej, to NBA bardziej potrzebuje ich, niż oni drużyn koszykarskich.

Dlatego jedną z pierwszych spornych spraw była kwestia transferów. Napisał o tym Joe Vardon z serwisu The Athletic. Przedstawiciele Europy chcieliby mieć możliwość kupowania zawodników w USA. NBA odpowiedziała stanowczo: nie. Oczywiście do Europy mogliby się przeprowadzić wolni agenci, ale w tym wypadku dotyczyłoby to zapewne albo zawodników, którzy w NBA sobie specjalnie nie poradzili, albo tych, którzy najlepsze lata mają za sobą. NBA Europe dla głównej ligi NBA ma być czymś jak dziś MLS dla najlepszych lig w Europie.

Dla Europejczyków, którzy chcieliby budować swoje koszykarskie marki to podejście nie do przyjęcia. Jeśli już mają startować z nowym produktem, to w wersji premium. Z drugiej strony, NBA nie po to zamierza rozwijać swoją markę na Starym Kontynencie, żeby teraz jakiś Manchester City czy PSG, których właściciele stać, żeby płacić gigantyczne kwoty, wyciągały gwiazdy z USA.

Trzy miliardy dolarów

To niejedyny konflikt interesów, które napotkała NBA w negocjacjach. Drugim jest kwestia podziału dochodów z ligi. 52 pro-

Przedstawiciele Europy chcieliby mieć możliwość kupowania zawodników w USA. NBA odpowiedziała stanowczo: nie

• **12 maja 2026 r. San Antonio, USA. Skrzydłowy San Antonio Spurs Victor Wembanyama (1) atakuje kosz, mierząc się ze środkowym Minnesota Timberwolves Nazem Reidem (11) podczas piątego meczu drugiej rundy playoffów NBA 2026 w hali Frost Bank Center**

FOT. SCOTT WACHTER / IMAGN IMAGES

SPORT.PL

• **Analizy po meczu Igi Świątek z Eliną Switoliną w półfinale turnieju w Rzymie**

• **Anita Włodarczyk o życiu i treningach w Katarze**

• **Korespondencja Radosława Leniarskiego z USA „pięć minut przed mundialem”**

Wiadomości, wyniki, historie sportowe znajdziesz na Sport.pl

Zapraszamy na Sport.pl+. Subskrypcja za 1 zł miesięcznie przez pół roku. Płatność 6 zł z góry za 6 miesięcy, potem 9,90 zł co cztery tygodnie.

cent miałyby dostać NBA, a resztę mają dzielić między siebie uczestnicy europejskich rozgrywek. Władze amerykańskiej ligi zaprzeczyły tym doniesieniom, jednak coś musi być na rzeczy, skoro na taki sam sposób podział powołuje się „La Gazzetta dello Sport”. Z tą jednak różnicą, że z publikacji Davide Chinello wynika, iż to będzie procent własności we wspólnym przedsięwzięciu. NBA ma nie korzystać ze swojego prawa do części dochodów z ligi, zanim ona nie okrzepnie i nie stanie się rentowna.

Wcześniej NBA nie ma zamiaru wyciągnąć z Europy ani grosza. Więcej jeszcze – zamierza zainwestować w europejskie rozgrywki trzy miliardy dolarów. Straty, które początkowo będą przynosić drużyny, mają im być wyrównywane z tej właśnie puli.

Przez pierwsze lata franczyzobiorcy będą się skupiać na rozwoju swoich klubów: poprawieniu infrastruktury, działaniach marketingowych, ulepszaniu produktu itp. Czyli na wszystkich tych elementach, z powodu których Europa jest – zdaniem menedżerów z USA – koszykarsko zapóźniona.

Potem – jak obiecuje NBA – właściciele klubów NBA Europe będą w coraz większym stopniu stawiać się współwłaścicielami przedsięwzięcia. Na ich konta mają też wpływać opłaty licencyjne z każdego rozszerzenia NBA Europe, która już za siedem lat ma mieć 24 drużyny. Amerykanie obiecują swoim europejskim kolegom miliardowe dochody w ciągu najbliższych 10 lat.

Opłata licencyjna

Na początek zapewniają dużo wyższe nagrody za wyniki niż w obecnej Eurolidze, gdzie zwycięzca rozgrywek może liczyć na 2,4 mln euro. Tu jednak trzeba zaznaczyć, że dla koszykarskich klubów dochody z racji uzyskanego wyniku w Europie to tylko niewielki dodatek do budżetu, który na przykład w przypadku Realu Madryt wynosi 40 mln euro, a średnio w Eurolidze 22,3 mln.

Natomiast kolejną kością niezgody jest opłata licencyjna. Kluby nie rozumieją, dlaczego jedni mają płacić 500 mln euro, a inni aż miliard – w zależności od krajowego rynku i potencjału. Uważają, że to niesprawiedliwe.

Na razie trudno więc powiedzieć, jaki kształt będzie miała NBA Europe w 2027 roku. Na pewno Amerykanie są w dużym stopniu zdeterminowani, by zaznaczyć swoją obecność na Starym Kontynencie. Kto w tym będzie ich głównym partnerem: Euroliga czy piłkarskie marki, to jeszcze kwestia otwarta. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34435027

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34434750

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraj/34434816

34429900

Słówko
Literówka
Quizy, Sudoku
Krzyżówki
Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

Pomorskie Przedsiębiorstwo Mechaniczno-Torowe sp. z o.o.
z siedzibą w Gdańsku
zaprasza do udziału w rokowaniach

NA SPRZEDAŻ ŚRODKÓW TRWAŁYCH.

Więcej informacji na stronie:
<https://ppmt.pl/sprzedaz-srodkow-trwalych/>

Przed Sądem Rejonowym w Grójcu I Wydział Cywilny toczy się postępowanie w sprawie I Ns 194/25, z wniosku Damiana Szalkowskiego o stwierdzenie nabycia spadku po:

• Krystynie Jakiel, córce Heronima i Anny, zmarłej 22 listopada 2020 r. w New Britain, stan Connecticut, Stany Zjednoczone, ostatnio zamieszkałej w New Britain, stan Connecticut, Stany Zjednoczone.

Wzywa się wszystkich spadkobierców Krystyny Jakiel, córki Heronima i Anny, zmarłej 22 listopada 2020 r. w New Britain, stan Connecticut, Stany Zjednoczone, aby w terminie 3 miesięcy od dnia ukazania się ogłoszenia zgłosili się i udowodnili swoje prawa do spadku, gdyż w przeciwnym razie mogą być pominięci w postanowieniu o stwierdzeniu nabycia spadku.

wyborcza

REDAKCJA
ul. Czerna 8/10, 00-732 Warszawa
Telefon: 22 555 66 00 (czynny w dni powszednie w godz. 10-17);
E-mail: redakcja@wyborcza.pl
Listy do redakcji: listy@wyborcza.pl
Redakcja nie zwraca tekstów niezamówionych oraz zastrzega sobie prawo ich redagowania i skracania. Wnioski i pytania w sprawie ochrony danych osobowych: iod@wyborcza.pl
REDAKTOR NACZELNY: Adam Michnik
PIERWSZY ZASTĘPCA, REDAKTOR NACZELNY WYBORCZA.PL: Roman Imielski
ZASTĘPCY: Agata Żelazowska, Bartosz T. Wielński
PROJEKT GRAFICZNY: Jacek Utko
KOLPORTAŻ: Michał Szalański
Problemy z dostępnością „Wyborczej” lub z właściwą mutacją lokalną: kolportaz@wyborcza.pl
Prenumerata cyfrowa: prenumerata.wyborcza.pl; pomoc@wyborcza.pl, 22 555 54 55, 519 255 455

Inne formy prenumeraty: wyborcza.pl/prenumerataGW
Gazeta Wyborcza w serwisach społecznościowych:
facebook.com/wyborcza, bsky.app/profile/wyborcza.pl,
instagram.com/gazeta_wyborcza
LICENCJE NA TREŚCI: licencje@wyborcza.pl

WYDAWCA
Wyborcza sp. z o.o., ul. Czerna 8/10
00-732 Warszawa; NIP: 521-403-30-11
PREZESKA ZARZĄDU: Aleksandra Sobczak

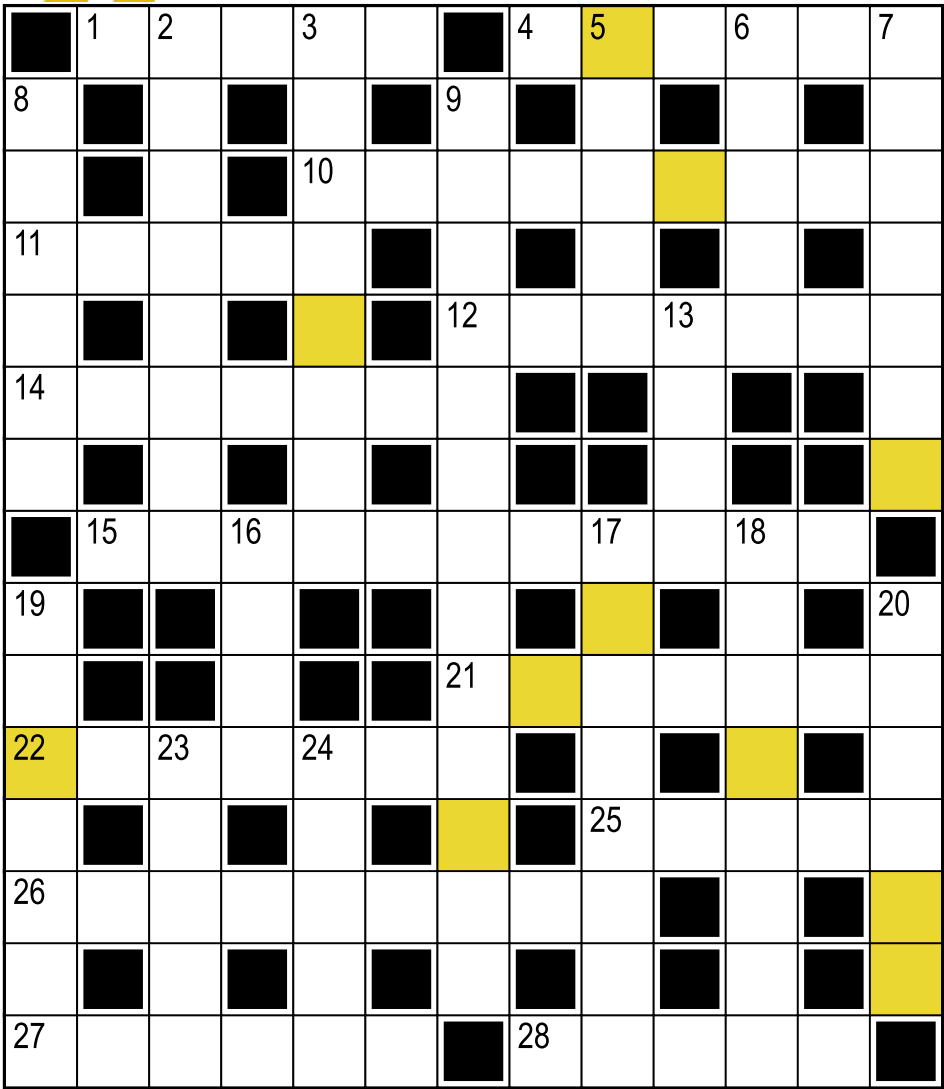
REKLAMA
Dyrektor sprzedaży: Bartosz Wysocki
Biuro reklam i ogłoszeń:
ul. Czerna 8/10, 00-732 Warszawa
reklama@wyborcza.pl; 22 555 55 55, faks: 22 555 54 44
DRUK: Polska Press
ISSN 0860-908X

Rozpowszechnianie redakcyjnych materiałów publicystycznych bez zgody wydawcy jest zabronione.

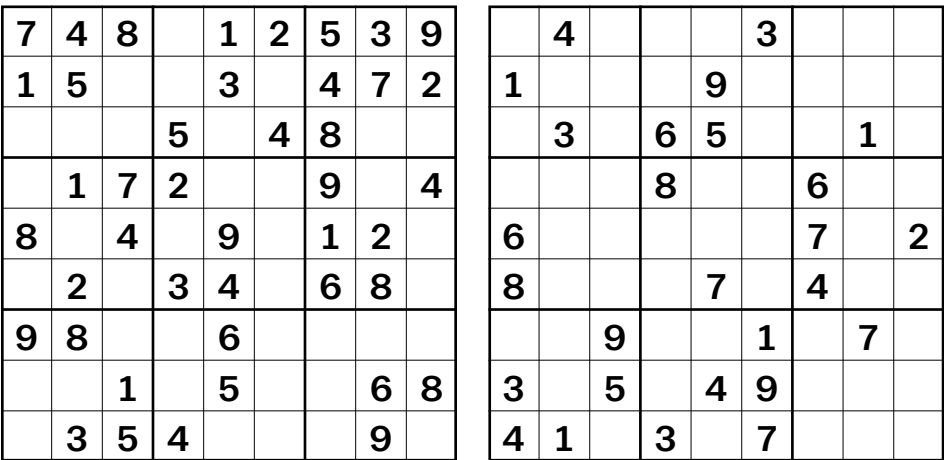
krzyżówka

Hasło:

Rozwiązanie „krzyżówki” nr 30 z 14.05:
Poziomo: 1) grosz 4) Hołdys 10) breloczek 11) bajki 12) Krynica 14) ognisko 15) ankietowani 21) endyvia 22) hydrant 25) Shrek 26) stetoskop 27) neodym 28) Adams
Pionowo: 2) Rosjanin 3) Sobieski 5) opony 6) drzwi 7) Sekwana 8) jabłoni 9) lekkoatletyka 13) Nysa 16) Kler 17) wodospad 18) newsroom 19) Johnson 20) Bajkał 23) Diego 24) Azory
Hasło: Szeroka droga.

su do ku

Litery w kolorowych polach, czytane rzędami, utworzą rozwiązanie.

- Poziomo:**
1) puszka w dłoni grafficiarza
4) ustęp tekstu zaczynający się od nowego wiersza
10) mroczna postać ze świata „Gwiezdných wojen”
11) pomarańczowe akcenty halloweenowego wieczoru
12) logiki w tym za grosz!
14) podobno był nim Homer, autor „Iliady” i „Odysei”
15) Oscar za ... twórczości, wręczony Andrzejowi Wajdzie w 2000 roku
21) naturalny satelita naszej planety
22) niewielkie pomieszczenie w wiejskiej chacie
25) łuk w multikolorze
26) Winston, brał udział w konferencji jałtańskiej
27) na włosy lub na łokieć tenisisty
28) „... Igor”, opera Aleksandra Borodina

- Pionowo:**
2) nieprzemakalne okrycie ładunku ciężarówki
3) zagra derby z Realem Madryt
5) sam w Nowym Jorku
6) elegancko przystryżone psy
7) wykupił wycieczkę z przewodnikiem
8) „... najpiękniejszych lat”, piosenka Anny Jantar
9) bracia mniejsi
13) pójdzka albo ptomykówka
16) ... boleści (mebel ciężko chorego)
17) zawody sportowe z pływaniem, jazdą rowerem i biegiem
18) w cukiernicze
19) „Matko, pamiętaj: ... twój skarb”, hasło z komedii Stanisława Barei „Nie ma róży bez ognia”
20) mają uszy?
23) powieść, której akcja toczy się w Oranie
24) na stópce malca

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY Kraj/34427030

Czekamy
na Twoje
uwagi i pomysły

ROZRYWKI
@WYBORCZA.PL

zakreślanka

Zakreślaj słowa z listy na planszy. Mogą być ukryte w wierszach, kolumnach lub prowadzić wężkiem. Niewykorzystane litery czytane rzędami utworzą hasło

S	Y	N	R	S	O	J
Y	K	K	B	Z	S	U
B	I	A	A	N	O	Ł
R	N	R	D	I	O	E
U	M	Z	Z	A	Z	I
K	A	E	S	O	D	O
M	J	Ł	Y	R	Ę	K
T	A	K	T	A	L	O
Ł	O	K	N	A	S	T

bruk jamnik sojusz zdania
tłok syn karzeł rękodzieło
nastolatka

Hasło z 14.05: paluchy

skojarzenia

Nikt	Lalkarka	Centyfolia	Łopatka
Eczeweria	Mostek	Ketmia	Subretka
Dziedziczka	Heroina	Strzałka	Marple
Cotta	Szypszyna	Piszczel	Amantka

Znajdź powiązania między hasłami i połącz je w cztery grupy po cztery hasła, by każdą grupę łączyło jedno wspólne skojarzenie.

Rozwiązanie z 14.05:
Ciemność widzę, ciemność!: Mrok, Cień, Ćma, Czerń.
Chrząszcze: Grabarz, Świetlik, Stonka, Jelonek. **Odmiany zieleni:** Grynszpan, Seledyn, Malachit, Szmaragd. **Owoce morza po zmianie jednej litery:** Ostroga, Komar, Mangusta, Arab

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

Kraj/34426992

Słowo

Wybierz słowo, sprawdzaj litery i kombinuj, aż skończą Ci się próby

Literówka

Kilka liter i jedno zadanie: ułożyć jak najwięcej słów

Jeszcze więcej rozrywki w Aplikacji Wyborczej

Szukaj w aplikacji

Zakreślanka

Skojarzenia

KATOWICE
TYGODNIK

Piątek, 15 maja 2026 | Redaktorka prowadząca Beata Żurek

katowice.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: katowice@wyborcza.pl

Wypadek, w którym zginął Łukasz Litewka

Podejrzany pozostanie
na wolności

Sosnowiecki sąd okręgowy zdecydował, że 57-letni mężczyzna podejrzany o spowodowanie wypadku, w którym zginął Łukasz Litewka, społecznik i poseł, pozostanie na wolności. Cofnięto też inne środki zapobiegawcze, jak dozór policji, poręczenie majątkowe czy zakaz opuszczania kraju.

Anna Malinowska

We wtorek 12 maja Sąd Okręgowy w Sosnowcu rozpatrywał zażalenie, które złożyła prokuratura w sprawie tymczasowego aresztu dla 57-letniego mężczyzny podejrzanego o spowodowanie wypadku, w którym zginął Łukasz Litewka. Dwa dni po jego zatrzymaniu Sąd Rejonowy w Dąbrowie Górniczej przychylił się do takiego środka zapobiegawczego. Decyzję obwarunkowano jednak możliwością wpłaty poręczenia majątkowego w wysokości 40 tys. zł. Kwota została wpłacona przez bliskich aresztowanego, który od tamtej pory przebywa na wolności.

Prokuratura odwołała się od takiego postanowienia, wnosząc, by tymczasowy areszt odbywał się bez żadnych warunków.

Jak zwykle posiedzenie aresztowe odbyło się za zamkniętymi drzwiami. – Uchylone zostały wszelkie środki zapobiegawcze – dozór policyjny, poręczenie majątkowe [40 tys. zł wróci do wpłacających], zakaz opuszczania kraju. To jedyna słuszna decyzja w tej sprawie – mówi mecenas Dariusz Kawalec, obrońca 57-latka.

Prokurator Bartosz Kilian, rzecznik sosnowieckiej prokuratury okręgowej, powiedział, że postępowanie dotyczące pełnego wyjaśnienia okoliczności wypadku będzie nadal prowadzone. – Wtorkowa decyzja sądu jest ostateczna. Odczytuję ją jako wyraz uznania dla tempa pracy policji i prokuratury w tej sprawie. Zgromadzony materiał dowodowy jest wolny od zagrożeń ze strony podejrzanego – mówi Kilian.

Jak dodał, wszczęto kolejne śledztwo związane z Łukaszem Litewką. Doniesienie w tej sprawie złożył Waldemar Andzel, poseł PiS. – Chodzi o groźby karalne kierowane do Łukasza Litewki. Analiza wpi-

• Znicze w miejscu wypadku, gdzie zginął poseł Lewicy Łukasz Litewka FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

sów w mediach społecznościowych, opublikowanych jeszcze przed śmiercią posła, pozwoliła na wszczęcie takiego postępowania 7 maja – dodaje prokurator Kilian.

57-latek ze względu na hejt i możliwość samosądu wciąż przebywa pod policyjną ochroną. – Mój klient ma świadomość, że przyczynił się do śmierci drugiego człowieka. Sytuacja jest więc dla niego trudna. Dodatkowo docierają do niego informacje z mediów społecznościowych i obawia się o własne bezpieczeństwo – mówi mecenas Kawalec.

Ojciec dwóch synów

57-latek mieszka blisko miejsca tragicznego wypadku. Pod jednym dachem żyje wielopokoleniowa rodzina. Na miejscu rozmawialiśmy z zarówno osobami, któ-

re nie miały pojęcia, że jest podejrzanym w tej sprawie, jak i osobami dobrze wiedzącymi, o kogo chodzi.

– Nigdy nie widzieliśmy, żeby w jego domu interweniowała policja. Ale znamy się tylko z widzenia – usłyszeliśmy.

Inni dodawali, że to pocziwy i spokojny człowiek. Ojciec dwóch synów. Z wykształcenia magister inżynier, który przez większość swojego dorosłego życia pracował na poczcie. Został zwolniony, gdy z powodu problemów finansowych poczta zlikwidowała jego stanowisko.

Obecnie jest zatrudniony w firmie przetwarzającej odpady w Dąbrowie Górniczej. Nie jest pracownikiem fizycznym. Nikt z naszych rozmówców nie przypominał sobie, żeby w przeszłości pracował jako zawodowy kierowca.

Brak śladów hamowania

Łukasz Litewka zginął w czwartek, 23 kwietnia. Jechał na rowerze ulicą Kazimierzowską w Dąbrowie Górniczej. Był niecałe 3 km od swojego domu, gdy uderzył w niego samochód osobowy. Kierowca został zatrzymany, okoliczności tragicznego wypadku wyjaśnia prokuratura.

Do wypadku doszło na leśnej drodze pozbawionej zabudowań. Kierowca wyjaśniał policjantom, że prawdopodobnie zasnął lub też zasnął, zjechał na przeciw-

legły pas ruchu i doprowadził do czołowego zderzenia z jadącym na rowerze politykiem. Na miejsce wezwano Lotnicze Pogotowie Ratunkowe. Mimo podjętej reanimacji stwierdzono zgon Łukasza Litewki.

– Podejrzany złożył wyjaśnienia. Mówił o utracie przytomności, rozkojarzeniu, utracie pamięci. W naszej ocenie taka argumentacja to linia obrony. Pewne wyjaśnienia, które złożył, budzą nasze wątpliwości. Dlatego oraz ze względu na zagrożenie wysoką karą – 8 lat więzienia, możliwość mataczenia oraz obawę ucieczki, zostanie złożony wniosek do sądu o tymczasowy areszt – mówił nam wtedy prokurator Kilian. Dodał, że kierowca przyznał się do winy.

Nim w piątek 24 kwietnia zatrzymanemu przedstawiono zarzut, od wczesnych godzin rannych był badany przez lekarzy. Uznano, że jego ogólny stan zdrowia jest dobry. Nic nie stało na przeszkodzie, by go przesłuchać.

Wiadomo już, że auto, którym mężczyzna jechał, miało sprawny układ kierowniczy i hamulcowy. Na miejscu wypadku nie było śladów hamowania pojazdu.

Ustalono, że do wypadku doszło o godzinie 13.14. Pierwsi świadkowie, kierowcy jadący ulicą, pojawili się jakiś czas później. Zauważyli, że obok samochodu stoi jego kierowca z komórką w ręku. Jak mówili śledczym, mężczyzna był roztrzęsiony i nie był w stanie dzwonić. Jedna z osób zabrała mu więc telefon i zadzwoniła pod numer alarmowy. Była godzina 13.17.

– Mamy świadka, który potwierdził, że tego dnia między godziną 13.07 a 13.14 rozmawiał telefonicznie z Łukaszem Litewką. Rozmowę potwierdzają również billingi. Wymianę zdań przerwał wypadek. Głos posła zniknął nagle i świadek nie usłyszał już nic więcej. Był to moment uderzenia samochodu. Wiemy, że Łukasz Litewka w trakcie rozmowy korzystał ze słuchawki w uchu. Zdjęcia z monitoringu, które udało nam się zabezpieczyć, pokazują, że jadąc rowerem, trzyma ręce na kierownicy. Ten czas pokrywa się z już trwającą rozmową. Rowerzysta poruszał się więc zgodnie z zachowaniem zasad bezpieczeństwa – mówił prokurator Kilian.

Wciąż jeszcze nie ma wyników badań toksykologicznych kierowcy. Wiadomo, że był trzeźwy, podobnie jak ofiara wypadku, ale konieczne jest sprawdzenie, czy w jego organizmie były inne środki odurzające. ●

Podejrzany mówił o utracie przytomności, rozkojarzeniu, utracie pamięci. Pewne wyjaśnienia, które złożył, budzą wątpliwości

Sąsiedzki konflikt

Nękanie przez tuptanie

– Jestem od lat nękany przez stukanie i pukanie – poskarżył się w sądzie sąsiad z parteru na lokatorów z pierwszego piętra. Mieszkanie na piętrze zajmują rodzice z dwójką dzieci w spektrum autyzmu.

Michalina Bednarek

Stara kamienica przy ul. Chojnickiego w Zabrze. Wchodzimy błagającą o remont klatką schodową na pierwsze piętro. Tam czeka na nas pan Marcin. Społecznik, radny dzielnicowy, pielęgniarz z dyplomem, pracujący w miejskim szpitalu. I co dla niego najważniejsze, ojciec trójki dzieci, z których dwoje jest w spektrum autyzmu.

Do kamienicy rodzina wprowadziła się w 2017 roku. Przez półtora roku był względy spokój, choć już wtedy trwała cicha wojna przez sufit z lokatorami z parteru. Ci z dołu pukali, kiedy uznawali, że na górze jest zbyt głośno. Na poważnie konflikt się zaognił, kiedy któregoś popołudnia pan Marcin wracał z najstarszym synem do domu. Na klatce schodowej za swoimi plecami usłyszał kobiecy głos: Ucis� tego debila!

– Byłem w szoku, bo wszyscy sąsiedzi już wtedy wiedzieli, że mój najstarszy syn jest w spektrum autyzmu. Jak się wprowadziłem, to poinformowałem o tym, na wszelki wypadek. A sąsiadka z parteru nazwała go debilem. Od tego czasu utrzymują, że moje dzieci specjalnie krzyczą, stukają, tuptają i skaczą, żeby im zrobić na złość – opowiada pan Marcin.

Najpierw były wieczne oskarżenia o uciążliwy hałas generowany przez dzieci. Później doszło uprzykrzenie życia przez dzwonienie na domofon. A potem było jeszcze gorzej.

– Sąsiedzi z dołu wydzwaniali ze skargami na mnie wszędzie, gdzie mogli. Usłyszałem od nich „że napierda...am żonę i dzieci” i wezwali do mnie policję. Ja stałem w drzwiach jak słup. Ja biję żonę i dzieci? Nękania, zastraszania, nieuzasadnione wezwania służb. Byli już u mnie pracownicy pomocy społecznej, strażnicy miejsu, nawet inspektorzy zajmujący się ochroną zwierząt, bo rzekomo znęcam się nad psem. Sąsiedzi wymyślają na nas najróżniejsze historie, a my nawet nie mamy się jak bronić – opowiada mężczyzna.

OD STUKANIA PO „MACANIE PIEŁĘGNIAREK”

Pan Marcin ostatnio spotkał w sklepie sąsiadkę z dołu. Ta zaczęła natychmiast krzyczeć, że ją pobił, ale nikt w sklepie tego nie widział. Rozeszli się więc do swoich mieszkań.

– Ta kobieta nie cofnie się przed niczym. Proszę sobie wyobrazić, że zadzwoniła z donosem na mnie do szpitala, w którym pracuję, a gdzie mam nieposzlakowaną opinię (mężczyzna otrzymał nagrodę pielęgniarza roku w Zabrzu w konkursie organizowanym przez NFZ – przyp. red.). Powiedziała, że molestuję kobiety, bo ona widziała, jak obmacuję pielęgniarki.

• **Pan Marcin od kilku lat czuje się zastraszany i obrażany przez sąsiadów z parteru** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

Byłem zdruzgotany, na szczęście szpital z tym donosem nic nie zrobił – mówi Marcin. Współpracownicy mężczyzny zaprzeczyli, nie było poszkodowanych, ale zabranin zastanawia się, co się jeszcze wydarzy.

– Najgorsze jest to, że nieraz już słyszałem, że dostanę wpierdol albo spotka mnie coś gorszego. Pokazują w moim kierunku środkowy palec, nawet gdy idę drugą stroną ulicy. Usłyszałem nawet, że „to są moje ostatnie dni”, a jak zgłaszałem to wszystko na policję, to słyszę, że to jest jedynie „zakłócanie miru domowego” i nikt nie przesłuchuje sąsiadów, co mają do powiedzenia w tej sprawie – mówi pan Marcin.

Ostatecznie pan Marcin wytoczył sąsiadom z parteru sprawę cywilną. Jest rozczarowany, że nie ma znikąd pomocy.

– Przyklejono tej sytuacji łatkę konfliktu sąsiedzkiego, ale zupełnie nie o to chodzi. Ja nie chciałem mieć z tymi ludźmi żadnego kontaktu. To oni uznali, że moje dzieci robią im na złość i oni nas za to zniszczą. W zamian jednak to my musimy wysłuchiwać hałasów, głośnego telewizora i muzyki oraz imprez i libacji, które się tam zdarzały – mówi.

Dodaje, że jego żona jest tak zestresowana, że boi się z dziećmi sama wychodzić z domu.

– Sam podupadłem zdrowotnie z tego stresu. Na dodatek dzieci są cały czas w strachu czy znów ktoś obcy do nas nie przyjdzie. Tak nie da się żyć. Uważam, że jesteśmy nękani, a do tego staliśmy się ofiarami stalkingu i groźb karalnych. Kilka razy oddawałem sprawę do sądów cywilnych i ostatnie wyroki potwierdziły, że sąsiedzi z parteru źle się wobec mnie zachowują – mówi pan Marcin.

W tych sprawach zeznawali też inni lokatorzy kamienicy. Jedna z kobiet mówiła, że wiele razy słyszała, jak wyzywane są dzieci Marcina przez sąsiadkę z parteru. Zeznała, że głośne puszczanie muzyki czy telewizora na parterze było reakcją na to, że w mieszkaniu na górze biegały dzieci. Inna sąsiadka zeznała, że sąsiedzi z parteru „rozgdują niestworzone rzeczy na rodzinę pana Marcina”.

Sąd skazał sąsiad z parteru za znieważanie pana Marcina i wymierzył mu kary grzywny oraz prac społecznych.

W kwietniu pan Marcin powiadomił także prokuraturę i policję o możliwości popełnienia przestępstwa. Ma nadzieję, że teraz uda się jego sprawą zainteresować organy ścigania.

„ŻYLI TU SPOKOJNIE 25 LAT, A POTEM WPROWADZIŁ SIĘ ON”

Małżeństwo z parteru to Roman i Emilia. Twierdzą, że to oni są ofiarami układu, który zawiązał się przeciwko nim w kamienicy. Sąsiadów miał do nich zniechęcić pan Marcin.

– Mieszkamy tu 25 lat i było spokojnie, nikt do nas pretensji nie miał. Zeznałem w sądzie, że jestem nękany przez tupanie i skakanie dzieci. Żona już przez to nabawiła się nerwicy. Ja pracuję, ale żona ze względu na stan zdrowia jest cały czas w domu. Niczego złego nie robimy. Ja tu całe mieszkanie sam wyremontowałem, żeby się nam żyło lepiej – opowiada Roman.

Emilia dodaje, że jest osobą niepełnosprawną i leczy się psychiatrycznie. – Mąż ma niedosłuch i nawet jak sobie telewizor podgłośnił, to od razu dzwonili na policję, że za głośno jest. To jest normalne? A jak oni skaczą u góry nam na złość, że aż się żyrandol trzęsie? Co oni nam robią?! Ledwo się wprowadzili i zaczęły się problemy – denerwuje się Emilia. Nie chciała rozmawiać o telefonie z donosem do szpitala, w którym pracuje pan Marcin.

Roman przynosi pismo z administracji. – To jest wypowiedzenie umowy najmu, bo niby jesteśmy zakłąć całej kamienicy. Dobrze, my też już tu nie chcemy żyć, bo to dom wariatów. Bardzo chętnie się stąd wyprowadzimy, niech tylko nam dadzą takie samo mieszkanie i znikamy – mówi. Emilia przytakuje. – Chcemy stąd iść, bo z tymi ludźmi się nie da żyć – mówi.

Aspirant Sebastian Bijok, oficer prasowy KMP w Zabrzu potwierdza, że policja dobrze wie, co dzieje się w kamienicy przy ul. Chojnickiego.

– Od początku zeszłego roku aż dotąd w tej kamienicy było 30 interwencji, ale ten konflikt sąsiedzki trwa już od dłuższego czasu. Nasz dzielnicowy zna sytuację. Dużo interwencji było niepotwierdzonych, wiele dotyczyło przede wszystkim hałasu, ale kiedy policjanci przyjeżdżali, hałas ustawał, więc nie byli w stanie zwerfikować zgłoszenia. Pamiętajmy, że to jest stare budownictwo, socjalna kamienica, stropy są drewniane, więc jakikolwiek hałas niesie się dużo bardziej, nawet jak się podgłośni telewizor – mówi „Wyborczej” asp. Bijok.

Dodaje, że obecnie zabrzańska policja nie prowadzi żadnych postępowań. – Nie jesteśmy mediatorami, ale na pewno staramy się, żeby ten konflikt nie eskalował, bo zaczyna się od słowa do słowa, a może skończyć źle – mówi rzecznik.

Konflikt zakończyć chce zarządca kamienicy, czyli Zarząd Budynków Mieszkaniowych w Zabrzu, który już wypowiedział lokatorom z parteru umowę najmu. Stało się to pod koniec kwietnia.

OSTATNIA SZANSA NA MEDIACJE

– Podstawą wypowiedzenia umowy było liczne, rażące i uporczywe zakłócanie porządku domowego, nękanie oraz nieprzestrzeganie zasad współżycia społecznego – mówi Klaudia Gurok, przedstawicielka medialna ZBM-TBS z Zabrze. Jak dodaje, mieszkańcy budynku wiele razy informowali zarządcę o pogarszającym się poczuciu bezpieczeństwa i komfortu życia.

– Przed wypowiedzeniem umowy przeprowadzono wiele rozmów zarówno z mieszkańcami, jak i z lokatorami z parteru, których dotyczyły zgłoszenia. Podejmowane były interwencje oraz działania we współpracy z policją, aby wyjaśnić sytuację i ograniczyć uciążliwości, ale zachowanie lokatorów się nie poprawiło – dodaje Klaudia Gurok.

W związku z tym na podstawie ustawy o ochronie praw lokatorów podjęto decyzję.

– Postanowiliśmy także mediować między zwaśnionymi stronami. Spotkanie odbędzie się w naszej spółce w połowie maja i poinformujemy o tym, jak przebiegło – zapewniła „Wyborczą” przedstawicielka ZBM. ●

Czas stworzyć nowego Ślązaka

Dumnego, ale bez kompleksów i poczucia krzywdy

Cenimy śląską kulturę i tradycję, a większość z nas jest dumna ze swojego pochodzenia. – To teraz czas na budowę śląskiej soft power – mówią naukowcy.

Przemysław Jedlecki

Musimy budować pozytywny wizerunek regionu, soft power Śląska należy oprzeć na kilku filarach – postulują prof. Małgorzata Myśliwiec i dr Tomasz Słupik z Wydziału

Nauk Społecznych Uniwersytetu Śląskiego w Katowicach.

Właśnie ogłosili wyniki swoich badań na temat stosunku mieszkańców aglomeracji katowickiej do śląskich tradycji i kultury. Przepytano ponad 700 osób, a ankiety uzupełniono jeszcze o pogłębione wywiady.

Chcemy języka śląskiego. Ale może nie w szkole?

Okazuje się, że aż 68 proc. pytanym cenii śląską kulturę i tradycję. Podobnie jest z językiem śląskim – 65 proc.

Badanych zapytano, z czym wiąże się bycie Ślązaczka czy Ślązakiem. Padły odpowiedzi: to poczucie wspólnoty, przywiązanie do miejsca, tradycji, także duma, radość i zadowolenie z bycia Ślązakiem.

Ponad połowa osób (55 proc.) podkreśliła, że najważniejszym elementem tożsamości jest język śląski. Przy czym dwie trzecie uważa, że powinien być uznany za język regionalny. Ustawy w tej sprawie wetowali najpierw prezydent Andrzej Duda, po nim Karol Nawrocki.

Dwie piąte mieszkańców uważa też, że śląski powinien być nauczany w szkołach, ale jedna trzecia jest temu przeciwna. Wniosek: jeśli śląski ma się pojawić w szkole, to tylko jako przedmiot dobrowolny, dodatkowy.

Kim ma być nowy Ślązak?

Prof. Myśliwiec i dr Słupik uważają, że warto promować wizerunek „nowego Ślązaka” jako osoby wzboga-

• **„Godki z kłotki, czyli godka na wolności” – happening, którego celem było popularyzowanie starań o uznanie śląskiego jako języka regionalnego. Katowice, kwiecień 2018 r.** FOT. DAWID CHALIMONIK / AGENCJA WYBORCZA.PL

jącej region, przy jednoczesnym poszanowaniu „prawdziwych korzeni” tradycyjnych mieszkańców.

– Musimy wykorzystać naszą miękką siłę do budowania wizerunku regionu. Należy ją oprzeć na tożsamości, kulturze i języku, wykorzystaniu dziedzictwa, renomy szkół czy atrakcji turystycznych – wymieniają autorzy badania.

Dr Tomasz Słupik wyjaśnia to tak: – Nie możemy się ograniczać do naklejek typu „Tu się godo” czy komunikatów po śląsku w windzie w urzędzie. Język śląski powinien być bardziej powszechny. Po drugie, musimy budować naszą siłę przez kulturę. To działa. Ankietowani znają twórczość Szczepana Twardocha, Zbigniewa Rokity, wiedzą i cenią to, co dzie-

je się w Teatrze Śląskim czy Teatrze Korez. To elementy, na które trzeba mocniej postawić – mówi.

Jego zdaniem „nowy Ślązak” to osoba, która nie musi na siłę niczego i nikomu udowadniać, jeżeli chodzi o jej wartość i przywiązanie do tradycji. – Bo wie, że żyje w nowoczesnym regionie, który ma odrębną tożsamość. To osoba, która nie zamierza się budować na konfrontacyjnej postawie wobec polskości, na kompleksach czy poczuciu krzywdy – ocenia naukowiec.

Przyznaje, że znalezienie skutecznych metod na budowę śląskiej miękkiej siły może być trudne. – Przed nami robota na lata. Ale Kraj Basków potrafił np. stworzyć dobrą opowieść o swojej poprzemysłowej transformacji – zwraca uwagę dr Słupik. ●

Ponad połowa osób (55 proc.) podkreśliła, że najważniejszym elementem tożsamości jest język śląski. Przy czym dwie trzecie uważa, że powinien być uznany za język regionalny

REKLAMA

Wrocław/34433607

Wiele możliwości na oszczędności!

Tańszy prąd
w wybranych godzinach

Niższe rachunki
dzięki dopasowanej grupie taryfowej

Doradca energetyczny
online

Szczegóły na **tauron.pl/jasne**

TAURON
Jasne,
że tak!

Judyta Watola

Rok 2010. Od dziesięciu lat piszę teksty o niezwykłych rzeczach, jakie dzieją się w Śląskim Centrum Chorób Serca. Nieraz myślę, że choćbym nie miała żadnych tematów, w tym szpitalu zawsze coś znaję. O nowinkach, wizytach niezwykłych gości mówią mi różni lekarzem ale najczęściej prof. Marian Zembala, jego dyrektor, który jak żaden inny umiał w trudnych warunkach ciasnego szpitala, żeby nie powiedzieć szpitalika, stworzyć ośrodek nie ustępujący w osiągnięciach najlepszym, a potem jeszcze go rozślawić.

Teraz też jest świetna rzecz do opisanie. – Mamy na stażu doktora z Japonii – chwali mi się prof. Zembala. Nie do wiary. Dr Shu Yamamoto, japoński kardiochirurg, przyjechał do Zabrze po naukę!

Spotykam się z doktorem Yamamoto, ale rozmowa się nam nie klei. Japończycy nauczeni są uprzejmości, więc i on ze wszystkich sił stara się mi ją okazać. Jednocześnie jest tak spięty, że odpowiada równymi zdaniem i z jego angielskiego rozumiem tylko pojedyncze słowa. Wpadam na pomysł, by do tłumaczenia rozmowy zaprosić Yumiko Matsuzaki, moją przyjaciółkę. Japonka, od lat mieszka w Polsce, wciąż myli rodzaj żeński i męski, a zamiast „l” wymawia „r”, ale i tak po polsku mówi świetnie. Wsiadamy z taksówki przed starym budynkiem Śląskiego Centrum Chorób Serca, a Yumiko pyta od razu: – To jest ten szpital, w którym pracowała Religa?

PAPIEŻ POLSKIEJ MEDYCYN

Przytaczam tę anegdotę na dowód, że Zbigniew Religa był kimś, kogo można by chyba określić papieżem polskiej medycyny, lekarzem znakiem, czytelnym nawet dla obcokrajowców, którzy nigdy nie interesowali się polską medycyną.

Yumiko mieszka w Krakowie, ale do dziś nie wie, kim jest prof. Antoni Działkowiak, guru krakowskich kardiochirurgów. Wie za to o Zbigniewie Relidze, najsłynniejszym polskim lekarzu. No i wie o Zembali, bo spotkała go w Zabrzu, kiedy przyjechała tłumaczyć wywiad.

Rozmowa ukazała się pod tytułem: „Gdzie jest lepiej niż w Japonii?”. „W Polsce mamy szpitale, których zazdrościmy nam nawet Japończycy. Nie wierzycie? Przeczytajcie, co mówi doktor Yamamoto!” – oznajmiłam czytelnikom we wstępie.

– W największych japońskich ośrodkach uniwersyteckich wykonuje się 400 operacji serca rocznie, w Szpitalu Uniwersyteckim w Hiroshimie tylko 150, a w tym szpitalu w Zabrzu ponad 1700. Ta różnica to przepaść – opowiadał mi dr Yamamoto. On sam przed stażem w Zabrzu pracował w szpitalu, w którym przeprowadzano zaledwie 40 operacji serca w roku. – Na oddziale było tylko dwóch lekarzy, ja i mój szef. Rzecz jasna, u nas o wszystkim decyduje hierarchia, więc to szef niemal zawsze był głównym operatorem. W końcu jak jest tak niewiele operacji do zrobienia, to chce się je dla siebie zatrzymać. Młodszy lekarze nie mają się jak nauczyć zawodu, bo jak to zrobić, tylko patrząc na operację? [...] Tu się oczywiście zarabia mniej niż w Japonii, ale sięgnęliśmy z żoną po oszczędności. Było warto, bo to było dla mnie bardzo radosne półtora roku. Byłem średnio przy dwóch operacjach dziennie. W Japonii nigdy bym się nie mógł tyle nauczyć... – mówił dr Yamamoto.

W Zabrzu, u Zembali, mógł, choć Śląskie Centrum Chorób Serca nadal było małym, ciasnym szpitalem wciśniętym między skromne szeregowie domy, bloki i familoki.

Legandy Śląskiego Centrum Chorób Serca

Bogowie wymazywani gumką

Zbigniew Religa i Marian Zembala to w świadomości społecznej twórcy Śląskiego Centrum Chorób Serca. Dziś wymazywani są z kart jego historii.

• **Ambicja prof. Mariana Zembali pchała go do rozwijania szpitala. Pod jego kierunkiem SCCS był jednym z najlepszych szpitali w Polsce** FOT. JOANNA NOWICKA / AGENCJA WYBORCZA.PL

CHIRURG WEWNĘTRZNIE WOLNY

Oczywiście osób, które sprawiły, że w tych warunkach powstał tak świetny szpital, było więcej. Pasjonującą historię tego niezwykłego miejsca opisujemy z Dariuszem Kortką w książce „Zembala. Szpital to ja”.

Pierwszym był prof. Stanisław Pasyk, ściągnięty do Zabrza z Krakowa, wybitny kardiolog i świetny organizator. Swego czasu popadł w niesławę, bo robił dziwne interesy z gangsterami, ale był lekarzem o rozległej wiedzy i wybitnej intuicji. To on wprowadził w Zabrze w 1987 roku dyżury zawałowe, z których potem szpital zasłynął w całej Polsce. I to on trzy lata wcześniej ściągnął do siebie z Warszawy ambitnego docenta Zbigniewa Religę.

Religa chciał przeszczepiać serca i był gotów pojechać gdziekolwiek, byle mieć do tego warunki. Nie było o nie łatwo także w Zabrze, co trochę przejawskrawione mogliśmy zobaczyć w firmie „Bogowie”.

Najważniejsze było jednak to, że Zbigniewa Religę cechowała niezwykła odwaga i poczucie wewnętrznej wolności. Jedno wypływało z drugiego. Polska w pierwszej połowie lat 80. XX wieku to szary kraj. Jest bieda. Zapal i nadzieje, które wybuchły po wyborze Karola Wojtyły na papieża i zrywie „Solidarności” zdusił stan wojenny. Ta rzeczywistość Religi nie ogranicza. On jest śmiałkiem, który chce realizować swoje marzenia, choćby w czarnym od sadzy Zabrze. Innym te marzenia wydają się niedorzeczne. Przeszczep serca? Równie dobrze Religa mógłby im wmawiać, że poleci na księżyc.

Ale Religa był wolny. Jego myśli nie zajmowały przekonania innych. Miał swój cel, jeden z wielu, jakie przed sobą postawił.

Nic i nikt nie było go w stanie powstrzymać.

Przekonany, że jego słowo stanie się ciałem, polecał na swój księżyc, porywając ze sobą uczniów, wśród nich Mariana Zembalę.

– Gdyby profesor Religa powiedział zespołowi „Teraz wszyscy skaczymy z trzeciego piętra i nic nam się nie stanie”, to ja myślę, że wszyscy skoczylibyśmy za nim – mówiła pielęgniarka Judyta Solorz na filmie nakręconym z okazji 40. rocznicy pierwszego udanego przeszczepu serca.

PRZESZCZEPY ODDZIAŁUJĄ NA WYOBRAŹNIĘ

Prof. Religa miał ulubionych uczniów, wśród nich Andrzeja Bochenka i Romualda Cichonia. U Mariana Zembali zawsze doceniał jednak jego pracowitość i systematyczność, dbałość o szczegół i naukowy zapal.

Udany przeszczep serca był osiągnięciem nie do przeskoczenia. Nie można drugi raz być w czymś pierwszym. Prof. Marian Zembala to wiedział, ale i tak momentami zachowywał się, jakby chciał doścignąć mistrza. To ta ambicja pchała go do rozwijania szpitala. Pod jego kierunkiem – do momentu, kiedy zaczęło się w nim strasznie psuć z powodu nepotyzmu – był na pewno jednym z najlepszych, o ile nie najlepszym szpitalem w Polsce.

Oczywiście, że prof. Zembala nie był w tym sam. Pomagała mu cała rzesza współpracowników, których nieraz zmuszał do pracy ponad siły i możliwości. Ale to on był liderem i trzymał swój szpital w garści. Był człowiekiem o wielu twarzach. Opisałyśmy je w książce. Był jak „lokomotywa, która rozjeżdża ludzi”, czasami im pomagał jak nikt inny, czasami krzywdził. Nikt jednak nie odbierze mu tego, że umiał swój szpital nie tylko rozbudować, rozwinąć, ale i rozślawić.

Wykorzystywał do tego każdą nadarżającą się okazję, każdy większy sukces albo tylko osiągnięcie, nowinkę. Wiedział przy tym, że na wyobraźnię najbardziej oddziałują przeszczepy. Mówił o nich w sposób porywający, rzadko kiedy oddając pole innym. Jedną z konferencji prasowych, którą prof. Zembala organizował, szczególnie utkwiła mi w pamięci.

Najpierw obejrzelśmy filmik, na nim dziewczynkę o wielkich błękitnych oczach, która najpierw wydawała się całkiem zdrowa, a potem nie mogła się doczekać przeszczepu serca. O małej Julii opowiadała jej mama Monika. Tylko kilka pierwszych miesięcy przeżyła w domu bez trosk, reszta to był szpital. Na koniec filmu widzieliśmy Julię w szpitalnym łóżeczku. Bila się po brzuszku, z którego wystawały rurki. Czekala na nowe serce, ale wcześniej przyszedł udar mózgu.

Film się skończył i dalej mówiła już tylko mama dziewczynki: – My, rodzice, cały czas czekaliśmy na dawcę, teraz stanęliśmy po drugiej stronie. To nasze dziecko umarło. Komuś może się zdawać, że przypadek Julii to porażka, ale my jesteśmy wdzięczni lekarzom za każdą chwilę, o którą wydłużyli jej życie.

Chciała, by od Julii pobrano nerki do przeszczepu, ale dziewczynka była zbyt

■

Na filmie o historii szpitala z okazji 40-lecia SCCS profesorów Religę i Zembalę widać tylko na zdjęciach. Lektor ani razu nie wymienia ich nazwisk

chora i jej narządy nie nadawały się do pobrania. – Ktoś mi kiedyś powiedział: „Czy pani wie, że ktoś musi umrzeć, żeby pani dziecko mogło żyć?”. Nasze myślenie nie powinno iść w tym kierunku. Kiedy dogasa świeca, używamy jej, żeby zapalić inną i nadal mieć światło. W transplantacji jest podobnie: przenosimy płomień, żeby uratować życie – skończyła swoją opowieść matka, a dziennikarze mieli lzy w oczach.

LEGENDY BEZ NAZWISK

Po co o tym wszystkim pisać? Bo nie mogę się pogodzić z tym, że kilkanaście lat po śmierci prof. Religi i zaledwie kilka po tragicznej śmierci prof. Zembali, ich nazwiska, choć najbardziej utkwiły w społecznej świadomości i najbardziej rozślawiły Śląskie Centrum Chorób Serca, są gumkowane.

Jesień 2024 roku. W siedzibie NOSPR w Katowicach odbywa się uroczysty koncert z okazji 40-lecia Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrze. Występy artystów poprzedza projekcja kilkunastominutowego filmu o historii szpitala. Oczekuję opowieści o niesamowitym miejscu, w którym dokonano się coś niemożliwego. Pierwszy udany przeszczep serca ośmielił innych i był krokiem milowym w rozwoju polskiej transplantologii. Poza tym historia SCCS poza tamtą niezwykłą transplantacją to pasmo sukcesów w kardiologii i kardiochirurgii. Owszem, jest wzmianka o przeszczepie i zawałach, ale w zasadzie oglądam film o szpitalu niewiele różniącym się od innych. Czuć, że autorzy nie są z nim emocjonalnie związani i nie wiedzą, że tę historię można przedstawić w porywający, chciałoby się powiedzieć: zembalowy, sposób.

Najgorsze jest jednak to, że profesorów Zbigniewa Religę i Mariana Zembalę widać tylko na zdjęciach. Lektor ani razu nie wymienia ich nazwisk. Z ojców założycieli z imienia i nazwiska wymieniony jest tylko prof. Stanisław Pasyk.

Na głównej stronie Śląskiego Centrum Chorób Serca w Zabrze możemy prze-

czytać, że „to wiodący w Polsce akademicki szpital referencyjny, wyposażony w nowoczesną aparaturę”. Jest wzmianka o dyżurach zawałowych, ale nie ma nic o pierwszym przeszczepie i kolejnych, jak transplantacja serca i płuc w 2001 r.

Konferencja na SUM z okazji 40-lecia pierwszego przeszczepu serca. Przemawia prof. Piotr Przybyłowski, dyrektor SC-CS. – To było uderzające, że nie powiedział nic o Relidze i Zembali. Dopiero profesor Bochenek poprosił o głos i o nich powiedział – mówi mi znajoma dziennikarka.

Kolejny koncert i znów ani słowa o Relidze i Zembali. Wizyta dyrektorów szpitali klinicznych z innych części Polski – to samo.

W rocznicę śmierci prof. Religi jego przyjaciel Jan Sarna, prezes Fundacji Rozwoju Kardiochirurgii im. prof. Zbigniewa Religi, składa kwiaty pod jego pomnikiem w Zabrze. W rocznicę śmierci prof. Zembali nie ma kwiatów od szpitala na jego grobie. – Nam jest przykro, ale co możemy zrobić – słyszę od jednego z pracowników.

Pytam rzecznika SCCS Marka Mędele, dlaczego szpital pomija fundamentalny wkład profesorów Religi i Zembali w historię placówki? Dlaczego przemilcza ich nazwiska zamiast się nimi chwalić? Dlaczego taką linię przyjął dyrektor? Do momentu oddania tego tekstu do druku mój mail pozostaje bez odpowiedzi.

SCCS latami promieniało, było perelką w zaniedbanym mieście. Było też jednak dla wielu solą w oku. Drażniły nagłaśniane w mediach sukcesy, lokalnie – wysoka pozycja wśród innych klinik wydziału Śląskiego Uniwersytetu Medycznego w Zabrze. Drażnił mentorski ton prof. Mariana Zembali, kiedy pouczał innych, że mają – wzorem lekarzy z jego szpitala – wziąć się do roboty. Była i została zadra, że nie przyjął kiedyś kogoś do pracy.

Śląskie Centrum Chorób Serca było wtedy szpitalem podległym Ministerstwu Zdrowia. Błyszczało. Dziś należy do Śląskiego Uniwersytetu Medycznego i blask przysnął, a węż i nie drażni. Ot, takie Schadenfreude. ●

Biografia Zbigniewa Religi na antenie Radia Katowice Rzetelny reportaż, który utrwalił historię profesora

Porywająca biografia prof. Zbigniewa Religi autorstwa Dariusza Kortki i Judyty Watoły podbiła serca czytelników. Od poniedziałku 18 maja zagości na antenie Radia Katowice.

Religa. Biografia najsłynniejszego polskiego kardiochirurga” to reporterska opowieść napisana żywym, dosadnym i autentycznym językiem, która wciąga czytelnika od pierwszych zdań. Po dwunastu latach od premiery wciąż pozostaje jedną z najważniejszych pozycji polskiego reportażu biograficznego, dając wgląd w przełomowe momenty polskiej kardiochirurgii i transplantologii.

To wzór lekarza do naśladowania
To historia człowieka, który nie tylko odmienił oblicze medycyny, ale też przesunął granice tego, co w ogóle uważano za możliwe. Profesor Religa wraz ze swoim zespołem jako pierwszy w Polsce prze-

prowadził udany przeszczep serca. Operacja odbyła się 5 listopada 1985 roku w Wojewódzkim Ośrodku Kardiologii, dziś Śląskim Centrum Chorób Serca w Zabrze. Determinacja, wizjonerstwo i bezkompromisowa walka o życie pacjentów stworzyły legendę, która do dziś inspiruje kolejne pokolenia lekarzy.

– Historia prof. Religi jest szczególnie bliska naszemu radiu. Na antenie emitowaliśmy reportaże Aleksandra Trzaski, a później Krystyny Bochenek, dokumentujące działalność wybitnego kardiochirurga. A ponieważ w listopadzie zeszłego roku minęła 40. rocznica pierwszego przeszczepu serca w Polsce, uznaliśmy, że to dobry moment, by przypomnieć naszym słuchaczom postać profesora. To dzięki Relidze Zabrze stało się jednym z najważniejszych ośrodków kardiochirurgicznych na świecie. Spotykałam profesora w trakcie mojej pracy dziennikarskiej i wspominam go jako przemilego, zaangażowanego lekarza, stawiającego na pierwszym miejscu dobro pacjenta. Prawdziwy wzór do naśladowania – mówi Ewelina Kosalka-Passia, redaktor naczelna Radia Katowice.

I do czytania, i do słuchania

Premiera pierwszego odcinka biografii w wersji audio odbędzie się w poniedziałek 18 maja o godz. 12.30. Pięciominutowe fragmenty emitowane będą codziennie.

– To kolejny projekt, w którym prezentujemy twórców i historie związane ze Śląskiem. Kończymy właśnie emisję powieści po śląsku Marcina Melona i od razu po niej wchodzimy w biografię Religi. To książka, którą z równą przyjemnością można czytać i słuchać. Język, którym posługują się autorzy, jest niezwykle plastyczny, a każdy odcinek, pełen anegdot i niezwykłych medycznych historii, trzyma w napięciu od początku do końca – podkreśla Ewelina Kosalka-Passia.

Prof. Religa był nie tylko legendą polskiej medycyny, ale przede wszystkim człowiekiem o ogromnej empatii i szacunku dla pacjenta. Ci, którzy go znali, wspominają jego bezpośredniość, szczerość i poczucie humoru. Budził zaufanie, był lojalny i zawsze stał po stronie swoich współpracowników. Zarażał energią i autentycznością. Wykształcił całe pokole-

nia lekarzy, przekazując im nie tylko wiedzę, ale i wartości, które ukształtowały etos nowoczesnej polskiej kardiochirurgii.

Rzetelny reportaż

– Mam poczucie, że radio powinno żyć nie tylko codziennymi wydarzeniami, ale też wielkimi historiami. Do takich należy na pewno historia profesora Zbigniewa Religi – lekarza i wizjonera, który tu na Śląsku, 40 lat temu dokonywał w medycynie rzeczy niemożliwych – mówi Ewa Niewiadomska, zastępczyni redaktora naczelnego Radia Katowice ds. kultury.

Jej zdaniem Dariusz Kortko i Judyta Watoła napisali jego biografię w sposób brawurowy. – Przez ich książkę mknie się do słownie, nie tracąc zainteresowania ani na chwilę. Jednocześnie to rzetelny reportaż, dzięki któremu utrwalona została historia Religi, jego zespołu i pacjentów, którym darowane zostało drugie życie. Czuję, że dla naszych słuchaczy to będzie przygoda z medycyną w 105 odcinkach – podkreśla Niewiadomska. ●

Łukasz Karkoszka

Komunikacja GZM

Brudna walka o kierowców w miastach metropolii

– Dziwnym trafem szefowa firmy, która ma zięcia w Straży Granicznej, wiedziała, kiedy w niejawnym systemie pojawiał się wniosek o zatrudnienie u mnie obcokrajowców – mówi Marcin Dreczkowski, właściciel firmy, której siedmiu kierowców obcokrajowców zatrzymali pogranicznicy.

**Michalina Bednarek
Marcin Pietraszewski**

Dreczkowski prowadzi firmę outsourcingową JMS i świadczy usługi dla różnych przewoźników w województwie śląskim. Zatrudnia głównie obcokrajowców, którzy jeżdżą m.in. na liniach PKM Tychy.

Pod koniec lutego skontaktowała się z nim Barbara P., właścicielka jednej z największych w regionie firm transportowych. Ma mnóstwo autobusów, zatrudnia wielu kierowców, także obcokrajowców. Jej firma wykonuje usługi na rzecz Zarządu Transportu Metropolitalnego, który podlega Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

W 2023 roku wspólnie z trzema innymi spółkami wygrała warty 270 mln zł kontrakt na obsługę połączeń w Katowicach, Gliwicach, Mikołowie, Sosnowcu, Tychach, Zabrze, Chorzowie czy Dąbrowie Górniczej.

OSTRZEŻENIE O „CIEMNYCH CHMURACH”

Barbara P. wysłała Dreczkowskiemu SMS, w którym powiadomiła go, że wie o jego wniosku o wydanie pozwolenia na pracę dla kierowcy-obcokrajowca, który do tej pory pracował w jej firmie. Dreczkowski złożył taki wniosek w Śląskim Urzędzie Wojewódzkim. „Nieladnie podbierać kierowców, przecież na rynku jest ich pełno” – zakończyła wiadomość P.

– Ten SMS wprowił mnie w osłupienie, bo nikt z zewnątrz, z wyjątkiem Straży Granicznej, nie ma dostępu do wniosków o pracę dla obcokrajowców – wyjaśnia Dreczkowski.

Kolejna wiadomość od Barbary P. była jeszcze bardziej zaskakująca. Cytujemy

ją w całości, pisownia oryginalna: „Większy problem mamy, bo chyba nadciągają jakieś ciemne chmury nad nas. Ale chyba Ty masz większą wiedzę na ten temat – bo to chyba jakaś twoja konkurencja” – napisała szefowa firmy transportowej. Następnie dodała: „Ja nie mam nic na myśli, tylko mnie dochodzą niepokojące informacje, ale jeśli ty nic nie wiesz to może nic takiego...”

– Nie wiedziałem, o co jej chodzi, aż nadszedł poranek 4 marca – wspomina Dreczkowski.

Tego dnia funkcjonariusze Straży Granicznej przyjechali do PKM Tychy i zatrzymali siedmiu jego kierowców. Sześciu to Hindusi, jeden pochodzi ze Sri Lanki.

– Mężczyźni zostali zatrzymani w Tychach podczas rutynowych czynności w ramach kontroli legalności pobytu cudzoziemców w Polsce. Okazało się, że jeden z obywateli Indii przebywa u nas nielegalnie, natomiast pozostali – w celu niezgodnym z deklarowanym, czyli mają dokumenty pobytowe, nie posiadają jednakże zezwoleń na wykonywanie pracy. Co więcej, w toku czynności wyszło na jaw, że czterech cudzoziemców ma dokumenty noszące znamiona fałszerstwa – pochwaliła się wtedy Straż Graniczna.

– Kierowcy mieli pozwolenie na pracę, niektórym ich termin minął pod koniec 2025 r., więc złożyli wnioski o przedłuże-

nie pozwoleń i czekali na decyzję urzędu. Ta akcja pograniczników była dla mnie podejrzana – wyjaśnia Dreczkowski.

Udało nam się dotrzeć do kierowców, o których napisali w komunikacie pogranicznicy. Wszyscy otrzymali zobowiązanie do wyjazdu z Polski i zakaz ponownego wjazdu.

Jednym z nich jest Sijoy. Pokazuje nam umowę o pracę po polsku i po angielsku oraz polskie prawo jazdy wydane przez starostę kościańskiego. Sijoy do Polski przyjechał z Indii. Jego zezwolenie na pracę w charakterze kierowcy obowiązuje do listopada 2026 roku. W listopadzie 2025 r. wydał je Śląski Urząd Wojewódzki w Katowicach.

KIEROWCA: ŁAPANO KAŻDEGO, KTO MIAŁ INNY KOLOR SKÓRY

– Kiedy strażnicy przyjechali do PKM-u w Tychach, miałem wrażenie, że „łapią” każdego, kto ma inny kolor skóry. Czulem się jak jakiś przestępca, bo kazali się rozebrać, przeszukiwali, zadawali mnóstwo pytań. Chcieli wiedzieć, gdzie mam paszport, to wyjaśniłem, że złożyłem wniosek o wymianę i mam na to dokument z ambasady Indii w Warszawie. Nie chcieli słuchać. Trzymali mnie 48 godzin. Wmawiali, że złamałem prawo, bo przecież na zezwoleniu o pracę mam napisane, że zostało wydane w Katowicach, a pracuję w Tychach. To było bardzo trudne, bo nic nie rozumiałem. Siedziałem w celi dwa dni. W końcu dostałem decyzję, że mam wracać do Indii, bo jestem w Polsce nielegal-

nie, mimo że mam polskie prawo jazdy-opowiada Sijoy.

Kancelaria prawna SMOK w imieniu kierowców złożyła odwołania od decyzji o wydaleniu z Polski. W sprawie Sijoya napisała, że miał wszystkie wymagane prawem dokumenty, które uprawniały go do pobytu i pracy w Polsce. Jeszcze w okresie ważności swojego paszportu, wystąpił o nowy i ma na to zaświadczenie.

W 2022 roku Sijoy wystąpił z wnioskiem do wojewody śląskiego o udzielenie pozwolenia na pobyt czasowy, który nadal jest rozpatrywany. A ustawa o cudzoziemcach precyzuje, że pobyt cudzoziemca w Polsce jest legalny od dnia złożenia wniosku do dnia ostatecznej decyzji.

Prawnicy podkreślili także, że w uzasadnieniu decyzji Straży Granicznej znalazła się informacja o tym, że Sijoy nie ma zezwolenia na pracę w PKM Tychy, bo jego faktycznym pracodawcą jest kierowana przez Dreczkowskiego firma JMS Service. Ona jednak ma umowę z PKM Tychy.

Chcieliśmy zapytać Straż Graniczną, dlaczego zatrzymanych w Tychach kierowców nakazano wyjazd z Polski. Poprosiliśmy o odniesienie się do treści odwołań i przesłanych dokumentów, ponieważ przez całą one ustaleniom strażników granicznych, którzy zatrzymali kierowców i ich przesłuchiwali.

Porucznik Szymon Mościcki, rzecznik prasowy śląskiego oddziału Straży Granicznej stwierdził, że nie może udzielać szczegółowych odpowiedzi, dopóki trwa postępowanie w tej sprawie. Zapewnił jednak, że wszystkie czynności i decyzje są wydawane zawsze zgodnie z obowiązującym prawem. Podkreślił, że w przypadku kierowców sprawdzono legalność pobytu, a w zatrudniającej ich firmie rozpoczęła się kontrola.

10 marca śląska policja wraz ze Strażą Graniczną przeprowadziły akcję w siedzibie firmy Barbary P. Kobieta została zatrzymana wraz z mężem, a także trzema współpracującymi z nimi Gruzina. To efekt wielomiesięcznego śledztwa śląskiego wydziału Prokuratury Krajowej. Zatrzymanym przedstawiono zarzuty udziału w zorganizowanej grupie przestępczej, której celem było osiągnię-

Do sprawy firmy Barbary P. na polecenie śledczych z Prokuratury Krajowej zatrzymano także dwóch funkcjonariuszy Straży Granicznej. Jeden pracował na lotnisku Okęcie, drugi w zarządzie do spraw cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej. Prywatnie jest zięciem Krzysztofa i Barbary P. oraz mistrzem Polski w siłowaniu się na rękę

• **Firmy, które obsługują transport autobusowy w GZM, zatrudniają wielu obcokrajowców** FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

– Mówili, że nie możemy, bo pójdziemy siedzieć. Co prawda, koledzy z innych firm twierdzili, że to wolny kraj, ale baliśmy się. Słyszeliśmy od tych, co nami zarządzali, że pójdziemy siedzieć, jak nie będziemy pracować. Zabrali nam paszporty, a szefowie twierdzili, że trzymają je w sejfie dla naszego bezpieczeństwa – opowiada kierowca.

STRAŻNICY GRANICZNI MIELI SPRAWDZAĆ DANE W SYSTEMACH

Kierowca twierdził, że za każde spóźnienie do pracy, a także inne przewinienia, potrącano im pieniądze z wypłaty, a miesięcznie spędzali za kierownicą autobusów po 300-350 godzin.

– Jak ktoś się buntował, to od razu było pytanie, czy chcemy deport. Między kierowcami krążyły historie o tym, jak inni byli wyrzucani z Polski. Jednego to nawet z dziećmi mieli deportować. To była taka dyktatura. A potem, kiedy szefostwo nagle nie pojawiło się w pracy, to nam powiedzieli, że szefowa trafiła do szpitala i nic się nie dzieje – opowiada kierowca.

Do sprawy firmy Barbary P. na polecenie śledczych z Prokuratury Krajowej zatrzymano także dwóch funkcjonariuszy Straży Granicznej. Jeden pracował na lotnisku Okęcie, drugi w zarządzie do spraw cudzoziemców Komendy Głównej Straży Granicznej. Prywatnie jest zięciem Krzysztofa i Barbary P. oraz mistrzem Polski w siłowaniu się na rękę.

Obaj funkcjonariusze mieli dostęp do baz danych, wiedzieli, którzy cudzoziemcy starają się o pracę w Polsce, a także, na jakim etapie rozpatrywania są ich wnioski.

– Ta wiedza była przydatna podejrzanym przy weryfikacji i werbowaniu do pracy kierowców – mówi „Wyborczej” osoba znająca kulisy sprawy.

– Informacja o zatrzymaniu strażników granicznych związanych z Barbarą P. otworzyła mi oczy na wiele spraw. Teraz wiem, skąd ona wiedziała o składanych przez nas wnioskach o zatrudnienie kierowców i o „ciemnych chmurach”, które okazały się najazdem na PKM Tychy i zatrzymaniu moich kierowców. Po tej akcji za opóźnienia w realizacji usług ukarano mnie finansowo – mówi Dreczkowski. Rozmawiał już z prokuratorem, a także oficerami Biura Spraw Wewnętrznych Straży Granicznej.

OBRONA: NIE BYŁO NIEUCZCIWEJ KONKURENCJI

Mecenas Igor Plaza, obrońca Barbary P. i jej męża, przekazał „Wyborczej”, że nie zna wątku związanego ze zwalczaniem konkurencji.

„Naszemu klientowi nie przedstawiono zarzutów powiązanych z takim wątkiem, ani też w toku ich przesłuchań zagadnienie takie nie było dotychczas eksplorowane. Zaprzeczamy, aby nasi klienci mieli dopuszczać się jakichkolwiek czynów nieuczciwej konkurencji. Jeśli wątek, o którym pisze Pan Redaktor, rzeczywiście pojawi się w odniesieniu do naszych klientów w toczącym się postępowaniu, w pierwszej kolejności odniosą się oni do niego przed prokuratorem, później zaś chętnie szerzej skomentują zjawisko deficytu kierowców na rynku transportu” – odpisał „Wyborczej” mecenas Plaza. ●

cie korzyści majątkowych z handlu ludźmi oraz ułatwianie cudzoziemcom pobytu na terytorium Polski.

Według prokuratury obcokrajowcom pracującym w firmie P. zabierano paszporty i pozbawiano ich należnego wynagro-

dzenia. – Z tego powodu te osoby nie mogły zmienić miejsca pracy ani wrócić do swojego kraju – wyjaśnia prokurator Katarzyna Całó-Jaszewska. Jeden z kierowców opowiedział nam, że nie zdawał sobie sprawy, że może zmienić pracodawcę.

REKLAMA

Katowice/34433314

Tarnowskie Góry mają 500 lat!

Wielki jubileusz swojego miasta Tarnogórzanie zainaugurowali w swoim stylu, czyli niepowtarzalnie! To jednak tylko początek!

30 kwietnia, dokładnie w 500. rocznicę wydania Wolności Górniczej, którą uważa się za symboliczny początek miasta, na Rynku Tarnogórzanie utworzyli wielką liczbę 500, wspólnie z tarnogórskimi orkiestrami i chórami zaśpiewali „Tarnogórski Dzwoneczek” i życzyli sobie ...“wszystkiego tarnogórskiego! Obchody trwać będą cały rok, szczegóły znajdziecie na na oficjalnej stronie www.500lat.pl

500-lecie
Miasta Tarnowskie Góry

Na planie „Radioamatora”

Stenka i Jakubik spotkali się w sanatorium

W Goczałkowicach-Zdroju i Ustroniu powstają zdjęcia do komediodramatu „Radioamator” w reżyserii Tomasza Habowskiego. Film ma trafić do kin w 2027 roku.

Ewa Furtak

Dolina Górnej Wisły to cenna ostoja ptaków wodnych i błotnych. Ciągnie się od Skoczowa w województwie śląskim aż po Zator w województwie małopolskim. Są tu dziesiątki stawów oraz sztuczny zbiornik z kilkudziesięcioletnią historią – Jezioro Goczałkowickie.

Uzdrowisko Goczałkowice-Zdrój położone jest właśnie w Dolinie Górnej Wisły. Leczy się tutaj m.in. schorzenia reumatologiczne oraz stany pourazowe narządu ruchu. O każdej porze roku jest tu sporo kuracjuszy. Teraz oprócz inhalacji, krioterapii czy masażu mają dodatkową atrakcję: w Goczałkowicach-Zdroju powstaje film z udziałem największych polskich gwiazd.

Nigdy nie jest za późno, by zacząć od nowa. Komediodramat „Radioamator” to dzieło Tomasza Habowskiego, który jest autorem scenariusza filmu oraz jego reżyserem. Wychował się w Bielsku-Białej, w robotniczej rodzinie, która nie miała żadnych koneksji w świecie sztuki. W przeszłości pracował m.in. przy serialu „Na Wspólnej”.

– Trafiłem tam, bo nie miałem pieniędzy, a musiałem na siebie zarabiać. Zacząłem pracować jako scenarzysta na początku 2019 roku, a po pół roku zaoferowano mi bycie head writerem, czyli szefem zespołu scenarzystów. Chyba w wyniku tego, że potrzebowali jakiejś świeżości i mam nadzieję, że ją im wtedy dałem. Kiedy kierowałem zespołem, staraliśmy się przemycać w serialu społecznie istotne elementy, poruszając kwestie ableizmu, problemów mniejszości ukraińskiej czy trudności, z jakimi muszą mierzyć się członkowie społeczności LGBTQ. Oczywiście w ramach ograniczeń jakie na-

• Danuta Stenka i Arkadiusz Jakubik na planie filmu „Radioamator” w Goczałkowicach-Zdroju FOT. GRZEGORZ CELEJEWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

kłada serial codzienny – mówił w rozmowie z portalem www.filmawka.pl.

Reżyserski debiut Habowskiego „Piosenki o miłości” zdobył uznanie krytyków i publiczności oraz liczne nagrody na festiwalach, w tym polskich filmów fabularnych w Gdyni, Off Camera, „Młodzi i Film”.

Bohaterem „Radioamatora” jest Krzysztof, wdowiec i świeżo emerytowany pracownik zakładu cukierniczego, który przyjeżdża do sanatorium podreperować zdrowie. I tutaj 65-latek po latach pracy i samotności odkrywa, że nigdy nie jest za późno, by zacząć od nowa i nawet poczuć potęgę miłości.

– Kilka lat temu mój ojciec przechodził na emeryturę. Zauważyłem wtedy, że to moment dla mężczyzny bardzo trudny. Mężczyźni przywiązują ogromną rolę do pracy, to jeden z filarów męskiej tożsamości. Gdy pracy w ich życiu nie ma, nie bardzo wiedzą, co ze sobą zrobić. To dla nich trudny moment. Mnie zaczął jawić się także jako szansa na nowy początek, na otwarcie się, nawiązanie relacji ze swoimi emocjami – opowiada Habowski.

Tytuł filmu nawiązuje do pasji głównego bohatera. To nieco zapomniane dzisiaj krótkofalarstwo.

Arkadiusz Jakubik obiecuje, że widz będzie się śmiać

W postać Krzysztofa wciela się Arkadiusz Jakubik. – Dostałem scenariusz w połowie ubiegłego roku. Przeczytałam jednym tchem i nawet nie wiem, jak nazwać to uczucie. Pomyślałem: Skąd ten Habowski wie o mnie, o tym, co jest tak głęboko we mnie pochowane – mówi aktor.

Chętnych do tej roli było wielu, odbyły się zdjęcia próbne. – Byłem totalnie zestresowany, zależało mi. Na szczęście reżyser dostrzegł, że ten Krzysztof jest we mnie – wspomina Jakubik.

W sanatorium Krzysztof początkowo zajęty jest próbą nawiązania kontaktu z innymi radioamatorami. Spotyka jednak silną, buntowniczą kobietę. To spotkanie otwiera go na niespodziewaną bliskość. – Uda je mu się odpowiedzieć na pytania „kim jest” i „po co to wszystko” – opowiada Jakubik.

Krzysztof ma córkę, Dagmarę. Gra ją Magdalena Kolesnik. – Dagmara po dwóch latach, kiedy w ogóle nie utrzymywała kontaktów z ojcem, decyduje się na ponowne nawiązanie relacji, chce przynajmniej spróbować – opowiada aktorka. Dodaje, że ten film jest jedną z niewielu szans dla jej pokolenia, pokolenia milenialsów, na poznanie perspektywy swoich „zamrożonych emocjonalnie” ojców.

W obsadzie są także m.in. Andrzej Grabowski i Robert Talarczyk. Talarczyk gra współlokatora Krzysztofa w sanatoryjnym pokoju.

Nad scenariuszem „Radioamatora” Tomasz Habowski pracował przez rok. Czego można się spodziewać? Jak mówi Arkadiusz Jakubik, komediodramat to film, gdzie historia jest przejmująca i dopiero kontekst powoduje, że widzowie zaczynają się uśmiechać. Taki właśnie ma być „Radioamator”. – Widzowie będą się śmiać – obiecuje Arkadiusz Jakubik. Jak twierdzi,

ostatnim polskim filmem, na którym się śmiał był „Dzień świra”.

Bielsko-Biała nie tylko tłem, ale i elementem opowieści

Zdjęcia do „Radioamatora” są kręcone nie tylko w Goczałkowicach-Zdroju, ale także w innym znanym śląskim uzdrowisku – Ustroniu. Filmowcy pojawili się też wcześniej na Osiedlu Karpackim, jednym z największych blokowisk w Bielsku-Białej.

– To osiedle, na którym się wychowałem – mówi Tomasz Habowski.

Ekipa pracowała m.in. na parkingu obok osiedlowego sklepu oraz na dachu jednego z budynków, wywołując niemalą sensację. Zdjęcia trwały do późnych godzin nocnych, a mieszkańcy mogli zobaczyć m.in. sztuczny deszcz.

Miasto Bielsko-Biała jest partnerem filmu. – Bardzo się cieszę, że Bielsko-Biała po raz kolejny staje się planem filmowym. Radość jest tym większa, że reżyser „Radioamatora” pochodzi z naszego miasta. Tomasz Habowski, który dobrze je zna i czuje jego klimat, jest gwarantem, że Bielsko-Biała nie będzie tylko tłem jego opowieści, ale ważnym jej elementem. Gdy dojdzie do tego znakomita obsada i ciekawą, poruszającą historię mamy – jak sądzę – receptę na sukces. Nie mam wątpliwości, że będzie to znakomita promocja miasta, pierwszej Polskiej Stolicy Kultury – komentuje prezydent Bielska-Białej, Jarosław Klimaszewski.

Za stronę wizualną „Radioamatora” odpowiada operator Tomasz Woźniczka, autor zdjęć nominowany do Polskiej Nagrody Filmowej Orły za „Chleb i sól”. Projekt wspierają Polski Instytut Sztuki Filmowej i Śląski Fundusz Filmowy, a dystrybucją zajmie się Monolith Films.

Producentami filmu są Marta Szarzyńska i Krzysztof Terej z Watchout Studio. To studio, które wyprodukowało tak głośne tytuły jak „Bogowie” czy „Sztuka kochania. Historia Michaliny Wisłockiej”. „Radioamator” trafi do kin w 2027 roku. ●

Po spektaklu „Faterland” Teatru Śląskiego

Pod ziemią naszych ojców

Muzeum Śląskie, odnowiony budynek dawnej stolarni. To w tym miejscu, które kiedyś było częścią kopalni, grany jest spektakl „Faterland” Teatru Śląskiego. To sztuka o czynach, słowach i pragnieniach, które rodzą się w miejscach liminalnych.

Ta szczyta nie skończy się szybko, właściwie może nie skończy się nigdy albo wraz z nią skończy się wszystko, całe życie. Nagły wstrząs, osunięcie się ziemi, powodują, że sześciu górników nie wyjedzie po pracy na powierzchnię, nie wróci do swoich domów, do rodzin. Będą walczyć o przetrwanie i nasłuchiwać, czy nie nadchodzi pomoc, która kojarzy się z dźwiękiem świra.

Widzom też ma być niewygodnie

Górnikom uwięzionym pod ziemią jest niewygodnie. Widzom też ma być trochę niewygodnie, dlatego wokół klatki-sceny nie ma żadnych krzeseł.

W zamyśle twórców odbiorcy powinni być mobilni i wytrąceni ze spodziewanego komfortu.

Krzesel brak, ale tylko na początku, przy wchodzeniu na salę, bo obsługa dysponuje pewną liczbą i nagle okazuje się, że większość widzów jednak siedzi, a nie spaceruje wokół sceny, nie podgląda bohaterów z różnych stron. Wygoda bohatera, perspektywa nie jest tak istotna.

Klatka z górnika

Klatka z górnika jest oczywiście przeszklona, żebyśmy widzieli, co się dzieje w środku. Nie jest duża, sześciu mężczyzn w środku sprawia, że to widok dość klaustrofobiczny. I taki ma być – dyskomfort, brak miejsca, światła, a wreszcie jedzenia, wody i świeżego powietrza doprowadza bohaterów do sytuacji granicznej.

Obserwujemy, co się wówczas wydarza: między nimi i w nich samych, w ich głowach, w ich sercach. Czy wciąż są ludźmi, czy zamieniają się w „zwierzęta”? Jak zadziałają na

nich bezczynność, oczekiwanie, wyczerpanie, gorączka i brak nadziei.

Spektakl w reżyserii Jakuba Roszkowskiego siłą rzeczy rezonuje z miejscem, w którym jest wystawiany, z miastem i jego pokopalnianą przeszłością, z regionem, w którym niektóre kopalnie nadal fedrują. I z jednej strony nie jest to spektakl o kopalni – tylko o ludziach w potrzebie – ale z drugiej przecież jest.

Nie sposób nie myśleć o dziedzictwie, jakie nam zostawiono i tym, co się z nim wiąże: sposób patrzenia na świat, etos i przywiązanie do pracy,

*Nieustannie myślę
też o kopalni, która
wymaga poświęceń.
Daje zarobić na życie,
ale czasem je zabiera*

ale też jakieś poczucie niebezpieczeństwa związane z niestabilnością terenu, lęk o bliskich zjeżdżających w dół, obyczajowość czy język.

Spektakl pełen emocji, ale bez stereotypów

Spektakl nie jest grany po śląsku, a jego wizualna strona nie powiela stereotypowego wyobrażenia pracy na dole, ale w widzu stąd, którym jestem też ja, budzą się emocje związane z tematyką kopalni i górnika. I owszem, przyglądam się działaniom uwięzionych górników, próbuję rozwickać panujące między nimi relacje, sonduję zmieniające się w nich emocje, daję wciąż się w psychodeliczny klimat niektórych scen, które być może dzieją się tylko w głowach tych mężczyzn.

Ale nieustannie myślę też o kopalni, która wymaga poświęceń. Daje zarobić na życie, ale czasem je zabiera. O tym, jakie to niewdzięczne miejsce pracy.

„Faterland” jest realizacją sztuki Chrisa Urcha „Ziemia naszych oj-

ców”. Trudno stwierdzić, w jakim czasie i miejscu się wydarza, ale chyba to nieistotne – wypadki dopadają człowieka zawsze i wszędzie. Górnicy są niczym rośliny w szklanym naczyniu, a ich fosforyzujące kostiumy pozwalają na to porównanie. Do pionu stawia ich nadzieja, ale bywa, że usychają i trudno im zaczerpnąć oddechu życia.

Spektakl jest urozmaicony odniesieniami do naszej lokalności. Oprócz wyboru miejsca gry, są to nagrania wspomnień górników, którzy przetrwali katastrofę (prezentowane przed spektaklem), oraz górnicze pieśni śpiewane przez aktorów. Wszystko jest tu jednak jakoś ułożone, stylizowane i wypreparowane z realizmu, jaki niesie ze sobą „gruba”; czasem jest to przejawskawione i fantasmagoryczne. Choć to ostatnie mi się podoba, bo podobno, gdy człowiek tak długo przebywa w odosobnieniu i ciemności, to jego umysł odlatuje do innego świata. ●

Marta Odziomek-Pawlikowska

- + Czy to Shakespeare napisał te wszystkie arcydzieła? Rozmowa z najśłynniejszym szekspirologiem świata Stephenem Greenblattem
- + To miała być optymistyczna rozmowa o sukcesie. Agata Romaniuk opowiada Tomaszowi Kwaśniewskiemu o tym, jak to się stało, że utrzymuje się z pisania książek
- + Tragiczna i bezwzględna. Zapowiedziała w książce własną śmierć i słowa dotrzymała. Pół roku po publikacji przedawkowała tabletki nasenne. Portret Tove Ditlevsen

Zamów magazyn z darmową dostawą na: [Prenumerata24.pl](https://prenumerata24.pl)

Więcej na: [Wyborcza.pl/ksiazki](https://wyborcza.pl/ksiazki)

Magdalena Warchala-Kopeć

Chociaż wśród największych miast akademickich w kraju w pierwszej kolejności wymieniana się zawsze Warszawa i Kraków, władze Metropolii zauważają, że to właśnie GZM powinno określać się „największym miastem” w Polsce. A już z pewnością należy mu się miano „trzeciego największego ośrodka akademickiego w Polsce”.

Na terenie GZM działa aż 25 uczelni, zlokalizowanych w 9 miastach. Kierunków i specjalności do wyboru są setki. Aktualnie na terenie GZM studiuje ponad 90 tys. studentów.

– W GZM wierzymy, że nauka to nasz nowy przemysł. Oferujemy obecnym i przyszłym studentom nie tylko wysokiej jakości edukację, ale też inspirujące środowisko akademickie i komfortowe warunki życia – mówił Kazimierz Karolczak, przewodniczący zarządu Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii w zeszłym roku, kiedy powołana do istnienia została marka Kampus GZM, mająca wypromować region jako znaczący ośrodek akademicki.

W GZM, a szerzej – w województwie śląskim – warto studiować ze względu na olbrzymią różnorodność oferty edukacyjnej.

W regionie działają niemal wszystkie typy uczelni, od technicznych, poprzez medyczne, uniwersytety, uczelnie artystyczne i sportowe. A przy tym, co nie mniej istotne, życie w miastach województwa śląskiego jest zauważalnie tańsze niż w Warszawie czy Krakowie.

Ponadto sprawna, zintegrowana sieć transportu publicznego pozwala sprawnie przemieszczać się między miastami, w których zlokalizowane są uczelnie i ich wydziały. Autobusy, tramwaje, trolejbusy, pociągi i rowery miejskie – wszystko dostępne jest w ramach jednego biletu.

Szczególną wartością jest Metropolitalny Fundusz Wspierania Nauki, udzielający dotacji na projekty, z których mogą skorzystać nie tylko pracownicy akademicki, ale również studenci i doktoranci. Dzięki wsparciu GZM, miejscowe uczelnie odwiedzają również nobliści oraz inni wybitni naukowcy z największych uczelni na świecie.

Region GZM to ponadto jeden z najdynamiczniej rozwijających się ośrodków gospodarczych w Polsce. Studenci mają tu łatwy dostęp do praktyk, staży i ofert pracy, z których mogą skorzystać już w trakcie nauki.

NA KILKU UCZELNIACH RÓWNOCZEŚNIE

Ze względu na bliskie sąsiedztwo i ścisłą współpracę, na przykład przy organizacji Śląskiego Festiwalu Nauki czy wydarzeń pod szyldem Katowice Miasto Nauki 2024, coraz częściej mówi się o możliwej konsolidacji śląskich uczelni publicznych. Choć na razie nie wszystkim ten pomysł się podoba, współpraca między uczelniami zacieśnia się coraz bardziej. Chodzi nie tylko o symboliczne gesty, jak wspólna coroczna międzyuczelniana inauguracja roku akademickiego w siedzibie Narodowej Orkiestry Symfonicznej Polskiego Radia w Katowicach.

Uniwersytety Śląski i Ekonomiczny mają nawet wspólne obiekty jak Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach.

– Uniwersytet Śląski i Uniwersytet Ekonomiczny to praktycznie jeden kampus. Nie jest też problemem, aby korzystając z komunikacji publicznej dojechać do innego miasta, więc ten aspekt terytorialny, życia w aglomeracji, w metropolii, jeszcze bardziej sprzyja otwarciu na współpracę – mówi prof. Ryszard Koziołek, rektor UŚ.

W lutym nowe możliwości otworzyło podpisanie porozumienia w sprawie

• **Centrum Informacji Naukowej i Biblioteka Akademicka w Katowicach to wspólny obiekt dwóch uniwersytetów: Śląskiego i Ekonomicznego**

FOT. DAWID CHALI-MONIUK / AGENCJA WYBORCZA.PL

Informator edukacyjny

Uczelnie otwierają nowe kierunki

Jaki jest największy kampus akademicki w Polsce? Władze Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii przekonują, że to Kampus GZM.

współpracy w ramach programu „Śląski most”. Przystąpiło do niego siedem górnośląskich uczelni publicznych, które już współpracują ze sobą w ramach Konsorcjum Akademickiego Katowice – Miasto Nauki. Są to: Uniwersytet Śląski, Politechnika Śląska, Śląski Uniwersytet Medyczny, Uniwersytet Ekonomiczny, Akademia Wychowania Fizycznego im. J. Kukuczki, Akademia Sztuk Pięknych i Akademia Muzyczna im. K. Szymanowskiego.

Realizacja „Śląskiego mostu” rozpocznie się wraz z początkiem nadchodzącego roku akademickiego.

Celem programu, który na razie będzie mieć charakter pilotażowy, jest umożliwienie studentom realizacji części kształcenia w uczelniach partnerskich – bez zmiany kierunku, bez przenoszenia się na inną uczelnię i bez dodatkowej rekrutacji.

Program ma zwiększyć mobilność akademicką w regionie oraz zapewnić dostęp do interdyscyplinarnej oferty dydaktycznej oraz zróżnicowanej bazy laboratoriów i pracowni.

„Śląski most” wzorowany jest na programach wspierających mobilność akademicką w skali ogólnopolskiej (Most) czy międzynarodowej (Erasmus +), ale dostosowany został do realiów Górnośląsko-Zagłębiowskiej Metropolii.

STUDENT SAM WYBIERA PRZEDMIOTY

– Studenci będą mogli wybierać konkretny przedmiot, a w przyszłości być może

cały semestr, który chcieliby odbyć na innej uczelni niż własna. To szansa na poszerzenie swojego wykształcenia poprzez tworzenie kombinacji, które być może nigdy by nam nie przyszły na myśl. Może ktoś będzie chciał połączyć medycynę ze sztukami pięknymi czy humanistykę z ekonomią – mówi prof. Koziołek.

Jarosław Makowski, wiceprezydent Katowic podkreśla, że „Śląski most” to jedyna taka inicjatywa w Polsce. Władze miasta liczą, że program zachęci studentów nie tylko do podjęcia studiów w regionie, lecz także do pozostania tu po ich zakończeniu.

Do programu będą mogli przystąpić osoby, które zaliczyły pierwszy rok studiów pierwszego stopnia lub jednolitych studiów magisterskich, albo pierwszy semestr studiów drugiego stopnia. Będą mogły wybrać co najmniej jeden przedmiot lub przedmiot z oferty uczelni przyjmującej. Katalog kierunków, modułów lub przedmiotów do wyboru oraz liczba dostępnych miejsc będą ogłaszane przez uczelnie co roku.

Zajęcia realizowane w ramach „Śląskiego mostu” będą wliczane do programu studiów i punktowane w systemie ECTS. Sprawy organizacyjne i formalne, związane z udziałem w programie, studenci załatwiać będą w uczelni macierzystej.

Prof. Marek Pawełczyk, rektor Politechniki Śląskiej, podkreśla, że jego uczelnia przetestowała podobny model nauczania na własnym podwórku. Politechnika od semestru letniego roku akademickiego 2022/2023 oferuje bowiem swoim studentom Uczelnianą Bazę Zajęć Obieralnych,

z której mogą wybierać dowolne przedmioty, dodając je do swojej siatki godzin.

– Uczelniana Baza Zajęć Obieralnych umożliwia naszym studentom wybór dowolnego przedmiotu, który jest w sferze ich dodatkowych zainteresowań, a nie jest związany z ich kierunkiem studiów. W tym przypadku studenci mają do wyboru ponad 250 zajęć. Teraz „Śląski most” jest okazją do poszerzenia tej bazy – mówi prof. Pawełczyk.

Dodaje, że program pozwoli śląskim uczelniom stworzyć wspólnie kompletną ofertę edukacyjną od kultury, sztuki, poprzez nauki ścisłe i humanistyczne po medycynę i nauki inżyniersko-techniczne.

PRZYGOTOWUJĄ DO PRACY W PRZEMYŚLE

Politechnika Śląska to jedna z największych i najbardziej renomowanych uczelni technicznych w Polsce. W prestiżowym Rankingu Uczelni Akademickich „Perspektywy 2025” zajęła 10. miejsce – najwyższe spośród wszystkich uczelni z województwa śląskiego. Jako jedna z dziesięciu w Polsce znalazła się również w elitarnym gronie uczelni badawczych programu Inicjatywa Doskonałości – Uczelnia Badawcza. Oznacza to oznacza silny nacisk na innowacyjność, rozwój nowoczesnych programów studiów oraz aktywne włączanie studentów w prowadzenie badań naukowych i projektów badawczo-rozwojowych.

PŚ jest również członkiem europejskiego konsorcjum EURECA-PRO, zrzeszającego czołowe uczelnie techniczne w Europie. To daje szansę na międzynarodową współpracę już na etapie studiów.

Jednym z fundamentów kształcenia na Politechnice Śląskiej jest model nauczania zorientowany projektowo. Studenci uczą się poprzez rozwiązywanie realnych problemów technologicznych, pracę ze-

Politechnika
Śląska

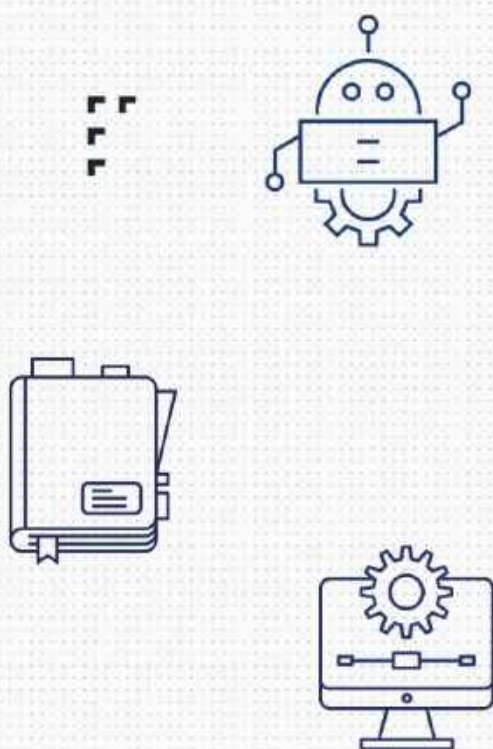

Zaprojektuj swoją przyszłość z Politechniką Śląską

- Szeroka oferta kierunków studiów i specjalności
- Nowoczesne i elastyczne metody kształcenia
- Studia dostosowane do przemian na rynku pracy
- Wysoka pozycja w rankingach
- Międzynarodowe wyjazdy, staże i projekty w ramach Europejskiego Uniwersytetu EURECA-PRO

Nowe kierunki studiów:

- Sztuczna inteligencja
- Inżynieria danych i sztuczna inteligencja
- Inżynieria systemów obronności i bezpieczeństwa
- Bezpieczeństwo publiczne i zarządzanie kryzysowe

rekrutacja.polsl.pl

spółową oraz realizację projektów indywidualnych i interdyscyplinarnych. – To podejście pozwala łączyć wiedzę teoretyczną z praktycznymi umiejętnościami, rozwijać kreatywność oraz kompetencje cenione przez pracodawców – mówi Iwona Flanczewska-Rogalska, rzeczniczka PŚ.

Główny kampus Politechniki Śląskiej znajduje się w Gliwicach, a wydziały także w Katowicach, Zabrze i Rybniku. Zielone kampusy, nowoczesna infrastruktura dydaktyczna oraz bogate życie studenckie i kulturalne tworzą przyjazne środowisko do nauki i rozwoju.

Uczelnia oferuje kilkadziesiąt kierunków studiów technicznych, ścisłych, przyrodniczych i menedżerskich, realizowanych na 13 wydziałach oraz w instytucie. Programy studiów są stale aktualizowane i często tworzone we współpracy z przemysłem, dzięki czemu odpowiadają na realne potrzeby gospodarki.

Uczelnia rozwija elastyczny model kształcenia, który pozwala studentom kształtować własną ścieżkę rozwoju, pogłębiać indywidualne zainteresowania i łączyć różne obszary wiedzy. Stwarza też przestrzeń do samodzielnych inicjatyw, projektów autorskich i działalności w kołach naukowych.

SZTUCZNA INTELIGENCJA TO PRZYSZŁOŚĆ

Bliska współpraca z biznesem, liczne praktyki, staże, targi pracy oraz projekty realizowane z firmami sprawiają, że studenci zdobywają doświadczenie zawodowe jeszcze w trakcie nauki, zwiększając swoje szanse na rynku pracy.

W roku akademickim 2026/2027 Politechnika Śląska uruchomi cztery nowe kierunki studiów, odpowiadające na dynamicznie rosnące zapotrzebowanie na specjalistów w obszarze nowoczesnych technologii i bezpieczeństwa.

– To dziedziny kluczowe dla rozwoju gospodarki, technologii i życia społecznego. Nowe kierunki oferowane są jako studia licencjackie i inżynierskie o profilu praktycznym, umożliwiające zdobywanie doświadczenia poprzez projekty, współpracę z przemysłem oraz udział w praktykach i stażach – mówi Iwona Flanczewska-Rogalska.

Pierwszy z nowych kierunków, sztuczna inteligencja, przygotowuje studentów nie tylko do korzystania z rozwiązań AI, ale przede wszystkim do samodzielnego ich projektowania i wdrażania. Studenci zdobędą praktyczne umiejętności z zakresu uczenia maszynowego i głębokiego, analizy danych, trenowania sieci neuronowych oraz pracy z dużymi modelami językowymi. Nauczą się tworzyć inteligentne systemy i wykorzystywać je w rzeczywistych zastosowaniach.

– Program studiów ma wyraźnie praktyczny charakter – obejmuje projekty, zajęcia laboratoryjne oraz współpracę z przemysłem i instytucjami badawczymi, takimi jak Polska Akademia Nauk czy Sieć Badawcza Łukasiewicz. Studenci mogą zdobywać doświadczenie zawodowe już w trakcie studiów poprzez staże i udział w projektach badawczo-rozwojowych – mówi Iwona Flanczewska-Rogalska.

Z kolei studenci drugiego z nowych kierunków – inżynieria danych i sztuczna inteligencja – nauczą się, jak przetwarzać i analizować dane oraz wykorzystywać je do tworzenia inteligentnych systemów. Zdobędą praktyczne umiejętności z zakresu programowania, baz danych, uczenia maszynowego i pracy z dużymi zbiorami danych (Big Data). Program studiów również ma charakter praktyczny – obejmuje projekty, zajęcia laboratoryjne oraz współ-

pracę z firmami i instytucjami z branży IT i analityki danych.

POTRZEBNI SPECJALIŚCI OD BEZPIECZEŃSTWA

Trzecia nowość- kierunek bezpieczeństwa publicznego i zarządzanie kryzysowe – to propozycja dla osób, które chcą mieć wpływ na bezpieczeństwo ludzi i sprawne funkcjonowanie państwa w sytuacjach zagrożenia. Studia przygotowują do podejmowania decyzji w warunkach presji, niepewności i odpowiedzialności.

– W trakcie nauki studenci pozyskają wiedzę z zakresu zarządzania kryzysowego, analizy ryzyka, funkcjonowania systemu bezpieczeństwa państwa oraz logistyki w sytuacjach nadzwyczajnych. Nauczą się wykorzystywać narzędzia analizy danych, systemy wsparcia decyzji oraz poznasz podstawy cyberbezpieczeństwa i ochrony infrastruktury krytycznej – mówi rzeczniczka PŚ.

Program ma charakter praktyczny i obejmuje m.in. zajęcia w formule PBL oraz obowiązkowe praktyki zawodowe. Absolwenci znajdą zatrudnienie m.in. w administracji publicznej, instytucjach bezpieczeństwa publicznego, sektorze infrastruktury krytycznej oraz firmach logistycznych i doradczych.

Z kolei inżynieria systemów obronności i bezpieczeństwa czwarta nowość w ofercie PŚ, to kierunek dla osób, które chcą łączyć wiedzę inżynierską z wpływem na bezpieczeństwo państwa i społeczeństwa. Studia przygotowują do projektowania i analizowania nowoczesnych systemów wykorzystywanych w obszarze obronności, ochrony ludności oraz zarządzania kryzysowego.

W trakcie nauki studenci nabędą kompetencje z zakresu inżynierii systemów, analizy ryzyka, oraz poznają technologie wykorzystywane w sytuacjach kryzysowych i te stosowane m.in. w systemach bezzałogowych, w monitoringu, logistyce kryzysowej oraz ochronie infrastruktury krytycznej.

Program ma charakter praktyczny – obejmuje projekty, zajęcia terenowe oraz praktyki zawodowe. Pozwala na wybranie ścieżki dopasowanej do zainteresowań, np. technologie wojskowe lub rozwiązania dla ochrony ludności i zarządzania kryzysowego.

Rekrutacja na studia na Politechnice Śląskiej rozpoczyna się 1 czerwca, tego samego dnia, którego startuje rekrutacja na Uniwersytet Śląski. Ta największa uczelnia w województwie śląskim wypracowała niedawno Nową Koncepcję Studiów, autorski i innowacyjny program, który pozwala studentowi współtworzyć plan własnych studiów.

• **Międzyuczelniana inau-
guracja roku
akademickiego
w Katowicach**

FOT. ANNA LEWAŃSKA /
AGENCJA WYBORCZA.PL

RÓŻNORODNOŚĆ TO SIŁA

Atrakcyjną opcją jest także Kolegium Indywidualnych Studiów Międzyobszarowych, gdzie student ma jeszcze większą dowolność, a przedmioty wybiera z programu niemal wszystkich kierunków studiów dostępnych na uczelni. Nad wszystkim czuwa jego opiekun naukowy.

UŚ umożliwia również łączenie pracy ze studiami, co daje możliwość zdobywania doświadczenia zawodowego już w trakcie nauki. Pomaga w tym m.in. Biuro Karier, w którym studenci mogą korzystać ze szkoleń tworzonych razem z pracodawcami, z porad doradców zawodowych oraz rozwijać swoje talenty. Mają także możliwość realizować praktyki i staże w firmach oraz instytucjach, z którymi UŚ współpracuje.

– Jesteśmy różnorodni – i to nasza siła. Spotykają się tu osoby tworzące sztukę i te, które projektują rozwiązania technologiczne. Ci, którzy piszą eseje o filozofii, i ci, którzy analizują dane albo badają mikroorganizmy. Humanistyka, nauki społeczne, artystyczne, ale też przyrodnicze i ścisłe – każdy z tych światów ma tu swoje miejsce. A najlepsze dzieje się wtedy, gdy zaczynają się przenikać – mówi Małgorzata Poszwa, rzeczniczka UŚ.

UŚ należy do sojuszu Transform4Europe (T4EU), dzięki któremu studenci mogą odwiedzać w celach dydaktyczno-naukowych kampusy we Włoszech, Bułgarii, Litwie, Estonii, Hiszpanii, Niemczech, Słowenii, Francji i Portugalii.

W województwie śląskim działają nie tylko uczelnie publiczne. Jest tutaj również wiele wyróżniających się uczelni niepublicznych. Na przykład Akademia WSB w Dąbrowie Górniczej, która w Rankingu Uczelni Akademickich „Perspektywy 2025” uznana została drugą w Polsce i pierwszą w województwie śląskim najlepszą uczelnią niepubliczną.

Władze AWSB podkreślają, że w świecie, w którym technologie zmieniają rynek pracy szybciej niż podręczniki, a kompetencje starzej się w ciągu kilku lat, tylko nieliczne uczelnie potrafią nadążyć za rzeczywistością. Akademii WSB się to udaje dzięki strategii, w której od lat łączy praktykę, technologię i globalne aspiracje.

STUDIA DLA ETYCZNYCH HAKERÓW

Akademia WSB prowadzi model kształcenia, który pozwala studentom zdobywać doświadczenie zawodowe już w trakcie nauki. Jak podkreślają władze uczelni, elastyczne plany zajęć, płatne staże, współpraca z firmami i instytucjami to nie data, ale fundament.

– Do praktycznej edukacji przywiązujemy szczególną wagę. Nasi absolwenci nie potrzebują wdrożenia. Są gotowi do działania od pierwszego dnia pracy – mówi prof. Zdzisława Dacko-Pikiewicz, rektorka Akademii WSB.

W efekcie 92 proc. absolwentów tej uczelni podejmuje pracę tuż po zakończeniu studiów, a średni czas poszukiwania zatrudnienia to zaledwie kilka tygodni.

AWSB inwestuje także w rozwiązania, które jeszcze niedawno były domeną laboratoriów badawczych. W jej Wieloprofilowym Centrum Symulacji Medycznej studenci kierunku lekarskiego, pielęgniarstwa czy ratownictwa medycznego trenują na ultrarealistycznych symulatorach: kobiet rodzących, noworodków, wcześniaków, pacjentów geriatrycznych czy dzieci. Każda sytuacja kliniczna, również ta najbardziej wymagająca, może zostać przećwiczona wielokrotnie i bezpiecznie.

Uczelnia stawia też na wirtualną rzeczywistość i nowoczesne trenażery inżynierskie. Studenci informatyki korzystają z laboratoriów etycznego hackingu i sztucznej inteli-

gencji, a przyszli logistycy – z laboratoriów tradingowych, metrologii czy grafiki inżynierskiej. Uczelnia wyposażona jest także we własne Centrum Zarządzania Kryzysowego oparte na systemach, na których pracują służby i wojsko, a które służą do nauki studentom bezpieczeństwa narodowego.

Ponadto Akademia WSB jest, według Fundacji Edukacyjnej „Perspektywy”, najbardziej umiędzynarodowioną uczelnią w Polsce. Współpracuje m.in. ze Stanfordem, Harvardem, CERN, Nottingham Trent University czy Politecnico di Milano. Studenci uczestniczą w wymianach i wizytach studyjnych w takich miastach jak Mediolan, Hamburg czy Weronie, pracując przy realnych projektach.

Oferta dydaktyczna AWSB obejmuje prawie 30 kierunków studiów, ponad 150 programów podyplomowych oraz prestiżowe studia MBA, tworzonych wspólnie z EY Academy of Business. Uczelnia posiada także uprawnienia do nadawania stopni doktora i doktora habilitowanego aż w siedmiu dyscyplinach.

Akademia WSB od pierwszego dnia studiów stawia na praktykę, dlatego np. na psychologii zajęcia prowadzą terapeuci, dianości czy rekruterzy. Na prawie – praktycy, którzy prowadzą studentów przez realne przypadki cywilne czy karne. Informatyka to etyczny hacking, cyberbezpieczeństwo i sztuczna inteligencja.

UCZELNIE BUDUJĄ AKADEMIKI

Otwarta w Pałacu Kultury i Nauki dziesiąta lokalizacja uczelni to symboliczne i praktyczne podkreślenie jej ambicji. To miejsce, w którym spotyka się nauka, biznes i kultura, a studenci mają dostęp do najlepszych instytucji, firm i sieci komunikacyjnych.

Z kolei Akademia Śląska, trzecia w Polsce uczelnia niepubliczna, której już w 2018 roku udało się zdobyć uprawnienia do prowadzenia kierunku lekarskiego, mocno inwestuje w rozwój infrastruktury.

– Jednym z najważniejszych projektów uczelni jest rozbudowa bazy dydaktycznej oraz powstający akademik, który ma odpowiedzieć na rosnące zainteresowanie studiami w Katowicach i potrzebę zapewnienia studentom nowoczesnych warunków do życia i nauki – mówi Marzena Kliš, rzeczniczka AŚ.

Wyjaśnia, że w czasach rosnących kosztów wynajmu mieszkań dostęp do nowoczesnego domu studenckiego staje się dla wielu młodych ludzi jednym z kluczowych argumentów przy wyborze uczelni.

– Akademia Śląska chce odpowiedzieć na te potrzeby, tworząc przestrzeń, która będzie czymś więcej niż tylko miejscem noclegowym. Nowoczesny akademik ma sprzyjać integracji studentów, nauce i budowaniu akademickiej społeczności. To szczególnie ważne dla kandydatów spoza regionu oraz studentów zagranicznych, których na uczelniach z roku na rok przybywa – mówi Marzena Kliš.

Akademia Śląska rozwija również swoją ofertę edukacyjną, odpowiadając na potrzeby rynku pracy i rosnące znaczenie kompetencji łączących medycynę, technologię i praktyczne umiejętności.

Jedną z kluczowych nowości jest elektroladiologia – kierunek, który odpowiada na rosnące zapotrzebowanie na specjalistów w diagnostyce obrazowej.

– W dobie dynamicznego rozwoju medycyny i nowoczesnych technologii medycznych specjaliści w tej dziedzinie są coraz bardziej poszukiwani. Elektroladiologia wyjątkowo dobrze łączy nauki techniczne i medyczne, przygotowując studentów do pracy z zaawansowaną aparaturą diagnostyczną oraz współpracy z zespołami medycznymi – mówi Kliš. ●

Studenci będą mogli wybierać konkretny przedmiot, a w przyszłości być może cały semestr, który chcieliby odbyć na innej uczelni niż własna

AKADEMIA ŚLĄSKA
ACADEMY OF SILESIA

**REKRUTACJA
OD 14 MAJA 2026**

AKADEMIA ŚLĄSKA

KIERUNEK LEKARSKI • PIELEŃNIARSTWO

RATOWNICTWO MEDYCZNE • FIZJOTERAPIA

ARCHITEKTURA • ARCHITEKTURA WNĘTRZ

BUDOWNICTWO • MECHATRONIKA • INFORMATYKA

GRAFIKA • WZORNICTWO • ZARZĄDZANIE

www.akademiaslaska.pl

Tarnowskie Góry

Miasto z długą tradycją

Tarnowskie Góry świętują urodziny. Już niedługo zorganizujemy wielki test wiedzy o mieście.

Przemysław Jedlecki

Aby uczestnikom łatwiej było się przygotować do testu wiedzy o Tarnowskich Górach, przez ostatnie tygodnie pisaaliśmy o historii miasta i jego twórcach.

Ale miasto trwa i zmienia się każdego dnia. Dlatego uczestnicy testu powinni wiedzieć też, co się dzieje tu i teraz. Nie można też zapomnieć o podstawowych informacjach o mieście.

Trzeba zatem wiedzieć, że Tarnowskie Góry rozpościerają się na granicy Wyżu i Nizy Śląskiego, przy wschodniej granicy historycznego Śląska, w zlewni rzek: Drama i Stola, na wododziale Polski (rzek Wiśły i Odry). Co ciekawe lasy zajmują niemal 40 proc. z 84 km kwadratowych powierzchni miasta. W skład Tarnowskich Gór, oprócz Śródmieścia-Centrum, wchodzi 10 innych dzielnic: Osada Jana, Opatowice, Sowice, Bobrowniki Śląskie – Piekary Rudne, Repty Śląskie, Stare Tarnowice, Rybna, Strzybnica, Pniowiec, Lasowice.

Po mieście łatwiej jest się poruszać m.in. dzięki budowie centrum przesiadkowego wraz z systemem niemal 30 km tras rowerowych. Inwestycja warta około 75 mln zł (w tym około 55 mln zł dotacji w ramach ZIT Subregionu Centralnego Województwa Śląskiego) jest gotowa od dwóch lat.

Dzisiejsze Tarnowskie Góry mają nie tylko zabytki, ale też 1590 lokali mieszkalnych, co stanowi niespełna 7 proc. lokali mieszkalnych na terenie miasta. Ciekawostką jest, że miasto ma trzy schrony o łącznej powierzchni całkowitej 803 metrów kwadratowych. Z kolei w 2024 roku, w Tarnowskich Górach funkcjonowało 12 prowadzonych przez miasto szkół podstawowych, w tym 4 w zespołach szkolno-przedszkolnych.

TARNOWSKIE GÓRY NIE SĄ MIASTEM NA PRAWACH POWIATU

Tarnowskie Góry, choć są miastem z długą tradycją, nie są miastem prezydenckim. To oznacza, że na co dzień zarządza nim burmistrz, a miasto nie ma praw powiatu.

Efektom takiego obrotu spraw jest np. to, że na terenie miasta działa aż czterech zarządców dróg.

Łatwiej jest za to z transportem. Organizuje go tu Zarząd Transportu Metropolitalnego. W 2024 roku na terenie Tarnowskich Gór długość linii autobusowych wyniosła 367,9 km. Natomiast długość tras linii autobusowych – 87,6 km. Liczba linii obsługujących Gminę Tarnowskie Góry wyniosła 44 linie autobusowe. W 2024 r. uruchomiono nową linię minibusową 749, któ-

• Tak ma wyglądać nowy skatepark w Tarnowskich Górach

FOT. UM TARNOWSKIE GÓRY

ra łączy dzielnice Stare Tarnowice, Repty Śląskie, Bobrowniki Śląskie Piekary Rudne, Osada Jana oraz Centrum.

Mieszkańcy i goście Tarnowskich Gór doskonale też wiedzą, że najważniejszym wydarzeniem kulturalnym są tu co roku Gwarki. Święto miasta oferuje co roku mieszkańcom i turystom bogaty program artystyczny, występy gwiazd polskiej sceny muzycznej oraz liczne atrakcje dla całych rodzin. Np. w 2024 roku na głównej scenie wystąpili m.in. Artur Rojek, Kaliber 44, T. Love, Ania Karwan oraz Andrzej Piaseczny.

Szczególne znaczenie miał tradycyjny Pochód Gwarkowski, który w 2024 roku zyskał prestiżowy status, zostając wpisany na Krajową listę niematerialnego dziedzictwa kulturowego. Skoro o kulturze mowa. W grudniu 2025 roku otwarto Dworzec Kultury. To przestrzeń na dworcu kolejowym. Powstała tu galeria sztuki współczesnej oraz tarnogórska makietka kolejowa.

MŁODZI CZEKAJĄ NA NOWY SKATEPARK

Młodszych mieszkańców zapewne ucieszy zapowiedź budowy skateparku. Tarnogórski Ośrodek Sportu i Rekreacji dysponuje już kompletną dokumentacją techniczną oraz prawomocnym pozwoleniem na budowę. Koszt prac szacuje się na około 4,5 miliona złotych.

Ostateczna koncepcja jest wynikiem wielomiesięcznych konsultacji z lokalnym środowiskiem użytkowników rolek, hulajnóg, deskorolek i rowerów BMX. Dzięki współpracy ze specjalistami z biura projektowego SLO CONCEPT stworzono przestrzeń odpowiadającą na realne potrzeby miłośników sportów ekstremalnych.

Zgodnie z przyjętymi założeniami, wyśluzona i generująca ciągle koszty napraw nawierzchnia ze sklejki zostanie zastąpiona wytrzymałą technologią betonu monolitycznego. Rozwiązanie to gwarantuje nie tylko wysoki komfort jazdy, ale również wieloletnią odporność na eksploatację i warunki atmosferyczne. Zaprojektowana przestrzeń, osiągająca w najszerzych

punktach wymiary 59 na 27 metrów, została podzielona na dwa główne poziomy.

Dolna część będzie dedykowana doskonaleniu techniki, z przeszkodami dostosowanymi zarówno dla osób początkujących, jak i zaawansowanych. Na górnym poziomie zaplanowano natomiast profesjonalny bowl. Całość zostanie uzupełniona o niezbędną infrastrukturę towarzyszącą: dedykowane oświetlenie, system odwodnienia oraz poidelka wodne dla użytkowników.

Jeżeli Tarnogórski Ośrodek Sportu i Rekreacji zdobędzie dotację na prace, to rozpoczęcie prac budowlanych będzie możliwe wiosną 2027 roku, a otwarcie nowego obiektu miałyby nastąpić jesienią tego samego roku.

TERENY PO ZAKŁADACH CHEMICZNYCH

Tarnowskie Góry mierzą się też z poważnym problemem z przeszłości. Chodzi o teren po Zakładach Chemicznych. Powstały ponad 100 lat temu na wychodni dwóch niecek wodonośnych.

– Jesteśmy pierwszym z pięciu samorządów, który przebadal i zaprezentował wyniki badania terenu z bombą ekologiczną – mówił niedawno burmistrz Arkadiusz Czech.

Wyjaśnił, że firma Remea, przy wsparciu grupy ekspertów Państwowego Instytutu Geologicznego – Państwowego Instytutu Badawczego, badała teren po Zakła-

dach Chemicznych w Tarnowskich Górach. Badania wykazały przekroczenia metali ciężkich w większości z badanych miejsc. W niektórych, na dużej głębokości stwierdzono przekroczenia stężeń benzyn i olei mineralnych (w miejscach, gdzie biegła linia kolejowa).

Katarzyna Starzec, mikrobiolog z Remei mówiła o tym, że teren po Zakładach Chemicznych nigdy nie został do końca przebadany, oczyszczony też został tylko częściowo. – Pobraliśmy kilkaset próbek gruntu, wody, odpadów. Próbkę pobieraliśmy nawet z głębokości 13 m. Teren zanieczyszczony jest metalami ciężkimi i związkami organicznymi. Są wśród nich m.in. bar, bor, stront, arsen. Badania, które przeprowadziliśmy, dają dużą szansę, że problem zostanie usunięty w niedalekiej przeszłości – wskazała.

– Mam nadzieję, że wykonanie tych działań doprowadzi do eliminacji zagrożeń na tych terenach. (...) Nie mogę obiecać tych środków, ale rząd robi wszystko, co możliwe, by środki na ten cel były zapewnione – informuje Anna Sowińska, wiceminister klimatu i ochrony środowiska. ●

Test wiedzy o Tarnowskich Górach

• Z okazji obchodów 500. rocznicy nadania praw miejskich Tarnowskim Górkom zapraszamy uczniów tarnogórskich szkół ponadpodstawowych do udziału w wyjątkowym wydarzeniu edukacyjnym: „Teście Wiedzy o Tarnowskich Górach”.

• Konkurs ma na celu popularyzację historii miasta, jego dziedzictwa górniczego, kultury oraz najważniejszych wydarzeń i postaci związanych z jego rozwojem. Partnerem wydarzenia jest Gmina Tarnowskie Góry.

• Test odbędzie się 21 maja w Zabytkowej Kopalni Srebra o godz. 11 i będzie okazją do sprawdzenia wiedzy 100 uczniów szkół ponadpodstawowych, rozwijania zainteresowań regionalnych oraz budowania lokalnej tożsamości. Uczestnicy zmierzą się z 40 pytaniami dotyczącymi m.in. historii miasta, tradycji górniczych, zabytków, ważnych miejsc oraz współczesnego życia Tarnowskich Gór. Czekają nagrody: **• I miejsce – 2000 zł, • II miejsce – 1000 zł, • III miejsce – 500 zł.** Zgłoszenie udziału w teście: wyborcza.pl/tarnowskiegory.

OGŁOSZENIE

Katowice/34430255

Test wiedzy o Tarnowskich Górach

ORGANIZATOR

REKLAMA
PARTNER

wyborcza.pl

500-lecie
Miasta Tarnowskie Góry

Spotkanie z Tomkiem Lipińskim w Bibliotece Śląskiej

Przeszłość jest fikcją

Historia jest sumą wszystkich naszych indywidualnych pamięci, ale te pamięci to już nie są pamięci wydarzeń, tylko pamięci opowieści o tym wydarzeniu – mówi Tomek Lipiński, muzyk.

• Tomek Lipiński jest tekściarzem, wokalistą, gitarzystą i kompozytorem
FOT. MARTYNA NIECKO / AGENCJA WYBORCZA.PL

ROZMOWA Z
TOMKIEM LIPIŃSKIM
muzykiem, współzałożycielem
i liderem Brygady Krzys, Tiltu
oraz Fotonessu

MARTA ODZIOMEK-PAWLIKOWSKA: Co pana skłoniło do napisania własnej biografii?

TOMEK LIPIŃSKI: Po pierwsze, chciałem trochę opowiedzieć o sobie, swoim życiu. Zdaję sobie sprawę z tego, że właściwie jestem znany z jednej strony i w dość ograniczonym wymiarze. Ludzie, nawet znajomi, wielu rzeczy o mnie nie wiedzą.

Po drugie, w miarę upływu czasu coraz wyraźniej przekonywałem się, że wydarzenia, w których brałem udział w przeszłości – relacjonowane współcześnie – mało mają wspólnego z tym, co widziałem na własne oczy. Więc postanowiłem opowiedzieć o tym, co widziałem.

Swoją wersję tego, co było.

– Tak. Zaczynam pierwszą część książki od krótkiego tekstu na temat pamięci. Historia jest sumą wszystkich naszych indywidualnych pamięci, ale te pamięci to już nie są pamięci wydarzeń, tylko pamięci opowieści o tym wydarzeniu. Właściwie przeszłość jest fikcją opowiadaną współcześnie. Tworzyłem swoją fikcję, aczkolwiek zakorzenioną mocno w faktach, bo – wspólnie z redakcją – bardzo się staraliśmy sumiennie przestrzegać wszystkich faktów, dat, nazwisk itd.

Opowie pan o samym procesie pisania?

– To proces piękny, fascynujący i czasami straszny. Zwłaszcza pierwsza część biografii, w której odkrywam wiele rzeczy dotyczących mojego dzieciństwa albo wojennych losów mojej mamy, których dokładnie nie znałem. To są takie rzeczy, które bardzo głęboko działają, bo pisanie to rodzaj autowiwisekcji. Jeżeli się chce w miarę uczciwie pisać, to jakoś trzeba się uporać z niewiadomymi, z zagadkami, których życie jest pełne. Z tym że ludzie są tak totalnie niejednoznaczni.

Był to ciekawy proces, momentami bolesny, momentami euforyczny. Drugą część biografii pisałem w krótszym czasie i dotyczy ona mojego dorosłego życia, dwóch przełomowych

dla Polski dekad, czyli lat 80. i 90. I, co ciekawe, im bardziej się zbliżałem do współczesności, tym trudniej mi było pisać.

Dlatego, że tę daleką przeszłość mało kto pamięta, ludzie już nie żyją. Ta pierwsza część biografii jest opowieścią o czymś, czego nie ma. Natomiast jak się pisze o latach 90. i właściwie wszyscy ludzie, o których się pisze, żyją, to zaczyna być trudno. Trzeba stąpać ostrożnie, no chyba że się chce być skandalistą i za wszelką cenę zdobyć popularność, opisując szalenie kontrowersyjne i pikantne opowieści. Ja jednak nie chciałem źle pisać o nikim, dlatego tam, gdzie musiałbym, to milczałem.

Z powodu tych trudności zatrzymałem się w drugiej części biografii na wejściu w XXI wiek i bardzo poważnie zastanawiam się nad tym, jak ewentualnie można by podejść do dalszego ciągu tej historii, która byłaby już bardziej współczesna. I na razie nie mam jeszcze pomysłu. Może kiedyś się uda.

No właśnie, aż się chce pytać o tom trzeci.

– On się trochę sam o to prosi. Jednak im bardziej jesteśmy we współczesności, tym częściej niestety wkrada się w pisanie publicystyczna nuta. A strasznie bym nie chciał, żeby ta potencjalna trzecia część była taką dołączoną publicystyką. Tak że muszę wymyślić jakiś patent.

Upływ czasu i dystans jakoś pomagają pisać o przeszłości?

– Bardzo pomagają, bo przeszłość z czasem się odrealnia. W zasadzie z tamtego świata nie ma już prawie nic. Nie ma tych przedmiotów, których się używało. Dlatego też sporo wrzuciłem do pierwszego tomu zdjęć takich przedmiotów.

I właśnie kolejnym z powodów, dla którego zdecydowałem się napisać biografię, jest fakt, że po prostu wraz z naszym pokoleniem ta cała epoka zniknie. A myśmy byli tym pokoleniem, które przeszło przez całą rewolucję technologiczną. Pamiętamy świat, w którym furmanki rozwoziły węgiel, żeby było czym grzać w domach. I znamy jednocześnie cyfrową rzeczywistość. To jest gigantyczna, kosmiczna podróż.

Patrząc na tytuły pana biografii, sądzę, że jednak myśli pan o przyszłości optymistycznie.

– No tak, wykorzystałem tu tytuł swojej piosenki, co jest można powiedzieć takim mariażem z marketingiem, nieuchronnym dzisiaj. Ale powiem tak – dużo zależy od nas samych. Ludzie czasami mnie pytają, kiedy będzie pięknie i tak dalej. Odpowiadam, że każdy może odrobinę tego piękna do świata wprowadzić i wtedy staje się on piękniejszy.

A jaką rolę odegrała w tym wszystkim muzyka?

– Myśmy byli pokoleniem, które planowo miało być odcięte od świata możliwie jak najsukceszniej żelazną kurtyną. Jednak oczywiście przez tę żelazną kurtynę przenikały różnorodności ze świata i zainteresowanie tym wszystkim, co do nas przychodziło z tamtej strony, było powszechne. To było dla nas najważniejsze: interesować się, wiedzieć, być na bieżąco z tym, czym żyje świat. Takim najsilniejszym gatunkiem sztuki, działającym najsukceszniej i najbardziej masowo była oczywiście muzyka. W czasach mojej młodości była to muzyka rockowa, rhythm and bluesowa i funkowa, która później wyewoluowała częściowo disco.

Jak moje pokolenie podrosło, w połowie lat 70., pojawiła się kolejna eksplozja – muzyka punkrockowa, która na nowo definiowała autentyczność przekazu. I to było niezwykle ważne, ten impuls rozszedł się po całym świecie.

Gdyby miał pan wskazać jakąś rzecz, która pozostaje dla pana niezmienna, to co by to było?

– Moja obecność w życiu. Tyle różnych dróg próbowałem, tyle metamorfoz przechodziłem, które mogłyby z zewnątrz wyglądać na jakiś całkowity brak konsekwencji. A z mojego punktu widzenia było to wszystko szalenie konsekwentne i zakotwiczone nie wiem, w czym... chyba we mnie. Cała moja praca jest bardzo osobista. ●

Rozmawiała Marta Odziomek-Pawlikowska

Tomek Lipiński będzie gościem Biblioteki Śląskiej w ramach cyklu „Śląska! Karawana”. Oprócz rozmowy, do której pretekstem są dwie części autobiografii Lipińskiego: „Jeszcze będzie przepięknie” i „Jeszcze będzie normalnie”, zaplanowano też koncert artysty. Spotkanie odbędzie się 19 maja o godz. 18. Wstęp wolny!

Wiosna z Biblioteką Śląską

• **16 maja, godz. 17**
• Noc Muzeów w Instytucie Dokumentacji Architektury Biblioteki Śląskiej (ul. Francuska 12 p. 111)
W planach wieczór z architektoniczną planszówką „Z ARCHIWUM IDA: GRA”. Obowiązują zapisy.

• **21 maja, godz. 17**
• W ramach Akademii Ekumenicznej Dominika Kovačević-Younes i ks. Adam Palion porozmawiają o duchowych podobieństwach chrześcijaństwa bliskowschodniego i islamu

• **22 maja, godz. 18**
• W cyklu „Śląska! Przestrzeń rozmowy” reżyser Maciej Pieprzycza opowie o tajemnicach pracy na planie serialu „Ołowiane dzieci”.

• **29 maja, godz. 18**
• Klub „Tygodnika Powszechnego” w Katowicach zaprasza na spotkanie wokół książki „Kościół, świat, reforma. Rozmowy o wierze i sumieniu” Gośćmi będą Aneta Kuberska i ks. Grzegorz Strzelczyk.

REKLAMA

Katowice/34434021

Śląska!

Miejsce ważnych wydarzeń

19 maja | wtorek | godz. 18.00

Śląska! Karawana

Jeszcze będzie przepięknie

Spotkanie: **Tomek Lipiński**

Prowadzenie: **Bartłomiej Majzel**

Koncert: **Tomek Lipiński**

22 maja | piątek | godz. 18.00

Śląska! Przestrzeń rozmowy

„Ołowiane dzieci” – ekran i rzeczywistość

Spotkanie: **Maciej Pieprzycza**

Prowadzenie: **Anita Skwara**

2 czerwca | wtorek | godz. 18.00

Śląska! Przestrzeń rozmowy

Wita państwa Dariusz Szpakowski!

Spotkanie: **Przemysław Rudzki, Dariusz Szpakowski**

Prowadzenie: **Artur Madaliński**

Biblioteka Śląska

Pl. Rady Europy 1
40-021 Katowice

Województwo Śląskie
Instytucja Kultury Samorządu Województwa Śląskiego

wyborcza.pl

Polskie Radio Katowice

TYGODNIK POWSZECHNY

HOTELE DIAMENT

DOCUMENTA SILESIANA

Irenie i Jerzemu Krzyżowski

Wyrazy głębokiego współzucia i wsparcia w ciężkich chwilach po odejściu ukochanej Córk

Doroty Moroz

składają

wspólnicy oraz pracownicy firmy FENA Sp. z o.o.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434703

Aleksandrze Krzyżowskiej

Wyrazy głębokiego współzucia i wsparcia w ciężkich chwilach po odejściu ukochanej Siostry

Doroty Moroz

składają

wspólnicy oraz pracownicy firmy FENA Sp. z o.o.

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434704

Ewie Suchy

wyrazy głębokiego współzucia z powodu śmierci

Męza

składają

pracownicy Śląskiego Teatru Lalki i Aktora Ateneum

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434795

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że w dniu 13 maja 2026 roku zmarła w wieku 91 lat

ŚP

dr n. med. Barbara Buchta-Demel

specjalista chorób oczu

Msza święta żałobna i ceremonia pogrzebowa odbędą się w sobotę, 16 maja 2026 roku o godzinie 11.00 w kaplicy na Cmentarzu Komunalnym w Katowicach przy ul. Murckowskiej 9.

W smutku pogrążona Rodzina

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434945

ODESZLI.pl

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Żyj, póki pamiętamy

Wejdź na serwis **odeszli.pl**
pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383, 22 55 55 399, 22 55 55 555

Katowice/34414054

ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis **odeszli.pl**

pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383
22 55 55 399
22 55 55 555

Katowice/34414054

KATOWICKIE CMENTARZE KOMUNALNE

POMOC W ORGANIZOWANIU POGRZEBÓW

ul. Murckowska 9
40-266 Katowice

CAŁODOBOWE USŁUGI
tel.: 32 255 21 32,
32 255 15 51, 607 399 321
mail: kck@kck.katowice.pl

Katowice/34414054

Wójt Gminy Krupski Młyn

informuje,

iż w dniach od 15.05.2026 r. do 05.06.2026 r. w siedzibie Urzędu Gminy Krupski Młyn został wyłożony do publicznego wglądu

wykaz Nr 5/2026/Ig dla nieruchomości gruntowej przeznaczonej do wydzierżawienia, położonej na terenie Gminy Krupski Młyn.

Katowice/34434353

Prezydent Miasta Mysłowice

informuje:

Na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Mysłowice, na II piętrze oraz na stronie internetowej www.myslowice.pl, BIP podano do publicznej wiadomości szczegółowe wykazy nieruchomości stanowiących własność Gminy Mysłowice przeznaczonych do:

dzierżawy:

- na okres 1 roku umowy dzierżawy nieruchomości, położonej w Mysłowicach przy ulicy 1000-lecia Państwa Polskiego, stanowiącej własność Gminy Mysłowice - z przeznaczeniem pod stację transformatorową (nowa dzierżawa), zarządzenie 225,
- zawarcia na okres trzech lat umowy dzierżawy nieruchomości zabudowanej, położonej przy ulicy Laryskiej, stanowiącej własność Gminy Mysłowice - z przeznaczeniem pod garaż (przedłużenie dzierżawy), zarządzenie 229,

termin wywieszenia: 15.05.2026r. do 05.06.2026r.

sprzedaży w drodze bezprzetargowej:

- lokalu mieszkalnego nr 37 znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym przy ul. Górniczej 5 w Mysłowicach, stanowiącego własność Gminy Mysłowice, wyznaczonego do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem w częściach wspólnych budynku oraz sprzedażą ułatkowej części gruntu jako prawa związanego z lokalem, zarządzenie 218/26,
- lokalu mieszkalnego nr 30 znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym przy ul. Armii Krajowej 25 w Mysłowicach, stanowiącego własność Gminy Mysłowice, wyznaczonego do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem w częściach wspólnych budynku oraz sprzedażą ułatkowej części gruntu jako prawa związanego z lokalem, zarządzenie 217,
- lokalu mieszkalnego nr 16 znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym przy ul. S. Wyspiańskiego 4A w Mysłowicach, stanowiącego własność Gminy Mysłowice, wyznaczonego do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem w częściach wspólnych budynku oraz sprzedażą ułatkowej części gruntu jako prawa związanego z lokalem, zarządzenie 216,
- lokalu mieszkalnego nr 5 znajdującego się w budynku mieszkalnym wielorodzinnym przy ul. Wielka Skotnica 11 w Mysłowicach, stanowiącego własność Gminy Mysłowice, wyznaczonego do sprzedaży w drodze bezprzetargowej na rzecz najemcy wraz z pomieszczeniem przynależnym i udziałem w częściach wspólnych budynku oraz sprzedażą ułatkowej części gruntu jako prawa związanego z lokalem, zarządzenie 215.

Osoby, którym na podstawie art. 34 ust. 1 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2026r. poz. 399), przysługuje pierwszeństwo w nabyciu wyżej opisanej nieruchomości Gminy Mysłowice, mogą w terminie 6 tygodni, licząc od dnia wywieszenia niniejszego wykazu, złożyć wniosek o jej nabycie.

termin wywieszenia: 15.05.2026.26.06.2026r.

odstąpienie od zbycia w drodze przetargu :

- nieruchomości Gminy Mysłowice położonej w Mysłowicach przy ul. Henryka Sienkiewicza 2A, przeznaczonej do sprzedaży, zabudowanej budynkiem, który został wybudowany na podstawie pozwolenia na budowę, zbywanej na podstawie art. 37 ust. 3 pkt 2 ustawy o gospodarce nieruchomościami, na rzecz osoby która dzierżawi nieruchomość na podstawie umowy zawartej na co najmniej 10 lat, zarządzenie 228.

Osoby, którym na podstawie art. 34 ust. 1 pkt. 1 i pkt. 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 roku o gospodarce nieruchomościami (tekst jednolity Dz. U. z 2026r. poz. 399), przysługuje pierwszeństwo w nabyciu wyżej opisanej nieruchomości Gminy Mysłowice, mogą w terminie 6 tygodni, licząc od dnia wywieszenia niniejszego wykazu, złożyć wniosek o jej nabycie.

termin wywieszenia: 15.05.2026r. do 26.06.2026r.

Katowice/34434553

Burmistrz Miasta Czeladź

działając na podstawie art. 35 ust. 1 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997r. informuje, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Czeladź

od dnia 15.05.2026 r. do dnia 05.06.2026 r. będą wywieszone do publicznej wiadomości wykazy nieruchomości:

- nr 62/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działki gruntu położonej przy ul. Wrzosowej w Czeladzi,
- nr 63/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działek gruntu położonych przy ul. Malinowej w Czeladzi,
- nr 64/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działki gruntu położonej przy ul. Chmielnej w Czeladzi,
- nr 65/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działki gruntu położonej przy ul. Przetajskiej w Czeladzi,
- nr 66/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działek gruntu położonych przy ul. Rolniczej w Czeladzi,
- nr 67/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działki gruntu położonej przy ul. Cmentarnej w Czeladzi,
- nr 68/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działki gruntu położonej przy ul. Chmielnej w Czeladzi,
- nr 69/2026 dotyczący przeznaczonej do dzierżawy działki gruntu położonej przy ul. Staszica w Czeladzi.

Katowice/34434587

Rynek mieszkaniowy

Kraków ofiarą
własnego sukcesu

Zakup pierwszego mieszkania w Krakowie jest dziś dla młodych ludzi skrajnie trudny. Wysokie ceny, inwestycyjny charakter rynku i mała oferta mieszkań dostępnych cenowo sprawiają, że nawet klasa średnia odpada na starcie.

Małgorzata Skowrońska

Zmiana cen mieszkań w Krakowie w ciągu ostatniego ćwierćwiecza dobrze oddaje skalę problemu młodych kupujących. Na początku roku 2000 metr kwadratowy nowego mieszkania kosztował ok. 2-3 tys. zł – w 2003 r. za taką cenę kupowano lokale w wielu dzielnicach miasta. Do 2008 r. ceny niemal się podwoiły, potem na kilka lat wyhamowały po kryzysie finansowym.

Prawdziwy skok zaczął się po 2015 r., gdy niskie stopy procentowe i napływ kapitału inwestycyjnego rozpędziły rynek. W 2020 r. średnia cena nowego mieszkania przekraczała już 9-10 tys. zł za metr, w 2023 r. – po programach kredytowych i inflacji – sięgnęła 14-15 tys. zł.

W 2026 r. ceny transakcyjne nowych mieszkań w Krakowie mieszczą się zwykle w przedziale 15-17 tys. zł za metr kw., a w dobrych lokalizacjach są wyższe. W praktyce oznacza to, że przez 25 lat cena 1 m kw. wzrosła sześciokrotnie, podczas gdy wynagrodzenia rosły znacznie wolniej – i to właśnie ta luka stała się barierą nie do przeskoczenia dla wielu młodych kupujących pierwsze mieszkanie.

O sytuacji mieszkaniowej dyskutowaliśmy wraz z ekspertami w Centrum Konferencyjnym Fabryczna podczas debaty „Wyborczej” „Kogo stać na mieszkanie w Krakowie”.

Problem ogólnopolski

– To nie jest wyłącznie problem Krakowa, ale u nas kumuluje się kilka zjawisk naraz – podkreśla Tomasz Leśniak, radny Krakowa i przewodniczący miejskiej Komisji Mienia i Mieszkalnictwa.

Okazuje się, że Polska jest na końcu europejskich statystyk, jeśli chodzi o samodzielność mieszkaniową młodych dorosłych. Aż 42 proc. osób w wieku około 25 lat nadal mieszka z rodzicami – nie dla

• W 2026 r. ceny transakcyjne nowych mieszkań w Krakowie mieszczą się zwykle w przedziale 15-17 tys. zł za metr kw., a w dobrych lokalizacjach są wyższe

FOT. JAKUB WŁÓDEK /
AGENCJA WYBORCZA.PL

togo, że chce, ale dlatego, że ich na samodzielność nie stać.

Zdaniem radnego Leśniaka jednym z największych problemów jest struktura rynku.

– W Polsce tylko około 13 proc. mieszkań to najem. W Niemczech czy Austrii to połowa rynku, a średnia unijna wynosi 30 proc. Do tego dochodzi dramatycznie niski zasób publiczny. W Krakowie to zaledwie 3 proc. mieszkań.

Jak przypominał, przez lata samorządy sprzedawały swoje lokale – często z ogromnymi, nawet 90-procentowymi, bonifikatami.

Mamy ogromną tzw. lukę czynszową, czyli ludzi, którzy nie kwalifikują się na mieszkania komunalne, ale nie stać ich na to, co oferuje rynek

TOMASZ LEŚNIAK

radny Krakowa i przewodniczący miejskiej
Komisji Mienia i Mieszkalnictwa

– Efekt jest taki, że dziś praktycznie nie mamy czym reagować na kryzys – komentuje.

Studenci, korporacje i turystyka

Krakowski rynek dodatkowo obciążają specyficzne czynniki lokalne. Mieszka tutaj około 130 tysięcy studentów, pojawił się ogromny napływ pracowników korporacji. Miasto ma też bardzo duży, choć słabo uregulowany, rynek najmu krótkoterminowego. – Te grupy konkurują o te same mieszkania, szczególnie na rynku najmu – mówi radny.

Z perspektywy deweloperów Kraków płaci dziś cenę za swoją atrakcyjność. – Kraków stał się ofiarą własnego sukcesu – mówi Łukasz Nikliński, prezes Faktoria Młyn. – To jedno z najpiękniejszych i najbezpieczniejszych miast w Europie. Coraz częściej kupują tu mieszkania nie tylko Polacy, ale też Niemcy czy Brytyjczycy, którzy chcą tu zamieszkać. To kiedyś było rzadkością.

Jak twierdzi, ceny są prostą konsekwencją popytu i ograniczonej podaży. – Ziemi w Krakowie nie przybywa. Im więcej chętnych, tym wyższe ceny. To mechanizm, którego nie da się oszukać – komentuje.

– Tanio już było i tanio już nie będzie. Dzisiejsze ceny wynikają przede wszystkim z kosztów realizacji i cen gruntów – mówi Bartłomiej Rak, dyrektor przygotowania in-

westycji w YIT. I dodaje: – Koszt budowy to dziś około 7-7,5 tys. zł za metr. Do tego dochodzi grunt, który w Krakowie jest drogi i będzie coraz droższy. Casy działek po kilkaset złotych za metr skończyły się ponad 10 lat temu.

Kredyty nie nadążają za cenami

Ekspert finansowy Wojciech Mróz, starszy partner w Phinance, zwraca uwagę, że powtarzająca się narracja, że bańka nieruchomości musi w końcu pęknąć, nie znajduje potwierdzenia w danych.

– Zdolność kredytowa Polaków paradoksalnie wzrosła. Rodzina 2+1 z dwoma średnimi pensjami może dziś pożyczyć nawet blisko milion złotych – twierdzi.

Problem jego zdaniem jest w tym, że Kraków drożał szybciej niż reszta kraju. – W skali Polski ceny mieszkań wzrosły w ostatniej dekadzie około dwukrotnie. W Krakowie jesteśmy bliżej trzykrotnego wzrostu.

Brak mieszkań komunalnych

Na cenę metra kwadratowego w Krakowie wpływają też tzw. zakupy inwestycyjne, czyli mieszkania kupowane nie po to, by zaspokoić potrzeby mieszkaniowe, ale by lokować nadwyżki finansowe z myślą o wzrostach. – Szacuje się, że nawet 30 proc. mieszkań w dużych miastach kupowanych jest z myślą inwestycyjną, często za gotówkę – mówi Mróz. – To naturalnie ogranicza dostępność mieszkań dla tych, którzy kupują je, żeby w nich zamieszkać.

Czy da się wyjść z tego impasu? Eksperci wskazują na konieczność rozwoju mieszkań dostępnych cenowo poza rynkiem komercyjnym.

– Mamy ogromną tzw. lukę czynszową, czyli ludzi, którzy nie kwalifikują się na mieszkania komunalne, ale nie stać ich na to, co oferuje rynek – podkreśla radny Leśniak. I przypomina, że Kraków rozwija Społeczną Inicjatywę Mieszkaniową (SIM).

Eksperci są zgodni, że bez długofalowej polityki mieszkaniowej nie da się zatrzymać wzrostu cen. Potrzebne są:

- regulacje najmu krótkoterminowego,
- rozwój akademików,
- odbudowa zasobu publicznego,
- realna współpraca miasta z rynkiem.

To oznacza, że najważniejsze dla mieszkalnictwa w Krakowie nie jest pytanie, dlaczego jest tak drogo, ale co zrobić, żeby miasto miało narzędzia likwidujące lukę czynszową. ●

Nauczyciel na dyscyplinarce

Dziewięć lat w zawieszeniu, a

Zwolnienie lekarskie, nowe wnioski dowodowe, wniosek o zmianę terminu rozprawy – są nauczyciele, którzy celowo przedłużają postępowanie dyscyplinarne. Nie pracują i pobierają wynagrodzenie latami. Prawnik: „Znam te triki i z powodzeniem stosuję”.

Olga Szpunar

Malopolska kuratorka oświaty Gabriela Olszowska: – Mamy nauczyciela, którego postępowanie dyscyplinarne ciągnie się już dziewięć lat. Gra na zwłokę, wysyłając nam naprzemiennie a to wniosek o przesunięcie rozprawy, a to zwolnienie lekarskie. Czas leci i pensja leci. Życie nie umierać.

TRZY LATA Z OSKARŻENIEM

W 2023 r. zastępca rzecznika praw obywatelskich Stanisław Trociuk alarmował, że postępowania dyscyplinarne wobec nauczycieli trwają za długo. Napisał w tej sprawie list do ówczesnego Ministerstwa Edukacji i Nauki. Zwrócił w nim uwagę, że niektóre sprawy ciągną się latami, a przewlekłość postępowań ma negatywny wpływ na życie zawodowe i prywatne oskarżonych. Wytykał, że obwiniony nie ma prawa do ponagleń.

W „Wyborczej” pisaliśmy o byłej dyrektorce Zespołu Szkół Zawodowych nr 2 Urszuli Mroczek-Guli. W internecie prowadzonej przez nią szkoły zmarł uczeń. Dziś wiadomo, że nawdychał się gazu z zapalniczki. Śledczy nie dopatrzyli się zaniedbań ze strony szkoły, ale rzecznik dyscyplinarny dla nauczycieli wytknął dyrektorce błędy w prowadzeniu dokumentacji i postawił przed komisją dyscyplinarną z zarzutem narażenia dobra dziecka. Komisja wydała wyrok – zwolnienie dyscyplinarne.

Mroczek-Gula odwołała się od niego do komisji dyscyplinarnej działającej przy MEiN. Ta uchylila jej karę, orzekając, że postępowanie wobec niej w ogóle nie powinno być wszczęte. Wszystko trwało trzy lata.

– Przez trzy lata żyłam z oskarżeniem, że moje działania mogły się przyczynić do śmierci dziecka. Długie terminy oczekiwania na rozprawę łamią cię psychicznie, są jak choroba, z którą budzisz się codziennie przez wiele miesięcy, która niszczy cię od wewnątrz. Niszczy twoje życie zawodowe, rodzinne i osobiste, od której nikt nie może cię uwolnić. Po prostu koszmar – mówiła „Wyborczej” dyrektorka.

**SZYBKI WYROK
NIE ZAWSZE W CENIE**

Ale jest też druga strona medalu. Część nauczycieli celowo wydłuża czas swoich postępowań dyscyplinarnych. Jeśli są zawieszeni w wykonywaniu zawodu (tak jest, gdy sprawa dotyczy dobra dziecka lub zajmuje się nią prokuratura), nie chodzą do pracy, ale pobierają zasadnicze wynagrodzenie.

– Mamy obecnie kilka takich spraw, które są przez nauczycieli ewidentnie przeciągane – mówi nam Gabriela Olszowska. I wylicza triki, które nauczyciele mają w swoim arsenale. Prócz zwolnień lekarskich i wniosków o przesunięcie rozprawy są też wnioski o zmianę rzecznika dyscyplinarnego, bo obwiniony uważa, że

• **Gabriela Olszowska, malopolska kuratorka oświaty, wylicza triki, które nauczyciele mają w swoim arsenale, by przedłużyć dyscyplinarki**

FOT. KONRAD KOZŁOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

jest stronnicy, że źle się zachował, nie tak popatrzył. Są też wnioski o zmianę składu komisji. Popularne jest dosyłanie nowych wniosków dowodowych, czyli faktów, które mogą mieć znaczenie dla rozstrzygnięcia sprawy. W sprawie jednej z byłych krakowskich dyrektorek otrzymaliśmy kilkadziesiąt takich wniosków – zdradza kuratorka.

Opowiada też o zachowaniach prawników (część nauczycieli wynajmuje ich do prowadzenia swoich spraw), którzy, grając na czas, utrudniają prowadzenie obrad komisji. – Przerwywają, dogadują, komentują, czas przeznaczony na posiedzenie ucieka i w danym dniu nie dochodzi do rozstrzygnięcia. Gdyby zachowywali się tak na sali rozpraw, sędzia by ich usunął albo

ukarał. Komisja nic nie może zrobić. Sama raz rozważałam skargę na zachowanie jednego pana do izby adwokackiej – opowiada.

**DO PRZEDAWNIENIA
LUB EMERYTURY**

Proszący o zachowanie anonimowości prawnik, który nieraz reprezentował nauczycieli przed komisją dyscyplinarną, przyznaje: – Mam zasadę, że wszystko dla klienta. Jeśli nauczycielowi zależy na jak najniższej karze lub oczyszczeniu z zarzutów, mówię: „Jak ci się chce płacz, a jak ci się nie chce, to spróbuj jednak popłakać”. W komisji siedzą nie prawnicy, tylko nauczyciele, dla nich od przepisów prawa ważniejsze są emocje. Jak człowiek wyrazi skruchę, jest szansa na niższą karę. A jeśli mojemu klientowi nie zależy na szybkim wyjaśnieniu sprawy, znam przedstawiane przez panią kuratorkę triki i nie ukrywam, że czasem je wykorzystuję. Moim zadaniem jest nie roz-

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraków/34429617

Całodobowe wsparcie i doradztwo

Dbamy o godne pożegnanie w każdej cenie

Kompleksowe usługi pogrzebowe

Rozliczenia bezgotówkowe

Transport krajowy i międzynarodowy

Własne krematorium

Organizacja styp i pożegnań

Punkty Obsługi Klienta

10 lokalizacji w Krakowie

- ul. Rakowicka 26A 12 222 00 30
- ul. Sieroszewskiego 5B 12 686 61 45
- ul. Bieżanowska 24 12 656 21 11
- ul. Reduta 3B 12 222 50 49
- ul. Rakowicka 33A 12 421 89 83
- ul. Dolnych Młynów 3 12 632 11 22
- ul. Wrocławska 8 12 631 77 95
- ul. Ćwiklińskiej 10 606 793 279
- Cm. Batowice 12 413 63 46
- Cm. Grębałów 12 645 14 35
- Krakowskie Krematorium
- ul. Wielogórska 12 413 33 33

KRAKOWSKIE KREMATORIUM
tel. 12 413-33-33
biuro@kremacja-krakow.pl

30-398 Kraków, ul. Wielogórska 20

Gwarantujemy:

| bezpieczeństwo i profesjonalizm | duży wybór urn | możliwość przechowania po kremacji

Zapraszamy do współpracy
firmy pogrzebowe

pensja leci

strzyganie, czy nauczyciel postąpił dobrze czy źle, lecz bronienie go. Najczęściej chodzi o to, by na zawieszeniu dojechać do emerytury i ze szkołą nie mieć już nic wspólnego lub doprowadzić do przedawnienia sprawy.

Postępowanie dyscyplinarne wobec nauczyciela może trwać pięć lat od popełnienia czynu. Jeśli do tego czasu nie zapadnie prawomocne orzeczenie komisji dyscyplinarnej, sprawa zostaje przedawniona. Inne ramy czasowe przedawnień mają czyny, które są przestępstwami.

– Wobec przewleknięcia jednych i drugich spraw jesteśmy bezsilni. Bywa, że obwiniony pracuje już w innym zawodzie, a pensja nauczyciela, którą cały czas dostaje, jest dla niego dodatkiem do wynagrodzenia pochodzącego już z całkiem innego źródła – ubolewa kurator Olszowska.

SPRAWA DLA WOJEWODY

Niedługo nie będzie to już jej problem. Formalnie komisje dyscyplinarne dla nauczycieli działają przy wojewodach. Ci od lat podpisują porozumienia z kuratorami oświaty na ich prowadzenie, co budziło poważne pytania o bezstronność rozstrzygania spraw.

– To kurator wyznacza rzecznika dyscyplinarnego, ustala skład komisji dyscyplinarnej, wy-

znacza zastępców rzecznika, a także ma prawo zobowiązać komisję do podejmowania działań wyjaśniających, kiedy to członkami i rzecznikami są pracownicy, wizytatorzy kuratorium. Ma władzę absolutną – mówiła w 2021 r. posłanka KO Daria Gosek-Popiołek. A obecny prezydent Krakowa Aleksander Miszański (wtedy poseł KO) nazwał takie rozwiązanie patologią, podnosząc, że kurator oświaty jest w jednej osobie prokuratorem, sędzią i katem.

Patologia takiego rozwiązania stała się jaskrawa za czasów panowania kurator oświaty Barbary Nowak w Małopolsce. Wykorzystując swoją władzę nad komisjami dyscyplinarnymi,

Urzędy są niewydolne

70

SPRAW

• **Tyle postępowań dyscyplinarnych wobec nauczycieli toczy się obecnie w Małopolsce. Ich liczba z roku na rok rośnie**

urządzała pokazowe akcje gnębienia nauczycieli i dyrektorów szkół, z którymi politycznie było jej nie po drodze.

Po wyborach Ministerstwo Edukacji Narodowej obiecało zmiany. Od września tego roku komisje dyscyplinarne dla nauczycieli wracają pod całkowity nadzór wojewodów. Z Małopolskiego Urzędu Wojewódzkiego otrzymaliśmy informację, że „trwają prace nad organizacją obsługi tego zadania”. Jednocześnie w przesłanej nam korespondencji biuro wojewody przypomina, że kadencja obecnych członków komisji dyscyplinarnej dla nauczycieli upływa dopiero w czerwcu 2028 r. Czytaj: do tego czasu wojewoda nie przewiduje zmian w składach komisji.

URZĄD ZATKANY DYSCYPLINARKAMI

Obecnie w Małopolsce toczy się 70 postępowań dyscyplinarnych wobec nauczycieli, a ich liczba z roku na rok rośnie.

Gabriela Olszowska: – To powoduje, że nauczyciele, którym zależy na szybkim wyjaśnieniu sprawy, czekają na to bardzo długo. Urząd jest dyscyplinarkami zatkany. Jest ich coraz więcej, bo rodzice i uczniowie mają większą świadomość swoich praw i reagują, gdy nauczyciel je łamie.

Mają do tego prawo. Problem w tym, że są też rodzice, którzy ze wszystkiego chcą robić aferę. My już ich z nazwiska znamy – mówi kuratorka.

„Wyborczej” na początku tego roku opowiadała o „dziwacznych” skargach wpływających do kuratorium. Że przedszkolanka romansuje z mężem jednej z mam albo o potargany podkoszulek ucznia. – Potargał go nauczyciel, bo pociągnął za niego dziecko, ratując je tym samym przed uderzeniem piłką w głowę. Takich spraw oczywiście nie podejmujemy, ale trzeba je wyjaśniać. W to wyjaśnianie zaangażowany jest rzecznik dyscyplinarny, który w tym czasie nie zajmuje się innymi sprawami – tłumaczy.

Opowiada, że sprawa podkoszulka, której nie podjęła, trafiła już do posłów i rzecznika praw dziecka. – Rodzic nie daje za wygraną i takich rodziców jest niestety coraz więcej – mówi.

Wielokrotnie wspominała o potrzebie organizowania mediacji, które w jej ocenie zatrzymałyby wiele spraw przed wpłynięciem do kuratorium, bo dobrze prowadzone powodowałyby, że strony by się ze sobą dogadywały. Na ten temat MEN milczy.

Katalog kar, które na nauczyciela może nałożyć komisja dyscyplinarna, to: nagana z ostrzeżeniem, zwolnienie z pracy, zakaz wykonywania zawodu nauczyciela przez 3 lata, w skrajnych przypadkach dożywotnio. ●

REKLAMA

Wrocław/34433607

Wiele możliwości na oszczędności!

Tańszy prąd
w wybranych godzinach

Niższe rachunki
dzięki dopasowanej grupie taryfowej

Doradca energetyczny
online

Szczegóły na **tauron.pl/jasne**

TAURON
Jasne,
że tak!

Wsie bez dzieci w Małopolsce

„Jak zabiorą szkołę, nasza miejscowość umrze”

W Glisnem w powiecie limanowskim do szkoły chodzi 28 uczniów. W Morawczynie w rejonie Nowego Targu dzieci jest tak mało, że cała szkoła mogłaby pojechać jednym autobusem na wycieczkę.

Piotr Starmach

Marianna, mieszkanka Obidowej, długo nie mogła uwierzyć w to, co usłyszała od dyrektorki.

Gdy kilka tygodni temu poszła na spotkanie organizacyjne przed rozpoczęciem roku szkolnego, spodziewała się zwykłych informacji o podręcznikach, świetlicy i wyprawce dla siedmioletniego Olivera. Zamiast tego usłyszała liczbę uczniów, która – jak mówi – „ścięła ją z nóg”.

Problem jednak stale narasta. – Na wsiach rodzi się po jedno-dwoje dzieci w ciągu roku. W Morawczynie jest około 50 osób w całej szkole. Oni nie są w stanie zorganizować wycieczki, bo musiałaby jechać cała szkoła – mówi Parzygnat.

Według prognoz sytuacja ma być jeszcze trudniejsza. W samym Knurowie do 2032 roku liczba dzieci – razem z oddziałem przedszkolnym – może spaść do zaledwie 30. Podobne tendencje widać także w większych szkołach.

– W Wąksmundzie szkoła liczy dziś około 270 uczniów, natomiast prognozy zakładają, że do 2037 roku liczba dzieci spadnie do niespełna 170 – wylicza wójt.

Dzieci jest mniej nie tylko w konserwatywnej społeczności Podhala. Z jeszcze większym problemem mierzą się gminy położone w innych częściach Małopolski. W Zatorze, gminie liczącej blisko 10 tysięcy mieszkańców, w całym 2025 roku urodziło się zaledwie 51 dzieci.

– To potencjalnie dwa oddziały pierwszej klasy, a my mamy szkół kilka – przelicza burmistrz Zatora Szymon Matyja. – W nadchodzącym roku szkolnym będziemy mieć 47 wolnych miejsc w publicznych przedszkolach. To są dwa oddziały, których po prostu nie będziemy w stanie zapłacić.

DWÓJKA W KLASIE

Jej syn od września rozpocznie naukę w pierwszej klasie szkoły podstawowej w niewielkiej miejscowości w Małopolsce. Razem z nim do klasy pójdzie zaledwie pięcioro dzieci. Sami chłopcy.

– Jak ja chodziłam do tej szkoły, to nas było szesnaścioro. Było głośno, były przyjaźnie, człowiek miał z kim dorastać. A teraz? Pięciu chłopców w całej klasie. Boję się, że to odbije się na dzieciach, że będą miały ograniczony kontakt z rówieśnikami, że zabraknie tej normalnej szkolnej atmosfery – opowiada nam Marianna.

Jej syn i tak może mówić o względnym szczęściu. Pierwsza klasa, do której trafi, okazuje się jedną z najliczniejszych w całej szkole. Rocznik wyżej jest jeszcze gorzej. Drugą klasę tworzy zaledwie dwójka dzieci.

Takie historie jak ta z Obidowej nie są dziś wyjątkiem. Puste miejsca w szkolnych ławkach stały się nową codziennością na polskich wsiach, a liczebność klas bardziej przypomina zajęcia indywidualne, niż szkolne oddziały sprzed dwóch dekad.

W samej gminie Nowy Targ – tej samej, na której terenie znajduje się wspomniana wcześniej Obidowa – do 19 szkół uczęszcza nieco ponad 500 uczniów. Bywa, że w klasach, gdzie jeszcze na początku lat 2000 uczono się ponad 30 dzieci, dziś uczniów można policzyć na palcach jednej ręki.

KATASTROFA DEMOGRAFICZNA

– Demografia bardzo mocno spada, ale na dziś nie planujemy zamknięcia żadnej placówki – twierdzi wójt gminy Wiesław Parzygnat. Jednocześnie przyznaje, że samorząd przygotowuje się do dużych zmian organizacyjnych. Gmina buduje nową szkołę zbiorczą w Harkłowej, która w przyszłości ma przejąć funkcję placówki dla kilku okolicznych miejscowości, m.in. Knurowa i Szlembarku. Sama inwestycja ma potrwać jeszcze co najmniej trzy lata.

GARSTKA ZA ZMIANAMI

W praktyce oznacza to jedno: część szkół wcześniej czy później będzie musiała zostać zreorganizowana albo zamknięta. Problem polega jednak na tym, że nawet jeśli do poszczególnych klas uczęszcza dziś zaledwie kilkoro dzieci, każda informacja o możliwej likwidacji placówki wywołuje gwałtowne reakcje mieszkańców.

Tak jest chociażby w Glisnem w powiecie limanowskim. W tamtejszej szkole podstawowej uczy się zaledwie 28 uczniów. Władze gminy Mszana Dolna, widząc coraz większe wyludnienie, planowały przeprowadzić reorganizację i połączyć szkołę w Glisnem z placówką w sąsiedniej Rabej Niżnej. Mieszkańcy się z tym nie zgodzili. W referendum gminnym dotyczącym zmian w oświacie spośród 1038 uprawnionych jedynie 86 osób opowiedziało się za zmianami.

– Jak zabiorą szkołę, to Glisne po prostu umrze. Na wsi zostanie tylko kościół i straż, a szkoła zawsze była centrum życia tej wsi. Rodzice wiedzą, że jeśli ona zniknie, to miejscowość będzie się związać jeszcze szybciej – tłumaczy Mieczysław Kaczor, sołtys Glisnego.

Do tego dochodzą obawy mieszkańców związane z dowożeniem zimą dzieci do sąsiednich miejscowości. – To miejscowość górzysta i przy silniejszych opadach śniegu busy tu nie są w stanie dojechać. I jak

OGŁOSZENIE PŁATNE

Kraków/34434349

PREZYDENT MIASTA KRAKOWA**OGŁOSZENIE
z dnia 15 maja 2026 r.**

o wydłużeniu terminu ponownego wyłożenia do publicznego wglądu części projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bobrzyńskiego” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko i niezbędną dokumentacją podanego w ogłoszeniu Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 8 maja 2026 r.

Na podstawie art. 17 pkt 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538), art. 67 ust. 3 pkt 4 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. poz. 1688 ze zm.) i art. 54 ust. 2 w zw. z art. 39 ust. 1 pkt 2 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 ze zm.), a także w związku z uchwałą Nr XCII/2504/22 Rady Miasta Krakowa z dnia 6 lipca 2022 r.

zawiadamiam

o wydłużeniu terminu ponownego wyłożenia do publicznego wglądu części projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego obszaru „Bobrzyńskiego” wraz z prognozą oddziaływania na środowisko oraz niezbędną dokumentacją **do dnia 17 czerwca 2026 r.** oraz terminu składania uwag **do dnia 1 lipca 2026 r.**

Ponadto informuję, że dzień 5 czerwca 2026 r. jest dniem wolnym od pracy, zgodnie z Zarządzeniem nr 907/2026 Prezydenta Miasta Krakowa z dnia 28 kwietnia 2026 r. w sprawie ustalenia w urzędzie Miasta Krakowa dnia wolnego od pracy w 2026 roku.

Pozostałe informacje podane w ogłoszeniu z dnia 8 maja 2026 r. pozostają bez zmian.

UWAGA: Liczy się data wpływu do tut. urzędu, a pisma niespełniające powyżej wskazanych warunków pozostawi się bez rozpoznania.

Informuję, że:

1. Złożenie uwagi stanowić będzie odpowiedź na niniejsze Ogłoszenie.
2. Zgodnie z art. 13 ust. 1 i 2 unijnego ogólnego rozporządzenia o ochronie danych (tzw. RODO) administratorem danych osobowych jest Prezydent Miasta Krakowa z siedzibą Pl. Wszystkich Świętych 3-4, 31-004 Kraków. Z administratorem możesz się skontaktować listownie (adres jw.) lub drogą elektroniczną – adres e-mail: bp.umk@um.krakow.pl.
3. Składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania.
4. Podane dane osobowe będą przetwarzane do czasu załatwienia sprawy, dla potrzeb której zostały zebrane, a następnie będą przechowywane przez 25 lat, po czym zostaną przekazane do Archiwum Narodowego w Krakowie.
5. Składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych.
6. Podanie danych osobowych jest wymogiem ustawowym i ma charakter obowiązkowy. Konsekwencją niepodania danych osobowych jest pozostawienie uwagi bez rozpoznania.
7. Podstawę prawną przetwarzania danych stanowią przepisy ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym.
8. Dane kontaktowe inspektora ochrony danych – adres pocztowy – jw., e-mail: iod@um.krakow.pl.

dzieci dotrą w takich przypadkach do szkoły? I później będą nadrabiać zaległości? Tu chodzi nie tylko o naukę, ale też o bezpieczeństwo i normalne funkcjonowanie rodzin – podkreśla soltys.

RODZICE MÓWIĄ „NIE”

Podobne plany reorganizacji oświaty pojawiają się w regionie od kilku lat. Już w 2022 roku Rada Miejska w Zatorze podjęła uchwały intencyjne dotyczące likwidacji dwóch szkół – w Smolicach i Laskowej. W obu placówkach od dawna brakowało pełnych roczników, a klasy liczyły zaledwie od czterech do dziesięciu uczniów. Decyzja władz wywołała jednak gwałtowną reakcję mieszkańców. Dziesiątki rodziców protestowały pod szkołami, przynosząc transparenty i skandując hasła przeciwko likwidacji placówek. Protest okazał się skuteczny. Małopolska kurator oświaty wydała negatywną opinię wobec uchwały, a cały proces został zatrzymany. Od tamtej pory sprawa pozostaje w zawieszeniu. – Dziś już nie ma tego tematu. Musimy pamiętać, że szkoły w mniejszych miejscowościach są takim centrum, wokół którego dzieje się życie społeczne i kulturalne. Mam na myśli Dzień Babci, Dzień Dziadka czy różne spotkania mieszkańców. Jeżeli szkoły nie będzie, to bardzo ciężko będzie to wszystko organizować. I myślę, że właśnie dlatego mieszkańcy tak emocjonalnie reagują na próby reorganizacji – wyjaśnia Szymon Matyja.

KRAKÓW RODZI

O ile jednak polskie wsie wyludniają się w zastraszającym tempie, o tyle większe miasta wciąż częściowo opierają się katastrofie demograficznej. Kraków – jako jedno z nielicznych miast w Polsce – może pochwalić się dodatnim przyrostem naturalnym. W całym 2025 roku w stolicy Małopolski urodziło się 12 625 dzieci, podczas gdy zmarło 10 079 osób.

W przypadku Podhala o względnie dobrej sytuacji można mówić w Nowym Targu. Choć liczba mieszkańców miasta w ostatnich kilkunastu latach stopniowo spada, proces ten nie ma jeszcze tak dramatycznego charakteru, jak na wsiach. Widać to również w szkołach podstawowych. Według danych tamtejszego magistratu do miejskich podstawówek uczęszcza łącznie 3095 uczniów. Największa Szkoła Podstawowa nr 11 liczy aż 873 uczniów, a najmniejsza – Szkoła Podstawowa nr 6 – ma ich 161.

Sytuacja tamtejszych szkół jest więc zdecydowanie lepsza od tej, którą obserwują dziś mieszkańcy podhalańskich wsi. Nowotarskie klasy nadal dzielone są na od-

działy A, B czy C, a średnia liczba uczniów w oddziale wynosi od około 20 do ponad 24 osób.

ZAKOPANE SIĘ WYLUDNIA

Tego, czego na razie nie widać w aglomeracjach miejskich, z impetem wdarło się do kurortów turystycznych. Jednym z takich przypadków jest Zakopane. Tam na katastrofę demograficzną nałożyły się wysokie koszty życia, horrendalne ceny nieruchomości i zjawisko nadmiernej turystyfikacji. Miasto funkcjonuje jako wielka baza noclegowa dla turystów. Brak mieszkań na wynajem długoterminowy, korki, wysokie ceny, hałas, imprezujący przyjezdni i ograniczone możliwości pracy poza turystyką wypychają kolejnych mieszkańców do Kościeliska, Poronina czy Nowego Targu. Efekt? W ciągu ostatnich 20 lat liczba ludności pod Giewontem zmniejszyła się o 4,3 tys., czyli o ponad 14 procent.

Gdy w 2024 roku wydawało się, że liczba 152 urodzonych dzieci jest już dla Zakopanego alarmująca, przyszedł rok 2026. Wówczas pierwsze zakopiańskie dziecko urodziło się.... w połowie lutego, półtora miesiąca po sylwestrze.

To już teraz zaczyna odbijać się na liczebności uczniów w tamtejszych szkołach. Tak jest chociażby w Szkole Podstawowej nr 2 w Zakopanem, gdzie działający przy placówce oddział przedszkolny zostanie zamknięty z końcem sierpnia. Powód prosty: zabrakło dzieci.

– W tym momencie mamy dziewiątkę dzieci. Natomiast w rekrutacji na kolejny rok szkolny zapytanie o oddział przedszkolny mieliśmy tylko jedno – opowiada Adrianna Gruszka, dyrektorka szkoły.

– Jednocześnie coraz mocniej odczuwamy niż demograficzny także w klasach pierwszych. Zwykle mieliśmy roczniki dwuoddziałowe, klasy A i B. Wcześniej bywały nawet klasy C. Pracuję w tej jednostce osiem lat i zawsze były dwa oddziały każdej klasy. Teraz mamy po jednym oddziale klasy pierwszej i drugiej.

Katastrofie demograficznej przygląda ją się władze Zakopanego. W tamtejszym magistracie już wiedzą, że zimowa stolica Polski za kilka lat może nie udźwignąć ciężaru zmian. – Mamy bardzo duży spadek liczby dzieci, siedem szkół i około 80 mln zł rocznie wydawanych na oświatę. Dlatego będziemy robić analizy i audyt oświatowy, bo już poprzednie audyty, sprzed kilkunastu lat, wskazywały przy ówczesnych prognozach, że szkół w Zakopanem jest za dużo – podkreśla burmistrz Zakopanego, Łukasz Filipowicz.

Jak dodaje, miasto nie chce podejmować pochopnych decyzji, ale będzie musiało sprawdzić, ile placówek jest realnie potrzebnych przy tak szybko zmieniającej się demografii. Jednym z pierwszych miejsc, które mogą zostać objęte zmianami, jest Szkoła Podstawowa nr 5 funkcjonująca dziś w dwóch budynkach – przy ul. Chramcówki i Nowotarskiej.

**Samorządy próbują
ratować szkoły, ale
prognozy są nieubłagane:
za kilka lat część placówek
zniknie**

– Być może przyjdzie taki dzień, że uczniów trzeba będzie przenieść do jednego budynku. Do tego jeszcze długa droga, bo wszystko trzeba dobrze przeanalizować. Ale przy tym stanie demografii na pewno nie utrzymamy tylu szkół – zaznacza Filipowicz.

USTAWA O MAŁYCH SZKOŁACH

Ratunkiem dla najmniejszych placówek ma być podpisana w kwietniu przez prezydenta Karola Nawrockiego ustawa o małych szkołach. Zakłada ona między innymi możliwość tworzenia filii szkół podstawowych, dzielenia placówek na oddziały dla młodszych i starszych dzieci, a także wykorzystania pustych szkolnych pomieszczeń na inne cele.

– Nam nie zależy na tym, żeby szkoły likwidować, w szczególności te małe szkoły. Nam zależy na tym, żeby je rozwijać. Natomiast widzimy ograniczenia wynikające z niżu demograficznego, dlatego proponujemy, aby ten budynek mógł być wykorzystany też do innych celów. Mógłby się tam znaleźć żłobek, klub malucha, albo mogłyby być tam organizowane zajęcia dla seniorów – mówi „Wyborczej” Izabela Ziętka, podsekretarz stanu w Ministerstwie Edukacji Narodowej.

Tymczasem prognozy Głównego Urzędu Statystycznego nie pozostawiają złudzeń. Do 2029 roku liczba dzieci w wieku 7-14 lat ma spaść w Polsce o około 5 proc., a do 2034 roku już o blisko 20 proc. W dalszej perspektywie skala problemu będzie jeszcze większa – według części scenariuszy do 2060 roku liczba dzieci może zmniejszyć się nawet o niemal połowę. ●

REKLAMA

Kraków/34432225

UL. POWSTAŃCÓW/OS.PIASTÓW

SZEROKA PERSPEKTYWA MIESZKAŃ

WWW.DOM-BUD.PL

Sprawdź nową stronę i bądź na bieżąco! wdobrymkierunku.krakow.pl

realizacja
strategicznych
projektów

mapa
inwestycji

bieżące zmiany
zachodzące
w Krakowie

obalamy
mity

informacje
o finansach
miasta

rezultaty spotkań
w ramach ławek
dialogu

*„Zależy nam na pełnej przejrzystości działań miasta.
Dlatego zachęcam mieszkańców do odwiedzania strony
wdobrymkierunku.krakow.pl”*

Aleksander Miszański, Prezydent Miasta Krakowa

Znamy finalistów Zielonej Planety

Walczą, ratują i tworzą

Kapituła Zielonej Planety Kraków wybrała finalistów I edycji Zielonej Planety Kraków – nagrody organizowanej przez „Wyborczą”, która wyróżnia osoby, inicjatywy, miejsca i przedsięwzięcia zmieniające miasto w bardziej przyjazne do życia.

Małgorzata Skowrońska

To projekt pokazujący ekologię szeroko: nie tylko jako ochronę środowiska, ale i troskę o relacje społeczne, jakość przestrzeni publicznej, odpowiedzialny biznes i codzienne wybory mieszkańców. Kapituła wybrała finalistów w czterech kategoriach: „Zielona przestrzeń”, „Zielony umysł”, „EKO-Twórca Biznesu” oraz „Generacja EKO”. Przyszła zostanie też Nagroda Czytelników „Wyborczej”.

ZIELONA PRZESTRZEŃ

To kategoria dla miejsc i inicjatyw, które pokazują, że ekologiczne miasto zaczyna się od jakości codziennego życia – od relacji, sąsiedztwa i wspólnej troski o otoczenie. Do finału weszło **Cafe Nova**. To przestrzeń spotkań, rozmów, lokalnych wydarzeń i sąsiedzkiej wspólnoty. Łączy książki, kulturę i codzienność mieszkańców, tworząc miejsce otwarte i uważne na potrzeby ludzi. Kapituła doceniła je za pokazanie ekologii w szerokim znaczeniu – jako troski o więzi społeczne, zakorzenienie w miejscu i budowanie przyjaznego miasta od podstaw. Zieloność Cafe Nova nie wynika z dekoracji i marketingowych haseł, ale z atmosfery i trwałości relacji, które tam powstają.

Wśród finalistów znalazł się też **Targ Pietruszkowy** – inicjatywa od lat udowadnia, że lokalność może być realną praktyką, a nie modnym sloganem. Targ łączy mieszkańców z producentami żywności, skracając dystans między wytwarzającym jedzenie a kupującym je. Opiera się na sezonowości, jakości i bezpośrednich

relacjach, które wzmacniają lokalną gospodarkę i budują zaufanie. To i miejsce zakupów, i przestrzeń spotkań. Ekologia ma tu wymiar bardzo konkretny – dotyczy świadomych wyborów konsumenckich i wpływu, jaki mają one na miasto oraz środowisko.

Trzecim finalistą została **Akcja Rantunkowa dla Krakowa** – ruch społeczny, od lat zabierający głos w sprawach dotyczących jakości życia w mieście. Organizacja łączy aktywizm obywatelski z wiedzą mieszkańców i reaguje na decyzje zagrażające zieleni oraz przestrzeni publicznej. Akcja przypomina, że miasto powinno być miejscem do życia, a nie wyłącznie przestrzenią inwestycji i zabudowy. Jej działalność pokazuje ekologię jako prawo do czystego powietrza, zieleni i odpowiedzialnego planowania miasta, ale także jako obywatelską odpowiedzialność za wspólne otoczenie.

ZIELONY UMYŚŁ

Kategoria „Zielony umysł” skupia osoby i inicjatywy, które budują społeczną świadomość ekologiczną poprzez naukę, kulturę i debatę publiczną. To działania pokazujące, że zmiana zaczyna się od sposobu myślenia o świecie i relacji człowieka z naturą.

W finale znalazł się **prof. Szymon Drobnik** – biolog ewolucyjny i ekolog, badający zależności między organizmami a środowiskiem oraz wpływ zmian klimatycznych na funkcjonowanie ekosystemów. Kapituła doceniła nie tylko jego działalność naukową, ale także ogromne zaangażowanie w popularyzację wiedzy. Prof. Drobnik potrafi tłumaczyć złożone procesy przyrodnicze w sposób przystępny i zrozumiały, angażując się w debatę o bioróżnorodności i skutkach kryzysu klimatycznego. Reprezentuje po-

dejście oparte na faktach, odpowiedzialności i myśleniu długofalowym.

Finalistką została też **Marta Antoniak** – krakowska artystka i wykładowczyni ASP, której twórczość wykracza poza klasyczne malarstwo. W pracach wykorzystuje plastikowe odpady, tworząc trójwymiarowe obrazy, kolaże i instalacje. Inspiruje się popkulturą, estetyką lat 90., podejmując temat konsumpcjonizmu i nadprodukcji. Wg kapituły Antoniak nadaje odpadom nowe znaczenie, pokazując, iż rzeczy uznawane za bezużyteczne mogą stać się nośnikiem sensu i artystycznego przekazu. To ekologiczna refleksja wyrażona językiem kultury.

*Laureatów poznamy
28 maja podczas gali
w Muzeum Manggha*

W gronie finalistów znalazł się również **Copernicus Festival** – krakowski festiwal, który od lat wprowadza do debaty publicznej tematy związane z klimatem, środowiskiem i relacją człowieka z naturą. Łącząc naukę, filozofię i kulturę, wydarzenie pokazuje złożoność współczesnych wyzwań ekologicznych i zachęca do myślenia systemowego. Kapituła doceniła festiwal za tworzenie przestrzeni do rozmowy o nauce i odpowiedzialności człowieka wobec środowiska oraz za unikanie uproszczeń.

EKO-TWÓRCA BIZNESU

Ta kategoria pokazuje, że biznes może być ważnym elementem zielonej transformacji miasta i gospodarki. Kapituła wyróżniła przedsięwzięcia, które łączą innowacyjność z odpowiedzialnością środowiskową i społecznym wpływem. Do finału weszli **naukowcy AGH wraz z firmą ZloopTech**, którzy rozwijają technologię niemal stuprocentowego recyklingu zużytych paneli fotowoltaicznych. Opracowane rozwiązania pozwalają odzyskiwać kluczowe surowce – m.in. krzem, szkło, aluminium, miedź i srebro – w formie umożliwiającej ich ponowne wykorzystanie w przemyśle. Projekt obejmuje cały proces: od ba-

dań laboratoryjnych prowadzonych na AGH po wdrożenie technologii na skalę przemysłową przez ZloopTech. To realne narzędzie dla gospodarki obiegu zamkniętego w sektorze odnawialnych źródeł energii. Kapituła podkreśla, że przedsięwzięcie domyka cykl życia fotowoltaiki i sprawia, że transformacja energetyczna staje się bardziej odpowiedzialna środowiskowo.

Wśród finalistów znalazł się **Proteine Resources** – krakowski startup biotechnologiczny rozwijający technologię produkcji alternatywnego białka. Firma wykorzystuje pozostałości po uprawie pieczarek, przetwarzając je w składniki odżywcze dla zwierząt domowych. W 2025 r. startup otrzymał 9,5 mln euro wsparcia z programu EIC Accelerator – jednego z najbardziej prestiżowych europejskich grantów dla innowacyjnych firm. Pozyskane środki mają pozwolić na uruchomienie autonomicznej fabryki suplementów i dodatków żywieniowych dla psów i kotów. Produkcja ma być oparta na sztucznej inteligencji oraz energooszczędnej, skalowalnej technologii. Kapituła uznała Proteine Resources za przykład zielonej biogospodarki przyszłości – biznesu o międzynarodowych ambicjach, który jednocześnie odpowiada na konkretne problemy środowiskowe.

Trzecim finalistą został **FindAir** – spółka rozwijająca inteligentne rozwiązania, wspierające leczenie chorób układu oddechowego. Technologie firmy pomagają pacjentom i lekarzom monitorować terapię, co ma szczególne znaczenie w kontekście zanieczyszczenia powietrza i rosnącej liczby chorób oddechowych. Działalność spółki łączy zdrowie publiczne z odpowiedzialnością środowiskową, pokazując, że ekologiczny biznes może działać także pośrednio – poprzez poprawę jakości życia w warunkach kryzysu klimatycznego.

GENERACJA EKO

Kategoria „Generacja EKO” została stworzona z myślą o młodym pokoleniu – które buduje świadomość ekologiczną nowym językiem i dociera do odbiorców tam, gdzie dziś kształtują się postawy społeczne.

Do finału trafił **Bartłomiej Domżał**, znany w serwisach społeczności-

wych jako @wloczykijbartus. Influencer ekologiczny promuje zrównoważony styl życia, minimalizm i szacunek do przyrody, unikając przy tym moralizowania czy greenwashingu. Jego przekaz opiera się na autentycznym doświadczeniu natury i codziennych praktykach, dzięki czemu trafia szczególnie do młodych odbiorców.

Wśród finalistów znalazło się **Glebarium** – studencka inicjatywa Politechniki Krakowskiej zwracająca uwagę na znaczenie gleby jako jednego z najważniejszych, a zarazem najmniej dostrzeganych zasobów planety. Projekt łączy wiedzę inżynierską, przyrodniczą i edukacyjną, pokazując, że zdrowa gleba jest fundamentem bezpieczeństwa żywnościowego, bioróżnorodności i odporności miast na zmiany klimatu. Twórcy projektu przekładają skomplikowane zagadnienia naukowe na przystępny i angażujący język, kierowany zarówno do studentów, jak i szerszej publiczności.

Finalistą zostały także **Targi Młodej Sztuki w Krakowie** – inicjatywa, łącząca ekologię z kulturą i odpowiedzialną produkcją. Targi promują młodych twórców, lokalność i rękodzieło, pokazując alternatywę dla masowej, jednorazowej konsumpcji. To także ważny głos pokolenia artystów myślących o środowisku nie tylko poprzez temat prac, ale również sposób ich tworzenia i obiegu kultury.

NAGRODA
CZYTELNIKÓW

W tym gronie znaleźli się społecznicy, aktywiści i oddolne inicjatywy pokazujące, że zmiana miasta często zaczyna się od codziennej pracy pojedynczych osób. Nominacje otrzymali: Krzysztof Kwarciak – społecznik i obrońca drzew oraz zieleni Krakowa, Izabella Chylek – radna dzielnicy i aktywistka działająca na rzecz bardziej zielonego i przyjaznego miasta, akcja „Czysta Dłubnia”, od lat angażująca mieszkańców w sprzątanie rzeki i jej otoczenia, Beata Śpiewak-Siwulska, prowadząca „Szpital dla Roślin”, czyli inicjatywę łączącą ratowanie roślin z edukacją ekologiczną, a także Zbigniew Janowski, który od lat zazielenia Białą Prądnik i angażuje sąsiadów w troskę o wspólną przestrzeń. ●

OGŁOSZENIE

Kraków/34420178

**Wybierz tych,
którzy zmieniają
miasto**

Głosuj w plebiscycie na **krakow.wyborcza.pl**

REKLAMA

PARTNER
GŁÓWNY

PARTNERZY

OBWIESZCZENIE

Prezydenta Miasta Krakowa

o wszczęciu postępowania administracyjnego
o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej

Na podstawie art. 10 § 1, art. 49 i art. 61 § 4 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) w związku z art. 11d ust. 5 Ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (Dz. U. z 2024 r., poz. 311), zawiadamia się, że **21.11.2025** r. zostało wszczęte postępowanie administracyjne na wniosek Prezydenta Miasta Krakowa działającego przez Dyrektora Zarządu Dróg Miasta Krakowa, w imieniu którego przed urzędem występuje pełnomocnik, w sprawie zezwolenia na realizację inwestycji drogowej dla zamierzenia pn.: **Budowa drogi gminnej klasy zbiorczej AB w km 0+018.50 – 0+219.50, trzech dróg lokalnej CD w km 0+027.30 – 0+158.00, EF w km 0+027.30 – 0+299.30, GH w km 0+011.30 – 0+097.40, i klasy dojazdowej KL w km 0+001.00 – 0+164.70 (KDZ.1, KDL.6, KDL.7, KDL.12, KDD.2 zgodnie z mpzp „Rejon ulic Łokietka Glogera”) w Krakowie wraz z budową i przebudową infrastruktury technicznej oraz wycinką kolidującej zieleni**

- **na działkach w całości położonych w liniach rozgraniczających teren przedmiotowej inwestycji** – zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt. 2 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych
(w nawiasie podano nr działki przed podziałem przeznaczanej pod inwestycję):
budowa drogi lokalnej AB (KDZ.1)
44/2, 43, 54/4, 54/5 (54/3), 55, 56/5 (56/3), 56/7 (56/4), 119/5 (119/2), 195/6 (195/3), 195/9 (195/4), 196/1, 196/2, 196/5 (196/3), 197/1, 197/2, 197/3, 197/6 (197/4), 200/12, 201/3, 201/6 (201/1), 202/5, 349/1 (349), 351/1 (351) obręb 0031 Krowodrza
budowa drogi lokalnej GH (KDL.12)
104/2, 104/6 (104/1), 105/6, 106/3 (106), 119/7 (119/2), 178/2 (178), 181/4, 182/16 (182/7), 341/16 (341/4) obręb 0031 Krowodrza
budowa drogi lokalnej CD (KDL.6)
31, 32, 33/2, 35/1 (35), 119/4 (119/2), 201/7 (201/1), 202/1, 203/1, 203/3 (203/2), 349/2 (349), 352 obręb 0031 Krowodrza
budowa drogi lokalnej EF (KDL.7)
56/8 (56/4), 79/5 (79/4), 84/5 (84/4), 85/1 (85), 86/1 (86), 90/10 (90/4), 90/12 (90/8), 93/5 (93/4), 104/5 (104/1), 119/6 (119/2), 182/17 (182/7), 183/3, 183/6, 185/6, 185/8, 187/5, 188/5, 191/10 (191/1), 192/6, 192/10 (192/1), 192/12 (192/9), 193/3, 193/6 (193/4), 194/3 (194/1), 195/7 (195/3), 195/8 (195/4), 341/15 (341/4), 363/1 (363) obręb 0031 Krowodrza
budowa drogi dojazdowej KL (KDD.2)
120/1 (120), 121/1 (121), 122/1, 119/8 (119/2), 123/1 (123), 124/1, 124/3, 128/1, 128/3, 129/1, 129/11 (129/5), 130/4, 130/8 (130/5), 176/1 (176), 177/1 (177), 178/1 (178) obręb 0031 Krowodrza
- **poza liniami rozgraniczającymi teren projektowanej inwestycji, dla którego istnieje potrzeba ustalenia obowiązku budowy lub przebudowy sieci uzbrojenia terenu** zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. e ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych:
(w nawiasie podano nr działki przed podziałem przeznaczanej pod inwestycję):
35/2 (35) 44/1, 54/6 (54/3), 56/6 (56/3), 56/9 (56/4), 60, 61, 79/6 (79/4), 104/7 (104/1), 105/5, 106/4 (106), 107, 108/6, 108/7, 124/5, 177/2 (177), 178/3 (178), 181/14, 181/6, 182/8, 182/26, 119/1, 119/9 (119/2), 197/5, 200/11, 200/15, 200/17, 201/4, 201/5, 205/1, 202/6, 203/4 (203/2), 341/17 (341/4), 348, 350, 351/2 (351) obr.0031 Krowodrza
1070, 1071, 1072, 1073/2, 1074/2, 1064/7, 1065/4, 1068/2, 1075/2, 1618/2 obr.0033 Krowodrza,
529/1 obręb 0042 Krowodrza
- **poza liniami rozgraniczającymi teren projektowanej inwestycji, dla którego istnieje potrzeba ustalenia obowiązku budowy lub przebudowy zjazdu** zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. h ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych
(w nawiasie podano nr działki przed podziałem przeznaczanej pod inwestycję):
54/6 (54/3), 90/11 (90/4), 90/13 (90/8), 105/5, 107, 108/7, 108/6, 177/2 (177), 363/2 (363), obręb 0031 Krowodrza,
- **poza liniami rozgraniczającymi teren projektowanej inwestycji, dla którego istnieje potrzeba ustalenia obowiązku budowy urządzeń wodnych** zgodnie z przepisem art. 11f ust. 1 pkt 8 lit. f ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych:
1895, 1897 obr. 0033 Krowodrza
- **poza liniami rozgraniczającymi teren projektowanej inwestycji, w granicach terenu niezbędnego dla realizacji obiektów budowlanych – wód płynących**, zgodnie z przepisem art. 20a specustawy drogowej: na części działki 1107 obr. 0033 Krowodrza.

Wniosek w przedmiotowej sprawie obejmuje podziały nieruchomości:

Jednostka ewidencyjna Krowodrza, obręb 31:
Działka nr 35 dzieli się na działki nr 35/1, 35/2
Działka nr 54/3 dzieli się na działki nr 54/5, 54/6
Działka nr 56/3 dzieli się na działki nr 56/5, 56/6
Działka nr 56/4 dzieli się na działki nr 56/7, 56/8, 56/9
Działka nr 79/4 dzieli się na działki nr 79/5, 79/6
Działka nr 84/4 dzieli się na działki nr 84/5, 84/6
Działka nr 85 dzieli się na działki nr 85/1, 85/2
Działka nr 86 dzieli się na działki nr 86/1, 86/2
Działka nr 90/4 dzieli się na działki nr 90/10, 90/11
Działka nr 90/8 dzieli się na działki nr 90/12, 90/14
Działka nr 93/4 dzieli się na działki nr 93/5, 93/6
Działka nr 104/1 dzieli się na działki nr 104/5, 104/6, 104/7
Działka nr 106 dzieli się na działki nr 106/3, 106/4
Działka nr 119/2 dzieli się na działki nr 119/4, 119/5, 119/6, 119/7, 119/8, 119/9
Działka nr 120 dzieli się na działki nr 120/1, 120/2
Działka nr 121 dzieli się na działki nr 121/1, 121/2
Działka nr 123 dzieli się na działki nr 123/1, 123/2
Działka nr 129/5 dzieli się na działki nr 129/11, 129/12
Działka nr 130/5 dzieli się na działki nr 130/8, 130/9
Działka nr 176 dzieli się na działki nr 176/1, 176/2
Działka nr 177 dzieli się na działki nr 177/1, 177/2
Działka nr 178 dzieli się na działki nr 178/1, 178/2, 178/3
Działka nr 182/7 dzieli się na działki nr 182/16, 182/17
Działka nr 191/1 dzieli się na działki nr 191/10, 191/11
Działka nr 192/1 dzieli się na działki nr 192/10, 192/11
Działka nr 192/9 dzieli się na działki nr 192/12, 192/13
Działka nr 193/4 dzieli się na działki nr 193/6, 193/7
Działka nr 194/1 dzieli się na działki nr 194/3, 194/4
Działka nr 195/3 dzieli się na działki nr 195/6, 195/7
Działka nr 195/4 dzieli się na działki nr 195/8, 195/9, 195/10
Działka nr 196/3 dzieli się na działki nr 196/5, 196/6
Działka nr 197/4 dzieli się na działki nr 197/6, 197/7
Działka nr 201/1 dzieli się na działki nr 201/6, 201/7
Działka nr 203/2 dzieli się na działki nr 203/3, 203/4
Działka nr 341/2 dzieli się na działki nr 341/15, 341/16, 341/17
Działka nr 349 dzieli się na działki nr 349/1, 349/2
Działka nr 351 dzieli się na działki nr 351/1, 351/2
Działka nr 363 dzieli się na działki nr 363/1, 363/2.

W związku z powyższym informuje się, że strony mogą w każdym stadium postępowania zapoznać się z całością dotychczas zgromadzonego materiału dowodowego, złożyć ewentualne wnioski i zastrzeżenia w Wydziale Architektury i Urbanistyki Urzędu Miasta Krakowa - ul. Mogilska 41. Uwagi i zastrzeżenia można także nadać przesyłką pocztową, kurierską u wybranego przez Państwa operatora, bądź za pomocą środków komunikacji elektronicznej. Zgodnie z obowiązującymi przepisami doręczenie korespondencji na elektroniczną skrzynkę podawczą organu administracji publicznej, w ramach usługi udostępnianej w ePUAP, nie jest już równoważne w skutkach prawnych z doręczeniem przy wykorzystaniu publicznej usługi rejestrowanego doręczenia elektronicznego (e-Doręczenia). **W celu skutecznego doręczenia do organu można wnieść pismo utrwalone w postaci elektronicznej na adres do doręczeń elektronicznych organu (AE:PL-44247-71066-ISSHB-24) lub wnieść pismo utrwalone w postaci papierowej - osobiście w punkcie podawczym lub listownie.** Odpowiedź na wszystkie uwagi i zastrzeżenia stron postępowania zostaną zawarte w uzasadnieniu decyzji kończącej postępowanie.

Zawiadomienie w formie obwieszczenia uważa się za dokonane po upływie 14 dni od dnia, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie i udostępnienie w Biuletynie Informacji Publicznej.

Godziny przyjęć stron: poniedziałek, wtorek, środa, piątek w godz. od 7.40 - 15.30, czwartek w godz. od 8.00 do 15.30.

Kraków/34434521

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA

PREZYDENTA MIASTA TARNOWA

o IV przetargu ustnym ograniczonym na sprzedaż nieruchomości
położonej przy ul. Sadowej w Tarnowie

- Do sprzedaży przeznaczona jest nieruchomość położoną w obrębie 9 oznaczoną numerem działki 349 o pow. 502 m² objętą księgą wieczystą TR1T/00038883/4 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie.
- Nieruchomość przeznaczona jest do sprzedaży w trybie przetargu ustnego ograniczonego do właścicieli nieruchomości przyległych oznaczonych numerami działek 350 obrębu 9 lub 348/3 obrębu 9 lub 361 i 348/4 obrębu 9 lub 359/1 i 359/2 obrębu 9.
- Cena wywoławcza dla nieruchomości wynosi 75 000,00 zł (słownie: siedemdziesiąt pięć tysięcy złotych)**, zwolniona z podatku od towarów i usług.
- Przetarg odbędzie się w dniu **16 czerwca 2026 r.** w budynku Urzędu Miasta Tarnowa, przy ul. Wałowej 10, I piętro, Sala Boczna przy Sali Lustrzanej o godz. **12³⁰**.
- W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłacą wadium w pieniądzu w wysokości **11 250,00 zł (słownie: jedenaście tysięcy dwieście pięćdziesiąt złotych) na konto Urzędu Miasta Tarnowa Bank PKO BP SA Nr 15 1020 2892 0000 5002 0765 9693 w taki sposób, aby najpóźniej w dniu 9 czerwca 2026 roku wadium znajdowało się na rachunku bankowym organizującego przetarg ustny ograniczony. Za dokonanie wpłaty uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy tut. Urzędu.**
- Warunkiem niezbędnym do uczestnictwa w przetargu jest wpłata wadium, oraz złożenie przez właściciela nieruchomości przyległej pisemnego oświadczenia o uczestnictwie w przetargu. Oświadczenie należy złożyć w terminie do dnia 9 czerwca 2026 roku, w godzinach pracy Urzędu Miasta Tarnowa w Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3 pok. 212.
- Brak złożenia oświadczenia w terminie do dnia 9 czerwca 2026 r. traktowany będzie jako rezygnacja z uczestnictwa w przetargu.
- Ogłoszenie o przetargu zostało wywieszone na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Tarnowa ul. Nowa 3 i Nowa 4, a także opublikowane na stronie internetowej Urzędu Miasta Tarnowa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
- Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Urzędzie Miasta Tarnowa, Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3, 33-100 Tarnów, pok. 204, II piętro, Tel. (14) 68 82 754.

Kraków/34434630

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA

PREZYDENTA MIASTA TARNOWA

o II przetargu ustnym ograniczonym na sprzedaż nieruchomości
położonej przy ul. Ostrogskich w Tarnowie.

- Do sprzedaży przeznaczona jest nieruchomość położoną przy ul. Ostrogskich w Tarnowie stanowiącą własność Gminy Miasta Tarnowa, oznaczoną numerem działki 23/9 o powierzchni 163 m² obrębu 299 objętą księgą wieczystą TR1T/00068598/8 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie.
- Nieruchomość przeznaczona jest do sprzedaży w trybie przetargu ustnego ograniczonego do właścicieli nieruchomości przyległych oznaczonych numerami działek 23/4 i 23/5 obrębu 299 lub 23/3 obrębu 299 lub 23/6 obrębu 299.
- Cena wywoławcza dla nieruchomości wynosi: 43 000,00 brutto (słownie: czterdzieści trzy tysiące złotych)**, w tym podatek od towarów i usług według stawki 23%.
- Przetarg odbędzie się w dniu **16 czerwca 2026 r.** w budynku Urzędu Miasta Tarnowa, przy ul. Wałowej 10, I piętro Sala Boczna przy Sali Lustrzanej o godz. **12³⁰**.
- W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłacą **wadium** w pieniądzu w wysokości **6 450,00 zł (słownie: sześć tysięcy czterysta pięćdziesiąt złotych) na konto Urzędu Miasta Tarnowa Bank PKO Bank Polski Nr 15 1020 2892 0000 5002 0765 9693 w taki sposób, aby najpóźniej w dniu 9 czerwca 2026 roku wadium znajdowało się na rachunku bankowym organizującego przetarg ustny ograniczony. Za dokonanie wpłaty uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy tut. Urzędu.**
- Warunkiem niezbędnym do uczestnictwa w przetargu jest wpłata wadium, oraz złożenie przez właściciela nieruchomości przyległej pisemnego oświadczenia o uczestnictwie w przetargu. Oświadczenie należy złożyć w terminie do dnia 9 czerwca 2026 roku, w godzinach pracy Urzędu Miasta Tarnowa w Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3 pok. 212.
- Brak złożenia oświadczenia w terminie do dnia 9 czerwca 2026 r. traktowany będzie jako rezygnacja z uczestnictwa w przetargu.
- Ogłoszenie o przetargu wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Tarnowa ul. Nowa 3 i 4, a także opublikowane zostało na stronie internetowej Urzędu Miasta Tarnowa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
- Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Urzędzie Miasta Tarnowa, Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3, 33-100 Tarnów, pok. nr 204, II piętro, tel. (14) 68 82 754.

Kraków/34434623

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA

PREZYDENTA MIASTA TARNOWA

o II przetargu ustnym
nieograniczonym na sprzedaż
nieruchomości położonej
przy ul. Nadbrzeżnej Dolnej
w Tarnowie

- Do sprzedaży przeznaczona jest nieruchomość położoną w przy ul. Nadbrzeżnej Dolnej oznaczoną jako działka nr 95/27 obr. 253 o pow. 311 m² objętą księgą wieczystą TR1T/00008110/6.
- Nieruchomość przeznaczona jest do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.
- Cena wywoławcza dla nieruchomości wynosi **111 000,00 zł** (słownie: sto jedenaście tysięcy złotych 00/100) brutto, w tym podatek od towarów i usług w stawce 23 %.
- Przetarg odbędzie się w dniu **16.06.2026 roku** w budynku Urzędu Miasta Tarnowa, przy ul. Wałowej 10, I piętro Sala Boczna przy Sali Lustrzanej o godz. **12⁰⁰**.
- W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłacą wadium w pieniądzu w wysokości **16 650, 00 zł** (słownie: szesnaście tysięcy sześćset pięćdziesiąt złotych 00/100), na konto Urzędu Miasta Tarnowa Bank PKO BP Nr **15 1020 2892 0000 5002 0765 9693** w taki sposób, **aby najpóźniej w dniu 09.06.2026 roku wadium znajdowało się na rachunku bankowym organizującego przetarg ustny nieograniczony. Za dokonanie wpłaty uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy tut. Urzędu.**
- Ogłoszenie o przetargu wywieszone zostało na tablicach ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Tarnowa ul. Nowa 3 i Nowa 4, a także w Biuletynie Informacji Publicznej.
- Szczegółowych informacji dotyczących przetargu można uzyskać w Urzędzie Miasta Tarnowa, w Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3, 33-100 Tarnów, pok. 205, II piętro, Tel. (14) 68 82 755.

Kraków/34434645

 ODESZLI.pl

Stwórz Miejsce Pamięci

Wejdź na serwis odeszli.pl

Słowno Literówka Quizy Sudoku Krzyżówki

Szukaj
W APLIKACJ
WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

CMENTARZ KOMUNALNY I KREMATORIUM

INFOLINIA: 12 352 44 44
CMENTARZ: +48 502 930 185
KREMATORIUM: +48 502 930 170

Nowy zielony
cmentarz

Pierwsza kwatery
ekologiczna

Kolumbaria
na urny

Kamieniarstwo
i opieka nad grobami

www.cmentarzkraow.pl | Kraków, ul. Wielogórska 16

34429501

Prezydent Miasta Krakowa

informuje, że na tablicach ogłoszeń w budynku Urzędu Miasta Krakowa przy pl. Wszystkich Świętych 3-4 oraz w budynku Zarządu Infrastruktury Sportowej w Krakowie przy ul. Walerego Sławka 10, a także na stronie BIP Urzędu Miasta Krakowa oraz na stronie internetowej Zarządu Infrastruktury Sportowej w Krakowie został podany do publicznej wiadomości w dniach od 15 maja 2026 r. do 05 czerwca 2026 r.

wykaz części nieruchomości stanowiących własność Gminy Miejskiej Kraków, położonych przy Synerise Arena – Stadion Wilejski im. Henryka Reymana w Krakowie na parkingu południowym od strony Alei 3 Maja o łącznej powierzchni 18 022 m²,

przeznaczonych do oddania w dzierżawę w trybie pisemnego przetargu nieograniczonego na czas oznaczony 10 lat, w celu organizacji bezobsługowego płatnego parkingu całonocowego wraz z infrastrukturą towarzyszącą. Wykaz obejmuje część działki nr 180/5 o powierzchni 13 070 m² i część działki nr 208/7 o powierzchni 4 952 m² obręb 12 Krowodrza.

Kraków/34434367

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA PREZYDENTA MIASTA TARNOWA

o I przetargu ustnym nieograniczonym

na sprzedaż nieruchomości położonej
przy ul. Brama Pilzneńska w Tarnowie.

- Do sprzedaży przeznaczona jest nieruchomość położona przy ul. Brama Pilzneńska w Tarnowie stanowiącą własność Gminy Miasta Tarnowa, oznaczoną numerem działki 65/4 obręb 228 o powierzchni 115 m² objęta księgą wieczystą TR1T/00133059/5 prowadzoną przez Sąd Rejonowy w Tarnowie.
- Nieruchomość przeznaczona jest do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.
- Na przedmiotowej działce posadowione są pozostałości zabytkowych murów stanowiących część fortyfikacji miejskich z XIV-XVI w. wpisanych do rejestru zabytków woj. małopolskiego pod nr rej. A-1413/M.
- Cena wywoławcza dla nieruchomości wynosi: **150 000,00 zł (słownie: sto pięćdziesiąt tysięcy złotych)**, zwolniona z podatku od towarów i usług.
- Przetarg odbędzie się w dniu **16 czerwca 2026 r.** w budynku Urzędu Miasta Tarnowa, przy **ul. Wałowa 10, I piętro Sala Boczna przy Sali Lustrzanej o godz. 13¹⁰.**
- W przetargu mogą brać udział osoby fizyczne i prawne, które wpłacą **wadium** w pieniądzu w wysokości **22 500,00 zł (słownie: dwadzieścia dwa tysiące pięćset złotych)** na konto Urzędu Miasta Tarnowa Bank PKO Bank Polski Nr **15 1020 2892 0000 5002 0765 9693** w taki sposób, **aby najpóźniej w dniu 09 czerwca 2026 roku wadium znajdowało się na rachunku bankowym organizującego przetarg ustny nieograniczony. Za dokonanie wpłaty uważa się dzień wpływu środków pieniężnych na rachunek bankowy tutaj. Urzędu.**
- Ogłoszenie o przetargu wywieszone zostało na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Miasta Tarnowa ul. Nowa 3 i 4, a także opublikowane zostało na stronie internetowej Urzędu Miasta Tarnowa oraz w Biuletynie Informacji Publicznej.
- Szczegółowe informacje dotyczące przetargu można uzyskać w Urzędzie Miasta Tarnowa, Wydziale Geodezji i Nieruchomości ul. Nowa 3, 33-100 Tarnów, pok. nr 205, II piętro, tel. (14) 68 82 755.

Kraków/34434594

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na: **wyborcza.pl/newsletters**

 wyborcza.pl

Nasz znak: WBG.6722.7.2026

OGŁOSZENIE WÓJTA GMINY CHEŁMIEC

o rozpoczęciu konsultacji społecznych dot. projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Chełmec

Na podstawie art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. 2026 poz. 538), art. 1 pkt 17 lit. h ustawy o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688), art. 39 ust.1 i art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r., o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. 2024 poz. 1112), oraz uchwały Rady Gminy Chełmec Nr XVII/946/2025 z dnia 26.06.2025 r. obręb Chełmec, Nr XXVII/1272/2026 z dnia 26.02.2026 r. obręb Kurów - w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego Gminy Chełmec

ZAWIADAMIAM O ROZPOCZĘCIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH:

- Konsultacje będą prowadzone w terminie od 15.05.2026 r. – 16.06.2026 r. i obejmują zbieranie uwag do projektu zmiany planu w terminie 15.05.2026 r. – 16.06.2026 r.; zbieranie wniosków i uwag do prognozy oddziaływania na środowisko w terminie 15.05.2026 r. – 16.06.2026 r.;
- Spotkanie otwarte poprzedzone prezentacją projektu aktu planowania przestrzennego nad rozwiązaniami przyjętymi w projekcie zmiany miejscowego planu odbędzie się w dniu 05.06.2026 r. w Urzędzie Gminy Chełmec w pokoju nr 3 o godz. 16.30.
- W ramach konsultacji społecznych w terminie 15.05.2026 r. – 16.06.2026 r. na stronie internetowej pod adresem: www.chelmec.pl oraz na BIP zamieszczono ankietę dot. ww. zmiany MPZP,
- Projekt zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego gminy Chełmec obejmującego tereny działek ewidencyjnych położonych w obrębie Chełmec oraz Kurów wraz z prognozą oddziaływania na środowisko jest dostępny w punkcie konsultacyjnym w Urzędzie Gminy Chełmec w godzinach: pon.- śr.: 07.30 do 15.30, czw.: 07.30 do 17.30, pt.: 07.30 do 13.30 w pokoju nr 3, na BIP oraz na stronie podmiotowej Urzędu Gminy Chełmec.

Uwagi do projektu zmiany planu oraz wnioski i uwagi do prognozy oddziaływania na środowisko można wnosić w formie papierowej w Urzędzie Gminy Chełmec, drogą pocztową na adres: Urząd Gminy Chełmec, ul. Papieska 2, 33-395 Chełmec, lub w formie elektronicznej w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej mail: gmina@chelmec.pl i platformy usług administracji publicznej EPUAP (/1931bkbhg/SkrytkaESP), e-Doręczenia (AE:PL-14167-85033-GHCTH-32) a w przypadku prognozy oddziaływania na środowisko także ustnie do protokołu. Uwagi i wnioski należy składać na formularzu pisma dotyczącego aktu planowania przestrzennego, którego wzór dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej oraz na stronie podmiotowej Urzędu Gminy Chełmec. Uwaga powinna zawierać imię i nazwisko albo nazwę interesariusza, adres zamieszkania albo siedzibę, adres poczty elektronicznej o ile taki posiada, a także dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu, przedmiot, oznaczenie nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także informację czy składający wniosek i uwagę jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej wnioskiem i uwagą.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag jest Wójt Gminy Chełmec.

Kraków/34433687

Krzeszowice, dn. 15 maja 2026 r.

OGŁOSZENIE

Burmistrza Gminy Krzeszowice

o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru miasta Krzeszowice wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 17 pkt 9 i 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026, poz. 538), w brzmieniu z przed wejścia w życie ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 r. poz. 1688) oraz art. 29, art. 39 ust. 1 pkt. 2-5 i ust. 2, art. 54 ust. 2 i ust. 3 ustawy z dnia 3 października 2008r. o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t. j. Dz. U. z 2024, poz. 1112 z późn. zm.), a także w związku z Uchwałą Nr VII/84/2019 Rady Miejskiej w Krzeszowicach z dnia 28 marca 2019 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego miasta Krzeszowice.

zawiadamiam o wyłożeniu do publicznego wglądu projektu zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego dla obszaru miasta Krzeszowice (zespół pałacowo – parkowy Potockich wraz z otoczeniem, teren w rejonie ul. Zielonej oraz ul. Spokojnej) wraz z prognozą oddziaływania na środowisko, w dniach od 25 maja 2026 r. do 15 czerwca 2026 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach (pl. F. Kułczyckiego 1, 32-065 Krzeszowice) **pok. nr A6 i A7**, od poniedziałku do piątku, w godzinach urzędowania. Ponadto projekt zmiany planu wraz z prognozą oddziaływania na środowisko udostępniony zostanie na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach: www.gminakrzeszowice.pl. oraz w Biuletynie Informacji Publicznej: <https://bip.malopolska.pl/umkrzeszowice,m,438872,planowanie-przestrzenne.html>.

Dyskusja publiczna nad przyjętymi w projekcie zmiany planu rozwiązaniami odbędzie się w dniu **11 czerwca 2026 r. w siedzibie Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach (ul. Grunwaldzka 4, 32-065 Krzeszowice), w Sali Herbowej o godz. 14.30.**

Zgodnie z art. 8c i art. 18 ust. 1 i 2 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 46 pkt. 1 i art. 54 ust. 2-3 ustawy o udostępnieniu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, każdy ma prawo złożenia uwag do projektu planu miejscowego wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.

Uwagi należy składać w nieprzekraczalnym terminie do dnia 30 czerwca 2026 r. w sposób określony w ustawie o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym – w formie papierowej na adres Urzędu Miejskiego w Krzeszowicach, ul. Grunwaldzka 4, 32-065 Krzeszowice, ustnie do protokołu w siedzibie Urzędu lub za pomocą środków komunikacji elektronicznej bez konieczności opatrywania ich kwalifikowanym podpisem elektronicznym, na adres e-mail: dziennik.podawczy@um.krzeszowice.pl lub za pomocą usługi e-Doręczenia: AE:PL-58379-96663-EGBCJ-30, z podaniem oznaczenia nieruchomości, której uwaga dotyczy, a także imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby.

Wzór pisma do składania uwagi/wniosku dostępny jest w siedzibie Urzędu oraz na stronie podmiotowej BIP: <https://bip.malopolska.pl/umkrzeszowice,a,2394448,pismo-dotyczace-aktu-planowania-przestrzennego.html>.

Organem właściwym do rozpatrzenia uwag i wniosków będzie Burmistrz Gminy Krzeszowice.

Informuję, że:

1.Złożenie uwagi stanowić będzie odpowiedź na niniejsze Ogłoszenie. 2.Administratorem podanych w uwadze danych osobowych jest Burmistrz Gminy Krzeszowice z siedzibą ul. Grunwaldzka 4, 32-065 Krzeszowice i są one podawane w celu składania uwag do zmiany miejscowego planu. 3. Składający uwagę ma prawo do żądania od administratora dostępu do podanych danych osobowych, ich sprostowania, ograniczenia przetwarzania, a także prawo do przenoszenia danych. 4. Podane dane osobowe będą przetwarzane do momentu zakończenia sprawy, po czym zostaną przekazane zgodnie z polskim prawem archiwalnym jako dokumenty kategorii „A” (oznaczającej rodzaj dokumentów przechowywanych wiecześnie) do siedziby archiwum zakładowego, nad którym nadzór sprawuje Archiwum Narodowe. 5. Składający uwagę ma prawo do wniesienia skargi do organu nadzorczego, którym jest Prezes Urzędu Ochrony Danych Osobowych z siedzibą ul. Stawki 2, 00-193 Warszawa. 6. Podanie danych osobowych jest wymogiem prawnym i ma charakter obowiązkowy. 7. Konsekwencją niepodania danych osobowych jest pozostawienie uwagi bez rozpoznania. 8. Podstawę prawną przetwarzania podanych danych stanowi art. 17 pkt 11 w związku z art. 18 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026, poz. 538) oraz § 12 pkt 16 w związku z załącznikiem nr 9 do rozporządzenia Ministra Infrastruktury z dnia 26 sierpnia 2003 r. w sprawie wymaganego zakresu projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego (Dz. U. z 2003 r. Nr 164 poz. 1587), w związku z art. 66 ust. 2 ustawy z dnia 7 lipca 2023 r. o zmianie ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. z 2023 roku, poz. 1688), tzn. dane osobowe będą przetwarzane w ramach sprawowania władzy publicznej powierzonej administratorowi. 9. Składający uwagę ma prawo w dowolnym momencie wnieść sprzeciw – z przyczyn związanych ze szczególną sytuacją składającego uwagę – wobec przetwarzania podanych danych osobowych. 10. Dane kontaktowe inspektora ochrony danych osobowych – e-mail: j.kozak@um.krzeszowice.pl.

Burmistrz Gminy Krzeszowice
mgr inż. Wacław Gregorczyk (-)

Kraków/34434332

Demirski i Brzyk wracają do Narodowego Starego Teatru

Od żałoby po ojcu w stronę żałoby po świecie

Dramaturg Paweł Demirski wraca do Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie po pięciu latach, reżyser Remigiusz Brzyk po siedmiu. Duet opowie historię Hamleta.

Marta Gruszecka

Ostatni „Hamlet” pojawił się na scenie Narodowego Starego Teatru im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie w 2015 roku. Szekspirowski dramat według przekładu Stanisława Barańczaka (ale i dopisanych wątków w scenariuszu) wyreżyserował Krzysztof Garbaczewski.

Jedenaście lat temu na Dużej Scenie NST stanął basen, w którym topiła się Ofelia (Jasmina Polak, wówczas aktorka NST), my – widzki i widzowie – podążaliśmy za bohaterami wraz z ukrytą kamerą.

• **Narodowy Stary Teatr zaprasza 23 maja na premierę sztuki autorstwa Pawła Demirskiego w reż. Remigiusza Brzyka**

FOT. HAWA

w rozważania nad Hamletem. Wracam na tę scenę co jakiś czas, dzieją się tutaj piękne rzeczy. Uwielbiam zespół Narodowego Starego Teatru – podkreśla Remigiusz Brzyk.

OSIEROCENIE

Tytuł wspólnego przedstawienia twórców – „Mam coś w głębi nie do przedstawienia” – to cytat z pierwszego aktu „Hamleta”.

– Ten fragment najlepiej ze mną rezonuje i jest dla mnie najciekawszy, bo opowiada o żałobie. Hamlet w pewnym momencie wypowiada to zdanie, mając prawdopodobnie na myśli ciemność tkwiącą w człowieku. Żałoba po ojcu uruchamia w nim pustkę. Nie ukrywam, że to bardzo osobisty tekst – 1 czerwca, w Dzień Dziecka, minie 30 lat, odkąd zmarł mój tata. Z Hamletem łączy mnie zatem doświadczenie osierocenia. Ten trop zapoczątkował proces pisania scenariusza – mówi Paweł Demirski.

Remigiusz Brzyk dodaje: – Tekst wychodzi od żałoby po ojcu, a morfuje w stronę żałoby po świecie.

Ile w scenariuszu Pawła Demirskiego będzie oryginalnego Szekspira? Dramaturg zdradza, że zaledwie kilka fragmentów.

– Nad tekstem klasycznym od wielu lat pracuję tak, że stanowi on dla mnie tylko inspirację do opowiedzenia historii. W przypadku tej sztuki mam wrażenie, że poruszamy się po mapie Hamleta – wykorzystałem m.in. ustawienia hamletowskie, mamy więc m.in. Klaudiusza, Ofelię, Gertrudę czy Poloniusza. Używamy jednak innych słów, innych emocji i opowiadamy o innej rzeczywistości – zdradza dramaturg.

Remigiusz Brzyk dodaje: – Nasz Hamlet jest kroniką – mojego i Pawła doświadczenia, ale też kroniką naszego pokolenia, społeczności. Szekspir rzeczywiście pojawia się w konstrukcji tekstu, mówi o rodzinie, władzy, diagnozuje rzeczywistość.

CASTING NA OJCA

Narodowy Stary Teatr zapowiada fabułę sztuki tak: „Mężczyzna po czterdziestce, wychowany przez kobiety, pragnie sym-

bolicznej adopcji i chce sam wybrać nowego ojca”.

– To nawiązanie do mojej rozmowy z Remikiem, do której wniosłem pewien pomysł. Kiedyś zastanawiałem się nad dokumentem lub mockumentem o kimś, kto jest mną, w moim wieku, i nagle wpada na pomysł castingu na ojca. Symboliczną adopcję rozumiem tutaj jako podkreślenie niesamowitej samotności, tęsknoty za tatą – podsumowuje Paweł Demirski.

W rolach głównych: Kamil Pudlik, Paulina Kondrak, Radosław Krzyżowski, Małgorzata Gałkowska, Roman Gancarczyk, Filip Perkowski, Bogdan Brzycki, Krzysztof Globisz, Michał Badeński, Przemysław Przestrzelski, Zbigniew W. Kaleta i Ryszard (pierwszy raz na scenie). Scenografię i kostiumy przygotowała Marika Wojciechowska, choreografię Anna Obszańska, muzykę Jacek Grudzień (przy współpracy Justyny Skoczek), a światła Jacqueline Sobiszewski. Operatorem kamery będzie Jakub Katarzyński, a inspicjentem Zbigniew S. Kaleta (asystent reżysera). ●

Premiera

• „Mam coś w głębi nie do przedstawienia. HAMLET” w reż. Remigiusza Brzyka 23 maja o godz. 18 na Dużej Scenie Narodowego Starego Teatru (Jagiellońska 1).

• Kolejne pokazy 24 i 26 maja oraz 5-7 czerwca.

• Bilety dostępne na stronie stary.pl

POWRÓT PO LATACH

Historię opartą na „Hamlecie” opowiedzą teraz doskonale znani w Krakowie twórcy: reżyser Remigiusz Brzyk oraz dramaturg i dramaturg Paweł Demirski. Obaj artyści wracają do NST po kilkuletniej przerwie – ostatni spektakl wyreżyserowany przez Remigiusza Brzyka to „Królestwo” z 2019 roku, ostatnią napisaną przez Pawła Demirskiego sztuką jest „Jenczyna” (premiera obyla się 31 grudnia 2020 roku).

– Znamy się z Remigiuszem od prawie 30 lat, spotkanie przy „Hamlecie” nie jest naszym pierwszym. Choć z Narodowym Starym Teatrem im. Heleny Modrzejewskiej w Krakowie miałem przerwę, możliwość współpracy z tym reżyserem była zbyt kusząca – podkreśla Paweł Demirski.

Dodaje, że po powrocie czuje się dość dziwnie. – Niby wszystko jest znajome, ale jednak nowe. Porównałbym to uczucie do snu, w którym śni się o tym, że raz jeszcze pisze się maturę. Praca w teatrze jest bardzo intensywna, pełna napięcia i emocji. Niektóre emocje teraz wracają. Z drugiej strony Remik skonstruował obsadę, z którą współpracowałem bardzo rzadko albo wcale. To na pewno ułatwia świeże spojrzenie – mówi dramaturg.

Po siedmiu latach od „Królestwa” do Narodowego Starego Teatru powrócił Remigiusz Brzyk. Co ciekawe, prawie 30 lat temu, 19 października 1996 roku, reżyser zadebiutował tutaj jako asystent Krystiana Lupy przy granym do dziś „Rodzeństwie. Ritter, Dene Ross”.

– Jesienią mija 30 lat od premiery „Rodzeństwa”, co symbolicznie wpisuje się

*Tytuł przedstawienia – „Mam coś w głębi nie do przedstawienia” – to cytat z pierwszego aktu „Hamleta”.
– W pewnym momencie Hamlet wypowiada to zdanie, mając prawdopodobnie na myśli ciemność tkwiącą w człowieku.
Żałoba po ojcu uruchamia w nim pustkę*

PAWEŁ DEMIRSKI

NARODOWY
STARY **TEATR**

PREMIERA: 23 MAJA 2026

HAMLET

MAM COŚ W GŁĘBI NIE DO PRZEDSTAWIENIA

TEKST
PAWEŁ DEMIRSKI

FOT. HaWa

REŻYSERIA
REMIGIUSZ BRZYK

CO JEST GRANE

Noc Muzeów w Krakowie z 15 na 16 maja

Zaprasza ponad 30 instytucji

Rodzinne warsztaty kosmiczne i przejażdżki w kuli zorba w Ogrodzie Doświadczeń im. Lema, a może chlapanie farbami na placu Cricoteki?

Marta Gruszecka

Od 2004 r. miejską tradycją jest bezsenna noc służąca spotkaniu z kulturą i sztuką. W Noc Muzeów instytucje Krakowa zapraszają do zwiedzania o nietypowej porze i proponują warsztaty, spotkania czy pokazy.

W tegorocznej, 22. odsłonie Nocy weźmie udział ponad 30 małopolskich instytucji. Podpowiadamy, gdzie zajrzeć nocą z 15 na 16 maja.

GALERIA BUNKIER SZTUKI

Galeria Bunkier Sztuki zaprasza na zwiedzanie dwóch wystaw. Pierwszą z nich jest „Si On. Czarodziejska kobieta i inne opowieści” kuratorowana przez Dorotę Masłowską. – Si On od kilku lat mieszka i pracuje w Krakowie, jej obecność w Bunkrze nie jest więc jedynie zaproszeniem międzynarodowej artystki, ale także pokazaniem twórczości rozwijającej się tu, na miejscu – komentuje Delfina Jałowik, dyrektorka Galerii.

Dorota Masłowska dodaje: – Si On pochodzi z rodziny z tradycjami szamańskimi. Często o tym wspomina i mam wrażenie, że sama czaruje, malując i tworząc. Komponując różne wizerunki i symbole, zaklina rzeczywistość.

Drugą wystawą dostępną w Noc Muzeów będzie „A possible arrangement” w ramach Mie-

siąca Fotografii 2026. Dzieci będą mogły zajrzeć do Stacji Kreacji i wypróbować zabawki sensoryczne inspirowane twórczością Si On.

INŻYNIERIA I TECHNIKA

Jak wyglądało gotowanie na początku XX w.? Kiedy pojawiły się pierwsze zmywarki? Muzeum Inżynierii i Techniki w Noc Muzeów zaprasza do kuchni, która zmieniała się na przestrzeni lat.

– Wystawa „Kuchnia od kuchni” to podróż przez XX w. ukazująca, jak rozwój techniki zrewolucjonizował sposób, w jaki zdobywamy, przygotowujemy, przetwarzamy i przechowujemy żywność. Pojawienie się prądu i gazu miało ogromny wpływ na codzienne życie i kulinarne praktyki Polaków. Pokazujemy skalę zmian – mówi Edyta Gajewska, kierowniczka promocji.

Dla zwiedzających zaplanowano happening artystyczny w przestrzeni wejścia do muzeum i stanowisko edukacyjne z quizami, zagadkami i krzyżówkami kuchennymi. MIT zachęca również do obejrzenia wystawy stałej „Miasto. Technoczułość”, gdzie będzie czekać m.in. księga gości w formie modelu tramwaju 3D.

Oddział MIT, Ogród Doświadczeń im. Lema, zorganizuje w Noc Muzeów m.in. rodzinne warsztaty kosmiczne „Odkrywamy razem”.

– Zapraszamy rodziny z dziećmi do odkrywania świata nauki i technologii kosmicznych. To zajęcia, w których uczestnicy mogą choć po-

• **Wystawa „Dzikie harce” jest otwarta w Cricotece od 11 marca br. Na zdjęciu kuratorki Anna Grajewska i Justyna Droń na tle fragmentu instalacji duetu: Marta Sala i Cheong Kin Man** FOT. ZOFIA KRAJEWSKA

czuć się jak osoby pracujące przy misjach badawczych – zapowiadają organizatorzy. Będą też eksperymenty, przejażdżki w kuli zorba i kino.

„DZIKIE HARCE”

Na zabawę kolorami towarzyszącą wystawie „Dzikie harce” zaprasza Cricoteka. – Warsztat skupi się wokół techniki informel i action painting, tj. malarstwa gestu. Na placu Cricoteki, w wydzielonej przestrzeni zabezpieczonej folią, ubrani w kombinezony uczestnicy będą mogli poharcować, chlapiąc i pryskając farbami, tworząc autorskie dzieła metodą zbliżoną do metody Jacksona Pollocka czy Tadeusza Kantora – zapowiada Małgorzata Fugiel-Kmita z Cricoteki.

Muzeum Starego Teatru MICET zachęca do nocnego (od godz. 19 do północy) oglądania

dwóch wystaw: „Pracowni scenograficznej Krystyny Zachwatowicz” w przestrzeni Strefy Be i ekspozycji stałej MICET w podziemiach teatru. Na tej pierwszej zobaczymy kostiumy, projekty scenograficzne zaprojektowane przez Krystynę Zachwatowicz do przedstawień Andrzeja Wajdy wystawionych w Starym Teatrze w Krakowie.

Do słynnej pary nawiąże też Muzeum Akademii Sztuk Pięknych, gdzie obejrzymy wystawę prezentującą studenckie prace Andrzeja Wajdy z czasów jego pobytu na ASP w Krakowie.

STULECIE URODZIN WAJDY

MuFo przygotowało na Noc Muzeów m.in. przenośne studio portretowe, pokaz publikacji towarzyszący wystawie „Wspólnie. 20 lat kolektywu Sputnik Photos” i oprowadzanie po wspomnianej ekspozycji. Muzeum Sztuki i Techniki Japońskiej Manggha zachęca do obejrzenia wystawy „Wajda. W stulecie urodzin” oraz „Japanese Design Today 100, a także interaktywną grę „Ucieczka z Muzeum”. Ciekawą propozycję ma Muzeum Archeologiczne – na terenie budynku będą dostępni archeolodzy, którzy opowiedzą o życiu człowieka w dawnej Małopolsce.

Wyjątkowo zapowiada się również Noc Muzeów na Zamku Królewskim na Wawelu. Instytucja udostępni Prywatne Apartamenty Królewskie, Zbrojownię, Lapidarium i Ogrody Królewskie oraz dwie wystawy czasowe: „Antyki Lancorońskich” i „Przepraszam za bałagan” Michalina Bigaja. Wieczór wzbogaci występ Baletu Dworskiego „Cracovia Danza” z programem tańców dworskich „Wawelskie Baletto”.

Krakowska Noc Muzeów odbędzie się z 15 na 16 maja. Szczegółowy program dostępny na krakowskienoc.pl

Artysta satyryk?

Mniej znane oblicze Matejki

Jan Matejko zapisał się na kartach historii Polski jako jeden z najwybitniejszych malarzy, autor arcydzieł o tematyce historycznej czy portretów. Teraz możemy poznać także jego mniej znane, satyryczne oblicze.

Marta Gruszecka

Na wystawę „Satyra i komiks u Jana Matejki” zaprasza od 15 maja Muzeum Dom Jana Matejki, oddział Muzeum Narodowego w Krakowie.

Kamienica przy Floriańskiej 41, która pełni funkcję muzealniczą, to miejsce, w którym polski malarz żył i tworzył. Dziś znajduje się tam około 6 tysięcy eksponatów, przypominających o życiu artysty. To między innymi dokumenty, fotografie, przedmioty codziennego użytku czy prace artysty.

• **„Mężczyzna ujeżdżający świnię – karykatura” Jana Matejki (papier liniowy, pióro, tusz) ze zbiorów Muzeum Narodowego w Krakowie**

FOT. MUZEUM NARODOWE W KRAKOWIE

Wśród nich możemy oglądać m.in. niewielkie szkice kompozycyjne do wielkich płócien o tematyce historycznej oraz zbiór rysunków, obejmujący szkice do kompozycji historycznych, studia portretowe, kostiumowe, architektoniczne i krajobrazowe oraz rzeźmiosła artystycznego. Znaczną część kolekcji stanowią rysunki satyryczne i to ten zbiór zespół MNK pokaże w ramach najnowszej wystawy.

Ironicznie o patosie

– Wystawą ze zbiorów Muzeum Dom Jana Matejki zapraszamy do poznania artysty – człowieka pełnego emocji i refleksji, z poczuciem humoru, obdarzonego autoironią i dystansem do siebie i swojej twórczości, sarkastycznego i wyrazistego. Historie satyryczne opowiedziane przez Matejkę rysunkiem były komentarzem do otaczającej go rzeczywistości, ironicznym od-

niesieniem do patosu oraz celebry ówczesnego świata, w których jako znany artysta często musiał uczestniczyć. Komentował to w zamaskowany sposób – rysunkiem satyrycznym, tworzonym w domowym zaciszu. W karykaturze i satyrze opowiadał o sobie, najbliższych, życiu rodzinnym, przyjaciółach, współpracownikach. A sytuacje rodzinne i spotkania z przyjaciółmi inspirowały go do rysunków, w których anegdota domowa i zawarta w nich treść budzą śmiech – mówi Izabela Rak z Muzeum Narodowego w Krakowie.

Wystawę „Satyra i komiks u Jana Matejki” można oglądać od 15 maja 2026 roku do 31 stycznia 2027 roku w MNK Matejko (Floriańska 41). Muzeum jest czynne we wtorek w godz. 10-18 i w środę w godz. 10-16. Szczegółowe informacje o wystawie i bilety są dostępne na stronie mnk.pl

WROCLAW

TYGODNIK

Piątek, 15 maja 2026 | Redaktor prowadzący Leszek Frelich

wroclaw.wyborcza.pl | Kontakt z redakcją: wroclaw@wyborcza.pl

Lokalne media

Chcą z nich zrobić tuby propagandowe ▶ 4-5

• Daniel Długosz, redaktorem naczelnym i właścicielem niezależnej „Nowej Gazety Trzebnickiej” FOT. ARCHIWUM

Kościół

Ktoś musi odciążyć księży

W diecezji legnickiej dziewięciu mężczyzn przyjmie święcenia diakonatu. – Jest wśród nich młody nauczyciel, który zdecydował się na życie w celibacie. Pozostali są żonaci i mają dzieci, ale chcą pomagać w parafiach – mówi rzecznik kurii, ksiądz Waldemar Wesołowski. ▶ 6

Porwanie samolotu

Bez broni obezwładnili esbeków

W Polsce obowiązywał stan wojenny. Gdy wznowiono loty pasażerskie, było aż 15 prób uprowadzeń samolotów na Zachód. W 1982 r. 10 porywaczy rozsiadło się w samolocie między podróżnymi, wśród których 26 osób było członkami ich rodzin. 8-9

Myślistwo

Za dużo myśliwych dla przyrody

Realnie potrzeba w Polsce półtora tysiąca wykwalifikowanych myśliwych do odstrzałów sanitarnych. Tymczasem polują sobie razem burmistrz, komendant policji oraz ksiądz i bywa, że z naruszeniem prawa – mówi dr Robert Maślak z UW. ▶ 10

Góry Stołowe

Dolina pamięta rycerzy

„Powstańcie z martwych” – głosi anioł z trąbką. „Pójdźcie pod sąd” – ostrzega drugi. Dookoła: trzy tysiące ciasno ułożonych kości i czaszek. To staloryt Rosmäslera z 1841 roku. Szczątki zgromadzone w Czerknej powoli kruszeją, nadal jednak można je oglądać. ▶ 16

Leszek Frelich

Sutryk porównuje się do Zdrojewskiego

Prezydent Wrocławia, oskarżony w aferze Collegium Humanum, od chwili zatrzymania konsekwentnie odmawia mediom odpowiedzi na pytania dotyczące postawionych mu zarzutów. W ubiegłotygodniowej rozmowie z „Rzeczpospolitą” również ich unikał, mówiąc, że chce, aby pierwszym, który usłyszy jego argumenty, był sąd.

Tak jakby w ogóle nie miało znaczenia, że przed sądem z poważnymi zarzutami staje prezydent jednego z największych polskich miast, od którego opinia publiczna, jego wyborcy, a szczególnie mieszkanki i mieszkańcy Wrocławia mają prawo usłyszeć, co ma na swoją obronę. Tymczasem dla Sutryka ważniejsza od zaufania Wrocławian wobec swego prezydenta jest taktyka procesowa. Mają od półtora roku po prostu ślepo wierzyć, że kierujący ich miastem jest kryształowo czysty, choć organa ścigania, którym jako obywatele też powinni jakoś ufać, twierdzą, że jest wręcz przeciwnie.

Jacek Sutryk zamiast cokolwiek mieszkańcom wyjaśnić, woli się kryć za mętnymi sformułowaniami typu: „postępowanie w sprawie Collegium Humanum ma podłoże polityczne”. I ustawiać się w roli ofiary afery Collegium Humanum. „Gdybym wiedział, że ta uczelnia i jej władze nie do końca etycznie się zachowują, że to jest pewien zorganizowany proceder, to pewnie w tym nie wziąłbym udziału” – mówi Sutryk i zapewnia jeszcze: „Całe życie zachowuję się przyzwoicie, ciężko pracując, także nad swoją edukacją”.

Można by pomyśleć, że ktoś go siłą zaciągnął do Collegium Humanum, pisowskiej kuźni kadr, w której chodziło tylko o to, by na skrót i po lebkach uzyskiwać dyplomy uprawniające do zasia-

danía w radach nadzorczych publicznych spółek. Dlatego Jacek Sutryk skorzystał z usług takiej uczelni, zamiast pójść na normalne studia MBA na którejś z normalnych uczelni, też nie wyjaśnia.

Za to żali się Jacek Sutryk w wywiadzie: „Wielu publicystów i osób publicznych wyciera sobie usta szlachetnymi sformułowaniami o państwie prawa, o domniemaniu niewinności, o tym, że każdy obywatel ma prawo do uczciwego procesu. Tym-

czasem jestem w sytuacji, w której próbuję się ferować wobec mnie wyrok, w ogóle nie biorąc całego kontekstu pod uwagę. To mnie najbardziej niepokoi, to jest zły syndrom naszych czasów”.

Dla mnie złym syndromem naszych czasów jest właśnie postawa Jacka Sutryka, który mimo poważnych kryminalnych zarzutów usiłuje nam wmówić, bez jakiegokolwiek wyjaśnienia, że nic się nie stało. I za nic ma znaną już starożytnym maksymę, że „Żona Cezara musi być poza wszelkimi podejrzeniami”, która to zasada w cywilizowanym państwie demokratycznym winna być fundamentem służby publicznej.

Ogromnym nadużyciem Jacka Sutryka jest porównywanie swojej sytuacji ze sprawą swego wybitnego poprzednika we wrocławskim ratuszu – Bogdana Zdrojewskiego. „On jest zresztą przykładem, że nie warto zbyt wcześnie ferować wyroków. Sam został nawet skazany w pierwszej instancji i dalej pełnił swoją funkcję, co w żaden sposób nie wpływa negatywnie na ocenę tego, co zrobił dla Wrocławia” – mówi Sutryk w wywiadzie.

Dla mniej obeznanych czytelników, szczególnie spoza Wrocławia, taka wypowiedź może skutkować konstatacją, że sytuacja Sutryka nie jest niczym szczególnym, skoro nawet prezydent takiego wielkiego formatu jak Zdrojewski też miał zarzuty, a nawet był nieprawomocnie skazany.

Tyle że obu tych spraw nie da się i nie można porównywać. Zdrojewski nie miał kryminalnych zarzutów, nie oskarżono go o oszustwo i łapownictwo. I co najważniejsze – nie działał na szkodę Wrocławian. Było wręcz przeciwnie. Oskarżono go, bo nie zgadzał się na obciążanie Wrocławian podatkiem VAT od czynności cywilno-prawnych (np. od czynszów). I co istotne, miał poparcie całej rady miasta, która przyjęła w tej sprawie uchwałę.

I najważniejsze: Zdrojewski po to, by uniknąć szkody wizerunkowej dla miasta, ustąpił ze stanowiska prezydenta Wrocławia, a nieco później zrzekł się też poselskiego immunitetu. Dla Jacka Sutryka to niewyobrażalne, by dla dobra miasta miał oddać swój stolec. ●

Zamek Książ

W prezencji dla księcia

• **Książę Peter von Hochberg-Pless swoje 70. urodziny obchodził w Zamku Książ. I dostał niespodziankę**

FOT. DARIUSZ GDESZ/ZAMEK KSIĄŻ W WAŁBRZYCHU

Nowa atrakcja turystyczna związana z Zamkiem Książ ma się wpisywać w modę na niego, Wałbrzych i Sudety. Aby ją zobaczyć, nie trzeba będzie kupować osobnego biletu.

Magdalena Kozioł

Książę Peter von Hochberg-Pless swoje 70. urodziny świętował w Zamku Książ – przyjęcie było dwudniowe ze 150 gośćmi z Polski i zagranicą. Przyjechali przedstawiciele arystokracji, świata biznesu, kultury i samorządów. Zagrała orkiestra, były przemówienia i prezenty – książę dostał m.in. portret z księżną Anne. We wtorek, 12 maja, czekał na niego większy podarunek.

Prezydent Wałbrzyska Roman Szelemej ogłosił, że Zamek Książ się powiększy, powstanie nowa atrakcja turystyczna poświęcona Hochbergom. I to w Śródmieściu, gdzie stoi zabytkowa willa, w której jest wiele oryginalnych elementów – choćby przepiękne boazerie i kominek z rodzimym herbem.

Mateusz Myktytyszyn, rzecznik Zamku Książ i prezes Fundacji Książnej von Pless: – Maksymilian Hochberg tutaj ulokował siedzibę swoich majątków ziemskich. A tych było sporo: cztery prywatne miasta – Wałbrzych, Świebodzice, Mieroszów, Boguszów oraz 32 wsie, z najsłynniejszą Szczawno-Zdrój. To tutaj rezydował dyrektor wałbrzyskich kopalni Gustaw Keindorff, a po II wojnie światowej działało kuratorium oświaty.

I potem pojawił się pomysł innego zagospodarowania willi.

Zabytek zostanie uratowany
Zabytek przy ul. Zamkowej 2 przed laty był w zasobie Skarbu Państwa, ale po długich staraniach władz Wałbrzyskich, został przekazany gminie z częścią parku – idealne miejsce

na Urząd Stanu Cywilnego. Zrobiono projekt, koszty remontu oszacowano między 6 a 10 mln zł.

– Staraliśmy się, by był dostępny dla osób niepełnosprawnych, ale konserwator zabytków się nie zgodził – wyjaśniał prezydent Roman Szelemej, więc dalej musiał się zastanawiać, jak obiekt uratować i co w nim powinno być. Po wielomiesięcznych rozmowach z ekspertami zdecydował: trafi do Zamku Książ. – Stanie się częścią kompleksu pałacowo-parkowego, bo spółka potrafi sobie poradzić z trudnymi problemami o charakterze konserwatorskim – mówi Szelemej.

Książę Peter Hochberg von Pless był szczerze wzruszony nowiną, bo willa będzie miała szansę odzyskać wreszcie urodę i splendor. – Wierzę, że stanie się to za 1,5 roku. I wiem, że nie mogła znaleźć się w lepszych rękach niż Zamku Książ – powiedział.

Książę Peter Hochberg von Pless był szczerze wzruszony nowiną, bo willa będzie miała szansę odzyskać wreszcie urodę i splendor

Dlaczego to najlepsza opcja? Prezydent nie pozostawił cienia wątpliwości, że spółka ma większe niż gmina możliwości: – Zamek stał się częścią naszego narodowego dziedzictwa jako Pomnik Historii, a to otwiera zupełnie nowe obszary pozyskiwania środków, a dowodem jest choćby 30 mln zł z programu FENIKS – wyjaśniał.

Zamek Książ został 133. Pomnikiem Historii w lipcu ubiegłego ro-

ku, kiedy prezydent Andrzej Duda i premier Donald Tusk podpisali rozporządzenie podkreślające jego wartość historyczną, artystyczną i naukową. Ale na tym nie koniec ambitnych przedsięwzięć – władze spółki zaczęły starania o wpis Zamku Książ na prestiżową listę światowego dziedzictwa UNESCO. Gdyby się to udało, stworzyłby się przed nim nowe możliwości.

Wiadomo, co tam będzie

Do zabytkowej willi nie można teraz wejść, okna i drzwi zabezpieczone są dyktą, ale to się zmieni. Dorota Karolewska, prezeska Zamku Książ, zapowiedziała, że powstanie tu Muzeum Hochbergów: – W zamku nie mamy już przestrzeni, w której moglibyśmy mówić o samych Hochbergach, o ich ogromnych majątkach i o tym, jakie prowadzili działalności. Powstanie tu też miejsce dla społeczności lokalnej, gdzie będą odbywały się zajęcia edukacyjne i kulturalne.

Już wiadomo, że po remoncie willę będzie można zwiedzać na jednej wejściówce razem z zamkiem. Ile będzie kosztować rewitalizacja zabytku? Karolewska szacuje, że pochłonie ona 15 – 20 mln zł.

Muzeum nie będzie jedyną niespodzianką, w sąsiednim budynku przy Zamkowej, który obecnie remontuje Akademia Nauk Stosowanych, powstanie sala poświęcona księżnej Daisy. Wszystko ma się tu spinać w jedną całość historyczną.

W 2018 r. hrabianka Carolin Aleksandra von Hochberg wzięła ślub na Zamku Książ z menedżerem informatycznej firmy Jasperem Schulzem – była to pierwsza taka uroczystość w tym miejscu od 100 lat. Nikt więc już nie dziwił się przyjęciu urodzinowemu księcia Petera von Hochberg-Pless w zamku, ale pojawiły się pytania: kto za nie zapłacił? Zamek przekazał, że wszystko sfinansował arystokrata. ●

Plac Solny

Ma być mniej aut, ale nie zawsze

KOKOSZKIEWICZ

Nowe zasady ruchu na Placu Solnym zakładają ograniczenie samochodów, ale tylko w określonych godzinach. Decyzja w dobrym kierunku, dziwi jednak jej połowiczność.

Plac Solny zwłaszcza wieczorami był miejscem nieprzyjaznym mieszkańcom, turystom, przedsiębiorcom czy pracownikom z okolicznych biur. Z jakiegoś powodu fani motocykli i sportowych samochodów zdecydowali się, by stworzyć tam miejsce do szczególnie głośnego hałasowania.

Stąd w magistracie zapadła decyzja, by ograniczyć ruch samochodów w tym miejscu. Zresztą nie powinien to być jedyny powód: Plac Solny powinien być naturalną częścią strefy pieszej okolic Rynku. Powiększenie strefy w tym miejscu było planowane od wielu lat, a liczba pieszych i rowerzystów w tym miejscu stale rośnie.

Dlaczego tylko czasem?

Decyzja jest jednak mocno połowiczna. Na drugim centralnym placu miasta nie będzie intensywnego ruchu aut tylko wieczorem i w weekendy.

Piesi są tymczasem mocno obecni w tym obszarze również rano, a zwłaszcza

cza po południu. Mam nadzieję, że po udanym pilotażu decyzja zostanie poszerzona po prostu na całą dobę, z tradycyjnym wyłączeniem dla dostaw w godzinach od 6 do 10.

Jeden pilotaż zresztą już był. To, że oddanie Placu Solnego ludziom nie spowoduje żadnych utrudnień, a tylko ułatwi poruszanie się pieszo, udowodniła dwumiesięczna zmiana w czasie Jarmarku Bożonarodzeniowego. Wtedy ruch nie był możliwy przez cały dzień.

Nie słyszeliśmy wtedy zresztą szczególnego protestu ani informacji o korkach. Wręcz przeciwnie: turyści w końcu przestali pchać się autem do ścisłego centrum.

Autem do centrum

Wbrew temu, co twierdzą komentatorzy związani ze środowiskiem Grzegorza Brauna, jakiegokolwiek regulowanie ruchu samochodów nie oznacza „wojny z autem”. Nikt nigdy nie gwarantował, że samochodem będzie można wjechać wszędzie, a tym bardziej, że będzie można wszędzie zaparkować.

Nadal nie trzeba przesiadać się na rower czy tramwaj, a można dojechać autem do centrum, na jeden z licznych parkingów (od Galerii Dominikańskiej przez parkingowiec przy

ul. Szewskiej po Narodowe Forum Muzyki).

Warto dodać, że mieszkańcy, przedsiębiorcy czy lokatorzy hotelów będą mogli dostać pozwolenie na wjazd, tak jak w czasie jarmarku.

Ruska nadal tranzytowa

To jednak tylko jedna decyzja. W jej kontekście również niezrozumiała jest decyzja, by na połowie ulicy Ruskiej zostawić

Główne ulice odchodzące od Rynku w innych kierunkach zostały w całości przeznaczone pod ruch pieszy z dopuszczeniem rowerów, czy to ul. Oławska, czy to ul. Świdnicka, czy to ul. Kuźnicza. Nikt już nie wyobraża sobie powrotu aut w te miejsca.

Tylko na ul. Ruskiej nadal ma być ruch aut – i to ogólny, nieograniczony do mieszkańców czy przedsiębiorców.

Warto się inspirować

Warto inspirować się przykładami, wcale nie tylko z Zachodu. O Paryżu czy Londynie sporo powiedziano, ale w poszukiwaniu przykładów pasujących do miasta można m.in. zobaczyć na Wilno, które w 2025 r. odwiedził prezydent Jacek Sutryk.

W tym samym roku ja też odwiedziłem to miasto, nawet nieco mniejsze od Wrocławia, a które znacznie odważniej postawiło na oddawanie centrum ludziom.

W Wilnie nawet dawna radziecka arteria, prospekt Giedymina (przed wojną w tym miejscu była ul. Adama Mickiewicza), została przekształcona w deptak. To ulica porównywalna z naszą ul. Kazimierza Wielkiego. A przecież litewskie miasto nie ma nawet metra czy tramwajów, a jedynie trolejbusy. ●

Mateusz Kokoszkiwicz

Wiele możliwości na oszczędności!

Tańszy prąd
w wybranych godzinach

Niższe rachunki
dzięki dopasowanej grupie taryfowej

Doradca energetyczny
online

Szczegóły na **tauron.pl/jasne**

TAURON
Jasne,
że tak!

Wrocław/34433607

Lokalne media

Chcą z nich zrobić tuby

– Jednemu radnemu się nie spodobało, że piszemy o tym, gdzie pracuje jego żona – mówi Marta Ringart-Orłowska, dziennikarka z Brzegu Dolnego.
– Bo ma być opłacana z publicznych pieniędzy propaganda – kwituje Daniel Długosz, dziennikarz z Trzebnicy.

Agnieszka Dobkiewicz

26 marca br. do mieszkania wieloletniego burmistrza Trzebnicy Marka Długozimy weszła policja. Działała na polecenie Prokuratury Okręgowej w Opolu, która prowadzi śledztwo dotyczące nieprawidłowości w magistracie. Zaraz potem burmistrzowi przedstawiono zarzuty przekroczenia uprawnień, nieprawidłowości przy realizacji inwestycji oraz przyjmowania korzyści majątkowych. Nie przyznał się do winy. Zastosowano wobec niego poręczenie majątkowe, dozór policji oraz zakaz opuszczania kraju, a także zawieszono go w czynnościach służbowych.

Rozmawiałam o tym z Danielem Długoszem, redaktorem naczelnym i właścicielem niezależnej „Nowej Gazety Trzebnickiej”, który pierwszy poinformował o zatrzymaniu Długozimy.

– Widziałem, jaki jest poziom korupcji – powiedział mi. – Wiedziałem, że się zaczyna.

Długosz od lat opisywał nieprawidłowości w trzebnickim samorządzie. I od lat spotykał się z szykanami – od utrudniania dostępu do informacji, po szkoderanie jego rodziny.

BRZEG DOLNY: PRÓBA ZASTRASZANIA

Marta Ringart-Orłowska z gazetami lokalnymi związana jest właściwie od zawsze. – Zaczęło się już, gdy byłam na II roku studiów – mówi. – Zobaczyłam „Kurier Gmin” w kiosku i pojechałam do redakcji. Gazeta była prywatna, a jej właścicielem od 1990 roku był Marian Kmita, dziś dyrektor Polsat Sport. Wtedy prowadziła ją jego żona Jolanta i to ona wprowadzała mnie w świat mediów lokalnych. Bardzo mi się to podobało. Widziałam, jak realnie mogę zmieniać rzeczywistość.

• **Marta Ringart-Orłowska, szefowa „Kuriera Gmin”**

FOT. ARCHIWUM PRYWATNE

Ringart-Orłowska już po studiach została zastępczynią Kmity, a później redaktorką naczelną i ostatecznie wydawczynią. Jest przyzwyczajona do konkurencji na rynku, bo przez czas kierowania „Kurierem Gmin”, który wychodzi na terenie Brzegu Dolnego, Wołowa i Wińska, powstało tam co najmniej kilka gazet. Samorządowej tuby nikt jednak nie wydawał.

Wszystko zmieniło się w 2007 roku, gdy burmistrzem został Stanisław Jastrzębski. – Dziennikarka poszła do niego na wywiad

i powiedziała, że ją zastraszał – mówi Marta Ringart-Orłowska. – Poprosiłam, by poszła raz jeszcze i włączyła dyktafon. Nagrała, jak burmistrz ją zastraszał i mówił, że nigdzie pracy nie znajdzie. Postanowiłam opublikować to nagranie. Chciałam, by ludzie zobaczyli, z kim mamy do czynienia.

Efekt był taki, że w 15-tysięcznym Brzegu Dolnym burmistrz zaczął wydawać gazetę samorządową. Za pół miliona złotych rocznie do mieszkańców trafiało raz w tygodniu 10 tysięcy drukowanych na ich koszt

periodyków, w których znajdowali głównie propagandę sukcesu.

ŚWIDNICA: DEKADA BEATY MOSKAŁ-SŁANIEWSKIEJ

W Świdnicy zaczęło się od teczek z IPN, konkretnie dwóch, opatrzonych pseudonimem: Tajny Współpracownik „Medyk”.

– Informację o tym, że mąż rządzącej Świdnicą prezydentki był w PRL-u esbeckim TW, otrzymaliśmy od czytelnika. Sam wtedy mówiłem, że takie materiały trzeba traktować ostrożnie, bo to, że teczka jest, jeszcze niczego nie oznacza – mówi Marek Kowalski, wydawca niezależnego portalu swidnica24.pl, ale też osoba represjonowana w PRL. – Zwróciliśmy się do IPN o udostępnienie tych materiałów. Gdy zobaczyłem, co się w nich znajduje, nie miałem wątpliwości. Ze strony redakcji wykazaliśmy naprawdę dużo roztropności w tej sprawie.

Był marzec 2017 roku. – Poinformowaliśmy prezydent Beatę Moskał-Słaniewską o dokumentach, które posiadamy. Spotkanie odbyło się w jej gabinecie. Była tam też redaktor naczelna, Agnieszka Szymkiewicz, która poinformowała ją, że szykujemy publikację i ukaże się ona w poniedziałek. To był piątek – wspomina Kowalski.

Prezydentka poprosiła o pokazanie materiałów. Marek Kowalski na laptopie ujawnił jej zawartość jednej z teczek.

– Redaktor naczelna poprosiła ją wtedy o komentarz do sytuacji. Beata Moskał-Słaniewska powiedziała, że nie zna tych materiałów i niczego o sprawie nie wie. Poprosiła, byśmy się skontaktowali z jej mężem. Ustaliliśmy wspólnie, że przed publikacją się z nim spotkamy. Czekaliśmy na informację, kiedy. Wieczorem prezydentka wysłała kilkaset SMS-ów do mieszkańców. Pisała tam o podłych ludziach i poinformowała o planowanej przez nas publikacji. Do spotkania z jej mężem nie doszło. Odmówił rozmowy, a ona sama wypowiedziała nam wojnę.

Gdy swidnica24.pl opublikowała 9 lat temu tekst o TW „Medyku”, w którym podała tylko fakty pochodzące z akt IPN, bez ocen czy komentarzy, rzeczywistość wokół redakcji się zmieniła.

– Skończyły się czasy, gdy można było z urzędnikiem porozmawiać, dopytać. Doszło do tego, że Moskał-Słaniewska zakazała urzędnikom udzielać nam odpowiedzi na pytania – mówi Marek Kowalski.

Interweniował Rzecznik Praw Obywatelskich, który w 2023 roku nakazał prezydentce miasta zmianę regulaminu, w którym wpisała zakaz wypowiadania się urzędników bez jej zgody.

Najtrudniejsze dla swidnica24.pl było jednak to, co się stało w 2018 roku. Prezydentka postanowiła wydawać gazetę samorządową. – Żeby zniszczyć nasz portal – nie ma wątpliwości Kowalski. – Chodziło o zdławienie lokalnych mediów, odebranie im siły głosu. Jeśli prezydentka liczyła, że będzie wykorzystywała nasz portal jako tubę propagandową, faktycznie bardzo się zawiodła. I znalazła inne rozwiązanie. Fatalne dla lokalnej demokracji.

propagandowe

Periodyk samorządowy nazwała „Moja Świdnica”. Wydawcą jest – co pozwala obejść przepisy – nie urząd, ale utrzymywana z budżetu miasta świdnicka biblioteka. To zatrudnieni w niej pracownicy produkują darmowy periodyk, który za lewa miasto. Nieoficjalnie mówią, że prezydentka każdy numer każe sobie wysłać przed drukiem, po czym wnikliwie go czyta i poprawia. W periodyku nie zobaczymy zdjęć, czy osiągnięć osób nieakceptowanych przez nią.

– Od nas też kilka osób się odwróciło – mówi Marek Kowalski. – Kilku współpracowników zależnych od prezydent miasta wycofywało się ze współpracy. Przeprasza li, ale czuli się zastraszeni.

Do kuriozalnej sytuacji doszło w marcu 2023 roku. Moskał-Słaniewska zdecydowała się na udział w relacji na żywo z patostreamerem, działającym pod pseudonimem Czujny, związanym ze skrajnie prawicowymi środowiskami. Pół roku później poszukiwano go listem gończym, a ostatecznie usłyszał zarzuty i w efekcie został skazany. W tym samym czasie nie zgodziła się natomiast na wywiad z Andrzejem Andrysiakiem, dziennikarzem roku 2024 i na nagranie podcastu dla Radia TOK FM.

Rok później jako jedyna kandydatka zbojkotowała debatę prezydencką organizowaną przed wyborami samorządowymi przez redakcję swidnica24.pl. – To jest kara za to, że zadajemy niewygodne pytania – nie ma wątpliwości Kowalski.

TRZEBNICA: 20 LAT MARKA DŁUGOZIMY

– U nas szło to właściwie stopniowo – mówi redaktor Daniel Długosz. „Nowa Gazeta Trzebnicka”, w której pracuje od 30 lat, wychodzi na terenie sześciu niewielkich gmin.

– Gdy Marek Długozima został burmistrzem, początkowo nawet zabiegał o kontakty. Był uprzejmy i udzielał wywiadów. Wystarczyło jednak, że pojawił się jeden materiał krytyczny, i to się zmieniło. Pytał, po co o tym pisać, zaczął się obrażać.

Z gazety zaczął wycofywać ogłoszenia. – To w nas mocno nie uderzyło, bo żyliśmy i tak ze środków pozyskiwanych z komercyjnych źródeł – mówi Długosz. – Postanowił jednak iść dalej i na złość nam – czego nie ukrywał – wzmocnił „Panoramę Trzebnicką”. Wydawał ją już wcześniej, ale miała charakter informacyjny. Teraz postanowił nas zniszczyć na rynku i włożył ogromne publiczne pieniądze w to, by udawała gazetę.

W Trzebnicy zaczęło się wtedy co drugi tydzień pojawiać 10 tysięcy egzemplarzy samorządowej propagandówki. Rozprowadzano je do 5 tysięcy domów. – Zatrudniono kolporterów, którzy szli od domu do domu, od mieszkania do mieszkania – mówi Długosz.

– Ale to nie wystarczyło. Burmistrz postanowił nas też wykończyć biznesowo. Zatrudnił akwizytorów reklam, którzy mieli cenniki z dumpingowymi cenami. Na przykład, gdy reklama u nas kosztowała 500 złotych, tam tylko 50 złotych. Ludzie korzystali z okazji i brali po prostu tańsze oferty.

Władza uprawiała w „Panoramie” propagandę, jak w najlepszym okresie PRL – mówi Długosz. – W każdej było od 50 do 100 zdjęć burmistrza i artykuły wychwalające go.

Długosza burmistrz zaatakował też prywatnie. Jego żona miała problemy z wynajęciem lokalu pod swoją działalność. Ostatecznie przeniosła ją do innej gminy.

– Burmistrz nie mógł zrozumieć, że my nie walczyliśmy z nim, tylko kontrolowaliśmy to, jak sprawuje władzę i wydaje publiczne pieniądze – mówi dziennikarz. – Mieliśmy taką sytuację na przełomie 2020/21 roku, gdy w sylwestra trafił do szpitala i wszczął tam awanturę. Dostaliśmy sygnał niemal od razu. Był pewien, że ukaże się artykuł o tym, więc zrobił się grzeczny, zaczął nawet mówić o zamieszczeniu u nas ogłoszeń urzędu. Nie zareagowałem, a o sprawie nie pisałem, bo uznałem, że stało się to w czasie prywatnym. Sytuacja wróciła więc potem do normy, czyli my dalej byliśmy sekowani.

BRZEG DOLNY: 30 LAT PEWNEGO UKŁADU

– Burmistrz zasypał nas nakładem – wspomina dziś najtrudniejszy dla swej gazety czas Marta Ringart-Orłowska. – Wtedy wzmocniliśmy się bardzo w sieci. To była regularna wojna. Obnażaliśmy system. I wygraliśmy. Ludzie, którzy byli 30 lat u władzy, musieli ją oddać.

Władzę w Brzegu Dolnym objął kandydat opozycyjny Ireneusz Fura, który niemal natychmiast zlikwidował gazetę samorządową.

– Odczyliśmy to od razu – mówi Marta Ringart-Orłowska. – Wzrósł nakład. Ale tu chodzi o coś innego.

„Kurier Gmin” jest na rynku od 36 lat. To jest wartość dla tej społeczności – ta papierowa gazeta. Zamknięcie jej i zostanie tylko w sieci, gdzie mamy duże zasięgi, byłoby uzasadnione pod każdym względem. A jednak z sentymentu, z szacunku do czytelnika i do historii nie chcę tego robić.

Dla niej prowadzenie lokalnej gazety to dziś pasja. – Cieszy mnie, że robimy, wydajemy, ale prawda jest taka, że przydałyby się środki na inwestycje, choćby studio do robienia podcastów, kupienie nowego sprzętu. Media tradycyjne konkurują dziś z profilami społecznościowymi. Rozsypany rynek reklam, a przedsiębiorcy właśnie tam, do serwisów społecznościowych kierują swoje pieniądze. Moim zdaniem to czas, gdy rynek mediów lokalnych padł i bez tleniu – wsparcia państwa, jak to ma miejsce w innych krajach – one po prostu nie będą dalej funkcjonowały.

A to one – zdaniem Marty Ringart-Orłowskiej – są gwarantem demokracji lokalnej.

Zwycięstwo „Kuriera Gmin” z lokalną władzą dziś wydaje się trochę pyrrusowe. W marcu okazało się, że obecni radni, wychowani przez lata na samorządowej propagandówce i przyzwyczajeni do tego, że władzę się chwali, ale jeśli nie, to chociaż nie krytykuje, zażądali od burmistrza wznowienia wydawania jej.

– Jednemu radnemu nie spodobało się, że piszemy o tym, gdzie pracuje jego żo-

na. Drugiej radnej, że piszemy w ogóle źle o niej i zawnioskowali o powrót do czasu sprzed 2024 roku – mówi Ringart-Orłowska. – Ta sytuacja pokazuje, jak trudno ludziom władzy zrozumieć, czym jest niezależność mediów.

DONALD TUSK: MOŻECIE NA MNIE LICZYĆ

Wsparciem dla mediów lokalnych, które dziś są w bardzo kiepskiej kondycji, miała być nowelizacja ustawy medialnej, nad którą pracuje rząd. „Wyborcza” rozmawiała z szefami lokalnych redakcji zaraz po tym, gdy okazało się, że zapis o zakazie wydawania przez samorządy mediów został z niej jednak wyrzucony. Ministerstwo Kultury stało na stanowisku, że do komunikacji z mieszkańcami w zupełności wystarczy im zwykłe biuletyny informacyjne. Samorządowcy się jednak sprzeciwili.

– Samorządowcy chcą narzucać obraz tego, jak pokazywana jest władza. Ma być pięknie jak za Gierka: nie ma żadnych problemów, nic złego się nie dzieje, wszystko jest świetnie. Problem w tym, że wielu czytelników, którzy biorą do ręki ich magazyny, myśli, że dostaje niezależną gazetę. To wszystko jest robione za publiczne pienią-

Gdy Marek Długozima został burmistrzem Trzebnicy, początkowo zabiegał o kontakty. Wystarczyło jednak, że pojawił się jeden materiał krytyczny, i to się zmieniło

dze. Samorządowcy zatrudniają tam normalnych dziennikarzy, których podbierają z rynku, dając im lepsze stawki – ocenił na łamach Wirtualnych Mediów Andrzej Andrysiak, właściciel „Gazety Radomszczańskiej” i prezes Stowarzyszenia Gazet Lokalnych.

Optymizmem wśród lokalnych dziennikarzy i wydawców powiało, gdy Tusk, wtedy jeszcze szef opozycyjnej partii, w 2022 roku w Świdnicy, odpowiadając na pytanie Marka Kowalskiego, właściciela swidnica24.pl, deklarował: – Niezależne media są wartością samą w sobie, niezależnie od tego, czy chodzi o TVN, czy to chodzi o najmniejszą, najskromniejszą gazetę w małej miejscowości. Niezależność mediów, a te ostatnie 7 lat pokazały to szczególnie mocno, jest jedną z absolutnie niezbędnych gwarancji demokracji. Media, jeśli nie są w pełni niezależne, na poziomie ogólnopolskim, lokalnym, wojewódzkim, to wtedy władza staje się bezkarna, niezależnie od tego, kto rządzi. Mnie nie trzeba do tego przekonywać, sam zakładałem w swoim życiu lokalne media i w nich uczestniczyłem. Możecie na mnie liczyć i to niezależnie od tego, jakie będę miał możliwości. Dzisiaj mniejsze, ale jutro może większe.

Po przypomnieniu słów dzisiejszego premiera Ministerstwo Kultury zaczęło znowu deklarować, że zapis ograniczają-

cy przywileje samorządowców znajdzie się w nowelizacji ustawy.

SILNE LOBBY

– Ludzie nie rozumieją, że nie ma nic za darmo – mówi Marek Kowalski ze swidnica24.pl. – Tak samo nie ma darmowych samorządowych gazetek. Za każdy numer placą mieszkańcy z własnych kieszeni. To są pieniądze z ich podatków i zamiast iść na naprawę dróg, na place zabaw czy choćby fajne wydarzenia dla mieszkańców, idą na tubę propagandową.

– Niestety, lobby samorządowe jest niezwykle silne – mówi Marta Ringart-Orłowska. – Uczestniczyłam w konsultacjach ustawy medialnej i słuchałam tego, co mówili tam szefowie gmin. Oni są przekonani, że są specjalistami od wydawania mediów i wydają najlepsze media na świecie. Nie rozumieją, o co nam w ogóle chodzi. Padły nawet słowa, że jak nas nie stać, to możemy sobie branżę zmienić. A to nie o to chodzi. Jeśli zostaną tylko media zależne od samorządów, a zostaną, jeśli lokalne nie dostaną tleniu od rządu, to nikt nie napisze o tym, że CBA weszło do urzędu, ale nawet o tym, że się chodnik zepsuł.

– Tego może się nie zauważa, ale swidnica24.pl to są tysiące drobnych interwencji podejmowanych codziennie – mówi Kowalski. – Na nasze skrzynki, telefony, komunikatory przychodzi setki informacji z prośbami o wsparcie. Zdarzyło się nawet tak, że osoba pisząca do urzędowej tuby poprosiła nasz portal o pomoc w życiowej sprawie. To wynika z tego, że ludzie nam ufają i wiedzą, że jesteśmy niezależni. – Bo na to zaufanie pracuje się latami – mówi Ringart-Orłowska. – Małe środowisko szybko zweryfikuje każdą sytuację. I my takie próby odwagi i niezależności przechodzimy od lat.

– Były naciski ze Związku Miast Polskich i zapis wykreślono – mówi Daniel Długosz. – Dla mnie to jest skandal. Samorządowcy demolują demokrację na samym dole. Jeśli te zapisy nie wrócą, doprowadzi to do upadku lokalnych mediów. Zostanie tylko opłacana z publicznych pieniędzy propaganda.

I dodaje: – Samorząd po 1998 roku nam nie wyszedł, wbrew temu, co się nam próbuje wmówić. Być może założenia były dobre i szlachetne, ale władza w efekcie czuje się bezkarna. Platformy społecznościowe zupełnie zniszczyły rynek. Podam przykład: pewna osoba założyła sobie grupę XX. Nagle przed wyborami zaczęły się pojawiać na niej krytyczne wobec burmistrza Długozimy komentarze, więc zaczęła je blokować. Okazało się, że administratorka grupy została wzięta na listę burmistrza do Rady Miejskiej, a po wyborach dostała funkcję dyrektora w instytucji kultury, której de facto nie ma. Dla ludzi niezależne medium jest gwarancją tego, że tak się nie stanie.

Marek Długozima, burmistrz Trzebnicy politycznie jest najbliższ środowiska byłej Solidarnej Polski Zbigniewa Ziobry, choć kiedyś startował z PO. Beata Moskał-Słaniewska to polityczka Lewicy, która do niedawna była w koalicji z PiS. Stanisławowi Jastrzębskiemu, związanemu formalnie z PSL, także blisko było do PiS. ●

Kościół

Ktoś musi odciążyć księży

W diecezji legnickiej dziewięciu mężczyzn przyjmie święcenia diakonatu.

– Jest wśród nich młody nauczyciel, który zdecydował się na życie w celibacie. Pozostali są żonaci i mają dzieci, ale chcą pomagać w parafiach – mówi rzecznik kurii, ksiądz Walde-
mar Wesołowski.

ROZMOWA Z
**KSIĘDZEM WALDE-
MAREM WESOŁOWSKIEM**
rzecznikiem kurii legnickiej

MAGDA NOGAJ: Ostatnio biskup legnicki Andrzej Siemieniecki opublikował komunikat, w którym napisał, że w ciągu minionych piętnastu lat liczba księży w diecezji zmniejszyła się o ponad siedemdziesięciu. W ilu parafiach nie ma obecnie proboszcza na miejscu? **KSIĄDZ WALDEMAR WESOŁOWSKI:** W diecezji jest 239 parafii, a księży 370, licząc z emerytami. Biskup poinformował, że więcej księży ubywa, niż przychodzi. Jest siedem parafii, które są obsługiwane przez księży dojeżdżających z sąsiednich parafii.

Wkrótce może być ich więcej, bo w ciągu najbliższej dekady, jak zapowiedział biskup, ubędzie jeszcze kolejnych kilkudziesięciu duchownych.

– Niech żyją jak najdłużej, ale już w tym roku czterech zmarło. Takie są niestety statystyki. Księża nie tylko umierają, ale też odchodzą na emeryturę. Czasem nawet i młodzi mają problemy zdrowotne i również są wyłączeni z duszpasterstwa i trzeba ich zastąpić. Kłopot w tym, że nie ma kim. W tej chwili mamy zaledwie 17 kleryków w seminarium.

Jest plan łączenia parafii albo zamykania?

– Biskup zwrócił uwagę na trzy rzeczy. Po pierwsze, że potrzebna jest modlitwa o powołania i zaapelował o nią do wspólnot parafialnych. Chodzi o to, żeby młodzi ludzie chcieli odpowiadać, jeżeli taki głos w sobie słyszą.

Druga sprawa; być może będzie taka konieczność, że kolejne parafie będą musiały być łączone. Na razie nie ma takiej potrzeby, ale jeżeli tendencja z malejącą liczbą księży się utrzyma, to niewykluczone, że do tego dojdzie.

Po trzecie, według biskupa najwyższa pora, żeby większą odpowiedzialność za funkcjonowanie parafii zaczęli brać ludzie świeccy. Oczywiście w tym zakresie, w którym mogą to robić. Jako diecezja od dłuższego czasu na to zwracamy uwagę. Proboszcz nie musi robić wszystkiego i nie musi wszędzie być. Tam więc, gdzie jego obecność nie jest konieczna, osoby świeckie mogłyby go wyręczać. To chociażby sprawy gospodarcze, ekonomiczne, porządkowe. Teraz czasem wszystko spada na proboszcza.

Przez parę lat sam byłem proboszczem, więc wiem, jak to wygląda. Nieraz trudno znaleźć pomoc, np. przy posprzątaniu kościoła czy skosze-

• **Święcenia kapłańskie przyjmuje coraz mniej mężczyzn. Jeżeli ta tendencja się utrzyma, niewykluczone, że parafie będą musiały być łączone**

FOT. MICHAŁ WALCZAK / AGENCJA WYBORCZA.PL

niu trawy. Są parafie, w których to jest już zorganizowane, gdzie ludzie chętnie się angażują. Jednak to poczucie odpowiedzialności powinno być większe, tym bardziej że diecezja przygotowuje ludzi do takich zadań. Są organizowane kursy choćby dla zakrystianów i liderów różnych wspólnot parafialnych, np. dla osób, które mogłyby prowadzić kręgi biblijne. Wiele osób się zgłasza także na kursy lektorskie oraz dla akolitów i szafarzy.

Jest też formacja dla diakonów stałych. 23 maja będą święcenia dziewięciu mężczyzn. Większość z nich jest żonaty, mają dzieci i będą mogli pełnić funkcję diakona stałego. Będzie to więc ogromna pomoc dla księży, bo akolici, szafarze czy diakoni mogą wykonywać wiele rzeczy również liturgicznych.

Czym się zajmują?

– Akolita może rozdawać komunię świętą. Szafarze dodatkowo roznoszą ją do chorych, np. do domu, do szpitali. Księża mają więc ogromną pomoc z ich strony. Takie osoby są też zaangażowane w sprawy liturgiczne. Często prowadzą grupy ministranckie albo schole, jeżeli znają się też na muzyce. Możliwości jest dużo.

Rola diakonów jest najpoważniejsza, bo diakonat to już jest pierwszy stopień święceń. Przyjmują je również klerycy, ale ich formacja prowadzi do święceń kapłańskich. U diakonów nie. Diakoni przyjmują tylko te święcenia, ale dzięki nim mogą udzielać chrztu, prowadzić pogrzeb, głosić kazania, błogosławić Najświętszym Sakramentem w czasie nabożeństw, błogosławić małżeństwa i robić wystawienie Najświętszego Sakramentu. Od księdza różni się tym, że nie mogą spowiadać, udzielać sakramentu namaszczenia chorych i sprawować mszy św.

Mamy już siedmiu diakonów, teraz będzie wyswięconych dziewięciu, w tym jeden, który zdecydował się na życie w celibacie. Nie chce być księdzem, zamierza nadal pracować w swoim zawodzie, mieć swoje mieszkanie.

Jaki ma zawód?

– Jest nauczycielem i katechetą przy okazji. Decyzję o życiu w celibacie tłumaczy tym, że to jest jego wybór, że nie myślał o małżeństwie. Nie dlatego, że nie mógł, zresztą nie mógłby mieć żadnego defektu. Ślubujący celibat musi być, że tak powiem, sprawnym mężczyzną, tak samo jak

klerycy. Nie dlatego ktoś wybiera celibat, że nie może założyć rodziny i mieć dzieci. Tylko to jest świadomy wybór, że chce się żyć w takim stanie.

Podobnie jest z kobietami przygotowawanymi do tego, że będą dziewicami konsekrowanymi. To nie są tylko emerytki, panie, które nie mogą założyć rodziny, tylko osoby, które dokonały świadomego wyboru, że decydują się na życie w czystości. Są w różnym wieku, niekoniecznie podeszłym, i poświęcają swoje życie na posługę w Kościele, w różnych formach.

Taka dziewica konsekrowana ma pewne obowiązki: odmawia brewiarz, uczestniczy w codziennej mszy świętej, ale oprócz tego zajmuje się tym, czym się zajmowała we wcześniejszym życiu. Jeżeli pracuje, to nadal pracuje. Jeżeli ma wnuki, to się zajmuje wnukami. Do tego bardziej jeszcze udziela się w parafii, prowadząc np. różne grupy.

Dlaczego wybierają celibat, to jakaś forma umartwiania się?

– Nie do końca, są przecież i tacy, którzy się nie żenią, czy nie wychodzą za mąż, bo tak jest im np. wygodniej. Nie chcą żyć dla kogoś i dlatego są sami. Znam takich.

Ale wasz diakon chyba nie robi tego z egoizmu?

– Powiedział wyraźnie, że to jest jego świadomy wybór. Rezygnuje z małżeństwa, z rodziny, ponieważ chce żyć sam. Podkreślił, że dzięki temu

Dziewice konsekrowane to nie są tylko emerytki, panie, które nie mogą założyć rodziny, tylko osoby, które dokonały świadomego wyboru, że decydują się na życie w czystości. Są w różnym wieku, niekoniecznie podeszłym, i poświęcają swoje życie na posługę w Kościele, w różnych formach

będzie miał też większe możliwości zaangażowania w życie parafii. Nie ma dzieci, nie ma żony, nie ma obowiązków z tym związanych, więc jest bardziej dyspozycyjny.

To młody człowiek?

– Ma około 30 lat i nie mnie to oceniać, ale jest przystojny. Zdecydował się więc na to nie dlatego, że żadna kobieta go nie chce.

Wróćmy do komunikatu. Biskup napisał, że z powodu malejącej liczby księży za kilka lat w niektórych kościołach diecezji msza może być sprawowana tylko raz lub dwa razy w miesiącu.

– Jeżeli w danej parafii nie będzie proboszcza, będzie musiał tam dojeżdżać ksiądz, który ma obowiązki najpierw w swojej parafii. Może się więc zdarzyć, że w niektóre niedziele wierni będą musieli pojechać do innego kościoła.

Są osoby, które mogą mieć z tym problem ze względu na wiek albo wykluczenie komunikacyjne.

– Zgadza się, ale ksiądz nie da rady być w dwóch miejscach naraz.

Katolicy mają jednak obowiązek niedzielnego uczestnictwa w mszach. Taki model funkcjonowania parafii nie naraża wiernych na grzech?

– Nie szedłbym tak daleko, żeby później nie było takiego wniosku, że biskup doprowadza do sytuacji, w której ludzie będą grzeszyć. Są inne możliwości uczestnictwa we mszy świętej. Jeżeli starsza pani nie może dotrzeć do innego kościoła w niedzielę, to może ktoś ją zawieźć w sobotę wieczorem na mszę, która liczy się jak niedzielna. To rozwiązuje problem. Poza tym są przecież transmisje mszy świętych w radiu i telewizji, ale wtedy to się wiąże z uczestnictwem, a nie z oglądaniem, bo to są dwie różne rzeczy.

Udział za pośrednictwem mediów jest ważny?

– Można uczestniczyć w taki sposób w sytuacjach, kiedy nie ma innej możliwości, czyli mamy do czynienia z ludźmi starszymi, którzy nie wychodzą z domu, z chorymi w szpitalach i w domach opieki. Podobnie, gdy ktoś jedzie z granicę i nie ma w pobliżu kościoła katolickiego. ●

Rozmawiała Magda Nogaj

DOLNY ŚLĄSK WSPIERA SPORT

To inwestycja w zdrowie, rozwój i przyszłość

Wizualizacja boisk do tenisa i padla, fot.archiwum UMWD

Bike Park w Sobótce, fot.archiwum UMWD

W regionie modernizowane są boiska i hale sportowe, powstają Rowerowe Parki Umiejętności, będzie nawet specjalny tor dla kolarzy szosowych. Budowane są też korty do tenisa ziemnego i padla. Dolny Śląsk ma również wymierny udział w projektowanym kompozytowym torze saneczkowym w Karpaczu. To tylko część ze sportowych inwestycji wspieranych przez samorząd województwa.

W budżecie Dolnego Śląska na ten rok na rozwój sportu przeznaczono prawie 83 miliony, z tego ok. 68 milionów zł trafi na budowę i modernizację infrastruktury. Z tych środków korzystają zarówno kluby sportowe, jak i lokalne samorządy.

– Nowoczesna infrastruktura sportowa to inwestycja w zdrowie, rozwój i przyszłość Dolnoślązaków – zarówno w dużych miastach, jak i mniejszych miejscowościach – mówi Paweł Gancarz, marszałek województwa dolnośląskiego.

I dodaje: – Samorząd województwa wspiera różne formy sportu i aktywnego spędzania czasu na Dolnym Śląsku. Inwestycje w sport wymagają realnych środków, dlatego wspieramy samorządy lokalne i wspólnie dążymy do poprawy warunków do uprawiania sportu.

Jak w praktyce działa to wsparcie? Zobaczmy na kilku przykładach.

Zainwestują w bazę

Niedawno rozdysponowano środki z programu „Poprawa Bazy Sportowej”. W tej puli był prawie 1 milion 340 tys. zł. Te środki zostały rozdzielone na podstawie otwartego konkursu ofert. Otrzymało je w sumie na 45 klubów i stowarzyszeń sportowych z całego regionu.

Akurat w przypadku tego programu chodzi o stosunkowo niewielkie inwestycje – na poziomie kilkudziesięciu tysięcy złotych – ale przynoszące bardzo konkretne zmiany w infrastrukturze sportowej, a przez to wymierne korzyści dla sportowców.

Kluby i stowarzyszenia sportowe przeznaczają te środki na zakup sprzętu sportowego, doposażenie obiektów treningowych, remonty stadionów, oświetlenie boisk, modernizację obiektów służących piłkarzom, łucznikom, żeglarzom oraz innym młodym sportowcom. A np.

w hali widowiskowo-sportowej w Lubinie pojawią się elektroniczne tablice wyników.

Rowerowe Parki Umiejętności

Dolny Śląsk jest mocny w kolarstwie, ma bogate tradycje i wielkich mistrzów, a także ogromny potencjał do dalszego rozwoju tego sportu, zarówno na poziomie wyczynowym, jak i rekreacji czy turystyki rowerowej. Dlatego inwestuje w odpowiednią infrastrukturę.

Bardzo ciekawym projektem są Rowerowe Parki Umiejętności. To obiekty zaprojektowane i przygotowane po to, by szlifować i doskonalić umiejętności jazdy na MTB. Można tam popracować nad techniką, poćwiczyć na single tracku zanim wyruszymy na taką trasę w górach, podszkolić pokonywanie różnych przeszkód terenowych itd. Na Dolnym Śląsku otwarto już 21 takich parków. A to nie koniec – do zrealizowania pozostało jeszcze sześć.

Dodajmy, że dofinansowanie z budżetu województwa w programie Dolnośląskie Rowerowe Parki Umiejętności wyniosło do 33 proc. kosztów kwalifikowanych inwestycji.

Jest też projekt dla szosowców

W Bielawie powstanie Dolnośląski Kolarski Tor Szosowy! Dlaczego taki obiekt jest potrzebny? Czy nie można trenować po prostu na szosie? Rzecz w tym, że nie zawsze i nie każdy może tak trenować. Np. najmłodszy adept kolarstwa szosowego nie mają uprawnień do poruszania się w ruchu ogólnym. Na torze, na który nie wjadą samochody, będą mogli potrenować w bezpiecznym otoczeniu, a przy tym w pełni profesjonalnie.

Dla starszych kolarzy zamknięty tor również otwiera nowe możliwości. Na takiej trasie można bez obaw poprowadzić treningi z wykorzystaniem różnych elementów techniki kolarskiej, jak np. jazda na czas, nauka sprintu czy poruszanie się w grupie kolarskiej, imitacja jazdy w peletonie. Tego wszystkiego właściwie nie można trenować na drogach publicznych.

Środki na budowę Dolnośląskiego Kolarskiego Toru Szosowego w Bielawie zostały zabezpieczone w Wieloletniej Prognozie Finansowej Województwa Dolnośląskiego. Na rok 2026 jest to kwota ok. 3,65 miliona zł.

Powstają korty dla tenisa i padla

Innym ciekawym pomysłem są Dolnośląskie Parki do gry w tenisa i padla. W 2025 roku z budżetu Województwa Dolnośląskiego przeznaczono na ich budowę, w formie dofinansowania, 5,65 miliona zł. Dokładniej, wsparcie otrzymało sześć tego rodzaju projektów – wszystkie są w tej chwili w trakcie realizacji.

– To projekt nowatorski w skali Polski. Mam nadzieję, że w każdym powiecie powstanie jedno takie boisko. Chcemy pokazać, że jest to sport dla każdego – mówi Wojciech Bochnak, wicemarszałek województwa dolnośląskiego.

Skąd pomysł na budowę obiektów akurat dla tych dyscyplin? Chodzi o to, by stworzyć lepsze warunki do rozwoju i popularyzacji tenisa ziemnego i padla. Pierwszy z nich to dyscyplina z ogromnymi tradycjami, której nie trzeba przedstawiać. Dolny Śląsk i w tej dziedzinie ma wybitnych mistrzów, jak Hubert Hurkacz czy wcześniej Łukasz Kubot. Nie brakuje też młodych zawodniczek i zawodników, którzy chcieliby pójść w ślady największych.

Natomiast padel to stosunkowo nowa dyscyplina, w błyskawicznym tempie zdobywająca jednak popularność. Na czym polega ta gra? To sport raketowy, który łączy w sobie elementy tenisa ziemnego i squasha. Jest łatwy w nauce, ma mniejsze wymagania motoryczne i kondycyjne niż tenis ziemny, a równocześnie zapewnia dynamikę gry, a przez to dużo frajdy. Znaczenia ma też fakt, że przyciąga graczy właściwie w każdym wieku.

Będzie saneczkowy tor kompozytowy

W Karkonoszach ma zostać zrealizowana ważna inwestycja dla dyscyplin zimowych. W Karpaczu powstanie nowoczesny, pierwszy w kraju tor saneczkowy z nawierzchnią kompozytową. Z budżetu województwa dolnośląskiego w tym roku przeznaczono na ten cel 1,5 miliona zł, a w sumie Dolny Śląsk sfinansuje 25 proc. kosztów budowy tego obiektu (łącznie są szacowane na 15 milionów zł). To będzie przełomowa inwestycja dla sportowców z dyscyplin korzystających z takiego toru. Kompozytowa nawierzchnia sprawi, że będą mogli trenować tam przez cały rok.

Wsparcie dla różnych aktywności

W budżetowej puli na rozwój sportu są też środki na wsparcie szkolenia dzieci i młodzieży, zadania popularyzujące aktywność fizyczną oraz dofinansowanie najważniejszych wydarzeń sportowych organizowanych w naszym regionie. Ponadto projekty dla osób z niepełnosprawnościami, a przede wszystkim na tzw. turystykę społeczną. Chodzi o to, żeby zachęcić osoby z tej grupy do wyjścia z domu i ułatwić aktywne spędzanie czasu. Na te cele przeznaczono ok. 20 milionów zł.

Agnieszka Dobkiewicz

W Polsce od ponad czterech miesięcy obowiązywał wtedy stan wojenny. W 1981 roku, gdy wznowiono loty pasażerskie, było aż 15 prób uprowadzeń samolotów na Zachód. Dlatego każdy start był stresujący dla chorążego MO Jerzego Dalmana, inspektora na wrocławskim lotnisku.

30 kwietnia 1982 właśnie kończył 16-godzinną zmianę i z ulgą żegnał maszynę An-24, która o godzinie 16.09 wystartowała w kierunku Warszawy. Poczekał jeszcze, aż opuści przestrzeń powietrzną Wrocławia. Dopiero potem, zaczął się zbierać do wyjścia. Spakował swoje rzeczy, sprawdził jeszcze raz dokumentację i zaczął zbierać się do wyjścia.

Jednak zanim opuścił biuro na lotnisku, zadzwonił telefon z wieży wojskowej. Gdy odebrał, nogi się pod nim ugięły. Usłyszał, że samolot leci w kierunku NRD, a nie Warszawy. – Wtedy zorientowałem się, że został uprowadzony – mówił później.

Podczas wielu przesłuchań śledczy pytał go potem, czy nie zauważył niczego szczególnego podczas odprawy. Odpowiadał, że pasażerowie niczym się nie wyróżniali. Choć może powinien zwrócić uwagę, że na pokładzie było aż 12 dzieci, w tym kilkoro całkiem małych, co nieczęsto się zdarzało. A może powinno go zastanowić, że ponad połowa pasażerów pochodziła z regionu wrocławskiego? Na szczęście większość skierował na dodatkowe kontrole osobiste, więc nikt nie mógł mieć do niego pretensji.

PRECYZYJNY PLAN

10 porywaczy rozsiadło się w różnych częściach samolotu, między 52 podróżnymi, wśród których zresztą 26 osób to byli członkowie ich rodzin lub znajomi.

Realizacja planu uprowadzenia samolotu rejsowego rozpoczęła się już nad Trzebnicą, mniej więcej po 10 minutach lotu. 12-letnia Joasia Ż., jak się później okazało córka porywacza, zasygnalizowała stewardesie Elżbiecie Grzywaczewskiej wyjście do toalety. – Gdy wróciłam, na pokładzie trwała bójka – opowiadała później kobieta w dokumencie „Antek puka do raju” z 2005 roku, który nakręcił Wojciech Magowski.

Nie widziała, jak Jerzy Ż. (32 lata), ojciec Joasi pierwszy rzucił się na obecnego na pokładzie funkcjonariusza MO, ubranego w moro. Pomagał mu jeszcze jeden mężczyzna i jego żona Stanisława. Powalili go na ziemię tak niefortunnie, że uderzył się w głowę, przez co stracił przytomność.

Podobne sceny rozgrywały się w innych częściach samolotu, na pokładzie było jeszcze trzech esbeków. Porywacze czekali, aż sami się ujawnią. Wtedy ich obezwładniali.

Jeden z funkcjonariuszy miał pistolet. Przechwycił go Lech R. (26 lat). Później jeden z milicjantów twierdzi, że przyłożył mu go do głowy i przerażony krzychał: „Nie ruszać się, bo będę strzelał”. Zabrali też esbekom finkę i gaz.

Uzbrojony w nie Jerzy Ż. wszedł do kabiny pilotów i zażądał, by lecieli do Norymbergi. Ale wieża nie miała potrzebnych danych. Ostatecznie kapitan poprosił ją o wskazanie najkrótszej drogi do Berlina Zachodniego. O godzinie 17.44 wylądowali na Tempelhof.

Jerzego Ż. nie przekonał wielki napis z nazwą lotniska. Bał się, że ich oszukano. Dopiero gdy z płyty lotniska usłyszeli wypowiedziane do megafonu komendy po niemiecku, porywacze wiedzieli, że się udało. Świadkowie wspominali, że bili brawo, cieszyli się jak dzieci i krzyczeli „Victoria”.

Porwanie samolotu na Tempelhof

Bez broni obezwładnili esbeków

10 porywaczy rozsiadło się w różnych częściach samolotu, między 52 podróżnymi, wśród których zresztą 26 osób to byli członkowie ich rodzin lub znajomi.

• O godzinie 17.44 samolot wylądował na Tempelhof. Pasażerów przeszukały służby amerykańskie i niemieckie

FOT. GÜNTHER PETERS/
ULLSTEIN BILD VIA GETTY
IMAGES

ŁĄDOWANIE

Pierwszy wysiadł Lech R. z pistoletem, potem 7 mężczyzn, w tym Janusz P. z finką. To właśnie on miał być tym, który wymyślił ucieczkę z Polski. Był pracownikiem Dzierżoniowskiego Kombinatoru Hodowli Zwierząt Zagrodowych. Wcześniej jednak pracował we wrocławskim przedsiębiorstwie budowlanym i dostał stamtąd skierowanie do pracy na Węgrzech. Był tam razem z Tadeuszem S. (31 lat). Od tego czasu trzymali się razem.

Janusz P. (31 lat) mieszkał w Bielawie razem z żoną Lidką (30 lat) i dwójką synów. Oboje pracowali, a mimo to musieli się gnieździć w małym pokoju, gdzie z trudem mogli rozłożyć wieczorem kanapę dla siebie i tapczan dla chłopców. 30 kwietnia rano, nie żegnając się z rodziną, spakowali się i pojechali całą czwórką na wrocławskie lotnisko.

O tej samej porze z domu wyszła też Barbara P. (30 lat), która z Lidką pracowała na jednej zmianie. Powiedziała rodzicom, że jedzie na zakupy do Warszawy. Pojechała na lotnisko ze swoją najlepszą przyjaciół-

ką Barbarą T. (30 lat). Ona też wyszła z domu jedynie z torebką.

30 kwietnia wieczorem do drzwi mieszkania Tadeusza S. (32 lata), który był wśród porywaczy, zapukał młodszy chorąży Józef Dyc. Był zaskoczony, że otworzyła mu żona porywacza, która też miała lecieć tego dnia do Warszawy. Mówiła, że o porwaniu nie wiedziała, z wyjazdu do stolicy zrezygnowała. – Wstaliśmy o godzinie 8, zjedliśmy śniadanie, mąż ogolił się i przygotował koszulę i krawat, bo miał mieć rozmowę o pracy. O 10 wyszłam na zakupy. Pożegnał się ze mną, mówiąc, że już nie zdążę wrócić, bo on ma autobus do Wrocławia o 12 – opowiedziała.

Wyznała, że źle się im żyło, bo mąż pił, zdradził ją i miał dziecko z inną kobietą z Bielawy. Chciała, żeby się wyprowadził.

Z Tadeuszem pojechała na lotnisko jego siostra Bogumiła J. (29 lat), która mieszkała w Kamiennej Górze.

Gdy młodszy chorąży przesłuchiwał Marię, Dalman, który nadal przebywał na lotnisku, usłyszał w „Dzienniku Telewizyjnym”, że samolot LOT-u wylądował na

Tempelhof w strefie amerykańskiej Berlina Zachodniego. Wtedy po raz drugi nogi się pod nim ugięły.

SIATKA ZNAJOMYCH I „PLAYBOY”

Dalman najlepiej zapamiętał Jerzego O. (lat 29), który miał pseudonim „Playboy”. Temu ubranemu w kurtkę ze skaju mężczyźnie podczas kontroli odebrali niewielki nożyk, który miał w bagażu.

Jerzy O. to niezwykle barwna postać w tej historii. W filmie „Antek puka do raju” przedstawia się jako organizator porwania samolotu. Dokumenty śledztwa wskazują jednak jednoznacznie, że dołączył już do grupy osób, która zawiązała się w Bielawie i Dzierżoniowie i był po prostu wykonawcą planu, który ktoś inny obmyślił.

Pochodził z Istebnej w powiecie cieszyńskim. Miał tam pierwszą żonę, z nią dwoje dzieci, ale kobieta zmarła. Związał się ze Stanisławą, z którą miał trójkę dzieci. To z nią uciekł. Wzięli jednak tyl-

ko czwórkę dzieci, bo najmłodszy Sebastian miał dopiero 3 miesiące i złapał zapalenie oskrzeli.

Wcześniej już raz próbował uciec z Polski z rodziną. Chciał, tak jak jego dwaj starsi bracia, wydostać się przez Bałtyk motorówką, ale mu się nie udało. Pojechał więc w poszukiwaniu swojej szansy na Dolny Śląsk.

Przez lata najmował się do pracy w różnych miejscach w Polsce, licząc na mieszkanie służbowe. W końcu osiadł w Lasówce na podupadłym gospodarstwie, niemal przy granicy z Czechami, prawdopodobnie licząc, że stąd będzie mu łatwiej wydostać. Gdy dowiedział się o planach osób z otoczenia Janusza P., bez wahania dołączył.

Z szyfrogramów MO, które wpływały do Urzędu Bezpieczeństwa i Ministerstwa Spraw Wewnętrznych wynikało, że miał też najbardziej skomplikowaną sytuację prawną. Chciał wyludzić 3-milionową pożyczkę z urzędu i toczyło się wobec niego postępowanie. Wisiało też nad nim widmo wyroku za próbę ucieczki motorówką przez Bałtyk.

PORYWACZ W UKRYCIU

Do porywaczy dołączyli też ludzie z Wrocławia, związani, podobnie jak wspomniani już Lech E. z Elektromontażem Wrocław i zagranicznymi kontraktami. Byli to Krzysztof B. (21 lat) z partnerką Haliną R. (23 lata) i jej rocznym synkiem Patrykiem oraz Zbigniew M. (22 lata). A także małżeństwo z dwójką dzieci ze Starchowic. Marian P. (32 lata) był tzw. prywaciarzem, serwował ludziom frytki, ale co ważniejsze przeszkolonym w wojsku marynarzem. Świadkowie przesłuchiwaani po porwaniu twierdzili, że to on wy-

dawał polecenia podczas uprowadzenia, a później dokonał rewizji pozostałych pasażerów.

Na pokładzie znalazła się jeszcze jedna osoba, która jednak chciała pozostać w cieniu wydarzeń. Gdy na Tempelhof służby amerykańskie i niemieckie nakazały, by zaraz po porywaczach pokład opuściły osoby z nimi związane, w grupie tej wysiadł Wiesław W. (26 lat). To inżynier budów z Wrocławia, jedyna osoba z wyższym wykształceniem wśród wtajemniczonych, który pracował w Wojewódzkim Związku Spółek Wodnych w Dzierżoniowie. Jako jedyny należał też do PZPR i był sekretarzem partii w swoim zakładzie.

Świadkowie wspominali, że na lotnisku, znając język niemiecki i angielski, zajął się rodzinami i bliskimi zabranych do aresztu mężczyzn.

Wiesław W. był też dobrym znajomym Janusza P., w którego głowie być może narodził się pomysł ucieczki. W Polsce została jego żona z małym synem. On sam zabrał ze sobą Danutę D. (22 lata) ze Świdnicy, która miała być z nim w związku, i znajomą Jadwigę Ch. (38 lat).

Zresztą jego udział w porwaniu był też oczywisty dla Wojskowej Prokuratury Garnizonowej, która odpowiadała za śledztwo. Doprowadziło ono do postawienia zarzutów 10 osobom. Nie zostały jednak nigdy ogłoszone, a śledztwo zostało zawieszone, bo ekstradycja z powodu stanu wojennego nie była możliwa.

W 1986 roku Wiesław W. sam zgłosił się do Misji Wojskowej PRL w Berlinie. Okazało się, że cały czas bezskutecznie próbował ściągnąć do RFN żonę i dziecko. Twierdził, że o uprowadzeniu samolotu dowiedział się przypadkiem. – Chciałem wyjechać, zarobić trochę pieniędzy i wrócić – mó-

wił. – Wiedziałem, co się wydarzy i wsiałem do samolotu świadomie.

Zaprzeczał jednak, że był organizatorem porwania.

WYROKI ZA TERRORYZM

Pozostali porywacze stanęli przed niemieckim wymiarem sprawiedliwości jeszcze w tym samym roku. Pierwszy wyrok usłyszał 21-letni Krzysztof B., który stanął przed sądem dla nieletnich. Za piractwo powietrzne dostał 2 lata i 6 miesięcy w zawieszeniu.

Jerzy Ż. bał się, że ich oszukano. Dopiero gdy z płyty lotniska usłyszeli wypowiedane do megafonu komendy po niemiecku, porywacze wiedzieli, że się udało

Najsurowiej sąd potraktował Jerzego Ż., który przedstawiał się jako organizator porwania i Lecha R., który przechwycił broń i z niewiadomych powodów podczas porwania dwukrotnie z niej wystrzelił, nikogo jednak nie raniąc. Dostali po 4 lata więzienia. 22-letni Zbigniew M. dostał 3 lata, a pozostali 3,5 roku do odsiedzenia. Groziło im od 5 do 15 lat więzienia.

W Polsce media zależne od władzy podawały, że to bardzo surowe wyroki. Nieoficjalnie pisano jednak w tajnych raportach, że są niskie. Sędzia w Republice Federalnej Niemiec uznał bowiem, że porywacze znajdowali się w stanie wyższej konieczności wywołanym przez wprowadze-

nie stanu wojennego w Polsce, a to z kolei spowodowało u nich strach, lęk, niepewności i ciągle obawy. – Z takimi właśnie uczuciami żyją ludzie w Polsce – mówił sędzia. Uznał też, że nie było to zwykłe przestępstwo kryminalne. A jednak porwanie uznał za akt terroryzmu.

Wiesław W., który nie przyznał się do udziału w uprowadzeniu, jako członek PZPR, nie mógłby liczyć na taką wyrozumiałość i wyrok w jego przypadku byłby o wiele bardziej surowy. W Polsce za podobny czyn groziłaby kara 3-krotnie wyższa.

Podczas gdy mężczyźni odsiadawali kary, ich rodziny i znajomi żyli w domu opieki w trudnych warunkach. Byli rozczarowani rzeczywistością, jaką zastali w Zachodnich Niemczech. Byli zawiedzeni, że administracja amerykańska przekazała ich jurysdykcji RFN. Doszło nawet do protestu i głodówki, która miała poprawić ich warunki bytowe. Skończyła się połowicznym sukcesem. Warunki bytowe się poprawiły, ale odpowiedzialności prawnej nie uniknęli.

Porwanie zorganizowane przez mieszkańców Dolnego Śląska było jednym z najbardziej spektakularnych, do jakich doszło w PRL. Między 1970 a 1982 rokiem odnotowano ich w sumie ponad 30. Opowiadało o tym nawet dowcipy, w których pasażer mówił do pilotów: „panowie, proszę lecieć do Wrocławia, bo będę strzelał”. Zdziwionym pilotom wyjaśniał: „Wasi koledzy też obiecywali Wrocław, a zawsze lądują na Tempelhof”.

LOT zyskał też żartobliwą nazwę za granicą: „Landet of Tempelhof”. ●

Za pomoc w początkowym etapie gromadzenia materiałów do artykułu dziękuję dr Łukaszowi Wolakowi, autorowi bloga Uchodźcy w Niemczech.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34434965

WSPRZEDAŻY

TEMAT NUMERU:

ZWIERZĘTA, JAK JE KOCHAĆ MĄDRZE

Anne Hathaway: Wygląda, jakby przez dwadzieścia lat, które minęły od premiery filmu „Diabeł ubiera się u Prady”, nic się nie zmieniło. A przecież zmieniło się wszystko

Psychologia: Nadmiar terapii szkodzi

Matki i córki - da się je pogodzić

Kuchnia: Przepisy na dania bogate w kolagen

wysokieobcasy
extra

Numer dostępny z prezentem:
szampon lub serum
do włosów ARTISHOO

Myślistwo

Za dużo myśliwych

Realnie w Polsce potrzeba 1,5 tys. wykwalifikowanych myśliwych do odstrzałów sanitarnych. Tymczasem polują sobie razem burmistrz, komendant policji oraz ksiądz – mówi dr Robert Maślak z UWr.

Rafał Zieliński

W roku 2000 liczbę myśliwych w Polsce szacowano na 100 tys. Według danych Głównego Urzędu Statystycznego w 2015 roku było to już ponad 118 osób. Obecnie, w marcu 2026 roku, Polski Związek Łowiecki podaje, że ma zarejestrowanych 133 934 myśliwych w 2800 kołach łowieckich.

Olbrzymia większość polujących osób to mężczyźni, PZŁ podaje, że kobiet jest 5676.

– To nie jest jednolita grupa. Są osoby, które wychodzą na polowanie raz czy dwa razy w roku, ale są tacy, którzy robią to niemal w każdy weekend sezonu – mówi dr Robert Maślak z Wydziału Nauk Biologicznych UWr.

DAJE WRAŻENIE BYCIA W ELICIE

Według strażników łowieckich regularnie poluje około 40 procent zarejestrowanych myśliwych. – Reszta uczestniczy w rytuałach i podtrzymuje środowiskowe zwyczaje z powodów towarzyskich – dodaje dr Maślak.

– Są trzy rodzaje myśliwych. Mięsiarze polują, bo lubią mięso, uważają to dzikie za zdrowsze od przemysłowego. Są też zapaleńcy, często czerpiący satysfakcję z zabijania, ale zazwyczaj znają się na zwierzętach, są zaangażowani, a myślistwo to ich pasja. Trzecia grupa to atencjusze. Ich jest najwięcej, chcą spotkać się z sobie podobnymi, czuć, że mają broń, atrybut siły. Są szkodliwi, wręcz niebezpieczni, bo to właśnie oni myślą ludzi z dzikami – zauważa Rafał Gawel, założyciel Fundacji Ludzie Przeciw Myślistwom.

Wg Maślaka środowisko myśliwych jest podzielone i wewnętrznie skonfliktowane. – Szczególnie źle postrzegani są mięsiarze, bo jako osoby nastawione na pozyskiwanie mięsa i korzyści materialne, a nie na etos łowiecki. Krytycznie oceniani są atencjusze, ludzie bez elementarnej wiedzy o przyrodzie, którzy traktują polowanie jako formę autopromocji i prestiżu. To dość liczna grupa, która, choć poluje rzadziej, nieproporcjonalnie często pojawia się w kontekście strzelania do gatunków chronionych – mówi.

– Dla sporej części osób zamożnych bycie myśliwym stało się wyznacznikiem statusu społecznego – stwierdza Gawel. – Żeby kupić broń, ubranie i samochód terenowy trzeba mieć dobre kilkaset tysięcy. Polują więc zamożni politycy, prawnicy i lekarze, bogaci przedsiębiorcy. Bycie w tym gronie daje im wrażenie bycia w elicie – dodaje Gawel.

• **Są osoby, które wychodzą na polowanie raz czy dwa razy w roku, ale są tacy, którzy robią to niemal w każdy weekend sezonu** FOT. -

Ów mit elitarności myślistwa jest szczególnie silny w mniejszych miejscowościach. – Zdaje się, że polują razem burmistrz, komendant policji czy ksiądz i bywa, że odbywa się to z naruszeniem prawa – mówi dr Maślak. Zauważa, że dla części myśliwych polowanie jest narzędziem budowania pozycji społecznej. Stawiają na wyjazdy zagraniczne, trofea niedźwiedzi, lwów czy innych charyzmatycznych gatunków, demonstracyjne łamanie przepisów. Czaszka czy skóra wilka przestaje być wtedy trofeum, a staje się symbolem statusu i bezkarności – dodaje Robert Maślak.

– Turystyka myśliwska to osobny temat. Dużo myśliwych jeździ do krajów egzotycznych, gdzie łamią prawo za przyzwoleniem lokalnych władz, ale też do Rosji, na Białoruś mimo zakazów – podkreśla Rafał Gawel.

Zarówno on, jak i Robert Maślak uważają, że liczba obecnie zarejestrowanych myśliwych jest niepokojąca duża. – Oni chcą do czegoś strzelać. Zawyżają więc sztucznie ilość zwierzyny w lasach, wprowadzając do ekosystemów gatunki obce, jak bażanty albo dokarmiają zwierzęta po to, żeby kilka miesięcy później je zabijać. Przez to zwierzęta tracą umiejętność zdobywania pożywienia, wchodzą do miast i wtedy myśliwi mówią, że „muszą je zabijać”. To jest kwadratura koła – mówi Gawel.

UZASADNIENIE MA TYLKO ODSTRZAŁ DZIKÓW

– Obecny model myślistwa w Polsce jest anachroniczny i wymaga gruntownej zmiany. Najbardziej racjonalnym rozwiązaniem byłoby wprowadzenie systemu opartego przede wszystkim na zawodowej służbie, uzupełnianej w ograniczonym zakresie przez amatorów. W praktyce oznaczałoby to około tysiąca wyspecjalizowanych, etatowych pracowników w skali kraju – mówi Robert Maślak.

Jego zdaniem ci zawodowi, zregionalizowani myśliwi mieliby odpowiadać m.in. za odstrzały sanitarne dzików. – Dziś mamy myśliwych, którzy jeżdżą po Polsce, specjalizują się w takich działaniach i traktują je jako źródło dochodu.

Obecny system jest jednak chaotyczny i słabo kontrolowany. Co więcej – i to jest temat niemal nieobecny w debacie publicznej – mobilność tych osób przyczynia się do rozprzestrzeniania afrykańskiego pomoru świń (ASF). W praktyce oznacza to, że działania, które mają ograniczać problem, mogą jednocześnie go pogłębiać – tłumaczy naukowiec z Wrocławia.

Zdaniem naszych rozmówców istotne jest też ograniczenie listy gatunków łownych. – Dziś realne uzasadnienie ma tylko odstrzał dzika, który powoduje szkody i to dlatego, że intensywna uprawa kukurydzy stworzyła mu sztucznie warunki pokarmowe. Dodatkowo myśliwi dokarmiają dziki, choć jest to zakazane. Do tej listy gatunków łownych można ewentualnie dodać gatunki inwazyjne – mówi Robert Maślak.

Rafał Gawel podkreśla, że mamy w Polsce kilkanaście gatunków łownych ptaków i myśliwi twierdzą, że są niezbędni, żeby te populacje się nie zmniejszyły. – Jednak nie strzelają do srok, wron czy setek innych. Jak to jest, że te się same regulują, a tylko łowne są tak dużym problemem, że trzeba je odstrzeliwać? – pyta Gawel.

– Wbrew obiegowym opiniom dzikie zwierzęta nie rozmnażają się bez ograniczeń, bo ich

liczebność kontrolują choroby, dostępność pokarmu i drapieżniki. Z punktu widzenia nauki i gospodarki brak jest dziś uzasadnienia dla polowań na ptaki, borsuki, kuny czy jeleniowate. Zresztą populacje tych ostatnich zaczynają regulować wilki – mówi Maślak.

– Myśliwi i wilki polują na jelenie czy sarny, ale to wilki są do tego stworzone przez przyrodę. Ludzie, zabijając bez potrzeby, zmuszają wilki do polowania m.in. na owce – zauważa Rafał Gawel. Zaznacza, że najwięcej zwierząt chronionych ginie z rąk myśliwych. – Ograniczenie liczby polujących to duże korzyści w tym temacie – mówi Gawel.

NIE POWINNI DOSTAĆ BRONI DO RĘKI

Zdaniem naszych rozmówców pilnej reformy wymaga też system badań myśliwych. – W środowisku od lat krąży opinia o ich niskim poziomie, a nawet o fikcyjnym charakterze części procedur – zauważa Robert Maślak.

– Walczymy od dawna, żeby myśliwi mieli co kilka lat solidne badania psychiatryczne i lekarskie. Mnóstwo z nich od razu straciłoby pozwolenie na broń. To są ludzie często zaburzeni, uzależnieni, strauumatyzowani. Niektórzy z nich pracują w organach ścigania czy służbach. Boją się badań, bo mogłoby wyjść, że nie powinni robić tego, co robią – dodaje Gawel.

– Patologią jest pozwolenie, które dostaje się na całe życie. Zdobywa je w pełni sprawny 25-latek i do końca życia ma pozwolenie na broń, nawet jeśli jego stan psychiczny czy fizyczny bardzo się pogorszy. Przecież nie wiemy, ile dramatów rozegrało się w domach dlatego, że była tam broń myśliwska – mówi Gawel.

Opowiada o namierzonym przez jego fundację weterynarzu z Warmii który lubi zabijać małe czelakosształtne. Poluje na nie w Afryce i Azji, chwali się tym. Z kolei dentysta spod Łodzi kręci filmiki, na których zadaje ból zwierzętom i pisze eseje na temat piękna bryzgającej krwi. – Tacy ludzie nigdy nie powinni dostać broni do ręki – uważa Rafał Gawel.

– Jest też problem demograficzny. Większość myśliwych ma ponad 50 lat, a kilkanaście procent jest po 65. U osób starszych pojawiają się ograniczenia zdrowotne, m.in. w zakresie oceny odległości i refleksu, więc ich obawy przed rzetelnymi badaniami są zrozumiałe. Według informacji przekazanych kilka lat temu przez byłego członka Naczelnej Rady Łowieckiej, nawet około 40 procent myśliwych mogłoby nie przejść takich badań – mówi Robert Maślak.

– Kolejny problem to alkohol. Wiemy, jak wyglądają polowania zbiorowe, bo ludzie z fundacji zatrudniali się przy nagonkach. Zaczynają się od picia i kończą na piciu. Często są tam dzieci, które uczestniczą w krwawych, podlanych alkoholem scenach – mówi Gawel.

Wg Maślaka badania ankietowe sprzed ponad 20 lat pokazały, że alkohol towarzyszy zdecydowanej większości polowań, często jeszcze przed ich rozpoczęciem, a niemal zawsze po ich zakończeniu. – Choć od tego czasu minęły dwie dekady, trudno mówić o wyraźnej zmianie kultury środowiskowej. Nadal obserwuje się wysoką tolerancję dla obecności alkoholu na polowaniach – dodaje Maślak.

Jego daniem trudno też pominąć wymiar etyczny tych zachowań. – Sposób spędzania czasu polegający na spotykaniu się po to, by wspólnie pić alkohol i zabijać zwierzęta, mówi bardzo wiele o standardach i wrażliwości części tego środowiska – podsumowuje dr Maślak. ●

Stały wzrost

100 934

TYTUŁ MYŚLIWYCH

• **jest zarejestrowanych w Polskim Związku Łowieckim**

Kultura

We Wrocławiu zaczyna się Festiwal „Silesius”

Przedstawiono nominacje do Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius”. Laury w kategoriach Debiut i Książka Roku wręczone zostaną na gali majowego Międzynarodowego Festiwalu Poezji „Silesius”.

Rafał Zieliński

Festiwal „Silesius” pierwszy raz odbył się w maju 2016 roku. Pojawił się jako wydarzenie towarzyszące Wrocławskiej Nagrodzie Poetyckiej „Silesius”, która przyznawana jest przez miasto od 2008 roku. Od czterech lat laureaci otrzymują ją podczas wspólnej gali z Literacką Nagrodą Europy Środkowej „Angelus”.

Premiery, spotkania i koncert

Mimo tego lekkiego zamieszania z datami Festiwal „Silesius” znalazł swoje miejsce w kulturalnym kalendarzu Wrocławia. Organizowany jest w maju i stanowi jedno z najważniejszych w Polsce wydarzeń poświęconych poezji. Tegoroczna edycja odbywać się będzie od 17 do 24 maja. W programie są m.in. premiera drugiego numeru zina poetycko-artystycznej

• Książki nominowane do Silesiusa w kategorii Książka Roku

FOT. RAFAŁ KOMOROWSKI

Grupy 606, koncert Poetica Electronica, czytanie wierszy Urszuli Koziół i Marcina Świetlickiego oraz spotkanie z tym drugim, dwukrotnym laureatem Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius”, poświęcone jego nowemu tomowi „Wypisy”. Zaplanowano również spotkanie poświęcone książce „Brudne wiersze” Ferreiry Gullara uważanej za jeden z najwybitniejszych utworów brazylijskiej literatury.

Będą także performatywne czytanie fragmentów dramatu Serhija Żadana w ramach międzynarodowej konferencji naukowej „Przyszłość już tu jest. Polska – Ukraina – Europa:

nowy paradygmat”, 36. Turniej jednego wiersza im. Rafała Wojaczka, jota z poezją i rozmowy o roli sztucznej inteligencji w poezji.

Na zakończenie festiwalu wspólna poezja wybrzmi podczas teatralnej improwizacji z udziałem aktorów Konrada Imieli i Mariusza Kiljana, którzy zinterpretują wiersze współtwórcy kabaretu Mumio. Celemu wydarzeniu towarzyszyć będzie muzyka zespołu Małe Instrumenty Pawła Romańczuka.

Gala wręczenia nagród odbędzie się 23 maja we Wrocławskim Teatrze Współczesnym. Podczas niej wręczone zostaną nagrody w kategoriach

Książka Roku i Debiut. Poetka bądź poeta, który zostanie nagrodzony Silesiusem w pierwszej kategorii otrzyma 50 tys. zł, a zwycięzca bądź zwyciężczyni w kategorii Debiut 15 tys. zł. Ponadto autorki i autorzy książek nominowanych otrzymują po 5 tys. zł.

Tegoroczne nominacje

Jury zapoznalo się łącznie z 270 pozycjami. 202 z nich było nominowanych w kategorii Książka Roku, pozostałe w kategorii Debiut.

Nominacje w kategorii Książka Roku:

- Justyna Kulikowska, „Wnyki dla światła”, Wydawnictwo WBPiCAK w Poznaniu;
- Piotr Matywiecki, „Epika”, Biuro Literackie;
- Marcin Mokry, „Solarysze”, Fundacja na Rzecz Kultury i Edukacji im. Tymoteusza Karpowicza;
- Kasper Pfeifer, „Zna swoje miejsce”, Stowarzyszenie Pisarzy Polskich Oddział w Łodzi i Dom Literatury w Łodzi;
- Eugeniusz Tkaczyszyn-Dycki, „Przeszłość zagarnia swoje piękne dzieci”, Wydawnictwo Znak.

Nominacje w kategorii Debiut:

- Dominika Filipowicz, „Gap”, Wydawnictwo Wspólny Pokój;

- Natalia Roguz, „Gdzie rzeki płyną pod ziemią”, Wydawnictwo Austeria;
- Aga Zano, „czwarte wymieranie”, Wydawnictwo Warstwy.

Nagroda za całokształt

Nagrodę za całokształt twórczości odbierze Konrad Góra – poeta, redaktor, aktywista i działacz społeczny. W 1997 roku wygrał Turniej im. Rafała Wojaczka. Na przełomie lat 2008/2009 wydał tom „Requiem dla Saddama Husajna i inne wiersze dla ubogich duchem”, który określił go jako poetę awangardowego. Góra publikował m.in. w „Odrze”, „Cegle”, „Tyglu Kulturalnym” i „Opcjach”.

Laureat Wrocławskiej Nagrody Poetyckiej „Silesius” za całokształt pracy twórczej otrzymuje 100 tys. zł. Wcześniej laureatami wyróżnienia byli m.in. Tadeusz Różewicz, Andrzej Sosnowski, Ewa Lipska i Ryszard Krynicki. Podczas gali wręczona zostanie również Nagroda Ossolineum za Przekład Poetycki.

Wstęp na festiwal jest bezpłatny. Część wydarzeń będzie transmitowana na żywo na Facebooku na profilach Nagrody „Silesius”, Wrocławskiego Domu Literatury i Wrocławia Miasta Literatury. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34434753

OGŁOSZENIE PŁATNE

Wrocław/34434843

Słowo

Literówka

Quizy

Sudoku

Krzyżówki

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod i pobierz aplikację

POBERZ Z Google Play Pobierz w App Store

Spółdzielnia Mieszkaniowa „Cichy Kącik”

z siedzibą we Wrocławiu przy ul. Stefana Czarnieckiego nr 1 ogłasza:

PRZETARG USTNY NIEOGRANICZONY NA USTANOWIENIE I PRZENIESIENIE ODRĘBNEJ WŁASNOŚCI LOKALU MIESZKALNEGO

L.p.	Lokalizacja	Opis lokalu	Cena wyjściowa	Wadium
	1	2	3	4
1.	ul. Grabiszyńska nr 9 m. 152	powierzchnia użytkowa: 27,00 m ² , XI piętro, rozkład lokalu: 1 pokój, przedpokój z aneksem kuchennym, łazienka	336.340 zł	16.817 zł

- Przetarg odbędzie się w dniu 10.06.2026 r. o godz. 10⁰⁰ w sali konferencyjnej przy ul. Wysokiej nr 8/10 we Wrocławiu.
- Uczestnicy przetargu obowiązani są do zapoznania się z Regulaminem przetargu ustnego nieograniczonego na ustanowienie i przeniesienie odrębnej własności lokalu mieszkalnego w zasobach Spółdzielni Mieszkaniowej „Cichy Kącik” we Wrocławiu, który dostępny jest w siedzibie Spółdzielni, jak również na stronie internetowej Spółdzielni www.smcichykakik.pl oraz posiadania: dokumentu tożsamości, dowodu wniesienia wadium oraz pełnomocnictwa notarialnego do udziału w przetargu.
- Wyjściowa cena przetargowa lokalu stanowi wartość rynkową ustaloną w formie operatu szacunkowego sporządzonego przez rzeczoznawcę majątkowego według aktualnego stanu technicznego lokalu (przed remontem).
- Wadium w wysokości określonej w powyższym wykazie oferent winien wpłacić najpóźniej do dnia 05.06.2026 r. na rachunek bankowy Spółdzielni w PKO BP III Oddział we Wrocławiu Nr 24 1020 5242 0000 2702 0027 8952. Dowodem wniesienia wadium jest potwierdzenie z banku zgodnie z datą otrzymania środków na rachunek bankowy Spółdzielni. Zwrot wadium następuje po zakończeniu przetargu dla oferenta, który nie wylicytował lokalu mieszkalnego w terminie 3 dni roboczych od dnia przetargu na rachunek, z którego dokonano wpłaty wadium.
- Stan techniczny lokalu mieszkalnego wymaga przeprowadzenia remontu we własnym zakresie i na własny koszt.
- Informacje odnośnie możliwości obejrzenia lokalu można uzyskać pod następującym numerem telefonu: 71/342 81 10 przy ul. Wysokiej nr 8/10.
- Dokumentację określającą przedmiot przetargu oraz szczegółowe informacje na temat przetargu można uzyskać w siedzibie Spółdzielni przy ul. Stefana Czarnieckiego nr 1 w pokoju nr 3 oraz pod numerem tel. 71/355 07 17.
- Ocena charakterystyki energetycznej lokalu mieszkalnego:
 - wskaźnik rocznego zapotrzebowania na energię użytkową EU = 86,85 kWh/(m² * rok)
 - wskaźnik rocznego zapotrzebowania na energię końcową EK = 140,03 kWh/(m² * rok)
 - wskaźnik rocznego zapotrzebowania na nieodnawialną energię pierwotną EP = 115,50 kWh/(m² * rok)
 - udział odnawialnych źródeł energii w rocznym zapotrzebowaniu na energię końcową U_o = 0,00 %
 - jednostkowa wielkość emisji CO₂: E_{co2} = 0,0473 t CO₂/(m² * rok).
- Spółdzielnia Mieszkaniowa zastrzega sobie prawo do unieważnienia przetargu bez podania przyczyn.

OGŁOSZENIE PŁATNE

Wrocław/34434825

Wakacje w Polsce?

Polecamy Dolny Śląsk!

Podcastu z Wicemarszałkiem Województwa Dolnośląskiego Wojciechem Bochnakiem

słuchaj na **Wyborcza.pl Wrocław** oraz w **TOK FM**

OGŁOSZENIE PŁATNE

Wrocław/34433452

Prezydent Wrocławia informuje,

Na podstawie art. 35 ust.1 ustawy o gospodarce nieruchomościami z dnia 21 sierpnia 1997 r. że w budynku Urzędu Miejskiego Wrocławia, al. Marcina Kromera 44 oraz na stronie internetowej www.bip.um.wroc.pl zostały podane do publicznej wiadomości w trybie bezprzetargowym wykaz gruntu stanowiącego własność Gminy Wrocław przeznaczonego do oddania w części w:

a) dzierżawy:

- ul. Legnicka obr. Popowice AM 12 dz.2/22,
- ul. Legnicka, ul. Starograniczna obr. Popowice AM 12 dz.2/22,2/20,
- obr. Muchobór Wielki AM 10 dz.63/3,
- obr. Sottysowice AM 7 dz.104/22,
- obr. Zalesie AM 13 dz.11/1,
- obr. Zalesie AM 13 dz.10/1,
- obr. Zalesie AM 13 dz.12/1

Wykazy ogłasza się na okres 21 dni od 29.04.2026r. do 20.05.2026r.

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34434754

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na: wyborcza.pl/newslettery

Wielka szansa do wykorzystania

Polska liderem naturalnych biogazowni

Biogaz jest sterowalny, stabilny i niezależny od warunków pogodowych. Mimo to w Polsce działa zaledwie 207 biogazowni rolniczych, podczas gdy w Niemczech jest ich ponad 10 tys. Jak to zmienić?

ROZMOWA Z

PROF. DR. HAB. INŻ. JACKIEM DACHEM
z Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu

MATEUSZ KOKOSZKIEWICZ: Dlaczego biogazownie są dziś coraz częściej wskazywane jako ważny element systemu energetycznego?

PROF. DR. HAB. INŻ. JACEK DACH: Biogaz działa całkowicie niezależnie od pory dnia, pory roku czy tego, czy akurat świeci słońce, jest ciepło albo zimno. Możemy nim całkowicie sterować. Tak naprawdę biogazownie to coś, co określiam jako wielki nieobecny polskiej energetyki.

Dlaczego właśnie tak?

– Polska ma bardzo silny sektor rolnictwa i przetwórstwa rolno-spożywczego. Jesteśmy absolutnie największym producentem obornika w całej Unii Europejskiej. Każda przyzma obornika to naturalna biogazownia.

W kontekście planowanego wdrożenia, prawdopodobnie od 2028 roku, systemu ETS3, czyli objęcia opłatami emisji z rolnictwa, przede wszystkim metanu i podtlenku azotu, z jednej strony jest to duże zagrożenie dla sektora rolno-spożywczego, bo pojawiają się koszty związane z emisjami i produkcją obornika. Z drugiej strony mamy jednak ogromne, niedoceniane paliwo.

Proszę sobie wyobrazić, że w Polsce produkujemy ponad 100 mln ton różnych rodzajów obornika. W zeszłym roku Krajowy Ośrodek Wsparcia Rolnictwa korygował swoje statystyki i podał, że około 132 tys. ton obornika zostało przetworzonych w biogazowniach. To nawet nie jest jeden procent, ale niewiele ponad jeden promil.

Z jednej strony mamy więc obecną sytuację: setki tysięcy rozrzuconych po polach przyz-

obornika i gnojowicy, które są naturalnymi biogazowniami emitującymi metan i podtlenek azotu do atmosfery. Z drugiej strony, gdyby tę ilość obornika i szerzej odchodów zwierzęcych przepuścić przez biogazownie i wyprodukować z nich biometan, moglibyśmy uzyskać około 4 mld metrów sześciennych metanu rocznie. To jedna piąta całego polskiego zapotrzebowania.

Jeśli ktoś chciałby zdecydować się na inwestycję w biogazownię, to jakie są koszty i w jaki sposób taka inwestycja może się opłacać?

– W obecnej sytuacji bardzo mocno się to opłaca, ponieważ rozwijany jest system wsparcia produkcji polskiego zielonego gazu, czyli biometanu.

Z jednej strony uruchamiane są programy dotacyjne do budowy biogazowni i biometanowni, a z drugiej mamy obecnie bardzo wysokie stawki dla produkowanego biometanu. To 545 zł za megawatogodzinę. Oczywiście te stawki będą malały wraz z rozwojem rynku, ale dla pionierów polskiego biometanu są dziś naprawdę atrakcyjne.

Od czego zacząć taką inwestycję?

– Przede wszystkim temat dotyczy sektora produkcji zwierzęcej. Każdy rolnik, który ma od około 500 sztuk wżwyz, powinien poważnie myśleć o tym, co zrobić z obornikiem, gnojem i gnojowicą.

Może to oznaczać inwestycję we własną biogazownię albo zainteresowanie się, czy któryś z sąsiadów lub inwestor w okolicy nie planuje budowy takiej instalacji, aby zawrzeć z nim umowę i przekazywać mu swoje odpady.

Warto dodać, że unijny system ETS3 ma przewidywać zwolnienia dla rolników, którzy będą przetwarzać odpady zwierzęce w biogazowniach.

Co jest potrzebne, by taka biogazownia działała?

– Potrzebne są też ogromne ilości zarówno odchodów zwierzęcych, jak i różnego rodzaju bioodpadów oraz biomasy. To są generalnie materiały wilgotne, czyli po prostu mokre. Tego nie da się skutecznie spalić w celu utylizacji.

Najlepszym sposobem na przetworzenie zarówno odchodów zwierzęcych, jak i bioodpadów jest właśnie biogazownia. Dzięki temu otrzymujemy energię elektryczną i ciepło, jeśli spalany jest biogaz w silniku kogeneracyjnym.

To są takie kontenery, w których znajduje się ogromny silnik – podobny do silnika z bardzo dużej ciężarówki oraz prądnica. Taki układ produkuje jednocześnie energię elektryczną i ciepło. Drugą opcją jest oczyszczanie biogazu z dwutlenku węgla. Wtedy otrzymujemy czysty biometan.

Chodzi o to, by biogazownie pracowały nie tylko 24 godziny na dobę, ale mogły zwiększać produkcję energii wtedy, gdy system jej najbardziej potrzebuje.

Celem stabilizacja systemu elektroenergetycznego?

– Dokładnie, to są tak zwane biogazownie szczytowe. Taka instalacja może pracować tylko osiem godzin dziennie, ale z mocą trzykrotnie większą niż przy pracy całodobowej. Energia jest wtedy dostarczana do sieci rano, gdy przemysł już rusza, ale fotowoltaika jeszcze nie produkuje energii, bo jest zbyt wcześnie. Drugi szczyt przypada wieczorem, kiedy przemysł nadal działa, ale słońce już zaszło i fotowoltaika przestaje pracować.

To nowy kierunek rozwoju niemieckiego sektora biogazowego. Ale nie tylko Niemcy się rozwijają. W zasadzie we wszystkich krajach wokół nas ten sektor rośnie. Czechy mają prawie 600 biogazowni.

A ile jest ich obecnie w Polsce?

– Biogazowni rolniczych mamy dokładnie 207. Tymczasem Czesi mają blisko 600. Bio-

gazownie budowane są też na Litwie, Łotwie i w Estonii.

Bardzo mocno rozwija ten sektor także Ukraina. Dla niej biometan i biogaz to kwestia niezależności energetycznej oraz odporności militarnej. Znacznie łatwiej jest zniszczyć raketami jedną wielką elektrownię niż tysiące rozproszonych instalacji. Ukraińcy mają potencjał nawet na kilkanaście tysięcy takich obiektów. Rosjanom byłoby znacznie trudniej zniszczyć tak rozproszony system.

Biogazownie są więc również elementem budowania bezpieczeństwa energetycznego państwa. Jeszcze raz podkreślam: Polska jest dziś na pierwszym miejscu w Europie pod względem liczby naturalnych biogazowni. Każda przyzma obornika to naturalna biogazownia.

Skoro mamy taki potencjał, to dlaczego w Polsce rozwija się to tak wolno? Może większą rolę powinny odegrać samorządy?

– Na szczęście coraz więcej rolników się tym interesuje. Myślę, że w tym roku uruchomionych zostanie kilka razy więcej biogazowni niż w zeszłym. W ubiegłym roku uruchomiono bodaj 17 nowych instalacji.

Ale również samorządy zaczęły się tym interesować, i to z bardzo konkretnych powodów. W 2025 roku gminy miały obowiązek osiągnięcia poziomu 55 proc. recyklingu. Oznacza to, że 55 proc. wszystkich odpadów powstających w gminach powinno zostać poddanych odzyskowi. Przytłaczająca liczba gmin tego poziomu nie osiągnęła i będzie płacić kary. W tym roku wymagany poziom również wynosi 55 proc., więc problem się powtórzy.

Bioodpady stanowią średnio 35-40 proc., a czasem nawet więcej, całego strumienia odpadów komunalnych. Bez rozwiązania kwestii odpadów kuchennych, zielonych czy osadów ście-

PUBLIKACJA DOFINANSOWANA ZE ŚRODKÓW
WOJEWÓDZKIEGO FUNDUSZU OCHRONY ŚRODOWISKA I GOSPODARKI
WODNEJ WE WROCŁAWIU.

Poglądy autorów i treści zawarte w materiale nie zawsze odzwierciedlają
stanowisko WFOŚiGW we Wrocławiu

▼ **Biogazownia Przybroda** należąca do **Uniwersytetu Przyrodniczego w Poznaniu**
FOT. UP PRZYBRODA

► **Instalacje fotowoltaiczne na Dolnym Śląsku** FOT. KRZYSZTOF ZATYCKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

kowych praktycznie nie da się osiągnąć wymaganych poziomów recyklingu.

Najlepszym sposobem zagospodarowania tych odpadów jest fermentacja prowadzona w komunalnych biogazowniach, których w Polsce mamy zdecydowanie za mało.

Jednym z głównych problemów pozostaje jednak opór społeczny. W wielu miejscach pojawia się hasło: „biogazowni u nas nie chcemy”. Jak przekonywać mieszkańców?

– Tu jest kilka dróg działania, zajmujemy się tym od wielu lat. Jesteśmy jedyną uczelnią na świecie, która ma w swoich gospodarstwach łącznie osiem biogazowni.

Jedna z najstarszych naszych instalacji znajduje się w gospodarstwie doświadczalnym w Przybrodzie. To półmegawatowa biogazownia. Do tej pory nasze gospodarstwo odwiedziło już około 17,5 tys. osób, które mogły zobaczyć, jak taka instalacja działa w praktyce.

To właśnie bezpośrednie pokazywanie i edukacja są kluczowe. Odwiedzali nas rolnicy, przedstawiciele administracji lokalnej, ministerstw, urzędów marszałkowskich, dziennikarze, naukowcy, studenci i doradcy rolniczy. Dzięki temu wiele osób może przekonać się na własne oczy, jak wygląda funkcjonowanie biogazowni.

Jako uniwersytet staramy się dawać dobre przykłady tego, że biogazownia może jak najbardziej korzystnie współistnieć z otoczeniem, mam tu na myśli przede wszystkim wieś i mieszkańców. Mieszkańcy Przybrody w 2023 roku przegłosowali zgodę na rozbudowę biogazowni z pół megawata do 1 megawata. Jedna czwarta wsi już teraz dostaje ciepło, a po rozbudowie kolejni mieszkańcy również będą mogli z niego korzystać.

Są też inne takie obiekty w Polsce.

– Takim przykładem jest też obiekt, który jest wręcz ikoną tej technologii na świecie. Znajduje się na obrzeżach Piotrkowa Trybunalskiego, w miejscowości Jarosty. Nowalijka to nazwa firmy, która produkuje m.in. świeże surówki. To ewenement, ponieważ biogazownia o mocy 0,5 MW znajduje się dosłownie w środku zabudowy. Z jednej strony do najbliższego domu jest mniej niż 100 metrów, z drugiej około 80 metrów.

To pokazuje bardzo wyraźnie, że biogazownia może bez problemu funkcjonować w najbliższym otoczeniu zabudowy. Najważniejsze jest zatem uświadamianie społeczeństwu, że sektor biogazowy z punktu widzenia gospodarki po prostu musi się szeroko rozwinąć. ●

Rozmawiał Mateusz Kokoszkiewicz

Samorządowcy chcą być samowystarczalni energetycznie

Powódź pokazała, że potrzebujemy OZE

Fotowoltaika, wiatr, biogazownie i magazyny energii mają stać się fundamentem lokalnej niezależności energetycznej w powiecie kłodzkim. Celem jest mniejsza zależność od zewnętrznych dostawców i niższe koszty energii.

Mateusz Kokoszkiewicz

Coraz częściej to samorządy stawiają na niezależność energetyczną. Samorządowcy z powiatu kłodzkiego w 2025 r. podpisali deklarację współpracy na rzecz budowy samowystarczalności energetycznej regionu. Pod dokumentem podpisał się też Paweł Łapacz, prezes Wojewódzkiego Funduszu Ochrony Środowiska i Gospodarki Wodnej we Wrocławiu.

Dokument zakłada wspólne działania zmierzające do zwiększenia bezpieczeństwa energetycznego, ograniczenia zależności od zewnętrznych dostawców energii oraz poprawy jakości życia mieszkańców.

Sygnatariusze zapowiadają stopniową transformację energetyczną opartą na rozwoju odnawialnych źródeł energii i lokalnych rozwiązań energetycznych. Wśród priorytetów znalazła się także poprawa efektywności energetycznej w budynkach publicznych, prywatnych i mieszkalnych.

„Musimy mieć OZE”

Deklaracja przewiduje inwestycje w instalacje fotowoltaiczne, farmy wiatrowe, elektrownie wodne oraz biogazownie. Samorządy chcą również wspierać rozwój mikroinstalacji OZE w gospodarstwach domowych i przedsiębiorstwach.

W deklaracji zapisano również rozwój infrastruktury magazynowania energii, która ma pomóc w stabilizacji systemu oraz lepszym wykorzystaniu odnawialnych źródeł energii. Wśród rozważanych kierunków znalazły się także technologie wodorowe i inne nowoczesne formy magazynowania.

– Zeszłoroczna powódź pokazała, że trzeba dążyć do stabilności dostaw energii i jej różnorodności. Stąd w deklaracji pojawiły się różne elementy OZE tj. farmy fotowoltaiczne, farmy wiatrowe, elektrownie wodne, biogazownie, ale także magazyny energii – podkreśla Dariusz Chromiec, burmistrz Stronia Śląskiego.

Istotnym elementem planu jest tworzenie lokalnych klastrów energii i spółdzielni energetycznych. Dokument zakłada rozwój współpracy między samorządami, przedsiębiorstwami i mieszkańcami, tak aby energia mogła być w większym stopniu produkowana i wykorzystywana lokalnie.

– Dlatego też jednymi z najbardziej efektywnych form organizacji będą klastry energii oraz spółdzielnie energetyczne. Na tym wszystkim ma skorzystać cała społeczność lokalna: nie tylko jednostki gminne, ale także mieszkańcy i przedsiębiorcy – mówi.

Samorządy zapowiadają ponadto działania na rzecz termomodernizacji budynków i wymiany źródeł ciepła, a także kampanie edukacyjne, szkolenia i warsztaty poświęcone odnawialnym źródłom energii oraz efektywnemu zarządzaniu energią.

Łądek przeciera szlaki

O kłodzkiej deklaracji mowa była też w Sejmie. – Samorządowcy postanowili włączyć

się w ogólnopolskie działanie, w pracę nad transformacją energetyczną, którą zacząć każdy musi od siebie, czyli lokalnie. Transformacja energetyczna, o czym wszyscy wiemy, jest ważna, jest potrzebna, bo energia jest droga, a niestety ostatnie lata nie były dobre dla inwestycji w OZE. Transformacja energetyczna musi obejmować różnorakie inwestycje. Musimy stworzyć mikś energetyczny w OZE – podkreślała wicemarszałkini Monika Wielichowska.

Jak działać na rzecz samowystarczalności w powiecie kłodzkim pokazała Łądecka Spółdzielnia Energetyczna, jedna z pierwszych w Polsce. Należąca do niej farma fotowoltaiczna produkuje rocznie około 1050 megawatogodzin energii, podczas gdy zużycie wynosi około 770 megawatogodzin. Oznacza to, że spółdzielnia wytwarza więcej energii, niż sama potrzebuje, szczególnie w okresie letnim. Nadwyżki trafiają więc do operatora sieci.

– Spółdzielnia ma oczywiście pewne koszty funkcjonowania, więc je przeliczamy i dzielimy na ilość energii, którą zużywają członkowie. Tak wychodzi nam cena energii elektrycznej wewnętrznej, czyli czynnej, na poziomie około 34 groszy za kilowatogodzinę – wyliczał Daniel Raczkiewicz, prezes Łądeckiej Spółdzielni Energetycznej. ●

Prof. Szymański: Obywatelstwo energetyczne to przyszłość

Obywatelstwo energetyczne zakłada decentralizację, dekarbonizację i promujemy w zakresie produkcji energii. Naukowcy Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu przedstawili rekomendacje dotyczące rozwoju koncepcji, którą Unia Europejska postrzega jako szansę na bezpieczną i zrównoważoną transformację energetyczną.

Naukowcy Uniwersytetu Ekonomicznego działali w ramach międzynarodowego projektu badawczego EC2 – Energy Communities and Energy Citizenship for a Clean Energy Transition, który realizowany był w ramach programu Horyzont 2020. Badacze starali się zrozumieć możliwość funkcjonowania nowej formy współpracy i zarządzania w sektorze energetycznym – koncepcji obywatelstwo energetyczne (zwanej też wspólnotą energetyczną).

Jak wskazują badacze, z wielu powodów jest to rewolucyjna zmiana w myśleniu o energii. Po pierwsze, energia przestaje być towarem rynkowym. Po drugie, każdy z nas będzie odpowiedzialny za produkcję energii, a to musi pociągnąć za sobą zmiany w prawie, sposobie finansowania produkcji energii oraz w dostępności odpowiedniej technologii.

– Obywatelstwo energetyczne zakłada tworzenie małych wspólnot, które produkują energię, którą konsumują – tłumaczył dr hab. Piotr Szymański, prof. Uniwersytetu Ekonomicznego we Wrocławiu. – Im szersza współpraca różnych podmiotów, samorządowych, prywatnych i państwowych, na poziomie miejscowości lub osiedla, tym wyższy poziom autokonsumpcji. A wysoki poziom autokonsumpcji jest nam potrzebny, by nie obciążać wielkich sieci energetycznych.

● **Prof. Piotr Szymański** FOT. MAT. UNIWERSYTETU EKONOMICZNEGO WE WROCŁAWIU

Koszty globalizacji, w tym globalnej produkcji energii, okazały się dla nas katastrofalne. Mamy kryzysy klimatyczny i energetyczny. Do tego w czerwcu tego roku czeka nas prawdopodobny wzrost kosztów energii spowodowany likwidacją unijnych ograniczeń dotyczących maksymalnych cen dla gospodarstw domowych.

– Obecne ceny pokrywają zaledwie połowę kosztów wytwarzania energii. To pokazuje, jaka jest

skala problemu – mówi Piotr Szymański. – Projekt, który dzisiaj podsumujemy, wskazuje, jak moglibyśmy ten wzrost cen mitygować w procesie produkcji.

Kluczowe są zatem wspólnoty energetyczne. – W Austrii takich wspólnot jest ponad 300, w Holandii ponad 600, w Danii ponad 700, a w Niemczech 1700. Włosi w ciągu dwóch najbliższych lat planują założyć 40 tysięcy wspólnot – wylicza Szymański.

Kluczowe jest też stworzenie instytucji typu one-stop-shop. To miejsce, w którym obywatel może uzyskać wszystkie informacje potrzebne do tego, aby stworzyć i prowadzić wspólnotę energetyczną. Może to być też centrum dzielenia się dobrymi praktykami. – Podobne miejsca funkcjonują w Austrii. Tego nam w Polsce brakuje – kończy Piotr Szymański. ●

Mateusz Kokoszkiewicz

• Podczas szkoleń wykorzystywane są narzędzia rozszerzonej rzeczywistości
FOT. SŁAWOMIR SZYMAŃSKI/
AGENCJA WYBORCZA.PL

Zawodowcy

Specjalistyczne szkolenia dla elektryków

Elektrycy mogą wziąć udział w bezpłatnych szkoleniach organizowanych przez Branżowe Centrum Umiejętności we Wrocławiu specjalizujące się właśnie w tej dziedzinie. Można zyskać dodatkowe kwalifikacje, bardzo dziś potrzebne.

Sławomir Szymański

Widziałem fragment jednego takiego szkolenia: młody elektryk chodził po Głównym Punkcie Zasilającym, czyli kluczowym elemencie sieci elektroenergetycznej, z kamerą termowizyjną. Zadanie polegało na tym, żeby znaleźć miejsca, w których konieczna będzie naprawa. Oglądał więc po kolei różne urządzenia sprawdzając, co „się grzeje”. Wszystko to w sali szkoleniowej, w goglach na oczach, w rzeczywistości wirtualnej.

Inni uczestnicy szkolenia mogli cały czas oglądać jego pracę na dużym ekranie, a prowadzący na bieżąco podpowiadał i korygował jego działania, wyjaśniając przy okazji różne szczegóły. To tylko symulacja, ale dość realistyczna.

PRZYDA SIĘ W DALSZEJ PRACY

Do wyboru są cztery szkolenia, wszystkie w zakresie miernictwa elektrycznego. Chodzi o pomiary: specjalistyczne, bezpieczeństwa, eksploatacyjne itd. Udział w nich jest bezpłatny.

– Są to szkolenia doskonalące dla elektryków, którzy chcą się nauczyć nowych technologii, w tym z zastosowaniem rozszerzonej rzeczywistości, kamer termowizyjnych. Mamy też jedno z niewielu w Polsce urządzeń do wykrywania zaburzeń elektromagnetycznych, a także urządzenia zewnętrzne, w tym ładowarkę do samochodów elektrycznych czy panele fotowoltaiczne. Osobna ścieżka jest dla uczniów i studentów – mówi Anna Chołodecka, dyrektor CPKZ.

To znaczy, że nie jest to oferta dla osób, które chciałyby się przekwalifikować i zostać elektrykami. Na tych szkoleniach nie uczy się podstaw, to raczej specjalistyczna wiedza. Jak to oceniają sami uczestnicy?

– Robię pomiary. Poznaję tu rzeczy, które przydadzą mi się w dalszej pracy. Nawet nie wiedziałam, że można poćwiczyć w rzeczywistości wirtualnej – przyznaje pani Justyna.

– Bardzo dobrze wyposażona sala, bardzo dużo fajnego sprzętu. Pozwala nam porobić różne testy, zobaczyć, jak to realnie wygląda – zauważa pan Sebastian.

Monika Gatner, kierownik „elektrycznego” BCU: – Z wielu rozmów z uczestnikami i po przeanalizowaniu wyników ankiet możemy pochwalić się prawdziwym wizerunkowym sukcesem. Poziom zadowolenia naszych absolwentów to 95 proc., a to dla nas najlepsze potwierdzenie

skuteczności naszych działań i wysokiej jakości poziomu szkoleń – podkreśla.

I dodaje: – Z uwag zgłaszanych przez uczestników najmocniej przebijają się postulaty wydłużenia czasu trwania zajęć i zwiększenia udziału części praktycznej w szkoleniach. To brzmi jak komplementy, a stanowi dla nas jednocześnie punkt odniesienia dla architektury przyszłych szkoleń w okresie trwałości projektu – ich zakresu merytorycznego i wymiaru zajęć praktycznych i teoretycznych.

Do wyboru są cztery szkolenia, wszystkie w zakresie miernictwa elektrycznego. Chodzi o pomiary: specjalistyczne, bezpieczeństwa, eksploatacyjne itd. Szkolenia są realizowane w pięciu całkiem nowych pracowniach. Udział w nich jest bezpłatny

PROWADZĄ SPECJALIŚCI

Szkolenia odbywają się w Branżowym Centrum Umiejętności w Dziedzinie Elektryki, które działa w Centrum Placówek Kształcenia Zawodowego (CPKZ) we Wrocławiu, przy ul. Strzegomskiej. Są realizowane w pięciu całkiem nowych pracowniach. Zostały tam utworzone we współpracy z partnerami branżowymi. Udział w tymi miały przede wszystkim Tauron oraz Instytut Automatyki Systemów Energetycznych (IASSE).

– Szkolenia prowadzą specjaliści z rynku pracy, z obu tych firm, jak również nasi nauczyciele, którzy już od następnego roku będą w tych pracowniach prowadzili normalne zajęcia dla uczniów – opowiada Anna Chołodecka.

Monika Gatner: – Prowadzący sami dobierali wyposażenie do tych pracowni i tworzyli program dla swoich modułów szkolenia.

PROJEKT SIĘ KOŃCZY, PRACOWNIE ZOSTANĄ

Każde takie szkolenie trwa 30 godzin dla osób dorosłych oraz 15 godzin dla uczniów i studentów. Łącznie weźmie w nich udział 300 osób, w tym 180 pracowników różnych firm, a także 90 uczniów i studentów oraz 30 nauczycieli.

Są jeszcze miejsca na trzy ostatnie cykle. Gatner: – Na jedno szkolenie przewidziane są cztery dni. W tym czasie można zyskać dodatkowe, specjalistyczne kwalifikacje, bardzo dziś potrzebne. Świadczy o tym fakt, że niektóre firmy wysłały na te szkolenia 9-10 swoich pracowników.

Cykl tych szkoleń organizowany jest pod hasłem „Elektryka AI nie tyka”.

– Sztuczną inteligencję wykorzystuje się coraz częściej również w branży elektrycznej, ale elektryków AI nie zastąpi. Nie położy kabli, nie zamontuje urządzeń, samodzielnie nie wykona pomiarów itd. – wyjaśnia Anna Chołodecka.

Projekt Branżowych Centrów Umiejętności jest finansowany ze środków KPO. Jego wartość wynosi ponad 13 milionów zł. Od lipca będą tu organizowane kursy komercyjne dla dorosłych. Te pracownice będą też wykorzystywane w kształceniu zawodowym, czym na co dzień zajmuje się CPKZ.

– Pracownice są przygotowane pod każdą grupę wiekową i wyposażone tak, że można w nich również realizować zajęcia wynikające z programu nauczania w technikach lub szkołach branżowych – dodaje Monika Gatner.

NOWOŚCI W KSZTAŁCENIU ZAWODOWYM

Oprócz „elektrycznego” BCU we Wrocławiu funkcjonują jeszcze trzy inne Branżowe Centra Umiejętności. Każdy taki obiekt jest wyspecjalizowany w innej dziedzinie. W Lotniczych Zakładach Naukowych działa centrum automatyki przemysłowej, w Zespole Szkół nr 2 elektromobilności, a w Zespole Szkół nr 3 w dziedzinie florystyki. To ostatnie, najnowsze, otwarto w grudniu 2025 roku.

Łączny koszt budowy i wyposażenia BCU przekroczył 62 mln zł, z czego około 40 mln zł pochodziło z dofinansowania z Krajowego Planu Odbudowy.

Od następnego roku szkolnego uczniowie szkół kształcących w zawodach będą mogli w pełni korzystać z nowoczesnej bazy technicznej dostępnej w tych centrach.

Rekrutacja do szkół ponadpodstawowych rusza 18 maja. We wrocławskich technikach przygotowano w sumie 2437 miejsc, a w szkołach branżowych 833.

W kształceniu zawodowym we Wrocławiu sporo się dzieje. Od września aż w czterech wrocławskich technikach zostaną uruchomione „klasy dronowe”. W dwóch pojawi się również nowy zawód: technik gospodarki nieruchomości. Nowości obejmują m.in. rozszerzenie zajęć praktycznych, współpracę z branżą oraz wykorzystanie nowoczesnych technologii w procesie kształcenia. ●

Prezydent Wrocławia

obwieszczenie

Na podstawie art. 9 i zgodnie z art. 49 §1 ustawy z dnia 14 czerwca 1960 r. Kodeks postępowania administracyjnego (t.j. Dz. U. z 2025 r., poz. 1691) i na podstawie art. 11d ust. 5-10 ustawy z dnia 10 kwietnia 2003 r. o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych (t.j. Dz. U. z 2024 r., poz. 311),

informuję strony postępowania,

w związku z korektą wniosku w dniu 06.05.2026 r. przez inwestora – Prezydenta Wrocławia działającego przez pełnomocnika panią

Magdalenę Zienowicz, o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej dla zadania pn.: przebudowa fragmentu ulicy Ruskiej od Placu Solnego do ul. Kazimierza Wielkiego we Wrocławiu, w zawiadomieniu o wszczęciu postępowania – pismo o sygnaturze WAZ-IB.6740.177.2026.DP2 z dnia 27.04.2026 r. - zmianie ulega zapis w tabeli zamieszczonej w punkcie 2 pisma, w kolumnie 6 pn.: „Cel zajęcia”. Punkt 2 oraz tabela mają następujące brzmienie:

Tereny niezbędne dla realizacji obiektów i robót budowlanych, na których inwestycja będzie realizowana na podstawie prawa do dysponowania nieruchomościami na cele budowlane:

Lp.	Obręb	Arkusze mapy	Numer działki	Powierzchnia zajęcia [ha]	Cel zajęcia
1.	Stare Miasto	24	22	0,0070	Remont nawierzchni chodnika, budowa instalacji oświetleniowej
2.	Stare Miasto	24	23/11	0,0086	
3.	Stare Miasto	24	23/13	0,0130	
4.	Stare Miasto	24	23/21	0,0091	

Zgodnie z art. 49 §2 Kodeksu postępowania administracyjnego wskazuje się dzień 15.05.2026 r., jako ten, w którym nastąpiło publiczne obwieszczenie na tablicy ogłoszeń Urzędu Miejskiego Wrocławia, w Biuletynie Informacji Publicznej urzędu oraz w prasie lokalnej. Niniejsze zawiadomienie uważa się za dokonane po upływie 14 dni od wskazanego powyżej terminu.

Zgodnie z art. 10 § 1 k.p.a. stronom postępowania przysługuje prawo do czynnego udziału w każdym stadium niniejszego postępowania.

Z aktami sprawy można zapoznać się w Wydziale Architektury i Zabytków Urzędu Miejskiego Wrocławia, pl. Nowy Targ 1-8, parter, sala 1c w godz. 8.00 – 15.00), w terminie 21 dni od daty publicznego obwieszczenia.

Ze względów organizacyjnych należy uprzednio zawiadomić pracownika Wydziału - z co najmniej trzydniowym wyprzedzeniem, o potrzebie zapewnienia dostępu do akt sprawy - tel. +48 71 777 80 58, +48 71 777 75 78, co usprawni realizację przysługującego stronie uprawnienia.

Ponadto informuję o istotnych skutkach wydania decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, w szczególności wynikających z art. 12 ust. 4 - 6 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, dotyczących dotychczasowych właścicieli, użytkowników wieczystych nieruchomości oraz osób, którym przysługuje do nieruchomości ograniczone prawo rzeczowe.

Zgodnie z art. 11d ust. 9 i 10 ustawy o szczególnych zasadach przygotowania i realizacji inwestycji w zakresie dróg publicznych, z dniem zawiadomienia nieruchomości stanowiące własność Skarbu Państwa bądź jednostek samorządu terytorialnego, objęte wnioskiem o wydanie decyzji o zezwoleniu na realizację inwestycji drogowej, nie mogą być przedmiotem obrotu w rozumieniu przepisów o gospodarce nieruchomościami. Czynność prawna dokonana z naruszeniem powyższego zakazu jest nieważna.

Wrocław/34434655

Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o. z siedzibą we Wrocławiu

informuje, że od dnia **18.05.2026 r.** do dnia **08.06.2026 r.** na tablicach ogłoszeń w siedzibie Spółki i Filii Centrum Obsługi Mieszkańca przy ul. Gazowej 20 oraz Urzędu Miejskiego Wrocławia zostanie wywieszony wykaz nr **1/WD/ET/2026** nieruchomości przeznaczonych do oddania w dzierżawę.

Wykaz jest dostępny również na stronie internetowej www.wm.wroc.pl. Szczegółowych informacji udziela spółka Wrocławskie Mieszkania Sp. z o.o., ul. Namysłowska 8 we Wrocławiu, tel. 71 323 57 94.

Wrocław/34434854

Dziel się wspomnieniami o bliskich

Żyją, póki pamiętamy

Wejdź
na serwis
odeszli.pl

18 maja 2026 roku
mija czwarta rocznica śmierci

Ewy Śmiałek

Życzliwych Jej pamięci prosimy o chwilę zadumy.

Sonia z rodziną i Roman

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434689

"Czas. To jest coś najcenniejszego, co możemy dać drugiemu człowiekowi."
ks. Jan Kaczkowski

Z głębokim żalem zawiadamiamy, że 10 maja 2026 roku
zmarła w wieku 96 lat

Alicja Krępa

z d. Szurmińska

artysta plastik - ceramik

Pogrzeb odbędzie się 18 maja 2026 r. na Cmentarzu Osobowickim
o godz. 12.40, przy grobie, pole 133

córka Ewa, wnuk Filip

www.nekrologi.wyborcza.pl/34434687

Serdeczne podziękowania
dla

Adama Góreckiego - Wójta Gminy Czarny Bór
oraz
Marka Ćmikiewicza - Burmistrza Szczawną-Zdroju

za uroczyste uczczenie pamięci

Śp. Andrzeja Chmielewskiego

i podkreślenie jego wyjątkowych cech charakteru w wygłoszonych laudacjach.

Dziękuję również z całego zranionego serca
wszystkim liczny uczestnikom ceremonii pogrzebowej mojego śp. Męża.

Maria Chmielewska z rodziną

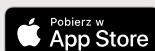
www.nekrologi.wyborcza.pl/34434726

Słówko • Literówka Quizy • Sudoku Krzyżówki

Szukaj w **APLIKACJI
WYBORCZEJ**

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

Prezydent Wrocławia

informuje,

że w dniu 13 maja 2026 r. wywieszony został wykaz nieruchomości niezabudowanej, położonej przy ul. Miodowej 80 (dz. nr 17/3, 17/6, 17/8, 18/1, 18/3 i 18/5, AM-12, obręb Ratyń) przeznaczonej do sprzedaży w trybie przetargu ustnego nieograniczonego.

Osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieruchomości na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 1 i 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r. poz. 399), mogą składać wnioski o jej nabycie w terminie 6 tygodni od dnia wywieszenia wykazu.

Pełne informacje dotyczące nieruchomości zawiera wykaz wywieszony na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego Wrocławia – Pl. Nowy Targ 1-8 – obok pokoju nr 102, pierwsze piętro oraz na stronie internetowej bip.um.wroc.pl.

Dodatkowe informacje można uzyskać w pok. 126 Urzędu Miejskiego Wrocławia – Pl. Nowy Targ 1-8, tel. 71 777 72 83-84.

Wrocław/34434856

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

wyborcza.pl

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:

wyborcza.pl/newsletters

Góry Stołowe

Piekielna Dolina pamięta rycerzy-rabusiów

„Powstańcie z martwych” – głosi anioł z trąbką.
„Pójdźcie pod sąd” – ostrzega drugi. Dookoła: trzy tysiące ciasno, równo ułożonych kości i czaszek.

Joanna Dzikowska

Szczytna to dobra baza do wędrówek. Wita nas neonem „Karczma”, który we mgle i ciemnościach mógłby być częścią opowieści o panu Twardowski. Pustymi uliczkami spacerują koty, a gdzieś nad nami – na Szczytniku – spi zamek Leśna.

Skalne Grzyby zwiedzałam wcześniej trochę „bokiem”, wracając dłuższą drogą z Narożnika do Pasterki. Spacer wśród fantastycznych formacji to świetny pomysł, jeśli nie jesteście pewni, jak długo chcecie być na szlaku. Wędrówkę można bez problemu skrócić albo wydłużyć, bo jedna pętla zahacza o drugą, a ta – o kolejną.

Uwaga! Przed wyjściem na szlak trzeba sprawdzić, czy jest w całości otwarty. Np. z powodu silnych wiatrów i uszkodzonych drzew, niektóre trasy w Górach Stołowych są zamykane.

DZIK, ROGACZ I SKALNE GRZYBY

Samochód zostawiamy na parkingu w Batorówku. Jest nieduży, ale ma wiatę, miejsce na ognisko i toi toi.

Wprost z parkingu wychodzimy na połączony żółty i niebieski szlak. Pierwsze dziesięć minut to spacer szutrową drogą przez las, do skrzyżowania, gdzie wybieramy żółte tabliczki i wchodzimy na malowniczą dróżkę, która biegnie wzdłuż strumienia Czerwona Woda. Kolor bierze od pobliskich torfowisk, uroku dodają mu wysokie trawy.

Przez ostatnie parę dni padało, ścieżka jest więc miejscami podmokła, ale idzie się bez problemu. Po drodze mijamy mostek z urządzeniem do liczenia gości Parku Narodowego Gór Stołowych i dziwną konstrukcję z drewna. Przypomina wywróconą wieżę, z której wypadł leżak. Podchodzimy bliżej i z tabliczki dowiadujemy się, że to „tuba do słuchania przyrody”. Należy położyć się na leżaku i słuchać, stożek zbiera dźwięki z okolicy i kieruje w stronę wędrówcy.

Pierwsze skałki na szlaku noszą nazwę Żaba. Z tablicy dowiaduję się, jak powstały. Około 90 milionów lat temu na terenie Gór Stołowych istniało płytkie morze, które czasem nawiedzały sztormy. Woda niszczyła piaszki, a potężne fale przenosiły ziarna żwiru, które były zbyt ciężkie, by dotrzeć dalej. Tak, warstwa po warstwie, rosły skalne grzyby.

Żółty szlak prowadzi nas na zbocze Rogacza (707 m n.p.m.), gdzie znajduje się drewniany domek – miejsce odpoczynku dla wędrówców – i kolejne formacje skalne. Przez około 20 mi-

• Żółty szlak z Leśnej w kierunku Polanicy-Zdroju FOT. JOANNA DZIKOWSKA

nut idziemy wśród skałek. Mijamy m.in. widowskiy skalny mur, Parowóz, Żółwia, Zamek, Głowę Lamy. Kamienie porasta soczysty, ciemnozielony mech. Jest trochę jak w Błędnych Skałach, tyle że bez tłumy turystów (i nie trzeba się przeciskać między głazami).

Najbardziej podobają mi się dwa grzyby, które stykają się kapeluszami – są niczym brama do innej krainy.

Po czterech kilometrach schodzimy z żółtego szlaku na Praski Trakt. Dawniej był to ważny szlak pocztowy. Stracił znaczenie po budowie Szosy Stu Zakrętów w drugiej połowie XIX wieku. Droga jest szeroka i równa, dobra na powrót, kiedy robi się już szaro.

Wracamy na parking. Według mapy niecałe 7 km można przejść w dwie godziny. Nam spacer zajął trzy – szliśmy powoli, a po drodze dwa razy zatrzymaliśmy się na ciepłą herbatę i kanapki. Trasa nadaje się do spaceru z dziećmi i psami (ale muszą iść na smyczy).

ZAMEK LEŚNA, WILKI I PIEKIELNA GÓRA

Drugiego dnia podjeżdżamy na parking przy Zamku Leśna na Szczytniku (589 m n.p.m.). Można tu też dojść bezpośrednio ze Szczytnej, żółtym szlakiem.

Zamek podcinają malownicze urwiska, Orle Skałki. Przypomina mi się zasada z zajęć na historii sztuki; jeśli coś wygląda gotycko, to prawie na pewno jest neogotyckie. I tak jest w tym przypadku. Do zamku – na wzór średniowiecznej budowli obronnej – prowadzi most na suchej fosie, a bramę wieńczą dwie wieżyczki. Kolejne cztery „bronia” zamku w narożnikach. W rzeczywistości to jednak pałac – rezydencja myśliwska.

Leśną kazał zbudować major i hrabia Leopold von Hochberg. Przez lata należał do właścicieli słynnej huty szkła (huta ze Szczytnej przygotowała m.in. królewskie zamówienie na koronację Elżbiety II, serwis na 360 osób) misjonarzy, a w latach 50. na krótko stał się domem pomocy społecznej dla niepełnosprawnych intelektualnie mężczyzn. Obecnie zamek można zwiedzać.

W pobliżu znajduje się punkt widokowy (akurat ćwiczą tam wspinacze, którzy szykują się do zjazdu przy kamiennej, wysokiej ścianie)

– droga krzyżowa z płaskorzeźbami z piaszkowca osadzonymi w naturalnych skałach i szlak turystyczny, który zabiera wędrówca w malownicze skałki.

My jednak wchodzimy na żółtą trasę w kierunku Polanicy-Zdroju. Droga łagodnie prowadzi nas w górę, przez sosnowy las, aż do punktu widokowego z panoramą pobliskich wzniesień, które otaczają Piekielną Dolinę. Można tu przysiąść na kamiennym tronie i odpocząć.

Idziemy dalej, do przełęczy i rozejścia dróg. Na skrzyżowaniu wybieramy żółty szlak, który biegnie zboczem Wysokiego Kamienia (507 m n.p.m.). To odcinek z odrobiną wspinaczki, ale niezbyt wymagającej. Psie łapy radzą sobie bez problemu.

Po drodze mijamy zakład górniczy Szczytna – Zamek, poniżej którego płynie Bystrzyca Dusznicka. Nad rzeką w 1890 roku zbudowano most kolejowy, po którym wciąż kursują pociągi Kolei Dolnośląskich.

Przy kolejnym skrzyżowaniu szlaków wchodzimy na czerwony i zawracamy w kierunku Szczytnej. Pół godziny później wspinamy się już na Piekielną Górę. Jest nietypowa, bo ma dwa wierzchołki: zachodni (537 m n.p.m.), z panoramą Gór Bystrzyckich i wschodni (533 m n.p.m.), nazywany Ślepowronem.

Wszystkie te „piekielne” miejsca – Piekielna Dolina, Piekielna Przełęcz, Piekielna Góra czy Piekielny Labirynt – związane są z historią o trakcie handlowym, który prowadził z Czech do Kłodzka. Podobno było to miejsce wyjątkowo niebezpieczne, bo na podróżujących kupców napadali raubritterzy (rycerze-rabusie). Utrzymywali się z łupów wojennych i nadanych im ziem, a brak wojen i kryzys rolniczy sprawiły, że zaczęli szukać zarobku w inny sposób.

Dziś jest inny powód, by nie chodzić po okolicy w ciemnościach. Leśnik, którego spotykamy na szlaku, opowiada nam o grupie rodzinnej kilkunastu wilków, które nagrały mu się niedawno na wideo pułapce. Boją się ludzi, ale lepiej po prostu im nie przeszkadzać, gdy wędrują nocą po lesie.

Słońce już prawie zachodzi, przyspieszamy. Czerwony szlak łączy się z żółtym, który prowadzi nas z powrotem do zamku.

Ale będąc w okolicy, nie można przegapić jeszcze jednej atrakcji. Trzeciego dnia, przed po-

wrotem do domu, zbaczamy z trasy i po 20 minutach parkujemy w Kudowie-Zdroju.

KAPLICA CZASZEK

Dziewczynka w białej sukience klęczy przed ołtarzem. Pochylają się nad nią dwie drewniane rzeźby aniołów. „Powstańcie z martwych” – głosi ten z trąbką. „Pójdźcie pod sąd” – ostrzega drugi. Dookoła trzy tysiące ciasno, równo ułożonych kości i czaszek.

To nie scena z kultowego horroru „28 lat później”, tylko staloryt Rosmäsler’a z 1841 roku. Świątynia kości istnieje naprawdę i choć szczątki zgromadzone w Czermnnej powoli kruszeją, nadal można je oglądać. Przed wejściem, w trzech językach zapisano dedykację: „Ofiarom wojen ku upamiętnieniu, a żywym ku przestrodze”.

Czermna (dziś osiedle Kudowy-Zdroju) to raczej przypuszczenia, nie fakty. Powstała najpóźniej w XIV wieku, bo wtedy proboszcz parafii po raz pierwszy pojawia się w kościelnych dokumentach. Nazwa wioski nawiązuje być może do czeskiego słowa „czerwony” i wzięła się od potoku, który po zimie zmieniał kolor. Czermnica ma początek w torfowiskach Gór Stołowych, a korzenie roślin z Długiego Mokradła wypuszczają na wiosnę czerwone soki, które przedostają się do wody.

Kiedy w 1763 roku skończyła się wojna siedmioletnia, Czermna wraz z Ziemią Kłodzką została przyznana Prusom. Niecałe dziesięć lat później miejscowy proboszcz Wacław Tomaszek zauważył w skarpie koło dzwonnicy ludzkie czaszki i kości. Zawołał po grabarza i kościelnego. Kolejne kości były wyplukiwane przez deszcz; inne wykopały z płytkich grobów psy i lisy. Pierwszą masową mogiłę odkryli przypadkiem, kiedy ksiądz potknął się o wystającą kość.

Wydawało się, że nigdy nie skończą kopać. Potrzebowali niemal dwudziestu lat, żeby wydobyć z ziemi 24 tysiące ludzkich czaszek i piszczele.

Ksiądz Tomaszek miał na nie pomysł. W 1775 roku odwiedził Rzym i – zanim stały się atrakcją turystyczną – zwiedził katakumby. Zrobiły na nim wrażenie, podobnie jak „domowa”, czeska „kostnice v Sedlci”. Postanowił stworzyć ossuarium. Chciał, by Kaplica Czaszek stała się miejscem modlitwy i pamięci; przypomnieniem, że wobec losu wszyscy są równi.

Grabarz i kościelny oczyścili szczątki, a potem wybielili je za pomocą wapna. Do dekoracji kaplicy wybierali te o najbardziej regularnym kształcie.

Kości – zebrane z terenów dzisiejszej Kudowy, Dusznika i Polanicy – to szczątki żołnierzy z czasów wojny trzydziestoletniej, ofiar epidemii cholery i konfliktów prusko-austriackich. Wśród nich są m.in. czaszki soltyśa Czermnnej i jego żony. On został rozstrzelany przez Prusaków za to, że przeprowadzał wojska austriackie przez Błędne Skały. Ona zginęła od ciosu ostrym narzędziem, próbując zasłonić męża własnym ciałem. Na ołtarz trafiła też czaszka chorego na syfilis i piszczele „olbrzyma”, który miał ponad dwa metry wzrostu.

Prace w kaplicy trwały do 1804 roku. Wtedy zmarł proboszcz Tomaszek – i jego czaszka została złożona w kaplicy jako ostatnia. ● Kaplica Czaszek jest czynna od 11 do 15.30, a bilet kosztuje 15 złotych. W środku nie wolno robić zdjęć.

KUNST I FACH KRAKÓW RZEMIEŚLNİKÓW

Piątek, 15 maja 2026 | Redaktorka prowadząca Małgorzata Skowrońska

wyborcza.pl

◀ Cynowy wilkom (puchar) cechu rymarzy krakowskich z figurką wędrującego czeladnika, Kraków, 1820, Muzeum Krakowa, MHK-40/III/1-2

FOT. TOMASZ KALARUS

▼ Wnętrze wieka lady (skrzyni) cechu mieczników z przedstawieniem starszego cechu, Marcina Krzyżanowskiego i jego żony Salomei, Kraków, 1775, Muzeum Krakowa, MHK-292/II

FOT. TOMASZ KALARUS

▲ Cynowa taca z gospody cechu murarzy, 1872, Kraków, Muzeum Krakowa, MHK-121/III

FOT. TOMASZ KALARUS

► Ornat z wyposażenia ołtarza cechu krupników, XV/XVI w., Włochy (tkanina); 3 ćw. XV w., Kraków (haft), XVII w. (galon), Muzeum Krakowa, MHK-37/I

FOT. TOMASZ KALARUS

Rzemieślniczy Kraków

Kunst i fach. Historia pracy ludzkich rąk

Aby zostać mistrzem, trzeba było wyjechać do innych miast i zdobywać doświadczenie w zagranicznych warsztatach. Nauka mogła trwać nawet cztery lata. Wiemy, że już w XV wieku krakowscy rzemieślnicy podróżowali między innymi do Czech, na Śląsk czy do krajów niemieckich.

ROZMOWA Z

KATARZYNA MOSKAL

kustosz dyplomowaną w Muzeum Krakowa, kuratorką wystawy „Kunst i Fach. Kraków rzemieślników”

MARTA GRUSZECKA: Muzeum Krakowa oddaje głos rzemieślnikom. Dlaczego?

KATARZYNA MOSKAL: Pomysł na wystawę wyrósł z mojej codziennej pracy jestem opiekunką Kolekcji Rzemiosła w Dziale Historii i Sztuki Krakowa Nowożytnego, a przede wszystkim przedmiotami wykonywanymi przez krakowskich rzemieślników. Bardzo dużą część naszych zbiorów stanowią obiekty związane z cechami – ich obyczajowością, organizacją i codziennym życiem. Chciałam pokazać te przedmioty szerzej i jednocześnie wyjaśnić pojęcia, które dziś brzmią już dość tajemniczo – m.in. wilkomy, lady cechowe czy obesłania cechowe.

Wystawa „Kunst i fach” jest też pewnego rodzaju zobowiązaniem wobec dawnych krakowskich rzemieślników. To właśnie oni współtworzyli najstarszą kolekcję muzealną, która zapoczątkowała działalność Muzeum Krakowa. Już pod koniec XIX wieku osoby związane z miastem, między innymi Adam Chmiel z Archiwum Aktów Dawnych, zachęcały cechy do przekazywania przedmiotów związanych z ich działalnością. Miały one stać się zalążkiem przyszłego muzeum miejskiego. Wiele cechów odpowiedziało na ten apel i dzięki temu dziś dysponujemy wyjątkową kolekcją.

Z jakiego okresu pochodzą prezentowane przedmioty?

– Rzemiosło istniało w Krakowie jeszcze przed lokacją miasta, a zatem 1257 rokiem – świadczą o tym choćby znaleziska archeologiczne, na przykład naczynia ceramiczne na wykopaliskach. Wystawę zaczynamy jednak od XIV wieku, czyli okresu, kiedy zaczęły funkcjonować cechy. Pierwsze wzmianki o nich pochodzą z 1329 roku. Opowiadamy o tym, jak miasto i rzemieślnik wzajemnie na siebie wpływało. Rzemieślnik należący do konkretnego cechu musiał spełniać różne wymagania narzucone przez miasto. W zamian otrzymywał przywileje – na przykład możliwość sprzedaży danych wyrobów na terenie miasta na wyłączność. Istniał nawet tzw. przymus cechowy, w myśl którego rzemieślnik nie mógł prowadzić legalnego warsztatu w mieście i sprzedawać swoich wyrobów, jeśli nie należał do cechu.

Najwięcej miejsca poświęcamy epoce nowożytnej, ponieważ z tego czasu zachowało się najwięcej obiektów. Odnosimy się również do wieku XIX, czasów PRL-u i współczesności.

Co zobaczymy na wystawie?

– Krakowskie rzemiosło działało bardzo prężnie, więc wybór był trudny. Pod koniec XVI wieku funkcjonowało pięćdziesiąt cechów, co oznacza przynajmniej pięćdziesiąt różnych zawodów. Liczba ta ewoluowała z czasem – część profesji zanikała, w zamian pojawiały się nowe. Wyszłam z założenia, że nie będziemy pokazywać wyłącznie „wielkiej sztuki”. Gdy mówi się o dawnym rzemiośle, zwykle eksponuje się malarstwo, rzeźbę, złotnictwo czy haft, głównie liturgiczny. Tymczasem, ogromną część życia miasta tworzyli również kowale, stolarze, garncarze, nożownicy czy rymarze.

Pokazujemy codzienne przedmioty – znaki cechowe, narzędzia, dokumenty, lokcie używane do mierzenia tkanin czy przedmioty świadczące o kontroli jakości wyrobów, a także wyposażenie różnych warsztatów rzemieślniczych. Goście będą mogli dowiedzieć się, jak wyglądały zebrania cechowe czy gospoda miejska.

Opowiadamy też o życiu religijnym, które w Krakowie było bardzo ważne. Każdy, kto należał do cechu, aż do XIX wieku miał obowiązek bycia chrześcijaninem i uczestniczenia w różnych obrzędach czy nabożeństwach w kaplicy cechowej. Członkowie cechów uczestniczyli w procesjach, witali ważnych gości, odpowiadali za obronę murów miejskich. To, jak to wyglądało, możemy sobie wyobrazić, obserwując na przykład procesję na Skalkę i biorące w niej udział bractwo sztandarowe w historycznych ubiorach i ze skardkami.

Religia organizowała czas pracy – przykładowo, w niedzielę i święta obowiązywał kategoryczny, wiążący się z karami finansowymi zakaz wykonywania obowiązków.

Kraków był dumny z rzemieślników?

– Oczywiście! Ostatnia część wystawy mówi o udziale rzemieślników w dziejach miasta i narodu – od postaw patriotycznych, m.in. produkowania pieczęci dla Legionów Polskich czy dla Związku Walki Zbrojnej krakowskiej Armii Krajowej, przez prowadzenie dużego rodzinnego przedsiębiorstwa, które kształciło młodzież w patriotycznym duchu, po reprezentowanie miasta na arenie międzynarodowej. Opowiadamy o lokalnym patriotyzmie, czyli obronie Krakowa – za-

• Cukiernica w stylu zakopiańskim, Marcin Jarra, ok. 1900–1910, Kraków, Muzeum Krakowa, MHK-6303/III, fot. Pracownia Fotograficzna Muzeum Krakowa FOT. PRACOWNIA FOTOGRAFICZNA MUZEUM KRAKOWA

daniem rzemieślników było czuwanie nad bezpieczeństwem czy obsługiwanie broni.

W tej części wspominamy też o wykorzystaniu zakopiańskich motywów w dekoracji, m.in. platerów.

Czy spośród wybranych przedmiotów są takie, które będą prezentowane po raz pierwszy?

– Pokazujemy między innymi pieczęć cechu malarzy z początku XVII wieku, która przez wiele lat była uznawana za zaginioną. Po raz ostatni pojawiła się właściwie jedynie w publikacji z lat 20. XX wieku.

Prezentujemy też nieznane szerzej dokumenty, między innymi list rekomendacyjny dotyczący malarza Michała Stachowicza, podpisany przez włoskiego artystę Matteo Baccellego i kierujący go do Akademii Świętego Łukasza w Rzymie.

By zostać rzemieślnikiem, konieczne było doświadczenie, ale również edukacja. Miasto zapewniało młodym dostęp do kształcenia rzemieślniczego?

– Duży wkład w rozwój edukacji miał prezydent Józef Dietl, który wsparł inicjatywę dra Adriana Baranieckiego, twórcy Muzeum Techniczno-Przemysłowego. Placówka powstała w 1868 roku, a jej program zakładał powrót do kanonów starego, dobrego rzemiosła. Ważnym wydarzeniem było też powstanie bursy dla uboższych uczniów i młodych rzemieślników, którą założył jezuita Mieczysław Kuznowicz. Co ciekawe, część tego budynku zajmuje dzisiaj Teatr Groteska. Młodzież nie tylko mogła tam rozwijać swój talent rzemieślniczy, ale też korzystać z oferty kulturalnej czy sportowej. Do bursy przyjeżdżały bowiem teatry, młodym organizowano zawody sportowe.

Na czym polegała obowiązkowa podróż czeladnicza?

– Aby zostać mistrzem, trzeba było wyjechać do innych miast i zdobywać doświadczenie w zagranicznych warsztatach. Nauka mogła trwać nawet cztery lata. Wiemy, że już w XV wieku krakowscy rzemieślnicy podróżowali między innymi do Czech, na

Śląsk czy do krajów niemieckich. To właśnie dzięki takim kontaktom do Krakowa przenikały nowe style i techniki.

Uczeń musiał zbierać podpisy mistrzów świadczące o odbytych stażach w warsztacie, po powrocie z zagranicy popracować przez określony czas u mistrza krakowskiego i dopiero potem mógł przystąpić do egzaminu mistrzowskiego.

W jaki sposób ekspozycja odnosi się do współczesności?

– Razem ze studentami historii przygotowaliśmy wywiady ze współczesnymi mistrzami cechowymi – między innymi tapicerem, złotnikiem, stolarzem, piekarzem czy krawcem. Opowiadają o tym, jak dziś wygląda praca rzemieślnika, jakie stosuje się techniki, jak zmieniały się realia wykonywania zawodu i jakie znaczenie mają nowoczesne technologie.

Szczególnie interesujące są wspomnienia dotyczące okresu PRL-u, kiedy prywatne rzemiosło miało bardzo trudną sytuację. Rzemieślnicy opowiadają o problemach z dostępnością materiałów, ograniczeniach państwowych czy próbach likwidacji prywatnych warsztatów.

Wystawie „Kunst i fach” również towarzyszą wątki edukacyjne. Co obejmuje program dodatkowy?

– Bardzo ciekawe wykłady, m.in. Bogumiła Pilarskiego z Muzeum Archeologicznego w Krakowie, który opowie o skórnictwie w średniowieczu i nowożytności. Edukacja obejmie też prezentację dokumentów cechowych z Archiwum Narodowego, a przybliży je dr Kamila Follprecht.

Skupiamy się przede wszystkim na dotarciu do młodszych dzieci, uczniach szkoły podstawowej, bo to bardzo ważne, by jak najwcześniej edukować i trafiać do świadomości naszych, być może, przyszłych rzemieślników. Dzieci będzie oprowadzać myszka Trudzia.

Zapraszamy także na ciekawe wykłady, m.in. dr Bożeny Kostuch, kustoszki Muzeum Narodowego w Krakowie, o ceramice krakowskiej w pierwszej połowie XX wieku czy Magdaleny Smagi z Muzeum Krakowa o krakowskich wyrobach powojennych. Ofertę edukacyjną uzupełnią m.in. warsztaty haftu, linorytu czy z szycia sakiewek.

Chciałabym, żeby zwiedzający spojrzeli na rzemiosło inaczej – nie tylko jak na historię dawnych zawodów, ale jako fundament życia miasta i historię pracy ludzkich rąk. Bo Kraków przez setki lat tworzyli rzemieślnicy – warto o nich pamiętać. ●

Rozmawiała Marta Gruszecka

Krakowskie rzemiosło działało bardzo prężnie. Pod koniec XVI wieku funkcjonowało pięćdziesiąt cechów, co oznacza przynajmniej pięćdziesiąt różnych zawodów

Warsztaty, spacer, oprowadzania

Uszyj średniowieczną sakiewkę i poczuj się jak rzemieślnik

Jak wyhaftować monogram? Na czym polega ścieg atlasowy? Co jest potrzebne do zrobienia exlibrisu? Wystawie „Kunst i fach. Kraków rzemieślników” będzie towarzyszył ciekawy program warsztatów, spotkań i wykładów.

Marta Gruszecka

Krakowskie rzemieślnictwo najlepiej poznać poprzez własne doświadczenie. Dlatego Muzeum Krakowa przygotowało dla zwiedzających najnowszą wystawę w Pałacu Krzysztoforów różnorodną ofertę warsztatową. Na pierwsze zajęcia nie trzeba długo czekać – kto chciałby poczuć się jak rzemieślnik, może rezerwować już najbliższy weekend.

Haft na płótnie

Dzień po otwarciu wystawy, zespół Muzeum Krakowa zaprasza na warsztaty haftu – spotkanie z rzemiosłem, które przez stulecia łączyło funkcję użytkową z estetyczną. Zadaniem uczestników będzie wykonanie monogramu. Co to takiego?

– Monogramy, szczególnie popularne w XIX wieku, były nie tylko formą ozdoby, lecz także znakiem tożsamości właściciela przedmiotów codziennego użytku. Haftowane inicjały zdobiły pościel, bieliznę, obrusy i serwety, będąc wyrazem dbałości o detale oraz świadectwem kunsztu rękodzielniczego. W realiach epoki, gdy tekstylia stanowiły cenny element wyposażenia domu, personalizowanie ich poprzez haft miało zarówno znaczenie praktyczne, jak i estetyczne – wyjaśnia Dorota Markowska-Bochenek „Szmizetka”, prowadząca warsztaty.

Oprócz ciekawostek na temat wykonywania monogramów, uczestnicy nauczą się konkretnych umiejętności, m.in. doboru odpowiednich materiałów, poznają podstawowe ściegi hafciarskie (np. ścieg atlasowy, łańcuszek czy sznureczek), a także zasady kompozycji liter i ornamentów. Warsztaty haftu odbędą się 16 maja (godz. 12) w Pałacu Krzysztoforów.

O tajemnicach linorytu posłuchają uczestnicy warsztatów „Zróbmy sobie exlibris”.

– Pierwsze exlibrisy, rozumiane jako własnościowe znaki przyklejane na książkach, powstały w Niemczech w II połowie XV w. Na spotkaniu przytoczymy historię exlibrisów, których projektowaniem zajmowali się rytownicy i graficy. Następnie, znając zasady tworzenia tego znaku, zaprojektujemy i wykonamy własną matrycę w linoleum, z której wykonamy następnie odbitki – zapowiada dr Katarzyna Moskał, kuratorka wystawy „Kunst i fach. Kraków rzemieślników”. Warsztaty zaplanowano na 11 lipca.

Średniowieczna sakiewka na skarby

Coś dla całej rodziny? Warsztaty z szycia „Raz, dwa, trzy, rzemieślnikiem bądź i Ty!”, na które zaproszone są dzieci w wieku od 6 do 12 lat oraz ich rodzice lub opiekunowie.

– Kraków jest miastem, w którym nawet dzisiaj widać jego średniowieczne pochodzenie. Przemierzając krakowskie ulice, bardzo łatwo wyobrazić so-

• **Instrument muzyczny – kocioł, XVIII w., Polska, Muzeum Krakowa, MHK-1188/II, fot. Tomasz Kalarus** FOT. TOMASZ KALARUS

bie przechadzających się nimi mieszczan w fantastycznych strojach, którzy zmierzają na targ, podzwaniając monekami w sakiewkach. Żeby móc choć trochę poczuć się jak rzemieślnik z czasów królów i rycerzy, na warsztatach dzieci i rodzice wspólnymi siłami będą mogli własnoręcznie wykonać średniowieczne sakiewki na skarby – zaprasza Grzegorz Pasieka, historyk i rekonstruktor historyczny, który poprowadzi zajęcia. Zaplanowano je na 12 lipca.

Podczas warsztatów introligatorskich „Prasa, kostka, gilotyna” (26 września) uczestnicy wykonają własnoręcznie, metodami introligatorskimi, pamiątkowy album na zdjęcia.

– Choć każdy z nas miał w ręku oprawioną książkę, niewielu tak naprawdę wie, jak taką oprawę wykonać. Praca introligatora stanowi dla nas tajemnicę. Choć nie jest to zajęcie łatwe i lekkie, to nie jest to też „czarna magia” – każdy z nas może spróbować w introligatorstwie swoich sił – zapewnia Katarzyna Pietrzycka-Mińczak z Muzeum Krakowa, która poprowadzi warsztaty.

Tajemnice krakowskiego prawa

Program edukacyjny obejmuje również spacer poświęcony zagadnieniu dawnego sądownictwa w Krakowie w odniesieniu do rzemieślników (25 lipca).

– Dawne krakowskie księgi sądowe pełne są różnorodnych spraw. Pobicia, kradzieże, morderstwa. Sporą część występujących na ich kartach ludzi stanowią rzemieślnicy. Nic dziwnego – w końcu stanowili znaczną część krakowskiego społeczeństwa. Dawne prawo jednak jest z naszej perspektywy niesamowicie zagmatwane, w związku z czym zwykła sprawa o pobicie mogła skutkować sporami w kompetencjach sądowniczych, długim procesem lub konsekwencjami, które trudno nam nazwać jedynie su-

rowymi – opowiada Adrian Tylek z Muzeum Krakowa, przewodnik spaceru. To dla dorosłych.

Dzień później, do spaceru będą mogli dołączyć dzieci w wieku od 6 do 12 lat. – Cechy rzemieślnicze oraz wszystko, co z nimi związane, są tematem obszernym i stosunkowo skomplikowanym – cała droga zawodowa rzemieślnika, techniki jego pracy, działalność poza typowymi obowiązkami. Wszystko to składa się na obraz złożony i trudny. Ale o wszystkim można opowiedzieć prosto i przyjemnie podczas krótkiej przechadzki po Krakowie. Zapraszamy na spacer poświęcony krakowskiemu rzemieślnikom – ich pracy, obowiązkowi, życiu codziennemu i temu, co tworzyli – zapowiada przewodnik.

Spacer potrwa godzinę, a zwiedzający odwiedzą ulice związane z zakładami rzemieślniczymi, Rynek Główny oraz pozostałości po murach obronnych miasta.

Uczeń - czeladnik - mistrz

Na oprowadzanie po wystawie w kilku terminach (m.in. 21 maja, 9 i 16 czerwca) zaprasza jej kuratorka, dr Katarzyna Moskał.

– Czym był cech rzemieślniczy i jak wyglądała w nim droga zawodowa? Jak wyglądali ich życie codzienne i religijne? Na te i wiele innych pytań postaram się odpowiedzieć podczas oprowadzania kuratorskiego po wystawie. Podczas zwiedzania będziemy mieli okazję zobaczyć wiele cennych muzealiów związanych z krakowskim rzemiosłem, między innymi: statuty cechów rzemieślniczych i świadectwa wyzwoleń uczniów, lady i obesłania cechowe [przyp. red. – znak uwierzytelniający używany w dawnych cechach rzemieślniczych] – zapowiada kuratorka. Oprowadzania będą dostępne w Polskim Języku Migowym oraz z audiodeskrypcją.

Kto chciałby poszerzyć wiedzę zdobytą na wystawie i warsztatach, będzie mógł zakupić katalog opowiadający o ekspozycji. Dla dzieci zespół Muzeum Krakowa przygotował osobną książeczkę, w której przewodnik Janek zabierze chętnych do dawnego warsztatu garncarza, konwisarza i szewca. ●

Wystawa „Kunst i fach. Kraków rzemieślników” będzie czynna od 15 maja do 26 października 2026 roku. Wystawa została objęta Patronatem Senator Moniki Jadwigi Piątkowskiej.

Co, gdzie, kiedy?

• Wystawa znajduje się w Pałacu Krzysztoforów (Rynek Główny 35) i jest czynna od wtorku do niedzieli w godz. 10-18.

Ceny biletów:

• Bilet normalny – 30 zł
• Bilet ulgowy – 24 zł
• Bilet rodzinny (2 osoby dorosłe + 2 dzieci do 16 lat, 1 osoba dorosła + 3 dzieci do 16 lat, 1 osoba dorosła +

2 dzieci do 16 lat lub 2 osoby dorosłe + 1 dziecko do 16 lat) – 60 zł
• Bilet grupowy – cena za osobę w grupie – 24 zł
• Bilet grupowy szkolny – cena za osobę w grupie (uczniowie szkół podstawowych, ponadpodstawowych, artystycznych oraz studenci) – 16 zł
• Karta Dużej rodziny, bilet normalny – 15 zł

• Krakowska Karta Rodzinna, bilet normalny – 15 zł
• Karta Kraków dla Dużej Rodziny N, bilet normalny – 15 zł
• Karta Kraków dla Dużej Rodziny N, bilet ulgowy – 12 zł
• Legitymacja Działacza Opozycji (zam. na terenie Krakowa) – 1 zł
• Karta Krakowska, bilet normalny – 24 zł

• Karta Krakowska, bilet ulgowy – 19,20 zł
• Oprowadzanie po wystawie – 260 zł + cena wstępu na wystawę
• W celu zamówienia usługi oprowadzania należy kontaktować się z oddziałem Centrum Interpretacji Niematerialnego Dziedzictwa Krakowa pod nr tel, (12) 422-52-58 wew. 14 lub 18 lub na adres: folklor@muzeumkrakowa.pl.

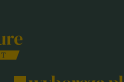
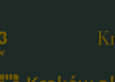
ALEKSANDER MISZALSKI
PREZYDENT MIASTA KRAKOWA
ZAPRASZA

KUNST I FACH

KRAKÓW RZEMIEŚNIKÓW
WYSTAWA CZASOWA
15.05-25.10.2026
PAŁAC KRZYSZTOFORY
RYNEK GŁÓWNY 35

MUZEUM KRAKOWA - INSTYTUCJA KULTURY MIASTA KRAKOWA

**„VLADIMIR”.
RACHEL WEISZ W EKSTAZIE**

S. 4-5

**RDZENNI AMERYKANIE
ODZYSKUJĄ TOŻSAMOŚĆ**

S. 5

**„AWANTURA”.
TAKTYKA ZAMIAST
IMPULSU**

S. 6

wyborcza.pl

wyborcza

TV

15-21

MAJA
2026

VOD: Netflix | Disney+ | HBO Max | Prime Video
CANAL+ | SkyShowtime | Player | Apple TV+

RYWALE

Więcej komedii, więcej chaosu s. 2-3

Więcej komedii, więcej **CHAOSU**

Aidan Turner jako Declan O'Hara
na planie drugiego sezonu serialu
„Rywale”

FOT. ANA BLUMENKRON/DISNEY+

Wybrałam się do Rutshire, by zobaczyć, jak powstaje drugi sezon „Rywali” – seksowna, zabawna, dająca do myślenia opowieść.

Rutshire to nazwa fikcyjnego angielskiego hrabstwa, w którym mieszkają bohaterowie serii powieści Dame Jilly Cooper, napisanych w latach 80., tzw. „bonkbust-rów” (od bonk – bzykać się), czyli bestsellerowych historii z dużą ilością seksu, które wszyscy czytali, ale niespecjalnie się tym chwalili. „Rywale” to właśnie jedna z nich – opowieść o napalonych i bogatych, rywalizujących ze sobą w interesach i zdradzających się na prawo i lewo.

Rutshire z opisu bardzo przypomina Cotswolds, nic dziwnego więc, że właśnie tutaj rozgościła się produkcja serialu. W Londynie wsiadłam w pociąg na dworcu Paddington, a po raptem po 70 minutach wysiadałam w środku... no właśnie czego? Filmowej dekoracji? Czy cofnęłam się

w czasie? A może trafiłam do marzeń Nigela Farage’a o „Merry Old England”?

Czysty kicz czy czyste szczęście?

Wokół z rzadka rozsiane niskie domy z charakterystycznego żółtawego wapienia, wąskie drogi ograniczone kamiennymi murkami pastwisk. Po drodze do miasteczka Tetbury, z którego wraz z piątką dziennikarzy z różnych krajów Europy mamy pojechać na plan serialu, mijam lokalne lotnisko z kilkoma prywatnymi odrzutowcami właścicieli okolicznych włości. Jeśli jest to sen, to w takim razie sen ludzi bardzo bogatych, takich jak bohaterowie serialu „Rywale”, tyle że jakieś cztery dekady później.

Samo Tetbury też wygląda jak dekoracja. Piętrowe domy przy dwóch głównych

ulicach, puby, sklepy z antykami i rękodziełem, księgarnia, w której mógłby pracować Hugh Grant, neogotycki kościół otoczony małym cmentarzem, kamienne mostki nad szemrzącym strumieniem. Czysty kicz, a może czyste szczęście?

Wsiadamy do busa i jedziemy osiem minut na północ, do Chavenage House, gdzie kręcone są dzisiejsze sceny.

Z zewnątrz pochodzący z epoki Tudorów dom robi imponujące wrażenie. Żwirowy podjazd z gazonom i małą fontanną pośrodku, wypielęgnowane angielskie trawniki, a nad nimi piętrowa budowla ze spadzi-stym dachem i wysokimi, wąskimi witrażowymi oknami po lewej stronie wejścia. Do środka prowadzą ciężkie drewniane drzwi, zapewne najstarsze, przez jakie przecho-dziłam w prywatnym domu.

Aidan Turner z emocjonalnym zadaniem

Scena, której kręcenie przyjechaliśmy zobaczyć, jest jedną z kulminacyjnych i rozgrywa się na zewnątrz. Jest 5 listopada – dzień Guya Fawkesa, który w 1605 roku zorganizował zamach na króla i parlament, ale został schwytany i zamęczony, a na pamiątkę nieudanego spisku prochowego do dziś w Anglii urządzi się publiczne palenie jego kukły i puszcza fajerwerki. Wielkie ognisko już płonie, wokół krążą goście – aktorzy i statyści, ponad 20 osób. Ale wtedy kierownik planu stwierdza, że trzeba nas jednak zabrać. Bo scena to jeden wielki spojler. Poza tym jest dość wymagająca emocjonalnie dla aktorów i nie ma co ich peszyć.

Z zewnątrz dochodzą krzyki i już wiem, że to Aidan Turner ma to emocjonalne zadanie, ale grająca jego żonę Victoria Smurfit nie jest mu dłużna. Nie rozumiemy słów, mury są naprawdę grube, ale temperatura na zewnątrz sięga wrzenia.

Dlatego gdy niedługo potem Turner i Smurfit wchodzi do naszego pokoiku na wywiad – uśmiechnięci i wyluzowani – jesteśmy pod wrażeniem. Przed chwilą o mało nie urwali sobie głów, a teraz koszą się na kanapie z obiciem w wielkie kwiaty. Grają małżeństwo ludzi, którzy Kochają swoją pracę, ale ona, aktorka, poświęciła karierę dla niego – dziennikarza. Nie jest z tego powodu zadowolona.

Wywieziona z Londynu czuje się porzucona, ale też stara i nieatrakcyjna. Chce uwieść arystokratycznego sąsiada Ruperta, ale jemu podoba się jej córka. Par, które mają problemy, jest w „Rywalach” więcej. Bo to serial nie tylko o seksie i biznesowej rywalizacji, ale o związkach i rozmaitych układach, w jakie wchodzi ludzie.

David Tennant: Tak kiedyś wyglądał świat

Aktorzy, z którymi rozmawiamy, zgodnie podkreślają, że „Rywale” z jednej strony są ucieczką od rzeczywistości, a z drugiej poruszają kwestie klasowe, kwestie seksizmu, rasizmu i homofobii. Grający w serialu czarny charakter David Tennant też uważa, że udało się to połączyć.

– Akcja rozgrywa się w przeszłości – nie setki lat temu, ale to na pewno serial kostiumowy – więc patrzymy na świat przez jej pryzmat. To pozwala komentować takie rzeczy jak system klasowy i polityka płci, bo porównujemy się z tym, jak było kiedyś,

Grający w serialu czarny charakter
David Tennant

RYWALE

serial dramatyczno-komediowy, Wielka Brytania 2024-, wyk. David Tennant, Aidan Turner, Danny Dyer, Alex Hassell, Nafessa Williams, Katherine Parkinson, Victoria Smurfit

2 sezony, Disney+

co pozwala zorientować się, gdzie możemy być teraz. Ale jest to również opowieść intensywna, pełna dramatyzmu i humoru. No i jest w niej dużo seksu, co, jak sądzę, stanowi dobrą rozrywkę – mówi z uśmiechem.

Pytam, czy publiczność odczyta intencje w pokazywaniu rzeczywistości lat 80. z jej licznymi –izmami. – Masz na myśli obawę, że widzowie mogą poczuć się urażeni? Przyglądamy się temu, jak kiedyś wyglądał świat i, mam nadzieję, efektem ubocznym jest to, że zaczynamy się zastanawiać, o ile lepiej nam się teraz żyje – podsumowuje Tennant.

Danny Dyer: Potrzebny jest moralny kompas

Danny Dyer i Katherine Parkinson stali się w pierwszym sezonie ulubioną parą wi-

downi. On gra Freddiego, milionera z branży IT, który do majątku doszedł dzięki pracy i talentowi, kupił posiadłość w Rutshire, ale nie czuje się tu swobodnie. Ona wciela się w Lizzie, zahukaną żonę zdradzającego ją telewizyjnego prezentera, która zajmuje się domem, a w wolnych chwilach pisze pikantne powieści. Freddie i Lizzie zakochują się w sobie.

– W serialu potrzebny jest jakiś moralny kompas, bo jest w nim tak wielu okropnych, obrzydliwych ludzi – ludzi, którzy wykorzystują seks do zdobycia władzy czy dominacji – a Freddiego i Lizzie przyciąga do siebie coś prawdziwego, więc im kibicujemy – mówi Dyer. – Oni się po prostu Kochają – uzupełnia Parkinson. – A jej mąż to kompletny dupek, jego żona zresztą też – śmieje się Dyer.

Po premierze pierwszego sezonu, ku jego zaskoczeniu, okazało się, że wielu widzom spodobał się jego bohater z widocznym brzuszkiem, gęstym wąsem i zachęsaną na bok fryzurą.

– Trudno mi się z tym pogodzić – żartuje aktor. – Pomyśl: masz Alexa Hassella i Aidana Turnera, pięknych mężczyzn, i do tego mnie – aktora z telenoweli, w peruce i z pieprzonymi wielkimi wąsami. Sądziłem, że ludzie będą się ze mnie nabijać. Myślałem, że dostanę recenzje w stylu: „Och, to świetny serial, z wyjątkiem Danny’ego Dyer’a w jego gównianej peruce”. A było całkiem odwrotnie.

Opowieść o systemie klasowym

Jednak „Rywale” to nie tylko opowieść o relacjach między parami, ale też o systemie klasowym – wciąż, jak podkreślają aktorzy, w Anglii żywym. Zwłaszcza dla kogoś, kto, jak Dyer, pochodzi z osiedla komunalnego we wschodnim Londynie.

– Sprawa klasowa jest interesująca, bo na świecie jest wiele „izmów” – dyskryminacji ze względu na wiek, płeć czy rasę – i wszyscy na tym cierpimy. Wiesz, że tylko siedem procent osób pracujących obecnie w sztuce w Wielkiej Brytanii to ludzie z klasy robotniczej? Naprawdę kreatywni ludzie nie mają do tego dostępu. Kreatywność nigdy nie powinna być elitarna. Ale cóż, mamy naprawdę mroczne czasy w Wielkiej Brytanii. Ameryka też jest dość popieprzona, prawda? Dlatego musisz obejrzeć „Rywali” – kończy z gorzkim uśmiechem.

MAJA STANISZEWSKA

We „Vladimirze” Weisz jest nawet nie w formie szczytowej, a szczytującej

Rachel Weisz w ekstazie

Bez nagich kroczy i pośladków udało się zrobić najseksowniejszy serial ostatnich lat.

Bohaterka tego serialu nie ma imienia, ma za to życie, które właśnie rozłazi się w szwach. Kilkanaście lat temu napisała rewolucyjną powieść, ale od tamtej pory nie wypuła z siebie ani słowa. Na ostatniej uczelni uczy literatury, ma męża akademika, który słynie z romansów ze studentkami, a jej ciało zaczyna wiotczeć. Starzeje się, marzy o wielkiej namiętności, chce znów być pożądana i przyciskana do ściany. Fantazjuje o tym, że w sklepowej alejce przystojny nieznajomy celowo się o nią ociera. Coraz częściej bywa jednak niewidzialna. I to ją boli.

I wtedy właśnie na uczelnię wchodzi on: Vladimir. Jest młody, wysoki, emanuje witalnością, ma więcej włosów pod pachami niż jej mąż ma na głowie. Ma też potencjał, by ją ubóstwiać i inspirować. A także

żonę i małą córeczkę, ale kto by się tym przejmował?

Bohaterka chce nawiązać z nim romans, przeżywa chwile uniesienia, na nowo odkrywa, czym jest pożądanie. Wszystko to jednak dzieje się w jej głowie – i to jest najciekawsze.

Rachel Weisz w „szczytującej” formie

„Vladimir”, na podstawie powieści Julii May Jonas, to aktorski popis Rachel Weisz – laureatki Oscara za rolę w „Wiernym ogrodniku”, brytyjskiej gwiazdy nominowanej do tej statuetki także za „Faworytę”.

We „Vladimirze” Weisz jest nawet nie w formie szczytowej, a szczytującej. Gra postać moralnie powierzchowną, oportunistkę bez skrupułów, kobietę, której udaje się przekonać otoczenie, że jest uczynna i urocza. Widzów jednak nie oszuka.

Bohaterka Weisz wpada w niezdrową obsesję. I kiedy niemal z ekstazą opowiada studentom o „Rebecce” Daphne du Maurier, wiadomo, że nie chodzi jej o samą powieść, ale o fikcję głównej bohaterki. Może się z nią utożsamiać, znów też dzięki Vladimirowi zaczyna pisać, jak przystało na lekko egzaltowaną protagonistkę – odręcznie, w licznych notatnikach.

Vladimir (Leo Woodall) staje się jej bzikiem. Eleganckim, bo bohaterka tego serialu nigdy nie jest wulgarna. I tylko czasami, w czasie zebrania gromady pedagogicznego, doprowadza się niepostrzeżenie do orgazmu. Zbyt długo patrzy na Vladimira, kiedy fantazjuje o seksie w uczelnianej łazience.

Jak Anna Karenina, choć w bardziej groteskowym stylu, zapomina o tym, co kiedyś było dla niej istotne, i lekceważy

sztywne normy społeczne, które sama sobie narzucała.

Jeszcze bardziej niż zwykle ma też dość swojego męża (John Slattery). Ten został właśnie oskarżony przez studentki o wykorzystywanie pozycji władzy, a jego kariera wisi na włosku. Dla Bohaterki jednak świat mógłby nie istnieć – dla niej liczy się tylko Vladimir, typ przecież obiektywnie nieciekawny: zakochany w sobie autor jednej powieści, młody ojciec i mąż.

Co jest więc w nim aż tak intrygujące, że inteligentna kobieta, profesorka i pisarka, na spotkanie szkolne idzie bez majtek i pierwszy raz depiluje sobie okolice bikini? Co takiego ma w sobie ten facet, że poważana akademicka kłamie i popełnia przestępstwo (jak tłumaczy widowni – „tylko teoretycznie!”).

To akurat jest proste. Vladimir uosabia młodość – ostatni zryw serca. Bohaterka go idealizuje, w jej oczach jest mądrzejszy i bardziej atrakcyjny, niż jest w rzeczywistości. Otrzeźwienie nadejdzie w finale, ale czy nie będzie już za późno?

„To były inne czasy”

„Vladimir” to serial o seksualnym przebudzeniu kobiety po 50-tce, znudzonej i rozczarowanej małżeństwem. Ale nie tylko o tym. Wszyscy bohaterowie są tu okropni, nikogo nie da się polubić. Postaci we „Vladimi-

rze” to w mniejszym lub większym stopniu karykatury ślepego liberalizmu. Świetnie widać to w serialowej akademickiej mikrosocjności.

Pokolenie Bohaterki czerpało z romansów ze studentami radość, ona sama ma jeden na koncie, przez trzy lata romansowała też z dziekanem. Relację tę wykorzystuje zresztą do szantażu, kiedy nadarza się okazja do pomocy mężowi.

Dla niej oskarżenia studentek wobec niego to wykwit postępu, kolejnej obyczajowej rewolucji.

Postać Weisz próbuje adaptować się do zmian, ale sama nie widzi w tym sensu. Kiedy dowiaduje się, że studenci chcą jej zawieszenia, bo „nie zabrała głosu przeciwko mężowi”, Bohaterka wyjaśnia widzom zirytowana, że nie jest za niego odpowiedzialna. Dlaczego miałyby więc się w tej sprawie wypowiadać? „To były inne czasy” – powtarza.

Sama w tym czasie planuje uwiedzenie młodszego od siebie akademika. W swoich poglądach jest jednak spójna, nie udaje jak jej koledzy i koleżanki po fachu, że studentów rozumie, idzie z duchem czasu. Może więc wbrew pozorom, nie ona jest tu największą hipokrytką?

Nic w tym serialu nie jest czarno-białe. „Władimir” to historia zniuansowana, genialnie zagrana opowieść, którą trudno sztywno sklasyfikować. Czy jest czarną komedią, thrillerem, opowieścią o kobiecym pożądaniu?

Z pewnością jest rzadkim zjawiskiem na serialowej mapie: opowieścią o seksie, bez epatowania krociami i pośladekami, działającą na wyobraźnię. Bardzo seksowną. I cholerne zabawna.

MARTA GÓRNA

VLADIMIR

serial USA 2026, tw. Julia May Jonas, Sharon Horgan, wyk. Rachel Weisz, Leo Woodall, John Slattery, Jessica Henwick, Ellen Robertson

8 odc., Netflix

Rdzeni Amerykanie odzyskują tożsamość

Polecam produkcje, które pozwalają odkrywać Amerykę nie tylko przez pryzmat wielkiej polityki.

NIEZWYKŁE STANY PROKOPA

6 sezonów, Player, HBO Max

Omijając popularne szlaki turystyczne, Marcin Prokop odwiedził z kamerą Portoryko, Hawaje i Alaskę, gdzie czekały na niego nie tylko bajkowe widoki i egzotyczne zwyczaje, ale też trudne relacje mieszkańców tych krain z USA i amerykańskością – zarówno w kontekście historycznym, jak i współczesnym. – Robią z nami, co chcą – mówi Portorykanka. Opowiada też szokującą historię o masowej sterylizacji tamtejszych kobiet, wbrew ich wiedzy i woli.

Na Alasce gwiazdor TVN-u uczy się pieśni rdzennych mieszkańców, broniących swojego świata przed kulturą zagłębłą. Odkrywanie peryferyjnej Ameryki ma tu zaskakująco dekolonizacyjny wydźwięk. To telewizja masowa i niegłupia, rozrywkowa i edukacyjna.

NA PÓŁNOC OD PÓŁNOCY

8 odc., Netflix

Główną bohaterką serialu jest Siaja (Anna Lambe, Inuitka), która szuka dla siebie nowego miejsca w życiu (to wątek romantyczny) oraz w lokalnej społeczności Ice Cove.

Jest głośna, ambitna i zabawna, a obraz inuickiej kultury – pogłębiony i wielobarwny, choć „Na północ od północy” pozostaje tylko bezpretensjonalną komedią obyczajową.

W serialu pojawia się też w roli epizodycznej, choć znaczącej, Tanya Tagaq – najpiękniejszy, a przecież straszny, inuicki głos współczesnej muzyki.

Marcin Prokop

FOT. HBO MAX

RDZENNI AMERYKANIE. ODRODZENIE

film dokumentalny, TVP VOD

Film Kristell Bernaud jest opowieścią o amerykańskich tubylcach odzyskujących swoją zię-

mię, kulturę i – przede wszystkim – tożsamość. Bo choć może się wydawać, że taniec, rękodzieło czy gotowanie to nuda, właśnie w ten sposób może się dokonać trwała zmiana.

Dokument powstawał przed 2024 rokiem, więc z dzisiejszej perspektywy jego wymowa wydaje się nadmiernie optymistyczna, ale choć pewne procesy da się wyhamować politycznymi decyzjami, wiatr zmian wieje, kędy chce. Obecnie, jak się zdaje, po raz pierwszy od stuleci rdzennym Amerykanom wieje w plecy, nie w oczy.

REKLAMA

34432696

TOLEK® Rehabilitacyjne Rowery Trójkołowe

Rowery mogą być z napędem elektrycznym

Rower jako wyrób medyczny jest częściowo refundowany przez Centrum Pomocy Rodzinie oraz serwis gwarancyjny i pogwarancyjny.

ROWERY POLECANE SĄ:

- Osobom z niedowładem nóg z napędem ręcznym
- Nieumiejącym jeździć na rowerze dwukołowym
- Osobom Starszym mniej sprawnym ruchowo
- Dzieciom → Osobom z zachwianiem równowagi

Więcej informacji: www.rowertolek.pl

e-mial: biuro@rowertolek.pl

adres: ul. 3 Maja 2A, 87-850 Chocień k. Włocławka

tel. 54 284 65 40 Emilia | kom. 723 881 675 Michał

kom. 600 790 138 Teofil | kom. 600 467 513 Anna

To jest wyrób medyczny.
Używaj go zgodnie z instrukcją
używania lub etykietą.

Taktyka zamiast impulsu

„Awantura” wzięła widzów z zaskoczenia. Teraz to już inny serial.

Awantura” („Beef”) była jednym z moich serialowych odkryć 2023 r. Scenariusz bazował na genialnie prostym punkcie wyjścia. Każdy z nas doświadczył podobnej sytuacji: ktoś zajędzie ci drogę na parking, z wściekłością walnie w klakson albo pokaże środkowy palec. I zwykle na tym się kończy. Ale nie tym razem.

Każde z pary nieznajomych – granych przez Stevena Yeuna i Ali Wong – ma bak wypełniony po kurek paliwem gniewu i rozczarowań. Ani się obejrzą, a sprawy zajdą za daleko.

Efekt? Szalony komediodramat, w którym Lee Sung Jin nie żałował czarnego humoru ani nadziei z wnikliwych obserwacji socjologicznych.

Drugi sezon musiał być siłą rzeczy inny, trudno przecież powtarzać ten sam pomysł. Po przeciwnych stronach barykady stają dwie pary, co zmienia dynamikę konfliktu – i to na wiele sposobów. Choćby dlatego, że dochodzą nam tarcia wewnętrzne w każdym z obozów, ale też możliwe sojusze.

O ile pierwszy sezon dotykał różnych aspektów doświadczenia kolejnego pokolenia azjatyckich imigrantów, ten bierze na warsztat związki oraz oczekiwania, które zmieniają się wraz z wiekiem. Konfrontuje ze sobą zaprawionych w małżeńskich bojach Millenialsów i Zetki, któ-

re wciąż są w tej wcześniej fазie pełnej naiwności i złudzeń. Powoli dociera do nich, że bliskie relacje są bardziej skomplikowane niż myśleli.

Krzywdę robią sobie przypadkiem

Lee Sung Jin odchodzi od eskalacji konfliktu nakręcanego furją. Podkreśla różnice pokoleń, statusu, dodatkowo wkłada postaci w relację pracodawca-pracownik. Więcej tu wojennej taktyki niż działania pod wpływem impulsu. Jasne, część decyzji bohaterów nadal wynika z chęci rewanżu albo projekcji na temat intencji drugiej strony. Choć największą krzywdę robią sobie nie do końca świadomie czy wręcz przypadkiem, a przy najmniej nie przewidując konsekwencji zwykłej złośliwości.

Przed wszystkim jednak tytułowa awantura odsłania istniejące napięcia i nieporozumienia. Po jednej stronie frustracje i rozgoryczenie będące konsekwencją braku szczerzej rozmowy od lat. Po drugiej pierwsze kryzysy i nadwątlone zaufanie, w konsekwencji czego rodzi się wątpliwość, czy to na pewno osoba, z którą chcę spędzić resztę życia.

Tytuły poszczególnych odcinków nawiązują do cytatów (m.in. z Prousta). Ze względu na scenerię i towarzystwo bogaczy z Santa Barbara można się chwilami zastanawiać, czy to wciąż „Awantura”, czy już „Bia-

ły Lotos”. Wszystko z hasztagiem „Eat the rich” tutaj pasuje. Także skojarzenia z „Parasite”. To właśnie poczucie niesprawiedliwości popchnie Austina i Ashley do szantażu. Wciąż rozmawiają o klasowych nierównościach, ale też zadłużeniu, na jakie parę może narazić wizyta w szpitalu, i to mimo posiadanego ubezpieczenia. Jeden z odcinków został zresztą niemal w całości osadzony na ostrym dyżurze. Jest surrealistyczny, z dozą makabreski.

Robi się naprawdę tłoczno

Z czasem wszystkie historie spletały się zresztą w sensacyjną intrygę. Sprawy bohaterów dodatkowo komplikuje bowiem przybycie właścicielki country klubu, koreańskiej milionerki. Dla jednych to wizja zwolnienia, dla innych – niespodziewana szansa. A przy okazji okazuje się, że pary bohaterów są tak naprawdę trzy: dochodzi jeszcze pani prezes i jej mąż, chirurg plastyczny z Seulu. Oni reprezentują jeszcze wyższą klasę i starsze pokolenie. A jeśli dodamy do tego drugoplanowe postaci, robi się naprawdę tłoczno. Aż za bardzo.

Podobnie z tematami, zamiast skupić się na jednym Lee Sung Jin próbuje złapać kilka srok za ogon, rysując coś na kształt przekrojowego portretu. Wciąż sprawnie buduje opo-

wieść i bohaterów podszytych desperacją, stale balansujących na granicy. Problem w tym, że jakoś trudno ich polubić.

Austin (Charles Melton), trener personalny, nie potrafi nikomu odmówić, co prowadzi go do coraz bardziej absurdalnych sytuacji. Ashley (Cailee Spaeny) kurczowo się go trzyma – jak ktoś, kto już zbyt wiele razy został odrzucony. Josh (Oscar Isaac) od lat ucieka w pracę, skrywając przed żoną więcej niż tylko problemy finansowe. Lindsay (Carey Mulligan) na wszelki wypadek zostawia sobie w zapasie „opcje awaryjne”. Tęskni za dawnym statusem, jest chłodna i przesiąknięta goryczą. Dociera do niej, że zaczęła się starzeć.

Drugi sezon „Awantury” potrafi utrzymać napięcie z odcinka na odcinek, a przy tym zaangażowanie widza na wystarczającym poziomie. Ale to już jest inny serial. Nie tak niekonwencjonalny jak pierwszy sezon i pozbawiony hamulców jak tamci bohaterowie – a szkoda.

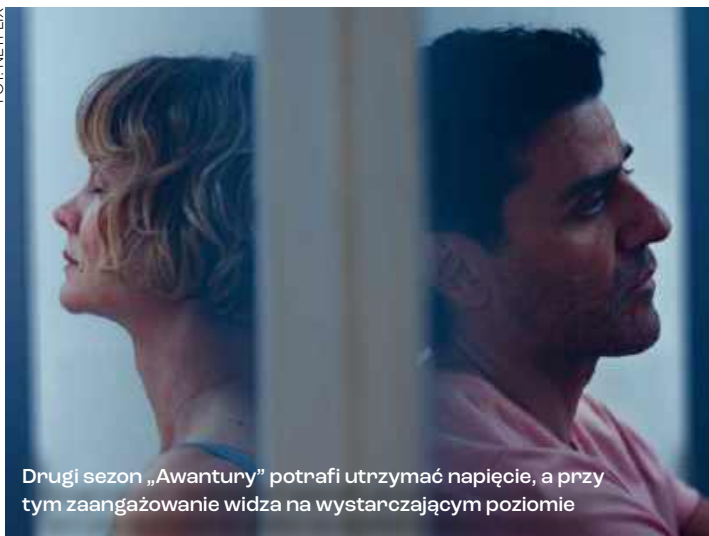
PIOTR GUSZKOWSKI

AWANTURA

serial komediowo-dramatyczny, USA 2023, tw. Lee Sung Jin, wyk. Steven Yeun, Ali Wong, Joseph Lee, Young Mazino, David Choe, Patti Yasutake

2 sezony, Netflix

FOT. NETFLIX

Drugi sezon „Awantury” potrafi utrzymać napięcie, a przy tym zaangażowanie widza na wystarczającym poziomie

PIĄTEK 15.05**BOKS**• **POLSKA LIGA BOKSU**

5. kolejka: WKB Rushh Kielce – Pomorzanie Boxing Toruń
17:00 | TVP SPORT

HOKEJ NA LODZIE• **MŚ ELITY W SZWAJCARII**

Finlandia – Niemcy
16:15 | POLSAT SPORT 3
Kanada – Szwecja
16:15 | POLSAT SPORT 1
USA – Szwajcaria
20:05 | POLSAT SPORT 1

KOLARSTWO• **GIRO D'ITALIA**

UCI World Tour – 7. etap
10:30 | EUROSPORT 1

PIŁKA NOŻNA• **BETCLIC 1. LIGA**

33. kolejka: Polonia Warszawa – Wisła Kraków
20:25 | TVP SPORT

• **PKO BP EKSTRAKLASA**

KGHM Zagłębie Lubin – Pogoń Szczecin
17:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
Korona Kielce – Widzew Łódź
20:25 | CANAL+ SPORT 3 HD

TENIS• **ATP MASTERS 1000 –**

INTERNAZJONALI BNL D'ITALIA
15:30 | POLSAT SPORT 2
Kort centralny
15:30 | POLSAT SPORT PREMIUM 1
SUPER HD
19:00 | POLSAT SPORT 3
Kort centralny
19:00 | POLSAT SPORT PREMIUM 1
SUPER HD

ŻUŻEL• **PGE EKSTRAKLIGA**

Bayersystem GKM Grudziądz – Krono-Plast Włókniarz Częstochowa
17:30 | CANAL+ SPORT 5 HD
17:30 | CANAL+ SPORT HD
Gezet Stal Gorzów – Stelmet Falubaz Zielona Góra
20:00 | CANAL+ SPORT HD

SOBOTA 16.05**BOKS**• **SILESIA BOXING SHOW**

Gala w Świętochłowicach – walka wieczoru
20:15 | TVP SPORT

HOKEJ NA LODZIE• **MŚ ELITY W SZWAJCARII**

Słowacja – Norwegia
12:15 | POLSAT SPORT 2
Węgry – Finlandia
16:15 | POLSAT SPORT 3

Włochy – Kanada

16:15 | POLSAT SPORT 2

Szwajcaria – Łotwa

20:05 | POLSAT SPORT 3

KOLARSTWO• **GIRO D'ITALIA**

UCI World Tour – 8. etap
13:00 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA• **ORLEN BASKET LIGA**

Ćwierćfinał
20:10 | POLSAT SPORT 2

LEKKOATLETYKA• **DIAMENTOWA LIGA W SHAOXING**

13:00 | POLSAT SPORT 1

MMA• **FIGHT CLUB RUSH**

Gala 29 w Umeå
19:00 | FIGHTKLUB HD

• **UFC FIGHT NIGHT**

Gala 276 w Enterprise – walka w wadze piórkowej: Arnold Allen – Melquizael Costa
02:00 | POLSAT SPORT 1

PIŁKA NOŻNA• **ORLEN PUCHAR POLSKI KOBIET**

Finał w Tychach: GKS Katowice – Czarni Sosnowiec
11:55 | TVP SPORT

• **PKO BP EKSTRAKLASA**

Motor Lublin – Cracovia
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
Wisła Płock – Górnik Zabrze
17:25 | CANAL+ SPORT 3 HD
Radomiak Radom – Lech Poznań
20:10 | CANAL+ SPORT 3 HD

• **PUCHAR ANGLII**

Finał na Wembley w Londynie: Chelsea FC – Manchester City
15:55 | TVP SPORT

• **SUPER LEAGUE GREECE**

Play-out: Asteras – Kifisia
18:00 | SPORTKLUB HD
Play-out: Panserraikos – Panetolikos
20:10 | SPORTKLUB HD

SIATKÓWKA• **LIGA MISTRZÓW CEV**

Turniej finałowy w Turynie – półfinał: PGE Projekt Warszawa – Sir Sicoma Monini Perugia
16:30 | POLSAT SPORT 1
Turniej finałowy w Turynie – półfinał: Aluron CMC Warta Zawiercie – Ziraat Bankkart
20:00 | POLSAT SPORT 1

TENIS• **WTA 1000 – INTERNAZIONALI**

BNL D'ITALIA
Finał
17:00 | CANAL+ SPORT 2 HD

PIŁKA NOŻNA. Chelsea Londyn i Manchester City spotkają się w sobotę na Wembley w finale Pucharu Anglii. Transmisja w TVP Sport

• FOT. REUTERS / TOBY MELVILLE

NIEDZIELA 17.05**HOKEJ NA LODZIE**• **MŚ ELITY W SZWAJCARII**

12:15 | POLSAT SPORT 3
Wielka Brytania – USA
12:15 | POLSAT SPORT 2
16:15 | POLSAT SPORT 3
20:05 | POLSAT SPORT 3
Niemcy – Łotwa
20:05 | POLSAT SPORT 2

KOLARSTWO• **GIRO D'ITALIA**

UCI World Tour – 9. etap
12:30 | EUROSPORT 1

LEKKOATLETYKA• **SEIKO GOLDEN GRAND PRIX**

W TOKIO
World Athletics Continental Tour Gold
06:00 | POLSAT SPORT 1

PIŁKA NOŻNA• **BETCLIC 1. LIGA**

33. kolejka: Miedź Legnica – Ruch Chorzów
14:25 | TVP SPORT
33. kolejka: Polonia Bytom – Śląsk Wrocław
20:10 | TVP SPORT

• **PKO BP EKSTRAKLASA**

Piast Gliwice – Raków Częstochowa
12:10 | CANAL+ SPORT 3 HD
GKS Katowice – Jagiellonia Białystok
14:40 | CANAL+ SPORT 3 HD
Lechia Gdańsk – Legia Warszawa
17:25 | TVP SPORT
Lechia Gdańsk – Legia Warszawa
17:25 | CANAL+ PREMIUM,
CANAL+ SPORT 3 HD

SIATKÓWKA• **LIGA MISTRZÓW CEV**

Turniej finałowy w Turynie – mecz o 3. miejsce
16:30 | POLSAT SPORT 1
Finał
20:00 | POLSAT SPORT 1

TENIS• **ATP MASTERS 1000 –**

INTERNAZJONALI BNL D'ITALIA
Finał
17:00 | POLSAT SPORT 2

ŻUŻEL• **METALKAS 2. EKSTRAKLIGA**

Texom Stal Rzeszów – Moonfin Malesa Ostrów Wielkopolski
12:30 | CANAL+ SPORT 5 HD
H. Skrzydłowska Orzeł Łódź – Cellfast Wilki Krosno
15:00 | CANAL+ SPORT 5 HD

• **PGE EKSTRAKLIGA**

FOGO Unia Leszno – ORLEN Oil Motor Lublin
16:45 | CANAL+ SPORT HD
Betard Sparta Wrocław – PRES Grupa Deweloperska Toruń
19:15 | CANAL+ SPORT HD

PONIEDZIAŁEK 18.05**BADMINTON**• **LOTTO EKSTRAKLIGA BADMINTONA**

8. kolejka: Legia Warszawa – SKB Litpol – Małow Suwałki
13:45 | TVP SPORT

KOSZYKÓWKA• **ORLEN BASKET LIGA**

Ćwierćfinał
20:10 | POLSAT SPORT 2

PIŁKA NOŻNA• **BETCLIC 1. LIGA**

33. kolejka: Puszcza Niepołomice – ŁKS Łódź
17:55 | TVP SPORT

• **PKO BP EKSTRAKLASA**

Arka Gdynia – Bruk-Bet Termalica Nieciecza
18:55 | CANAL+ SPORT 3 HD
18:55 | CANAL+ SPORT 5 HD

WTOREK 19.05**HOKEJ NA LODZIE**• **MŚ ELITY W SZWAJCARII**

Łotwa – Austria
16:15 | POLSAT SPORT 1

Włochy – Norwegia

16:15 | POLSAT SPORT 3

Słowenia – Słowacja

20:05 | POLSAT SPORT 1

Węgry – Wielka Brytania

20:05 | POLSAT SPORT 3

KOLARSTWO• **GIRO D'ITALIA**

UCI World Tour – 10. etap
13:00 | EUROSPORT 1

KOSZYKÓWKA• **NBA**

3. runda – finał Konferencji
02:00 | TVP SPORT

• **ORLEN BASKET LIGA**

Ćwierćfinał
20:10 | POLSAT SPORT 2

ŚRODA 20.05**HOKEJ NA LODZIE**• **MŚ ELITY W SZWAJCARII**

Czechy – Włochy
16:15 | POLSAT SPORT 3
USA – Niemcy
20:05 | POLSAT SPORT 3

• **NHL**

3. runda – finał Konferencji
02:00 | TVP SPORT

KOLARSTWO• **GIRO D'ITALIA**

UCI World Tour – 11. etap
12:00 | EUROSPORT 1

SIATKÓWKA• **MECZ TOWARZYSKI MĘŻCZYZN**

Polska – Serbia
17:00 | POLSAT SPORT 1
Ukraina – Bułgaria
20:00 | POLSAT SPORT 2

CZWARTEK 21.05**GOLF**• **PGA TOUR – CJ CUP BYRON**

NELSON 1. dzień
21:00 | EUROSPORT 2

HOKEJ NA LODZIE• **MŚ ELITY W SZWAJCARII**

16:15 | POLSAT SPORT 3
Kanada – Norwegia
16:15 | POLSAT SPORT 1
20:05 | POLSAT SPORT 2
Szwajcaria – Wielka Brytania
20:05 | POLSAT SPORT 1

KOLARSTWO• **GIRO D'ITALIA**

UCI World Tour – 12. etap
12:45 | EUROSPORT 1

RZUTKI• **BETMGM PREMIER LEAGUE DARTS**

W SHEFFIELD
21:00 | CANAL+ SPORT 5 HD

Od A do Z

100 DNI DO MATURY ★★

komedie, Polska 2025,
reż. Mikołaj Piśczan,
wyk. Bartosz Laskowski, Jacek
Koman, Małgorzata Foremniak
20:00 | tvn

Wyjątkowy popis niedojrzałości: maturzysta postanawia zhakować system Ministerstwa Edukacji, by oblać egzaminy swoich przyjaciół i tym samym obronić ich przed przekroczeniem progu dojrzałości.

BAD MAN ★★

komedie sensacyjna, USA 2025,
reż. Michael Diliberti,
wyk. Seann William Scott, Rob
Riggie, Chance Perdomo
21:55 | canal+ premium

Jakoby na faktach: małomieścicki policjant walczy z plagą metamfetaminy, gdy nagle pojawia się agent specjalny, który w mig rozwiązuje problem, a przy okazji przejmuje całkowitą władzę w miasteczku.

CZŁOWIEK**Z MARMURU ★★★★★**

dramat obycz., Polska 1976,
reż. Andrzej Wajda, wyk. Jerzy
Radziwiłowicz, Krystyna Janda,
Tadeusz Łomnicki
22:20 | tvp kultura

Brawurowy debiut Krystyny Jandy w roli dokumentalistki kręcącej film o przodowniku pracy, a na kanwie jej zmagani gorzki rozrachunek Andrzeja Wajdy z wieczną nadzieją na lepsze jutro w PRL-u.

FOXCATCHER ★★★★★

dramat obycz., USA 2014,
reż. Bennett Miller, wyk. Steve
Carrell, Channing Tatum, Mark
Ruffalo
20:00 | cinemax

Na faktach: Steve Carrell na poważnie jako John du Pont – amerykański milioner, który próbując przekuć swoje nadmierne ambicje w rzeczywistość założył ośrodek treningowy dla zapalniczej kadry USA.

GORĄCA LINIA ★★

thriller, USA 2022, reż. Romuald
Boulanger, wyk. Mel Gibson,
William Moseley, Alia Šerón-O'Neill
23:45 | tvp 2

Podczas audycji radiowej prezydent odbiera telefon z wiadomością, że jego rodzina zostanie wymordowana w trakcie programu. Jedyna szansa ocalenia bliskich to błyskawiczne ustalenie tożsamości mordercy.

Szarlatan

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM BIOGRAFICZNY

CZECHY/IRLANDIA/POLSKA/SŁOWACJA 2020, REŻ. AGNIESZKA HOLLAND, WYK. IVAN TROJAN, JOSEF TROJAN

JASON BOURNE ★★

film sens., USA/Chiny/Hiszpania/Japonia/Islandia/Niemcy/Włochy 2016, reż. Paul
Greengrass, wyk. Matt Damon,
Tommy Lee Jones, Alicia
Vikander
19:00 | canal+ premium

Powrót do zamkniętego już cyklu: były tajny agent CIA do zadań specjalnych odkrywa kolejne stopnie uwikłania w coraz bardziej przerażające – nielegalne – działania agendy rządu USA. Na ekranie oczywiście Matt Damon.

**JEDEN GNIEWNY
CZŁOWIEK ★★★★★**

thriller, Wlk. Brytania/USA
2021, reż. Guy Ritchie,
wyk. Jason Statham, Holt
McCallany, Jeffrey Donovan
22:00 | tv puls

Guy Ritchie obsadza Jasona Stathama jako londyńskiego gangstera, który mści się za przypadkową (i niepotrzebną) śmierć syna, rozbijając od środka precyzyjny plan napadu, w którym sam uczestniczy.

JOE BABY ★★

film sens., USA 2026,
reż. Steven Brand, wyk. Dichen
Lachman, Willa Fitzgerald,
Harvey Keitel
20:00 | hbo

Prywatny detektyw szuka 10 mln dolarów, które zniknęły w trakcie handlu nieruchomości. Prosi o pomoc windykatorkę długów, a podjęte przez nią starania prowadzą ku odkryciu tajemnicy śmierci jej ojca.

KRWAWA POGOŃ ★★

film sens., USA/Malta 2024,
reż. Isaac Florentine,
wyk. Frank Grillo, Rhona Mitra,
Robert Patrick
20:00 | tv puls

Wiedza na temat tajemnych operacji rządu sprawia, że wyspecjalizowana w zamachach grupa operacyjna staje się niebezpieczna dla władzy. Zapada więc decyzja, by ją na zawsze wyeliminować z gry.

**OSTATNI POCIĄG
DO FORTUNE ★★**

western, USA 2025, reż. Adam
Rifkin, wyk. Malcolm McDowell,
James Paxton, Bernadette
Peters
22:15 | cinemax

Malcolm McDowell jako nauczyciel, który namawia młodego rewolwerowca, by objął zamiast niego posadę w miasteczku, gdzie nikt go nie zna i rozpoczął nowe życie. Projekt Lindsaya Andersona sprzed 40 lat.

PLUTON ★★★★★

dramat wojenny, USA/
Wlk. Brytania 1986, reż. Oliver
Stone, wyk. Charlie Sheen,
Tom Berenger, Willem
Dafoe
20:00 | tvp historia

Cztery Oscary (w tym dla filmu i za reżyserię) dla dokonanego przez Olivera Stone'a bolesnego rozrachunku z młodzieńczymi ideałami. Młody chłopak wobec okrucieństwa wojny w Wietnamie. Obowiązkowo!

20:10 | tvp kultura

Biografia czeskiego zielarza Jana Miłkołáša, który mimo ewidentnych sukcesów utracił prawo wykonywania zawodu, jako przykład relacji między opresyjnym państwem i niedającą się zunifikować jednostką.

SREBRNA GWIAZDA ★★

dramat krym., USA 2025, reż.
Ruben Amar, Lola Bessis, wyk.
Grace Van Dien, Troy Leigh-Anne
Johnson, Tamara Fruits
21:25 | hbo

Dziewczyna bez oka, za to z przeszłością, dowiaduje się, że rodzicom grozi eksmisja. Napada na bank, by zdobyć środki na spłatę długów. Nie wszystko idzie po jej myśli, więc bierze ciężarną zakładniczkę.

THE KILLER'S GAME ★★

komedie sensacyjna, USA 2024,
reż. J.J. Penry, wyk. Dave Bautista, Dmitrij Kalacsov, Terry
Crews
23:10 | hbo

Platny zabójca dowiaduje się o swojej śmiertelnej chorobie i aby uniknąć cierpienia wykupuje kontrakt na samego siebie. Tymczasem diagnoza okazuje się błędna, a na odwołanie kontraktu jest za późno.

**ŻEBY NIE BYŁO
ŚLADÓW ★★**

dramat obycz., Polska/Czechy/
Francja 2021, reż. Jan P. Matu-
szyński, wyk. Tomasz Ziętek,
Sandra Korzeniak, Jacek Bra-
ciak
22:35 | tvp 1

Inspirowana książką Cezarego Łazarewicza opowieść o usiłowaniu władz PRL wyciszenia sprawy śmierci Grzegorza Przyemka z rąk milicji, co skupia się na walczącym o prawdę koledze zamordowanego.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI **D3**

08:20 Zaraz wracam (41)
08:45 Ranczo III (4/13)
09:45 Komisarz Alex III (13/13)
10:40 Ojciec Mateusz XI (9/13)
11:30 Okrasa łamie przepisy
12:00 Serwis Info – magazyn
12:10 Agrobiznes
12:40 Magazyn rolniczy (775)
12:55 Włochy – ostatnie dzikie zakątki (6) – serial dok.
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info – magazyn
15:15 Reporterzy (526)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5926)
17:55 Klan (174) – telenowela
18:20 Zaraz wracam (42)
18:55 Akacja 38
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia
20:15 Pogoda Polska 2026

20:30 Powrót (4)
– dramat Polska 2021, wyk. Bartłomiej Topa
21:30 Sekielski wieczór w porę (36) – magazyn
22:35 Żeby nie było śladów
*** – dramat obycz. Polska /Czechy/Francja 2021, reż. Jan P. Matuszyński, wyk. Tomasz Ziętek, Jacek Braciak (160 min)
01:15 Wojna zastępcza (11)
– serial sens. Polska 26
02:05 Afera Thomasa
** Crowna – film krym. USA 1999 (110 min)

MEZEO

13:50 Ljubljana Festival
15:35 Giuseppe Verdi: Trubadur – opera Włochy 2022
18:00 Festiwal Sons d'Hiver 2016: Michel Portal „Minneapolis” – festiwal
18:55 Jazz w La Villette: Michel Portal – koncert F 2020
20:15 Bach: Jesu, Joy of Man's Desiring – muzyka klasyczna
20:20 Violin Concerto in D major „Grosso Mogul” | Allegro
20:30 Opera Now: Unskuk Chin – serial dok. Portugalia 2025
21:05 Wiktorija Mułtowa, Transylvania State Philharmonic Orchestra, Cristian Mandeal: Brahms – muzyka klas.
22:50 Wolfgang Amadeus Mozart: Don Giovanni – opera Niemcy 2022, reż. A. Sommer
01:50 György Ligeti: Koncert fortepianowy – muzyka klas.

TVP2 **D3**

06:20 Anna Dymna – spotkajmy się (442) – dyskusja
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7554) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7554) – mag. Polska 2026
11:40 Operacja zdrowie (80)
12:15 Andrzej Wajda – Notatki: Krystyna Janda (5)
12:30 Koło fortuny (1829)
13:15 Panna młoda (62)
14:05 Va banque (964)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic – telenowela
16:00 Koło fortuny (1830)
16:35 Familiada (3099)
17:20 Panna młoda (63)
18:15 Va banque (965)
18:50 Jeden z dziesięciu (8)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (12)

20:05 Barwy szczęścia – serial obycz. Polska 2026
20:45 Kocham Cię, Polsko! (10) – quiz Polska 2026
22:20 Postaw na milion (387) – teleturniej
23:15 To jest grane (91)
23:45 Gorąca linia
** (On the Line) – thriller USA 2022, reż. Romuald Boulanger, wyk. Mel Gibson (110 min)
01:35 Jesień w Nowym Jorku
*** (Autumn in the City) – komedia romant. USA /Kanada 2022 (85 min)

PULS 2

08:30 Seriale animowane
10:25 Spidey i superkumple II
11:25 Dinopociąg III
11:55 Smerfy (21/40)
13:00 Gumisie V (8,7/8)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous IV
16:00 Fineasz i Ferb II (1,2/39)
17:00 Marta mówi! II
17:35 Superkoty (2/26)
18:00 Blue (27,28/52)
18:15 Bing (33,34/78)
18:45 Masza i niedźwiedź VI
19:00 Kacze opowieści
20:00 Naga broń – komedia USA 1988, reż. David Zucker, wyk. Leslie Nielsen, Priscilla Presley, Ricardo Montalban
21:45 Czarny deszcz – film sens. USA 1989, reż. Ridley Scott, wyk. Michael Douglas
00:15 Lombard. Życie pod zastaw III – serial obycz.

POLSAT **D3**

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień – mag.
08:00 Halo tu Polsat (2867)
11:30 Gliniarze XIV (16,17,18/60) – serial fab.-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (51) – serial fab.-dok. Polska 2026
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5899) – mag. reporterów Polska 26
16:30 Na ratunek 112 XVIII (52) – serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (53) – serial fabularno-dok. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (47) – serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając, Mateusz Kościukiewicz, Dąbrowka Kruk
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń” (515)
19:25 Sport – Polska 2026
19:40 Pogoda – Polska 2026

20:00 Must Be The Music (136) – show Polska 2026, program prowadzi Patricia Kazadi, Maciej Rock, Adam Zdrójkowski
23:15 Pitbull. Niebezpieczne kobiety
** – film sens. Polska 2016, reż. Patryk Vega, wyk. Alicja Bachleda-Curuś, Maja Ostaszewska, Joanna Kulig, Magdalena Cielecka (175 min)
02:10 Nasz nowy dom (350) – reality show Polska 25

TV4

07:00 Strażnik Teksasu IV (8/27) – serial sens. USA 1997
07:55 Bogaty dom – biedny dom XII (1) – serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci IX (3,4/65) – serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (53,45) – serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (2,3)
13:55 Trudne sprawy XXII (23,24,25) – serial fab.-dok.
16:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (527) – reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (54,55) – serial obycz.
20:00 Aniołki Charliego – film sens. USA/Niemcy 2000, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Cameron Diaz, Drew Barrymore
22:05 Gwiazdy kabaretu
00:05 STOP Drogową (371)
01:05 Love Island III
02:15 Interwencja (5897)

TVN **D3**

05:05 Jak to jest zrobione? XII – serial dok. Kanada 2014
05:40 Uwaga! (7992) – mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (15/48)
06:50 Kuchenne rewolucje: Warszawa – Bar Alpejski 31 (7)
07:45 Dzień Dobry TVN (5716)
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Zapiecek”, Lublin XIX (6) – reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Zajazd „Dwa Koguty”, Przódzel XXVII (2) – reality show
13:40 Ukryta prawda (22,23,15/40) – serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny III (53) – serial obycz. Polska 2026, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (53) – serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:50 Uwaga! (7993) – mag.

20:00 100 dni do matury
** – komedia Polska 2025, reż. Mikołaj Piśczan, wyk. Bartosz Łaskowski, Jacek Koman (140 min)
22:20 Pełzająca śmierć
** (Crawl) – horror USA 2019, reż. Alexandre Aja, wyk. Kaya Scodelario (110 min)
00:10 Szmętarz dla zwierząt
** (Pet Sematary) – horror USA/Kanada 2019, reż. Kevin Kölsch, Dennis Widmyer, wyk. Jason Clarke (135 min)

METRO **D3**

07:40 Anatomia piękna II (5/10)
08:35 Szpital (39,40/69)
10:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (17,18)
12:35 Anatomia piękna II (6) – serial dok. Polska 2025
13:35 Przepis na życie IV (9)
14:35 Zapukaj do moich drzwi
15:45 The Floor (9,10)
17:00 Ciężarówka przez RPA (3) – serial dok. Polska 2023
18:00 Prawo Agaty IV (5)
19:00 Kartoteka IX (20)
20:00 Słodkich snów – thriller Hiszpania/Meksyk 2011, reż. Jaume Balagueró, wyk. Luis Tosar, Alberto San Juan
22:10 The Traitors. Zdraycy (12) – reality show Polska 2026
23:55 Wcielenie – horror USA/Chiny 2021, reż. James Wan, wyk. Annabelle Wallis
02:10 Szpital (35/69)

TV PULS **D3**

06:00 Policjanci z Miami (12,13/23) – serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XX (13) – serial sens. Niemcy 15, wyk. Erdoğan Atalay
10:00 Triumf miłości
– telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem – telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III – serial obycz. Turcja 2014
14:00 Dzielnica strachu X (35)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (52,53) – serial obycz.
17:00 Dzielnica strachu X (36)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (52,53) – serial obyczajowy Polska 2025

20:00 Krwawa pogoń
*** (Hounds of War) – film sens. USA/Malta 2024, reż. Isaac Florentine, wyk. Frank Grillo, Rhona Mitra (120 min)
22:00 Jeden gniewny człowiek (Wrath of Man)
*** – thriller Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Guy Ritchie (135 min)
00:15 Pitbull. Nowe porządki
*** – film sens. Polska 16, reż. Patryk Vega, wyk. Andrzej Grabowski (165 min)

TVN7 **D3**

05:20 Ten moment (15/20)
05:55 Szkoła (8,9,10/67) – serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (16,12,13/71) – serial fabularno-dok. Polska 2021
11:55 W-11 Wydział Śledczy – serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (27/40) – serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (43) – serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (4,5) – serial fab.-dok. Polska 2019
18:00 Sekrety życia (19/40) – serial fab.-dok. Polska 2023
19:00 Ukryta prawda (27/60) – serial fab.-dok. Polska 2023

20:00 Praktykant
*** (The Intern) – komedia USA 2015, reż. Nancy Meyers, wyk. Robert De Niro, Anne Hathaway, Rene Russo (155 min)
22:35 Królowa przetrawiania (11) – reality show
23:55 Stowarzyszenie wędrujących dżinsów II
*** (The Sisterhood of the Traveling Pants 2) – komedia USA 2008, reż. Sanaa Hamri, wyk. Alexis Bledel (155 min)
02:30 Hotel Paradise (44)

STOPKLATKA D31

08:30 Wojciech Cejrowski – boso przez świat
09:00 Robert Makłowicz
11:00 Wojny magazynowe: Kanada II (3,4/12)
12:05 Wojny kontenerowe (6,7/16) – serial dok.
13:00 Katastrofy w przestworzach V (2,3,10/10) – serial dok. Kanada 08
16:00 MacGyver II (12,13/22) – serial sensacyjny USA/Kanada 1987, wyk. Richard Dean Anderson
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (7,8/12)
19:10 Wojny kontenerowe (14,15/16) – serial dok.
20:00 Elektra – film sens. ** USA/Kanada/Szwajcaria 2006, reż. Rob Bowman, wyk. Jennifer Garner, Goran Visnjic, Kirsten Prout (120 min)
22:00 Carrie – horror **** USA 2013, reż. Kimberly Peirce, wyk. Chloë Grace Moretz, Julianne Moore, Gabriella Wilde, Portia Doubleday (120 min)
00:00 Trick – film sens. Polska ** 2010, reż. Jan Hryniak, wyk. Piotr Adamczyk, Karolina Gruszka, Andrzej Chyra (125 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 17/63B: Pamiętamy
08:00 Żegnaj, Ameryko! – komediodramat Niemcy/Polska 1993, reż. Jan Schütte, wyk. Ya'akov Bodo, Otto Tausig, Jan Schütte
09:50 Chłopi (1, 2) – film obyczajowy Polska 1973
13:40 Pokój z widokiem na morze – film psychologiczny Polska 77, reż. Janusz Zaorski, wyk. Marek Bargiełowski
15:40 Papierowe małżeństwo – komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991, reż. Krzysztof Lang, wyk. Joanna Trzepiecińska, Gary Kemp
17:20 Stawka większa niż życie (5,7/18) – serial wojenny Polska 1967, wyk. Stanisław Mikulski, Ewa Wiśniewska
20:00 Job, czyli ostatnia szara komórka – komedia Polska 2006, reż. Konrad Niewolski, wyk. Borys Szyz, Agnieszka Włodarczyk, Tomasz Borkowski
22:00 Enen – thriller Polska 2009, reż. Feliks Falk, wyk. Borys Szyz, Grzegorz Wolf, Magdalena Walach, Krzysztof Stroiński, Grzegorz Kwiecień
00:20 Dzień świra – komediodramat Polska 2002, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat, Janina Traczakówna

ALE KINO+

09:30 Wyraj – film krótkom. Polska 2020 (30 min)
10:00 Patience (5,6/6)
12:05 Vera X (4/4) – serial krym. Wlk. Brytania 2020
14:00 Exodus – dramat obycz. **** Szwecja 2023, reż. Abbe Hassan, wyk. Ashraf Barhom (125 min)
16:05 Zła nie ma [Aku wa sonzai shinai] – dramat obycz. Japonia 2023, reż. Ryūsuke Hamaguchi, wyk. Hitoshi Omika, Ryō Nishikawa (130 min)
18:15 Vera XI (1/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2021
20:10 Podwójna tożsamość (The Death and Life of Bobby Z) – film sens. USA/Niemcy 2007, reż. John Herzfeld, wyk. John Walker (120 min)
22:10 Krew na betonie (Dragged Across Concrete) – thriller USA/Kanada/Wielka Brytania 2018, reż. S. Craig Zahler, wyk. Mel Gibson (180 min)
01:10 Planeta Singli. Osiem historii: Noc w Amsterdamie (8/8) – serial obycz. Polska 21, wyk. Sallie Harmsen

POLSAT FILM

08:30 Przyjaciółki XXI (7,8/12)
10:25 Świat według Kiepskich (17,19,17,14,11,3,33,8/35) – serial kom. Polska 1999
14:50 Góra Dantego – film katastroficzny USA 1996
17:00 Opancerzony – film sensacyjny USA 2009
09:50 Chłopi (1, 2) – film obyczajowy Polska 1973
13:40 Pokój z widokiem na morze – film psychologiczny Polska 77, reż. Janusz Zaorski, wyk. Marek Bargiełowski
15:40 Papierowe małżeństwo – komedia romantyczna Polska/Wlk. Brytania 1991, reż. Krzysztof Lang, wyk. Joanna Trzepiecińska, Gary Kemp
17:20 Stawka większa niż życie (5,7/18) – serial wojenny Polska 1967, wyk. Stanisław Mikulski, Ewa Wiśniewska
20:00 Job, czyli ostatnia szara komórka – komedia Polska 2006, reż. Konrad Niewolski, wyk. Borys Szyz, Agnieszka Włodarczyk, Tomasz Borkowski
22:00 Enen – thriller Polska 2009, reż. Feliks Falk, wyk. Borys Szyz, Grzegorz Wolf, Magdalena Walach, Krzysztof Stroiński, Grzegorz Kwiecień
00:20 Dzień świra – komediodramat Polska 2002, reż. Marek Koterski, wyk. Marek Kondrat, Janina Traczakówna

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (1,2/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz III (5,6/6) – serial krym.
13:10 Poirot II (2,3/10)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (3,4/13)
17:55 Panna Scarlet i komisarz (1,2/6) – serial krym.
20:00 Uprawdazona II – film sens. Francja 2012, reż. Olivier Megaton, wyk. Liam Neeson
22:00 Suma wszystkich strachów – film sensacyjny USA/Niemcy/Kanada 2002
00:30 Legionista – film sens. USA 98, reż. Peter MacDonald

TVP KULTURA D31

11:05 Wenecja – film obycz. *** Polska 2010, reż. Jan Jakub Kolski (125 min)
13:10 Paul Newman – niespokojny duch – film dok. Francja 2022
14:40 Ostatnia walka Apacza (Apache) – western USA 1954, reż. Robert Aldrich (95 min)
16:15 Maria Czubaszek – Z blondynką w tle
17:00 Czego zazdrościsz, czego nie potrafisz – Maria Czubaszek – wywiad Polska 1986
18:05 Tygodnik kulturalny
18:55 Dzień, w którym umarła gwiazda rocka (14/15) – serial dok.
19:30 Video Killed the Radio Star (1) – serial dok.
20:00 Wstęp do filmu (587)
20:10 Szarlatan (Charlatan) **** – film biogr. Czechy/Irlandia/Polska/Słowacja 2020, reż. Agnieszka Holland (125 min)
22:15 Wstęp do filmu (591)
22:20 Człowiek z marmuru **** – dramat obyczajowy Polska 1976 (160 min)
01:00 Przygody Sherlocka Holmesa (11/13)

WARNER TV

09:55 Za głosem serca
11:00 Pełna chata V (9,10/26)
12:00 J.A.G. VIII (12,13/24)
13:55 Bajzer z Bel-Air II (6,7,8,9/24) – serial kom.
15:55 Pełna chata V (9,10,11,12/26) – serial kom.
17:55 Wiecznie młody – film s.f. USA 1992, reż. Steve Miner
20:00 Facet z ogłoszenia – komedia romantyczna USA 2005, reż. Gary David Goldberg
22:00 Sok z zuka – komedia USA 1988, reż. Tim Burton
23:45 Transporter III – film sens. F/USA/Ukraina/Wlk. Bryt. 08

PARAMOUNT

10:00 Szpiegzy tacy jak my – komedia USA 1985
12:20 Kobiety – komediodramat USA 2008
14:50 Indiana Jones i ostatnia krucjata – film przygodowy USA/Włochy/Hiszpania/Wlk. Brytania/Jordania 1989
17:25 Indiana Jones i Królestwo Kryształowej Czaszki – film przyg. USA 2008
20:00 Niewinna – thriller Wlk. Brytania/USA 2008
22:00 Oczy szeroko zamknięte – thriller Wlk. Bryt./USA 1999
01:05 Mr Brooks – thriller USA 2007, reż. Bruce A. Evans

HBO

08:30 Amrum – dramat **** wojenny Niemcy 2025, reż. Fatih Akin (90 min)
10:00 Harry Potter i Zakon Feniksa – film przyg. Wlk. Brytania/USA 2007, reż. David Yates, wyk. Daniel Radcliffe (135 min)
12:15 Na planie (20) – mag.
12:40 A potem się zobaczy **** – komedia Włochy 2025, reż. Giovanni Calvaruso, wyk. Fabrizio Sansone, Ester Pantano (95 min)
14:15 W potrzasku – western *** USA 2025 (105 min)
16:00 Twórca – film s.f. ** USA 2023 (130 min)
18:10 Scott Pilgrim kontra świat – komedia USA/Wlk. Brytania/Kanada/Japonia 2010 (110 min)
20:00 Joe Baby – film sens. ** USA 2026, reż. Steven Brand, wyk. Dichen Lachman (85 min)
21:25 Srebrna Gwiazda **** – dramat krym. USA 2025, reż. Ruben Amar, Lola Bessis (105 min)
23:10 The Killer's Game ** – komedia sensacyjna USA 2024 (105 min)
00:55 Until Dawn – horror ** USA/Węgry 25 (105 min)

CINEMAX

12:40 Profesor – komediodramat Argentyna/Włochy/Niemcy/Francja/Brazylia 2023
14:35 Dopóki miłość nas nie rozdzieli – dramat obycz. Chiny 2022, reż. Ran Li
16:25 Piksele – komedia USA/Chiny 2015
18:10 Pysznie – komedia Litwa 2024, reż. Egle Vertelyte
20:00 Foxcatcher – dramat obyczajowy USA 2014
22:15 Ostatni pociąg do Fortune – western USA 2025
23:50 Sausage Party – film anim. USA/Kanada 2016

ROMANCE TV

12:20 Toni – akuszer: Szczęście innych – komedia Niemcy 2024, reż. Sibylle Tafel
14:15 Inga Lindström: Droga do ciebie – romans Niemcy '05
16:05 Bella Australia – komedia romantyczna Niemcy 2012
18:00 Zwierzynek doktor Mertens (10/13) – serial obycz.
19:00 Górski lekarz (2/9)
20:00 Statek marzeń – serial obyczajowy Niemcy 2022
21:55 Inga Lindström: Konie z Katarinabergu – film obycz. Niemcy 2007, wyk. Ingo Brosch
23:50 Górski lekarz (2/9)
00:45 Statek marzeń

CANAL+ PREMIUM

08:35 Pan Tadeusz – film **** obyczajowy Polska/Francja 1999 (150 min)
11:05 Jutro będzie nasze ** – komediodramat Włochy 2023 (115 min)
13:00 Łapu-Capu
13:05 Wszyscy Święci ** – dramat obycz. Polska 2002 (80 min)
14:25 The Office PL V (9,10/12) – serial kom.
15:15 Ocean, nasz dom – film dok. Szwajcaria 2024
16:50 Kaskader – film sens. *** USA 2024, reż. David Leitch (125 min)
18:55 Łapu-Capu
19:00 Jason Bourne – film **** sensacyjny USA/Chiny/Hiszpania/Japonia/Islandia/Niemcy/Włochy 2016 (120 min)
21:00 To nie jest zagadka kryminalna (3/6) – serial krym. Belgia 25, wyk. Pierre Gervais
21:55 Bad Man – komedia ** sensacyjna USA 2025, reż. Michael Diliberti, wyk. Seann William Scott (100 min)
23:35 Ex Machina – film s.f. **** Wlk. Bryt./USA 2015, reż. Alex Garland (105 min)

TVN FABUŁA

10:50 Szpital św. Anny (27/50)
11:50 Druga szansa II (10,11)
13:55 Prawo Agaty (1)
14:55 Detektywi – serial dok.
15:55 Po drugiej stronie kamery (3) – serial dok.
17:00 Alfabet filmowy (35)
17:05 Miłość wysokich lotów – dramat obycz. Kanada 2021
19:00 Szpital św. Anny (7/50)
20:00 Baywatch: Słoneczny patrol – komedia sensacyjna USA/Wlk. Brytania/Chiny 2017
22:40 Subuk – dramat obyczajowy Polska 2022
00:50 Margaux – horror USA 22

AMC

09:50 Legenda – film fantasy USA/Wlk. Brytania 1985
11:40 Uciekająca panna młoda – komedia USA 1999
14:10 Ziemiomorze (1, 2) – film przyg. USA/Kanada 2001
17:50 Wybuchowa para – komedia sens. USA 2010
20:00 Obsesja namiętności – thriller USA/Japonia 1992, reż. Jonathan Kaplan, wyk. Kurt Russell, Ray Liotta
22:20 W odwiec za śmierć – thriller USA 2010, reż. Lauro Chartrand, wyk. Steven Seagal
00:20 Ostatnie zlecenie – film sens. USA/Czechy/Tajlandia 08

AXN

08:20 Dr House III (14/24)
09:20 Castle VII (4,5/23)
11:10 Detektyw Monk (10,11/13) – serial krym.
13:10 Dr House III (15,16/24)
15:10 Agenci NCIS XIV (15,16/24) – serial krym.
17:10 Castle VII (6,7/23)
19:05 FBI VI (4,5/13)
21:05 Uproszczona – thriller USA 08, reż. Pierre Morel, wyk. Liam Neeson, Maggie Grace
23:00 Olimp w ogniu – film sensacyjny USA 2013
01:15 FBI VI (4/13)

EPIC DRAMA

08:55 Lekarze na start
10:25 Agenci NCIS XVII (13,14/20) – serial krym.
12:10 Wszystkie stworzenia duże i małe III (4/6)
13:10 Panna Austen (4/4)
14:20 Poirot VI (4/4)
16:35 Agenci NCIS XVII (15,16/20) – serial krym.
18:20 Panna Scarlet VI
19:30 Lekarze na start
21:00 Królowa węży (1/8) – serial obycz. USA 2022
22:10 Panna Scarlet VI – serial krym. Wlk. Brytania 2026
23:15 Robin Hood – serial przyg.
00:35 Lekarze na start

TVN STYLE

08:00 Zgłoś remont (7)
09:00 Pojedynki na podróże
10:05 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (6) – reality show
10:55 Poukładani (1)
11:25 Ugotowani (3, 4)
13:30 Kuchenne rewolucje (15, 14) – reality show Polska 2016
15:35 Bałski biznes II (6/8)
16:40 Jestem z Polski XVI (30)
17:45 Kuchenne rewolucje
20:50 Bitwa o gości (9)
21:50 Jestem z Polski XVI
23:45 Niezwykłe Stany Prokopa V (3/8) – serial dok.
00:45 Skąd pochodzę?

TVN TURBO

12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować II
18:00 Raport Turbo (4981)
18:15 Jeździć, obserwować VII
19:00 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (8)
19:45 Moto kombat (11)
20:30 Mobilni mechanicy (7)
21:15 Duda kontra Szafranski X (6/10) – serial dok.
22:00 Raport Turbo (4981)
22:15 Z drugiej ręki (15) – mag. motoryzacyjny Polska 2026
23:00 Zawodowi handlarze
23:45 Moto Fachury (11)

BBC FIRST

12:55 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V
13:55 London Kills IV (5/5)
14:55 Ojciec Brown IV (4/10)
15:50 Lewis IX (1/6)
16:55 My Life is Murder III (1/10)
17:50 Morderstwa w Midsomer XI (6,6/7)
19:55 Śmierć pod palmami IX (6/8) – serial kryminalny
21:00 Ojciec Brown XIII (5/10)
22:00 Śmierć z dala od palm IV (1/6) – serial kryminalny
23:15 London Kills IV (4,5/5)
01:20 Śmierć pod palmami IX

FX

10:05 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (10,11/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (9,10/18)
13:45 Agenci NCIS VIII (20,21/24) – serial krym.
15:35 FBI IV (9/21)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (12,13/24)
18:20 Z Archiwum X (10/24)
19:15 FBI IV (9/21)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (11,12/18)
22:00 Chirurdzy XXII (10/18)
22:55 Osadzony – film sens. USA 1989, reż. John Flynn
01:10 Z Archiwum X (10/24)

HGTV

09:05 Remontujemy dom na plaży IV (2/13) – serial dok.
10:00 Letnia chata na lata
10:55 Zrobić na remoncie VII (20,1/20) – serial dok. USA 18
11:55 Uratuj swój ogród (7)
12:55 Nowa Maja w ogrodzie
13:55 House Hunters (6, 7)
15:05 Mieszkanie na miarę IV
17:00 Polowanie na ogród V
18:15 Weekendowa metamorfoza (8, 1) – reality show
20:10 Będzie pięknie (1/8)
21:15 Zgłoś remont (7)
22:10 House Hunters (2–5)
00:15 Sprzątaczkę (4, 5)

BBC LIFESTYLE

10:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (3, 4) – show
13:45 Najdroższe brytyjskie domy II (6) – serial dok.
14:45 Irlandia: wspaniała podróż (3/4) – serial dok.
15:45 Zapraszam do stołu: wielka porcja (6) – reality show
17:35 Najdroższe brytyjskie domy II (7/8) – serial dok.
18:35 Mistrzowie szycia (8)
19:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (5) – show
21:00 Miłosne przekręty (4/4)
22:00 Życie w Dubaju (3/3)
23:10 Wstydliwe choroby VII
00:10 Ratunek dla skóry V

COMEDY CENTRAL

08:55 Przyjaciele VII (15,16,17,18,19,20/24) – serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywku IX (2,3,4,5,6,7/24)
14:30 Dwóch i pół X (16,17,18,19/23) – serial kom. USA 12
16:30 Przyjaciele VII (21,22,23,24,1,2/24) – serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywku IX (8,9,10,11,12,13/24) – serial kom. USA 2015
22:00 The Office PL IV (5,6/12)
23:05 Comedy Club (14, 15)
00:05 Miasteczko South Park XIX (8,9/10)

TVP SERIALE

08:35 Komisarz Alex XXIII (12)
09:25 Rodzinka.pl III
10:00 Klan – telenowela
10:30 Ranczo V (12/13)
11:20 Rodzinka.pl XVIII (10,11)
12:25 Pan Mama (5)
13:00 Zaraz wracam (35)
13:35 Ojciec Mateusz XXVII
15:35 Komisarz Alex XXIII (13)
16:25 Na sygnale
19:15 Ranczo V (13,1/13)
19:30 Ojciec Mateusz XXVII (10) – serial krym. Polska 2022
21:30 Ranczo VI (2,3/13)
23:25 Ojciec Mateusz XXVII (8)
00:10 Pułkownik Kwiatkowski – komediodramat Polska 1995

CANAL+ KUCHNIA

14:25 ABC gotowania – kuchnia amerykańska (1)
14:50 Kucharskie pomysły na kuchnię (9, 10)
15:45 Włoska kuchnia Gino
16:40 Jamie Oliver (6)
17:35 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (5, 6)
18:30 Jakubak rozgryza Tajlandię i Kambodżę (3)
18:55 Zgrillowani (7)
19:25 m jak mięso (10, 1)
20:15 Eva Longoria w poszukiwaniu meksykańskich smaków
21:15 Anthony Bourdain VIII (6,7,8,3) – serial dok. USA 2016

CANAL+ DOMO

11:55 Mały metraż w wielkim stylu II (2,2) – serial dok.
12:50 Gardeners' World (30)
14:00 Cudotwórcy VII (5/13)
15:00 Kupcie sobie zamek! (5)
15:55 Porządek musi być
16:50 Gardeners' World (1)
18:00 Cudotwórcy VII (6/13)
19:00 Wielkie Projekty: Szwecja III (3/6) – serial dok.
21:00 Daleko od miasta XV (5,6)
22:00 Cudotwórcy VII (6/13)
22:00 Wielkie projekty: transformacje (1) – reality show
23:05 Pomocy! Kupiliśmy wioskę – serial dokumentalny
00:45 Cudotwórcy VI (5/26)

PLANETE+

13:40 Sekrety budowniczych piramid II (3/6) – serial dok.
14:50 Szop prac – mistrz przetrwania – film dok.
15:50 Niezwykłe podróże koleją II (5/6) – serial dok.
16:55 Jean-Pierre Léaud. Zbuntowane dziecko kina
18:15 Świat z góry XI (12/14)
18:50 Dzieci chaosu – film dok.
20:50 Niezwykłe podróże koleją XIII (4/7) – serial dok.
22:00 Pomyśl, zanim zjesz! (2)
23:10 First Person Shooter. Idź, strzelaj, kombinuj – serial dok.

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Klan z Alaski IV (17/19)
11:00 Złoto drwali II (4/8)
12:00 Fani czterech kółek XV
13:00 Nagi instynkt przetrwania X (5/12) – serial dok.
15:00 Złomowisko PL III
16:00 Budowa na końcu świata VIII (10/10) – serial dok.
17:00 Nic do zgłoszenia (8/8)
18:00 Truckerki III (2)
19:00 Złomowisko PL VI
21:00 Specjalistki – serial dok.
22:00 Bimbrownicy XIV (11)
23:00 Nagi instynkt przetrwania XII – serial dok. USA 2026
00:00 Fani czterech kółek: w trasie II (2) – serial dok.

TVP HISTORIA

12:45 Dunhuang, starożytna warownia na granicy
13:40 Rzecz Polska: Meble dla Ignacego Mościckiego (3)
14:00 Królowie (15)
14:35 Pogranicze w ogniu (3)
15:40 Sensacje XX wieku
17:40 Czas honoru (2/13)
18:35 Encyklopedia II wojny światowej (37, 38)
19:25 Królowie (54)
20:00 Pluton – dramat wojenny USA/Wlk. Brytania 1986
22:10 Historia w postaciach zapisana – serial dok. F 2020
00:20 Sensacje XX wieku (4, 9)

HISTORY

14:00 Tajemnice zaginionych miast (2) – serial dok. USA 26
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (11/22)
15:50 Gwiazdy lombardu XII
16:15 Jak to wyjaśnić V (12)
17:10 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (8)
18:10 Należici: droga do kapi-tulacji (4) – serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XVII (15,7) – serial dok. USA 2025
22:00 Seksualne obsesje dyktatorów (6) – serial dok.
23:00 Jak to wyjaśnić: tajemnice UFO (1/6) – serial dok.
23:55 Jak to wyjaśnić III (11/20)

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Islandia: granica zimnej wojny – serial dokumentalny
15:00 Strzegąc granic IX (10)
16:00 Tajemniczy świat Majów
17:00 Zaginione skarby Biblii
18:00 Wojna szpiegów
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (2/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXI (6/10) – serial dok.
21:00 Premiera: CIA: tajemnice i szpiegostwo (3,4/8)
23:00 Czarnobyl: świadkowie tragedii (2) – serial dok.
00:00 II wojna światowa

FOCUS TV

12:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy IV (3/6) – serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii XXII (12,1) – serial dok.
14:00 Polowanie na Hitlera III (3,4/8) – serial dok. USA 2018
16:00 Dorwać tuńczyka V
18:00 Rolnicy. Podlasie II
20:00 Starożytni kosmici: ostateczny dowód (7/8)
22:00 Pearl Harbor – świat w ogniu – serial dok. F 2021
23:00 Pearl Harbor
00:00 Trumpowie. Pozłacana dynastia – film dok. F 2025

BBC EARTH

11:00 Skarby przeszłości i ich tajemnice II (6/9) – serial dok.
12:05 Planeta Ziemia III (8/8)
13:20 Sekrety piramid
14:20 W okowach mrozu (3/9)
15:25 Życie na pustkowiu XI
16:25 Sri Lanka (6/6)
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice II (6/9) – serial dok.
18:30 Błękitna Planeta II (5/7)
19:45 Amerykańskie Południe
20:55 Życie na pustkowiu XI
21:55 W okowach mrozu: Kanada (4/9) – serial dok.
22:55 Zabójcza pogoda VI
00:00 Brutalna planeta (5)

POLSAT VIASAT HISTORY

15:10 Auschwitz: zapomniana muzyka – film dokumentalny
16:40 Tajemnica grobowca Kleopatry (4/4) – serial dok.
17:50 Z popiołów II wojny światowej (2) – serial dok.
18:55 Tajemnice maszyny wojennej nazistów – serial dok.
20:00 W poszukiwaniu zaginionych wikingów – serial dok.
21:00 Zapomniane taśmy wideo z nazistowskich Niemiec (1,2/2) – serial dok.
23:15 Cesarz: powstanie i upadek dynastii (3/3)
00:15 Z popiołów II wojny światowej (2) – serial dok.

Od A do Z

BAD BOYS: RIDE OR DIE ★★★

film sens., USA 2024, reż. Adil El Arbi, Bilal Fallah, wyk. Will Smith, Martin Lawrence, Vanessa Hudgens

22:00 | polsat

Duet antynarkotykowych policjantów z Miami dowiaduje się, że ich dowódca oskarżony jest o powiązania z kartelami. Postanawiają oczyścić jego dobre imię, przez co sami stają się obiektem pościgu.

BĘKARTY WOJNY ★★★★★

film wojenny, USA/Niemcy 2009, reż. Quentin Tarantino, wyk. Brad Pitt, Mélanie Laurent, Christoph Waltz

23:15 | canal+ premium

Opowiadając o amerykańskich komandosach operujących na hitlerowskich tyłach z zamiarem zorganizowania zamachu na Hitlera, Quentin Tarantino odnosi kolejny sukces, stawiając na pastis kina wojennego.

CO BĘDZIE DALEJ? ★★

komedie romantyczna, USA 2023, reż. Meg Ryan, wyk. Meg Ryan, David Duchovny, Hal Liggett

20:00 | hbo

Już było, ale nie z udziałem i zarazem w reżyserii Meg Ryan: dawni kochankowie (Meg i David Duchovny) spotkają się na zasypanym lotnisku. Szybki rachunek sumienia i pytanie, czy nie spróbować jeszcze raz.

DEMASKATOR ★★

thriller, USA/Australia/Chiny 2022, reż. Mark Williams, wyk. Liam Neeson, Emmy Raven-Lampman, Taylor John Smith

20:00 | tv puls

Liam Neeson jako doświadczony agent FBI, który przed emeryturą sprawdza, na ile lojalny wobec niego jest szef FBI, odpowiedzialny za tajne operacje, wymierzone w niewinnych ludzi. Rutyna.

DZIKI ★★

film przyg., Polska 2026, reż. Maciej Kawulski, wyk. Zofia Jastrzębska, Leszek Lichota, Tomasz Włosok

21:00 | canal+ premium

Niby Janosik, może Tarzan, pierwszy polski film w formacie IMAX. W XVII w. inkwizytor szuka zgubionych w Karpatach papieskich insygniów, co prowadzi do konfrontacji z półdzikim obrońcą uciśnionych.

Nietykalni

• FOT. MATERIAŁY PRASOWE

KOMEDIODRAMAT

FRANCJA 2011, reż. Olivier Nakache, Eric Toledano, wyk. François Cluzet, Omar Sy, Anne Le Ny

JEŻDZICY**SPRAWIEDLIWOŚCI ★★★★★**

film sens., Dania/Szwecja/Finlandia 2020, reż. Anders Thomas Jensen, wyk. Mads Mikkelsen, Nikolaj Lie Kaas, Andrea Heick Gadeberg

20:00 | tvp kultura

Oficer, ojciec nastolatki, traci żonę w katastrofie kolejowej. Kiedy jednak wychodzi na jaw, że nie był to wypadek, ale zaplanowany zamach, w którym zginęła przypadkowa ofiara, wdowiec sięga po broń.

MAMMA MIA! HERE WE GO AGAIN! ★★

musical, Wlk. Brytania/USA 2018, reż. Ol Parker, wyk. Amanda Seyfried, Lily James, Pierce Brosnan

19:10 | canal+ premium

Kontynuacja przebojowego musicalu. Pięć lat po ślubie Sophie przygotowuje otwarcie hotelu Bella Donna – świetna okazja do spotkania starych przyjaciół i wejrzenia w przeszłość. Plus przeboje „Abby”.

MECHANIK: KONFRONTACJA ★★

film sens., USA/Francja/Bulgaria/Niemcy/Tajlandia 2016, reż. Dennis Gansel, wyk. Jason Statham, Jessica Alba, Tommy Lee Jones

22:05 | tv puls

Jason Statham jako płatny morderca na emeryturze, który zostaje szantażem zmuszony do powrotu do zawodu. Oczywiście, w tym wypadku emerytura nie oznacza zniedolęgnięcia.

MORDERSTWO**W BIAŁYM DOMU ★★**

film sens., USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane, Daniel Benzali

22:25 | tvn 7

Kryminal z politycznym podtekstem: szwindle, spiski i rozpusta w bezpośrednim otoczeniu prezydenta USA, a kto spróbuje oczyścić tę stajnię Augiasza, tego czeka śmierć. Plus Wesley Snipes jako nieustraszony.

PARYŻ**MOŻE POCZekać ★★**

komedie romantyczna, USA/Japonia/Wlk. Brytania 2016, reż. Eleanor Coppola, wyk. Diane Lane, Arnaud Viard, Alec Baldwin

20:30 | tvp 2

Eleanor Coppola, żona wielkiego Francisca, staje za kamerą, by opowiedzieć o przygodach żony producenta, powierzonej przez męża opiece nieodpowiedzialnego Francuza - kolegi z branży. Autobiografia?

PRZYSIĘGA IRENY ★★

dramat wojenny, Polska/Kanada 2023, reż. Louise Archambault, wyk. Sophie Nélisse, Dougray Scott, Andrzej Seweryn

21:20 | tvp historia

Historia Ireny Gut, która podczas okupacji hitlerowskiej ryzykowała życiem, by ocalić co najmniej siedemnaścioro Żydów. Po wojnie osiadła w USA, wyróżniona medalem Sprawiedliwej Wśród Narodów Świata.

WICHROWE**WZGÓRZA ★★**

dramat obycz., USA/Wlk. Brytania 2026, reż. Emerald Fennell, wyk. Margot Robbie, Jacob Elordi, Hong Chau

21:45 | hbo

Czy godzi się poprawiać arcydzieło Emily Brontë? Nawet mając Margot Robbie i Jacoba Elordiego pozostanie to rodzajem świętokradztwa. Mimo pasji i wszelkich włożonych wysiłków, niestety.

WIND RIVER.**NA PRZEKŁĘTEJ ZIEMI ★★**

film krym., USA/Wlk. Brytania/Francja 2017, reż. Taylor Sheridan, wyk. Jeremy Renner, Elizabeth Olsen, Gil Birmingham

20:10 | ale kino+ hd

Wyróżniona w Cannes opowieść o myśliwym, który w indiańskim rezerwacie znajduje ciało zamordowanej dziewczyny. Aby rozwikłać zagadkę, prowadząca śledztwo agentka FBI potrzebuje wsparcia łowcy.

WYKAPANY OJCIEC ★★

komediodramat, USA/Indie/Kanada 2013, reż. Ken Scott, wyk. Vince Vaughn, Chris Pratt, Cobie Smulders

22:15 | tvp 2

Vince Vaughn jako dawca nasienia, który odkrywa, że jest ojcem ponad 500 dzieci, a po spotkaniu z niektórymi z nich postanawia być prawdziwym ojcem dla swego mającego się urodzić dziecka.

KONRAD J. ZARĘBSKI

19:45 | tvn

★★★★★

TVPI **D3 I**

08:20 Pełnosprawni
08:55 Ranczo III (5/13)
10:00 Komisarz Alex IV (1/13)
10:55 Ojciec Mateusz XI (10/13) – serial krym. Polska 14
11:55 Łowcy skalpów – western USA 1978
13:50 Alicja. To dopiero początek – reportaż Polska 26
14:15 Domowe patenty (12)
14:25 Okrasa łamie przepisy (428) – mag. kulinarny
15:00 Sanatorium miłości (83)
16:05 Dziedzictwo – serial obyczajowy Turcja 2020
16:50 Zapowiedź Teleexpressu
17:00 Teleexpress
17:20 Pogoda
17:35 Omnibus – szczyby i mądrycy (30) – teleturniej
18:35 Jaka to melodia? (5927)
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia

20:10 Komisarz Alex XXV (11) – serial krym. Polska 2025, wyk. Sławomir Milczarek
21:00 Konkurs Piosenki Eurowizji – Wiedeń 2026 – program muzyczny Austria 2026, program prowadzi Victoria Swarovski, Michael Ostrowski
01:05 Zemsta – komedia ******** Polska 02, reż. Andrzej Wajda, wyk. Roman Polański, Janusz Gajos, Lech Dyblik (105 min)

MEZZO

12:25 Jazz w La Villette: Ana Carla Maza – koncert F 2022
13:05 Intermezzo
13:30 Mel Lewis Jazz Orchestra – koncert Szwajcaria 1985
14:15 André Midani: za kulisami muzyki brazylijskiej
16:10 Intermezzo
16:30 Angélique Kidjo – Jazzopen Stuttgart 2024
18:10 Opera Now: Unsk Chin
18:55 Kwartet Modigliani: Mozart, Ravel, Beethoven
20:30 Charles Gounod: Romeo i Julia – opera Niemcy/Szwajcaria 2023, reż. Ted Huffman, Michael Beyer
22:50 Alexandre Kantorow, Daniel Lozakovich, Gautier Capuçon: Mendelssohn, Brahms – muzyka klas. F. 2025
00:00 Sigur Rós: The Feeling of Going – balet Szwecja 2018

TVP2 **D3 I**

06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7555) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7555) – mag. Polska 2026
11:30 Górna półka smaku (3)
12:10 W poszukiwaniu dobrego filmu (44) – mag. kulturalny
12:40 Kolekcja (7)
13:05 Panna młoda (63)
14:00 Familiada (3131)
14:35 Koło fortuny (1831)
15:15 Szansa na sukces. Opole 2026 (2) – show
16:20 Na dobre i na złe
17:20 Panna młoda (64) – serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (966)
18:50 Słowo na niedzielę (1163) – program religijny
19:00 Informacje kulturalne
19:25 Rodzinka.pl XVIII (11,12) – serial kom. Polska 2026

20:30 Paryż może poczekać ******** (Paris Can Wait) – komedia romant. USA/Japonia/Wlk. Brytania 2016, reż. Eleanor Coppola, wyk. Diane Lane (105 min)
22:15 Wykapany ojciec ******** (Delivery Man) – komediodramat USA/Indie/Kanada 2013 (110 min)
00:05 Nic śmiesznego ******** – komediodramat Polska 94, reż. Marek Koterski, wyk. Cezary Pazura (100 min)

PULS 2

08:40 Potworna rodzinka – film anim. Niemcy/Wlk. Bryt. 2017, reż. Holger Tappe
10:25 Przygody Gala Asterixa – film anim. Francja/Belgia '67
12:00 Boso przez świat (76, 77) – cykl reportaży
13:30 Gwiazdy Mazurskiej Nocy Kabaretowej (8, 9)
15:30 Woda życia – film fantasy Niemcy 2017
16:45 Iwan i zaczarowany kucyk – film fantasy Rosja '21
19:00 Wielka bitwa Asteriksa – film anim. F/Niemcy 1989
20:45 Tajemnice Saint-Tropez – komedia krym. F/Belgia 2021, reż. Nicolas Benamou
22:25 Sin City II: Damulka warta grzechu – thriller USA 14, reż. Robert Rodriguez, Frank Miller, wyk. Mickey Rourke
00:25 Wstydlive choroby II

POLSAT **D3 I**

05:40 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień – magazyn
08:00 Halo tu Polsat (2874)
11:20 Ewa gotuje (572) – mag. kulinarny Polska 2026
11:50 Nasz nowy dom (364) – reality show Polska 2026
13:05 Kopciuszek (Cinderella) – musical USA/Wlk. Brytania 2021, reż. Kay Cannon, wyk. Camila Cabello, Nicholas Galitzine, Idina Menzel, Billy Porter, Minnie Driver, Maddie Baillio, Pierce Brosnan (155 min)
15:40 Shrek II – film animowany USA 2004, reż. Kelly Asbury, Andrew Adamson, Conrad Vernon (110 min)
17:30 Awantura o kasę (290)
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:15 Prezydenci i premierzy
19:30 Sport – Polska 2026

19:55 Kabaret na żywo. Chyba Czesław (174) – kabaret i satyra Polska 2026
22:00 Bad Boys: Ride or Die ******** – film sens. USA 2024, reż. Adil El Arbi, Bilall Fallah, wyk. Will Smith, Martin Lawrence, Paola Nuñez (145 min)
00:25 Wkręcenie ******** – komedia Polska 2014, reż. Piotr Wereśniak, wyk. Piotr Adamczyk, Bartosz Opania, Paweł Domagała (135 min)

TV4

07:00 Galileo – pr. popularn.
09:05 #JesteśmyDlaDzieci
09:30 Galileo – program popularnonaukowy Polska 24
10:30 Mini Galileo – program popularnonaukowy Polska 26
10:35 Galileo
12:35 Mini Galileo
12:55 Ace Ventura junior – film przyg. USA 2009, reż. David M. Evans, wyk. Josh Flitter, Emma Lockhart, Ann Cusack, Cullen Douglas
14:55 Policjantki i policjanci XXIV (41,42,43,44,45) – serial obyczajowy Polska 2026, wyk. Mariusz Węglowski
20:00 Sprawiedliwi – wydzielone kryminalny XX (41,42,43,44) – serial krym. Polska 2026, wyk. Marek Włodarczyk
00:00 Gwiazdy kabaretu
02:05 STOP Drogowka (346)

TVN **D3 I**

05:40 Uwaga! (7993) – mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (16/48)
06:50 Pogromcy chaosu (2)
07:45 Dzień Dobry TVN (5717)
11:20 Na Wspólnej – serial obyczajowy Polska 2026
13:20 Ciężarówką przez Malezję (3) – serial dok.
14:25 Gremliny rozrabiają (Gremlins) – film s.f. USA 1984, reż. Joe Dante, wyk. Zach Galligan, Hoyt Axton, Phoebe Cates, Frances Lee McCain, Glynn Turman (135 min)
16:40 Złoty kompas (The Golden Compass) – film przyg. Wlk. Brytania USA 2007, reż. Chris Weitz, wyk. Nicole Kidman, Daniel Craig, Dakota Blue Richards, Sam Elliott, Ben Walker, Eva Green (140 min)
19:00 Fakty, sport, pogoda

19:45 Nietykali (Intouchables) ******** – komediodramat Francja 2011, reż. Olivier Nakache, Eric Toledano (145 min)
22:10 8 rzeczy, których nie wiecie o facetach ******** – komedia romant. Polska 2022, reż. Sylwester Jakimow, wyk. Karolina Bruchnicka, Piotr Polk (115 min)
00:05 Teściowie – komedia ******** Polska 2021, reż. Jakub Michałczuk, wyk. Marcin Dorociński (100 min)

METRO **D3 I**

07:30 Klan z Alaski III (4,5/32)
09:35 The Floor (19, 20)
10:45 Złomowisko PL V
12:50 Gwiazdy lumpeksów (12/12) – serial dok. Polska 24
13:40 Kryminalni – serial kryminalny Polska 2004
15:55 Niezwykłe Stany Prokopa VI (1/8) – serial dok.
17:00 Mam Talent! (12)
19:25 Magda gotuje Internet (6) – talk-show Polska 2026
20:00 W krzywym zwierciadle – komedia USA 1983, reż. Harold Ramis, wyk. Chevy Chase, Beverly D'Angelo
22:10 Kod dostępu – film sens. USA 2001, reż. Dominic Sena, wyk. John Travolta, Hugh Jackman, Halle Berry
00:05 Kuba Wojewódzki (11)
01:20 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (2) – serial dok.

TV PULS **D3 I**

06:00 Kobra – oddział specjalny XX (9,10,11/15) – serial sens. Niemcy 2015, wyk. Erdoğan Atalay
09:00 Tak jest świat (20, 19)
10:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (51,51,52,53) – serial obycz. Polska 2023, wyk. Zbigniew Buczkowski, Henryk Golebiewski, Agata Szafrńska. Podczas zbierania grzybów w lesie Paweł doznał udaru i stracił pamięć. Od tamtej pory żyje poza domem. Jego żona zastała w lombardzie sporą część majątku, by mieć pieniądze na usługi jasnowidza, który pomaga jej w szukaniu męża.

20:00 Demaskator ******** (Blacklight) – thriller USA/Australia/Chiny 2022, reż. Mark Williams, wyk. Liam Neeson, Emmy Raver-Lampman (125 min)
22:05 Mechanik: Konfrontacja ******** – film sens. USA /F/Bułgaria/Niemcy/Tajlandia 2016, reż. Dennis Gansel (120 min)
00:05 Paradise City – thriller ******** USA 2022, reż. Chuck Russell (115 min)
02:00 Tak jest świat (20)

TVN7 **D3 I**

05:05 Szkoła (11/67)
06:05 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie II (10/11)
06:55 New Looney Tunes II
07:40 Batman Forever – film fantasy USA/Wlk. Brytania 1995, reż. Joel Schumacher, wyk. Val Kilmer, Jim Carrey
10:15 Ukryta prawda (4) – serial fab. – dok. Polska 2022
11:15 Mówię Wam (13)
12:35 Ukryta prawda – serial fabularno-dok. Polska 2025
15:10 Detektywi VI (36,37) – serial fab. – dok. Polska 2026
17:15 Godzilla 2: Król potworów (Godzilla: King of the Monsters) – film sens. USA/Japonia/Chiny 2019 (165 min)

20:00 Duch i Mrok ******** (The Ghost and the Darkness) – thriller USA/Niemcy 1996, reż. Stephen Hopkins, wyk. Michael Douglas, John Kani (145 min)
22:25 Morderstwo w Białym Domu (Murder at 1600) – film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes (135 min)
00:40 W sieci kłamstw ******** – film sens. USA/Wlk. Bryt. 2008 (155 min)

STOPKLATKA

08:55 Komisarz Rex XIII
- serial krym. Włochy 11

10:00 Hudson i Rex VI
(10,11/16) - serial krym.

11:55 Komisarz Rex – Początek - komedia kryminalna Austria/Niemcy 1997 (125 min)

14:00 Tajemnica pieczęci smoka - film przygodowy Rosja/Chiny/USA 2019, reż. Oleg Stepchenko, wyk. Jason Fleming (155 min)

16:35 Kłamca, kłamca (Liar Liar) - komedia USA 1997, reż. Tom Shadyac, wyk. Jim Carrey (95 min)

18:10 Najczarniejsza godzina (The Darkest Hour) - horror USA 2011, reż. Chris Gorak (110 min)

20:00 Incydent (Breakdown) - thriller USA 1997, reż. Jonathan Mostow, wyk. Kurt Russell (115 min)

21:55 Oczy węża (Snake Eyes) - thriller USA/Kanada 1998, reż. Brian De Palma, wyk. Nicolas Cage (120 min)

23:55 Mgła (The Mist) - horror USA 2007, reż. Frank Darabont, wyk. Thomas Jane (170 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 09/47 - reportaż Polska 1947

07:50 Polska Kronika Filmowa 01/55 - reportaż Polska 1955

08:10 Miś Kudłatek (9,10)

08:40 Przygody Myszk

09:00 Siedem życzeń - serial młodzieżowy Polska 1984

11:55 Rachunek szczęścia - film dok. Polska 2010

13:40 Atrakcyjny pozna panią... - komedia Polska 2004, reż. Marek Rębac, wyk. Roman Kłosowski

15:50 Hallo Szpicbródka, czyli ostatni występ króla kasiarzy - komedia muzyczna Polska 1978, reż. Janusz Rzeszewski, Mieczysław Jahoda

18:00 Brunet wieczorową porą - komedia Polska 1976, reż. Stanisław Bareja, wyk. Krzysztof Kowalewski, Bożena Dykiel, Mirosława Krajewska

20:00 Seksmisja - komedia Polska 1984, reż. Juliusz Machulski, wyk. Olgierd Łukaszewicz, Jerzy Stuhr, Bożena Strykówna

22:40 Juliusz - komedia Polska 2018, reż. Aleksander Pietrzak, wyk. Wojciech Meczaldowski

00:40 Ostatnia misja - film sensacyjny Polska 1999, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Peter J. Lucas, Janusz Gajos

ALE KINO+

09:10 Perfect Days - komedia Niemcy/Japonia 23, reż. Wim Wenders, wyk. Kōji Yakusho (150 min)

11:40 Szare śniegi Syberii (Ashes in the Snow) - dramat hist. USA/Litwa 2018, reż. Marius A. Markevicius (125 min)

13:45 Arktyka (Arctic) - film przyg. Islandia/USA 2018, reż. Joe Penna, wyk. Mads Mikkelsen (120 min)

15:45 Grantchester X (1,2/8) - serial kryminalny Wlk. Brytania 2025

17:50 Trzy dni Kondora (Three Days of the Condor) - film sens. USA 1975, reż. Sydney Pollack (140 min)

20:10 Wind River. Na prze-kłętą ziemi (Wind River) - film krym. USA/Wlk. Brytania/Francja 2017 (130 min)

22:20 Na fali ryzyka (Breakwater) - thriller USA 2023, reż. James Rowe (125 min)

00:25 Niebezpieczna miłość (Dis-moi juste que tu m'aimes) - thriller Francja/Belgia 2024, reż. Anne Le Ny (130 min)

POLSAT FILM

12:50 Jak długo jeszcze? - komedia USA/Kanada 2007

14:45 Śniadanie do łóżka - komedia romant. Polska 10

16:30 Percy Jackson i Bogowie Olimpijscy: Złodziej Pioruna - film przygodowy Wielka Brytania/USA/Kanada 2010

18:50 Genezia Planety Małp - film s.f. USA/Wlk. Bryt./Kan. 2011, reż. Rupert Wyatt

21:00 Niezniszczalni II - film sens. USA/Niemcy/Chiny 2012

23:05 Niezniszczalni III - film sens. USA/Bulgaria/F/Niemcy 2014, reż. Patrick Hughes

KINO TV

07:55 Cztery pancerni i pies (1,2) - serial wojenny

10:30 Czarny rumak - film przygodowy USA 1979

12:50 Kosmiczne jaja - komedia USA 1987, reż. Mel Brooks

14:45 Bitwa o Anglię - film wojenny Wlk. Brytania/USA/Francja/Hiszpania 1969

17:40 Kokon II - komedia USA 1988, reż. Daniel Petrie

20:00 Jeden gniewny człowiek - thriller Wlk. Bryt./USA 2021

22:35 Niezgodna - film s.f. USA 2014, reż. Neil Burger

01:25 Pocątnek śmierci - dramat krym. USA 1995

TVP KULTURA

09:15 Którędy po sztuce (39)

09:30 Cannes od kulis

11:05 Droga (4) - serial obycz.

12:10 XXI Międzynarodowy Festiwal im. Krystyny Jamroz (33)

13:20 Wydarzenie aktualne

13:50 Pierwsze kroki w Operze - film dok.

15:15 Niedźwiadek (L'ours) - film przyg. Francja/USA 1988 (105 min)

17:00 Tamte lata, tamte dni

17:40 Ostania walka Apacza (Apache) - western USA 1954, reż. Robert Aldrich (100 min)

19:20 Dzień z życia artysty

20:00 Jeźdźcy sprawiedliwości - film sens. Dania/Szwecja/Finlandia 2020, reż. Anders Thomas Jensen (125 min)

22:05 Muzyka na dobry wieczór (23)

23:15 Wstęp do filmu (587)

23:25 Szarlatan (Charlatan) - film biograficzny Czechy/Irlandia/Polska/Słowacja 2020 (120 min)

01:25 Dobry tytuł (47) - mag. kulturalny Polska 2026

01:55 Bez wstydu - film psycholog. Polska 2012, reż. Filip Marczewski (85 min)

WARNER TV

10:40 Kopciuszek: Bucik na miarę - musical USA 2016

12:35 Cisza - film obyczajowy Polska 2010, reż. Stawomir Pstron, Natalia Siekierska

14:30 Bliźniaczki na boisku - komedia USA 1999

16:10 Kontakt - film s.f. USA 1997, reż. Robert Zemeckis

19:10 Skazani na Shawshank - dramat psychologiczny USA 1994, wyk. Tim Robbins

22:00 Wrogie niebo IV (2,3/12) - serial s.f. USA/Kanada 2014

23:45 Krytyczna terapia - film sens. Kanada/USA 1996

PARAMOUNT

07:30 Polowanie na mysz - komedia sens. USA 1997

09:30 Marley i ja - komedia USA 2008, reż. David Frankel

12:00 Czy ty, czy to ja? - komedia USA 1995

14:20 Indiana Jones i Królestwo Krzyształowej Czaszki - film przyg. USA 2008

17:00 Transformers - film s.f. USA 2007, reż. Michael Bay

20:00 Bumblebee - film s.f. USA/Chiny 2018

22:30 Zaginiona dziewczyna - thriller USA 2014

01:30 Fatalne zauroczenie - film sens. USA 1987

HBO

09:20 Harry Potter i Książę Półkrwi - film fantasy Wlk. Brytania 2009, reż. David Yates (155 min)

11:55 Pan Aznavour - film biograficzny Francja 2024 (135 min)

14:10 Diuna: Część druga - film przyg. USA/Kanada 2024 (165 min)

16:55 Jedyńka plus - komedia USA 2025, reż. Kenny Beaumont (95 min)

18:30 Pingwiny z Madagaskaru - film anim. USA 2014 (90 min)

20:00 Co będzie dalej? - komedia romantyczna USA 2023, reż. Meg Ryan, wyk. Meg Ryan, David Duchovny, Hal Liggett (105 min)

21:45 Wichrowe wzgórza - dramat obycz. USA/Wlk. Brytania 2026, reż. Emerald Fennell, wyk. Margot Robbie (140 min)

00:05 G20 - film sens. USA 25, reż. Patricia Riggen, wyk. Viola Davis, Anthony Anderson (110 min)

01:55 Vinci 2 - komedia krym. Polska 2025, reż. Juliusz Machulski, wyk. Robert Więckiewicz (120 min)

CINEMAX

11:40 Napięta struna - komedia USA 2025

13:00 Niemcy - dramat obycz. Argentyna/Niemcy/Hiszp. 23

14:30 Ostatni pociąg do Fortune - western USA 2025

16:05 E.T. - film s.f. USA 1982

18:00 Niepowstrzymany - film biograficzny USA 2024

20:00 Ultimatum Bourne'a - film sens. USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007

21:55 Czas mroku - dramat hist. USA/Wlk. Brytania 2017

00:00 Liberatorka - film sensacyjny USA/Francja 1992

ROMANCE TV

08:35 Zwierzyńiec doktor Mertens (7,8,9,10/13)

12:40 Zakonnica i komisarz: Kłątwa - komedia Niemcy 2012

14:30 Rejs ku szczęściu (16/31) - serial obycz. Niemcy 2012

16:25 Dora Heldt: Gratulacje! Wygrał pan! - komedia Niemcy 2014, reż. Mark von Seydlitz

18:20 Nieważkość z tobą - romans Kanada/USA 2024

20:00 Kanary - o jedno życie mniej (1,2/5) - serial krym.

22:10 Krawcowa z Madrytu - serial obycz. Hiszpania 2013

00:20 Lato w Chorwacji - romans Niemcy/Austria 2012

CANAL+ PREMIUM

09:05 Łapu-Capu

09:20 Dalajlama. Przez mądrość do szczęścia

10:55 Piękna łąka kwietna - film krótkom. Polska 2022 (30 min)

11:25 Peacock - dramat obycz. USA 2010, reż. Michael Lander (90 min)

12:55 Warcraft - film fantasy USA 2016 (120 min)

14:55 Saga »Zmierzch« - Księżyc w nowiu - melodramat USA 2009, reż. Chris Weitz (130 min)

17:05 Piermiorowa jazda

17:20 Mamma Mia! - komedia muz. USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2008, reż. Phyllida Lloyd (110 min)

19:10 Mamma Mia! Here We Go Again! - musical Wlk. Bryt./USA 2018, reż. Ol Parker, wyk. Amanda Seyfried (110 min)

21:00 Dzik - film przyg. Polska 2026, reż. Maciej Kawulski, wyk. Zofia Jastrzębska (135 min)

23:15 Bękarty wojny - film wojenny USA/Niemcy 09, reż. Quentin Tarantino, wyk. Brad Pitt, Mélanie Laurent (150 min)

TVN FABUŁA

08:05 Kryminalni (2,3,1/10)

11:20 Wehikuł czasu - film s.f. USA 2002, reż. Simon Wells

13:25 Ojciec panny młodej - komedia USA 2022

15:50 Władca Pierścieni: Powrót króla - film fantasy USA/Nowa Zelandia 2003

20:00 Dungeons & Dragons: Złotdziejski honor - film fantasy USA 2023

22:50 Dzień, w którym przyjdzie tata - komedia F 2012

00:55 Constantine - horror USA/Niemcy/Kanada/Wielka Brytania 2005

AMC

08:15 Za wszelką cenę - dramat obyczajowy USA 2004

10:55 Tristan i Izolda - melodramat USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Czechy 2006

13:35 Przypadkowy mąż - komedia USA/Irlandia 2008

15:20 Policjantka opowieść II - film sens. Hongkong 1986

17:35 Widmo - horror USA 2017, reż. Michael O. Sajbel

19:40 Osaczeni - film sens. USA/Wlk. Bryt./Niemcy 1999

22:00 Droga bez odwrotu - thriller USA 2023

00:15 Paradox Effect - film sensacyjny USA 2023

AXN

09:10 FBI: Most Wanted IV (7/22) – serial krym. USA 2022
10:05 Detektyw Monk (2,3,4,5,6/13) – serial krym.
15:05 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas IX (20,21,22,23,24/24) – serial krym.
20:00 Uproszczona II – film sens. F 12, reż. Olivier Megaton
22:00 Londyn w ogniu – film sens. USA/Wlk. Brytania/Bułgaria 2016, reż. B. Najafi
23:50 Resident Evil: Domena zła – horror Wlk. Bryt./Niemcy/USA/Japonia/Francja 2002

EPIC DRAMA

09:55 Panna Austen (4/4)
11:00 Jane Eyre (4/4)
12:10 Panna Scarlett VI
13:20 Detektyw Murdoch XVIII (8/22) – serial krym.
14:15 Marlow: klub zbrodni (2/4)
15:15 Morderstwo w małym mieście II (8) – serial krym.
16:10 Sprawy pana Booka (2)
17:20 Sherlock i córka
18:15 Agenci NCIS XVII (7,8/20) – serial krym.
20:00 Grantchester V (2/6)
21:00 Wiedeńska krew IV (2/2)
22:55 Królowa węży (1/8) – serial obycz. USA 2022
00:00 Poirot VI (1/4)

TVN STYLE

07:45 Dzień Dobry TVN (5717)
11:25 Dzieci świata II (7/8)
11:55 Jestem z Polski II (5,9,3)
15:05 Babski biznes II (6/8)
16:05 Ostre cięcie (8)
17:05 Zgłoś remont (8)
18:05 Bitwa o gości (9)
19:05 Kuchenne rewolucje (6, 7) – serial show Polska 17
21:05 Królowa przetrwania (11) – reality show Polska 2026
22:30 Skok na głęboką wodę (10) – reality show Polska 2026
23:35 Ślub od pierwszego wejrzenia (11, 12) – real tv
01:45 Śluby świata – Peru (1/2)

TVN TURBO

08:45 Samochód marzeń: Kup i zrób (7) – mag. motoryzacyjny
09:45 Naprawy nie do naprawy
10:30 Moto kombat (11)
11:15 Ciężarówką przez Chile (6/8) – serial dok. Polska 2026
12:15 Moto Factory (11)
13:00 Jeźdźcy, obserwować V
14:30 Zawodowi handlarze
16:00 Wojny samochodowe
18:00 Ciężarówką przez Stany V (5,6,7,8/9) – serial dok.
21:55 Ciężarówką przez Chile (6/8) – serial dok. Polska 2026
22:55 Naprawy nie do naprawy (1, 2, 3) – mag. motoryzacyjny
01:10 Zawodowi handlarze (2)

BBC FIRST

12:25 Ojciec Brown III (12,13,14/15) – serial krym.
15:25 Powrót do raju II (3,4/6)
17:40 Z pamiętnika położnej XIV (8/8) – serial obycz.
18:45 Śmierć z dala od palm IX (7/8) – serial kryminalny
21:00 Dyplomaci (5/6) – miniserial Wlk. Brytania 2023
22:00 Milczący świadek XXI (1,2/10) – serial kryminalny
00:15 Ojciec Brown XIII (5/10)
01:20 Na niebieskich świątach II (1/6) – serial krym.

FX

08:40 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (6/24) – serial krym.
09:35 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (3,4/18)
11:25 Agenci NCIS VIII (17,18,19/24) – serial krym.
14:10 Tropiciel III
15:05 Matlock (6/19)
16:00 Z Archiwum X (6,7,8/24)
18:55 Moje wielkie greckie wesele – komedia romant. USA/Kan. 2002, reż. Joel Zwick
21:00 Bez litości II – film krym. USA 2018, reż. Antoine Fuqua, wyk. Denzel Washington
23:30 Bez litości – film sens. USA 2014, reż. Antoine Fuqua

HGTV

10:00 Z miłości do ogrodu III (9, 10/10) – cykl reportaży
11:05 Odlotowy ogród (11)
11:35 Weekendowa metamorfoza (4) – reality show
12:40 Będzie pięknie (1/8)
13:40 Weekendowa metamorfoza (5) – reality show
14:40 Para w remoncie (5, 6)
16:35 House Hunters (6, 7, 8, 9)
18:50 Zgłoś remont (7)
19:50 Weekendowa metamorfoza (1) – reality show
20:45 Mieszkanie na miarę IV (1,2,3) – serial dok. Polska 2023
23:35 Letnia chata na lata

BBC LIFESTYLE

08:50 Królowie smaku
10:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (7, 8, 9) – show
15:00 Maledzja dla smakoszy z Justine Schofield (3)
15:35 Wielkie amerykańskie wypieki (7) – program rozrywk.
16:35 Życie w Monako (2, 3/3)
18:50 Na bogato: sekrety pierwszej klasy – serial dok.
19:50 Wielkie kanadyjskie wypieki (3, 4) – real tv Kan. 18
21:50 Irlandia: wspaniała podróż (4/4) – serial dok.
22:50 Eat Smart: Secrets of the Glucose Goddess
00:05 Wstydlive choroby VII

COMEDY CENTRAL

08:05 Teoria wielkiego podrywu VIII (11,12,13,14,15,16,17,18,19,20/24) – serial kom.
12:33 Teoria wielkiego podrywu VIII (21,22/24)
13:30 Przyjaciele VI (22,23,24,25,1,2,3,4,5,6/25) – serial kom.
18:30 Przyjaciele VII (7/24)
19:00 Duchy (7,8,9,11/18)
21:00 Agent XXL – komedia sens. USA/Niemcy 2000, reż. Raja Gosnell, wyk. Nia Long
23:00 Comedy Club (1, 2)
00:00 Miasteczko South Park XVIII (10,1,2/10)

TVP SERIALE

08:00 Na sygnale
10:20 Na dobre i na złe
11:20 Komisarz Alex XXV (10)
12:10 Rodzinka.pl XVIII (10,11)
13:20 Ojciec Mateusz XXVI (14)
15:15 U Pana Boga w Królowym Moście (9/12)
16:15 Ranczo V (10/13)
17:15 Czerdziestolatek (9)
18:10 Na sygnale
19:40 U Pana Boga w Królowym Moście (10/12)
20:40 Ojciec Mateusz XXVII (3) – serial krym. Polska 2022
22:35 Ranczo V (11,12/13)
00:25 Gra z Cieniem (3)

CANAL+ KUCHNIA

14:45 Dzień dobry, obiad (4, 5)
15:40 Zgrillowani (7)
16:05 m jak mięso (1, 2)
16:55 Jamie Oliver (3)
17:55 Jakubiak rozgryza Tajlandię i Kambodżę (7, 8)
18:50 Włoska kuchnia Gino: dla rodziny (3,4) – serial dok.
19:50 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (9, 10) – mag. kulinarny
20:45 Ziemia, ogień i smak (4)
21:40 Poza utartym szlakiem: Colin i Manu (7) – serial dok.
22:35 m jak mięso (1, 2)
23:30 Bitwa na smaki: David vs Matteo (10, 1, 2)

CANAL+ DOMO

15:05 Wielkie projekty: nasza ulica III – serial dok.
16:00 Patent na zieleń (2/8)
16:30 Tomasz Pągowski (1)
17:05 Meblokreacje (7)
17:35 Dom w miesiąc (2)
18:00 Daleko od miasta XI (3,4)
19:00 Podzielić M2 (9, 10)
20:00 Projekty marzeń – Nowa Zelandia (10/12)
21:00 Wielkie Projekty: Szwecja V (3/8) – serial dok.
22:00 Kupiliśmy sobie zamek – damy radę (5) – reality show
22:55 Wiejskie domy do liftingu (9) – reality show Kanada 22
23:45 Stylowo o wnętrzach (4)

PLANETE+

14:40 Wielka ucieczka chińskich słoni – film dok.
15:50 Dzikie psy – serial dok.
17:00 Najbardziej punktualny pociąg świata. Japońskie linie shinkansen (1/2)
18:00 Świat z góry XI (13/14)
18:40 Polska z góry IV (2,3/10)
19:45 Jean-Pierre Léaud. Zbuntowane dziecko kina
21:05 Ostatnie słowa Charlotty Masaryk – film dok.
22:25 Alfred Hitchcock – mistrz suspens – film dok.
00:05 Superheroes – film dok.

DISCOVERY CHANNEL

12:00 Wyścigi po antyki
13:00 Złomowisko PL XII
15:00 Nic do ukrycia (2)
16:00 Lotnisko II (6/8)
17:00 Nagi instynkt przetrwania XI (4/12) – serial dok.
18:00 Vantara – azyli dla zwierząt (2/6) – serial dok.
19:00 Największe napady świata: Włamanie do Hotton Garden – film dok. USA 2023
20:00 Bimbrownicy XIV (11)
21:00 Mike Brewer: przerobić i sprzedać (6/6) – serial dok.
22:00 Łowcy opali VIII (14)
23:00 Morze złota XIII (10)
00:00 Conspiracies & Coverups

TVP HISTORIA

13:40 „Jan Serce” – historia niejednej miłości – reportaż
14:00 Ex libris – magazyn
14:30 Kochankowie roku tygrysa – film przyg. Polska/Chiny 2005, reż. Jacek Bromski
16:20 Flesz historii (761)
16:45 Świątynie świata (1/4)
17:45 Rodzina Połanieckich (3)
19:15 Zabójcza nauka (1/6)
20:15 Zapomniane karty historii (3/4) – serial dok.
21:20 Przysięga Ireny – dramat wojenny Polska/Kanada 2023
23:35 Pluton – dramat wojenny USA/Wlk. Brytania 1986

HISTORY

08:15 Starożytni kosmici XV (12/20) – serial dok. USA 2022
09:15 Gwiazdy lombardu XIII (10,15/52) – serial dok. USA 14
10:10 Piątka z historii (5,2)
11:10 II wojna światowa: walka o Europę (1,2,3,4/8)
14:55 Gwiazdy lombardu XXV
16:15 Piątka z historii (5,4)
17:10 Pojedynek gigantów: Coca-Cola kontra Pepsi
19:05 Starożytni kosmici XVII
21:00 Starożytni kosmici (3)
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata III (18,19/22)
00:50 Seksuale obsesje dyktatorów – serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

08:00 Kosmiczne katastrofy
10:00 Katastrofa w przestworzach XX (6,5,2,4,7,8/10)
16:00 Premiera: Car S.O.S. XIV
17:00 Największe katastrofy budowlane III (2/10)
18:00 Morski patrol: Hiszpania II (5)
20:00 Miasta w liczbach (1/8)
21:00 II wojna światowa: historia przed trybunałem
23:00 Hitler: zaginione taśmy III Rzeszy (2/6) – serial dok.
00:00 Alarm na lotnisku: Peru III – serial dok. Wlk. Brytania 2017

FOCUS TV

11:00 Świat z góry. Parki narodowe (5, 6) – cykl reportaży
13:00 Rolnicy. Podlasie VII (35,36,37) – serial dok.
16:00 Najpiękniejsze domy na wsi – serial dok. Polska 2024
17:00 Wielkie wyścigowce
18:00 Najbardziej niebezpieczne drogi do szkoły (1/5)
19:00 Jak to wyjaśnić II (11/28)
19:25 TOP 10 Największe tajemnice świata – serial dok.
20:00 Sekrety Biblii
21:00 UFO. Zaginione dowody II (2,1,10) – serial dok.
23:00 Poza kontrolą
00:00 Przestępcze podziemie

BBC EARTH

12:00 W okowach mrozu: Kanada (5/9) – serial dok.
13:00 Pewnego razu w kosmosie (4/4) – serial dok.
14:05 Brytyjskie fabryki X (3)
15:10 Starożytne mocarstwa
16:15 Amerykańskie Południe
17:20 David Attenborough i cuda natury II (2/10)
17:55 Dziewicze zakątki Ziemi (4,5,6/6) – serial dok.
21:00 Pewnego razu w kosmosie (4/4) – serial dok.
22:05 W okowach mrozu: Kanada (5/9) – serial dok.
23:05 Wyspy: Sri Lanka (6/6)

POLSAT VIASAT HISTORY

08:40 Tajne bazy nazistów IV
10:35 Hitler i jego władza (1,2,3/3) – serial dok.
13:55 Człgł: najważniejsza broń II wojny światowej
15:05 Tajemnice maszyny wojennej nazistów (2)
19:05 Naziści: korzenie zła (5,6) – serial dok. Kanada 2025
21:00 Życie prywatne przywódców Rzeszy (1/4)
22:00 Najgroźniejsi ludzie Hitlera – serial dok. Wlk. Bryt. 18
23:55 Kleopatra: tajemnicza władczyni – serial dok. F 2025
01:05 W poszukiwaniu zaginionych wikingów – serial dok.

Od A do Z

8. MILA ★★★★★

dramat obycz., USA/Niemcy 2002, reż. Curtis Hanson, wyk. Eminem, Brittany Murphy, Kim Basinger

21:30 | canal+ premium

Biografia białego rapera wychowanego na przedmieściach Detroit – od początków do pierwszych sukcesów: na motywach biografii Eminema i z nim w roli głównej. Specyficzna atmosfera i Oscar za piosenkę.

CZERWONE MAKI ★★

dramat wojenny, Polska 2024, reż. Krzysztof Łukaszewicz, wyk. Leszek Lichota, Magdalena Żak, Michał Żurawski

21:25 | tvp historia

Wypisy spod Monte Cassino 1944 rok: rozstrzygająca bitwa, bezprzykładne męstwo, alianci, generał Anders i jego żołnierze-tulacze, wszędobylski reporter, niedźwiedź Wojtek. Prościej się nie da.

CZY TO

PRZEZNACZENIE? ★★★★★

komedie romantyczna, USA 2022, reż. Marius Balchunas, wyk. Emma Roberts, Thomas Mann, Britt Robertson

21:25 | tvp 1

Z rosyjskiego na hollywoodzki: tak jak w pamiętnej komedii „Szczęśliwego Nowego Roku” Eldara Riazanowa w wyniku splotu okoliczności dwoje nieszcześliwie zakochanych znajduje swoje drugie połówki.

DZIEWIĄTY LEGION ★★★★★

film przyg., USA/Wlk. Brytania 2011, reż. Kevin Macdonald, wyk. Channing Tatum, Jamie Bell, Donald Sutherland

20:00 | stopklatka

Rzymski centurion w podbitej Brytanii zapuszcza się na teryny barbarzyńców, by odzyskać zagarnięte przez Celtów godło legionu i tym samym przywrócić honor swemu ojcu – dowódcy rozbitej jednostki.

FACHOWIEC ★★★★★

film sens., Wlk. Brytania/USA 2025, reż. David Ayer, wyk. Jason Statham, David Harbour, Michael Peña

20:00 | hbo

Jason Statham według scenariusza Sylvestra Stallone: kierownik magazynu i samotny ojciec nieoczekiwanie powraca do dawnego, owianego tajemnicą zawodu, by odszukać uprowadzoną córkę swego szefa.

Konkurs Piosenki Eurowizji

21:00 | tvp 1

KONCERT
AUSTRIA 2026

FOT. ORF

W wielkim finale konkursu wystąpi dwadzieścioro najlepszych uczestników z obu półfinałów, reprezentanci państw „Wielkiej Czwórki” oraz Austria jako gospodarz. Wydarzenie skomentuje Artur Orzech.

ILUZJA ★★★★★

thriller, USA/Francja 2013, reż. Louis Leterrier, wyk. Jesse Eisenberg, Mark Ruffalo, Woody Harrelson

21:55 | tv puls

Czwórka zuchwałych iluzjonistów w trakcie swych występów dokonuje napadów na banki (nawet na innych kontynentach) i obdarowuje nimi widzów, co zwraca na nich uwagę FBI i Interpolu: szczególnie zdolności czy prawdziwa magia?

KINGSMAN:

TAJNE SŁUŻBY ★★★★★

film sens., Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Matthew Vaughn, wyk. Colin Firth, Taron Egerton, Samuel L. Jackson

20:00 | cinemax

Więcej niż jeszcze jeden komiks na ekranie - inteligentny pastisz kina sensacyjno-szpiegowskiego: wychowanek ulicy zostaje wybrany na następcę superszpiega. Majstersztyk w swojej klasie.

KOLEKCJONER ★★

dramat krym., USA 1997, reż. Gary Fleder, wyk. Morgan Freeman, Ashley Judd, Cary Elwes

22:40 | tvn 7

Psycholog sądowy kontra psychopata, który porwał mu siostrzenicę. Plus Morgan Freeman. Mroczne, ale nie do końca satysfakcjonujące.

KONG:

WYSPA CZASZKI ★★★★★

film s.f., USA/Chiny 2017, reż. Jordan Vogt-Roberts, wyk. Tom Hiddleston, Samuel L. Jackson, Brie Larson

20:00 | tvn 7

W połowie lat 70. XX wieku grupa amerykańskich badaczy i żołnierzy ląduje na jeszcze niezbadanej Wyspie Czaszki leżącej na Pacyfiku. Na nieproszonych gości czeka władca wyspy – Kong, olbrzymia małpa.

MOUNTAINHEAD ★★★★★

komedie, USA 2025, reż. Jesse Armstrong, wyk. Steve Carell, Jason Schwartzman, Cory Michael Smith

21:55 | hbo

Jeszcze jedno spojrzenie na najbogatszych okiem twórców serialu „Sukcesja”: w środku kryzysu ekonomicznego czwórka przyjaciół-miliarderów rozważa możliwość przejścia kontroli nad światem finansów.

ORZEŁ.

OSTATNI PATROL ★★

dramat historyczny, Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki

20:00 | kino polska

Pięć nagród w Gdyni (w tym za reżyserię) i dwa Orły dla klaustrofobicznej relacji Jacka Bławuta z ostatniego rejsu legendarnego okrętu podwodnego „Orzeł”, który zaginął w 1940 roku na Morzu Północnym.

TEŚCIOWIE II ★★★★★

komedie, Polska 2023, reż. Kalina Alabrudzińska, wyk. Maja Ostaszewska, Izabela Kuna, Adam Woronowicz

20:00 | tvn

Kiedy młodzi podchodzą do ślubu drugi raz, ich rodzicom ponownie przychodzi się skonfrontować z dwoma stylami życia – w skrócie – wielkomiejskim i discopolowym. Ale obciachem dzielą się po równo.

ULTIMATUM ★★

film sens., USA/Francja/Niemcy/Hiszpania/Kanada/Irlandia 2023, reż. Nimród Antal, wyk. Liam Neeson, Jack Champion, Lilly Aspell

20:00 | tv puls

Jeszcze jedna rzekomo nie-możliwa misja Liama Neesona. Urzędnik bankowy, odwożący swoje dzieci do szkoły, dowiaduje się, że gdy się zatrzyma, w samochodzie wybuchnie bomba. Odrzeczany kotlet.

ZAWÓD: SZPIEG ★★★★★

film sens., USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Japonia/Francja 2001, reż. Tony Scott, wyk. Robert Redford, Brad Pitt, Catherine McCormack

23:20 | canal+ premium

Robert Redford bierze odwet na CIA za „Trzy dni kondora”: jako odchodzący na emeryturę as wywiadu organizuje akcję mającą na celu wyciągnięcie z chińskiego więzienia swego ucznia i przyjaciela.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI **D3**

06:55 Słowo na niedzielę
07:00 Msza święta
08:00 Tydzień (1081)
08:30 Życie po „Sanatorium miłości” (10) – cykl reportaży
08:50 Alternatywy 4 (6/9)
09:55 Dzieci Mateusza XI (11/13)
10:55 Komisarz Alex XXV (11)
11:55 Między ziemią a niebem
12:00 Regina Coeli
12:15 Między ziemią a niebem
12:45 Nowe życie (8)
13:10 Planeta zmian (1/2)
14:25 Dom – serial obycz.
16:05 Dziedzictwo – serial obyczajowy Turcja 2020
17:00 Telegoexpress
17:20 Polsexpress
17:35 Daję słowo – Maciej Orłoś (41) – talk-show
18:40 Jaka to melodia? (5928)
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:25 Wojna zastępcza (12) – serial sens. Polska 26
21:25 Czy to przeznaczenie? (About Fate) – komedia romant. USA 2022, reż. Marius Balchunas, wyk. Emma Roberts (110 min)
23:15 Łowcy skalpów (The Scalphunters) – western USA 1978, reż. Sydney Pollack (105 min)
01:00 Żeby nie było śladów – dramat obycz. Polska/Czechy/Francja 2021 (160 min)

MEZSO

13:30 La grande danza – Aterballetto w Mediolanie – balet Włochy 2017
14:50 Alexandre Kantorow, Daniel Lozakovich, Gautier Capuçon: Rachmaninow, Czajkowski – muzyka klas.
15:55 Jaeden Izik-Dzurko: Medtner, Ravel, Rachmaninow – Fondation Louis Vuitton
18:05 „Madame Butterfly” Pucciniego w Atenach – opera Grecja 2023, reż. Olivier Py
20:30 Klaus Mäkelä, Daniel Lozakovich, Orkiestra Filharmonii w Oslo: Brahms
21:55 Daniel Lozakovich, Michael Pletniow: Schubert, Grieg, Shor, Franck – Inclassica, Dubaj – muzyka klasyczna
23:35 Bruckner: IX Symfonia
00:00 Przełomy w muzyce: Sergiu Celibidache

TVP2 **D3**

05:10 Barwy szczęścia
06:25 M jak miłość
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7556) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie
11:20 Domowe patenty (12)
11:25 Jak to się mówi, czyli Kasia u Bralczyka
12:00 Sanah na PGE Narodowym – koncert 2025
14:00 Familiada (3132)
14:35 Koło fortuny (1832)
15:10 Szansa na sukces. Opole 2026 (3) – show
16:15 Tak to leciało! (80)
17:15 Sandokan, książę piratów (8/8) – serial przyg. Włochy/Francja 2025
18:20 Pan Mama – serial kom. Polska 2026, wyk. Paweł Domagała, Karolina Bacia
18:55 Kocham Cię, Polsko! (10) – quiz Polska 2026

20:20 Postaw na milion (388) – teleturniej
21:20 Kwiatki polskie duże (10) – mag. Polska 2025
22:25 Krew za krew (Seraphim Falls) – western USA 2006, reż. David Von Ancken, wyk. Liam Neeson (115 min)
00:20 Krucjata. Prawo serii II (9) – serial krym.
01:10 Paryż może poczekać (Paris Can Wait) – komedia romantyczna USA/Japonia/Wlk. Brytania 2016 (95 min)

PULS 2

08:20 Aukcja w ciemno III (9/26) – serial dok. USA 2013
08:50 Boso przez świat (78, 66, 67) – cykl reportaży
10:30 Żandarm i policjantki – komedia Francja 1982
12:35 Skapiec – komedia Francja 1980, reż. Louis de Funès, Jean Girault
15:15 Kamiennie serca – film fantasy Niemcy 2014
16:55 Księżniczka i skryba – film fantasy Czechy 2014
18:45 Duch w butelce – film fantasy Niemcy 2021, reż. Markus Dietrich
20:00 Jeniec: Jak daleko nogi poniosą – dramat wojenny Niemcy 2001, reż. Hardy Martins, wyk. Bernhard Bettermann, Irina Pantaeva
22:20 Dzielnica strachu X (36,37,38,39) – serial krym.

POLSAT **D3**

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień
08:00 Halo tu Polsat (2881)
11:50 Dawno dawno temu w Idolu – film anim. USA 2004
12:05 Shrek II – film animowany USA 2004 (115 min)
14:00 Wall-E (WALL-E) – film anim. USA 2008 (135 min)
Robot Wall-E od siedmiuset lat oczyszcza Ziemię z odpadów pozostawionych przez ludzi. Doskwiera mu samotność. Wszystko się zmienia, kiedy z kosmosu przybywa maszyna nowej generacji, Eva.
16:15 Nasz nowy dom (370) – reality show Polska 2026
17:30 Awantura o kasę (291) – teleturniej Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:35 Państwo w państwie

20:00 Gierek – film biograficzny Polska 2021, reż. Michał Węgrzyn, Heatcliff Janusz Iwanowski, wyk. Michał Kotowski (190 min)
23:10 Wydział zabójstw, Hollywood – komedia sensacyjna USA 2003, reż. Ron Shelton, wyk. Harrison Ford, Josh Hartnett (160 min)
01:50 Zabij mnie, kochanie – komedia Polska 2024, reż. Filip Zylber, wyk. Piotr Rogucki (130 min)

TV4

07:00 Katakizmy, które wstrząsnęły światem (7,8/8)
09:20 Galileo
11:20 Mini Galileo
11:30 Goście w Ameryce – komedia Francja/USA 2001
13:25 Aniołki Charliego – film sens. USA/Niemcy 2000, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Christian Clavier, Lucy Liu
15:30 Goście, goście II – komedia Francja 1998, reż. Jean-Marie Poiré, wyk. Christian Clavier, Jean Reno
17:55 Uroczysko V (39,40,41,42) – serial krym. Polska 2026, wyk. Antoni Królikowski
20:00 Sprawiedliwi. Trójiasto III (41,42,43,44) – serial krym. Polska 2026, wyk. Jerzy Zelnik, Artur Dziurman
00:00 STOP Drogowka (347)
01:00 Świat po klęsce Hitlera

TVN **D3**

05:15 Kto was tak urządził?
05:40 Uwaga! (7716) – mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (17/48)
06:50 Bez kompleksów (2) – reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5718) – magazyn Polska 2026
11:30 Co za tydzień (1243)
12:10 Bitwa o gości (10) – reality show Polska 2026
13:20 Monte Carlo – komedia
15:40 100 dni do matury – komedia Polska 2025, reż. Mikołaj Piśczczan, wyk. Bartosz Łaskowski, Jacek Koman, Małgorzata Foremniak (140 min)
18:00 Kuchenne rewolucje: Poznań – Szagówka i majeranek 32 (10) – reality show Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:45 Uwaga! (7994)

20:00 Teściowie II – komedia Polska 2023, reż. Kalina Alabrudzińska, wyk. Maja Ostaszewska, Izabela Kuna, Adam Woronowicz (125 min)
22:05 Mayday – komedia Polska 2000, reż. Sam Akin, wyk. Piotr Adamczyk, Adam Woronowicz (135 min)
00:20 G.I. Joe: Odwet (G.I. Joe: Retaliation) – film sens. USA 13, reż. Jon M. Chu, wyk. Dwayne Johnson (140 min)

METRO **D3**

07:40 Klan z Alaski III (6,7/32)
09:50 The Floor (1, 2) – teleturniej Polska 2025
11:10 Gremliny rozrabiają – film s.f. USA 1984, reż. Joe Dante, wyk. Zach Galligan
13:20 Diagnoza (5,6) – serial obyczajowy Polska 2017
15:30 Kryminalni (8,9,10/13) – serial krym. Polska 2004
18:55 Milionerzy (786, 787)
20:00 Szogun – serial historyczny USA/Japonia 1980, wyk. Richard Chamberlain, Toshirō Mifune, Yoko Shimada
22:00 W sieci kłamstw – film sens. USA/Wlk. Brytania 2008, reż. Ridley Scott, wyk. Leonardo DiCaprio
00:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (3) – serial dok.
01:30 Szpital (38/69)
02:30 Szkoła (10/63)

TV PULS **D3**

06:35 Kobra – oddział specjalny XX – serial sens.
07:35 Don Matteo: Boski detektyw XIV (5,6/10)
09:45 Zaklinaczka duchów III (9,10/18) – serial fantasy
11:45 Naga broń 2/2 – komedia USA 1991
13:40 Johnny English. Reaktywacja – komedia Wlk. Bryt./USA/F 2011 (130 min)
15:50 Prezydencka córka (The First Daughter) – komedia romantyczna USA 2004, reż. Forest Whitaker (125 min)
17:55 Powiedz „tak” (The Wedding Planner) – komedia romant. USA/Niemcy 2001, reż. Adam Shankman (125 min)

20:00 Ultimatum (Retribution) – film sens. USA/Francja/Niemcy/Hiszpania/Kanada/Irlandia 2023, reż. Nimród Antal, wyk. Liam Neeson (115 min)
21:55 Iluzja (Now You See Me) – thriller USA/F 13, reż. Louis Leterrier, wyk. Jesse Eisenberg, Mark Ruffalo (135 min)
00:10 Bandyta (Bandit) – thriller Kanada 2022, reż. Allan Ungar, wyk. Josh Duhamel (145 min)

TVN7 **D3**

05:15 Szkoła (12/67)
06:15 Wiza na miłość: pierwsze spotkanie II
07:05 New Looney Tunes II
07:50 W krzywym zwierciadle: Europejskie wakacje – komedia USA 1985, reż. Amy Heckerling, wyk. Chevy Chase, Beverly D'Angelo
09:50 Ukryta prawda (14,7,8,9,10/17) – serial fabularno-dok. Polska 2025
14:25 Detektywi VI (38,39,40) – serial fab. – dok. Polska 2026
17:30 Praktykant (The Intern) – komedia USA 2015, reż. Nancy Meyers, wyk. Robert De Niro, Anne Hathaway, Rene Russo, Anders Holm (150 min)
20:00 Kong: Wyspa Czaszki (Kong: Skull Island) – film s.f. USA/Chiny 2017, reż. Jordan Vogt-Roberts, wyk. Tom Hiddleston (160 min)
22:40 Kolekcjoner (Kiss the Girls) – dramat krym. USA 1997, reż. Gary Fleder, wyk. Morgan Freeman (135 min)
00:55 Nocny pościg (Run All Night) – film sens. USA 2015, reż. Jaume Collet-Serra, wyk. Liam Neeson (145 min)

STOPKLATKA

- 08:00 Komisarz Rex XIV** (2,3/12) – serial krym.
10:00 Hudson i Rex VI (12,13,1/16) – serial krym.
13:00 Top Dog. Niemcy (I) – program rozrywkowy Niemcy 2021
15:10 Marley i ja (Marley & Me) – komedia USA 2008, reż. David Frankel, wyk. Owen Wilson, Jennifer Aniston, Eric Dane (150 min)
17:40 Twister – film katas. *** USA 1996, reż. Jan de Bont, wyk. Helen Hunt, Bill Paxton (140 min)
20:00 Dziewiąty legion (The Eagle) – film przyg. USA/Wlk. Brytania 2011, reż. Kevin Macdonald, wyk. Channing Tatum, Jamie Bell (145 min)
22:25 W potrzasku (The Hunted) – film akcji USA 1995, reż. J.F. Lawton, wyk. Christopher Lambert, John Lone, Joan Chen (135 min)
00:40 Nagi instynkt II (Basic Instinct 2) – thriller USA/Niemcy/Wlk. Brytania/Hiszpania 2006, reż. Michael Caton-Jones (160 min)

KINO POLSKA

- 07:35 Miś Kudłatek** (11,12) – serial anim. Polska 1971
07:55 Przygody Myski (11) – serial dla dzieci Polska 1978
08:15 Siedem życzeń (5,6/7) – serial młodzieżowy Polska 1984, wyk. Daniel Kozakiewicz
11:45 Janosik – film przyg. Polska 1974, reż. Jerzy Passendorfer, wyk. Marek Perepeczko, Ewa Lemańska, Bogusz Bilewski, Witold Pyrkosz
14:40 C.K. dezerterzy, cz. 1 (1, 2) – komedia Polska/Węgry 1986, reż. Janusz Majewski, wyk. Marek Kondrat, Zoltán Bezerédy, Wiktor Zborowski
18:00 Pokaż, kotku, co masz w środku – komedia Polska 2011, reż. Sławomir Kryński, wyk. Jacek Borusiński
20:00 Orzeł. Ostatni patrol – dramat historyczny Polska 2022, reż. Jacek Bławut, wyk. Tomasz Ziętek, Adam Woronowicz, Antoni Pawlicki
22:10 Dublerzy – komedia sensacyjna Polska 2006, reż. Marcin Ziębiński, Denis Delić, wyk. Robert Gónera, Andrzej Grabowski, Kayah
00:20 Ekstradycja (3) – serial sens. Polska 1995, wyk. Marek Kondrat, Renata Danciewicz, Tomasz Kozłowiec, Ryszard Radwański

ALE KINO+

- 09:55 Marokańskie waki-cje (Ocho apellidos marroquís)** – komedia Hiszpania 2023 (125 min)
12:00 W 80 dni dookoła świata (Around the World in 80 Days) – film przygodowy USA/Niemcy/Irlandia/Wlk. Brytania 2004 (145 min)
14:25 Ponad wszelką wątpliwość (Beyond a Reasonable Doubt) – dramat kryminalny USA/Arabia Saudyjska 2009 (130 min)
16:35 Making Tarantino: portret intymny – film dok. Francja 2025
17:50 Minari – dramat obycz. *** USA 2020, reż. Lee Isaac Chung (140 min)
20:10 Grantchester X (3,4/8) – serial kryminalny Wlk. Brytania 2025
22:15 Bulion i inne namiętności (La passion de Dodin Bouffant) – dramat obycz. Francja/Belgia 2023 (160 min)
00:55 Opadające liście (Kuolleet lehdet) – komediodramat Finlandia/Niemcy 2023, reż. Aki Kaurismäki (95 min)

POLSAT FILM

- 12:30 Percy Jackson i Bogowie Olimpijscy: Złodziej Pioruna** – film przygodowy Wlk. Brytania/USA/Kanada 2010
14:50 Hot Shots! II – komedia sensacyjna USA 1993
16:30 Faceci w czerni III – film s.f. USA 2021, wyk. Will Smith
18:50 Wulkan – film katas. USA 1997, reż. Mick Jackson
21:00 Pewnego razu w Meksyku: Desperado II – film sens. USA/Meksyk 2003
23:05 Zamiana ciał – komedia USA 2011, reż. David Dobkin
01:25 Ślad (4/48) – serial krym.

KINO TV

- 08:15 Cztery pancerni i pies** (3,4) – serial wojenny
10:45 Kokon II – komedia USA 1988, reż. Daniel Petrie
13:10 K-9 – komedia sens. USA 1990, reż. Rod Daniel
15:10 Grobowiec smoka – film przyg. Wlk. Bryt./Chiny 2013
17:20 Znachor – melodramat Polska 1981
20:00 Zbuntowana – film sens. USA/Kanada 2015
22:15 Urowadzona II – film sensacyjny Francja 2012
00:10 Pachnidło: Historia mordercy – thriller Niemcy/Wlk. Hiszpania/USA/Belgia 2006

TVP KULTURA

- 09:05 Przysiąg nad Biblią**
09:25 Wspólny dom (37)
10:05 Republika dzieci (3) – film przygodowy Polska 2021 (60 min)
11:05 Pan wzywał, Milordzie? IV (6/6)
12:05 Cannes od kulis
13:45 W poszukiwaniu dobrego filmu (45)
14:25 Szarada (Charade) – komedia sensacyjna USA 1963 (125 min)
16:30 Dobry tytuł (48)
17:15 Studio Kultura (696)
18:10 Kolejność uczuć – melodramat Polska 1993 (110 min)
20:00 Zaklinacz deszczu (The Rainmaker) – dramat obyczajowy USA 1997, reż. Francis Ford Coppola (145 min)
22:25 Kulturalni (18)
23:20 Jamie Wyeth: artysta bezkompromisowy – film dok. USA 2024
00:15 Trzy samochody – film krótkom. PL '23 (15 min)
00:30 Zasoby ludzkie (Ressources humaines) – film animowany Francja 2022 (10 min)
00:40 Muzyka na dobry wieczór (23)

WARNER TV

- 08:45 Na słodko** – komedia romantyczna USA 2023
10:25 Akademia policyjna – komedia USA 1984
12:25 Skazani na Shawshank – dramat psycholog. USA 1994
15:20 Facet z ogłoszenia – komedia romant. USA 2005
17:20 Licencja na miłość – komedia romantyczna USA/Australia 2007, reż. Ken Kwapis
19:05 Superman – film s.f. USA/Wlk. Brytania 1978
22:00 Yellowstone (3,4/9)
23:55 Martwa cisza – film sensacyjny Australia 1989

PARAMOUNT

- 09:00 Tata kontra tata** – komedia USA 2015
11:05 Co wiecie o swoich dziadkach – komedia USA 2017
13:20 Monster Trucks – film przyg. Kanada/USA 2016
15:30 Elektra – film sens. USA/Kanada/Szwajcaria 2006
17:30 Bumblebee – film s.f. USA/Chiny 2018
20:00 Utalentowany pan Ripley – thriller USA 1999
23:00 Terminator – film s.f. USA/Wlk. Brytania 1984
01:05 Jaja w tropikach – komedia USA/Wlk. Brytania/Niemcy 2008, reż. Ben Stiller

HBO

- 09:00 Harry Potter i Insygnia Śmierci, cz. 1** – film przyg. Wlk. Brytania/USA 2010 (145 min)
11:25 Przyjaźń dla dorosłych – komedia USA 2024, reż. Delaney Buffett (85 min)
12:50 Co będzie dalej? – komedia romantyczna USA 2023 (105 min)
14:35 Te dni – komedia USA 2025, reż. Lawrence Lamont (100 min)
16:15 Po prostu uwierz – film obycz. USA 2024, reż. Ty Roberts (105 min)
18:00 Kolejna zwyciężajna przysługa – thriller USA 2025, reż. Paul Feig, wyk. Anna Kendrick (120 min)
20:00 Fachowiec – film sens. Wlk. Brytania/USA 2025, reż. David Ayer (115 min)
21:55 Mountainhead – komedia USA 2025, reż. Jesse Armstrong (110 min)
23:45 Jakaś inna kobieta – thriller USA/Kajmany 23, reż. Joel Moore, wyk. Ashley Greene (85 min)
01:10 Śmierć komedianta – dramat obyczajowy Argentyna/Belgia 2025, reż. Diego Peretti, Javier Beltramo (110 min)

CINEMAX

- 12:00 Ultimatum Bourne'a** – film sens. USA/Niemcy/Francja/Hiszpania 2007
13:55 CJ7 – komedia Hongkong/Chiny 2008
15:25 Ella i John – film przyg. Włochy/Francja 2017
17:15 Aviator – film biograficzny USA/Niemcy 2004
20:00 Kingsman: Tajne służby – film sens. Wlk. Bryt./USA 15
22:05 Dwóch mężczyzn w mieście – dramat obycz. F/Belgia/Algieria/USA 2014
00:00 Fargo II (1,2/10) – serial kryminalny USA 2015

ROMANCE TV

- 12:25 Inga Lindström: Na zawsze Sommerlund** – film obyczajowy Niemcy 2014
14:20 Kryminalne zagadki Mazur (7) – serial kryminalny
16:15 Inga Lindström: W letnim domu – romans Niemcy 2005, reż. Heidi Kranz
18:05 R. Pilcher: Zawsze z tobą – film obycz. Niemcy 10
20:00 Lilly Schönauer: Okrężna droga do szczęścia – dramat obycz. Niemcy/Austria 2009
21:55 Lato w Grecji – film obyczajowy Niemcy 2015
23:50 Inga Lindström: Meandry miłości – film obycz. Niemcy 07

CANAL+ PREMIUM

- 08:30 Kung Fu Panda II** – film animowany USA/Kanada 2011 (90 min)
10:00 Kung Fu Panda III – film animowany USA/Chiny 2016 (95 min)
11:35 Luca: Legenda Ferrari – film dok. Wlk. Bryt. 26
12:40 Łap-Cap-Extra
13:10 Zmierzch – film fantasy USA/Wlk. Brytania 2008 (120 min)
15:10 Krucjata Bourne'a – thriller USA/Niemcy 2004, reż. Paul Green-grass, wyk. Matt Damon, Franka Potente (105 min)
16:55 Wstęp do meczu (na żywo)
17:25 Piłka nożna: PKO BP Ekstraklasa: Lechia Gdańsk – Legia Warszawa (na żywo)
19:35 Liga+ Extra (na żywo)
21:30 8. mila – dramat obycz. *** USA/Niemcy 2002, reż. Curtis Hanson, wyk. Eminem, Brittany Murphy (110 min)
23:20 Zawód: szpieg – film sens. USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Japonia/Francja 2001, reż. Tony Scott, wyk. Robert Redford, Brad Pitt (125 min)

TVN FABUŁA

- 08:15 Kryminalni VII** (3,4)
10:30 DC Liga Super-Pets – film animowany USA/Australia/Kanada 2022
12:45 Hrabina Cosel – film historyczny Polska 1968
15:55 Miłoścy wysokich lotów – dramat obycz. Kanada 2021
17:50 Kobieta kot – film sens. USA 2004, reż. Pitof
20:00 Zaginione miasto – komedia sens. USA 2022
22:20 Zimowa opowieść – dramat obycz. USA 2014
00:50 Wcielenie – horror USA/Chiny 2021, reż. James Wan

AMC

- 07:40 Uciekająca panna młoda** – komedia USA 1999
09:55 Ziemiomorze (1, 2) – film przyg. USA/Kanada 2001
13:45 Osaczeni – film sens. USA/Wlk. Bryt./Niemcy 1999
16:00 Pożegnanie z miłością – film obycz. USA 2022
17:55 Policyjna opowieść III: Superglina – film sens. Hong-kong 1992, reż. Stanley Tong
20:00 Przepowiednia – thriller USA 2002, reż. Mark Pellington
22:25 Ring – horror USA/Japonia 02, reż. Gore Verbinski
00:40 Dawno temu w Ameryce – dramat krym. USA/Włochy 96

AXN

08:00 Zabójcza broń II (20,21/22) - serial krym.
10:00 Detektyw Monk (7,8,9,10,11/13) - serial krym.
15:00 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X (1,2,3,4,5/23)
20:00 Uprawdżona III - film sens. USA/Hiszpania/Francja 2014, reż. Olivier Megaton
22:25 Świat w ogniu - thriller USA/Wlk. Brytania/Portugalia/Kanada/Bułgaria 2019
00:45 Resident Evil: Apokalipsa - horror Niemcy/Wlk. Bryt./USA/Kanada/F 2004

EPIC DRAMA

08:35 Sprawy pana Booka (2)
09:45 Sherlock i córka
10:45 Księżycowy klejnot
11:40 Tess D'Urbervilles (4/4)
12:45 Rodzina Hardacre'ów (2/6) - serial obycz.
13:40 Wszystkie stworzenia duże i małe VI (1/7)
14:50 Panna Austen (4/4)
15:55 Jane Eyre (4/4)
17:05 Lekarze na start
20:00 Grantchester V (3/6)
21:00 I nie było już nikogo (2/3) - serial krym. Wlk. Bryt. 2015
23:00 Panna Marple: Morderstwo to nic trudnego IV (2/4) - serial krym. Wlk. Bryt. 2009

TVN STYLE

06:50 Zgłoś remont (8)
07:45 Dzień Dobry TVN (5718)
11:30 Ostre cięcie (4)
12:30 Babski biznes II (7/8)
13:30 Jestem z Polski XVI
16:35 Do zobaczenia (1/10)
17:10 Bitwa o gości (10)
18:10 Ugotowani (2)
19:10 Kuchenne rewolucje (8, 9) - reality show Polska
21:05 Ostre cięcie (4) - reality show Polska 2025
22:05 Skąd pochodzę?
23:20 EuroPOLKI studentki (3)
00:20 Cały jej świat (2/12)
01:20 Nieoczywiste miejsca

TVN TURBO

14:00 Zawodowi handlarze
14:45 Duda kontra Szafranski X (7/10) - serial dok.
15:30 Naprawy nie do naprawy
16:15 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (9)
17:00 Ciężarówką przez Chile
18:00 Mobilni mechanicy (8)
18:45 Raport końcowy (818)
19:10 Nic do ukrycia (11, 1/12)
21:10 Jeździć, obserwować VII (16/16) - serial dok. Polska 26
21:55 Moto kombat (12)
22:40 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (10/12)
23:10 Moto Fachurowy (12)
23:55 Wojny samochodowe

BBC FIRST

09:50 Lewis VII (3,4/6)
11:50 Co ludzie powiedzą? V (2,3,4/11) - serial kom.
13:45 Śmierć pod palmami IX
14:55 Ojciec Brown XIII (5/10)
15:50 Tajemnice Broken-wood X (6/6) - serial krym.
17:40 Ulica nadziei V
18:40 Ludwig (3/6) - miniserial
19:55 Śmierć pod palmami IX
21:00 Tajemnice Broken-wood XI (1/6) - serial krym.
22:55 Dyplomatkę (5/6)
23:55 Na niebieskich świątach II (1/6) - serial krym.

FX

08:40 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (8/24) - serial krym.
09:35 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (5,6,7/18)
12:20 Agenci NCIS VIII (20,21/24) - serial krym.
14:10 Grey's Anatomy: Chirurgi XXII (10/18)
15:05 9-1-1 IX - serial obycz.
16:00 Z Archiwum X (9,10/24)
18:00 Dzień Niepodległości - film s.f. USA 1996
21:00 Olimp w ogniu - film sens. USA 2013, reż. Antoine Fuqua, wyk. Gerard Butler
23:30 Bez litości II - film krym. USA 2018, reż. Antoine Fuqua

HGTV

08:20 Z miłości do ogrodu III
09:00 Nowa Maja w ogrodzie
11:05 Polowanie na ogród V
12:40 Ogród Marthy Stewart
13:40 Design w australijskim stylu (4/8) - serial dok. USA 23
14:40 Zgłoś remont (7)
15:35 Będzie pięknie (1/8)
16:35 Weekendowa metamorfoza (2, 3, 4) - reality show
19:25 House Hunters - poszukiwacze domów
21:45 Dorota inspiruje (7, 8)
23:35 Łowcy staroci: historyczna renowacja
00:35 Sprzątaczkę (10, 11)

BBC LIFESTYLE

08:00 10 sposobów na 10 lat mniej (2) - serial dok.
09:00 Życie w Monako (2, 3/3)
11:10 Mistrzowie życia (7, 8, 9)
14:25 Wielkie amerykańskie wypieki (7, 8) - program rozrywk.
16:25 Królowie smaku: Big Zuu & AJ Tracey - serial dok.
18:30 Ekskluzywne hotele
19:30 Eat Smart: Secrets of the Glucose Goddess
20:45 Wielkie amerykańskie wypieki (8) - program rozrywk.
21:55 Miłosne przekrety (4/4)
23:00 Cena idealnego ciała z Olivią Attwood II (1/6)
00:00 Wstydlive choroby VII

COMEDY CENTRAL

13:05 Tata ma plan II (12,13,14/21) - serial kom.
14:30 Duchy (7,8/18)
15:25 Poznaj moich rodziców - komedia USA 2004
17:55 Agent XXL - komedia sensacyjna USA/Niemcy 2000
20:00 Poznaj naszą rodzinę - komedia USA 2010
22:05 Colin from Accounts (5,6/8) - serial obyczajowy
23:25 Comedy Club (3, 4)
00:30 Miasteczko South Park XIX (5,6/10) - serial anim. dla dorosłych USA 2015

TVP SERIALE

08:25 Janosik (13)
10:20 Rodzinka.pl XVIII (10)
11:00 Pułkownik Kwiatkowski - komediodramat Polska 1995
13:15 Ojciec Mateusz XXVII
15:15 Komisarz Alex XXV (11)
16:15 Ranczo V (13/13)
17:20 U Pana Boga w ogródku (1/12) - serial kom. Polska 08
18:05 Na sygnale - serial obycz.
19:40 Ojciec Mateusz XXVII (3,4) - serial krym. Polska 2022
22:30 Ranczo VI (1,2) - serial komediowy Polska 2011
00:15 Rodzinka.pl XVIII (11,12)
01:10 Korona królów - serial historyczny Polska 2020

CANAL+ KUCHNIA

11:20 Maximum Foodie IV
12:50 Jamie Oliver (5)
13:50 Planeta słodczy (1, 2)
14:50 Ziemia, ogień i smak (4)
15:40 Jamie Oliver (2/4)
16:40 Sekrety gigantów fast foodu (2) - serial dok.
17:35 Dzień dobry, obiad (5, 6)
18:25 Jakubik rozgryza Włochy (3, 4, 5) - mag. kulinarny
19:45 Zgrillowani (1, 2)
20:35 m jak mięso (1, 2)
21:25 Nie tylko kimchi (5)
21:50 Podróż przez smaki Chin IV (1,2) - serial dok.
23:50 Anthony Bourdain VII

CANAL+ DOMO

11:25 Projekty marzeń - Nowa Zelandia (10/12) - serial dok.
12:25 Ucieczka na wieś XXIV
14:20 Mistrz Projektu: Szwecja V (3/8) - serial dok.
15:15 Kupiliśmy sobie zamek
16:10 W mieście czy na wsi
17:05 Wiejskie domy do liftingu (9) - reality show
17:55 Tomasz Pągowski. Remont u Ciebie (1)
18:25 Daleko od miasta XIII (3)
19:00 Ucieczka na wieś XXII
21:00 Pomocy! Kupiliśmy wioskę (3,4/20) - serial dok.
22:50 Cudotwórcy VII (13,14)
00:35 Kupiliśmy sobie zamek

PLANETE+

14:40 Ocalić raj II (2)
15:50 Jak budowano Watykan. Sekrety świętego miasta
17:00 Najbardziej punktualny pociąg świata. Japońskie linie shinkansen (2/2) - serial dok.
18:00 Świat z góry XI (14/14)
18:40 Polska z góry. Zamki, dworki, pałace IV (4,5/10)
19:45 Świat zawarty w obrazie (2) - serial dok. Francja 2021
20:50 Asteroidowy szal (2/2)
22:05 Nelly i Nadine. Zakazana miłość - film dokumentalny
00:00 Polując na drapieżców

DISCOVERY CHANNEL

11:00 Kolejarze - serial dok.
12:00 Lotnisko II (6/8)
13:00 Ciężarówką przez Indonezję (9) - serial dok.
14:00 Gorączka złota XVI
15:00 Vantara - azył dla zwierząt (3/6) - serial dok.
16:00 Specjalistki - serial dok.
17:00 Nic do ukrycia (2)
18:00 Od samochodu do domu II (8) - serial dok.
19:00 Brudne skarby (6)
20:00 Morze złota XIII (10)
21:00 Gorączka złota XVI
22:00 Conspiracies & Coverups - serial dok. USA 25
23:00 Celnicy na straży Turcji

TVP HISTORIA

12:45 Parki narodowe Korei Południowej: Ludzie (3)
13:50 Flesz historii (761)
14:20 Borsalino - dramat krym. Francja/Włochy 1970
16:25 Dunhuang, starożytna warownia na granicy
17:25 Ex libris - magazyn
17:50 Rodzina Polanieckich (4)
19:20 Zapomniane agentki II wojny światowej (2/6)
20:20 Kroniki Hitlera (11/13)
21:25 Czerwone maki - dramat wojenny Polska 2024
23:40 Popioły, cz. 1 - film historyczny Polska 1965

HISTORY

10:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:00 Niewyjaśnione tajemnice świata IV (5/11)
14:00 Piątka z historii (5)
14:25 Wyjaśnić niewyjaśnione
15:20 Starożytni kosmici XVIII
16:10 Tajemnice zaginionych miast (3) - serial dok. USA 26
17:10 II wojna światowa w kolorze: największe bitwy
18:05 Piątka z historii (1,2)
19:05 II wojna światowa w kolorze: największe bitwy (2,3,4/6) - serial dokumentalny
22:00 Tajemnice, które miały trwać wiecznie II (9)
23:00 Starożytni kosmici XIV

NATIONAL GEOGRAPHIC

14:00 Premiera: Kosmiczne horyzonty (6) - serial dok.
15:00 Premiera: Zaginione skarby Biblii (4) - serial dok.
16:00 Egipt: miejsce pełne tajemnic V (1/10) - serial dok.
17:00 Zakazana historia IV (1)
19:00 Wojna widziana z powietrza III (4/6) - serial dok.
20:00 Makro inżynieria III (2)
21:00 Największe katastrofy budowlane III (4/10)
22:00 Logistyka na wielką skalę - serial dok. Niemcy 24
23:00 Kosmiczne horyzonty (6)

FOCUS TV

09:00 Podróż Gienka i Jastrzębia II (1,2) - serial dok.
10:00 Podglądacze przyrody
11:00 Z klimatem i z pasją (24)
11:30 Wojny magazynowe V (4,3,22/722) - serial dok.
14:00 Gwiazdy lombardu XXV
15:00 Architektura z odzysku
17:00 Rolnicy. Podlasie VIII (17,18,19,20) - serial dok.
21:00 Wioski wioseczek
21:30 Górale IX - serial dok.
22:00 Salvador: Gangi, superwizjonerzy i „najfajniejszy dyktator świata” - film dok.
23:00 Największe śledztwa CBS (6) - serial dok. Polska 24

BBC EARTH

14:15 Nowozelandzka wyprawa Jimmy'ego Doherty'ego (2/4)
15:20 Fenomeny współczesnego życia III (3/5) - serial dok.
16:25 Pewnego razu w kosmosie (4/4) - serial dok.
17:40 Potęgą ssaków: kulisy
17:55 W okowach mrozu: Kanada (6/9) - serial dok.
18:55 Malownicze trasy kolejowe - serial dok. Wlk. Bryt. 20
19:55 Japonia z Sue Perkins (1/2) - serial dok. Wlk. Bryt. 19
21:00 Wielkie koty 24/7 II (1)
22:15 W okowach mrozu (6/9)
23:15 Planeta zmian - film dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

10:00 Życie prywatne przywódców Rzeszy (1/4)
10:55 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (2/6) - serial dok.
12:05 Najgroźniejsi ludzie Hitlera - serial dok. Wlk. Bryt. 18
13:55 Dolina Królów: odnalezienie tajemniczego grobowca
16:00 Ramzes: władca Egiptu
19:05 Naziści: korzenie zła
21:00 Auschwitz: zapomniana muzyka - serial dokumentalny
22:30 Nieznany rozdział historii Anny Frank - film dok.
23:40 Kryminologia starożytności - serial dok.
00:40 Wojny faraonów (4/4)

Od A do Z

72 GODZINY ★★

film sens., USA/Francja 2014,
reż. Joseph McGinty Nichol,
wyk. Kevin Costner, Amber
Heard, Hailee Steinfeld

21:00 | tvn 7

Z producenckiej teki Luca Bes-
sona: śmiertelnie chory agent w
zamian za wykonanie ostatniego
zlecenia zostaje poddany kura-
cji, która przedłuży mu życie i
pozwoli na pojednanie z córką.
Niekoniecznie.

AMRUM ★★★★★

dramat wojenny, Niemcy 2025,
reż. Fatih Akin, wyk. Laura
Tonke, Jasper Billerbeck

22:00 | hbo

Na fryzyjskiej wyspie czuć zbliża-
jący się koniec II wojny. O ile wszy-
scy czekają na jej finał z utęsknie-
niem, 12-letni chłopiec, syn oficera
SS i zagorzalej nazistki, patrzy w
przyszłość z lękiem.

BALLADA

O BIAŁEJ KROWIE ★★

dramat obycz., Iran/Francja
2020, reż. Maryam Moghadam,
Behtash Sanaeieha,
wyk. Maryam Moghadam, Alireza
Sani Far, Pourya Rahimi Sam

23:50 | tvp 2

Wdowa po skazanym na śmierć
dowiaduje się, że mąż nie popeł-
nił zbrodni, za jaką go stracono.
Kiedy podejmuje żmudne stara-
nia o odszkodowanie, zjawia się
nieznajomy z żądaniem spłaty
rzekomego długu.

DZIEWCZYNY J AK ŻŁOTO ★★

komedial, Kanada 2025,
reż. Chloé Robichaud,
wyk. Karine Gonthier-Hynd-
man, Laurence Leboeuf, Mani
Soleymanlou

23:15 | cinemax

Kino kobiece z Quebecu, inspi-
rowane filmem sprzed półwie-
cza. Dwie sąsiadki, skazane na
swoich mężów, niespełniających
ich oczekiwań, poszukując swej
kobiecości, angażują się w przy-
godne romanse.

KRWAWA POGOŃ ★★

film sens., USA/Malta 2024,
reż. Isaac Florentine, wyk. Frank
Grillo, Rhona Mitra, Robert Patrick

22:00 | tv puls

Wiedza na temat tajemnych ope-
racji rządu sprawia, że wyspe-
cjalizowana grupa operacyjna
staje się niebezpieczna dla wła-
dzy. Zapada więc decyzja, by ją
na zawsze wyeliminować z gry.

Zaklinacz deszczu

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

DRAMAT OBYCZ.

USA 1997, REŻ. FRANCIS FORD COPPOLA, WYK. MATT DAMON, DANNY DEVITO, CLAIRE DANES

LOKATORKA ★★

dramat krym., Polska 2021,
reż. Michał Orlowski,
wyk. Irena Melcer, Sławomira
Łozińska, Barbara Jonak

20:00 | kino polska

Obraz dzięki prywatyzacji w
Warszawie z początku XXI wie-
ku: przejmowania tysięcy lokali
komunalnych z lokatorami. Plus
nagrodzona w Gdyni Sławomira
Łozińska w roli inspirowanej Jo-
sem Jolanty Brzeskiej.

MISS AGENT II:

UZBROJONA I UROCZA ★★

komedial sensacyjna, USA 2005,
reż. John Pasquin, wyk. Sandra
Bullock, Regina King, Enrique
Murciano

23:30 | tvn 7

Kiedy porwano miss USA, agent-
ka federalna, która ochraniała
konkurs jako jedna z jego uczest-
niczek, na własną rękę podej-
muje poszukiwania porwanej.
Sandra Bullock w dobrze znanej
roli.

MNIEJSZE ZŁO ★★

dramat obycz., Polska 2009,
reż. Janusz Morgenstern,
wyk. Lesław Żurek, Anna
Romantowska, Janusz
Gajos

22:20 | kino polska

Czytając „Cały czas” Janusza An-
dermana: młody poeta wypływa
na fali solidarnościowego zrywu
1980 roku, ale nie waha się się-
gać po cudze teksty, by zacho-
wać zdobytą wówczas pozycję.
Gorzkie.

NIE! ★★

horror, USA 2022, reż. Jordan
Peele, wyk. Daniel Kaluuya,
Keke Palmer, Steven Yeun

23:30 | hbo

Rodzeństwo hodowców koni,
których stado jest dziesiątko-
wane przez wiszącą nad ich
ranczem tajemniczą krwio-
żerczą chmurę – UFO, próbuje
sfilmować zjawisko, by w ten
sposób wyrównać poniesione
straty.

NIESŁUSZNIE

OSKARŻONA ★★

dramat obycz., USA 2013,
reż. Karen Moncrieff,
wyk. Kate Beckinsale, Nick
Nolte, James Cromwell

20:10 | ale kino+ hd

Borykająca się z licznymi pro-
blemami osobistymi, utalento-
wana prawniczka podejmuje się
ryzyka reprezentowania kobiety,
która twierdzi, że została omył-
kowo skazana w procesie o mor-
derstwo.

RUST.

LEGENDA ZACHODU ★★

western, USA 2024,
reż. Joel Souza, wyk. Travis
Fimmel, Alec Baldwin, Frances
Fisher

23:35 | canal+ premium

Alec Baldwin jako starzejący się
znużony rewolwerowiec, który
uwalnia spod szubienicy wnuka,
skazanego za zabicie lokalnego
ranczera. Film głośny ze wzglę-
du na przypadkową śmierć ope-
ratorki na planie.

23:00 | tvp kultura

★★★★

Ciągle te same
dylematy Johna
Grishama: młody ide-
alista w konfrontacji
z amerykańskim syste-
mem prawnym wobec
machinacji firm ubez-
pieczeniowych. Plus
Matt Damon w solid-
nej reżyserii Francisca
Coppoli.

SNAKE EYES:

GENEZA G.I. JOE ★★

film akcji, USA 2021, reż. Ro-
bert Schwentke, wyk. Henry
Golding, Andrew Koji, Haruka
Abe

22:40 | tvn

Zanurzenie w komiksowym
uniwersum po szyję: samotnik
Snake Eyes – wszechstronnie
wyszkolony ninja – staje przed
szansą pójścia w ślady swego
ojca, ukrytego pod maską agenta
tajnej organizacji G.I. Joe.

TO JEST CIAŁO

MOJE ★★

komediodramat, Hiszpania
2023, reż. Patricia Ortega, wyk.
Kiti Mánver, Silvia Acosta,
María José Mariscal

20:00 | cinemax

Starsza pani, szyjąca szaty dla
kościelnych figur i opiekująca
się wnuczką, uczy się obsługi-
wać internet, by mieć kontakt z
nieobecna córką. Odkrycie por-
no w sieci powoduje jej seksual-
ne przebudzenie.

ZABÓJCZY

WIDOK ★★

film sens., Wlk. Brytania/Islan-
dia/USA 1985, reż. John Glen,
wyk. Roger Moore, Christopher
Walken, Tanya Roberts

20:00 | tvp kultura

James Bond w obronie Doliny
Krzemowej. Siódmy (i ostatni)
film o 007 z Rogerem Moore'em
– niezłe kino, choć jako "Bond" –
fatalne. Plus Grace Jones.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI **D3**

08:00 Serwis Info – magazyn
08:20 Zaraz wracam (42)
09:00 Ranczo III (6/13)
10:00 Komisarz Alex IV (2/13)
11:00 Ojciec Mateusz XI (12/13)
12:00 Serwis Info – magazyn
12:10 Agrobiznes – magazyn
12:35 Rok w ogrodzie extra (1/2)
12:50 Planeta zmian (1/2)
– serial dok. USA/Wlk. Bryt. 22
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info – magazyn
15:15 Reporterzy (527)
15:35 Gra słów. Krzyżówka (1025) – teletuniej
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5929)
17:55 Klan (175) – telenowela
18:20 Zaraz wracam (43)
18:55 Akcyjowa 38
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 **Moralność pani Dulskiej** – spektakl teatralny Polska 2026, reż. Agnieszka Glińska, Franciszek Przybylski, wyk. Michał Baliński, Kinga Preis
21:50 **Postscriptum** (55)
22:20 **Pan Nikt kontra Putin** – film dok. Czechy/Dania/Niemcy 2025
23:35 **Balans bieli** (137)
00:15 **Wyszukiwanie – zemsta czy przebaczenie** – film biograficzny Polska 2021 (95 min)

MEZZO

13:30 Vincenzo Bellini: Lu-natyczka – opera Belgia 2023
15:50 Brahms: Kwintet smyczkowy G-dur, nr 2 op. 111
16:45 Filharmonia Monachijska, Sergiu Celibidache: Ravel, Boléro – muzyka klas.
17:05 Przełomy w muzyce
17:55 Filharmonia Monachijska, Sergiu Celibidache: Ravel, Rapsodia hiszpańska
18:20 Bruckner: IX Symfonia
19:20 Dietrich Fischer-Dieskau: Ostatnie słowa
20:30 Rachmaninow w nowej odsłonie – film dok. USA 2020
21:20 Boris Giltburg: Chopin, Rachmaninow – muzyka klas.
22:50 Yoav Levanon: Clara Schumann, Robert Schumann, Rachmaninow – muzyka klas.
00:25 Yehudi Menuhin, skrzypce stulecia

TVP2 **D3**

06:25 Rodzina (nie od) święta (48) – program religijny
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7557) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7557) – mag. Polska 2026
11:40 Okrasa tamie przepisy
12:10 Kolekcja (7)
12:30 Koło fortuny (1832)
13:15 Panna młoda (64)
14:05 Va banque (966)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic – telenowela
16:00 Koło fortuny (1833)
16:35 Familiada (3100)
17:20 Panna młoda II (65) – serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (967)
18:50 Jeden z dziesięciu (9)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (5)

20:05 **Barwy szczęścia** – serial obycz. Polska 2025
20:40 **Kulisy serialu „Mjak miłość”** (1667)
20:55 **Mjak miłość** – serial obycz. Polska 2026
21:55 **Na sygnale**
22:55 **Okrutna miłość** (2/4) – miniserial Wielka Brytania 2025
23:50 **Ballada o białej krowie** – dramat obycz. Iran/F 2020 (105 min)
01:35 **Cztery pory roku w Hawanie** (6/8) – serial kryminalny

PULS 2

06:25 Seriale animowane
09:20 Bing (35,36/78)
09:35 Basia
10:00 Jeżyk i przyjaciele (11)
10:25 Spidey i superkumple
11:25 Dinopociąg III (10)
11:55 Smerfy – serial anim.
13:00 Gumisie VI (1,8/18)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous IV
16:00 Fineasz i Ferb II (2,3/39)
17:00 Marta mówi! II
17:35 Superkoty (3/26)
18:00 Blue (29,30/52)
18:15 Bing (35,36/78)
18:45 Masza i niedźwiedź VI
19:00 Kacze opowieści
20:00 Przepis na zbrodnię (40) – serial krym. Polska 2025
21:00 Dzielnica strachu X (39,40) – serial krym. Polska 2025
23:00 Wstydliwie choroby II
01:00 Lombard XII

POLSAT **D3**

05:25 Telezakupy TV Okazje
06:00 Nowy dzień – mag.
08:30 Malinowski i Partnerzy VI (17,18)
09:30 Trudne sprawy XXI (79,80) – serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIV (19,20, 21/60) – serial fabularno-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (52) – serial fab.-dok. Polska 2026
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5900)
16:30 Naratunek 112 XVIII (53) – serial fab.-dok. Polska 2026
17:00 Gliniarze XX (54)
18:00 Pierwsza miłość 50 (48) – serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zająk, Anna Ilczuk
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:15 Gość „Wydarzeń” (518)
19:30 Sport – Polska 2026
19:55 Milionerzy (105)

20:35 **Kraven łowca [Kraven the Hunter]** – film s.f. USA/Wlk. Brytania/Islandia/Kanada 2024, reż. J.C. Chandor, wyk. Aaron Taylor-Johnson, Ariana DeBose (160 min)
23:15 **Ucieczka z piekła [No Escape]** – film sens. USA/Tajlandia 15, reż. John Erick Dowdle, wyk. Owen Wilson (130 min)
01:25 **Nieobliczalny [Shadow Man]** – film sens. USA/Wlk. Brytania/Rumunia 2006 (135 min)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XII (2) – serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci IX (5,6/65) – serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (54,46) – serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (4,5)
13:55 Trudne sprawy XXII (26,27,28) – serial fab.-dok.
16:55 Łowcy skarbów (528)
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (55,56) – serial obycz.
20:00 Uroczysko V (45) – serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (45)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (45) – serial krym.
22:40 Pamięć absolutna – film s.f. USA/Meksyk 1990, reż. Paul Verhoeven, wyk. Arnold Schwarzenegger
00:55 Love Island III

TVN **D3**

05:40 Uwaga! (7717) – mag. reporterów Polska 2025
05:55 Ukryta prawda (18/48)
06:50 Kuchenne rewolucje: Myślboro – „Domowe obiady u rudej” 31 (8) – reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5719)
11:20 Doradca smaku (32)
11:25 Kuchenne rewolucje: Poznań – Szagówka i majerane- nek 32 (10) – reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Warszawa – bar mleczny XXVII (3) – reality show
13:40 Ukryta prawda (24,25, 16/40) – serial fabularno-dok.
16:50 Szpital św. Anny (1) – serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (54) – serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7995) – mag.

20:15 **Na Wspólnej XXIV** – serial obyczajowy Polska 2026
20:50 **The Floor** (16) – teletuniej Polska 2026
21:30 **Bitwa o gości** (11)
22:40 **Snake Eyes: Geneza** **G.I. Joe** – film akcji USA 2021, reż. Robert Schwentke, wyk. Henry Golding (145 min)
01:05 **Pelzająca śmierć [Crawl]** – horror USA 2019, reż. Alexandre Aja, wyk. Kaya Scodelario (120 min)

METRO **D3**

07:35 Magda gotuje Internet (5, 6) – talk-show Polska 2026
08:35 Szpital (41,42/69)
10:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (19,20)
12:35 Szkoła (43/67)
13:35 Anatomia piękna II (6) – serial dok. Polska 2025
14:35 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (11, 12)
17:00 Ciężarówką przez RPA (4/9) – serial dok. Polska 2023
18:00 Prawo Agaty IV (6)
19:00 Kartoteka IX (21,29) – serial fab.-dok. Polska 2015
21:05 Kryminalni VI – serial kryminalny Polska 2007
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X (8/23)
00:15 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (5) – serial dok.
01:15 Szpital (39/69)
02:15 Szkoła (11/63)

TV PULS **D3**

06:00 Policjanci z Miami (13,14/23) – serial krym. USA 1984, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XX (13,14/15) – serial sens. Niemcy 2015
10:00 Triumf miłości – telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem – telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III – serial obycz. Turcja 2014
14:00 Dzielnica strachu X (36)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (55) – serial obycz.
17:00 Dzielnica strachu X (37)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (53,54) – serial obyczajowy Polska 2025

20:00 **Odsiecz [American Siege]** – film sens. Kanada/USA 2021, reż. Edward Drake, wyk. Bruce Willis (120 min)
22:00 **Krwawa pogoń [Hounds of War]** – film sens. USA/Malta 2024, reż. Isaac Florentine, wyk. Frank Grillo, Rhona Mitra (120 min)
00:00 **Mizantrop [To Catch a Killer]** – thriller USA/Kanada 23, reż. Damián Szifron, wyk. Shailene Woodley (140 min)

TVN7 **D3**

05:20 Ten moment (16/20) – serial fab.-dok. Polska 2015
05:55 Szkoła (13,14,15/67) – serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (17,14, 15/71) – serial fabularno-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy – serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (28/40) – serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (44) – serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (6,7)
18:00 Sekrety życia (20/40) – serial fab.-dok. Polska 2023
19:00 Ukryta prawda (28/60) – serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czeakańska
20:00 **Hotel Paradise** (45) – real tv Polska 2026
21:00 **72 godziny [3 Days to Kill]** – film sens. USA/Francja 2014, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Kevin Costner, Amber Heard (150 min)
23:30 **Miss Agent II: Uzbrowiona i urocza** – komedia sensacyjna USA 2005, reż. John Pasquin, wyk. Sandra Bullock (145 min)
01:55 **Skok na głęboką wodę** (10) – reality show

STOPKLATKA

08:25 Wojciech Cejrowski – boso przez świat
08:55 Robert Makłowicz (188, 191) – magazyn
10:40 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (1)
10:55 Górski lekarz XVII (1,2/8) – serial obycz.
13:00 Katastrofy w przestworzach V (3,4,1/10)
16:00 MacGyver II (13,14/22) – serial sensacyjny USA/Kanada 1987
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (8,9/12)
19:10 Wojny kontenerowe (15,16/16) – serial dok.
20:00 Naczelny dowódca (General Commander) – film sens. USA/Wlk. Bryt./Filipiny/Węgry 2018, reż. Ross W. Clarkson, Philippe Martinez, wyk. Steven Seagal (110 min)
21:50 Bez litości (6/13) – serial sensacyjny Kanada/USA 2011
23:45 Karma (Bleeding Heart) – thriller USA 15, reż. Diane Bell, wyk. Jessica Biel (120 min)
01:45 Filip z konopi – komedia Polska 1983, reż. Józef Gębski, wyk. Jerzy Bończak (115 min)

KINO POLSKA

07:45 Polska Kronika Filmowa 48B/66 – film dok. Polska 1966
07:55 Tęgo się nie robi kotu – film krótkom. Polska 2022
08:10 Rachunek szczęścia – film dok. Polska 2010
09:50 Komedia małżeńska – komedia Polska 1993, reż. Roman Załuski, wyk. Ewa Kasprzyk, Jan Englert
11:55 Pan Wołodyjowski – film historyczny Polska 1968, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Tadeusz Łomnicki, Magdalena Zawadzka, Mieczysław Pawlikowski, Hanka Bielicka
15:35 W zawieszeniu – dramat obycz. Polska 1987, reż. Waldemar Krzystek, wyk. Krystyna Janda, Jerzy Radziwiłowicz
17:20 Stawka większa niż życie (7) – serial wojenny
20:00 Lokatorka – dramat krym. Polska 2021, reż. Michał Orlowski, wyk. Irena Melcer, Sławomira Łozińska
22:20 Mniejsze zło – dramat obycz. Polska 2009, reż. Janusz Morgenstern, wyk. Lesław Żurek, Anna Romantowska
00:50 Drogowka – film kryminalny Polska 2013, reż. Wojciech Smarzowski, wyk. Bartłomiej Topa, Marian Dziędziel, Arkadiusz Jakubik

ALE KINO+

09:40 Mały (Baby) – film krótkom. Kolumbia/Hiszpania 2022 (20 min)
10:00 Vigili II (1,2/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2023
12:30 Vera XI (1/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2021
14:25 Trzej muskietowie (The Three Musketeers) – film przyg. USA/Hiszpania/Wlk. Bryt. 1973 (125 min)
16:30 Decydująca godzina (Lakewood) – thriller USA 2022, reż. Phillip Noyce, wyk. Naomi Watts (105 min)
18:15 Vera XI (2/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2021
20:10 Niesłusznie oskarżona (The Trials of Cate McCall) – dramat obycz. USA 2013, reż. Karen Moncrieff, wyk. Kate Beckinsale (110 min)
22:00 Co się stało z Gracie Darling (1,2/6) – serial obycz. Australia 2025, wyk. Morgana O'Reilly
23:50 Paw zwyczajny (Pfau – Bin ich echt?) – komediodramat Austria/Niemcy 24, reż. Bernhard Wenger, wyk. Albrecht Schuch (130 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin X (7/9)
08:35 Przyjaciółki XXI (9,10/12)
10:30 Świat według Kiepskich (20,24,17,19,24,25/35)
14:10 Wieczorówka – komedia USA/Chiny 2018
16:35 Geneza Planety Małp – film s.f. USA/Wlk. Bryt./Kan. 2011, reż. Rupert Wyatt
18:45 Nomadland – dramat obyczajowy USA 2020
21:00 Terrorysta – film sensacyjny Wlk. Brytania 2012, reż. Hadi Hajaig, wyk. Sean Bean
23:10 W pogoni za zemstą – film sensacyjny USA 2010

KINO TV

08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (3,4/13)
11:05 Panna Scarlet i komisarz (1,2/6) – serial krym.
13:05 Poirot II (5,6/10)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (5,6/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz (3,4/6) – serial krym.
20:00 RoboCop – film s.f. USA 2014, reż. José Padilha, wyk. Joel Kinnaman, Gary Oldman
22:10 Amerykański Ninja II – film sens. USA/RPA 1987
00:05 Zdrójca – film sens. USA 2008, reż. Jeffrey Nachmanoff, wyk. Don Cheadle, Guy Pearce

TVP KULTURA

09:00 Dobre strony (9)
09:25 Tamte lata, tamte dni
10:00 Jan Serce (8) – serial obycz. Polska 1981
11:15 Niedźwiadek (L'ours) – film przyg. Francja/USA 1988 (105 min)
13:00 Pierwsze kroki w Operze – film doku-mentalny Francja 2018
14:25 Stracona noc
15:15 Szarada (Charade) – komedia sensacyjna USA 1963 (130 min)
17:25 Jan Serce (9)
18:25 Tygodnik kulturalny
19:20 Poszukiwacze zaginionych dzieł sztuki
20:00 Zabójczy widok (A View to a Kill) – film sens. Wlk. Brytania/Islandia/USA 1985, reż. John Glen (140 min)
22:20 Porozmawiajmy szczerze (19)
23:00 Zaklinacz deszczu (The Rainmaker) – dramat obyczajowy USA 1997 (135 min)
01:15 Dzień z życia artysty
01:45 Człowiek, który sprzedał swoją skórę – dramat F/Tunezia/Niemcy/Belgia/Szwecja 2020 (105 min)

WARNER TV

09:35 Bajer z Bel-Air II (8,9/24)
10:35 Za głosem serca
11:35 Pełna chata V (11,12/26)
12:40 J.A.G. VIII (13,15/24)
14:30 Bajer z Bel-Air II (8,9,10,11/24) – serial kom.
16:30 Pełna chata V (11,12,13,14/26) – serial kom.
18:35 Taxi II – komedia sensacyjna Francja 2000
20:15 Taxi III – komedia sensacyjna Francja 2003
22:00 Przynęta – komedia krym. Kanada/USA 2000
00:25 Mad Max II: Wojownik szos – film s.f. Australia 1981

PARAMOUNT

10:25 Pingwiny z Madagaskaru
11:00 Czy leci z nami pilot? – komedia USA 1980
13:00 Spokojnie, to tylko awaria! – komedia USA 1982
14:50 Plan B – komedia romantyczna USA 2010
17:00 Cast Away – Poza światem – film przyg. USA 2000
20:00 Zapowiedź – thriller USA/Wlk. Bryt./Australia 2009, reż. Alex Proyas, wyk. Nicolas Cage, Chandler Canterbury
22:30 Zaginiona dziewczyna – thriller USA 2014
01:30 Utalentowany pan Ripley – thriller USA 1999

HBO

09:40 Harry Potter i Insygnia Śmierci, cz. 2 – film przyg. Wlk. Bryt./USA 2011 (130 min)
11:50 Pokojówka na Manhattanie – komedia USA 2002 (105 min)
13:35 Jane Austen zrujnowała mi życie – komediodramat F 24 (100 min)
15:15 Święteczna afera w North Pole – komedia USA 2021 (85 min)
16:40 W skrócie – komediodramat Niemcy 2024, reż. David Dietl (105 min)
18:25 Kung Fu Panda IV – film anim. USA/Chiny 2024, reż. Mike Mitchell, Stephanie Stine (95 min)
20:00 Euforia III (6/8) – serial obyczajowy USA 2026
21:00 Władca much (1/4) – serial obyczajowy Wlk. Brytania 2026
22:00 Amrum – dramat wojenny Niemcy 2025, reż. Fatih Akin (90 min)
23:30 Nie! – horror USA 2022, reż. Jordan Peele, wyk. Daniel Kaluuya (125 min)
01:35 Człowiek w ogniu – thriller Szwajcaria/Wlk. Brytania/USA/Meksyk 2004 (145 min)

CINEMAX

12:45 Diuna – film s.f. USA/Meksyk 1984, reż. David Lynch
15:00 Mleko – dramat obyczajowy Holandia 2023
16:45 Świadek – dramat obycz. Niemcy/Austria 2024
18:25 Triumf – komedia Bułgaria/Grecja 2024
20:00 To jest ciało moje – komediodramat Hiszp. 2023
21:25 Zulu – dramat kryminalny Francja/RPA 2013
23:15 Dziewczynny jak złoto – komedia Kanada 2025
00:55 Amal – dramat obycz. Belgia 2023, reż. Jawad Rhalib

ROMANCE TV

12:20 Lena Lorenz (4/4)
14:15 Rosamunde Pilcher: Długa droga do szczęścia – film obycz. Niemcy 2000
16:05 Rejs ku szczęściu
18:00 Zwierzyniec doktor Mertens (11/13) – serial obycz.
19:00 Górski lekarz (2/9)
20:00 Bachmannowie. Stan zagrożenia – komedia Niemcy 2026, reż. Fabian Mohrke
21:55 Mój brat, jego spadek i ja – komedia Niemcy 2011
23:50 Górski lekarz (2/9)
00:50 Bachmannowie. Stan zagrożenia – komedia Niemcy 2026, reż. Fabian Mohrke

CANAL+ PREMIUM

08:55 Łapu-Capu
09:10 Fuks – komedia sens. Polska 1999, reż. Maciej Dutkiewicz (85 min)
10:35 Stracony weekend. Historia miłosna – film dok. USA 2022
12:10 Kiler – komedia Polska 1997 (105 min)
13:55 The Office PL V (10,11/12) – serial kom.
14:50 Charlie Chaplin: duch włośczi – film dok.
16:20 Battleship: Bitwa o Ziemię – film przyg. USA/Japonia 2012, reż. Peter Berg (130 min)
18:30 Łapu-Capu
18:35 Złęd – dramat obycz. Polska 2025, reż. Fadi Chakkour (85 min)
20:00 Brygada II (3/8) – serial sens. Francja 2025, wyk. Sofian Hammes
20:50 Making of C+
21:00 Kontyngent (2/6) – serial wojenny Szwecja/Francja 2025
21:45 Wyciąg śmierci (Death Race) – film s.f. USA/Niemcy/Wlk. Brytania 2008 (110 min)
23:35 Rust. Legenda Zachodu – western USA 2024 (135 min)

TVN FABUŁA

09:50 Prawo Agaty (3/15)
10:50 Szpital św. Anny (28/50)
11:50 Druga szansa II (12,13)
13:55 Prawo Agaty (2)
14:55 Detektywi – serial dok.
15:55 Top 100: filmy wszech czasów (3) – mag. filmowy
16:40 Vabank – komedia kryminalna Polska 1981
19:00 Szpital św. Anny (8/50)
20:00 Zabójcza broń – komedia sensacyjna USA 1987
22:30 Heroski – film przyg. USA/Wlk. Brytania 2023
00:10 Kobieta kot – film sensacyjny USA 2004, reż. Pitof

AMC

08:20 Pretender – dramat obyczajowy USA 2015
10:20 Zagadki Sfinksa – film s.f. Wlk. Brytania/Kanada 2008
12:20 Widmo – horror USA 17
14:20 Meteor, cz. 1 (1, 2) – film katas. USA 2009, reż. Ernie Barbarash, wyk. Billy Campbell
18:25 Przypadkowy mąż – komedia USA/Irlandia 2008
20:10 Teren prywatny – thriller USA 2001, reż. Harold Becker, wyk. John Travolta
22:00 Wolf Creek – horror Australia 2005
23:55 28 dni później – horror Wlk. Bryt./Hiszpania/USA 02

AXN

08:25 Dr House III (16/24)
09:25 Castle VII (6,7/23)
11:20 Detektyw Monk (12,13/13) – serial krym.
13:20 Dr House III (17,18/24)
15:20 Agenci NCIS XIV (17,18/24) – serial krym.
17:10 Castle VII (8,9/23)
19:10 FBI VI (6,7/13)
21:05 FBI: International IV (5/22) – serial akcji USA 2024
21:55 FBI: Most Wanted IV (8/22) – serial krym. USA 2022
22:55 Castle VII (8,9/23)
00:40 FBI VI (6/13)

EPIC DRAMA

09:10 Lekarze na start
10:50 Agenci NCIS XVII (15,16/20) – serial krym.
12:35 Wszystkie stworzenia duże i małe III (5/6)
13:35 Księżycowy klejnot
14:35 Poirot VII (1/2)
16:45 Agenci NCIS XVII (17,18/20) – serial krym.
18:30 Sherlock i córka: Wyzwanie (1) – serial krym. USA/Wlk. Brytania 2024
19:30 Lekarze na start
21:00 Robin Hood – serial przyg. USA/Serbia 2025
22:20 I nie było już nikogo (2/3)
00:15 Panna Marple IV (4/4)

TVN STYLE

08:45 Pojedynek na podróże (3) – program rozrywkowy
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (8, 9) – reality show
11:25 Ugotowani (5, 6)
13:30 Kuchenne rewolucje (7, 6) – reality show Polska 17
15:35 Jestem z Polski (1,6/9) – serial dok. Polska 2018
17:45 Kuchenne rewolucje (10, 11, 12) – reality show
20:50 Babski biznes II (7/8) – serial dok. Polska 2026
21:50 Jestem z Polski (5,7/9)
23:45 Hotel Paradise (45)
00:45 40 kontra 20 (25)

TVN TURBO

10:15 Złomowisko PL X
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (4982)
18:15 Wojny samochodowe
19:15 Usterka XVI – serial dok.
19:45 Ciężarówka przez Chile
20:45 Naprawy nie do naprawy (7) – mag. motoryzacyjny
21:30 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (10/12)
22:00 Raport Turbo (4982)
22:15 Moto Fachury (12)
23:00 Z drugiej ręki (16)
23:40 Jeździć, obserwować VII

BBC FIRST

11:45 Zagadki doktora Blake'a III (8/8) – serial krym.
12:55 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V (2)
14:50 Ojciec Brown IV (5/10)
15:50 Lewis IX (2/6)
16:55 My Life is Murder III
17:50 Morderstwa w Mid-somer XI (7,7/7) – serial krym.
19:50 Śmierć pod palmami X (1/8) – serial kryminalny
21:00 Śmierć z dala od palm IV (2/6) – serial kryminalny
22:10 Bergerac (3,4/6)
00:05 Ludwig (3/6)

FX

09:10 Z Archiwum X (10/24)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (12,13/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (11,12/18)
13:45 Agenci NCIS VIII (21,22/24) – serial krym.
15:35 FBI IV (10/21)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (14,15/24)
18:20 Z Archiwum X (11/24)
19:15 FBI IV (11/21)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (13,14/18)
22:00 Tropiciele III – serial krym.
23:00 Z Archiwum X (11/24)
00:00 9-1-1 IX – serial obycz.

HGTV

09:05 Remontujemy dom na plaży IX (10,3/12) – serial dok.
11:00 Zrobić na remoncie VIII
13:00 Zbudujemy większy dom (5/10) – serial dok.
13:55 House Hunters (12, 1)
15:05 Mieszkanie na miarę IV
17:00 Polowanie na ogród V
18:05 Weekendowa metamorfoza (1, 3) – reality show
19:55 Zgłoś remont (7)
20:55 Dorota was urządzi V (2,3/12) – serial dok. Polska 16
22:30 House Hunters (6, 7, 8, 9)
00:40 Kupujemy dom na plaży 28 – serial dok. USA 2021

BBC LIFESTYLE

09:50 Zapraszam do stołu
10:55 Wielkie nowozelandzkie wypieki (4, 5) – show
13:45 Najdroższe brytyjskie domy II (7/8) – serial dok.
14:45 Najlepsze hotele Indii
15:50 Zapraszam do stołu: wielka porcja (7) – reality show
17:35 Najbardziej tajemnicze domy świata (1)
18:35 Mistrzowie szycia (9)
19:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (6) – show
21:00 Życie w Monako (1/3)
22:10 Ekskluzywne hotele
23:00 Wstydliwe choroby VII
00:10 Ratunek dla skóry V

COMEDY CENTRAL

08:55 Przyjaciele VII (21,22,23, 24,1,2/24) – serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX (8,9,10,11,12,13/24)
14:30 Dwóch i pół X (20,21, 22,23/23) – serial kom.
16:30 Przyjaciele VIII (3,4,5, 6,7,8/24) – serial kom. USA 01
19:30 Duchy (10,12/18)
20:30 Tata ma plan II (15,16,17/21) – serial kom.
22:00 The Office PL IV (7/8)
23:05 Comedy Club (5, 6)
00:05 Miasteczko South Park XIX (10,1/10)

TVP SERIALE

08:40 Komisarz Alex XXIII (13)
09:30 Rodzinka.pl III (14)
10:05 Klan – telenowela
10:40 Ranczo V (13/13)
11:30 M jak miłość
12:30 Komisarz Alex XXV (11)
13:25 Kulisy serialu „Ojciec Mateusz” (11) – felieton
13:40 Ojciec Mateusz XXVII
15:35 Komisarz Alex XXIV (1)
18:20 Na sygnale (68)
17:30 Ranczo VI (1,2)
19:30 Ojciec Mateusz XXVII (8,11) – serial krym. Polska 22
21:30 Ranczo VI (3,4,13)
23:20 Ojciec Mateusz XXVII
00:10 Na sygnale – serial obycz.

CANAL+ KUCHNIA

14:50 Kucharskiego pomysł na kuchnię (10, 11)
15:45 Włoska kuchnia Gino: sekrety południa (2,3/7)
16:40 Jamie Oliver (1/4)
17:35 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (7, 8)
18:30 Jakubiak rozgryza... (4)
18:55 Zgrillowani (8)
19:25 m jak mięso (1, 2)
20:15 Kulinarna mapa Wielkiej Brytanii (9, 10) – mag. kulinarny
21:15 Anthony Bourdain VIII (7,8,1,2/9) – serial dok.
00:45 Bitwa na smaki: David vs Matteo (6, 7) – real tv

CANAL+ DOMO

12:50 Gardeners' World (31)
14:00 Cudotwórcy VII (6/13)
15:00 Kupcie sobie zamek! (6)
15:55 Tomasz Pağowski. Remont u ciebie (9, 1)
16:50 Gardeners' World (2)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie Projekty: Szwecja III (4/6) – serial dok.
20:00 Daleko od miasta XV (7,8) – serial dok. Polska 2024
21:00 Cudotwórcy VII (7/13)
21:55 Wielkie Projekty: Szwecja V (3/8) – serial dok.
22:50 Cuda z drewna (12/12)
23:40 Wiejskie domy do liftingu (10) – reality show Kan. 22

PLANETE+

14:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi – serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże kolejną II (6/6) – serial dok.
17:00 Afryka z góry (1/10)
18:05 Świat z góry XI (12/14)
18:45 Ramzes II. 66 lat panowania (3) – serial dok. F 2025
19:45 Antropocen. Epoka człowieka – film dok.
20:50 Niezwykłe podróże kolejną XIII (5/7) – serial dok.
22:00 Dawno temu w Europie
23:10 Cel: zatrzymać ludobójstwo – serial dokumentalny

DISCOVERY CHANNEL

10:00 Klan z Alaski IV (18/19)
11:00 Złoto drwali II (5/8)
12:00 Od samochodu do domu II (8) – serial dok.
13:00 Nagi instynkt przetrwania X (7/12) – serial dok.
15:00 Złomowisko PL III
16:00 Budowa na końcu świata VIII (9) – serial dok.
17:00 Włoska kontrola celna
18:20 Truckerki III (3)
19:00 Złomowisko PL VI (13)
21:00 Nic do ukrycia (3)
22:00 Celnicy na straży Szwecji IV (1/14) – serial dok.
23:00 Celnicy na straży Turcji
00:15 Gorączka złota (22/25)

TVP HISTORIA

11:15 Fake czy historia?
11:55 Najwspanialsze góry Afryki – serial dokumentalny
13:00 Zabójcza nauka (1/6)
14:05 Królowie (16)
14:40 Pogranicze w ogniu (4)
15:45 Sensacje XX wieku
17:40 Czas honoru (3)
18:40 Monte Cassino. Ostatni rozdział – film dok. Polska 2022
20:00 Królowie (55) – serial kostiumowy Polska 2024
20:40 Ekstradycja (4)
21:45 Berlin 1945 (3)
22:45 Kroniki Hitlera (11/13)
23:50 Sensacje XX wieku

HISTORY

14:00 Tajemnice skute lodem III (9/10) – serial dok.
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (12/22)
15:50 Gwiazdy lombardu XII (17/46) – serial dok. USA 2013
16:15 Wykute w ogniu (3)
17:10 II wojna światowa w kolorze: największe bitwy
18:10 II wojna światowa: walka o Europę (1/8) – serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XIV (2,9,6/20) – serial dok.
22:00 Największe tajemnice świata VII (5) – serial dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata VII (12/18)

NATIONAL GEOGRAPHIC

15:00 Strzegąc granic X
16:00 Tajemniczy świat Majów
17:00 Zaginione skarby Biblii
18:00 Wojna szpiegów
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (3/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXI (7/10) – serial dok.
21:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny (2/10)
22:00 Katastrofa w przestworzach XIII (11,2/11) – serial dok.
00:00 Katastrofa w przestworzach: raport specjalny III
01:00 Życie na Alasce II (2/14)

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici III
10:00 Gwiazdy lombardu XVIII (7,26,32,34) – serial dok.
12:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy IV (4/6) – serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii XXIII (2,3) – serial dok.
14:00 Polowanie na Hitlera III
16:00 Dorwać tuńczyka V
18:00 Rolnicy. Podlasie II
20:00 Galileo – pr. popularn.
21:00 Legendarne zamki
22:00 Naziści: ściśle tajna nauka (1,2) – serial dok.
00:00 Starożytni kosmici XVI (20) – serial dok. USA 2023

BBC EARTH

13:25 Mumia Tutanchamona: tajemnice ujawnione – film dok.
14:25 W okowach mrozu (4/9)
15:25 Życie na pustkowiu XI
16:25 Amerykańskie Południe
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice III (1/6) – serial dok.
18:30 Błękitna Planeta II (6/7)
19:45 Ziemia widziana z orbity – film dok. Wlk. Brytania 2024
20:55 Życie na pustkowiu XI
21:55 W okowach mrozu: Kanada – serial dok. USA 2020
22:55 Amerykańskie Południe
23:55 Nowozelandzka wyprawa Jimmy'ego Doherty'ego

POLSAT VIASAT HISTORY

13:20 Zaginione tajemnice piramid (1/2) – serial dok.
14:25 Tajne bazy nazistów IV
16:20 Zaginione tajemnice piramid (1/2) – serial dok.
17:30 Z popiołów II wojny światowej – serial dok.
18:35 Tajne bronie II wojny światowej (1/6) – serial dok.
19:45 Wojny faraonów
21:00 Naziści: korzenie zła
22:10 Najgroźniejsi ludzie Hitlera – serial dokumentalny
23:05 Grobowce Egiptu: Imhotep, twórca piramid (1/2)
00:15 Z popiołów II wojny światowej – serial dok.

Od A do Z

300 ★★★★★

dramat historyczny, USA/Kanada/Bulgaria 2006, reż. Zack Snyder, wyk. Gerard Butler, Lena Headey, Rodrigo Santoro
23:40 | tvn

Według komiksu Franka Millera: Spartanie bronią Termopol przed perską nawałą. Graficznie konsekwentne, tym bardziej efektowne, ale szukanie odniesień do wojny w Iraku – chybione.

BO WE MNIE JEST SEKS ★★★★★

film biograficzny, Polska 2021, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska, Leszek Lichota, Krzysztof Zalewski
20:00 | kino polska

Szara polska rzeczywistość lat 60. XX wieku a na jej tle barwny fenomen Kaliny Jędrusik – aktorki, piosenkarki, żony Stanisława Dygata i ikony tamtych lat – w kreacji nagrodzonej w Gdyni Marii Dębskiej.

DREAM SCENARIO ★★★★★

komedial, USA/Kanada 2023, reż. Kristoffer Borgli, wyk. Nicolas Cage, Julianne Nicholson, Michael Cera
22:05 | ale kino+ hd

Profesor biologii, nudnawy ojciec rodziny, odkrywa, że pojawia się w cudzych snach. Wprawdzie zwraca to uwagę mediów, co zaspokoilioby jego ego, gdyby nie to, że budzi się w nim pragnienie czegoś więcej.

GOLDENEYE ★★★★★

film sens., Wlk. Brytania/USA 1995, reż. Martin Campbell, wyk. Pierce Brosnan, Sean Bean, Izabella Scorupco
21:20 | tvp 1

Pierce Brosnan debiutuje jako 007 – udanie i dowcipnie, choć jeszcze dalej od realizmu niż jego poprzednicy. Uwaga na polski akcent, choć w roli Rosjanki: Izabella Scorupco da się lubić.

IKAR. LEGENDA

MIETKA KOSZA ★★★★★

film biograficzny, Polska 2019, reż. Maciej Pieprzycza, wyk. Dawid Ogrodnik, Cyprian Grabowski, Jowita Budnik
23:25 | tvp 2

Dawid Ogrodnik w roli ociemniałego, niezwykle uzdolnionego pianisty, który na przełomie lat 60. i 70. XX wieku stał się objawieniem polskiej sceny jazzowej, a także kilku festiwali zagranicznych.

Szklana pułapka II

FOT. MATERIAŁY PRASOWE

FILM AKCJI

USA 1990, reż. Renny Harlin, wyk. Bruce Willis, Bonnie Bedelia, William Atherton

KAMERDYNER ★★★★★

dramat historyczny, Polska 2018, reż. Filip Bajon, wyk. Janusz Gajos, Anna Radwan, Sebastian Fabijański
22:05 | kino polska

Zrealizowana z epickim rozmachem i gwiazdorską obsadą opowieść o relacjach prusko-kaszubsko-polskich na Pomorzu Gdańskim w okresie 1900-45 na tle burzliwej historii przetaczającej się przez te ziemie.

KAMIENNE PIĘŚCI ★★★★★

film biograficzny, USA/Panama 2016, reż. Jonathan Jakubowicz, wyk. Edgar Ramirez, Robert De Niro, Usher Raymond
22:00 | stopklatka

Filmowa biografia panamskiego boksera Roberto Durana, w latach 70. i 80. wielokrotnego mistrza świata w czterech różnych kategoriach wagowych. Robert De Niro jako jego trener.

KRÓLESTWO NIEBIESKIE ★★★★★

dramat historyczny, Wlk. Brytania/Niemcy/Hiszpania/Maroko/USA/Włochy/Francja 2005, reż. Ridley Scott, wyk. Orlando Bloom, Eva Green, Liam Neeson
23:00 | hbo

Fresk w reżyserii Ridleya Scotta: średniowieczny kowal okazuje się synem rycerza i za namową ojca wyrusza do Jerozolimy, by bronić Grobu Pańskiego przed Saracenami. Imponujące, choć poniżej oczekiwań.

NAJPIERW STRZELAJ, POTEM ZWIEDZAJ ★★★★★

komedial sensacyjna, Wlk. Brytania/USA 2008, reż. Martin McDonagh, wyk. Colin Farrell, Brendan Gleeson, Elizabeth Berrington
22:35 | canal+ premium

Dwaj płatni mordercy po wypadku przy pracy zostają wysłani przez szefa – dla wyciszenia – do belgijskiej Brugii, gdzie mają czas na refleksję nad życiem. Niby ograne, ale tu odzyskuje świeżość.

PODZIEMNY KRĄG ★★★★★

dramat psychologiczny, USA/Niemcy 1999, reż. David Fincher, wyk. Edward Norton, Brad Pitt, Helena Bonham Carter
23:40 | cinemax

David Fincher o stresach japi-szonów: młody biznesmen na krawędzi załamania spotyka przewodnika, który pomaga mu zagospodarować skrywaną do-tąd agresję. Mroczne, dwuznaczne, kontrowersyjne.

TERAPIA DLA PAR ★★★★★

komediadramat, Hiszpania 2023, reż. Gerardo Herrero, wyk. Malena Alterio, Alexandra Jiménez, Fele Martínez
20:10 | ale kino+ hd

Trzy pary trafiają do grupy terapeutycznej, która ma naprawić relacje między małżonkami. Tymczasem okazuje się, że każde z uczestników ma coś do ukrycia i sytuacja dodatkowo się komplikuje.

W PĘTLI RYZYKA I FANTAZJI ★★★★★

dramat obyczaj., Japonia 2021, reż. Ryūsuke Hamaguchi, wyk. Kotone Furukawa, Ayumu Nakajima, Hyunri
21:35 | tvp kultura

Trzy portrety współczesnych kobiet, wysnute z trzech opartych na dialogu nowel: odmienne, lecz zarazem podobne w swoim dążeniu do uczuciowego spełnienia. Nagrodzony w Berlinie film autora „Drive My Car”.

WODNY ŚWIAT ★★★★★

film s.f., USA 1995, reż. Kevin Reynolds, wyk. Kevin Costner, Jeanne Tripplehorn, Dennis Hopper
23:05 | polsat

Hollywoodzki fenomen: Kevin Costner zbawia ludzkość po potopie, wskazując suchy ląd. W swoim czasie najdroższy film w historii, skazany na finansową klępkę, do której jednak nie doszło.

WUJOWY DWÓR ★★★★★

komedial, Wlk. Brytania/USA 2025, reż. Jim O'Hanlon, wyk. Thomasin McKenzie, Ben Radcliffe, Damian Lewis
21:00 | canal+ premium

Slapstickowa parodia brytyjskich dramatów w stylu „Downton Abbey”: aby zachować dziedzictwo pozbawiona męskiego potomka arystokratyczna rodzina szuka spokrewnionego kandydata na męża dla jednej z córek.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI **D3**

07:30 Kościół z bliska (718)
08:00 Serwis Info, pogoda
08:20 Zaraz wracam (43)
09:00 Ranczo III (7/13)
10:00 Komisarz Alex IV (3/13)
11:00 Ojciec Mateusz XI (13/13)
12:00 Serwis Info - magazyn
12:10 Agrobiznes - magazyn
12:35 Magazyn rolniczy (774)
12:50 Lwy z Wyrzeża Szkieletowego - film dok.
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info - magazyn
15:15 Reporterzy (528)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5930)
17:55 Klan (176) - telenowela
18:20 Zaraz wracam (44)
18:55 Akacjowa 38
19:30 19.30 - wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 Omnibus – szybcy i mądzy (31) – teleturniej Polska 2026
21:20 GoldenEye – film *** sens. Wlk. Brytania/USA 1995, reż. Martin Campbell, wyk. Pierce Brosnan (140 min)
23:40 Pod ostrzałem (Under Fire) – dramat wojenny Meksyk/USA 1983, reż. Roger Spottiswoode, wyk. Nick Nolte (130 min)
01:50 Chce się żyć – dramat obyczajowy Polska 2013 (110 min)

MEZSO

13:30 Alexandre Kantorow, Daniel Lozakovich, Gautier Capuçon: Mendelssohn, Brahms
14:35 Alexandre Kantorow, Daniel Lozakovich, Gautier Capuçon: Rachmaninow, Czajkowski – muzyka klas.
15:35 Javier Perianes w pałacu Alcázar w Sewilli
16:35 Brahms – muzyka klas.
17:25 Bruno Walter, portret
18:15 Daniel Lozakovich, Królewska Orkiestra Concertgebouw, Klaus Mäkelä: Bruch, Mahler – muzyka klasyczna
20:30 Sleeping Beauty – balet Szwajcaria 2022
22:35 Eugène-Auguste Ysaÿe: Wypadek: portret rodzinny – balet Czechy/Norwegia 2021
23:05 Ljubljana Festival
00:50 Giuseppe Verdi: Trubadur – opera Włochy 2022

TVP2 **D3**

06:20 Przysłań nad Biblią (25, 26) – program religijny
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7558) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7558) – mag. Polska 2026
11:40 Rosół polski (36)
12:15 Którędy po sztukę
12:30 Koło fortuny (1833)
13:15 Panna młoda II (65)
14:05 Va banque (967)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic – telenowela (7558) – mag. Polska 2026
16:00 Koło fortuny (1834)
16:35 Familiada (3101)
17:20 Panna młoda II (66) – serial obycz. Turcja 2024
18:15 Va banque (968)
18:50 Jeden z dziesięciu (10)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (5)

20:05 Barwy szczęścia – serial obycz. Polska 2025
20:40 Kulisy serialu „Mjak miłość” (1668)
20:55 Mjak miłość
21:55 Na sygnale
22:25 Magazyn Ekspresu Reporterów
23:25 Ikar. Legenda Mietka Kosza – film biogr. Polska 2019, reż. Maciej Pieprzyca, wyk. Dawid Ogrodnik (125 min)
01:30 Krew za krew (Seraphim Falls) – western USA 2006 (110 min)

PULS 2

06:25 Seriale animowane
11:25 Dinopociąg III
11:55 Smerfy – serial anim.
13:00 Gumisie VI (2,1/18)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Maraculous IV
16:00 Fineasz i Ferb II (3,4/39)
17:00 Marta mówi! II
17:35 Superkoty (4/26)
18:00 Blue (31,32/52)
18:15 Bing (37,38/78)
18:45 Masza i niedźwiedź VI
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (44) – serial obycz.
21:00 Dzielnica strachu X (40,4) – serial krym. Polska 25
23:00 Zawód gangster: Zemsta – film sensacyjny Wlk. Brytania 2023, reż. Nick Nevern, wyk. Craig Fairbrass
01:10 Lombard. Życie pod zastaw XII – serial obycz.

POLSAT **D3**

06:00 Nowy dzień (1301)
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (19,20)
09:30 Trudne sprawy XIX (1,2/40) – serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIV (22,23, 24/60) – serial fabularno-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (53)
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5901)
16:30 Na ratunek 112 XVIII (54) – serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (55) – serial fabularno-dok. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (49) – serial obycz. Polska 2026, wyk. Aneta Zając, Mateusz Kościukiewicz, Anna Ilczuk
18:50 Wydarzenia, sport
19:15 Gość „Wydarzeń” (519)
19:30 Sport – Polska 2026
19:55 Milionerzy (106) – teleturniej Polska 2026

20:35 Szklana pułapka II (Die Hard 2) – film akcji USA 1990, reż. Renny Harlin, wyk. Bruce Willis, Bonnie Bedelia, William Atherton (150 min)
23:05 Wodny świat (Waterworld) – film s.f. USA 1995, reż. Kevin Reynolds, wyk. Kevin Costner, Jeanne Tripplehorn (175 min)
02:00 Karma (Bleeding Heart) – thriller USA 15, reż. Diane Bell, wyk. Jessica Biel (110 min)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XII (3) – serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci IX (7,8/65) – serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (55,47) – serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (6,7)
13:55 Trudne sprawy XXII (29,31) – serial fabularno-dok.
16:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (49) – reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (56,57) – serial obycz.
20:00 Uroczysko V (46) – serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (46)
21:30 Sprawiedliwi. Trójiasto III (46) – serial krym.
22:40 Braterstwo wilków – horror F 01, reż. Christophe Gans, wyk. Samuel Le Bihan
01:50 Love Island III

TVN **D3**

05:40 Uwaga! (7995)
05:55 Ukryta prawda (19/48)
06:50 Kuchenne rewolucje: Tomaszów Mazowiecki – Toscania 31 (9) – reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5720)
11:20 Doradca smaku (33) – mag. kulinarny Polska 2026
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Zakątek smaku”, Konstantynów Łódzki XIX (7)
12:35 Kuchenne rewolucje: Górki Wielkie – Dziupla u Wuja XXVII (4) – reality show
13:40 Ukryta prawda (26,27, 17/40) – serial fabularno-dok.
16:50 Szpital św. Anny (2/50) – serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (55) – serial fab.-dok. Polska 2026
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7996) – mag.

20:15 Na Wspólnej XXIV – serial obyczajowy Polska 2026
20:50 The Floor (17) – teleturniej Polska 2026
21:30 Skok na głęboką wodę (11) – reality show
22:40 Kuba Wojewódzki (12)
23:40 300 – dramat historyczny USA/Kanada/Bułgaria 2006, reż. Zack Snyder, wyk. Gerard Butler, Lena Headey (150 min)
02:10 Superwizjer (1347) – mag. reporterów

METRO **D3**

07:40 Sekrety życia (36/40)
08:35 Szpital (43,44/69)
10:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (21,22)
12:35 Szkoła (44/67)
13:35 Przepis na życie IV (10)
14:35 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (13, 14)
17:00 Ciężarówką przez RPA (5/9) – serial dok.
18:00 Prawo Agaty IV (7) – serial obycz. Polska 2013
19:00 Kartoteka IX (22) – serial fab.-dok. Polska 2015
21:05 Kryminalni VI – serial kryminalny Polska 2007
23:20 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X (9/23) – serial kryminalny USA 2009
00:15 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (6/14)
01:20 Szpital (40/69)
02:15 Szkoła (12/63)

TV PULS **D3**

06:00 Policjanci z Miami (14,15/23) – serial krym.
08:00 Kobra – oddział specjalny XX (14,15/15)
10:00 Triumf miłości – telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem – telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III – serial obycz. Turcja 2014
14:00 Dzielnica strachu X (37) – serial krym. Polska 2025
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (55,56) – serial obyczajowy Polska 2023
17:00 Dzielnica strachu X (38)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (54,55) – serial obyczajowy Polska 2025

20:00 Dorwać gringo (Get the Gringo) – dramat obycz. USA/Meksyk 2012, reż. Adrian Grunberg, wyk. Mel Gibson, Kevin Hernandez, Jesús Ochoa (120 min)
22:00 Cop Land – film krym. USA 1997, reż. James Mangold, wyk. Sylvester Stallone (125 min)
00:05 Księga luster (Sleeping Dogs) – thriller USA/Australia 2024, reż. Adam Cooper, wyk. Russell Crowe (130 min)

TVN7 **D3**

05:20 Ten moment (17/20) – serial fab.-dok. Polska 2015
05:55 Szkoła (16,17,18/67) – serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (18,16, 17/71) – serial fabularno-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy – serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (29/40) – serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (45) – serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (8,9)
18:00 Sekrety życia (21/40) – serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (29/60) – serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czeakańska
20:00 Hotel Paradise (46) – real tv Polska 2026
21:00 Kolekcjoner (Kiss the Girls) – dramat krym. USA 1997, reż. Gary Fleder, wyk. Morgan Freeman, Ashley Judd, Cary Elwes, Jay O. Sanders (145 min)
23:25 Mother! – horror *** USA 2017, reż. Darren Aronofsky, wyk. Jennifer Lawrence, Javier Bardem (150 min)
01:55 Hotel Paradise (45) – real tv Polska 2026

STOPKLATKA

- 08:30** Wojciech Cejrowski – bosy przez świat
09:00 Robert Makłowicz
10:40 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (2)
10:55 Górski lekarz XVII (2,3/8) – serial obycz. Niemcy/Austria 2024
13:00 Katastrofy w przestworzach V (5,5,2/10) – serial dok. Kanada 08
16:00 MacGyver II (14,15/22)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (9,10/12)
19:10 Wojny kontenerowe (16,1/16) – serial dok.
20:00 Powódź (Hard Rain) – film sens. USA/Wlk. Brytania/Francja/Japonia/Niemcy/Dania 1998, wyk. Mikael Salomon, wyk. Morgan Freeman, Christian Slater (120 min)
22:00 Kamienne pięści (Hands of Stone) – film biograficzny USA/Panama 2016, reż. Jonathan Jakubowicz, wyk. Édgar Ramírez, Robert De Niro (130 min)
00:10 Sługi boże – thriller Polska 2016, reż. Mariusz Gawryś, wyk. Bartłomiej Topa (145 min)

KINO POLSKA

- 07:45** Polska Kronika Filmowa 01/55 – reportaż Polska 1955
08:05 Quo vadis – film historyczny Polska/USA 2001, reż. Jerzy Kawalerowicz, wyk. Paweł Deląg, Magdalena Mielcarz, Bogusław Linda
11:50 Powstanie warszawskie – film dok. Polska 2014
13:45 Złoty pociąg, cz. 1 (1, 2) – film sens. Polska/Rumunia 1986, reż. Bohdan Poręba, wyk. Mitićă Popescu, Wacław Ulewicz, Ewa Kuksińska
17:15 Stawka większa niż życie (9) – serial wojenny
20:00 Bo we mnie jest seks – film biograficzny Polska 2021, reż. Katarzyna Klimkiewicz, wyk. Maria Dębska, Leszek Lichota, Krzysztof Zalewski, Bartłomiej Kotschedoff, Katarzyna Obidzińska, Katia Paliwoda
22:05 Kamerdyner – dramat historyczny Polska 2018, reż. Filip Bajon, wyk. Janusz Gajos, Anna Radwan, Sebastian Fabijański, Marianna Zydek, Borys Szyc, Adam Woronowicz
01:25 Symetria – dramat obycz. Polska 2003, reż. Konrad Niewolski, wyk. Arkadiusz Detmer, Andrzej Chyra, Janusz Bukowski, Marcin Jędrzejewski

ALE KINO+

- 09:25** Wolna krowa – film krótkom. (35 min)
10:00 Vigili II (3,4/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2023
12:30 Vera XI (2/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2021
14:25 Czterej muskietierowie (The Four Musketeers) – film przygodowy Wlk. Brytania/USA/Panama/Hiszpania 1974 (130 min)
16:35 Pies przed sądem (Le procès du chien) – komedia Szwajcaria/Francja 2024, reż. Laetitia Dosch (100 min)
18:15 Vera XI (3/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2022
20:10 Terapia dla par (Bajo terapia) – komedio-dramat Hiszpania 2023, reż. Gerardo Herrero, wyk. Malena Alterio, Fele Martínez (115 min)
22:05 Dream Scenario – komedia USA/Kan. 23, reż. Kristoffer Borgli, wyk. Nicolas Cage, Michael Cera (125 min)
00:10 Grand Tour – dramat obycz. Portugalia/Włochy/Francja/Niemcy/Japonia/Chiny 2024 (140 min)

POLSAT FILM

- 08:30** Przyjaciółki XXI
10:25 Świat według Kiepskich (25,23,21,22,29,1,2/35) – serial komediowy Polska 2000
14:30 Hot Shots! II – komedia sensacyjna USA 1993
16:10 Wulkan – film katas. USA 1997, reż. Mick Jackson
18:30 Pogromcy duchów: Dziedzictwo – komedia sens. USA/Kanada 2021, reż. Jason Reitman, wyk. Carrie Coon
21:00 Zamiana ciał – komedia USA 2011, reż. David Dobki
23:25 Nie oddychaj – thriller USA/Węgry 2016

KINO TV

- 08:35** Zagadki kryminalne panny Fisher (5,6/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz (3,4/6) – serial kryminalny
13:05 Poirot: Podwójny grzech II (7/10) – serial krym.
14:10 Poirot II (8/10)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (7,8/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz (5,6/6) – serial kryminalny
20:00 Obóz integracyjny – komedia USA/Wlk. Brytania/Puerto Rico 2013
22:00 Sekretne życie dziewcząt – komedia USA 1999
23:55 Oko – horror USA/Kan. 08

TVP KULTURA

- 10:00** Jan Serce (9)
11:00 Stracona noc – dramat psychologiczny Polska 1974 (60 min)
12:00 Siedem czerwonych róż, czyli Benek Kwiciarz o sobie i innych – dramat obycz. Polska 1972 (85 min)
13:25 Poszukiwacze zaginionych dzieł sztuki
14:00 Zbigniew Wodecki i Mitch & Mitch – koncert Polska 2014
14:35 Kramarz – film obycz. Polska 1990 (105 min)
16:20 Jan Serce (10/10)
18:05 Mody Polskie (12)
18:50 Na Hożej, Jasnej i Słonecznej – Kazimierz Moczarski – film dok.
20:00 W maju się nie umiera – spektakl teatralny Polska 2024, reż. Anna Gryszkówna, wyk. Agnieszka Przeciwińska
21:35 W pętli ryzyka i fantazji (Güzen to sôzô) – dramat obyczajowy Japonia 2021 (130 min)
23:45 Pod niebem Damaszku – film dok. USA/Dania/Niemcy/Syria 2023
01:15 W poszukiwaniu dobrego filmu (45)

WARNER TV

- 09:05** Bajzer z Bel-Air II
10:05 Za głosem serca
11:05 Pełna chata V (13,14/26)
12:05 J.A.G. VIII (15,16/24)
14:00 Bajzer z Bel-Air II (10,11,12,13/24) – serial kom.
16:00 Pełna chata V (13,14,15,16/26) – serial kom.
17:55 Akademia policyjna – komedia USA 1984
20:00 Kryptonim U.N.C.L.E. – komedia sens. USA/Wlk. Brytania 2015, reż. Guy Ritchie
22:20 Transporter III – film sens. Fr/USA/Ukraina/Wlk. Bryt. 2008
00:20 Coma – thriller USA 78

PARAMOUNT

- 09:25** Pingwiny z Madagaskaru (8/26) – serial anim.
09:55 Kobiety – komedio-dramat USA 2008
12:20 Step Up: Taniec zmysłów – film muzyczny USA 2006
14:30 Jądro Ziemi – film s.f. Wlk. Brytania/USA 2003
17:25 Terminator: Genisys – film s.f. USA/Kanada 2015
20:00 Wojna światów – film s.f. USA 2005, reż. S. Spielberg
22:30 Terminator – film s.f. USA/Wlk. Brytania 1984
00:30 Sahara – film przyg. USA/Wlk. Brytania/Francja/Niemcy/Hiszpania 2005

HBO

- 08:20** Wyzwolenie – dramat obycz. USA 23 (100 min)
10:00 Scott Pilgrim kontra świat – komedia USA/Wlk. Brytania/Kanada/Japonia 2010 (110 min)
11:50 Teściowie 3 – komedia Polska 2025 (90 min)
13:20 Przegląd tygodnia: Wieczór z Johnem Oliverem (11)
14:00 PS Kocham Cię – melodramat USA 07 (120 min)
16:00 W ogniu pasji – film biogr. USA 2025, reż. Sean McNamara, wyk. Joel Courtney (110 min)
17:50 Bohemian Rhapsody – film biograficzny USA/Wlk. Brytania 2018, reż. Bryan Singer (130 min)
20:00 Stamtąd IV (2/10) – serial grozy USA 2026
21:00 Półbrat (4) – serial obycz. Wlk. Bryt. 2026
22:05 Ród smoka II (4/8)
23:00 Królestwo niebieskie – dramat hist. Wlk. Bryt./Niemcy/Hiszpania/Maroko/USA/Włochy/Francja 2005 (140 min)
01:20 Eileen – thriller USA/Wlk. Brytania/Australia 2023, reż. William Oldroyd (95 min)

CINEMAX

- 12:50** Władza – dramat obycz. Słowacja/Czechy/Węgry 2023
14:20 Trzy dni – komedia Holandia/Belgia 2024
15:50 Dziewczyna z Kolonii – film biograficzny Niemcy/Polska/Belgia 2025
17:45 Pan i władca: Na krańcu świata – film przyg. USA 2003
20:00 Kingsman: Tajne służby – film sens. Wlk. Brytania/USA 2015, reż. Matthew Vaughn
22:05 Portland Tower II (3,4/4)
23:40 Podziemny krąg – dramat psychologiczny USA/Niemcy 1999

ROMANCE TV

- 14:15** Bachmannowie. Jak zawsze za późno? – komedia Niemcy 24, reż. Miriam Bliese
16:05 Łato w Tyrolu Południowym – dramat obycz. Niemcy 2021, reż. K. Meeder
18:00 Zwierzynek doktor Mertens (12/13) – serial obycz.
19:00 Górski lekarz (3/9)
20:00 Rosamunde Pilcher: Śniadanie u Tessy – dramat obyczajowy Niemcy 2024
21:55 Lilly Schönauer: Okrężna droga do szczęścia – film obycz. Austria/Niemcy 07
23:50 Górski lekarz (3/9) – serial obycz. Niemcy/Austria 15

CANAL+ PREMIUM

- 09:00** Pieniądze to nie wszystko – komedia Polska 2000 (105 min)
10:45 Agent szczęścia – film dok. Bhutan/Węgry 2024
12:20 Moje pieczone kurczaki – film obycz. Polska 2002 (65 min)
13:25 The Office PL V (11,12/12) – serial kom. Polska 2025, wyk. Piotr Polak, Monika Obara
14:25 Vintah – film dok.
16:30 Bałtyk – film dokumentalny Polska 2025
17:35 Premierowa jazda
17:50 Azył – film biograficzny USA/Wlk. Brytania/Czechy 2017 (125 min)
19:55 Łapu-Capu
20:00 Spartakus: Dom Aszura (8/10) – miniserial USA 2026
21:00 Wujowy dwór – komedia Wlk. Bryt./USA 2025, reż. Jim O'Hanlon, wyk. Thomasin McKenzie (95 min)
22:35 Najpierw strzelaj, potem zwiedzaj – komedia sensacyjna Wlk. Brytania/USA 2008, reż. Martin McDonagh, wyk. Colin Farrell, Brendan Gleeson (105 min)

TVN FABUŁA

- 08:45** Detektywi – serial dok.
09:50 Prawo Agaty (4)
10:50 Szpital św. Anny (29/50)
11:50 Druga szansa III (1,2)
13:55 Prawo Agaty (3/15)
14:55 Detektywi – serial dok.
15:55 Artystki (4)
16:55 Wehikuł czasu – film s.f. USA 2002, reż. Simon Wells
19:00 Szpital św. Anny (9/50)
20:00 Zabójcza broń II – film sensacyjny USA 1989
22:35 Nowy Jork, 4 rano – komedia Polska 1988
00:15 Zaginione miasto – komedia sensacyjna USA 22

AMC

- 08:40** Policyjna opowieść III: Superglina – film sens. Hongkong 1992
10:45 Koniec świata (1,2/2) – miniserial USA/Kan./Niemcy 2005, wyk. Gina Gershon
14:30 Tristan i Izolda – melodramat USA/Wlk. Brytania/Niemcy/Czechy 2006
17:05 Dzień zagłady – film katas. USA 98, reż. Mimi Leder
19:35 Płonąca pułapka – dramat obyczajowy USA 2004
22:00 Negocjator – film sensacyjny USA/Niemcy 1998
00:55 Nożownik – thriller USA 2003, reż. William Friedkin

AXN

08:25 Dr House III (18/24)
09:25 Castle VII (8,9/23)
11:20 Detektyw Monk II (1,2/16) – serial krym.
13:20 Dr House III (19,20/24)
15:15 Agenci NCIS XIV (19,20/24) – serial krym.
17:10 Castle VII (10,11/23)
19:05 FBI VI (8,9/13)
21:05 Rekrut VIII (4/18) – serial kryminalny USA 2026
22:05 Nocny lot (2/6) – serial sens. Wlk. Brytanii 2024
23:05 Castle VII (10,11/23)
00:50 FBI VI (8/13)

EPIC DRAMA

08:50 Lekarze na start
10:25 Agenci NCIS XVII (17,18/20) – serial krym.
12:10 Wszystkie stworzenia duże i małe III (6/6)
13:15 Tess D'Urbervilles (1/4)
14:20 Poirot VII (2/2)
16:35 Agenci NCIS XVII (19,20/20) – serial krym.
18:20 Sprawy pana Booka (3/6)
19:30 Lekarze na start – serial obyczajowy Polska 2017
21:00 W końcu cię zabiję (4/4) – serial krym. Wlk. Bryt. 2024
22:00 Królowa węży (2/8)
23:10 Nędznicy (5/6)
00:35 W końcu cię zabiję (4/4)

TVN STYLE

07:45 Zgłoś remont (5)
08:45 Pojedynk na podróże (4)
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (10, 11) – reality show
11:25 Ugotowani (7, 8)
13:30 Kuchenne rewolucje (10, 9) – reality show Polska 17
15:35 Jestem z Polski (3,2/9)
17:45 Kuchenne rewolucje (13, 1, 2) – reality show
20:50 Ostre cięcie (4) – reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski (6,1) – serial dok. Polska 2018
23:45 Hotel Paradise (46)
00:45 40 kontra 20 (27, 28)

TVN TURBO

12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (4983)
18:15 Z drugiej ręki (16)
19:00 Duda kontra Szafranski X (7/10) – serial dok.
19:45 Moto Fachury (12)
20:30 Moto kombat (12)
21:15 Jeździć, obserwować VII (16/16) – serial dok. Polska 26
22:00 Raport Turbo (4983)
22:15 Naprawy nie do naprawy
23:00 Zawodowi handlarze (16)
23:45 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (9)

BBC FIRST

10:35 Śmierć pod palmami X
11:45 Zagadki doktora Blake'a IV (1/8) – serial krym.
12:55 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V (5,6)
14:50 Ojciec Brown IV (6/10)
15:50 Lewis IX (3/6)
16:55 My Life is Murder III
17:50 Morderstwa w Midsomer XII (1,1/7)
19:50 Śmierć pod palmami X (2/8) – serial kryminalny
21:00 Ludwigi (4/6)
22:10 Bergerac (5,6/6)
00:15 My Life is Murder III (7/10)

FX

09:10 Z Archiwum X (11/24)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (14,15/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (13,14/18)
13:45 Agenci NCIS VIII (22,23/24) – serial krym.
15:35 FBI IV (11/21)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (16,17/24)
18:20 Z Archiwum X (12/24)
19:15 FBI IV (13/15)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (15,16/18)
22:00 9-1-1 IX – serial obycz.
22:55 Z Archiwum X (12/24)
23:50 Matlock (6/19)

HGTV

11:00 Zarobić na remoncie III (6,7,8,9/18) – serial dok.
13:00 Zbudujemy większy dom (6/10) – serial dok.
13:55 House Hunters (2, 3)
15:00 Mieszkanie na miarę
17:00 Polowanie na ogród V
18:10 Będzie pięknie (1/8)
19:05 Zgłoś remont (7)
20:05 Dorota inspiruje (5)
21:00 Dorota was urządzi V (4,5/12) – serial dok. Polska 6
22:30 House Hunters (10, 1, 2, 3) – reality show Polska 2018
00:40 Kupujemy dom na plaży 28 – serial dok. USA 2019

BBC LIFESTYLE

13:35 Najbardziej tajemnicze domy świata (1)
14:35 Wielkie amerykańskie wypieki (7) – program rozrywk.
15:30 Zapraszam do stołu (8)
17:40 Najbardziej tajemnicze domy świata (2)
18:35 Mistrzowie szycia (10)
19:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (7) – show
21:00 Tajlandia z Sue Perkins (1/3) – serial dok. Wlk. Bryt. 24
22:00 Stacey Dooley: stalke-rzy (2/2) – cykl reportaży
23:05 Wstydlive choroby VII (7/7) – serial dok. Wlk. Bryt. 14
00:05 Ratunek dla skóry V

COMEDY CENTRAL

08:55 Przyjaciele VIII (3,4,5, 6,7,8/24) – serial kom. USA 01
11:55 Teoria wielkiego podrywu IX (14,15,16,17,18,19/24)
14:30 Dwóch i pół XI (1,2,3,4/22)
16:30 Przyjaciele VIII (9,10, 11,12,13,14/24) – serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu IX (20,21,22,23,24, 1/24) – serial kom. USA 2015
22:00 The Office PL IV (9,10) – serial kom. Polska 2024
23:05 Comedy Club (7, 8)
00:05 Miasteczko South Park XX (2,3/10)

TVP SERIALE

07:45 Ojciec Mateusz 34 (11)
08:40 Komisarz Alex XXIV (1)
09:35 Rodzinka.pl III (15)
10:05 Klan – telenowela
10:40 Ranczo VI (1)
11:30 M jak miłość
12:25 Pan Mama (6)
13:05 Zaraz wracam (36)
13:40 Ojciec Mateusz XXVII (8)
15:35 Komisarz Alex XXIV (2)
17:20 Na sygnale (68)
17:35 Ranczo VI (2,3/13)
19:30 Ojciec Mateusz XXVII (12) – serial krym. Polska 2022
21:30 Ranczo VI (4,5,13)
23:20 Ojciec Mateusz XXVII
00:10 Na dobre i na złe

CANAL+ KUCHNIA

14:50 Kucharskiego pomysł na kuchnię (11, 12)
15:45 Włoska kuchnia Gino: sekrety południa (3,4/7)
16:40 Jamie Oliver (2/4)
17:35 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (9, 10)
18:30 Jakubski rozgryza Tajlandię i Kambodżę (5)
18:55 Nie tylko kimchi (1)
19:25 m jak mięso (2, 3)
20:15 Poza utartym szlakiem: Colin i Manu (7) – serial dok.
21:15 Anthony Bourdain IX (1,2,3,4/8) – serial dok. USA 17
00:45 Bitwa na smaki (7, 8)

CANAL+ DOMO

12:50 Gardeners' World (32)
14:00 Cudotwórcy VII (7/13)
15:00 Kupcie sobie zamek! (7)
15:55 Przeksiepiemy Ci ogródek
16:50 Gardeners' World (3)
18:00 Ucieczka na wieś XXV
19:00 Wielkie Projekty: Szwecja III (5/6) – serial dok.
20:00 Daleko od miasta XV (9,10) – serial dok. Polska 2025
21:00 Cudotwórcy VII (8/13)
21:55 Pokochaj lub sprzedaj – Wielka Brytania (5)
22:50 Wiejskie domy do liftingu (6) – reality show
23:40 Wielkie projekty: Australia XI – serial dok.

PLANETE+

14:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi – serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże kolejną III (1/6) – serial dok.
16:55 Afryka z góry (2/10)
18:05 Świat z góry XI (13/14)
18:50 Eksplozja w Lac Megantic. To nie był wypadek (1/4)
19:50 Głos. Narzędzie zaniebane – film dok. Kanada 2023
20:50 Niezwykłe podróże kolejną XIII (6/7) – serial dok.
22:00 Oumuamua, przybysz z gwiazd – film dok. F 2025
23:10 Żywność. Energia. Woda

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów V (4/16) – serial dok.
10:00 Klan z Alaski IV (19/19)
11:00 Złoto drwali II (6/8)
12:00 Fani czterech kótek XV
13:00 Nagi instykt przetrwania X (8/12) – serial dok.
15:00 Złomowisko PL III
16:00 Budowa na końcu świata VIII (3/10) – serial dok.
17:00 Nic do zgłoszenia II (1/8)
18:00 Truckerki III (4)
19:00 Złomowisko PL VI
21:00 Conspiracy & Coverups – serial dok.
22:00 Brudne skarby (3)
23:00 Bimbrownicy XIV (12)

TVP HISTORIA

13:05 Tajemnice kultowych seriali (2) – mag. Filmowy
14:00 Królowie (17)
14:30 Pogranicze w ogniu (5)
15:40 Sensacje XX wieku
17:40 Czas honoru (4)
18:35 Zapomniany generał Tadeusz Jordan Rozwadowski
19:40 Królowie (56)
20:15 Ekstradycja (5) – serial sensacyjny Polska 1995
21:15 Zapomniane agentki II wojny światowej (2/6)
22:20 Nieznana wojna na Północy II (3/6) – serial dok.
23:25 Sensacje XX wieku

HISTORY

13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Tajemnice skute lodem III (10/10) – serial dok.
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (13/22)
15:50 Gwiazdy lombardu XII
17:10 II wojna światowa w kolorze: największe bitwy (6/6)
18:10 II wojna światowa: walka o Europę (2/8) – serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XIV
21:00 Piątka z historii (6,7) – serial dok. Polska 2026
22:00 Kłątwa Wyspy Dębów XIII (17) – serial dok.
23:00 Niewyjaśnione tajemnice świata VII (13/18)

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Kluczowe tygodnie wojny
15:00 Strzegąc granic X (3,4)
16:00 Majowie: tajemnicza cywilizacja (1/4) – serial dok.
17:00 Tajemnice dawnych cywilizacji (1/3) – serial dok.
18:00 Wojna szpiegów
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (4/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXI (8/10) – serial dok.
21:00 Przetrawianie w kanadyjskiej dzicy (5,6/8) – serial dok.
23:00 Wyjaśnić katastrofę (3/6)
00:00 Ostatni lot (6/10)

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici III
10:00 Gwiazdy lombardu XVIII
12:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy IV (5/6) – serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii XVIII (4,5) – serial dok.
14:00 Polowanie na Hitlera III (7,8/8) – serial dok. USA 2018
16:00 Dorwać tuńczyka V (9,10/16) – serial dok.
18:00 Rolnicy. Podlasie II
20:00 Galileo – pr. popularn.
21:00 Legendarne zamki
22:00 Naziści: ściśle tajna nauka (3,4) – serial dok.
00:00 Starożytni kosmici XVI

BBC EARTH

13:20 Na tropie egipskich grobowców (1) – dokument
14:25 W okowach mrozu
15:25 Życie na pustkowiu XI
16:25 Starożytne mocarstwa
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice III (2/6) – serial dok.
18:30 Błękita Planeta II (7/7)
19:45 Wielkie koty 24/7 II (1)
20:55 Życie na pustkowiu UK (1/5) – serial dok. Wlk. Bryt. 15
21:55 W okowach mrozu: Kanada – serial dok. Kan. 2020
22:55 Chirurgia II – serial dok.
23:55 Michael Mosley: sekrety naszych zakupów – serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

12:30 Tajne bronie II wojny światowej (2/6) – serial dok.
13:35 Zaginione tajemnice piramid (2/2) – serial dok.
14:40 Naziści: korzenie zła
16:35 Zaginione tajemnice piramid (2/2) – serial dok.
17:45 Z popiołów II wojny światowej – serial dok.
18:50 Tajne bronie II wojny światowej (2/6) – serial dok.
20:00 Zaginione miasta Biblii (1/2) – serial dok. Wlk. Bryt. 22
21:00 Hitler i jego władza (3/3)
22:10 Świta Hitlera (3/6)
23:20 Grobowce Egiptu: Imhotep, twórca piramid (2/2)

Od A do Z

BOGOWIE ULICY ★★★

thriller, USA 2012, reż. David Ayer, wyk. Jake Gyllenhaal, Michael Peña, Anna Kendrick

21:20 | tvp 1

Służba policyjna na ulicach Los Angeles oczami funkcjonariuszy, którzy stają w obliczu lepiej zorganizowanego przeciwnika. Plus nowatorskie spojrzenie na miasto rejestrowane kamerami smartfonów.

BURSA ★★★

dramat obycz., Turcja/Niemcy/Francja 2023, reż. Nehir Tuna, wyk. Doga Karakas, Can Bartu Aslan, Ozan Çelik

23:00 | cinemax

Wrażliwy dwunastolatek zostaje oddany przez ojca, neofitę, do muzułmańskiej szkoły z internatem, co burzy dotychczasowy świat chłopca i zmusza do niechcianego przystosowania się do kodeksu szkoły.

CICHA NOC, ŚMIERCI NOC ★★★

horror, USA 2025, reż. Mike P. Nelson, wyk. Rohan Campbell, Ruby Modine, David Tomlinson

21:45 | canal+ premium

W wigilię mężczyzna w stroju Mikołaja morduje rodziców na oczach ośmiolatka. Była to kara za zamordowanie dziadka chłopca, więc od tej pory sierota będzie tak karać tych, którzy na to zasłużyli.

CZARNY MERCEDES ★★★

film krym., Polska 2019, reż. Janusz Majewski, wyk. Maria Dębska, Aleksandar Milicević, Artur Żmijewski

20:00 | tvp kultura

Janusz Majewski uczy historii, dzieląc się swoją pasją do dobrego kryminału: w realiach okupowanej Warszawy komisarz granatowej policji prowadzi śledztwo w sprawie tajemniczej śmierci młodej kobiety.

ELEKTRA ★★★

film sens., USA/Kanada/Szwajcaria 2006, reż. Rob Bowman, wyk. Jennifer Garner, Goran Visnjic, Kirsten Prout

21:55 | stopklatka

Komiks „Daredevil” na ekranie ciąg dalszy: wojownicza przyszłości, zabójczyni na zlecenie, zamiast zamordować samotnego ojca i jego córkę, broni ich przed innymi zbirami.

Sami swoi

• FOT. MATERIAŁY PRASOWE

KOMEDIA

POLSKA 1967, REŻ. SYLWESTER CHĘCIŃSKI, WYK. WACŁAW KOWALSKI, WŁADYSŁAW HAŃCZA, ZDZISŁAW KARCEWSKI

FACHOWIEC ★★★

film sens., Wlk. Brytania/USA 2025, reż. David Ayer, wyk. Jason Statham, David Harbour, Michael Peña

20:00 | hbo

Jason Statham według scenariusza Sylvestra Stallone: kierownik magazynu i samotny ojciec nieoczekiwanie powraca do dawnego, owianego tajemnicą zawodu, by odszukać uprowadzoną córkę swego szefa.

JESTEM ZEMSTĄ ★★★

film sens., USA 2016, reż. Chuck Russell, wyk. John Travolta, Christopher Meloni, Amanda Schull

20:00 | tv puls

Kiedy skorumpowani policjanci nie potrafią schwycić mordercy jego żony, do akcji wkracza desperowany mąż. No i szykuje się pojedynek Johna Travolty z mafią: jednak rutyna.

MORDERSTWO W BIAŁYM DOMU ★★★

film sens., USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane, Daniel Benzali

21:00 | tvn 7

Kryminał z politycznym podtekstem: szwindle, spiski i rozpusta w bezpośrednim otoczeniu prezydenta USA, a kto spróbuje oczyścić tę stajnię Augiasza, tego czeka śmierć. Plus Wesley Snipes jako nieustraszony.

MÓJ DŁUG ★★★

dramat krym., Polska 2021, reż. Denis Delić, Bogusław Job, wyk. Bartosz Sak, Piotr Stramowski, Olga Boładź

23:25 | kino polska

Sławomir Sikora, bohater głośnego „Długu” Krzysztofa Krauzego – przedsiębiorca skazany na 25 lat za zamordowanie szantażysty – opowiada swoją więzienną historię. Sprawa narzmiła, a historia nudna.

PIĘĆ MINUT NIEBA ★★★

dramat krym., Irlandia/Wlk. Brytania 2009, reż. Oliver Hirschbiegel, wyk. Liam Neeson, Mark Ryder, Niamh Cusack

20:00 | cinemax

Na faktach: w 1975 roku nastoletni katolicki aktywista zastrzelił protestanta, za co odsiedział wyrok. Po latach telewizja próbuje doprowadzić przed kamerami do pojednania mordercy i brata ofiary.

SŁODKI LISTOPAD ★★★

melodramat, USA 2001, reż. Pat O'Connor, wyk. Keanu Reeves, Charlize Theron, Jason Isaacs

22:55 | tvn

Odrzewaną opowieść sprząda 30 lat: pracoholik spotyka kobietę, która potrafi odmienić jego życie w ciągu 30 dni, ostatnich dni jej życia. Plus Keanu Reeves i Charlize Theron na pocieszenie.

20:35 | polsat

★★★★★

Pierwsza (i najlepsza) część „trylogii zabużńskiej” Sylwestra Chęcińskiego: rodziny Kargulów i Pawlaków odnajdują się na Ziemiach Odzyskanych. Pierwszy polski film cyfrowo koloryzowany po latach.

TORNADO ★★★

film sens., Wlk. Brytania 2025, reż. John Maclean, wyk. Kôki, Tim Roth, Jack Lowden

21:30 | cinemax

Pod koniec XVIII wieku, podróżująca po Anglii Japonka widzi śmierć swego ojca, lalkarza wystawiającego spektakl samurajski, z rąk bandytów. Wychowana w duchu samurajskiej tradycji szuka zemsty.

WKRĘCENI II ★★★

komedia, Polska 2015, reż. Piotr Wereśniak, wyk. Paweł Domagała, Bartosz Opania, Antoni Królikowski

22:15 | polsat

Piotr Wereśniak atakuje świat rodzimych celebrytów: Paweł Domagała jako naiwniak z prowincji, w którym menedżerka gwiazd dostrzega podobieństwo do popularnego aktora, więc porzuca go do Warszawy.

WSZYSTKO NA SPRZEDAŻ ★★★★★

dramat obycz., Polska 1969, reż. Andrzej Wajda, wyk. Beata Tyszkiewicz, Elżbieta Czyżewska, Andrzej Łapicki

23:20 | tvp 1

Andrzej Łapicki jako alter ego Andrzeja Wajdy na planie filmowym: rozważania o istocie twórczości filmowej i o sobie samym w obliczu śmierci Zbigniewa Cybulskiego. Koniecznie.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI D3

08:00 Serwis Info – magazyn
08:10 Pogoda
08:25 Zaraz wracam (44)
09:00 Ranczo III (8/13)
10:05 Komisarz Alex IV (4/13)
11:00 Ojciec Mateusz XII (1)
12:00 Serwis Info – magazyn
12:10 Agrobiznes – magazyn
12:40 To się oplota (228)
12:55 Dzika Transylwania – Królestwo Drakuli – film dok.
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info – magazyn
15:15 Reporterzy (529)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5931)
17:55 Klan (177) – telenowela
18:20 Zaraz wracam (45)
18:55 Akcyjowa 38
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 Omnibus – szybcy i mądzy (32) – teleturniej Polska 2026
21:20 Bogowie ulicy (End of Watch) – thriller USA 2012, reż. David Ayer, wyk. Jake Gyllenhaal, Michael Peña (120 min)
23:20 Wszystko na sprzecz – dramat obycz. Polska 69, reż. Andrzej Wajda, wyk. Beata Tyszkiewicz (100 min)
01:00 GoldenEye – film sens. Wlk. Brytania/USA 1995 (130 min)

MEZZO

12:50 Intermezzo
13:30 Życie, które kocham: Menahem Pressler – portret
14:10 Hélène Grimaud, Orkiestra Tonhalle z Zurychu, Paavo Järvi Janáček, Gershwin, Sibelius – muzyka klasyczna
15:50 Brahms: Trio fortepianowe H-dur, nr 1 – B. Piergamienszczyk, Jelenia Baszkirowa, Maksim Wiengierow
16:30 Opera Now: Unsuk Chin
17:20 Rodin – balet F 2023
18:25 „Betreffendheit”, balet w choreografii Crystal Pite – balet Wlk. Brytania 2017
20:30 Jean-Baptiste Lully: Atys – opera Francja 2022, aut. Ovid, wyk. Nicholas Scott
23:25 Angélique Kidjo – Jazzopen Stuttgart 2024
00:50 Jazz w La Villette: Ana Carla Maza – koncert F 2022

TVP2 D3

06:25 Mozaika żydowska (21)
06:50 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7559) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7559) – mag. Polska 2026
11:40 Gwiazdorska kuchnia Ani (45) – mag. kulinarny
12:15 Rzecz Polska (12)
12:30 Koło fortuny (1834)
12:35 Panna młoda (66)
14:05 Va banque (968)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic – telenowela
15:50 Domowe patenty (5)
16:00 Koło fortuny (1835)
16:35 Familiada (3102)
17:20 Panna młoda (67)
18:15 Va banque (969)
18:50 Jeden z dziesięciu (11)
19:25 Barwy szczęścia
20:40 Przepis dnia (85)

20:55 Na dobre i na złe – serial obycz. Polska 2026
21:55 Na sygnale
22:55 Francuska ruletka (3/4) – serial krym. Francja 2023, wyk. Michèle Laroque
23:50 Miłość w chmurach (Love is in the Air) – romans Niemcy 2017, reż. André Erkau, wyk. Jasmin Gerat (95 min)
01:25 Okrutna miłość (2/4) – miniseria
02:15 Serena Williams: siła i sława – film dok.

PULS 2

06:25 Seriale animowane
09:35 Basia
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:25 Spidey i superkumple
11:25 Dinopociąg III
11:55 Smerfy – serial anim.
13:00 Gumisie VI (3,2/18)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous IV
16:00 Fineasz i Ferb II (4,5/39)
17:00 Marta mówi! II
17:35 Superkoty
18:00 Blue (33,34/52)
18:15 Bing (39,40/78)
18:45 Masza i niedźwiedz V
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (45)
21:00 Dzielnica strachu X (4,5) – serial krym. Polska 2025
23:00 Za burtą – dramat obycz. Nowa Zelandia 2015
00:50 Lombard XII

POLSAT D3

06:00 Nowy dzień
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (21,22)
09:30 Trudne sprawy XIX (3,4/40) – serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIV (25,26,27/60) – serial fabularno-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (54) – serial fab.-dok. Polska 2026
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5902)
16:30 Na ratunek 112 XVIII (55) – serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (56)
18:00 Gliniarze miłość 50 (50) – serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń” (520)
19:25 Sport – wiadomości sportowe Polska 2026
19:40 Pogoda – Polska 2026
19:55 Milionerzy (107)

20:35 Sami swoi – komedia Polska 1967, reż. Sylwester Chęciński, wyk. Wacław Kowalski, Jerzy Janeczek (100 min)
22:15 Wkręcenii II – komedia Polska 2015, reż. Piotr Weresniak, wyk. Paweł Domagała, Bartosz Opania (125 min)
00:20 Szklana pułapka II (Die Hard 2) – film akcji USA 1990, reż. Renny Harlin, wyk. Bruce Willis (165 min)
03:05 Nasz nowy dom (352)

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XII (4) – serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci IX (9,10/65) – serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (56,48) – serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (8,9)
13:55 Trudne sprawy XXII (32,33,34) – serial fab.-dok.
16:35 Łowcy skarbów. Kto da więcej (530) – reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (57,58) – serial obycz.
20:00 Uroczysko V (47) – serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział kryminalny XX (47)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmieście III (47) – serial krym.
22:40 Nikita – film sens. Francja/Włochy 1990, reż. Luc Besson, wyk. Anne Parillaud
01:00 Love Island III

TVN D3

05:10 Jak to jest zrobione? XII
05:40 Uwaga! (7996) – mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (20/48)
06:50 Kuchenne rewolucje 31 (10) – reality show Polska 2025
07:45 Dzień Dobry TVN (5721)
11:20 Doradca smaku (34)
11:25 Kuchenne rewolucje: Restauracja „Pierogarnia”, Tczew XIX (8) – reality show
12:35 Kuchenne rewolucje: Gdańsk – „Mio Gastro” XXVII (5) – reality show Polska 2023
13:40 Ukryta prawda (28,29,1/40) – serial fab.-dok.
16:50 Szpital św. Anny (3/50) – serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (56) – serial fab.-dok. Polska 2026
19:40 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7997) – mag.

20:15 Na Wspólnej XXIV – serial obyczajowy Polska 2026
20:50 The Floor (18)
21:30 Królowa przetrwania (12) – reality show
22:55 Słodki listopad (Sweet November) – melodramat USA 2001, reż. Pat O'Connor, wyk. Keanu Reeves (155 min)
01:30 Na twoim miejscu – komedia Polska 2023, reż. Antonio Galdamez, wyk. Jan Frycz (120 min)

METRO D3

07:40 Sekrety życia (37/40)
08:35 Szpital (45,46/69)
10:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (23,24)
12:35 Szkoła (45/67)
13:35 Przepis na życie IV (11)
14:35 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (15,16)
17:00 Ciężarówka przez RPA – serial dok. Polska 2023
18:00 Prawo Agaty IV (8) – serial obycz. Polska 2013
19:00 Kartoteka IX (23) – serial fab.-dok. Polska 2015
21:05 Kryminalni VII (1,2/13) – serial krym. Polska 2007
23:15 CSI: Kryminalne zagadki Las Vegas X (10/23) – serial krym. USA 2009
00:10 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (7/14) – serial dokumentalny USA 2023
01:15 Szpital (41/69)

TV PULS D3

06:00 Policjanci z Miami (15,16/23) – serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XX (15,1/15)
10:00 Triumf miłości – telenowela Meksyk 2011
12:00 Nie igraj z aniołem – telenowela Meksyk 2008
13:00 Wspaniałe stulecie III – serial obycz. Turcja 2014
14:00 Dzielnica strachu X (38)
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (56,57) – serial obyczajowy Polska 2023
17:00 Dzielnica strachu X (39)
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (55,56) – serial obyczajowy Polska 2025
20:00 Jestem zemstą (I Am Wrath) – film sens. USA 2016, reż. Chuck Russell, wyk. John Travolta (115 min)
21:55 Burza (Life on the Line) – film akcji USA 2015, reż. David Hackl, wyk. John Travolta, Kate Bosworth (120 min)
23:55 Imperium wilków (L'empire des loups) – thriller F/Włochy/Turcja 2005 (150 min)
02:25 Dzielnica strachu X (39) – serial krym.

TVN7 D3

05:20 Ten moment (18/20) – serial fabularno-dok.
05:55 Szkoła (19,20,21/67) – serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (19,18,19/71) – serial fabularno-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy – serial fab.-dok. Polska 2012
14:00 Detektywi II (30/40) – serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (46) – serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (10,11)
18:00 Sekrety życia (22/40) – serial fabularno-dok.
19:00 Ukryta prawda (30/60) – serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czeakańska
20:00 Hotel Paradise (47) – real tv Polska 2026
21:00 Morderstwo w Białym Domu (Murder at 1600) – film sens. USA 1997, reż. Dwight H. Little, wyk. Wesley Snipes, Diane Lane (140 min)
23:20 Duch i Mrok (The Ghost and the Darkness) – thriller USA/Niemcy 96, reż. Stephen Hopkins, wyk. Michael Douglas (135 min)
01:35 Hotel Paradise (46)

STOPKLATKA

- 08:30** Wojciech Cejrowski – boso przez świat (46)
08:55 Robert Makłowicz
10:40 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (3) – mag. kulinarny
10:55 Górski lekarz XVII (3,4/8) – serial obycz. Niemcy/Austria 2024
13:00 Katastrofy w przestworzach V (5,6,3/10) – serial dok. Kanada 08
16:00 MacGyver II (15,16/22) – serial sensacyjny USA/Kanada 1987
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (10,11/12)
19:10 Wojny kontenerowe II (1,2/13) – serial dokumentalny USA 2014
20:00 Cenny ładunek (Precious Cargo) – film sens. Kanada 2016, reż. Max Adams, wyk. Bruce Willis (115 min)
21:55 Elektra – film sens. USA/Kanada/Szwajcaria 2006, reż. Rob Bowman, wyk. Jennifer Garner, Goran Visnjic (120 min)
23:55 Hitmen – żywi lub martwi (Hitmen) – film sens. Wlk. Bryt. 23, reż. Savvas D. Michael, wyk. Eric Roberts (155 min)

KINO POLSKA

- 07:55** Pan Kleks w kosmosie, cz. 1: Porwanie Agnieszki – film przyg. Polska/Czechosłowacja 1988, reż. Krzysztof Gradowski, wyk. Piotr Fronczewski
09:40 Pan Kleks w kosmosie, cz. 2: Misja Voltana – film przyg. Polska/Czechosłowacja 1988
11:00 Potop Redivivus – film historyczny Polska 1974/2014, reż. Jerzy Hoffman, wyk. Daniel Olbrychski, Małgorzata Braunek, Tadeusz Łomnicki
15:00 Agent nr 1 – dramat wojenny Polska 1971, reż. Zbigniew Kuźmiński, wyk. Karol Strasburger, Monika Solubianka, Stojczo Mazgałow
17:15 Stawka większa niż życie (9,14) – serial wojenny Polska 1968, wyk. Stanisław Mikulski, Zdzisław Mrożewski
20:00 Ekstradycja (5,6) – serial sens. Polska 1995, wyk. Marek Kondrat, Tomasz Kozłowiec, Aleksy Awdiejew
22:15 Misja Afganistan (3) – serial wojenny Polska 2012
23:25 Mój dług – dramat krym. Polska 2021, reż. Denis Delić, Bogusław Job, wyk. Bartosz Sak, Piotr Stramowski
01:40 Game Over – dramat obycz. Polska 2024, reż. Paweł Powolny, Nicolas Durand, wyk. Mikołaj Chroboczek

ALE KINO+

- 09:30** Wyraj – film krótkom. Polska 2020 (30 min)
10:00 Vigili II (5,6/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2023
12:35 Vera XI (3/6) – serial krym. Wlk. Bryt. 2022, wyk. Brenda Blethyn
14:30 Georgi ma się dobrze (Scraper) – komedio-dramat Wlk. Bryt. 2023, reż. Charlotte Regan, wyk. Lola Campbell, Harris Dickinson (105 min)
16:15 Nasze córki (Voor de meisjes) – dramat obycz. Holandia/Austria/Belgia 2025, reż. Mike Van Diem, wyk. Fedja van Huêt, Noortje Herlaar, Thekla Reuten (120 min)
18:15 Vera XI (4/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2022
20:10 Co się stało z Gracie Darling (3,4/6) – serial obycz. Australia 2025, wyk. Morgana O'Reilly, Kristina Bogic
22:10 Krwawa forsa (Blood Money) – thriller USA 2017, reż. Lucky McKee, wyk. Ellar Coltrane, Willa Fitzgerald, Jacob Artist, John Cusack (100 min)
23:50 Zaginięni (1,2/6) – serial krym. Szwecja 2022

POLSAT FILM

- 07:30** Doktor Martin X (9/9)
08:55 Przyjaciółki XXII (1,2/12)
10:55 Świat według Kiepskich (28,30,5,16/35) – serial kom.
14:45 Jak rozpętałem II wojnę światową: Wśród swoich – komedia Polska 1970
16:10 Nomadland – dramat obyczajowy USA 2020
18:35 S.W.A.T. Jednostka specjalna – film sens. USA 2003
21:00 W pogoni za zemstą – film sensacyjny USA 2010
23:00 Nikt – film sensacyjny USA/Japonia/Chiny 2021
00:55 Fala zbrodni III (21)

KINO TV

- 08:35** Zagadki kryminalne panny Fisher (7,8/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz (5,6/6) – serial kryminalny
13:05 Poirot II (9,10/10)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (9,10/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz II (1,2/6) – serial krym.
20:00 Sąsiedzi II – komedia USA/Chiny 2016, reż. Nicholas Stoller, wyk. Seth Rogen
22:00 Spacer w chmurach – melodramat USA/Meksyk 1995, reż. Alfonso Arau
00:05 Uciec, ale dokąd? – film sensacyjny USA 1993

TVP KULTURA

- 10:00** Jan Serce (10/10)
11:45 Kramarz – film obycz. Polska 1990 (105 min)
13:30 Obywatel kolczastego świata. Gustaw Herling-Grudziński – film dok. Polska 2022
15:05 Romeo i Julia z Saskiej
16:55 Zmiennicy (1) – serial kom. Polska 1986
18:00 Dobre strony (6) – felieton Polska 2024
18:30 Informacje kulturalne
18:50 Reżyserzy VI (10/10)
19:45 Andrzej Wajda – Notatki (11)
20:00 Czarny Mercedes (Czarny mercedes) – film krym. Polska 2019, reż. Janusz Majewski, wyk. Maria Dębska, Artur Żmijewski (135 min)
22:15 Przypadki Sherlocka Holmesa (12/13) – serial krym. Wlk. Brytania 1985
23:20 Enter Enea Festival 2025 – BLU/BRV – koncert Polska 2025
00:25 Hala odlotów (61)
01:15 W pętli ryzyka i fan-tazi (Güzen to sözö) – dramat obyczajowy Japonia 2021 (125 min)

WARNER TV

- 11:35** Pełna chata V (15,16/26)
12:35 A.G. VIII (16,17/24)
14:30 Bajer z Bel-Air II (12,13,14,15/24) – serial kom.
16:30 Pełna chata V (15,16,17,18/26) – serial kom.
18:35 Na siodło – komedia romantyczna USA 2023, reż. Marla Sokoloff
20:15 Akademia policyjna II – Pierwsze zadanie – komedia USA 1985, reż. Jerry Paris
22:00 Raport Pelikana – thriller USA 1993, reż. Alan J. Pakula
00:50 Kryptonim U.N.C.L.E. – komedia sens. USA/Wlk. Bryt. 15

PARAMOUNT

- 09:25** Pingwiny z Madagaskaru (9/26) – serial anim.
10:00 Szpiezy tacy jak my – komedia USA 1985
12:20 Plan B – komedia romantyczna USA 2010
14:30 Step Up: Taniec zmysłów – film muz. USA 2006
16:45 Transformers III – film s.f. USA 2011, reż. Michael Bay
20:00 Dzień zagłady – film katas. USA 1998, reż. Mimi Leder, wyk. Robert Duvall
22:30 Zapowiedź – thriller USA/Wlk. Bryt./Australia 2009
00:55 Fatalne zauroczenie – film sens. USA 1987

HBO

- 10:55** Pomimo – dramat obycz. Włochy 2024, reż. Valerio Mastandrea, wyk. Dolores Fonzi, Lino Musella (90 min)
12:25 Duża ryba – film przyg. **** USA 2003, reż. Tim Burton (125 min)
14:30 Boska Sarah – film biograficzny Francja/Belgia 2024 (100 min)
16:10 Blue Moon – film biograficzny USA/Irlandia 2025, reż. Richard Linklater (100 min)
17:50 Twórca – film s.f. *** USA 2023, reż. Gareth Edwards (130 min)
20:00 Fachowiec – film sens. *** Wlk. Brytania/USA 2025, reż. David Ayer, wyk. Jason Statham (115 min)
21:55 Euforia III (6/8) – serial obycz. USA 2026
23:00 Peacemaker II (8/8)
00:00 Venom – film sens. *** USA/Chiny 2018, reż. Ruben Fleischer, wyk. Tom Hardy (115 min)
01:55 Oszukać przeznaczenie: Więzy krwi – horror USA/Kanada 2025, reż. Zach Lipovsky, Adam B. Stein (110 min)

CINEMAX

- 12:55** Władcy umysłów – film s.f. USA 2011
14:40 Amerykanin – dramat obyczajowy Armenia 2022
16:40 Wielkie oczekiwania – dramat obycz. Francja 2022
18:25 Wrzesniowe dzieci – film sens. Szwajcaria 2024
20:00 Pięć minut nieba – dramat krym. Irlandia/Wlk. Brytania 2009, reż. Oliver Hirschbiegel
21:30 Tornado – film sensacyjny Wlk. Brytania 2025
23:00 Bursa – dramat obycz. Turcja/Niemcy/Francja 2023
01:00 Wakacje – thriller USA 23

ROMANCE TV

- 12:20** Rosamunde Pilcher: Trudna miłość – film obycz. Austria/Niemcy 1999
14:15 Rosamunde Pilcher: Pani Szczęście – film obycz. Niemcy 26, reż. Karola Meeder
16:05 Szkoła nad morzem: Pod jednym dachem – dramat obyczajowy Niemcy 2025
18:00 Zwierzyniec doktor Mertens (13/13) – serial obycz.
19:00 Górski lekarz (3/9)
20:00 Zagłosuj na miłość – komedia romant. Kan. 2023
21:50 Zakochana w Panu Niani – komedia romant. USA 2022
23:40 Górski lekarz (3/9)

CANAL+ PREMIUM

- 09:05** Wszyscy Święci – dramat obyczajowy Polska 2002 (80 min)
10:25 Każda mała rzecz – film dok. Australia 2024
12:00 Łapu-Capu
12:05 Premierowa jazda
12:20 Królowa chmur – komedia Polska 2003, reż. Radosław Piwowarski (80 min)
13:40 Cat's Eyes (1/8)
14:40 Fukushima – film dok.
16:10 Premierowa jazda
16:25 Kaskader – film sens. *** USA 2024, reż. David Leitch (125 min)
18:30 Łapu-Capu
18:35 Morderstwo w ambasadzie – film sens. Wlk. Brytania 2025 (85 min)
20:00 Para z sąsiedztwa (4/6) – serial sens. Wlk. Brytania 2025
20:50 Making of C+
21:00 Projekt Fighter – serial dok. Polska 2026
21:45 Cicha noc, śmierci – noc – horror Wlk. Brytania 2025, reż. Mike P. Nelson, wyk. Rohan Campbell (100 min)
23:25 The Beast Within – horror Wlk. Brytania 2024, reż. Alexander J. Farrell (95 min)

TVN FABUŁA

- 09:50** Prawo Agaty (5)
10:50 Szpital św. Anny (30)
11:50 Druga szansa III (3,4)
13:55 Prawo Agaty (4)
14:55 Detektywi – serial dok.
15:55 Alfabet filmowy (27)
16:10 Dungeons & Dragons: Złodziejski honor
19:00 Szpital św. Anny (10/50)
20:00 Zabójcza broń III – komedia sens. USA 1992
22:40 Constantine – horror USA/Niemcy/Kanada/Wlk. Bryt. 2005, reż. Francis Lawrence
01:00 Vabank – komedia kryminalna Polska 1981

AMC

- 09:00** Meteor, cz. 2 (2) – film katastroficzny USA 2009
11:00 Pretender – dramat obyczajowy USA 2015
13:05 Za wszelką cenę – dramat obycz. USA 2004
15:50 Kłątwa Tutenchamona (1) – film przyg. USA 2006
17:35 Kłątwa Tutenchamona, cz. 2 – film przyg. USA 2006
19:20 Karate Kid – film familijny USA 1984, wyk. John G. Avildsen, wyk. Ralph Macchio
22:00 Ciche miejsce – horror USA 2018, reż. John Krasinski
23:45 Tajemnica Los Angeles – dramat krym. USA 1997

AXN

08:25 Dr House III (20/24)
09:25 Castle VII (10,11/23)
11:20 Detektyw Monk II (3,4/16) – serial krym. USA 04
13:20 Dr House III (21,22/24)
15:20 Agenci NCIS XIV (21,22/24) – serial krym.
17:10 Castle VII (12,13/23) – serial krym. USA 2015
19:05 FBI VI (10,11/13) – serial sensacyjny USA 2024
21:05 Zabójcza broń II (22,1/22) – serial krym. USA 18
23:00 Castle VII (12,13/23)
00:45 FBI VI (10/13)

EPIC DRAMA

12:30 Wszystkie stworzenia duże i małe III – serial obycz.
13:35 Rodzina Hardacre'ów (3/6) – serial obycz.
14:35 Poirot: Zło czai się pod słońcem (Poirot: Zło, które żyje pod słońcem, Zło, które żyje pod słońcem) VIII (1/2)
16:40 Agenci NCIS XVIII (1,2/16) – serial krym. USA 20
18:35 Morderstwo w małym mieście II (9) – serial krym.
19:30 Lekarze na start
21:00 Panna Scarlet VI
22:10 Robin Hood – serial przyg.
23:30 Wiedeńska krew IV (2/2)
01:20 Agenci NCIS XVII (19/20)

TVN STYLE

07:45 Zgłosz remont (6)
08:45 Pojedynki na podróże (5) – program rozrywkowy
09:50 nie opuszczaj Cię aż do ślubu (12, 1) – reality show
11:25 Ugotowani (9, 10)
13:30 Kuchenne rewolucje (12, 13) – reality show Polska 17
15:35 Jestem z Polski (8)
17:45 Kuchenne rewolucje (3, 4, 5) – reality show
20:50 Ugotowani (2) – reality show Polska 2025
21:50 Jestem z Polski XV (2,3)
23:45 Hotel Paradise (47)
00:45 40 kontra 20 (29)

TVN TURBO

10:15 Złomowisko PL XI
12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (4984)
18:15 Zawodowi handlarze (16)
19:00 Naprawy nie do naprawy (7) – mag. motoryzacyjny
19:45 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (10/12)
20:15 Jeździć, obserwować VII
21:00 Wojny samochodowe (16)
22:00 Raport Turbo (4984)
22:15 Duda kontra Szafranski X (7/10) – serial dok.
23:00 Moto kombait (12)

BBC FIRST

12:55 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V
14:50 Ojciec Brown IV (7/10)
15:50 Lewis IX (4/6)
16:50 My Life is Murder III
17:50 Morderstwa w Mid-somer XII (3,3/7) – serial krym.
19:45 Śmierć pod palmami X (3/8) – serial kryminalny
21:00 My Life is Murder III (8/10)
22:00 Na niebieskich świątach II (1/6) – serial krym.
23:05 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi (5,6/10)
01:05 Śmierć pod palmami X

FX

09:10 Z Archiwum X (12/24)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (16,17/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (15,16/18)
13:45 Agenci NCIS VIII (23,24/24) – serial krym.
15:35 FBI IV (13/15)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (18,19/24)
18:20 Z Archiwum X (13/24)
19:15 FBI IV (13/21)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (17,18/18)
22:00 Matlock (7/19)
22:55 Z Archiwum X (13/24)
23:55 The Hunting Party (9/10)

HGTV

11:00 Zarobić na remoncie VIII (10,11,12,13/18) – serial dok.
13:00 Zbudujemy większy dom (7/10) – serial dok. USA 21
13:55 House Hunters (7, 8)
15:05 Mieszkanie na miarę (1)
17:00 Polowanie na ogród VI
18:10 Zgłosz remont (7)
19:05 Będzie pięknie (1/8)
20:05 Dorota inspiruje (6) – mag. poradnikowy Polska 20
21:00 Dorota was urządzi V (6,7/12) – serial dok. Polska 16
22:30 House Hunters (4, 5, 6, 7)
00:40 Kupujemy dom na plaży 28 – serial dok. USA 2019

BBC LIFESTYLE

10:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (6, 7) – show
13:30 Najbardziej tajemnicze amerykańskie wypieki (8) – program rozrywk.
14:35 Wielkie amerykańskie wypieki (8) – program rozrywk.
15:45 Zapraszam do stołu (9)
17:35 Najbardziej tajemnicze domy świata (3)
18:35 Mistrzowie szycia (1)
19:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (8) – show
21:00 Mistrzowie szycia (1)
22:00 Eat Smart: Secrets of the Glucose Goddess
23:20 Wstydlive choroby: waga 230 kilogramów

COMEDY CENTRAL

08:55 Przyjaciele VIII (9,10,11,12,13,14/24) – serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywku IX (20,21,22,23,24,1/24) – serial kom. USA 2015
14:30 Dwóch i pół XI (5,6,7,8/22) – serial kom. USA 2013
16:30 Przyjaciele VIII (15,16,17,18,19,20/24) – serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywku X (2,3,4,5,6,7/24) – serial kom. wyk. Johnny Galecki
22:00 The Office PL IV (11,12/12) – serial komediowy
23:05 Comedy Club (9, 10)

TVP SERIALE

07:40 Ojciec Mateusz 34 (12)
08:40 Komisarz Alex XXIV (2)
09:30 Rodzinka.pl III
10:05 Klan – telenowela
10:35 Ranczo VI (2/13)
11:25 Na dobre i na złe
12:25 Pan Mama (7)
13:05 Zaraz wracam (37)
13:40 Ojciec Mateusz XXVII (8)
15:35 Komisarz Alex XXIV (3)
16:25 Na sygnale (70)
17:35 Ranczo VI (3,4/13)
19:30 Ojciec Mateusz XXVII (13)
21:30 Ranczo VI (5,6)
23:20 Ojciec Mateusz XXVII
00:05 Pan Mama (14)
01:05 Falszerze. Powrót sfory

CANAL+ KUCHNIA

14:25 ABC gotowania (4)
14:50 Kucharskiego pomysł na kuchnię (12, 1)
15:45 Włoska kuchnia Gino
16:40 Jamie Oliver (3/4)
17:35 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (11, 12)
18:30 Jakubski rozgrzywa Tajlandię i Kambodżę (6)
18:55 Nie tylko kimchi (2)
19:25 m jak mięso (3, 4)
20:15 Dzień dobry, obiad (5, 6)
21:15 Anthony Bourdain IX (3,4,5,6/8) – serial dok. USA 17
00:45 Bitwa na smaki: David vs Matteo (8, 9) – real tv

CANAL+ DOMO

11:55 Mały metraż w wielkim stylu II (7/7) – serial dok.
12:50 Gardeners' World (1)
14:00 Cudotwórcy VII (8/13)
15:00 Kupcie sobie zamek! (8)
15:55 Meblokreacje (2, 3)
16:50 Gardeners' World (4)
18:00 Cudotwórca na wieś XXV
19:00 Wielkie Projekty: Szwecja III (6/6) – serial dok.
20:00 Daleko od miasta X (1,2)
21:00 Cudotwórcy VII (22)
22:00 Tomasz Pałowski. Remont u ciebie (1)
22:30 Patent na zieleni (2/8)
22:55 Daleko od miasta XIV
23:20 Zbudujemy ten dom (5)

PLANETE+

14:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi – serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże kolejną III (2/6) – serial dok.
16:55 Afryka z góry (3/10)
18:05 Świat z góry XI (14/14)
18:50 Eksplozja w Lac Megantic (2/4) – serial dok.
19:45 Apokalipsa, plan B
20:50 Niezwykłe podróże kolejną XIII (7/7) – serial dok.
22:00 Zamach na Bali. Anatomia zbrodni (2/2)
23:10 Cel: zatrzymać ludobójstwo – serial dokumentalny

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów V (5/16) – serial dok.
10:00 Klan z Alaski V (1/15)
11:00 Złoto drwali II (7/8)
12:00 Fani czterech kótek XV
13:00 Nagi instynkt przetrwania X (10/12) – serial dok.
15:00 Złomowisko PL III
16:00 Budowa na końcu świata VIII (1/10) – serial dok.
17:00 Nic do zgłoszenia II (2/8)
18:00 Truckerki III (5)
19:00 Złomowisko PL XII
22:00 Nagi instynkt przetrwania XII – serial dok. USA 2026
23:00 Dorwać komandosa
00:00 Fani czterech kótek II (4)

TVP HISTORIA

11:45 Wszystkie kolory świata
12:45 Nieznana wojna na Północy II (3/6) – serial dok.
19:45 W okowach mrozu
14:25 Pogranicze w ogniu (6)
15:30 Sensacje XX wieku
17:45 Czas honoru (5/13)
18:40 Encyklopedia II wojny światowej (25)
19:05 Fake czy historia?
19:45 Królowie (57)
20:20 Ekstradycja (6)
21:25 Bałtycki łańcuch, protest, który zmienił bieg historii
22:25 Diabeł z Katowic
23:35 Sensacje XX wieku

HISTORY

12:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Tajemnice skute lodem IV (1/10) – serial dok.
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (14/22)
15:50 Piątka z historii (6,7,5)
17:10 II wojna światowa w kolorze (5/13) – serial dok.
18:10 II wojna światowa: walka o Europę (3/8) – serial dok.
19:05 Starożytni kosmici XIV
20:00 Starożytni kosmici: geneza (4/12) – serial dok.
22:00 Jak to wyjaśnić V (13)
23:00 Seksualne obsesje dyktatorów (6) – serial dok.

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Kluczowe tygodnie wojny
15:00 Strzegąc granic X (5,6)
16:00 Majowie (2/4)
17:00 Tajemnice dawnych cywilizacji (2/3) – serial dok.
18:00 Wcielenia zła: Papa Doc
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (5/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXI (9/10) – serial dok.
21:00 Premiera: Katastrofy pod lupą (1/8) – serial dok.
22:00 Inżynierskie tragedie
23:00 Najniebezpieczniejsze drogi Europy X (2) – serial dok.

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici III
10:00 Gwiazdy lombardu XVIII
12:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy IV (6/6) – serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii XXIII (6,7) – serial dok.
14:00 Inżynierowie Hitlera: budowa III Rzeszy (1,2/6)
16:00 Dorwać tuńczyka V
18:00 Rolnicy. Podlasie II
20:00 Galileo – pr. popularn.
21:00 Legendarne zamki
22:00 Naziści: ściśle tajna nauka (5,6) – serial dok.
00:00 Starożytni kosmici
01:00 Rolnicy. Podlasie V

BBC EARTH

12:10 Błękitna Planeta II (1/7)
13:25 Na tropie egipskich grobowców (2) – dokument
15:25 W okowach mrozu
15:25 Życie na pustkowiu UK
16:25 Brytyjskie fabryki X
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice III (3/6) – serial dok.
18:30 Błękitna Planeta II (4/7)
19:45 Starożytne mocarstwa (2/6) – serial dok. Wlk. Bryt. 23
20:55 Życie na pustkowiu UK
21:55 W okowach mrozu: Kanada II (1/8) – serial dok.
22:55 Brytyjskie fabryki X
00:00 Jak budowano imperia V

POLSAT VIASAT HISTORY

14:50 Hitler: odliczanie (3/3)
15:45 Najgroźniejsi ludzie Hitlera – serial dok.
16:45 Dolina Królów: odnalezienie tajemniczego grobowca
17:45 Z popiołów II wojny światowej – serial dok.
18:50 Tajne bronie II wojny światowej (3/6) – serial dok.
20:00 Kleopatra: tajemnicza władczyni – serial dok. F 2025
21:05 Adolf Hitler: zrozumieć dyktatora (3/6) – serial dok.
22:15 Przywódca III Rzeszy (2/4) – serial dok. Francja 2021
23:20 Grobowce egipskich kapłanek – film dokumentalny

Od A do Z

BEZ

ZNIECZULENIA ★★★★★

dramat psychologiczny,
Francja/Polska 1978,
reż. Andrzej Wajda,
wyk. Zbigniew Zapisiewicz,
Ewa Dalkowska, Andrzej
Seweryn

20:05 | tvp kultura

Wybitny Zbigniew Zapisiewicz jako znany dziennikarz, który staje się obiektem gry urzędniczej, mającej – z nieznanych powodów – utracić jego karierę w PRL-u. Przeróżające, bo wiarygodne.

BLUE VALENTINE ★★★★★

melodramat, USA 2010,
reż. Derek Cianfrance,
wyk. Ryan Gosling, Michelle
Williams, Faith Wladyska

23:15 | hbo

Amerykańskie małżeństwo w obliczu kryzysu ekonomicznego potrafi zapomnieć o swoich ambicjach, lecz nawet to nie uchroni go przed kryzysem emocjonalnym. Plus okłaski dla Michelle Williams.

ILUZJA II ★★★★★

thriller, USA/Hongkong 2016,
reż. Jon M. Chu, wyk. Jesse
Eisenberg, Mark Ruffalo,
Woody Harnelson

20:00 | tv puls

Sequel poniżej oczekiwani: zespół zręcznych iluzjonistów (i przy okazji zuchwałych złodziei) dostaje zlecenie na kolejny brawurowy skok, co – jak się okaże – jest częścią intrygi ich odwiecznego wroga.

INCYDENT ★★★★★

thriller, USA 1997, reż. Jonathan Mostow, wyk. Kurt Russell, J. T. Walsh, Kathleen Quinlan

22:45 | stopklatka

Kurt Russell jako mąż próbujący wyjaśnić okoliczności zaginięcia – a w rezultacie porwania – żony. Trzyma w napięciu.

LĘK PIERWOTNY ★★★★★

thriller, USA 1996, reż. Gregory Hoblit, wyk. Richard Gere, Laura Linney, Edward Norton

20:00 | stopklatka

Cyniczny prawnik podejmuje się obrony ministranta, oskarżonego o zamordowanie biskupa, by w trakcie procesu odkryć, z jak odrażającym osobnikiem ma do czynienia. Koncert gry Edwarda Nortona i Richarda Gere.

Juliusz

• FOT. MATERIAŁY PRASOWE

KOMEDIA

POLSKA 2018, REŻ. ALEKSANDER PIETRZAK, WYK. WOJCIECH MECWALDOWSKI, JAN PESZEK, ANNA SMOŁOWIK

MAD MAX POD KOPUŁĄ GROMU ★★★★★

film s.f., Australia/USA 1985,
reż. George Miller, George
Ogilvie, wyk. Mel Gibson, Bruce
Spence, Adam Cockburn

22:00 | warner tv

Mad Max tym razem jako gladiator przyszłości stawiający czoło despotycznej Tinie Turner. Nader widowiskowe zamknięcie cyklu, który ugruntował gwiazdorską pozycję Mela Gibsona.

MAURETAŃCZYK ★★★★★

thriller, Wlk. Brytania/USA
2021, reż. Kevin Macdonald,
wyk. Tahar Rahim, Jodie
Foster, Shailene Woodley

20:10 | ale kino+ hd

Ekranizacja „Dziennika z Guantanamo” Mohamedou Ould Slahiego: historia człowieka, który kilkanaście lat walczył o oczyszczenie z fałszywych zarzutów i zwolnienie z niesławnego więzienia dla terrorystów.

NIEBEZPIECZNE ZWIERZĘTA ★★★★★

horror, Australia/USA/Kanada
2025, reż. Sean Byrne,
wyk. Hassie Harrison, Josh
Heuston, Jai Courtney

21:00 | canal+ premium

Uprowadzona przez seryjnego mordercę, surferka zostaje wiewieziona na pełne morze, by zostać rytualnym pokarmem dla czczonych przez porywacza krwiożerczych rekinów. Sytuacja wymaga kreatywności i odwagi.

OSTATNIA MISJA ★★★★★

film sens., Polska 1999,
reż. Wojciech Wójcik,
wyk. Peter J. Lucas, Janusz
Gajos, Ewa Gorzelak

23:45 | kino polska

Wojciech Wójcik po „Ekstradycji”: Janusz Gajos jako polski Columbo na tropie płatnego mordercy, który przyjeżdża do Polski, aby załatwić parę interesów – nie tylko zawodowych.

PŁYNĄC DO DOMU ★★★★★

komediadramat, Francja/
Holandia/Grecja/Brazylia/
Wlk. Brytania 2024, reż. Justin
Anderson, wyk. Ariane Labed,
Christopher Abbott, Nadine
Labaki

21:40 | cinemax

Czytając powieść Deborah Levy: międzynarodowe towarzystwo przybywa do Grecji, by w basenie swojej willi spotkać pływającą nagą kobietę. Jej obecność ma katartyczne znaczenie dla każdego z przybyszów.

SUPERMARKET ★★★★★

thriller, Polska 2012,
reż. Maciej Żak, wyk. Mikołaj
Roznerski, Marian Dziędziel,
Wojciech Zieliński

20:00 | kino polska

Supermarket jako... Polska: podejrzany o próbę drobnej kradzieży klient zostaje zatrzymany przez ochronę i poddany upokarzającej procedurze przez jej szefa z mętną przeszłością. Mocne i aktorsko doskonałe.

21:50 | kino polska

25-letni debiutant Aleksander Pietrzak popatruje na czterdziestolatka (Wojciech Mecwaldowski), który odbywa przyspieszony kurs dojrzewania. Humor nieco absurdalny, ale ogół obserwacji nader trafny.

SZTUKA PIĘKNEGO ŻYCIA ★★★★★

komedia, Wlk. Brytania/Francja
2024, reż. John Crowley,
wyk. Andrew Garfield, Florence
Pugh, Grace Delaney

22:35 | canal+ premium

Pogodna opowieść o tzw. zwykłych ludziach, mieszkających w Londynie i prowadzących sielankową egzystencję do chwili, kiedy nie usłyszą nowotworowej diagnozy. A wtedy ich związek nabiera nowych barw.

TESTOSTERON ★★★★★

komedia, Polska 2007,
reż. Tomasz Konecki, Andrzej
Saramonowicz, wyk. Piotr
Adamczyk, Borys Szybczyk,
Maciej Stuhr

23:05 | tvn

Autorska inscenizacja sztuki Andrzeja Saramonowicza: porzucony przed ołtarzem pan młody przybywa wraz z kilkoma gośćmi do domu weselnego, by dokonać rachunku sumienia. Plus trafność obserwacji.

W NOWYM ZWIERCIADLE:

WAKACJE ★★★★★

komedia, USA 2015, reż. John
Francis Daley, Jonathan Gold-
stein, wyk. Ed Helms, Christina
Applegate, Skyler Gisondo

23:15 | tvn 7

Próba odświeżenia cyklu sprzed 35 lat: chcąc naprawić rodzinne relacje ojciec i mąż zabiera rodzinę na wycieczkę do parku rozrywki na drugim końcu Stanów. Jakoś nie bawi, choć mogłoby.

KONRAD J. ZARĘBSKI

TVPI D3 II

07:30 Dobre historie (195)
08:00 Serwis Info – magazyn
08:10 Pogoda
08:25 Zaraz wracam (45)
09:05 Ranczo III (9/13)
10:05 Komisarz Alex IV (5)
11:05 Ojciec Mateusz XII (2/2)
12:00 Serwis Info – magazyn
12:10 Agrobiznes – magazyn
12:40 Magazyn rolniczy (767)
12:55 Piękno i uwodzenie w przyrodzie – film dok.
14:00 Złoty chłopak
15:00 Serwis Info – magazyn
15:15 Reporterzy (530)
15:35 Gra słów. Krzyżówka
16:05 Dziedzictwo
17:00 Teleexpress
17:25 Jaka to melodia? (5932)
18:00 Klan (178) – telenowela
18:35 Akacyjowa 38
19:30 19.30 – wiadomości
19:55 Pytanie dnia, pogoda

20:30 Omnibus – szybcy i mądzy (33) – teleturniej Polska 2026
21:20 Ojciec Mateusz 35 (3) – serial krym. Polska 26
22:20 Sprawa dla reportera
23:20 Dekady Diany (2/3) – serial dokumentalny Wlk. Brytania 2020
00:15 Powrót (4) – dramat Polska 2021
01:05 Pod ostrzałem (Under Fire) – dramat wojenny Meksyk/USA 1983, reż. R. Spottiswoode, wyk. Nick Nolte (130 min)

MEZZO

12:40 Brahms: Sonata skrzypcowa G-dur, opus 78, nr 1
13:30 Nuits Blanches & Take Back the Night – Hervé Koubi
14:35 Martin Donner, Claudio Monteverdi: Poppea // Poppea – balet Niemcy 2017
15:50 Intermezzo
16:25 Brahms: Trio na klarnet, fortepian i wiolonczelę
16:55 Brahms: Sonata klarnetowa f-moll, op.120, nr 1
17:20 Intermezzo
17:45 Jean-Philippe Rameau: Platée – opera Francja 2022
20:30 Miles Davis: Live in Munich – koncert Niemcy 88
21:25 Jowee Omicil „sMiles” – Hold dla Milesa Davisa
22:25 Nate Smith – Jazz à Vienne – koncert F 2022
23:45 Jaeden Izik-Dzurko: Medtner, Ravel, Rachmaninow

TVP2 D3 II

05:30 M jak miłość
06:25 Operacja zdrowie (80)
06:55 Barwy szczęścia
07:30 Pytanie na śniadanie – pobudka (7560) – mag.
07:55 Pytanie na śniadanie (7560) – mag. Polska 2026
11:40 Dzień z życia artysty (70, 72) – mag. kulturalny
12:15 Którędy po sztukę
12:30 Koło fortuny (1835)
13:15 Panna młoda (67)
14:05 Va banque (969)
14:35 Na sygnale
15:05 La Promesa – pałac tajemnic – telenowela
16:00 Koło fortuny (1836)
16:35 Familiada (3103)
17:20 Panna młoda (68)
18:15 Va banque (970)
18:50 Jeden z dziesięciu (12)
19:25 Barwy szczęścia
19:55 Domowe patenty (5)

20:05 Barwy szczęścia – serial obycz. Polska 2025
20:40 Tak to leciało! (81)
21:40 Niepewne sytuacje (33) – program rozrywkowy Polska 2026
22:10 Zaćmienie (3,4/6) – serial krym. Francja 2024, wyk. Claire Keim
00:05 Rodzinka.pl XVIII (12) – serial kom. Polska 26
00:35 Ikar. Legenda Mietka
******** Kosza – film biogr. Polska 2019, reż. Maciej Pieprzyca, wyk. Dawid Ogrodnik (125 min)

PULS 2

06:25 Seriale animowane
10:00 Jeżyk i przyjaciele
10:25 Spidey i superkumple
11:25 Dinopociąg III
11:55 Smerfy
13:00 Gumisie VI (4,3/18)
14:00 Kacze opowieści
15:00 Miraculous IV (26,1/26)
16:00 Fineasz i Ferb II (5,6/39)
17:00 Marta mówi! II
17:35 Superkoty
18:00 Blue (35,36/52)
18:15 Bing (41,42/78)
18:45 Masza i niedźwiedź V
19:00 Kacze opowieści
20:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (46)
21:00 Dzielnica strachu X (5,6) – serial krym. Polska 2025
23:00 Cop Land – film krym. USA 1997, reż. James Mangold, wyk. Sylvester Stallone
01:00 Lombard XII

POLSAT D3 II

06:00 Nowy dzień
08:30 Malanowski i Partnerzy VI (23,24)
09:30 Trudne sprawy XIX (5,6/40) – serial fab.-dok.
11:35 Gliniarze XIV (28,29,30/60) – serial fabularno-dok.
14:40 Dlaczego ja? 33 (55)
15:50 Wydarzenia
16:20 Interwencja (5903) – mag. reporterów Polska 26
16:30 Na ratunek 112 XVIII (56) – serial fabularno-dok.
17:00 Gliniarze XX (57) – serial fabularno-dok. Polska 2026
18:00 Pierwsza miłość 50 (51) – serial obycz. Polska 2026
18:50 Wydarzenia, sport, pogoda – wiadomości
19:20 Gość „Wydarzeń” (521)
19:30 Sport – Polska 2026
19:55 Milionerzy (108) – teleturniej Polska 2026

20:30 Nasz nowy dom (371) – reality show Polska 2026
21:55 A więc wojna (This Means War) – film sens. USA 2012, reż. Joseph McGinty Nichol, wyk. Reese Witherspoon, Chris Pine, Tom Hardy, Til Schweiger, Chelsea Handler, John Paul Ruttan, Abigail Spencer (125 min)
00:00 Kabaretowa Ekstraklasa (61) – kabaret i satyra Polska 2017

TV4

07:55 Bogaty dom – biedny dom XII (5) – serial dok.
08:55 Policjantki i policjanci IX (11,12/65) – serial obycz.
10:55 Na ratunek 112 XVIII (57,49) – serial fabularno-dok.
11:55 Dlaczego ja? 33 (10,11)
13:55 Trudne sprawy XXII (35,36,37) – serial fab.-dok.
16:55 Łowcy skarbów. Kto da więcej (51) – reality show
18:00 Policjantki i policjanci XXIV (58,59) – serial obycz.
20:00 Uroczysko V (48) – serial kryminalny Polska 2026
20:30 Sprawiedliwi – wydział krym. XX (48)
21:30 Sprawiedliwi. Trójmiasto III (48) – serial krym.
22:40 Osadzony – film sens. USA 1989, reż. John Flynn, wyk. Sylvester Stallone
00:50 Interwencja (5901)

TVN D3 II

05:15 Nauka jazdy (17)
05:40 Uwaga! (7997) – mag. reporterów Polska 2026
05:55 Ukryta prawda (21/48)
06:50 Kuchenne rewolucje: Wista 31 (11) – reality show
07:45 Dzień Dobry TVN (5722)
11:20 Doradca smaku (35)
11:25 Kuchenne rewolucje: „Bistro Tarchomin”, Warszawa XIX (9) – reality show Polska 19
12:35 Kuchenne rewolucje: Bytom – Restauracja „Pod Orzechem” XXVII (6)
13:40 Ukryta prawda (30,31,2/40) – serial fabularno-dok. Polska 2024
16:50 Szpital św. Anny (4/50) – serial obycz. Polska 2025, wyk. Jolanta Fraszyńska
17:55 Detektywi VI (57)
19:00 Fakty, sport, pogoda
19:55 Uwaga! (7998) – mag.

20:15 Na Wspólnej XXIV – serial obyczajowy Polska 2026
20:50 The Floor (19) – teleturniej Polska 2026
21:55 Kuchenne rewolucje: Białystok – HoNoTu 32 (11) – reality show
23:05 Testosteron – komedia Polska 2007, reż. Tomasz Konecki, Andrzej Saramonowicz, wyk. Piotr Adamczyk, Borys Szyc (145 min)
01:30 Skok na głęboką wodę (11) – reality show

METRO D3 II

07:40 Sekrety życia (38/40)
08:35 Szpital (47,48/69)
10:35 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (29,26)
12:35 Szkoła (46/67)
13:35 Przepis na życie IV (12)
14:35 Zapukaj do moich drzwi
15:40 The Floor (17,18)
17:00 Ciężarówką przez RPA (7/9) – serial dok. Polska 2023
18:00 Prawo Agaty IV (9) – serial obycz. Polska 2013
19:00 Kartoteka IX (24) – serial fab.-dok. Polska 2015
21:05 Kryminalni VII (3,4) – serial krym. Polska 2007, wyk. Marek Włodarczyk
23:10 Kuba Wojewódzki (12) – talk-show Polska 2025
00:25 Zbrodnie z pierwszych stron gazet VII (8)
01:25 Szpital (43/69)
02:25 Szkoła (14/63)

TV PULS D3 II

06:00 Policjanci z Miami (16,17/23) – serial krym. USA 1985, wyk. Don Johnson
08:00 Kobra – oddział specjalny XX (1,1/16)
10:00 Triumf miłości
12:00 Nie igraj z aniołem
13:00 Wspaniałe stulecie III (13) – serial obycz. Turcja 2014
14:00 Dzielnica strachu X (39) – serial krym. Polska 2025
15:00 Lombard. Życie pod zastaw XIII (57,58) – serial obyczajowy Polska 2023
17:00 Dzielnica strachu X (40) – serial krym. Polska 2025
18:00 Lombard. Życie pod zastaw XVIII (56,57) – serial obyczajowy Polska 2025

20:00 Iluzja II (Now You See Me 2) – thriller USA/Hongkong 2016, reż. Jon M. Chu, wyk. Jesse Eisenberg (145 min)
22:25 Dziewczyna influencera – dramat obycz. Polska 2024, reż. Szymon Goner, wyk. Karina Razner, Olga Kalicka (115 min)
00:20 Bad Boy – film sens. Polska 2020, reż. Patryk Vega (130 min)
02:30 Dzielnica strachu X (38) – serial krym.

TVN7 D3 II

05:20 Ten moment (19/20) – serial fab.-dok. Polska 2015
05:55 Szkoła (22,23,24/67) – serial fab.-dok. Polska 2019
08:45 Ukryta prawda (20,20,21/71) – serial fabularno-dok.
11:55 W-11 Wydział Śledczy – serial fab.-dok. Polska 2013
14:00 Detektywi II (31/40) – serial fab.-dok. Polska 2024
15:00 Szpital św. Anny III (47) – serial obycz. Polska 2026
16:00 Sędzia Anna Maria Wesołowska VI (12,13)
18:00 Sekrety życia (23/40) – serial fab.-dok. Polska 2023
19:00 Ukryta prawda (31/60) – serial fab.-dok. Polska 2023, wyk. Agnieszka Czeakańska
20:00 Hotel Paradise (48) – real tv Polska 2026
21:00 Sposób na teściową (Monster-in-Law) – komedia romant. USA/Niemcy 05, reż. Robert Luketic, wyk. Jennifer Lopez (135 min)
23:15 W nowym zwierciadle: Wakacje (Vacation) – komedia USA 2015, reż. John Francis Daley, Jonathan Goldstein, Leslie Mann (125 min)
01:20 Hotel Paradise (47)
02:20 Życząc z potworem VII

STOPKLATKA

08:30 Wojciech Cejrowski – boso przez świat
08:55 Robert Makłowicz
10:40 Pyszne dania w 10 minut z Julią Oleś (1) – magazyn kulinarny
10:55 Górski lekarz XVII (4,5/8) – serial obycz.
13:00 Katastrofy w przestworzach V (6,7,4/10) – serial dok.
16:00 MacGyver II (16,17/22)
18:00 Wojny magazynowe: Kanada II (11,12/12) – serial dok. Kanada 2014
19:10 Wojny kontenerowe II (2,3/13) – serial dok.
20:00 Lek pierwotny (Primal Fear) – thriller USA 1996, reż. Gregory Hoblit, wyk. Richard Gere, Laura Linney (165 min)
22:45 Incydent (Breakdown) – thriller USA 1997, reż. Jonathan Mostow, wyk. Kurt Russell, J. T. Walsh, Kathleen Quinlan, M.C. Gainey (115 min)
00:40 Pachnidło: Historia mordercy (Perfume: The Story of a Murderer) – thriller Niemcy/Francja/Hiszpania/USA/Belgia 2006, reż. Tom Tykwer (185 min)

KINO POLSKA

07:40 Polska Kronika Filmowa 17/63B: Pamiętamy – film dok.
07:55 Ziemia obiecana – dramat obycz. Polska 1975, reż. Andrzej Wajda, wyk. Daniel Olbrychski, Wojciech Pszoniak
11:35 Chłopi (1, 2) – film obycz. Polska 1973, reż. Jan Rybkowski, wyk. Władysław Hańcza, Emilia Krakowska, Ignacy Gołolewski, August Kowalczyk, Krystyna Królówna
15:30 C.K. dezerterzy, cz. 1 (1) – komedia Polska/Węgry 1986, reż. Janusz Majewski, wyk. Marek Kondrat, Zoltán Bezerédy, Wiktor Zborowski
17:15 Stawka większa niż życie (14,15) – serial wojenny
20:00 Supermarket – thriller Polska 2012, reż. Maciej Żak, wyk. Mikołaj Roznerski, Marian Dziędziel, Wojciech Zieliński, Izabela Kuna, Tomasz Sapryk
21:50 Juliusz – komedia Polska 2018, reż. Aleksander Pietrzak, wyk. Wojciech Meczaldowski, Jan Peszek, Anna Smolowik, Rafał Rutkowski, Jerzy Skolimowski, Maciej Stuh
23:45 Ostatnia misja – film sens. Polska 1999, reż. Wojciech Wójcik, wyk. Peter J. Lucas, Janusz Gajos, Ewa Gorzelak, Artur Żmijewski, Piotr Fronczewski

ALE KINO+

10:00 Co się zdarzyło w Mount Affinity? II (1,2/6) – serial obycz.
12:15 Vera XI (4/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2022
14:10 Terapia dla par (Bajo terapia) – komediodramat Hiszpania 2023, reż. Gerardo Herrero, wyk. Malena Alterio (110 min)
16:00 Pęknięte lustro (The Mirror Crack'd) – komedia kryminalna Wlk. Brytania 1980, reż. Guy Hamilton (135 min)
18:15 Vera XI (5/6) – serial krym. Wlk. Brytania 2021
20:10 Mauretańczyk (The Mauritanian) – thriller Wlk. Brytania/USA 2021, reż. Kevin Macdonald, wyk. Tahar Rahim, Jodie Foster (145 min)
22:35 Wszyscy za (All in Favor aka Votamos) – film krótkom. Hiszpania 2021 (25 min)
23:00 Pokusa (The Paperboy) – thriller USA 2012, reż. Lee Daniels, wyk. Matthew McConaughey (130 min)
01:10 Moje miasto – film obycz. Polska 2002, reż. Marek Lechki (75 min)

POLSAT FILM

07:30 Doktor Martin (1/6)
08:30 Przyjaciółki XXII (3,4)
10:25 Świat według Kiepskich (31,35,6,8,23,28/35) – serial kom.
14:00 Garfield – komedia USA 2004, reż. Peter Hewitt
15:40 Pogromcy duchów: Dziedzictwo – komedia sensacyjna USA/Kanada 2021
18:20 Siostry – komediodramat USA/Niemcy/Wlk. Bryt. 2005, reż. Curtis Hanson
21:00 Miłość do kwadratu – komedia Polska 2021
23:15 Cicha noc – komedia USA/Wlk. Brytania 2021

KINO TV

06:00 Celnicy II (10/10)
06:30 Panna Marple V (1/4)
08:35 Zagadki kryminalne panny Fisher (9,10/13)
11:00 Panna Scarlet i komisarz II (1,2/6) – serial krym.
13:10 Poirot II (1,2/10)
15:15 Zagadki kryminalne panny Fisher (11,12/13)
17:50 Panna Scarlet i komisarz II (3,4/6) – serial krym.
20:00 Ninja – film sens. USA 2009, reż. Isaac Florentine
21:50 48 godzin – komedia sensacyjna USA 1982
23:50 Anatomia strachu – thriller USA/Bulgaria 2011

TVP KULTURA

08:00 Przysiągnij nad Biblią
08:15 Informacje kulturalne
08:45 Kolekcja (9)
09:05 Studio Kultura – niedziela z... (696)
10:00 Zmiennicy (1)
11:10 Romeo i Julia z Saskiej Kępy – dramat obycz. Polska 1988 (105 min)
12:55 Reżyserzy VI (10/10)
13:55 Cztery pory tańca
14:55 Kamień na kamieniu – dramat obyczajowy Polska 1995 (110 min)
16:45 Zmiennicy (2)
17:55 Wydarzenie aktualne
18:30 Którędy po sztuce (11)
18:45 Niezwykły podróż Georgesa Meliesa
20:00 Wstęp do filmu (592)
20:05 Bez znieczulenia – dramat psychologiczny Francja/Polska 1978, reż. Andrzej Wajda, wyk. Zbigniew Zapasiewicz, Ewa Dąkowska (125 min)
22:10 Hala odlotów (62)
23:10 Dzień, w którym umarła gwiazda rocka
23:45 Video Killed the Radio Star (5) – serial dok.
00:20 Czarny Mercedes – film krym. Polska 2019, reż. Janusz Majewski, wyk. Maria Dębska (125 min)

WARNER TV

09:30 Bajer z Bel-Air II
10:30 Za głosem serca
11:30 Pełna chata V (17,18/26)
12:30 J.A.G. VIII (17,18/24)
14:25 Bajer z Bel-Air II (14,15,16,17/24) – serial kom.
16:25 Pełna chata V (17,18,19,20/26) – serial kom.
18:30 Taxi III – komedia sensacyjna Francja 2003
20:10 Godziny szczytu – film sens. USA 98, wyk. Jackie Chan
22:00 Mad Max pod kopułą gromu – film s.f. Austr./USA 85
00:00 Raport Pelikana – thriller USA 1993

PARAMOUNT

07:30 Elementary II (23,24/24)
09:30 Kobiety – komediodramat USA 2008
12:05 Jądro Ziemi – film s.f. Wlk. Brytania/USA 2003
15:00 Terminator: Genisys – film s.f. USA/Kanada 2015
17:50 Step Up: Taniec zmysłów – film muzyczny USA 06
20:00 Pompeje – film katas. USA/Niemcy 14, reż. Paul W.S. Anderson, wyk. Kit Harington
22:10 Oczy szeroko zamknięte – thriller Wlk. Brytania/USA 1999, reż. Stanley Kubrick
01:30 Wojna światów – film s.f. USA 2005

HBO

08:15 Jumanji: Przygoda w dżungli – film przyg. USA 2017 (120 min)
10:15 Jumanji: Następny poziom – film przyg. USA 2019 (125 min)
12:20 Bliżej – melodramat USA/Wlk. Bryt. 2004, reż. Mike Nichols (105 min)
14:05 Kolejna zwyczajna przysługa – thriller USA 2025, reż. Paul Feig, wyk. Anna Kendrick (120 min)
16:05 Fantastyczne zwierzęta i jak je znaleźć – film przyg. Wlk. Bryt./USA/Kanada 2016, reż. David Yates (135 min)
18:20 Spiając z innymi – komedia romantyczna USA 2015 (100 min)
20:00 Zgadnij kto – komedia romantyczna USA 2005, reż. Kevin Rodney Sullivan, wyk. Ashton Kutcher (105 min)
21:45 Tata – film dok.
23:15 Blue Valentine – melodramat USA 2010, reż. Derek Cianfrance, wyk. Ryan Gosling (115 min)
01:10 Jakaś inna kobieta – thriller USA/Kajmany 23, reż. Joel Moore, wyk. Ashley Greene (85 min)

CINEMAX

13:30 Czerwone pantofle – dramat obycz. Meksyk/Włochy 2022, wyk. Eustacio Ascacio
14:50 Ostatni Żyd na osiedlu – komediodramat Francja 2024
16:20 Aniołki Charliego – film sens. USA/Niemcy 2000
17:55 Ława przysięgłych – thriller USA 2003
20:00 Fargo II (3,4/10) – serial kryminalny USA 2015
21:40 Płynąc do domu – komediodramat F/Holandia/Grecja/Brazylia/Wlk. Bryt. 24
23:20 Wiedźma – film sensacyjny Francja 2023

ROMANCE TV

10:25 Rzeka życia: Ponowne spotkanie nad Dunajem – dramat obycz. Niemcy 2014
12:20 Nieważkość z tobą – romans Kanada/USA 2024
14:00 Miłosne sprawy – komedia Niemcy 2022
16:05 Szkoła nad morzem
18:00 Zwierzyniec doktor Mertens (1/13) – serial obycz.
19:00 Górski lekarz (4/9)
20:00 Inga Lindström: Siła wspomnień – film obycz. Niemcy 2004, reż. K. Meeder
21:50 Łato we Włoszech – romans Niemcy 2024
23:45 Górski lekarz (4/9)

CANAL+ PREMIUM

09:40 Długi weekend – film obycz. Polska 2004
10:55 Łapu-Capu
11:00 Copa 71
12:30 LARP. Miłość, trolle – inne questy – komedia Polska 2025 (95 min)
14:05 Cat's Eyes (2/8) – serial przyg. Francja 2024
15:05 Iran: Pokolenie Z – między wolnością a represją – film dok.
16:00 Peacock – dramat obycz. USA 10 (90 min)
17:30 Hollywood Buzz (51)
17:55 Łapu-Capu
18:00 Notting Hill – komedia romantyczna Wlk. Brytania/USA 1999, reż. Roger Michell (120 min)
20:00 Król i zdobywca (7/8) – serial obycz. Wlk. Bryt./Islandia/USA 2025
20:45 Making of C+
21:00 Niebezpieczne zwierzęta – horror Australia/USA/Kanada 2025, reż. Sean Byrne, wyk. Hassie Harrison, Josh Heuston, Jai Courtney (95 min)
22:35 Sztuka pięknego życia – komedia Wlk. Brytania/Francja 2024, reż. John Crowley, wyk. Andrew Garfield (110 min)

TVN FABUŁA

10:50 Szpital św. Anny (31)
11:50 Druga szansa III (5,6)
13:55 Prawo Agaty (5)
14:55 Detektywi – serial dok.
15:55 Po drugiej stronie kamery (4) – serial dok.
17:05 Alfabet filmowy (34)
17:15 Miłość wysokich lotów
19:00 Szpital św. Anny (11/50)
20:00 Zabójcza broń IV – komedia sens. USA 1998
22:50 Baywatch: Słoneczny patrol – komedia sensacyjna USA/Wlk. Brytania/Chiny 2017
01:05 Heroski – film przyg. USA/Wlk. Brytania 2023

AMC

07:40 Koniec świata (1,2/2) – miniserial USA/Kanada/Niemcy 05, wyk. Gina Gershon
11:35 Płonąca pułapka – dramat obycz. USA 2004
13:55 Policjina opowieść III: Superglina – film sens. Hong-kong 1992, reż. Stanley Tong
15:55 Widmo – horror USA 17
18:00 tak, i nie – komedia Kanada 2004, reż. Kelly Makin
20:00 Peacemaker – film sens. USA 1997, reż. Mimi Leder
22:35 Intryga – thriller Włochy 2017, reż. Alessandro Capone
00:20 W odwecie za śmierć – thriller USA 2010

AXN

08:25 Dr House III (22/24)
09:25 Castle VII (12,13/23)
11:25 Detektyw Monk II (5,6/16) – serial krym. USA 03
13:25 Dr House III (23,24/24)
15:25 Agenci NCIS XV (23,24/24) – serial krym.
17:10 Castle VII (14,15/23)
19:10 FBI VI (12,13/13)
21:05 Agenci NCIS XX (14/22) – serial krym. USA 2023
22:05 Agenci NCIS: Hawaje II (3/25) – serial krym. USA 2022
23:00 Castle VII (14,15/23)
00:45 FBI VI (12/13)

EPIC DRAMA

09:00 Lekarze na start
10:30 Agenci NCIS XVIII (1,2/16) – serial krym.
12:20 Wszystkie stworzenia duże i małe IV (1/6)
13:20 Jane Eyre (1/4)
14:30 Poirot VIII (2/2)
16:40 Agenci NCIS XVIII (3,4/16) – serial krym. USA 20
18:30 Marlow: klub zbrodni (3/4) – serial krym. Wlk. Bryt. 23
19:30 Lekarze na start
21:00 Nędznicy (6/6) – serial obycz. Wlk. Brytania/USA 2018
22:40 Próba niewinności (1/3) – miniserial Wlk. Brytania 2018
23:35 Panna Marple V (1/4)

TVN STYLE

08:45 Pojedynk na podróże (6) – program rozrywkowy
09:50 I nie opuszczę Cię aż do ślubu (2,3) – reality show
11:25 Ugotowani (3,4)
13:30 Kuchenne rewolucje (2,1) – reality show Polska 17
15:35 Jestem z Polski XVI (34,9) – serial dok. Polska 2025
17:45 Kuchenne rewolucje (6,7,8) – reality show Polska 18
20:50 Zgłosz remont (8) – reality show Polska 2026
21:50 Jestem z Polski XV (4,5/20) – serial dok. Polska 25
23:45 Hotel Paradise (48)

TVN TURBO

12:15 Naprawy nie do naprawy
13:00 Zawodowi handlarze
14:30 Wojny samochodowe
16:30 Jeździć, obserwować III
18:00 Raport Turbo (4985)
18:15 Duda kontra Szafranski X (7/10) – serial dok.
19:00 Mobilni mechanicy (8)
19:45 Prawko na świecie. Jazda bez zasad (9)
20:30 Zawodowi handlarze (16)
21:15 Z drugiej ręki (16)
22:00 Raport Turbo (4985)
22:15 Uwaga! Oszust: Ściema z ogłoszenia (10/12)
22:45 Wojny samochodowe
23:45 Ciężarówka przez Chile

BBC FIRST

12:55 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi V
14:50 Ojciec Brown IV (8/10)
15:50 Lewis IX (5/6)
16:55 My Life is Murder III
17:50 Morderstwa w Midsomer XII (4,4/7)
19:50 Śmierć pod palmami X (4/8) – serial kryminalny
21:00 Na niebieskich świątach II (2/6) – serial krym.
22:05 Ojciec Brown XIII (5/10)
23:05 Shakespeare i Hathaway: prywatni detektywi (7,8/10)
01:05 Śmierć pod palmami X

FX

08:15 Kości XI (18/22)
09:10 Z Archiwum X (13/24)
10:05 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (18,19/24)
11:55 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku VIII (17,18/18)
13:45 Agenci NCIS VIII (24,1/24) – serial krym.
15:35 FBI IV (13/21)
16:30 CSI: Kryminalne zagadki Miami V (20,21/24)
18:20 Z Archiwum X (14/24)
19:15 FBI IV (14/21)
20:10 CSI: Kryminalne zagadki Nowego Jorku IX (1,2/17)
22:00 Paradise (3/8)
23:00 Z Archiwum X (14/24)

HGTV

10:00 Letnia chata na lata (5)
10:55 Zarobić na remoncie VII (14,15,16,17/18) – serial dok.
12:55 Zbudujemy większy dom
13:55 House Hunters (2,3)
15:05 Mieszkanie na miarę II
17:00 Polowanie na ogród VI
17:55 Weekendowa metamorfoza (5,6) – reality show
20:05 Dorota was urządzi V (8,9/12) – serial dok. Polska 16
21:35 Będzie pięknie (2/8) – serial dok. Polska 2025
22:35 House Hunters (8,9,10,1)
00:50 Kupujemy dom na plaży 28 (12) – serial dok.

BBC LIFESTYLE

10:50 Wielkie nowozelandzkie wypieki (7,8) – show
13:45 Najbardziej tajemnicze domy świata (3)
14:45 Jak mądrze schudnąć? III (4/5) – serial dok.
15:45 Zapraszam do stołu (10)
17:35 Najbardziej tajemnicze domy świata (4)
18:35 Mistrzowie zycia (2)
19:45 Wielkie nowozelandzkie wypieki (9) – show
21:00 Eat Smart: Secrets of the Glucose Goddess
22:15 Cena idealnego ciała z Olivią Attwood II (2/6)
23:15 Wstydlive choroby VIII

COMEDY CENTRAL

08:55 Przyjaciele VIII (15,16,17,18,19,20/24) – serial kom.
11:55 Teoria wielkiego podrywu X (2,3,4,5,6,7/24)
14:30 Dwóch i pół XI (9,10,11,12/22) – serial kom.
16:30 Przyjaciele VIII (21,22,23,24,1,2/24) – serial kom.
19:30 Teoria wielkiego podrywu X (8,9,10,11,12,13/24) – serial kom. USA 2016
22:00 The Office PL (1,2/12)
23:05 Comedy Club (11,12)
00:05 Miasteczko South Park XX (6,7/10) – serial anim.

TVP SERIALE

08:30 Komisarz Alex XXIV (3)
09:25 Rodzinka.pl III (17)
09:55 Klan – telenowela
10:45 Ranczo VI (3/13)
11:35 Ojciec Mateusz XXVII (8)
12:30 Pan Mama (8)
13:10 Zaraz wracam (38)
13:45 Ojciec Mateusz XXVII
15:40 Komisarz Alex XXIV (4)
16:30 Na sygnale (70,71)
17:40 Ranczo VI (4,5/13)
19:35 Ojciec Mateusz XXVII
20:30 Komisarz Alex XXV (10)
21:30 Ranczo VI (6,7/13)
23:25 Ojciec Mateusz XXVII
00:10 Wojna zastępcza (12)
01:00 Pitbull – serial sens.

CANAL+ KUCHNIA

14:50 Kucharskiego pomysł na kuchnię (1,2) – mag. poradnikowy Polska 2019, program prowadzi Piotr Kucharski
15:45 Włoska kuchnia Gino: sekrety południa (5,5/7)
16:40 Jamie Oliver (4/4)
17:35 David Rocco w zaciszu domowej kuchni (13,14)
18:30 Jakubiak rozgryza Tajlandię i Kambodżę (7)
18:55 Nie tylko kimchi (3)
19:25 m jak mięso (4,5,1,2)
21:15 Anthony Bourdain IX (5,6,7,8/8) – serial dok.
00:45 Bitwa na smaki (9,10)

CANAL+ DOMO

11:55 Mały metraż w wielkim stylu II – serial dok.
12:50 Gardeners' World (2)
14:00 Cudotwórcy VII (22)
15:00 Kupcie sobie zamek! (9)
15:55 Daleko od miasta XIII (4)
16:50 Gardeners' World (5)
18:00 Cudotwórca na wieś XXV
19:00 Wielkie projekty: Nowa Zelandia IX (1)
20:00 Daleko od miasta X (3,4)
21:00 Cudotwórcy VII (10/13)
22:00 Cztery pory roku w ogrodach Kew – serial dok.
22:50 Gardeners' World (12)
23:55 W mieście czy na wsi
00:45 Cudotwórcy VI (9)

PLANETE+

13:40 Cytadela Sisteron
14:40 Związani z ziemią. Dzieje życia na wsi – serial dok.
15:50 Niezwykłe podróże kolejną III (3/6) – serial dok.
16:55 Afryka z góry (4/10)
18:05 Na targach świata II
18:50 Żydowski nazista (1)
19:45 Związani z ziemią
20:50 Niezwykłe podróże kolejną XIV (1/5) – serial dok.
22:00 Premiera: Kto zapłacił za II wojnę światową?
23:10 Ślady Zagłady: Auschwitz – film dok. F 2021

DISCOVERY CHANNEL

09:00 Gorączka złota: rzeka skarbów V (6/16)
10:00 Klan z Alaski V (2/15)
11:00 Złoto drwali II (8/8)
12:00 Fani czterech kótek XV
13:00 Nagi instynkt przetrwania X (6/12) – serial dok.
14:30 Strażacy – serial dok.
15:00 Złomowisko PL III (7)
16:00 Budowa na końcu świata VIII (4/10) – serial dok.
17:00 Nic do zgłoszenia II (3/8)
18:00 Truckerki III (6)
19:00 Złomowisko PL VII
21:00 Gorączka złota XVI (23) – serial dok. USA 2025
23:00 Łowcy opali VIII

TVP HISTORIA

11:40 Historia polskiego sportu
12:40 Bałtycki łańcuch, pro-test, który zmienił bieg historii
14:00 Królowie (19)
14:35 Pogranicze w ogniu (7)
15:45 Sensacje XX wieku
17:40 Czas honoru (6)
18:35 Encyklopedia II wojny światowej (40)
19:00 Flesz historii (762)
19:30 Królowie (58)
20:00 Ekstradycja II (1)
21:00 Zapomniane karty historii (4/4) – serial dok.
22:05 Wędrowcy Karkonoszy
23:15 Sensacje XX wieku

HISTORY

11:15 Jak to wyjaśnić V (13)
12:10 Gwiazdy lombardu XXV
13:05 Starożytni kosmici XVII
14:00 Tajemnicze dymy lodem IV (2/10) – serial dok.
14:55 Niewyjaśnione tajemnice świata III (15/22)
15:50 Gwiazdy lombardu XII
17:10 Jak Hitler przegrał wojnę
18:10 Starożytni kosmici: geneza (4/12) – serial dok.
20:00 Starożytni kosmici XIII (12/13) – serial dok. USA 2021
21:00 Kłątwa Wyspy Dębów XIII (17) – serial dok.
22:00 Wojny magazynowe XVI
23:00 Piątką z historii (6,7)

NATIONAL GEOGRAPHIC

13:00 Kluczowe tygodnie wojny
15:00 Strzegąc granic X
16:00 Majowie: tajemnicza cywilizacja (3/4) – serial dok.
17:00 Tajemnice dawnych cywilizacji (3/3) – serial dok.
18:00 Wcielenia zła: Stalin
19:00 Zaginione okręty II wojny światowej (6/8)
20:00 Katastrofa w przestworzach XXI (10/10) – serial dok.
21:00 Premiera: Inżynieria po katastrofie (1/6) – serial dok.
22:00 Jak oni to zbudowali?
23:00 Uwaga, katastrofa!

FOCUS TV

08:55 Wehikuł czasu
09:00 Starożytni kosmici III
10:00 Gwiazdy lombardu XVIII (4,15,29,17/34) – serial dok.
12:00 Wielkie konstrukcje III Rzeszy VI (1/6) – serial dok.
13:00 Poszukiwacze historii XXIII (8,9) – serial dok.
14:00 Inżynierowie Hitlera: budowa III Rzeszy (3,4/6)
16:00 Porzuć tuńczyka V
18:00 Rolnicy. Podlasie II
20:00 Galileo – pr. popularn.
21:00 Poszukiwacze historii XXV (5,6,1,2) – serial dok.
23:00 Historia niemieckich czołgów – film dok. Niemcy 20

BBC EARTH

13:15 Pociągami przez starożytny Egipt (1/4) – serial dok.
14:20 W okowach mrozu II (1/8)
15:20 Życie na pustkowiu UK
16:20 Ziemia widziana z orbity
17:30 Skarby przeszłości i ich tajemnice III (4/6) – serial dok.
18:30 Błękitna Planeta II (2/7)
19:45 Przyszłość natury: Oceany (1/4) – serial dok.
20:55 Życie na pustkowiu UK (3)
21:55 W okowach mrozu: Kanada II (2/8) – serial dok.
22:55 Michael Mosley: zagadki ludzkiego ciała – serial dok.
23:55 Chirurgi II – serial dok.

POLSAT VIASAT HISTORY

13:20 Dolina Królów: odnalezienie tajemniczego grobowca
14:30 Zapomniane taśmy wideo z nazistowskich Niemiec (1,2/2) – serial dok.
16:45 Dolina Królów
17:45 Z popiołów II wojny światowej – serial dok.
18:50 Tajne bronie II wojny światowej (4/6) – serial dok.
20:00 Kryminologia starożytności – serial dok.
21:00 Życie prywatne przywódców Rzeszy (2/4)
22:00 Życie w kraju Hitlera
23:05 Piramidy w Gizie: sięgnąć do gwiazd – film dok.

zwał, bańda ... ieleniś ... rolna	okrutnik	Natalie, aktorka ("Czarny habedź")	Henryk, aktor (zm. 1997) ... Kubicki, reżyser	wyśła- lanie	znakom- ty ryce- gra w MLB	Rzym dla pół się w rełach	samica z kocię- tami	samięć konie	nie je produk- tów zwie- rzęcych	hak w pod- kowie
	17	8	15							
Wyraz powrócił z paru słów	1	16	13	6	zjężża żnię po stoku		16	2	15	4
złe prace					zgro- ma- dzenie na tysię Gorze					
ma symbol La	20	1	6	20	3	20	6	4	4	10
	18	6	20	18	3	16	21	4	1	20
rechocze w sławie	razem z Herc- gowiną	12	9	11	19	17	18	20	1	18
	7	20	4	4	9	6	20	4	10	15
dachowe dost- czki	16	18	6	17	18	21	16	12	11	18
delna skatka pućka	5		1	13	15	2	20	20		
	18	21	16	9		13	3	14	1	16
wyspy z Ok- nawą	15	11	21	15		17		20	8	
	20	1	20					20	18	15
ufość	autor „Lalki”			ciężka w Tarta- rze			1000- mość pan			

Tu wpisz litery z pól oznaczonych cyframi

1	2	3	4	5	6	7	8	9	10	11
12	13	14	15	16	17	18	19	20	21	

Rozwiązanie krzyżówki

5	1	11	7	20		
1	19	17	12	13	21	20

Rozrywka w „Wyborczej”
Codzienna porcja łamigłówek
od poniedziałku do soboty na ostatniej
stronie „Gazety Wyborczej”

JAK ROZWIĄZAĆ SZYFROPANORAMĘ?

Część „panoramizną” należy rozwiązać jak zwykłą krzyżówkę panoramizną. Przy okazji część liter z wpisywanych haseł wypełni niektóre pola zaznaczone kolorem, czyli te należące do szyfrokrzyżówki. W niej każdej liczbie odpowiada inna litera. „Rozkodowane” litery można wpisywać do pustych pól pod diagramem (pola 1-21). Aby odczytać hasło trzeba przepisać je do właściwych krótek w polu „rozwiązanie krzyżówki”.

Rozwiązanie z wydania 8 maja: OGRÓD KWIATOWY

APLIKACJA
WYBORCZEJ

Jeszcze
więcej rozrywki
w aplikacji
i na ostatniej
stronie „Gazety
Wyborczej”

PROSTO Z POLSKI
TYGODNIK

Piątek, 15 maja 2026 | Redaktor prowadząca Magdalena Mach

wyborcza.pl

Tragedia na polowaniu

Na miejscu było dziecko

Prokuratura ma dowody na to, że w polowaniu, podczas którego zginął 60-letni pan Andrzej, brał udział 12-letni syn biznesmena. Sławomirowi A. postawiono zarzuty w tej sprawie.

Jacek Brzuszkiewicz

Dziecko zostało wywiezione przez członków rodziny A. jeszcze przed przybyciem na miejsce prokuratora. Nie jest wykluczone, że wspomniana osoba usłyszy zarzut utrudniania śledztwa.

Wszystko wydarzyło się we wsi Młyniska pod Lubartowem na Lubelszczyźnie w nocy z 16 na 17 sierpnia zeszłego roku. 60-letni pan Andrzej czekał przed furtką na przyjazd dzieci znad jeziora, kiedy padł śmiertelny strzał. Pocisk rozerwał mu płuco, mężczyzna wykrwawił się w kilku chwil, jeszcze przed przyjazdem pogotowia. Nikt nic nie słyszał, bo myśliwy strzelał z broni wyposażonej w tłumik.

Do wszystkiego przyznał się jeszcze tej samej nocy 40-letni Sławomir A., syn Henryka A., założyciela Zakładów Mięsnych Dobrosławów k. Puław. Syn jest jego partnerem w interesach. Sławomir A. tłumaczył, że celował do dzika, który pustoszył mu uprawy kukurydzy.

Świadkowie znajdują martwe dziki

Sławomir A. jeszcze w sierpniu usłyszał zarzut zabójstwa umyślnego i co najmniej do połowy lutego miał przebywać w areszcie. Opuścił go jednak w grudniu, przed świętami Bożego Narodzenia, po wpłaceniu przez Henryka A. miliona złotych poręczenia majątkowego.

Decyzję w tej sprawie podjął Sąd Apelacyjny w Lublinie, który miał wątpliwości, czy podejrzany powinien odpowiadać za zabójstwo. A nie np. za nieumyślne spowodowanie śmierci. Prokuratura jednak nie zmieniła Sławomirowi A. treści zarzutu.

Decyzja sądu wywołała wątpliwości, bo Sławomir A. dobrze znał bardzo dobrze okolicę i celował w kierunku zabudowań mieszkalnych, zamiast w stronę pola i lasu.

Choć mężczyzna początkowo przyznał się do oddania strzału, potem jego rodzina i adwokaci donieśli śledczym o znalezionych w okolicy Młynisk martwych dzików.

– To było na przełomie września i października. Dosłownie kilkaset metrów od domu zobaczyliśmy radiowóz i dwóch policjantów. Towarzyszyło im dwóch myśliwych. Funkcjonariusze wskazywali na truchło dzika, które potem zapakowali do czarnego worka, włożyli do bagażnika radiowozu i odjechali. Myśliwi tłumaczyli, że to dzik zastrzelony tamtej nieszczęsnej, sierpniowej nocy przez Sławomira A. – opowiada „Wyborczej” szwagierka pana Andrzeja.

• **Miejsce, gdzie zginął 60-letni pan Andrzej. Myśliwi ustawili stanowisko strzeleckie zaledwie 140 m od zabudowań. Strzał dosięgnął mężczyznę przed bramą do swojego podwórka**

FOT. JAKUB ORZECZOWSKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

I dodała: – Nic tu nam się nie zgadzało. Ni by dlaczego policja miałaby zabezpieczać rozkładające się truchło dzika półtora miesiąca po polowaniu? Przecież to kupy się nie trzyma.

W polowie października śledczy – po informacji jednego ze świadków – zabezpieczyli w lesie nieopodal Młynisk kolejnego martwego dzika. Znajdował się w znacznym stanie rozkładu. Wstępne rozpoznanie wskazywało, że mógł zginąć ok. dwóch miesięcy wcześniej.

Więcej światła na tę sprawę rzucił sam Henryk A., który w rozmowie z „Wyborczą” generalnie poddał w wątpliwość, czy to jego syn rzeczywiście oddał strzał w kierunku pana Andrzeja. – Sławek celował do dzika, a strzelać do człowieka mógł inny myśliwy, który potem wsiadł w samochód i odjechał – powiedział Henryk A.

Kto wywiózł 12-letniego syna?

Tuż po tragedii członkowie rodziny pana Andrzeja, widzieli na miejscu, oprócz Sławomira A. i dwóch towarzyszących mu w polowaniu myśliwych, kilkunastoletniego chłopca, jak się później okazało 12-letniego syna A. Jednak dziecko po przyjeździe na miejsce policji i prokuratora zniknęło. Prawdopodobnie zabrał go z Młynisk członek rodziny. Świadkowie tragicznej nocy widzieli auto jadące z dużą prędkością przez wieś bez włączonych świateł.

Zniknięcie dziecka utrudniło prokuratorowi bieg śledztwa, bo na miejscu tragedii nie zabezpieczył on jego ubrania. A na tej podstawie biegli mogliby się wypowiedzieć, kto strzelał do pana Andrzeja.

W marcu tego roku w siedzibie prokuratury doszło do przesłuchania 12-latka. W tzw. niebie-

Zniknięcie dziecka utrudniło prokuratorowi bieg śledztwa, bo na miejscu tragedii nie zabezpieczył on jego ubrania. A na tej podstawie biegli mogliby się wypowiedzieć, kto strzelał do pana Andrzeja

skim pokoju, w obecności psychologa. Jak podaje adwokat rodziny pana Andrzeja, czynność trwała w sumie kilka minut, bo dziecko odmówiło składania wyjaśnień.

Jednak po przesłuchaniu śledczy rozszerzyli zarzuty dla Sławomira A. – Chodzi o złamanie Ustawy Prawo Łowieckie, która zabrania udziału w polowaniu dziecku poniżej 18 roku życia. Za jego złamanie grozi grzywna, kara ograniczenia wolności albo pozbawienia wolności do roku – informuje „Wyborczą” Marcin Kozak, rzecznik prasowy Prokuratury Okręgowej w Lublinie.

To właśnie śledczy z Lublina zajmują się dziś tą sprawą po tym, jak przejęli ją jeszcze w zeszłym roku z prokuratury w Lubartowie. M.in. z powodu skomplikowanego charakteru sprawy.

Obecnie śledczy czekają na dwie opinie biegłych:

Chodzi o opinię balistyczną, by dowiedzieć się m.in. o tor lotu pocisku i wysokości, z której został wystrzelony.

Kolejna opinia dotyczy kwestii daktyloskopii. W tym wypadku śledczy zwrócili się do biegłych z wnioskiem o jej uzupełnienie, bo pierwsza wersja dotycząca odcisków palców na broni nie była jednoznaczna.

Nie wiadomo, czy strzelał syn

Gdy śledczy otrzymają brakujące opinie biegłych, wystąpią do sądu z aktem oskarżenia przeciwko Sławomirowi A.

Sąd podczas rozpatrywania sprawy, niezależnie od jej przedmiotu bierze także pod uwagę opinię o osobie podejrzanej ze strony samorządów, policji, grup wyznaniowych, lokalnych organizacji. Jak twierdzą źródła „Wyborczej”, Henryk A., ojciec Sławomira, ruszył w teren i zaczął opinie gromadzić.

W tym roku Henryk A. odwiedził Michów w powiecie lubartowskim. To na terenie tej gminy doszło do tragedii.

– Znam pana Henryka, bo na terenie naszej gminy ma 300-hektarowe gospodarstwo rolne i prowadzi tam chlewnię. Zapukał do mojego pokoju i po chwili rozmowy kurtuazyjnej poprosił, by gmina wystawiła Sławomirowi A. pozytywną opinię. Że niby miał udzielać się na rzecz lokalnej społeczności i z tego być zapamiętany. Grzecznie, choć stanowczo odmówiłem, bo to nie do końca byłaby prawda – opowiada „Wyborczej” wójt Michowa Roman Adamczyk.

Henryk A. odwiedził także dwie parafie rzymskokatolickie na terenie gminy. Był w Michowie i Rudnie. Także prosił tam o pozytywne opinie dla syna. Tak jak w przypadku gminy nie uzyskał ich, bo księża mieli stwierdzić, że Sławomira A. nie znają.

Jak twierdzą nasze źródła, Henryk A. miał prosić o pozytywne opinie dla syna także w komendach policji. Nie wiadomo, co wskórał. Prawdą jednak jest – o czym informuje „Wyborczą” rzecznik prokuratury – że w aktach sprawy obecnie brak jest jakichkolwiek opinii Sławomira A.

Po tragedii w Młyniskach, kiedy Sławomir A. przyznał się do oddania strzału, jego ojciec na antenie TVP Lublin oświadczył, że rodzina pana Andrzeja „na pewno nie zostanie zostawiona sama bez wsparcia”.

Od tragedii w Młyniskach minęło już blisko dziewięć miesięcy. Tymczasem rodzina zastrzelonego mężczyzny nie otrzymała od Henryka A. najmniejszego wsparcia.

– Henryk A. był w Młyniskach chyba dwa razy. Za pierwszym razem pojawił się tu po samochód terenowy, którym przyjechał na polowanie jego syn. Za drugim razem tylko narzekał, że prokuratura nie bierze pod uwagę jego wniosków dowodowych – opowiadają członkowie rodziny pana Andrzeja.

Dziś Henryk A. z „Wyborczą” nie rozmawia. Kiedy rozmawialiśmy z nim pod koniec 2025 r. i zadaliśmy mu pytanie, dlaczego nie wsparł rodziny zastrzelonego mężczyzny, odparł, że nie wiadomo, czy w ogóle strzelał jego syn.

– Niech wszystko się wyjaśni, wtedy możemy porozmawiać o wsparciu – stwierdził wtedy Henryk A. ●

Kolej

Kiedy pociąg poczeka

„Skarbek” nie zdążył nadrobić straconego przez wypadek czasu. „Słowacki” na spóźnionych pasażerów nie poczekał, za to „Podlasiak” już tak.

Robert Robaszewski

Nie słyszałem żadnego uderzenia czy huk. Po prostu pociąg zaczął zwalniać, aż w końcu stanął w szczerym polu. Na początku nikt tego nie komentował, ale z każdą minutą w wagonie pasażerowie zaczęli snuć domysły. A kiedy konduktor nerwowym krokiem chodził w tę i z powrotem po wagonach, pomyślałem: no to nam się zaczęła majówka – opowiada Robert.

Olsztynianin wraz z żoną i córką jechał na długi weekend majowy do rodziny na Podlasie. – Sękacze, kartacze i inne lokalne specyfiki, którymi szwagier zawsze częstuje, wzywały – żartuje mężczyzna. Wyruszyli zaraz po pracy. Wybrali połączenie nieco okrężną trasą – Olsztyn Główny – Białystok z przesiadką w Warszawie Wschodniej. Wyjazd z Olsztyna o godz. 15.34, przyjazd do stolicy o godz. 17.51. Tam kwadrans na przesiadkę i wyjazd ze Wschodniej o godz. 18.06. U szwagra na miejscu mieli być o godz. 19.48. W pierwszą część podróży zabierze ich Intercity „Skarbek”, w drugą – Intercity „Słowacki”. Tak wskazywał bilet. A wyszło, jak wyszło.

„SŁOWACKI” ZACZEKA

„Ptak” i „kabel” – te dwa słowa wyłapał Robert, obok którego, w trakcie niespodziewanego postoju przeszedł konduktor. – W końcu przez głośnik poszedł komunikat, że w pociąg uderzyła perliczka i, o ile dobrze zrozumiałem, zerwała kabel zasilający – wspomina. Przerwa w podróży nie trwała zbyt długo. Po 13 minutach „Skarbek” ruszył z miejsca.

– Chwilę potem kierownik pociągu nadał kolejny komunikat, żeby pasażerowie przesiadkowi zgłosili się do niego z informacją, gdzie i na jakie pociągi będą się przesiadać – kontynuuje Robert. – Poszedłem do niego, powiedziałem, z kim i dokąd jadę, no i gdzie się przesiadamy. Przyjął to do wiadomości.

Potem przed Warszawą potwierdził przez głośniki, że pociągi jadące w kierunku Krakowa, Wrocławia oraz Białegostoku będą czekać na pasażerów z naszego pociągu.

„Skarbek” nie zdążył nadrobić straconego czasu. Na stację Warszawa Wschodnia wjechał dwie minuty przed odjazdem „Słowackiego”.

– Wsiadało sporo osób, w tym ludzie z rowerami, którzy musieli je ściągnąć z wieszaków

w wagonie. To nas trochę przyhamowało. Z tyłu głowy mieliśmy jednak zapewnienie, że „Słowacki” zaczeka. Po wyjściu z wagonu sprawnie przechodziliśmy przejściem podziemnym na peron „Słowackiego”. Niestety, weszliśmy w chwili, kiedy pociąg już ruszał. Nie poczekał nawet minuty – relacjonuje Olsztynianin.

Rodzina przeszła do dworcowej kasy, żeby sprawdzić, kiedy będzie następny pociąg do Białegostoku. Okazało się, że za niespełną godzinę odjeżdża Intercity „Podlasiak”.

Robert: – Przebukowano nam bilety bez problemu, z tym że zamiast trzech, dostaliśmy już tylko jedną miejscówkę. Byliśmy jednak szczęśliwi, że nie trzeba tyle kwitnąć na dworcu. Choć jak się potem okazało, i tak kwitnąć musieliśmy, tyle że w wagonie, bo paradoksalnie „Podlasiak” czekał ponad pół godziny na pasażerów innych opóźnionych pociągów.

Ostatecznie rodzina Olsztynian w Białymstoku wysiadła ok. godz. 21.10. Blisko 80 minut później, niż pierwotnie zakładała.

– Nie chodzi o to, że spotkał nas jakiś dramat, bo tak się nie stało. Postanowiliśmy opowiedzieć o całej tej sytuacji, ponieważ chcielibyśmy się dowiedzieć na przyszłość, jakimi zasadami kierują się kolejarze, gdy chodzi o skomunikowanie ze sobą pociągów. Kiedy jeden pociąg poczeka na drugi, a w jakich nie musi? No i dlaczego w naszym przypadku nie zaczął? – pyta Robert.

WYJAŚNIAMY TĘ SPRAWĘ

Ten zestaw pytań wysłaliśmy do biura prasowego PKP Intercity, a dla pełniejszego obrazu o zasady dotyczące skomunikowania pociągów zapytaliśmy także zespół prasowy innej kolejowej spółki – Polregio.

Intercity na wstępie potwierdziło wszystkie godziny przyjazdów i odjazdów „Skarbka” oraz „Słowackiego”. Ten drugi faktycznie odjechał planowo o godz. 18.06. – „Skarbek” w tym dniu w związku z opóźnieniem był skomunikowany tylko z pociągami: nr 1322 w kierunku Krakowa Głównego i nr 1632 w kierunku Wrocławia Głównego. Wyjaśniamy sprawę z przejściem na pociąg „Słowacki” – poinformowało biuro prasowe PKP Intercity. Jego pracownicy przypomnieli, że każdy pasażer ma prawo do reklamacji.

Taki wniosek można złożyć w kasach biletowych, za pośrednictwem poczty lub formularza

• **Spóźniony podróżny nigdy nie ma stuprocentowej pewności, że się przesiądzie. Nawet jeśli konduktor da nadzieję, że z przesiadką nie będzie problemu** FOT. MACIEK JAŻWIECKI / AGENCJA WYBORCZA.PL

na stronie internetowej intercity.pl. Reklamacja rozpatrywana jest indywidualnie w terminie do 30 dni. Pasażer powinien zawrzeć w niej swoje dane osobowe, dołączyć bilet oraz opisać zdarzenie.

Do zagadnień dotyczących zasad skomunikowania pociągów, PKP Intercity się nie odniosło. Dlatego zapytaliśmy o nie raz jeszcze. Odpowiedź niewiele wyjaśniła: – Skomunikowanie podlega określonym procedurom, realizowanym na bieżąco w zależności od istniejących możliwości przez dyspozytury, a w przypadku innego przewoźnika, to on decyduje o poczekaniu na skład PKP Intercity – podaje biuro prasowe.

Zespół Polregio był bardziej skory do wyjaśnień. Z jego odpowiedzi dowiedzieliśmy się, że przesiadki są zaplanowane tak, aby nie wymuszać dodatkowego postoju pociągu, który odjeżdża jako drugi.

– W sytuacjach zakłócenia ruchu kolejowego decyzje o oczekiwaniu pociągu na inny skład są podejmowane w koordynacji prowadzonej przez dyspozytorów przewoźnika (lub przewoźników) i we współpracy z zarządcą infrastruktury. Pod uwagę brane są m.in. wielkość opóźnienia pociągu dowożącego pasażerów, liczba pasażerów objętych skomunikowaniem czy wpływ decyzji o utrzymaniu lub rezygnacji ze skomunikowania na rzecz ruchu innych pociągów w danym obszarze – czytamy w odpowiedzi z Polregio.

Szczegółowe zasady dotyczące realizacji skomunikowań oraz czasu oczekiwania na opóźnione pociągi są określone w instrukcji i systemach operacyjnych zarządcy infrastruktury.

– Przykładowo, wewnętrzne procedury przewidują przypadki, w których pociąg nie powinien oczekiwać ponad czas wskazany w systemach, jeżeli w ciągu 60 minut od przyjazdu spóźnionego składu dostępne jest kolejne połączenie umożliwiają

liwające dalszą podróż [tak było w przypadku rodziny pana Roberta]. W sytuacjach istotnych opóźnień priorytetem jest zachowanie stabilności i bezpieczeństwa ruchu oraz ograniczenie skali wtórnych opóźnień w całej sieci. Gdy przesiadka dotyczy ostatniego pociągu danego dnia, przewoźnik dokłada starań, aby utrzymać skomunikowanie i umożliwić transport podróżnym. Te same zasady obowiązują zarówno w przypadku połączeń jednego, jak i różnych przewoźników – dodaje zespół prasowy Polregio.

LEGENDA O OSTATNIM POCIĄGU

Wynika z tego, że czynników, które decydują o tym, czy pociąg poczeka na pasażera czy jednak nie, jest wiele. W związku z tym spóźniony podróżny nigdy nie ma stuprocentowej pewności, że się przesiądzie. Nawet jeśli konduktor w spóźniającym się pociągu da nadzieję, że z przesiadką nie będzie problemu.

W internecie krąży jednak legenda o wyjątku, o którym wspomnieliśmy zespół Polregio, czyli o ostatnim pociągu danego dnia w danym kierunku. Legenda głosi, że taki pociąg zawsze czeka na pasażerów spóźnionego pociągu. Czy biuro prasowe PKP Intercity potwierdzi tę legendę?

Na pewno nie wprost. W odpowiedzi na to pytanie czytamy: – Proszę wziąć pod uwagę, że w pociągu czekającym [na skład spóźniony] są pasażerowie, którzy chcą również dotrzeć do celu.

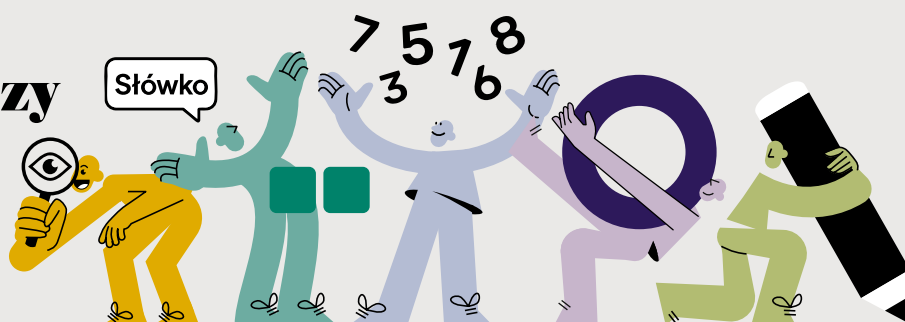
I dalej: – Zatem przy podejmowaniu decyzji o skomunikowaniu pociągu opóźnionego rozważane są różne czynniki, w tym dotyczące ruchu na sieci. Ostateczną decyzję podejmuje właściwa dyspozytura. ●

OGŁOSZENIE WŁASNE WYDAWCY

34434638

**Słówko • Literówka • Quizy
Sudoku • Krzyżówki**

Szukaj w APLIKACJI WYBORCZEJ

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

„Pomorze Zachodnie – Możesz wszystko”

Wykorzystaj szansę, jaką daje zmiana

Pięć różnych historii o odwadze i ciekawości świata, jedno wspólne przesłanie – otwórz się na zmiany. Marek Rupiński, Aleksandra Medvey-Gruszka, Robin Rogalski, Agnieszka Piegat i Przemysław Kowalewski udowadniają, że nauka przez całe życie ma sens. Sprawdź, dlaczego to nie pusty slogan, ale pełna możliwości i satysfakcji droga do sukcesu.

Raz zdobyte wykształcenie to za mało

Kampania społeczna „Pomorze Zachodnie – Możesz Wszystko” ma jasny przekaz. Każdy z nas ma w sobie potencjał, by rozwijać się i zdobywać nowe umiejętności. Wystarczy w to uwierzyć i zacząć działać. To także odpowiedź na wyzwania współczesności, która zmienia się szybciej niż kiedykolwiek wcześniej. Sztuczna inteligencja i nowe technologie już teraz redefiniują rynek pracy. Pewne zawody znikają, inne dopiero pojawiają się. Nierzadko nazwy stanowisk w ogłoszeniach o pracę przypominają łamigłówkę. W takim świecie raz zdobyte wykształcenie może nie wystarczyć.

– Gotowość do zdobywania nowych umiejętności, poszerzania wiedzy, sięgania po kolejne doświadczenia, a także odwaga, by uczyć się na błędach to kompetencje, które świetnie obrazują postawę uczenia się przez całe życie. Warto je rozwijać w sobie, by lepiej odnajdywać się w dynamicznie zmieniającym się świecie, świadomie kształtować swoją ścieżkę zawodową i budować w sobie poczucie wewnętrznego bezpieczeństwa – mówi Marszałek Województwa Zachodniopomorskiego **Olgierd Geblewicz**.

Pomorze Zachodnie stawia na rozwój

Urząd Marszałkowski Województwa Zachodniopomorskiego, który stoi za realizacją tej kampanii, motywuje mieszkanki i mieszkańców regionu do inwestowania w siebie, pokazując Pomorze Zachodnie jako miejsce sprzyjające rozwojowi, innowacjom i dobrej jakości życia. – Uczenie się przez całe życie nie oznacza powrotu do szkolnych ławek, lecz postawę otwartości, ciekawości i odwagi wobec zmian – podkreśla marszałek **Olgierd Geblewicz**.

Pokazują, jak to się robi

Ambasadorzy kampanii: Agnieszka Piegat, Marek Rupiński, Przemysław Kowalewski, Aleksandra Medvey-Gruszka i Robin Rogalski dzieląc się swoimi historiami, inspirują innych do podejmowania własnych wyzwań.

Agnieszka Piegat, naukowczyni z Zachodniopomorskiego Uniwersytetu Technologicznego pokazuje, że nauka to nie tylko teorie i wzory chemiczne, lecz konkretna odpowiedź na prawdziwe problemy. Obecnie pracuje nad terapią celowaną w leczeniu przerzutów raka jajnika.

Marek Rupiński jest ultrakolarzem, który udowadnia, że ograniczenia istnieją tylko w głowie. W świecie, który często gloryfikuje wczesny sukces pokazał, że determinacja, konsekwencja i wiara w siebie potrafią przebić każdy schemat. Swoje największe sportowe sukcesy osiągnął jako dojrzały mężczyzna. Jest pierwszym Polakiem w historii, który zdobył tytuł Mistrza Pucharu

Świata World Ultra-Cycling Association, co czyni go wyjątkowym ambasadorem wytrwałości, determinacji i nieustannego rozwoju.

Przemysław Kowalewski po czterdziestce napisał swoją pierwszą książkę udowadniając, że niezależnie od momentu, w którym się znajdujemy, zawsze jest czas, by zacząć od nowa. Jest to przykład osoby, dla której droga do sukcesu nie była prostą linią, lecz nieustannym procesem poszukiwania, uczenia się i doskonalenia. Pierwsze teksty pisał do szuflady, nie myśląc jeszcze, że pewnego dnia staną się one początkiem czegoś większego.

Aleksandra Medvey-Gruszka, artystka i fotografka, nieustannie eksperymentuje i wymyśla siebie na nowo. Jej zdjęcia znalazły się wśród 50 najlepszych fotografii eventowych na świecie. Jest żywym dowodem na to, że uczenie się przez całe życie to nie tylko idea,

czyli kluczowych cech ambasadorki idei „lifelong learning”.

Robin Rogalski jest utalentowanym kierowcą ze Szczecina, który ściga się w najbardziej prestiżowej klasie samochodów wyścigowych GT3 w barwach marki Lamborghini. Jego historia pokazuje, jak z pozornie przypadkowego doświadczenia jakim była wizyta na torze gokartowym może narodzić się pasja i zawód. Sukces to efekt nauki, dyscypliny i nieustannej pracy nad sobą. Jest uosobieniem nowego pokolenia, które stawia sobie ambitne cele i konsekwentnie je realizuje.

Co możesz...?

Kampania „Pomorze Zachodnie – Możesz Wszystko” to dobra inspiracja do tego, by nie bać się zmian i sięgać po więcej. **Możesz** dowolnie zmieniać swoje życie i zawód, **możesz** odkrywać pasję w każdym wieku, **możesz** zaczynać od nowa, **możesz** rozwijać się, choć droga bywa czasem trudna. – Wkrótce ogłosimy kolejnego ambasadora, pokazując Pomorze Zachodnie przez pryzmat innych zawodowych wyborów naszych mieszkańców – dodaje marszałek **Olgierd Geblewicz**.

ale sposób na pełniejsze, bardziej świadome i pasjonujące życie. Choć zaczynała od architektury wnętrz i wzornictwa przemysłowego, to właśnie fotografia stała się jej prawdziwą pasją. Jej obecność w świecie nowych technologii fotograficznych świadczy o gotowości do nauki, eksperymentowania i ciągłego doskonalenia,

Z ambasadrami
i bohaterami kampanii
„Pomorze Zachodnie –
Możesz Wszystko”
zapoznasz się na

<https://biznes.wzp.pl/ambasadorzy/>

Kampania realizowana przez Województwo Zachodniopomorskie w ramach projektu pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

Centrum informacyjne w Jedwabnem

„Przejaw choroby, jaką j

Łomżyńska prokuratura sprawdza, czy w związku z funkcjonowaniem w Jedwabnem centrum informacyjnego publicysty Wojciecha Sumlińskiego i jego skrajnie prawicowego otoczenia doszło do znieważania Żydów.

Maciej Chołódowski

Chodzi o działalność centrum informacyjnego, jakie mieści się w dwóch kontenerach na polu obok pomnika, który upamiętnia ofiary jedwabieńskiej zbrodni: mordu dokonanego 10 lipca 1941 roku przez polskich sąsiadów – z inspiracji hitlerowców – na co najmniej 340 Żydach. Centrum to w ramach projektu „Ziemia nie kłamie” rozpoczęło działalność 11 kwietnia.

GLĄZY Z ANTYSEMICKIMI TEZAMI

Jak pisaliśmy, kontenery zostały ulokowane przy głazach z kontrowersyjnymi antysemickimi napisami. Na jednym z nich znajduje się napis: „Ziemia nie kłamie”. Jest też napis z ubiegłorocznego komunikatu działaczy prawicowych skupionych wokół Komitetu dla Rzeczypospolitej (komunikat był upowszechniany wówczas m.in. przez Instytut Ordo Iuris): „Wołyń, Jedwabne, komunistyczne zbrodnie – ustalenie prawdy historycznej jest zawsze polską racją stanu. Prawda jest wyrazem najwyższego szacunku dla ofiar. Nieskrępowane poszukiwanie prawdy o historycznych zbrodniach jest najwyższą formą czci oddanej pomordowanym. Zobowiązanie do zapewnienia warunków poszukiwania i obrony prawdy historycznej spoczywa na całej wspólnotie narodowej i jest polską racją stanu”.

Głazy z tablicami, których treść kwestionuje udział Polaków w mordzie żydowskich sąsiadów, pojawiły się w pierwszej dekadzie lipca ubiegłego roku.

Ustawiły je środowiska prawicowe skupione wokół Wojciecha Sumlińskiego, współautora trylogii „Powrót do Jedwabnego”, w której też kwestionuje się udział Polaków w jedwabieńskiej zbrodni. Patronował temu „upamiętnieniu” zainicjowany przez Sumlińskiego Ruch Obrony Polaków.

Na głazach zawierających antysemickie tezy można przeczytać między innymi: „Dowody i relacje świadków zadają kłam twierdzeniom o polskim sprawstwie mordu na Żydach w Jedwabnem 10 lipca 1941 r. W rzeczywistości zbrodni tej dokonał niemiecki oddział pacyfikacyjny pod dowództwem Hermanna Schapera”.

• „W wyniku rozbiorów Polska w 1795 roku na 123 lata znika z mapy Europy. To, co dla Polaków jest niewyobrażalną tragedią, dla wielu Żydów okazuje się źródłem zadowolenia”.

• „Na terenach polskich okupowanych przez Niemców Żydzi cieszyli się z uży-

• **Kontenery stanęły obok pomnika upamiętniającego ofiary zbrodni w Jedwabnem**

FOT. KAMIL MROZOWICZ

skanej – jak uwierzyli – autonomii. I żyli z Niemcami w symbiozie”.

• „W tym czasie [w okresie międzywojennym] wielu Żydów jawnie sympatyzowało z komunizmem utożsamianym z wrogimi Polsce Sowietami. To też Polakom i Żydom nie pomogło w zbliżeniu”.

TO MA BYĆ MIEJSCE OPORU

Odsłonięcia tych głazów dokonano 10 lipca 2025 roku w czasie, kiedy obok rozpoczęły się obchody z okazji 84. rocznicy jedwabieńskiej zbrodni. Przeciwno treściami na głazach zaprotestował między innymi Instytut Yad Vashem, izraelska instytucja zajmująca się upamiętnianiem ofiar Holokaustu, Gmina Wyznaniowa Żydowska w Warszawie, ambasada Izraela w Polsce, polskie Ministerstwo Spraw Zagranicznych. Naczelny rabin Polski Michael Schudrich jeszcze przed odsłonięciem głazów w rozmowie z „Wyborcą” komentował zamieszczone na nich treści:

– To hańba! To przejaw choroby, jaką jest antysemityzm. Trzeba z nim walczyć, trzeba walczyć z tą chorobą!

I dodawał: – To bardzo smutne, że wciąż ktoś chce na tej zbrodni uprawiać politykę i dokonywać prowokacji. Ci, którzy nie chcą wiedzieć o tej zbrodni, i tak nie będą widzieć.

Sumliński powtarza, że to centrum informacyjne ma być „miejscem oporu, być może jedną z naszych ostatnich linii oporu przed tym, co nam szykują, przed wizją Polin, przed wprowadzaną przez ministra Żurka strategią do spraw wspierania życia żydowskiego i przeciwdziałania antysemityzmowi”.

Wywodzi: – To miejsce, gdzie rozstrzygnie się przeszłość naszych przodków: czy przejdą do historii świata jako naziści, którymi nie byli, i czy nasze dzieci będą płacić

za rzekomy nazizm naszych przodków, nie tylko zresztą pieniędzmi, ale wizją Polin.

SUMLIŃSKI ZAPOWIADA NOWE STOWARZYSZENIE

Głazy i kontenery stanęły na prywatnym polu odkupionym od prywatnego właściciela przez Ruch Obrony Polaków. Sumliński twierdzi, że na powstanie tego miejsca pamięci (kontenery i głazy) miał on przeznaczyć pieniądze z datków, w ramach których tylko na portalu Zrzutka.pl zebrał blisko pół miliona złotych.

Kontenery zostały wyposażone w krzesła, stoliki, oraz kanapę. Mogą one pomieścić po 60-70 osób. Jeden z nich – zgodnie z zapowiedzią Sumlińskiego – ma być przeznaczony na wystawy, w drugim mają odbywać się wykłady czy projekcje filmów.

Ostatnie spotkanie przy tych kontenerach Sumliński zorganizował w rocznicę uchwalenia Konstytucji 3 Maja. Około 200 osób, które zjechały z całej Polski, wysłuchiwały prelegentów, którzy dzielili się wynurzeniami przez blisko dwie godziny z ustawionej przy kontenerach drewnianej sceny. Udział Polaków w jedwabieńskiej zbrodni kwestionowała prof. Małgorzata Grupa, archeolożka z Uniwersytetu im. Mikołaja Kopernika w Toruniu, która brała udział w pracach ekshumacyjnych w 2001 roku. Zostały one wstrzymane przez Lecha Kaczyńskiego, ówczesnego ministra sprawiedliwości po interwencji społeczności żydowskiej (w tym rabina Schurdicha), która przypominała, że prowadzenie ekshumacji jest co do zasady wbrew religijnemu prawu.

Już wcześniej wsparcia dla działalności centrum Sumlińskiego udzielili liderzy Stowarzyszenia Wizna 1939 r., zajmującego się na własną rękę badaniami ludzkich szczątków z okresu II wojny światowej na terenie byłego województwa łomżyńskie-

go. 3 maja ponownie zrobił tak wiceprezes tego stowarzyszenia, oficer Wojska Polskiego Marcin Sochoń. Utrzymywał w odniesieniu do jedwabieńskiego mordu: – Żydzi próbowali tę historię zakłamać.

A w odniesieniu do kolejnych rocznic i modlitw upamiętniających ofiary tej zbrodni organizowanych 10 lipca przez warszawską gminę żydowską dodawał: – To nie modlitwa, to opluwanie Polaków.

W podobnym tonie wypowiadał się też Bolesław Szenicer, były wieloletni dyrektor cmentarza żydowskiego w Warszawie, pozbawiony tego stanowiska w wyniku konfliktu z zarządem Związku Gmin Wyznaniowych Żydowskich w RP.

W czasie tego spotkania domagano się wznowienia ekshumacji jedwabieńskich Żydów. Sumliński przy okazji poinformował o wszczęciu procedury rejestracyjnej nowego stowarzyszenia: Jedwabne – Ziemia nie kłamie. Zapowiedział, że tuż po centrum informacyjne już niebawem będzie „tętnić prawdą” co tydzień, od września częściej, a 9 i 10 lipca (przy okazji kolejnej rocznicy jedwabieńskiej zbrodni) ma tu zostać zorganizowane szczególne wydarzenie, choć nie zdradził szczegółów. Powtórzył, że do tego miejsca – kwestionującego zbrodnię dokonane przez Polaków na Żydach – będą organizowane wycieczki, w tym szkolne. Oświadczył: – Żydzi wypromowali Jedwabne jako miejsce polskiego nazizmu. Chcemy, aby popłynął stąd głos, że jesteśmy [Polacy] narodem bohaterów.

ROZEBRANIE KONTENERÓW?

Tymczasem Prokuratura Rejonowa w Łomży na wniosek łomżyńskiej Prokuratury Okręgowej wszczęła dochodzenie i wyjaśnienia, czy w związku z postawieniem kontenerów na działce sąsiadującej z pomnikiem upamiętniającym ofiary zbrodni

est antysemityzm”

w Jedwabnem z 10 lipca 1941 r. doszło do naruszenia prawa. Łomżyńska prokurator rejonowa Małgorzata Kosiorek-Soboń powiedziała „Wyborczej”, że postępowanie prowadzone jest w związku z artykułem Kodeksu karnego, który głosi: „Kto publicznie znieważa grupę ludności albo poszczególną osobę z powodu jej przynależności narodowej, etnicznej, rasowej, wyznaniowej albo z powodu jej bezwyznaniowości podlega karze pozbawienia wolności do lat 3”. – Postępowanie to znajduje się w fazie początkowej. Trwają pierwsze czynności wyjaśniające, które zlecieliśmy funkcjonariuszom Komendy Miejskiej Policji w Łomży – stwierdziła prokurator Kosiorek-Soboń.

Podobne postępowanie, które zostało wszczęte przez tę prokuraturę, dotyczy treści zamieszczonych na głazach. Prokuratura również bada kwestię legalności postawienia kontenerów. Takie same czynności dotyczące możliwej samowoli budowlanej w tej sprawie podjął Powiatowy Inspektorat Nadzoru Budowlanego w Łomży. Barbara Stalewska, powiatowa inspektor tej instytucji, oświadczyła:

– W przypadku ustalenia, że zostały naruszone obowiązujące przepisy ustawy Prawo budowlane, zostanie wszczęte z urzędu postępowanie administracyjne

zmierzające do usunięcia stwierdzonych nieprawidłowości.

Z naszych informacji wynika, że Urząd Miasta w Jedwabnem nie wydał decyzji na żadną zabudowę na działce, gdzie stanęły najpierw głazy, a potem kontenery.

Wątpliwości co do tego, że kontenery i głazy powinny zniknąć, nie ma aktywista i animator kultury, pochodzący spod Jedwabnego społeczny opiekun tutejszego cmentarza żydowskiego Kamil Mrozowicz. To jeden z nielicznych miejscowych, który stoi na straży pamięci o tutejszych Żydach i to on w katolicką Wielką Sobotę natrafił na montaż kontenerów na polu przy jedwabieńskim pomniku.

Mrozowicz jest przekonany: – Powinno dojść do wywózki tych głazów i rozbiórki kontenerów nie tylko dlatego, że najprawdopodobniej są tam wbrew prawu budowlanemu, ale przede wszystkim są wbrew

prawdzie historycznej. Szczepa i podbijają dezinformację, która służy osłabianiu i destabilizacji państwa polskiego.

Dodaje: – Jeżeli odpowiednie służby i instytucje nie zadziałają i te głazy oraz kontenery nie znikną, będzie to oznaczać, że jesteśmy w bardzo kiepskiej kondycji jako państwo.

ZBRODNI W JEDWABNEM

10 lipca 1941 roku w Jedwabnem grupa polskiej ludności zamordowała co najmniej 340 żydowskich sąsiadów – ustalił w śledztwie Instytut Pamięi Narodowej. Większość – kobiety, mężczyźni i dzieci – została spalona żywcem w stodole. Ich mieszkania rozgrabili miejscowi Polacy. W lipcu 1941 roku do pogromów doszło też w innych okolicznych miejscowościach.

W ocenie IPN zbrodnia w Jedwabnem została dokonana z niemieckiej inspiracji (świadkowie wskazali na przybyłych w tym dniu do Jedwabnego umundurowanych Niemców), ale jej wykonawcami było co najmniej 40 polskich mieszkańców Jedwabnego i okolic.

W 2003 roku IPN umorzył śledztwo dotyczące zbrodni w Jedwabnem. Uza-

sadniono wówczas, że nie udało się znaleźć wystarczających dowodów na udział osób innych niż osądzone za to już po II wojnie światowej.

W związku z morderstwem w Jedwabnem słowo „przepraszam” Żydzi usłyszeli dopiero w 2001 roku. Prezydent Aleksander Kwaśniewski powiedział: – Dzisiaj jako człowiek i obywatel, jako prezydent Rzeczypospolitej Polskiej przepraszam za te wszystkie bolesne wydarzenia, które rzucają ponury cień na historię Polski. Odpowiedzialność ponoszą ich sprawcy i inspiratorzy. Ale czy wolno nam powiedzieć: to było dawno, to byli inni?

Podkreślił, że państwo polskie w tamtych dniach nie było w stanie obronić swoich obywateli przed morderstwem „dokonanym z hitlerowskim przyzwoleniem, z hitlerowskiej inspiracji”.

W 2017 roku do przeprosin dołączył biskup Rafał Markowski, ówczesny przewodniczący Rady ds. Dialogu Religijnego i Komitetu ds. Dialogu z Judaizmem Konferencji Episkopatu, Polski: – To jest wielki ból i wyrzut sumienia, za który to ból wszystkich braci i siostry narodu żydowskiego przepraszamy.

Na pomniku upamiętniającym Żydów nie ma informacji o sprawcach zbrodni. ●

REKLAMA

Rzeszów/34430507

Motywacja do zmiany. Jak mądrze zaplanować nową ścieżkę zawodową?

Zmiana pracy przestaje dziś być czymś wyjątkowym. Z jednej strony wymuszają ją zmiany na rynku – rozwój technologii, automatyzacja czy pojawianie się nowych zawodów. Z drugiej coraz częściej wynika z osobistej potrzeby – poczucia, że dotychczasowa ścieżka przestaje być satysfakcjonująca.

To jednak dopiero punkt wyjścia. Zanim pojawi się konkretna decyzja, warto przyjrzeć się własnym umiejętnościom i doświadczeniu. W wielu przypadkach zmiana nie oznacza zaczynania od początku, ale raczej wykorzystanie tego, co już mamy, w nowym kontekście.

Kolejnym krokiem jest skonfrontowanie tych planów z realiami rynku pracy. Sprawdzenie, jakie kompetencje są dziś poszukiwane, pozwala lepiej przygotować się do zmiany. Coraz częściej nie wymaga to wieloletniej edukacji – wystarczy krótsze formy nauki, takie jak kursy czy szkolenia.

Dlatego dobrze zaplanowana zmiana ścieżki zawodowej nie jest jednorazową decyzją, ale procesem. Rozłożenie jej w czasie pozwala działać bardziej świadomie, ograniczyć ryzyko i stopniowo budować nowy kierunek rozwoju.

Dowiedz się więcej: portalwzk.pl

Realizacja projektu w ramach inwestycji A3.1.1 Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności (KPO) Wsparcie rozwoju nowoczesnego kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie pt. „Zbudowanie systemu koordynacji i monitorowania regionalnych działań na rzecz kształcenia zawodowego, szkolnictwa wyższego oraz uczenia się przez całe życie, w tym uczenia się dorosłych”.

Rzeczpospolita
PolskaSfinansowane przez
Unię Europejską
NextGenerationEU

REKORDOWA INWESTYCJA W KARDIOLOGIĘ I KARDIOCHIRURGIĘ W OLSZTYNIE

Milionowe zakupy dla serca

Ponad 30 milionów złotych, przełomowe technologie i jeden priorytet: leczenie serca. Wojewódzki Szpital Specjalistyczny w Olsztynie realizuje właśnie największą w swojej historii inwestycję w sprzęt kardiologiczny i kardiochirurgiczny, który może uratować życie setkom pacjentów rocznie i diametralnie zmienić jakość leczenia w całym regionie.

Dzięki pieniądзом z Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności za ponad 30 milionów złotych kupujemy ponad 250 sztuk sprzętu do leczenia chorób serca. Nowe urządzenia trafiają m.in. na oddziały: kardiologiczny i kardiochirurgiczny oraz do sal operacyjnych – mówi Irena Kierzkowska, dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie. – Projekt był obciążony ogromną presją czasu, dlatego tym bardziej jesteśmy dumni, że udało się zrealizować tak duże przedsięwzięcie zakupowe w terminie i zgodnie z obowiązującymi procedurami. Nie byłoby to możliwe bez wsparcia Ministerstwa Zdrowia. Muszę powiedzieć że resort bardzo sprawnie przeprowadził procedury konkursowe i dawał duże wsparcie na każdym etapie realizacji projektu. Dzięki temu cały proces przebiegł sprawnie i zakończył się sukcesem – podkreśla Irena Kierzkowska. Dzięki tej inwestycji placówka umacnia swoją pozycję jako jednego z najważniejszych ośrodków kardiologicznych w regionie, zapewniając pacjentom leczenie na poziomie europejskich standardów.

Nowoczesna kardiologia na potrzeby XXI wieku

W obliczu starzejącego się społeczeństwa rośnie liczba osób narażonych na choroby serca i układu krążenia, które wciąż należą do najczęstszych przyczyn zgonów. Wraz z wiekiem zwiększa się ryzyko takich schorzeń jak nadciśnienie, miażdżyca czy niewydolność serca, co sprawia, że system ochrony zdrowia musi odpowiadać na coraz większe potrzeby pacjentów. Jednocześnie wiele z tych chorób rozwija się przez lata bez wyraźnych objawów, dlatego tak ważne są regularne badania, wczesna kompleksowa diagnostyka oraz monitorowanie pacjentów z chorobami sercowo-naczyniowymi.

– Obecnie na leczenie trafiają przede wszystkim pacjenci w podeszłym wieku, często obciążeni wielochorobowością – mówi dr Jerzy Górny, ordynator Oddziału Kardiologicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie. – Są to osoby po osiemdziesiątym roku życia, zmagające się m.in. z cukrzycą, nadciśnieniem tętniczym, chorobami naczyń oraz innymi schorzeniami współistniejącymi. Zabiegi kardiochirurgiczne u takich chorych są szczególnie wymagające – należą do procedur trudnych, długotrwałych i obciążonych podwyższonym ryzykiem – podkreśla.

Bez zaawansowanej aparatury skuteczna diagnostyka i leczenie chorób serca nie są dziś możliwe – sprzęt do monitorowania stanu pacjentów, defibrylatory czy angiografy to podstawowe narzędzia, które umożliwiają

Zespół kardiochirurgów podczas operacji serca na bloku operacyjnym.

przeprowadzanie zabiegów i operacji ratujących życie. Pozwalają one także wykrywać choroby na wczesnym etapie, zanim dojdzie do groźnych powikłań, a w wielu przypadkach to właśnie czas i precyzja diagnozy decydują o zdrowiu, a nawet życiu pacjenta.

– Nasza wysoko wykwalifikowana kadra medyczna wyposażona w nowoczesny, specjalistyczny sprzęt daje realną możliwość skutecznego leczenia i ratowania życia nawet najbardziej obciążonych pacjentów – mówi dr Jerzy Górny.

Milowy krok dla kardiochirurgów i kardiologów

Lista zakupów do Oddziału Kardiochirurgicznego objęła ponad 20 pozycji.

– Największą inwestycją jest zakup nowoczesnego systemu monitorowania funkcji życiowych oraz monitorowania hemodynamicznego uwzględniającego monitorowanie układu krążenia zarówno inwazyjne jak i nieinwazyjne, co daje możliwość precyzyjnej oceny aktualnego stanu hemodynamicznego pacjenta z uwzględnieniem wielu parametrów klinicznych – mówi dr Anna Witt-Majchrzak,

ordynator Oddziału Kardiochirurgicznego Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie.

Pozwala to na zapewnienie pacjentom jak najlepszej opieki w okresie okołoperacyjnym, szczególnie przy zabiegach dotyczących chorób serca i aorty piersiowej. System obejmuje stanowiska na salach operacyjnych, pooperacyjnych oraz w sali angiograficznej – czyli specjalistycznej pracowni wyposażonej w nowoczesny sprzęt obrazujący naczynia krwionośne, który umożliwia lekarzom precyzyjne wykonywanie zabiegów bez konieczności otwierania klatki piersiowej.

To właśnie tam przeprowadzane są m.in. procedury przeznaczeniowe TAVI, polegające na wszczepieniu nowej zastawki aortalnej przy użyciu cewnika wprowadzanego najczęściej przez tętnicę w pachwinie. Dzięki temu można leczyć poważne wady serca w sposób mniej inwazyjny, co oznacza krótszy czas rekonwalescencji i mniejsze ryzyko powikłań dla pacjenta.

Kolejna inwestycja to system telemetrii na salach ogólnych oddziału. Telemonitoring EKG to zdalne monitorowanie w czasie rzeczywistym pracy serca. – Pacjent mając naklejone elektrody do ciała i nosząc mały nadajnik, może się swobodnie poruszać. Pozwala to na szybszy powrót do sprawności i rehabilitację po zabiegu. W sytuacji wystąpienia zaburzeń rytmu serca pozwala też szybko podjąć leczenie – wyjaśnia dr Anna Witt-Majchrzak.

Kolejne kluczowe dla oddziału zakupy to m.in. pompa do krążenia pozaustrojowego, która podczas operacji przejmie pracę serca i płuc. Nowoczesny system pozwala lepiej dopasować przebieg zabiegu do potrzeb pacjenta, na bieżąco kontrolować jego stan oraz usprawnia pracę personelu dzięki rozwiązaniom informatycznym.

Nowe technologie w służbie naszego zdrowia

– Dzięki pieniądzą KPO znacząco wzmacniamy zaplecze technologiczne – dodaje dr Anna Witt-Majchrzak. Na liście zakupów znalazły się m.in.: nowoczesny stół operacyjny, pompa do kontrapulsacji wewnątrzaoortalnej, aparat do pomiaru przepływów w pomostach wieńcowych, aparaty do odzyskiwania krwi z pola operacyjnego, diatermie chirurgiczne, defibrylatory, aparaty EKG ze spirometrią, aparaty echokardiograficzne, stymulatory zewnętrzne do czasowej stymulacji serca, pompy infuzyjne, zestawy narzędzi chirurgicznych (w tym do sternotomii i resternotomii), tor wizyjny do operacji małoinwazyjnych, aparat do terapii ECMO, aparaty USG do badań przyłóżkowych i śródoperacyjnych, systemy cyfrowego drenażu klatki piersiowej, przyłóżkowy analizator krzepnięcia krwi oraz nowoczesne łóżka dla pacjentów po operacjach.

– Dzięki tym zakupom wymieniamy sprzęt służący nam od wielu lat na nowoczesny, często wykorzystujący elementy AI – wyjaśnia dr Anna Witt-Majchrzak i dodaje, że sprzęt już niebawem trafi do nowo wybudowanego oddziału. – Nowa baza jest niezbędna celem istotnej poprawy warunków leczenia pacjentów, warunków pracy personelu oraz zapewnienia odpowiedniej przestrzeni np. magazynowej dla naszego bardzo liczego sprzętu medycznego – dodaje.

Istotnym wsparciem dla specjalistów z Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie jest angiograf – umożliwi skuteczne wykonywanie zabiegów w leczeniu wad serca, m.in. zamykanie nieprawidłowych połączeń wewnątrz serca – mówi dr Jerzy Górny. – Urządzenie bę-

dzie współpracowało z ultrasonografią, co znacząco ułatwi przeprowadzanie tzw. zabiegów strukturalnych. Należy do jednych z najnowocześniejszych aparatów dostępnych na rynku i zapewnia doskonałą wizualizację struktur serca, co bezpośrednio przełoży się na większą skuteczność wykonywanych badań i zabiegów z wykorzystaniem angiografu.

Radiologia przyszłości w Olsztynie

Precyzyjna diagnostyka jest podstawą skutecznego leczenia, dlatego radiolodzy olsztyńskiego szpitala podkreślają znaczenie zakupu nowoczesnego dwuzródłowego tomografu komputerowego oraz modernizacji systemu rezonansu magnetycznego 3T.

- Nowy tomograf jest najnowocześniejszym tego typu urządzeniem w regionie. Znacząco poprawi jakość i szybkość diagnostyki – podkreśla dr Patryk Jancewicz, kierownik Zakładu Radiologii i Diagnostyki Obrazowej.

Nowe urządzenie umożliwia m.in. dokładniejsze badania tętnic wieńcowych (angio-TK), nawet u pacjentów z nieregularną pracą serca, a także lepszą ocenę stentów dzięki wyższej rozdzielczości obrazów. Pozwala również na precyzyjne planowanie zabiegów kardiologicznych i naczyniowych, w tym procedur TAVI oraz operacji z zakresu elektrofizjologii i chirurgii naczyń. Ogranicza także zakłócenia w obrazach, co jest szczególnie ważne w diagnostyce urazowej i ortopedycznej, także u pacjentów z implantami. Dodatkowo krótszy czas badania, lepsza jakość obrazu i mniejsza dawka promieniowania sprawiają, że diagnostyka jest bezpieczniejsza i bardziej komfortowa dla pacjentów.

Zmodernizowany rezonans 3T zapewnia jeszcze dokładniejsze obrazowanie w diagnostyce neurologicznej, kardiologicznej i onkologicznej. To pierwszy w regionie rezonans serca (CMR) w tej technologii, pozwalający na bardzo precyzyjną ocenę pracy i żywotności mięśnia sercowego.

Jak podkreśla dr Patryk Jancewicz, umożliwia to kompleksową diagnostykę m.in. kardiomiopatii, zapaleń mięśnia sercowego oraz chorób spichrzeniowych, z wykorzystaniem zaawansowanych technik mapowania (T1/T2).

Nowe algorytmy w rezonansie 3T poprawiają jakość badań, redukując zakłócenia i artefakty. Zastosowane oprogramowanie pozwala też na dokładniejszą diagnostykę m.in. prostaty, ocenę stłuszczenia i gromadzenia żelaza w narządach oraz rozszerzy możliwości badań neuroradiologicznych.

Jak podkreśla dr Patryk Jancewicz, inwestycja zwiększa bezpieczeństwo, precyzję i dostępność specjalistycznej diagnostyki. Zarówno nowy tomograf, jak i zmodernizowany rezonans 3T są jedynymi tak zaawansowanymi urządzeniami w regionie warmińsko-mazurskim. To wzmocni pozycję Zakładu Radiologii jako kluczowego ośrodka w województwie.

Ponad 20 lat doświadczenia

Oddział Kardiochirurgiczny w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym rozpoczął pracę z początkiem 2005 roku. W jego powstanie zaangażowanych było wiele znanych postaci, m.in. prof. Zbigniew Religa.

Dziś to nowoczesna jednostka o dużej skali działania i wyraźnie rosnącym znaczeniu – co najlepiej widać w liczbach.

Zespół liczący ponad 60 specjalistów zapewnia kompleksową opiekę – od diagnostyki, przez leczenie operacyjne, aż po opiekę przed i pooperacyjną. Do dyspozycji pacjentów jest 20 łóżek, w tym aż 8 stanowisk intensywnej terapii, co oznacza, że 40 procent bazy łóżkowej przeznaczone jest dla najcięższych przypadków wymagających wzmoczonego nadzoru. Infrastrukturę uzupełniają 2 sale operacyjne oraz funkcjonująca od 2021 roku sala hybrydowa, która znacząco poszerzyła możliwości zabiegowe.

W perspektywie długoterminowej oddział ma imponujący dorobek – około 10 000 operacji w ciągu 20 lat, co daje średnio około 500 zabiegów rocznie. Po okresowym spadku w czasie pandemii widoczny jest wyraźny trend wzrostowy: w samym 2024 roku hospitalizowano 563

Zabieg kardiochirurgiczny.

pacjentów, a w poradni udzielono aż 1857 porad, co pokazuje rosnące zapotrzebowanie na specjalistyczną opiekę.

- Jesteśmy jedynym ośrodkiem kardiochirurgicznym w dość rozległym obszarze, liczącym około półtora miliona mieszkańców – wyjaśnia dr Grzegorz Szapiel, zastępca ordynatora. -Wszyscy chorzy z ostrymi przypadkami trafiają do nas. Wykonujemy praktycznie pełen zakres operacji kardiochirurgicznych poza przeszczepami serca.

**Wartość inwestycji to
30 828 213 zł, z czego
28 617 530,52 zł stanowi
dofinansowanie z KPO.
Dotacja celowa z Urzędu
Marszałkowskiego
Województwa Warmińsko-
Mazurskiego w Olsztynie
to 2 210 682,48 zł**

Tylko w ubiegłym roku w Oddziale Kardiochirurgicznym przeprowadzono zabiegi u około 600 pacjentów, a na Oddziale Kardiologicznym leczono ponad 3,5 tysiąca pacjentów. - Sami pacjenci z zawałami to w całym regionie około dwóch tysięcy osób. Do naszego ośrodka trafia co czwarty taki pacjent – wylicza dr Jerzy Górny.

Na drodze ciągłego rozwoju

Struktura wykonywanych zabiegów również uległa zmianie. Obecnie około 55% operacji stanowi pomostowanie naczyń wieńcowych, w tej grupie aż 90% zabiegów wykonywanych jest na bijącym sercu (bez krążenia pozaustrojowego), wskaźnik rewaskularyzacji tętniczej czyli stopień przywrócenia krążenia krwi w naczyniu, które zostało zwężone lub zamknięte – najczęściej przez miażdżycę sięga 94%, co świadczy o wysokim poziomie zaawansowania technicznego.

Jednocześnie dynamicznie rośnie liczba bardziej złożonych operacji – szczególnie dotyczących wad zastawkowych i aorty piersiowej. Coraz częściej wykonywane są procedury wieloetapowe i skojarzone, a od 2021 roku

rozwijany jest program TAVI, którego znaczenie systematycznie rośnie wraz ze starzeniem się populacji pacjentów.

Oddział wyróżnia się także profilem pacjentów – operowani są coraz częściej chorzy w wieku podeszłym, z licznymi obciążeniami.

Na tle regionu jednostka pełni kluczową rolę. Oddział jako jedyny w regionie przyjmuje dorosłych pacjentów zarówno planowo, jak i w trybie pilnym i nagłym, zapewniając kompleksową opiekę – od diagnostyki, przez leczenie operacyjne, po rehabilitację.

Wyróżnikiem ośrodka jest także szeroki wachlarz możliwości terapeutycznych: leczenie chorób wieńcowych, wad zastawkowych i aorty, operacje guzów serca i przypadków nagłych (urazy, infekcje), leczenie zaburzeń rytmu (np. procedura MAZE), zaawansowane techniki wspomagania krążenia (ECMO czy Impella 5.5) czy rozwój małoinwazyjnych technik operacyjnych.

Szpital zakwalifikował się również do Krajowej Sieci Kardiologicznej (KSK). Ma ona sprawić, że opieka nad pacjentem kardiologicznym będzie bardziej uporządkowana, szybsza i lepiej skoordynowana między ośrodkami medycznymi. W praktyce oznacza to, że pacjent nie powinien „krążyć” między różnymi szpitalami i specjalistami, tylko otrzymuje jasno zaplanowaną drogę diagnostyki, leczenia i rehabilitacji.

- Nasz szpital uzyskał III, najbardziej zaawansowany poziom w systemie KSK, ponieważ wykonywane są tu najbardziej zaawansowane procedury diagnostyczne i lecznicze oraz w strukturze szpitala funkcjonuje Oddział Kardiochirurgiczny – podkreśla dr Anna Witt-Majchrzak. Potwierdza to wysoką jakość organizacyjną i kliniczną. Natomiast udział w badaniu OPTIMUS-CABG oraz prowadzenie szkolenia specjalizacyjnego (4 miejsca) pokazują zaangażowanie w rozwój naukowy i kształcenie nowych kadr.

- Ta inwestycja to nie tylko zakup nowoczesnego sprzętu, ale przede wszystkim kolejny ważny krok w umacnianiu pozycji Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie jako regionalnego lidera w leczeniu chorób serca. Dzięki środkom z Krajowego Planu Odbudowy nasi pacjenci z Warmii i Mazur zyskują dostęp do diagnostyki i terapii na poziomie największych ośrodków w kraju i Europie. To sukces całego zespołu: lekarzy, pielęgniarek, administracji i wszystkich osób zaangażowanych w przygotowanie inwestycji. Wierzę, że nowe technologie, doświadczenie naszej kadry i dalszy rozwój infrastruktury sprawią, że będziemy jeszcze skuteczniej odpowiadać na potrzeby pacjentów z całego regionu – podsumowuje Irena Kierzkowska, dyrektor Wojewódzkiego Szpitala Specjalistycznego w Olsztynie.

Projekt pn. „Opieka kardiologiczna na najwyższym poziomie w Wojewódzkim Szpitalu Specjalistycznym w Olsztynie – zakup specjalistycznego sprzętu i aparatury medycznej” realizowany w ramach Krajowego Planu Odbudowy i Zwiększania Odporności:

Komponent D „Efektywność, dostępność i jakość systemu ochrony zdrowia”
Inwestycja D1.1.1 „Rozwój i modernizacja infrastruktury centrów opieki wysokospecjalistycznej i innych podmiotów leczniczych”

Lumina Metals

Kanadyjska spółka sięga po zł

• **Rozpoczęcie wierceń realizowanych przez firmę Lumina Metals i Exalo Drilling mających na celu pozyskanie koncesji na budowę kopalni srebra i miedzi w rejonie Tarnowa Jeziernego, 6.05.2026 r.**

FOT. WEADYSŁAW CZULAK
/ AGENCJA WYBORCZA.PL

Złóża miedzi i srebra pod Zieloną Górą leżące na głębokości 2 km są prawdopodobnie jednymi z większych na świecie. Nie może ich wydobywać polski KGHM, bo nie ma takich technologii.

Maja Salska

Jeśli kopalnia ruszy, Polska splaci pierwszą transzę SAVE w rok, dwa lata – mówi Janusz Jasiński, dyrektor regionalny Lumina Metals w Lubuskiem. Liczy, że kopalnia da ponad 3,5 tysięcy miejsc pracy, rozrusza biznesy wokół siebie, a lubuskie gminy staną się najbogatszymi w kraju.

Złóża miedzi i srebra są szacowane jako jedne z większych nieeksploatowanych złóż na świecie. Są w pierwszej piątce, największe w Europie. Choć o miedzi wiedzieli już przed wojną Niemcy, wskazywali na nią geolodzy w PRL-u, dopiero Kanadyjczycy udokumentowali złoża. Badania trwały 12 lat i kosztowały przeszło 500 mln zł.

W 2020 roku spółka przygotowała tzw. studium wykonalności, czyli analizę opłacalności budowy kopalni wraz z całym jej rozplanowaniem (tzw. modelowanie kopalni). Eksperci zaznaczyli, że wydobywanie lubuskich złóż jest opłacalne nawet na głębokości 2,4 tys. metrów. Plan budowy kopalni ma być gotowy wkrótce, trzeba było czekać, aż Ministerstwo Klimatu wyda koncesję na wydobywanie kopalni. To się jednak nie stało. Inwestycję stopował rząd PiS, poza tym spółka w tym czasie była także

w sporze z państwowym KGHM kłócąc się o to, kto powinien szukać złóż na terenach graniczących z Dolnym Śląskiem. Dziś to przeszłość. Niewykluczone, że obie spółki będą ze sobą współpracować.

KOLEJNE ODWIERTY W LUBUSKIM

Kanadyjczycy rozpoczęli następny etap poszukiwań. Nowe odwierty mają dostarczyć bardziej szczegółowych danych o złożu. Piąty odwiert, pod nazwą C22, zlokalizowano w lesie w pobliżu Tarnowa Jeziernego na terenie malowniczego Pojezierza Sławskiego. Geolodzy uspokajają, że kopalnia środowiska nie zniszczy. Kanadyjczycy zakładają, że większość procesu może być prowadzona pod ziemią. Na powierzchnię wydobywa się wtedy czysty koncentrat, a tzw. pasta zostaje pod ziemią.

– Złóża są dwa kilometry pod ziemią, wydobywając je nie naruszymy stosunków wód, bo na takiej głębokości wody już nie występują. Zanieczyszczenia zostaną pod ziemią, mieszkańcom nie grozi żaden żelazny most – mówi prof. Stanisław Speczik, polski geolog, były prezes KGHM, wiceminister skarbu państwa w rządzie Marka Belki. Speczik od 12 lat jest związany z kanadyjską spółką.

Kopalnia ma być w pełni zmechanizowana, chłodzona zawieszoną lodową w zamkniętym obiegu. Mimo to w produkcji będą potrzebne gigantyczne ilości wody. Kanadyjczycy chcą sięgnąć po ekologiczne rozwiązanie i wykorzystać solankę z KGHM. – Nie trafiałaby jako odpad do Odry, tylko do nas – mówi prof. Speczik. Sprawę transportu rozwiązałby rurociąg. – Oczywiście przy projektowaniu całej inwestycji będziemy opierać się na zdaniu ekspertów, ekologów, którzy proponują rozwiązania dobre dla środowiska – mówi profesor.

BISKUP LITYŃSKI POŚWIĘCIŁ KOPALNIĘ

Mimo zapewnień o ekologicznej kopalni, nastroje mieszkańców mogą być różne. Inwestorzy chcą chuchać na zimne. Nowy odwiert i budowę kopalni na oficjalnym briefingu poświęcił biskup Tadeusz Lityński.

– Bez wsparcia Kościoła trudno byłoby przekonać mieszkańców do kopalni. Mamy wspańiałego orędownika biskupa, mamy za sobą księży, oni mogą studzić emocje z ambon, bo to jest wielka szansa dla mieszkańców tych wsi – mówi „Wyborczej” osoba zaangażowana w budowę. Chce jednak zostać anonimowa.

Samorządowcy liczą, że kopalnia może odmienić demograficzny trend. Lubuskie w ostatnich latach przestało być milionowe, liczba mieszkańców zmniejszyła się o sto tysięcy. Kopalnia zatrzymałaby odpływ ludzi, spowodowała przyływ nowych mieszkańców, którzy chcieliby tu rozwijać swoje biznesy.

Z raportu przygotowanego przez Kanadyjczyków wynika, że już na etapie plano-

wania i budowy kopalni, w latach 2026–2033, inwestycja ma generować średnio ok. 19 tys. miejsc pracy rocznie (bezpośrednio przy projekcie, ale także w firmach współpracujących oraz branżach towarzyszących). W tym samym czasie „wartość dodana” dla gospodarki regionu zielonogórskiego miałaby wynosić blisko 2 mld zł rocznie. Po rozpoczęciu wydobywania, które według założeń mogłoby się rozpocząć około 2034 roku, skala oddziaływania ma jeszcze wzrosnąć. Autorzy raportu szacują, że inwestycja będzie średnio odpowiadać rocznie za ponad 38 tys. miejsc pracy, z czego ok. 3,6 tys. osób podejmie pracę bezpośrednio w samej kopalni. Roczne wpływy do regionalnej gospodarki miałyby przekroczyć 10 mld zł.

DEBIUT W TORONTO

Lumina Metals planuje realizację dual listingu – notowanie akcji odbędzie się równoległe w Toronto oraz Warszawie. Spółka 30 kwietnia zadebiutowała na giełdzie w Toronto. Emisja akcji warty ponad 300 mln dolarów kanadyjskich cieszyła się dużym zainteresowaniem ze strony inwestorów, głównie europejskich spółek. – Bez rosyjskiego kapitału – zapewnia Jordan Pandoff, dyrektor generalny Lumina Metals, gdy pytam go o plotki wypowiadane przez prawicowców polityków, jakoby za Kanadyjczykami mieli stać rosyjscy oligarchowie.

Kanadyjczycy chcą wejść na polską giełdę papierów wartościowych z hasłem „Miedź Polski, przyszłość Europy”. Złóża pod Nową Solą są ogromne, a miedź ma odegrać kluczową rolę w zielonej trans-

oża pod Zieloną Górą

formacji, pomóc odejść od ery węgla. Jest niezbędnym surowcem w produkcji systemów fotowoltaicznych, turbin wiatrowych, samochodów elektrycznych czy sieci energetycznych.

– Szacuje się, że dynamiczny rozwój sektora czystej energii spowoduje kilkakrotny wzrost zapotrzebowania na miedź – tłumaczy szefostwo spółki. Podaje, że agenda ONZ do spraw handlu i rozwoju UNTAD między rokiem 2023 a 2040 prognozuje wzrost światowego popytu na miedź o ponad 40 procent. Złóża w okolicach Zielonej Góry mogą być wydobywane przez 70-80 lat.

– To ostatni moment, by po nie sięgnąć, nie wiadomo, jak długo świat będzie korzystał z miedzi. Nie można przespać tego momentu – mówi dyrektor Jasiński.

GDZIE LEŻĄ NAJWIĘKSZE ZŁOŻA?

Flagowym projektem spółki będzie wydobywanie złóż leżących pod Nową Solą, oddalonych ok. 40-50 km od Zielonej Góry. We wsiach Chelmek i Lubięcín Kanadyjczycy odkryli najbardziej „tłuste” złoża. Wg ich badań rudy miedzi i srebra wynoszą 716 mln ton (najczęściej o zawartości 1,24 procent

miedzi i 38,3 grama srebra na tonę). To może dawać około 9, a nawet 11 mln ton czystej miedzi, wartę 40 mld zł.

Kanadyjczycy nie przewidują budowy własnej huty. Wydobywany koncentrat miedzi miałby trafiać bezpośrednio do należącej do KGHM huty w Głogowie. Jak? Scenariusze są różne – budowa nowej linii kolejowej, remont starej, po budowę linii przesyłowej. Kanadyjczycy chcą przy okazji poprawić drogi w okolicy.

– Liczymy, że 70 procent kosztów całej inwestycji pochłonie budowa kopalni, pozostałe 30 proc. to inwestycje w niezbędną infrastrukturę w regionie – mówi „Wyborczej” Jordan Pandoff. Przyznaje, że budowa kopalni nigdy się nie wydarzy, jeśli podatek miedziowy nie zmaleje. Podatek zależy od ceny rynkowej miedzi (i srebra) oraz kursu dolara i złotego. Stawka jest ruchoma – im wyższa cena surowca, tym wyższy podatek, co w okresach hossy mocno obciąża producentów. Dziś podatek sięga 70 procent.

– Budowa staje się opłacalna dopiero wówczas, gdy spadnie do 45-50 procent, bo taki podatek jest w innych krajach europejskich – tłumaczy Pandoff.

O obniżeniu podatków zabiega także KGHM. Od 2012 roku spółka płaci podatek w wysokości ok. 4 mld zł rocznie.

PROGRAM BADAWCZY

Lumina Metals przekonuje, że prowadzi największy program poszukiwań rud miedzi w Polsce od czasu prac geologicznych Jana Wyżykowskiego, odkrywcy złóż, na których dziś opiera się działalność KGHM. Firma od kilku lat bada tereny Monokliny Przedsudeckiej w województwach lubuskim, dolnośląskim i wielkopolskim. To właśnie tam, na dużych głębokościach, spółka szuka złóż miedzi i srebra, które przez lata pozostawały poza zainteresowaniem przemysłu wydobywczego. Powód był prosty: eksploatacja takich pokładów długo uchodziła za zbyt trudną i kosztowną, temperatura sięga tam 70-80 stopni Celsjusza. Mimo to Kanadyjczycy budują takie kopalnie w Chile czy RPA. Są w peł-

ni zautomatyzowane, chłodzone suchym lodem. Po taką technologię nigdy nie sięgał KGHM.

– Program badań objął szerokie analizy geologiczne i serię odwiertów, dzięki którym geolodzy stworzyli bardziej szczegółowy obraz cechsztyńskiej mineralizacji miedzionośnej, układu stref zawierających rudy oraz obszarów pozbawionych cennych surowców – tłumaczy geolodzy. Podkreślają, że spółka obrała inną drogę niż większość firm wydobywczych, które zwykle koncentrują się wokół istniejących kopalni. Zamiast rozszerzać znane już złoża, Lumina szukała nowych terenów praktycznie od podstaw. Efektem tych prac było wyznaczenie tzw. Północnego Pasa Miedziowego, położonego na północny wschód od zagłębia Lubin–Sieroszowice. W jego obrębie znalazły się trzy nowe złoża udokumentowane przez spółkę: Mozów i Nowa Sól w Lubuskim oraz Sulmierzyce Północ w Wielkopolsce. Według geologów są to jedne z największych odkryć złóż miedzi i srebra na świecie w ostatnich latach.

Co ciekawe, Lumina Metals od początku współpracuje nie tylko z polskimi naukowcami, ale także z polskimi firmami zajmującymi się badaniami i przeprowadzającymi odwierty. ●

Kanadyjczycy chcą wejść na polską giełdę papierów wartościowych z hasłem „Miedź Polski, przyszłość Europy”. Miedź ma pomóc odejść od ery węgla

REKLAMA

Wrocław/34433607

Wiele możliwości na oszczędności!

Tańszy prąd
w wybranych godzinach

Niższe rachunki
dzięki dopasowanej grupie taryfowej

Doradca energetyczny
online

Szczegóły na **tauron.pl/jasne**

TAURON
Jasne,
że tak!

Prezydent Miasta Opola

zawiadamia, że na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Opola przy ul. płk. W. Pileckiego 1, (hol budynku Centrum Usług Publicznych) podawany jest do publicznej wiadomości na okres 21 dni

wykaz lokalu użytkowego, położonego w Opolu przy ul. Przemysłowej 12/A, przeznaczonego do najmu w drodze przetargu (część działki nr 27/20 obręb: Opole).

Dodatkowo pełną informację o ww. wykazach nieruchomości można znaleźć na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Urzędu Miasta Opola, w zakładce ogłoszenia:
<https://www.bip.um.opole.pl>

Opole/34434794

OGŁOSZENIE

Szczecińska Spółdzielnia Mieszkaniowa z siedzibą przy ul. Jodłowej 7A w Szczecinie

ogłasza przetarg nieograniczony w oparciu o „Regulamin zamówień na roboty, usługi i dostawy na rzecz Szczecińskiej Spółdzielni Mieszkaniowej” na wykonanie remontu pokrycia dachów budynków mieszkalnych wielorodzinnych w Szczecinie przy ul.:

1. Zadanie 1 - Mikołajczyka 14, 16, 18
2. Zadanie 2 – Witkiewicza 65
3. Zadanie 3 – Kaliny 2, 4, 6, 8, 10
4. Zadanie 4 – Kaliny 14, 16, 18, 20, 22
5. Zadanie 5 - Szafera 84, 86, 88, 90, 92, 94,
6. Zadanie 6 – Zawadzkiego 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71
7. Zadanie 7 – Romera 13, 15
8. Zadanie 8 – Romera 17, 19
9. Zadanie 9 - Szafera 70, 72
10. Zadanie 10 – Szafera 74, 76
11. Zadanie 11 – Szafera 16, 18

Termin wykonania liczonych od dnia wejścia na roboty:

- **60 dni** dla każdego z zadań nr 1, 2, 7, 8, 9, 10, 11
- **120 dni** dla każdego z zadań nr 3, 4, 5, 6.

Termin zakończenia robót remontowych na wszystkich dachach do **30 listopada 2026**. Szczegółowe warunki przetargu zawiera Specyfikacja Warunków Zamówienia, którą w cenie 50 zł można otrzymać w siedzibie SSM przy ul. Jodłowej 7a w Szczecinie, pok. 209, tel. 914322541.

Wadium należy wnieść do dnia **10.06.2026 r.** do godziny 10⁰⁰ w następujących formach: pieniądzu, poręczeniach bankowych, gwarancjach bankowych, gwarancjach ubezpieczeniowych. Wysokość wadium dla poszczególnych zadań:

1. Zadanie 1 - Mikołajczyka 14, 16, 18	- 3 000,0 zł
2. Zadanie 2 – Witkiewicza 65	- 2 000,0 zł
3. Zadanie 3 – Kaliny 2, 4, 6, 8, 10	- 5 000,0 zł
4. Zadanie 4 – Kaliny 14, 16, 18, 20, 22	- 5 000,0 zł
5. Zadanie 5 - Szafera 84, 86, 88, 90, 92, 94,	- 5 000,0 zł
6. Zadanie 6 – Zawadzkiego 57, 59, 61, 63, 65, 67, 69, 71	- 5 000,0 zł
7. Zadanie 7 – Romera 13, 15	- 3 000,0 zł
8. Zadanie 8 – Romera 17, 19	- 3 000,0 zł
9. Zadanie 9 - Szafera 70, 72	- 3 000,0 zł
10. Zadanie 10 – Szafera 74, 76	- 3 000,0 zł
11. Zadanie 11 – Szafera 16, 18	- 3 000,0 zł

Oferty należy składać w kancelarii SSM, przy ul. Jodłowej 7A w Szczecinie, do godziny 10⁰⁰ w dniu **10.06.2026 r.**

Otwarcie ofert odbędzie się w siedzibie SSM, przy ul. Jodłowej 7A w Szczecinie, o godzinie 11⁰⁰ w dniu **10.06.2026 r.**

Termin związania z ofertą 60 dni. SSM zastrzega sobie prawo unieważnienia przetargu z ważnych przyczyn bez podania uzasadnienia.

Szczecin/34434707

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA**Prezydenta Miasta Opola**

o II przetargu ustnym ograniczonym właścicieli lokali w budynku przy ul. Krupniczej 4, na sprzedaż pomieszczeń gospodarczych nr 1 i 2 o łącznej pow. 27,33 m² położonych na poddaszu budynku, wraz ze sprzedażą ułamkowej części gruntu w udziale procentowym 5,87% obejmującego dz. nr 23/5 o pow. 0,0222ha, obręb Opole, KW OP10/00093566/8, niezbędnego do racjonalnego korzystania z pomieszczeń gospodarczych.

Ogrzewanie – piec kaflowy.

Przetarg ogranicza się do właścicieli lokali w budynku przy ul. Krupniczej 4, ponieważ ww. pomieszczenia gospodarcze nie stanowią samodzielnego lokalu.

Przedmiotowa nieruchomość nie jest obciążona ograniczonymi prawami rzeczowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzeniu nią.

Nieruchomość położona jest na terenie objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego „Śródmieście II – centrum” w Opolu (Uchwała nr XXXVI/379/08 Rady Miasta Opola z dnia 25.09.2008r.) na rysunku planu oznaczonym symbolem 15MW/U – przeznaczonym na zabudowę mieszkaniową wielorodzinną z usługami. Kamienica przy ul. Krupniczej 4 wpisana jest do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Opola. Na dzień 21.04.2026r. wyznaczono termin I przetargu ustnego nieograniczonego, który zakończył się wynikiem negatywnym.

Nabywca wyłoniony w drodze przetargu ograniczonego przedkłada do zawarcia aktu notarialnego zaświadczenie o samodzielności powiększonego lokalu.

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi: 58.500,00 zł; wadium: 6.000,00 zł.

Przetarg odbędzie się w dniu 23 czerwca 2026r. o godz. 10.30 w Urzędzie Miasta Opola – sala nr 312, Rynek 1A, Opole.

Pełną treść ogłoszenia o przetargu zamieszczono na tablicy ogłoszeń UM Opola (Plac Wolności 7-8, korytarz, obok pok. 103), oraz na stronie internetowej UM Opola, Biuletynu Informacji Publicznej www.bip.um.opole.pl.

INFORMACJE DODATKOWE: Urząd Miasta Opola (Plac Wolności 7-8), Wydział Gospodarki Nieruchomościami, pok. 103 i 104, tel. 77/4511832 lub 77/4511843 w dniach pracy Urzędu w godz. 7.30-15.30 (pn. – środa); 7.30-17.00 (czwartek); 7.30-14.00 (piątek).

Zgodnie z art. 70¹ §3 Kodeksu Cywilnego warunki przetargu mogą ulec zmianie, co zostanie niezwłocznie ujęte w treści ogłoszenia.

PREZYDENT MIASTA OPOLA zastrzega sobie prawo odwołania przetargów z uzasadnionej przyczyny.

Opole/34434730

Zarząd Robotniczej Spółdzielni Mieszkaniowej „Hutnik” w Częstochowie,

Al. Wojska Polskiego 118

ogłasza

ustny nieograniczony przetarg na zbycie własności lokalu mieszkalnego położonego w Częstochowie ul. Górską 12/16 m 131.

Powierzchnia użytkowa mieszkania 36,6 m².

Mieszkanie dwupokojowe, usytuowane na IX piętrze.

Cena wywoławcza wynosi 159 100,00 zł. Wadium 15 910,00 zł.

Przetarg odbędzie się 27.05.2026r, godz. 10⁰⁰ w siedzibie Spółdzielni, pokój nr 30.

Zarząd zastrzega sobie prawo odwołania przetargu bez podania przyczyny.

Stawający do przetargu obowiązani są wnieść wadium płatne przelewem na konto bankowe Spółdzielni: PKO BP S.A. 19 1020 1664 0000 3102 0114 0300
Wpłaty wadium należy dokonać najpóźniej do 25.05 2026r.

Na przetarg należy przybyć z dowodem osobistym oraz dowodem wpłaty wadium. Umowa o ustanowienie odrębnej własności lokalu na rzecz osoby, która wygra przetarg nastąpi poprzez zawarcie aktu notarialnego, w terminie uzgodnionym z notariuszem, po dokonaniu przez wygrywającego przetarg pełnej wpłaty wylicytowanej wartości lokalu. Koszt zawarcia aktu notarialnego pokrywa wygrywający przetarg. Osoby zainteresowane przystąpieniem do przetargu mogą zapoznać się z regulaminem przetargu na stronie rsmhutnik.pl lub w biurze Spółdzielni – pokój nr 8. Informację o mieszkaniu można uzyskać w biurze Spółdzielni – dział członkowsko-mieszkaniowy, pokój nr 15, tel. 691-400-768 lub 34/323-26-36 wew. 112. Mieszkanie można oglądać, po wcześniejszym uzgodnieniu terminu w administracji osiedla: ADS Hutników – Częstochowa, ul. Zamenhofa 20 – tel. 34 323-03-23.

Częstochowa/34434738

Podaje się do publicznej wiadomości, że na tablicy ogłoszeń Urzędu Miasta Włocławek, przy Zielonym Rynku 11/13 i ul. Kościuszki 12 oraz na stronie internetowej <https://bip.um.wlocl.pl> został wywieszony na okres 21 dni

wykaz

obejmujący lokal użytkowy, stanowiący własność Gminy Miasto Włocławek (Miasto Włocławek), położony we Włocławku przy ul. Traugutta 26 o powierzchni użytkowej 88,30 m², przeznaczony do oddania w najem na czas nieoznaczony w trybie przetargu ustnego nieograniczonego, zgodnie z zarządzeniem Prezydenta Miasta Włocławek nr 173/2026 z dnia 4 maja 2026r.

Bydgoszcz-Toruń/34434819

Prezydent Miasta Włocławek

działając w oparciu o art. 35 ust. 1 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (Dz. U. z 2026 r., poz. 399) informuje, że na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta Włocławek, Zielony Rynek 11/13 oraz na stronie internetowej Urzędu Miasta Włocławek www.bip.um.wlocl.pl,

został wywieszony wykaz dotyczący nieruchomości położonej we Włocławku,

oznaczonej jako działka nr 50/5 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0027 ha, położonej przy ul. Papieżka, działka nr 55/12 (Włocławek KM 102) o pow. 2,4638 ha, położonej przy ul. Papieżka, działka 27/9 (Włocławek KM 102) o pow. 0,3268 ha, położonej przy ul. Papieżka 45, działka nr 27/13 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0092 ha, położonej przy ul. Papieżka, działka nr 46/4 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0134 ha, działka nr 46/5 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0141 ha, działka nr 46/6 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0135 ha, działka nr 46/7 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0102 ha, działka nr 46/8 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0111 ha, działka nr 46/17 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0082 ha, położonej przy ul. Papieżka, działka nr 44/5 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0289 ha, działka nr 44/6 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0313 ha, działka nr 44/7 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0313 ha, działka nr 44/8 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0238 ha, działka nr 44/9 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0261 ha, działka nr 44/13 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0203 ha, położonej przy ul. Papieżka, działka nr 44/15 (Włocławek KM 102) o pow. 0,0013 ha, położonej przy ul. Papieżka, działka nr 26/9 (Włocławek KM 102) o pow. 0,4285 ha, położonej przy ul. Papieżka 47 stanowiącej własność Gminy Miasto Włocławek (Miasta Włocławek), przeznaczonej do sprzedaży w drodze przetargu.

Bydgoszcz-Toruń/34434815

GAZETA wyborcza DLA FIRM, URZĘDÓW I INSTYTUCJI

- **Przetargi**, licytacje, zamówienia publiczne
- **Ogłoszenia** sądowe i rekrutacyjne
- **Nekrologi**, kondolencje, wspomnienia

KONTAKT: | **kontakt_komunikaty@wyborcza.pl**, tel. 507 094 232
nekrologi@wyborcza.pl, tel. 22 555 55 55

Komunikaty.pl

nekrologi.wyborcza.pl

OGŁOSZENIE

Wójt Gminy Ełk

podaje do publicznej wiadomości, że w Urzędzie Gminy w Ełku przy ul. T. Kościuszki 28 A, 19-300 Ełk, wywieszony jest

wykaz nieruchomości gruntowej przeznaczonej do sprzedaży w trybie przetargu ustnego ograniczonego stanowiącego działkę nr 8/45 o powierzchni 0,0481 ha położonej w obrębie POHZ Ełk.

Olsztyn/34434661

BURMISTRZ MIASTA I GMINY OLSZTYN

Informuje, że w dniach od 15.05.2026 roku do 4.06.2026 roku, podany jest do publicznej wiadomości – na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miasta i Gminy w Olsztynie, przy Placu Piłsudskiego 10, oraz stronach internetowych Urzędu Miasta i Gminy w Olsztynie,

wykaz lokalu użytkowego położonego w Przmyłowicach, gm. Olsztyn, przeznaczonego do użyczenia.

Blisze informacje: Urząd Miasta i Gminy w Olsztynie, pokój nr 19, tel. (034) 3285-076 wew. 33

Częstochowa/34434546

Wyciąg z ogłoszenia o przetargu

Burmistrz Brodnicy ogłasza:

I przetarg ustny nieograniczony na dzierżawę pawilonu handlowego nr 23 wraz z przynależnym gruntem, oznaczonym częścią działki nr 1181 o pow. 0,0014 ha pot. przy ul. Nad Drwęcą w Brodnicy, na terenie targowiska miejskiego, na czas nieoznaczony, z przeznaczeniem na cele handlowe.

Cena wywoławcza czynszu dzierżawnego 292,22 zł brutto miesięcznie.
Wadium w wysokości 10% ceny wywoławczej czynszu tj. w kwocie 29,22 zł.

O wysokości postąpienia decydują uczestnicy przetargu, z tym że postąpienie nie może wynosić mniej niż 1% ceny wywoławczej, zaokrąglone do pełnych złotych.

Przetarg odbędzie się w dniu 12 czerwca 2026 r. o godz. 10⁰⁰ w siedzibie Urzędu Miejskiego w Brodnicy, pok. 117.

Termin wpłaty wadium – do dnia 10 czerwca 2026 r. w kasie Urzędu Miejskiego lub na konto Urzędu Miejskiego w Brodnicy w Banku Spółdzielczym w Brodnicy nr 32 9484 1150 2200 0031 9186 0009 (środki pieniężne winny znajdować się na ww. rachunku).

Burmistrz zastrzega sobie prawo odwołania przetargu z uzasadnionych przyczyn, o czym niezwłocznie poinformuje w formie właściwej dla ogłoszenia przetargu.

Szczegółowe informacje na temat przedmiotu oraz warunków przetargu można uzyskać w siedzibie Urzędu Miejskiego w Brodnicy w Wydziale Gospodarki Nieruchomościami i Geodezji, pok. 114, tel. 056-49-30-351 lub 056-49-30-317.

**BURMISTRZ
Jarosław Radacz**

Bydgoszcz-Toruń/34434660

Prezydent Miasta Białegostoku

podaje **do publicznej wiadomości**, że na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Białymstoku www.bip.bialystok.pl został zamieszczony wykaz **nr 12/2026** dotyczący nieruchomości stanowiącej własność Gminy Białystok, położonej w Białymstoku, oznaczonej w operacie ewidencji gruntów i budynków obręb 14 – Pietrasze numerem 14/3 o pow. 0,0002 ha, przeznaczonej do zbycia w trybie bezprzetargowym. Przedmiotowy wykaz został również wywieszony na tablicy ogłoszeń w siedzibie Urzędu Miejskiego w Białymstoku przy ul. Stonimskiej 1 na okres 21 dni, **tj. od dnia 13 maja 2026 r. do dnia 03 czerwca 2026 r.**

Białystok/34434762

PL-PF-1.6721.2.2026

OGŁOSZENIE PREZYDENTA MIASTA LUBLIN

Na podstawie art. 8g ust. 1 i 2 oraz art. 8h, 8i i 8j w związku z art. 13i ust. 3 pkt 8 i 9 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (Dz. U. z 2026 r. poz. 538), art. 39 ust. 1, art. 40 i art. 54 ust. 2 i 3 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), uchwały **Nr 1769/LIX/2024** Rady Miasta Lublin z dnia 18 kwietnia 2024 r. **w sprawie przystąpienia do sporządzenia planu ogólnego miasta Lublin**

ogłaszam o rozpoczęciu konsultacji społecznych

projektu planu ogólnego miasta Lublin wraz z prognozą oddziaływania na środowisko w dniach **od 15 maja 2026 r. do 12 czerwca 2026 r. w godzinach od 9:00 do 15:00.**

Z dokumentacją projektu planu ogólnego miasta Lublin można zapoznać się w siedzibie Urzędu Miasta Lublin, Wydział Planowania, ul. Wieniawska 14, XII piętro, pokój nr 1206A, **jak również na stronach internetowych Biuletynu Informacji Publicznej UM Lublin w zakładce planowanie przestrzenne – plan ogólny miasta Lublin.**

Konsultacje społeczne będą przeprowadzone w formach:

zbiierania uwag w terminie **od 15 maja 2026 r. do 12 czerwca 2026 r. spotkania otwartego** wraz z prezentacją projektu planu ogólnego, które odbędzie się **w dniu 01 czerwca 2026 r. w godz. 16:00 – 18:00** w Ratuszu, Plac Króla Władysława Łokietka 1, parter – sala nr 2 oraz **dyżuru zespołu projektowego**, zaplanowanego na ten sam dzień **w godz. 18:00 – 20:00** w Ratuszu, Plac Króla Władysława Łokietka 1, parter – sala nr 3. Chęć wzięcia udziału w spotkaniu otwartym proszę zgłosić telefonicznie pod nr tel. 81 466 23 00 lub na adres e-mail: planowanie@lublin.eu do dnia 29 maja 2026 r.

dyżurów zespołu projektowego, które odbędą się **w dniach: 18 i 26 maja 2026 r. oraz 8 czerwca 2026 r. w godz. 15:30 – 18:00** w Urban Lab Lublin, ul. Spokojna 2, 20-074 Lublin, parter.

Zgodnie z art. 8i ust. 6 pkt 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym oraz art. 39 ust. 1 ustawy o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko, każdy kto kwestionuje ustalenia przyjęte w projekcie planu ogólnego oraz w prognozie oddziaływania na środowisko może wnieść uwagi.

Uwagi należy składać na piśmie lub drogą elektroniczną (na formularzu) do Prezydenta Miasta Lublin, Plac Króla Władysława Łokietka 1, 20-109 Lublin, e-mail: planowanie@lublin.eu, skrzynka e-doręczeń: AE:PL-40073-96065-RTJAF-25, ePUAP: /UMLublin/SkrytkaESP lub za pośrednictwem portalu partycypacyjnego e-usług – planowanie przestrzenne: <https://decyduje.lublin.eu/pl/> **w nieprzekraczalnym terminie do dnia 12 czerwca 2026 r.**

Składający uwagę podaje swoje imię i nazwisko albo nazwę oraz adres zamieszkania albo siedziby oraz adres poczty elektronicznej, o ile taki posiada, a także wskazuje, czy jest właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą, oraz może podać dodatkowe dane do kontaktu takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu. **Formularz** dostępny jest w Biuletynie Informacji Publicznej UM Lublin w zakładce: **E-Urząd – Opisy usług – Wydział Planowania – Pismo dotyczące aktu planowania przestrzennego (wniosek/uwaga).**

Zgodnie z art. 8a ust. 1 ustawy o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym w związku z przetwarzaniem przez Prezydenta Miasta Lublin danych osobowych, uzyskanych w toku prowadzenia postępowań dotyczących sporządzania aktów planowania przestrzennego, prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych), przysługuje, jeżeli nie wpływa na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano.

**w z. Prezydenta Miasta Lublin
(-) Tomasz Fulara**

Zastępca Prezydenta

(dokument w postaci elektronicznej podpisany
kwalifikowanym podpisem elektronicznym)

Lublin/34434793

WYCIĄG Z OGŁOSZENIA

Prezydenta Miasta Opola

o I przetargu ustnym nieograniczonym na sprzedaż lokalu mieszkalnego nr nr 2 (wymagającego przeprowadzenia remontu), położonego w Opolu przy ul. **Nysy Łużyckiej 8**, zlokalizowanego w suterenie budynku, składający się z trzech pokoi, kuchni, łazienki i przedpokoju o łącznej **pow. 73,11 m²** wraz ze sprzedażą utamkowej części gruntu w udziale 9,64%, obejmującego dz. nr 19/9 o pow. 0,0313ha, obręb Opole, KW OP10/00122980/9, niezbędnego do racjonalnego korzystania z lokalu.

Do lokalu przynależy piwnica **nr 6 o pow. 6,94 m²**
Instalacje w budynku: wod.-kanal., elektryczna, gazowa. Ogrzewanie lokalu z własnego źródła – kocioł gazowy dwufunkcyjny.
Dla lokalu wydane jest świadectwo charakterystyki energetycznej.
Dom mieszkalny przy ul. Nysy Łużyckiej 8-10 wpisany jest do Gminnej Ewidencji Zabytków Miasta Opola.

W dziale I SP KW ujawnione jest prawo drogi polegające na prawie przejazdu i przechodu przez działki nr 21/2 (obecnie dz. nr 1485) i 22/4 (obecnie dz. nr 1547) objęte księgą wieczystą nr OP10/00078184/5 oraz działkę nr 147/5 (z której powstały działki nr 147/8 i 147/9) objętej księgą wieczystą nr OP10/00061266/2 na rzecz łączących się właścicieli, użytkowników wieczystych i posiadaczy działki nr 19/9 objętej niniejszą księgą wieczystą.

Przedmiotowa nieruchomość nie jest obciążona ograniczonymi prawami rzeczowymi i nie ma przeszkód prawnych w rozporządzaniu nią.

Nieruchomość położona jest na terenie objętym miejscowym planem zagospodarowania przestrzennego „Przedmieście Odrzańskie” w Opolu LXXI/828/06 Rady Miasta Opola z dnia 12 października 2006r.), na rysunku planu oznaczony symbolem 14MW/U – zabudowa mieszkaniowa wielorodzinna wraz z usługami.

Cena wywoławcza nieruchomości wynosi: 360.000,00 zł; wadium: 36.000,00 zł.

Przetarg odbędzie się w dniu 23 czerwca 2026r. o godz. 10.00 w Urzędzie Miasta Opola – **sala nr 312**, Rynek 1A, Opole.
Pełną treść ogłoszenia o przetargu zamieszczono na tablicy ogłoszeń UM Opola (Plac Wolności 7-8, korytarz, obok pok. 103), oraz na stronie internetowej UM Opola, Biuletynu Informacji Publicznej www.bip.um.opole.pl.

INFORMACJE DODATKOWE: Urząd Miasta Opola (Plac Wolności 7-8), Wydział Gospodarki Nieruchomościami, pok. 103 i 104, tel. 77/4511832 lub 77/4511843 w dniach pracy Urzędu w godz. 7.30-15.30 (pn. – środa); 7.30-17.00 (czwartek); 7.30-14.00 (piątek).

Zgodnie z art. 70¹ §3 Kodeksu Cywilnego warunki przetargu mogą ulec zmianie, co zostanie niezwłocznie ujęte w treści ogłoszenia.

PREZYDENT MIASTA OPOLA zastrzega sobie prawo odwołania przetargów z uzasadnionej przyczyny.

Opole/34434728

WÓJT GMINY EŁK

ogłasza I przetarg ustny ograniczony

na sprzedaż nieruchomości gruntowej stanowiącej działkę nr 290/1 o powierzchni 0,0145 ha po- tożnej w obrębie geodezyjnym BARANY, będącej własnością Gminy Ełk, dla której Sąd Rejonowy w Ełku V Wydział Ksiąg Wieczystych prowadzi księgę wieczystą nr OL1E/00013233/9. Według zmiany miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie **Barany**, Gmina Ełk, obejmującego grunty o nr geod. 155, 156, 160/3, 168, 153, 167, 169 zmienio- nego uchwałą XL/344/2008 z dn. 26.09.2008 oraz uchwałą LVII/388/2017 z dn. 24.11.2017, działka nr 290/1 znajduje się na terenie zieleni urządzonej – symbol 25ZP.

CENA WYWOŁAWCZA NIERUCHOMOŚCI netto* 5 000,00 zł

WADIUM w pieniądzu w wysokości 10 % ceny wywoławczej wynosi 500,00 zł

*Do ceny sprzedaży ustalonej w przetargu zostanie doliczony podatek VAT w wysokości 23 % ceny.

Wysokość postąpienia nie może wynosić mniej niż 1 % ceny wywoławczej z zaokrągleniem w górę do pełnych dziesiątek złotych. Nieruchomość będąca przedmiotem niniejszego przetargu wolna jest od obciążeń i zobowiązań.

Termin do składania wniosków przez osoby, którym przysługuje pierwszeństwo w nabyciu nieru- chomości na podstawie art. 34 ust. 1 pkt 1 i pkt 2 ustawy z dnia 21 sierpnia 1997 r. o gospodarce nieruchomościami (t.j. Dz.U. 2026 r. poz. 399) upłynął po 6 tygodniach licząc od dnia wywiesze- nia wykazu tj. 30 kwietnia 2026 roku.

Przetarg odbędzie się 25 czerwca 2025 r. o godz. 10⁰⁰
w lokalu Urzędu Gminy Ełk, przy ul. T. Kościuszki 28 A
(sala konferencyjna im. Marii i Lecha Kaczyńskich).

Z uwagi na utrudnione możliwości zagospodarowania działki jako odrębnej nieruchomości oraz możliwość poprawy warunków zagospodarowania nieruchomości przyległych przetarg ograni- czony jest do właścicieli nieruchomości stanowiących działki nr 290/2, 154/1, 157/4, położonych w obrębie BARANY.

Pisemne zgłoszenie uczestnictwa w przetargu wraz z wymaganymi niżej dokumentami należy złożyć w zaklejonych kopertach z dopiskiem: Zgłoszenie uczestnictwa w przetargu – Barany w se- kretariacie Urzędu Gminy w Ełku (pok. nr 1 – parter), przy ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk, w ter- minie **do 19 czerwca 2026 r., do godziny 15⁰⁰**. Do zgłoszenia uczestnictwa w przetargu należy dołączyć pisemną deklarację zamiaru uczestnictwa w przetargu z oświadczeniem o posiadaniu tytułu prawnego do nieruchomości przyległej do działki będącej przedmiotem przetargu wraz z kserokopią dokumentów potwierdzających tytuł prawny. Lista osób zakwalifikowanych do uczestnictwa w przetargu zostanie zamieszczona na stronie internetowej [https://bip.elk.gmina. pl/](https://bip.elk.gmina.pl/) oraz wywieszona na tablicy ogłoszeń w Urzędzie Gminy Ełk, przy ul. Kościuszki 28 A, 19-300 Ełk do dnia 24 czerwca 2026 r.

Warunkiem przystąpienia do przetargu jest wpłacenie wadium
na rachunek Gminy Ełk prowadzony w Banku PEKAO S.A.
nr 11 1240 5745 1111 0010 4463 2844 w taki sposób,

aby najpóźniej **19 czerwca 2026 r.** wadium znajdowało się na rachunku bankowym.

Wadium wpłacone przez uczestnika, który przetarg wygrał, zalicza się na poczet ceny nabycia nieruchomości. Wadium przepada na rzecz organizatora przetargu, jeżeli uczestnik, który prze- targ wygrał uchyli się od zawarcia umowy notarialnej. Pozostałe wpłacone wadium zwraca się nie- zwłocznie po odwołaniu albo zamknięciu przetargu, jednak nie później niż przed upływem 3 dni od zamknięcia przetargu.

Uczestnicy przetargu zobowiązani są do przedłożenia komisji przetargowej: oryginału dowodu wpłaty wadium, osoby fizyczne – dokumentu potwierdzającego tożsamość, w przypadku mał- żonków, do dokonywania czynności przetargowych konieczna jest obecność obojga małżonków lub jednego z nich ze stosownym pisemnym pełnomocnictwem drugiego małżonka, zawiera- jącym zgodę na odpłatne nabycie nieruchomości, jeżeli uczestnik jest reprezentowany przez pełnomocnika, konieczne jest przedłożenie oryginału pełnomocnictwa upoważniającego do działania na każdym etapie postępowania przetargowego. Ustalona w drodze przetargu cena nieruchomości podlega zapłacie przed dniem podpisania umowy sprzedaży w formie aktu no- tarialnego z odpowiednim wyprzedzeniem tak, aby środki pieniężne znajdowały się na rachunku bankowym przed zawarciem umowy.

Wójt Gminy zastrzega sobie prawo odwołania przetargu lub jego unieważnienia z ważnej przyczyny.

Pełna treść ogłoszenia oraz szczegółowe informacje na temat przedmiotu przetargu można uzyskać w Urzędzie Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk, Wydział Gospodarki Grun- tami i Ochrony Środowiska (pokój nr 15 – I piętro), tel. 87 619 45 19 oraz w Biuletynie Infor- macji Publicznej Urzędu Gminy w Ełku <https://bip.elk.gmina.pl/rok-2026.html?>

Olsztyn/34434662

Słówko • Literówka Quizy • Sudoku Krzyżówki

Szukaj w

APLIKACJI
WYBORCZEJ

POBIERZ Z
Google Play

Pobierz w
App Store

Zeskanuj QR kod
i pobierz aplikację

Zentis masło orzechowe
różne rodzaje
1 kg = 6,34 €
opak. 350 g

PROMOCJA

2²²

Napój Capri-Sun
różne rodzaje
1 l = 3,00 €
opak. 330 ml

PROMOCJA

0⁹⁹

Oferta obowiązuje od 18 do 23.05.2026 lub do wyczerpania zapasów.

CZWARTEK 15.05.2026 - NIECZYNNIE!

Croissant z Nutellą
1 kg = 8,79 €
opak. 4 szt.

PROMOCJA

2⁹⁹

Ariel do prania
różne rodzaje
1 pranie = 0,39/
0,37/0,31/0,28 €
n.c. = 6,99 €
wydaj. 14/15/
18/20 prań

PROMOCJA

5⁴⁹

Lenor płyn do płukania
różne rodzaje
1 pranie =
0,07/0,06 €
wydajność
32/38 prań

PROMOCJA

2¹⁹

Kakao Nesquik
różne rodzaje
1 kg = 7,11/5,69 €
opakowanie
280/350 g

PROMOCJA

1⁹⁹

Żelki Haribo
różne rodzaje
1 kg = 5,27/
4,94/4,51 €
n.c. = 1,19 €
opakowanie
150/160/175 g

PROMOCJA

0⁷⁹

Chipsy Pringles
różne rodzaje
1 kg = 10,22 €
n.c. = 2,79 €
opak. 185 g

PROMOCJA

1⁸⁹

Wszystkie ceny w euro, n.c. = najniższa cena z ostatnich 30 dni.

EDEKA center • Landgrabenpark 1 • 16303 Schwedt/Oder • godziny otwarcia: pon. – sob. 8:00 – 20:00

Wydawca: Dritte EDEKA-Markt Minden-Hannover GmbH, Wittelsbacherallee 61, 32427 Minden

Szczecin/34432266

WSPRZEDAŻY

TEMAT NUMERU:

ZWIERZĘTA, JAK JE KOCHAĆ MĄDRZE

Anne Hathaway: Wygląda, jakby przez dwadzieścia lat, które minęły od premiery filmu „Diabeł ubiera się u Prady”, nic się nie zmieniło. A przecież zmieniło się wszystko

Psychologia: Nadmiar terapii szkodzi

Matki i córki - da się je pogodzić

Kuchnia: Przepisy na dania bogate w kolagen

wysokieobcasy
extra

Numer dostępny z prezentem:
szampon lub serum
do włosów ARTISHOQ

nektrologi.wyborcza.pl

ODESZLI.pl

Zamieść: nekrolog kondolencje wspomnienie

nektrologi@wyborcza.pl
pomoc@odeszli.pl
tel. 22 55 55 383,
22 55 55 399,
22 55 55 555

OGŁOSZENIE BURMISTRZA DOBREGO MIASTA

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych
projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobre Miasto

Na podstawie art. 17 ust. 2 pkt 4 w związku z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (tj. Dz. U. z 2024 r. poz. 278), w związku z NR XXV/194/2026 Rady Miejskiej w Dobrym Mieście z dnia 26 marca 2026 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobre Miasto, **Burmistrz Dobrego Miasta zaprasza do udziału w konsultacjach społecznych projektu Gminnego Programu Rewitalizacji Gminy Dobre Miasto**

Konsultacje zostaną przeprowadzone w terminie od 15.05.2026 r. do 19.06.2026 r. w następujących formach:
1) zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który należy:
a) złożyć osobiście bądź przestać na adres Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście, ul. Warszawska 14, 11-040 Dobre Miasto;
b) przestać za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres urząd.miasta@dobremiasto.com.pl lub platformy EPUAP Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście;
2) zbierania uwag w postaci elektronicznej za pomocą formularza on-line dostępnego pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gpr_dobre_miasto_formularz;
3) zbierania uwag i opinii za pomocą ankiety elektronicznej dostępnej na stronach www.dobremiasto.com.pl, www.bip.dobremiasto.com.pl, którą należy przestać w sposób określony w pkt 1 b; oraz pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gpr_dobre_miasto_ankieta;
4) zbierania uwag w trakcie otwartego spotkania konsultacyjnego, które odbędzie się w dniu 09.06.2026 r. o godz. 17⁰⁰ w Sali Kina „Przyjaźń” w Dobrym Mieście przy ul. Olsztyńskiej 2.

Projekt Programu, formularz konsultacyjny oraz ankieta konsultacyjna dostępne będą w okresie trwania konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Dobre Miasto: www.bip.dobremiasto.com.pl; na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście: www.dobremiasto.com.pl oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego przy ul. Warszawskiej 14.

Zapraszamy wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji do udziału w konsultacjach społecznych!

Burmistrz
-/ / Beata Harań

Olsztyn/34434721

OGŁOSZENIE BURMISTRZA DOBREGO MIASTA

w sprawie przeprowadzenia konsultacji społecznych
projektu uchwały Rady Miejskiej w Dobrym Mieście w sprawie określenia zasad
wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji

Na podstawie art. 7 ust. 3 w związku z art. 6 ustawy z dnia 9 października 2015 r. o rewitalizacji (Dz. U. z 2024 r. poz. 278), **Burmistrz Dobrego Miasta zaprasza do udziału w konsultacjach społecznych projektu uchwały Rady Miejskiej w Dobrym Mieście w sprawie określenia zasad wyznaczania składu oraz zasad działania Komitetu Rewitalizacji**

Konsultacje zostaną przeprowadzone w terminie od 15.05.2026 r. do 19.06.2026 r. w następujących formach:
1) zbierania uwag w postaci papierowej lub elektronicznej z wykorzystaniem formularza konsultacyjnego, który należy:
a) złożyć osobiście bądź przestać na adres Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście, ul. Warszawska 14, 11-040 Dobre Miasto;
b) przestać za pośrednictwem poczty elektronicznej na adres urząd.miasta@dobremiasto.com.pl lub platformy EPUAP Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście;
2) zbierania uwag w postaci elektronicznej za pomocą formularza on-line dostępnego pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_dobre_miasto_kr_formularz;
3) zbierania uwag i opinii za pomocą ankiety elektronicznej dostępnej na stronach www.dobremiasto.com.pl, www.bip.dobremiasto.com.pl, którą należy przestać w sposób określony w pkt 1 b; oraz pod linkiem: https://ankieta.deltapartner.org.pl/gmina_dobre_miasto_kr_ankieta;
4) zbierania uwag w trakcie otwartego spotkania konsultacyjnego, które odbędzie się w dniu 09.06.2026 r. o godz. 17⁰⁰ w Sali Kina „Przyjaźń” w Dobrym Mieście przy ul. Olsztyńskiej 2.

Projekt uchwały, formularz konsultacyjny oraz ankieta konsultacyjna dostępne będą w okresie trwania konsultacji w Biuletynie Informacji Publicznej Gminy Dobre Miasto: www.bip.dobremiasto.com.pl; na stronie internetowej Urzędu Miejskiego w Dobrym Mieście: www.dobremiasto.com.pl oraz w siedzibie Urzędu Miejskiego przy ul. Warszawskiej 14.

Zapraszamy wszystkich interesariuszy procesu rewitalizacji do udziału w konsultacjach społecznych!

Burmistrz
-/ / Beata Harań

Olsztyn/34434723

WIP.6721.5.2025.IR

Ełk, 12 maja 2026 r.

OGŁOSZENIE O ROZPOCZĘCIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego
w obrębie Malinówka w gminie Ełk, obejmującego działki o nr 21/1 i 21/2
wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538) oraz art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), w związku z Uchwałą Nr XXI/152/2025 Rady Gminy Ełk z dnia 26 września 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Malinówka w gminie Ełk, obejmującego działki o nr 21/1 i 21/2, **zawiadamiam o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Malinówka w gminie Ełk, obejmującego działki o nr 21/1 i 21/2 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.**

Konsultacje społeczne będą prowadzone w terminie od 15 maja 2026 r. do 12 czerwca 2026 r. i obejmą:

- zbieranie uwag do projektu planu miejscowego;
- ankietę, która dostępna jest na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk > Plany miejscowe w trakcie realizacji > MPZP MALINÓWKA – zabudowa rekreacyjna > Konsultacje społeczne);
- spotkanie otwarte, które odbędzie się dnia **2 czerwca 2026 r. o godz. 15:30** w siedzibie Urzędu Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk w pokoju nr 37 oraz za pomocą środków porozumiewania się na odległość – poprzez platformę komunikacji internetowej Microsoft Teams. Link do spotkania zostanie podany na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk > Plany miejscowe w trakcie realizacji > MPZP MALINÓWKA – zabudowa rekreacyjna > Konsultacje społeczne).

Uwagi do Wójta można składać w postaci papierowej (na adres: Urząd Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk) lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej (na adres mailowy: ug@elk.gmina.pl) z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby oraz adresu poczty elektronicznej, o ile się taki posiada, ze wskazaniem, czy jest się właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą. Proszę podać dodatkowe dane do kontaktu, takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

Uwagi składa się na formularzu dostępnym w Urzędzie Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Wzory pism do aktu planowania przestrzennego).

Z projektem planu miejscowego i prognozą oddziaływania na środowisko można zapoznać się w siedzibie Urzędu Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk, w pokoju nr 37, w godzinach pracy urzędu oraz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk > Plany miejscowe w trakcie realizacji > MPZP MALINÓWKA – zabudowa rekreacyjna > Konsultacje społeczne).

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych dostępna jest na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Urząd Gminy > Ochrona Danych Osobowych).

W związku z przetwarzaniem przez Wójta Gminy Ełk danych osobowych uzyskanych w toku sporządzania przedmiotowego planu miejscowego prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), przysługuje, jeżeli nie wpływa na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano.

WÓJT GMINY EŁK

Olsztyn/34434499

WIP.6721.6.2025.IR

Ełk, 12 maja 2026 r.

OGŁOSZENIE O ROZPOCZĘCIU KONSULTACJI SPOŁECZNYCH

projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu
położonego w obrębie Szeligi Buczki, w gminie Ełk, obejmującego działkę nr 57/15
wraz z prognozą oddziaływania na środowisko

Na podstawie art. 17 pkt 11 ustawy z dnia 27 marca 2003 r. o planowaniu i zagospodarowaniu przestrzennym (t.j. Dz. U. z 2026 r. poz. 538) oraz art. 54 ustawy z dnia 3 października 2008 r. o udostępnianiu informacji o środowisku i jego ochronie, udziale społeczeństwa w ochronie środowiska oraz o ocenach oddziaływania na środowisko (t.j. Dz. U. z 2024 r. poz. 1112 z późn. zm.), w związku z Uchwałą Nr XXI/155/2025 Rady Gminy Ełk z dnia 26 września 2025 r. w sprawie przystąpienia do sporządzenia miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Szeligi Buczki, w gminie Ełk, obejmującego działkę nr 57/15, **zawiadamiam o rozpoczęciu konsultacji społecznych projektu miejscowego planu zagospodarowania przestrzennego terenu położonego w obrębie Szeligi Buczki, w gminie Ełk, obejmującego działkę nr 57/15 wraz z prognozą oddziaływania na środowisko.**

Konsultacje społeczne będą prowadzone w terminie od 15 maja 2026 r. do 12 czerwca 2026 r. i obejmą:

- zbieranie uwag do projektu planu miejscowego;
- ankietę, która dostępna jest na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk > Plany miejscowe w trakcie realizacji > SZEŁIGI BUCZKI-działka nr 57/15 > Konsultacje społeczne);
- spotkanie otwarte, które odbędzie się dnia **3 czerwca 2026 r. o godz. 15:30** w siedzibie Urzędu Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk w pokoju nr 37 oraz za pomocą środków porozumiewania się na odległość – poprzez platformę komunikacji internetowej Microsoft Teams. Link do spotkania zostanie podany na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk > Plany miejscowe w trakcie realizacji > SZEŁIGI BUCZKI-działka nr 57/15 > Konsultacje społeczne).

Uwagi do Wójta można składać w postaci papierowej (na adres: Urząd Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk) lub elektronicznej, w tym za pomocą środków komunikacji elektronicznej, w szczególności poczty elektronicznej (na adres mailowy: ug@elk.gmina.pl) z podaniem imienia i nazwiska albo nazwy oraz adresu zamieszkania albo siedziby oraz adresu poczty elektronicznej, o ile się taki posiada, ze wskazaniem, czy jest się właścicielem lub użytkownikiem wieczystym nieruchomości objętej uwagą. Proszę podać dodatkowe dane do kontaktu, takie jak adres do korespondencji lub numer telefonu.

Uwagi składa się na formularzu dostępnym w Urzędzie Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk oraz na stronie Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Wzory pism do aktu planowania przestrzennego).

Z projektem planu miejscowego i prognozą oddziaływania na środowisko można zapoznać się w siedzibie Urzędu Gminy Ełk, ul. T. Kościuszki 28A, 19-300 Ełk, w pokoju nr 37, w godzinach pracy urzędu oraz na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Poradnik interesanta > Planowanie i zagospodarowanie przestrzenne oraz budownictwo > Miejscowe plany zagospodarowania przestrzennego oraz Studium Uwarunkowań i Kierunków zagospodarowania przestrzennego gminy Ełk > Plany miejscowe w trakcie realizacji > SZEŁIGI BUCZKI-działka nr 57/15 > Konsultacje społeczne).

Klauzula informacyjna dotycząca przetwarzania danych osobowych dostępna jest na stronie internetowej Biuletynu Informacji Publicznej Gminy Ełk: <https://bip.elk.gmina.pl/> (zakładka: Urząd Gminy > Ochrona Danych Osobowych).

W związku z przetwarzaniem przez Wójta Gminy Ełk danych osobowych uzyskanych w toku sporządzania przedmiotowego planu miejscowego prawo, o którym mowa w art. 15 ust. 1 lit. g rozporządzenia Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) 2016/679 z dnia 27 kwietnia 2016 r. w sprawie ochrony osób fizycznych w związku z przetwarzaniem danych osobowych i w sprawie swobodnego przepływu takich danych oraz uchylenia dyrektywy 95/46/WE (ogólne rozporządzenie o ochronie danych) (Dz. Urz. UE L 119 z 04.05.2016, str. 1, z późn. zm.), przysługuje, jeżeli nie wpływa na ochronę praw i wolności osoby, od której dane te pozyskano.

WÓJT GMINY EŁK

Olsztyn/34434501

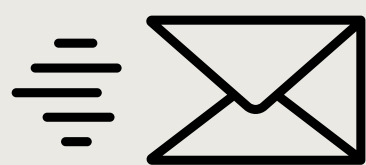

- + Czy to Shakespeare napisał te wszystkie arcydzieła? Rozmowa z najsłynniejszym szekspirologiem świata Stephenem Greenblattem
- + To miała być optymistyczna rozmowa o sukcesie. Agata Romaniuk opowiada Tomaszowi Kwaśniewskiemu o tym, jak to się stało, że utrzymuje się z pisania książek
- + Tragiczna i bezwzględna. Zapowiedziała w książce własną śmierć i słowa dotrzymała. Pół roku po publikacji przedawkowała tabletki nasenne. Portret Tove Ditlevsen

Zamów magazyn z darmową dostawą na: **Prenumerata24.pl**

Więcej na: **Wyborcza.pl/ksiazki**

NEWSLETTERY WYBORCZEJ

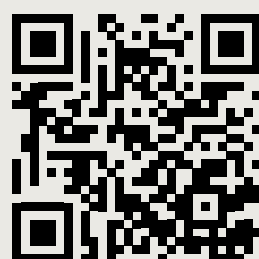

Wszystkie piszą ludzie, nie maszyny
Nasi najlepsi redaktorzy.

Możesz wybrać z bogatej oferty
ponad **40** różnych newsletterów.

Zapisz się na:

wyborcza.pl/newsletters

wyborcza.pl